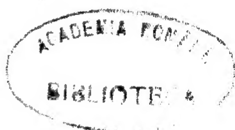
A. E. BACONSKY

SCRIERI

I

POEZII

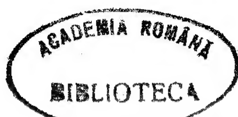
Ediție îngrijită, note, cronologie și bibliografie
de PAVEL ȚUGUI
Studiu introductiv de MIRCEA MARTIN

CARTEA ROMÂNEASCĂ

1990

„EXTATICA TRECERE" A POETULUI

„Care sînt limitele realismului în lirică" — se întreba în anul 1956 A. E. Baconsky în cuvîntarea ținută la I-ul Congres al Scriitorilor din R.P.R. Întrebare îndrăzneață, riscantă chiar, în condițiile în care principiul realismului părea indisolubil și definitiv legat de orice teorie sau practică literară călăuzită de marxism. Autorul însuși are precauția să-l recunoască — opunîndu-l aberației și absurdității —, dar insistă asupra „permanentei primejdii mai cu seamă pentru poezie de a degenera, sub false auspicii realiste, în versificație pedestră a faptului cotidian, luat în totalitatea lui". Primejdia respectivă nu era cîtuși de puțin doar una potențială și poetul nu ezită să-i surprindă manifestările : „...pe de-o parte anecdota povestită cu chicoteli și-n modul cel mai șugubăț cu putință, pe de altă parte, comentariul simplist și șablonard". Baconsky nu e singurul care să denunțe asemenea defecțiuni, e însă cel dintîi care le pune pe seama „falselor auspicii realiste", mai precis, pe seama excesului realistic în poezie. Numai semnalîndu-i excesele, își putea îngădui atunci autorul să pună problema limitelor realismului în poezie.

Astăzi un asemenea punct de vedere pare banal în măsura în care bunul-simț îl anticipează. Valoarea lui o putem aprecia cum trebuie numai dacă ne gîndim că abia în 1963 un gînditor și un militant marxist de prim ordin își va pune această problemă din nevoia adînc resimțită de a concilia exigențele doctrinare cu gustul său pentru literatura și arta caracteristice secolului al XX-lea, în speță pentru Picasso, Kafka și Saint-John Perse. Dar Roger Garaudy va forța dogmatismul în direcția opusă,

aceea a *des-mărginirii* realismului, a îndepărtării limitelor lui, a încetării funcției sale mai mult sau mai puțin restrictive. Soluție discutabilă din punct de vedere teoretic (în măsura în care duce la pulverizarea conceptului însuși), deși cît se poate de benefică în practica analizei literare, unde invita la depășirea închistării dogmatice în fața unor capodopere care sfidau criterii de bază ale judecății tradiționale — realismul în primul rînd.

Baconsky tindea, în ce-l privește, mai degrabă spre limitarea conceptului, sugerînd inadecvarea lui (altfel decît echivalat cu umanismul) în poezie. Către o asemenea rezolvare se vor orienta pînă la urmă și dezbaterile angajate în critica noastră, dar abia prin anii '63—'64, nu independent de manifestul lui Garaudy și, mai cu seamă, în strînsă legătură cu avîntul de înnoire și deschidere luat atunci de literatura română contemporană. Opoziția realism-nerealism rămîne în poezie lipsită de pertinență ca și judecata de valoare astfel întemeiată. Baconsky nu putea susține în contextul social-politic și cultural al anului de grație 1956 un asemenea punct de vedere. Cuvîntarea sa rămîne însă curajoasă și luminoasă pentru că — spre deosebire de atîția alții — el a înțeles să profite de atmosfera favorabilă discuțiilor libere din timpul Congresului nu în vederea luptei pentru „putere" și a răfuielilor personale, ci spre a agita o problemă de interes principial și vital pentru evoluția poeziei noastre.

De altfel, cu același prilej, el condamnă și refuzul „cuceririlor artei poetice moderne" ce are loc tot „în numele realismului". Repudierea poeților din secolul XX, străini sau români, i se pare gravă pentru că aruncă poezia noastră într-un „anacronism al mijloacelor de expresie". Abia acesta este „adevăratul epigonism", recurgerea la formula poetică a lui Bolintineanu. „Se poate scrie astăzi ca la '48 ? Pot coexista diligența și avionul cu reacție ?" — încheie el retoric, legînd abuziv (deși eficient în sensul pledoariei) progresul tehnicii literare de acela al tehnicii în general.

Cuvîntul lui A. E. Baconsky la Congresul din 1956 are însă și o altă semnificație, personală, subiectivă, reflexivă. Raporturile trebuie stabilite acum nu cu starea poeziei noastre în genere, ci cu aceea a propriei poezii.

Căci discuția de principii e susținută de autor cu propriul exemplu, critica e dublată de autocritică. Toate acestea nu sînt însă exerciții retorice, teoreticianul nu-și aruncă în joc producția poetică spre a fi mai convingător ; poetul însuși se vede că a ajuns la clarificări interioare cărora acum le dă o expresie principială. El are tăria de caracter de a îndrepta negația în primul rînd împotriva sa. Calificînd anecdota versificată drept „odioasă", adaugă : „Din această categorie fac parte și *Balada despre Barta* și cea despre lăptari și alte cîteva penibile eșecuri ale începuturilor mele întru realism. Le recunosc cu mîhnire și jenă și le reneg."

Profesiunea de credință se confundă, așadar, într-o oarecare măsură cu o negație de sine. Autorul are demnitatea de a-și recunoaște erorile fără să dea vina pe împrejurări. Spre a îndepărta orice echivoc, el respinge laudele oficiale aduse unora dintre vechile sale poeme. Despărțirea de sine — și de o bună parte din șabloanele epocii — are loc în termeni cît se poate de tranșanți. Ea nu va întîrzia să se obiectiveze în cele două cărți apărute de-a lungul anului imediat următor, 1957 : *Dincolo de iarnă* și *Fluxul memoriei*. Nimic mai firesc decît ca autorul să rețină în antologia sa de *Versuri* din 1961 doar puține piese din cuprinsul primelor volume și pe acestea, de regulă, cu modificări, iar în selecția din 1967, intitulată tot *Fluxul memoriei*, să introducă o singură poezie, la rîndul ei, serios revăzută.

Toți autorii care s-au afirmat în anii '50 vor proceda aproximativ la fel, adică își vor *revizui* producțiile de atunci sau vor renunța la multe dintre ele. În cazul lui A. E. Baconsky se poate spune că acesta este un drept cîștigat. Nu e o problemă de cosmetică literară sau de luciditate retrospectivă, ci de conștiință artistică în sensul plenar al cuvîntului. Căci nu-ți trebuia prea multă exigență estetică spre a realiza mizeria unor versuri de o ireproșabilă platitudine — gravă sau jovială, dar obligatoriu „realistă" —, mai dificil era să faci publică această concluzie. Baconsky nu și-a modificat poezia ca urmare a evoluției mentalității generale, dar ca rezultat al unei opțiuni personale exprimate mult mai devreme și în polemică directă cu opinia pe atunci dominantă. Gestul său

disociator capătă semnificația unui autentic act de conștiință tocmai pentru că implică nu numai luciditate, ci și tărie morală. Iată de ce alegerea lui trebuie să fie respectată și de ce zeflemeaua celor care, pătați de toate conformismele, vor să și-l alăture, citînd versuri de care singur s-a lepădat, trebuie disprețuită și descurajată.

În paginile următoare nu va fi vorba, așadar, despre strofe plate și agresive precum cele închinate luptei de clasă care „se ascute" mereu. Vom lua în discuție cu precădere opera de maturitate artistică iar dintre poemele timpurii doar pe acelea pe care însuși autorul — și, în acord cu el, editorul de acum — le-au considerat vrednice să supraviețuiască epocii nașterii lor.

*

*   *

Examinînd cariera artistică a lui A. E. Baconsky, nu putem, totuși, evita cîteva sumare și generale observații referitoare la poezia anilor '50, de care autorul nu numai s-a disociat, dar în care s-a și integrat și căreia îi aparține cu elocvența obiectivă a datelor biografiei sale de creator. Anii imediat postbelici vor fi, de altfel, chiar anii formației sale iar începutul deceniului al șaselea înregistrează debutul în volum (*Poezii*, 1950) și afirmarea sa ca tînăr reprezentant al noii literaturi (*Copiii din Valea Arieșului*, 1951, *Cîntece de zi și noapte*, *Itinerar bulgar*, 1954 etc).

„Generația lui Baconsky — scrie George Munteanu, congener și coechipier redacțional al poetului la „Steaua" — este generația căreia istoria i-a impus prea de timpuriu înlocuirea adolescentinului romantism al reveriilor în aparență fără obiect precis, însă fecunde, cu un realism propriu îndeobște unor vîrste mai tîrzii." Epoca valorifică îndeosebi, continuă criticul, „capacitatea oamenilor de a se proiecta în afară, de a opta pentru un ideal social precis și, în funcție de aceasta, de a fi înclinat mai mult spre faptă decît spre contemplație, împingînd în umbră — cel puțin temporar — înclinația spre interiorizare". Împrejurările au statornicit modelul unei poezii „mai mult socială și ideologică decît confesivă și psihologică".

Într-adevăr, în lumina realismului socialist, lirica înceta să mai fie un spațiu de manifestare a sentimentelor de extracție individuală și însăși lumea interioară își pierdea dreptul la o existență proprie, autonomă, pentru a fi acceptată numai ca o reflectare a vieții social-istorice. În măsura în care era impregnată de ideologie, întreaga producție poetică, inclusiv cronica rimată, rîvnea să devină o poezie de idei. Erotica însăși nu era mai puțin purtătoare a unui mesaj, a unui angajament : versiune, în ultimă instanță, a poeziei politice. Termenul de „erou liric" a fost lansat anume spre a împăca mărturisirea cu exemplaritatea. Eroul liric era, bineînțeles, un exponent, gestul său tipic fiind acela de contopire cu masele.

Poeții afișau orgoliul simplității și vina folclorică a fost pusă la contribuție în mod programatic și sistematic. Cultul *spontaneității* reprezenta o expresie a preocupării pentru accesibilitatea creației poetice, dar și o manifestare a disprețului pentru tehnica literară, pentru elaborarea formală prea minuțioasă etc. Ambițiile de înnoire în planul formei erau suspectate de formalism iar încercarea de a *încînta* trecea drept frivolitate. Autorii mergeau drept la țintă, adică la mesaj, dispensîndu-se de farmece auxiliare.

S-a produs însă astfel o contradicție între tematica nouă și mijloacele stilistice învechite cu care ea era întruchipată. Pericolul (cu întîrziere conștientizat) a fost acela de a compromite un mesaj revoluționar prin apeluri la forme legate prin tradiția literară de o altă ideologie. O relație cu totul neașteptată și nedorită s-a stabilit între idilismul sămănătorist, de pildă, și unele tendințe idealizante din poezia nouă, tendințe recognoscibile și la autori dintre cei mai marcanți, care au trecut brusc de la împotrivire și revoltă la glorificare. Idilismul nu intra atunci (ca, uneori astăzi, doar la niște poeți de duzină, ce-i drept) în reprezentarea prezentului, căci prezentul era văzut sub semnul luptei, al antagonismelor sociale. Viitorul însă era exaltat în aceleași tonuri vagi și ritmuri desuete în care sămănătoriștii evocau trecutul nostru îndepărtat.

„Boală a copilăriei" noii culturi, proletcultismul a pus pecetea-i manicheistă asupra tradiției artistice și intelec-

tuale, întrerupînd comunicarea firească între generații, precum și legătura cu spațiul universal. Izolare temporară, e adevărat, dar cu greu reparată și compensată. Tot o reducție proletcultistă a fost și eliminarea *interpretării*, adică a aprofundării unor procese sufletești și prezentarea lor prin elemente exterioare și cu mijloace descriptive. Elogiul uneltelor moderne (tractorul, compresorul etc.), de pildă, ținea loc de imagine a unei noi mentalități. Simbolistica era, la rîndul ei, simplă, roșul reprezentînd negreșit lupta, viața, victoria. Clișeele nu aveau cum să lipsească dintr-o poezie care trebuia să ilustreze în felul ei teoria „tipicului". În fine, optimismul rămînea nota dominantă obligatorie a tuturor creațiilor din epocă.

Această prezentare este, desigur, la rîndul ei simplificatoare. Ilustrativismul și schematismul n-au exclus apariția în acei ani a unor poeme de calitate, reținute ca atare de istoria literară. Totuși, menținînd o privire de ansamblu, nu putem ignora îndepărtarea poeziei de substanțialitatea ei lirică, de problematica eului, prea simplu și prea rapid confundată cu egotismul.

De altfel, către **1960** și mai ales după aceea, mișcarea generală a poeziei a fost una de trecere treptată de la anecdotică la interiorizare, de la improvizație la meditație. Și, în cadrul ei, creația baconskiană s-a plasat *de la început* într-o poziție de avangardă.

* * *

Pecetea ideologică și artistică a epocii este însă ușor recognoscibilă chiar și în poeziile rămase din producția anilor '50 în antologia de acum. Iată, poetul scria un poem *De dragoste*, îl dedică soției sale Clara, dar se simte dator să mediteze în cuprinsul lui și la „tovarășii care taie Dunării albie nouă", dînd iubirii sale „noile ei înțelesuri". Sentimentele intime se cereau împletite cît mai strîns cu cele sociale spre a fi îngăduite în teritoriul artei.

Unora le-a stat bine acest tip de poezie tumultuoasă, „de largă respirație", cum i se zicea. Baconsky era înclinat mai degrabă spre tonalități minore, deși nu-și precupețea, alături de alți breslași, îndemnurile. „Haideți dar, tovarăși,

să zorim departe / Fiarele să taie în pămînt adînc" — scrie el, însă exortația îi era convertită pe loc într-o imagine menită mai curînd să fixeze decît să dinamizeze : „În curînd pe boltă, vajnic o să poarte / Cavalerul nopții, luna la oblînc."

Înscrierea într-o ordine cosmică reprezintă procedeul forte al autorului în textele sale „ocazionale". Comemorarea lui Lenin, de pildă, îi prilejuiește un poem care mai rezistă oarecum tocmai prin ingeniozitatea unei „înrămări" intensificatoare : „Ce fulgi mărunți zburînd deasupra mea / În roiuri mari de fluturi albi și vii ! / — Și-n iarna aceea tot așa ningea / Cînd Lenin a murit ? / — Așa, copii."

Incursiunile în trecut vizează aceleași efecte, cu mai puțin succes însă, în măsura în care evocarea rămîne predominant una epică. *Din turnul Goliei, Pămîntul, Amintiri din munții Bihariei, La Grivița* reprezintă asemenea evocări ale trecutului, însoțite, bineînțeles, de o critică a lui din perspectiva prezentului, totul în versuri rostogolite victorios spre rime de obicei previzibile. Inițiativa narativă, indispensabilă în poezia epocii, funcționa, se pare, ca o garanție de seriozitate artistică. În ciuda epicii și a retoricii, cîte o secvență reține atenția, precum această ipoteză lirică privitoare la halucinația profetică a eroilor în clipa dinaintea morții : „Ce spune timpul ? Spune că murind / Cei care luptă pentru libertate, / De-aceea veșnic îi purtăm în gînd / Că-n clipa morții, ochiul lor străbate / Halucinat, fulgerător / arzînd în ceața anilor, subțire ; / — Ascunsul, necuprinsul viitor / Cînd mor, îl văd cu ultima privire."

În rest, poemele sînt pline de avînturi generoase, însă abstracte, adică neîncorporate. Ele clamează lozincile timpului și chiar ale anotimpului : „Tovarăși, să ieșim la semănat ! / Alături toți la cîmp, ca o armată ! Lozinca primăverii trece-n zbor : / — Nici o parcelă neînsămînțată / Spre bunăstarea-ntregului popor !" *(După ploaie)*. Un ciclu poematic se și intitulează *Lucrări și anotimpuri*, fiind un fel de parcurgere la pas, deși nu întotdeauna pedestră, a principalelor momente din viața și munca omului de la țară. Poetul izbutește uneori să unească exactitatea minuțioasă a descrierii cu sugestia ritmurilor sem-

piterne : „Ciorile caută-n cimitir, prin iarbă, Nucile verzi pe care le-am ascuns. / În poloboace vinul a contenit să fiarbă, / Puterea limpezirii l-a ajuns. / Cele din urmă gîşte rătăcite, Ţipînd prin noapte, urmăresc / Drumul de miazăzi, spre delte — / Plugul şi grapa, secera şi sapa / Au aţipit în magazia de unelte." Mai ales în preajma „vistieriilor toamnei", întîlnirea cu tradiţia — ce părea părăsită — a poeziei interbelice se produce în acorduri pillatiene sau fundoiene : „...Şi vin pe urmă zile neuitate ; / Cînd strugurii se strîng şi sus, la cramă, / Chemînd culegători din şapte sate, / Loveşte toamna-n scutul ei de-aramă. / Coşuri cu struguri se zăresc pe umeri, / Cu neputinţă toate să le numeri : / Aici o Otonel, aici Fetească, / Şi Grasă de Cotnari şi Crîmpoşie..." *Georgicele* lui A.E. Baconsky se încheie, simptomatic din nou pentru epoca în care au fost scrise, cu un imn închinat maşinilor „impetuoase".

Dintre titlurile primei perioade, *Poemul teiului* nu trebuie trecut cu vederea întrucît prilejuieşte o confruntare cu universul poeziei eminesciene. Recompunerea acesteia e dezamăgitor-puerilă, dar finalul transcrie inspirat fascinaţia în faţa unui destin de excepţie : „O, va fi undeva, va creşte vreodată / Un tei să-ngîne cîntecele mele ? / Un tei deasupra căruia, mereu / Să plutească în cercuri mari şi line / Acvila timpului meu..." Acvila rotitoare deasupra teiului e mai degrabă a poetului însuşi decît a timpului său. Ea parcă închipuie cercuri în prelungirea trunchiului sacru, mişcarea ascensională nefiind astfel decît proiecţia imaginară a unei dorinţe arzătoare de apartenenţă la o nobleţe inaccesibilă. Imaginea rămîne simbolică pentru absolutul acestei dorinţe şi, în genere, pentru extazul posterităţii eminesciene.

E de mirare cum exegeza baconskiană n-a valorificat în nici una din etapele ei poema intitulată *Rutina*. Aerul de „exerciţiu şcolăresc" va fi indus aici în eroare, ca şi ritmica săltăreaţă, comună, în care poetul meditează asupra condiţiei sale. Există o rutină a poeziei, pare să spună el, şi, drept pedeapsă, una a istoriei poeziei. Poezia „cuminte şi cenuşie" a lui sau a altora, de demult sau de acum, n-are nici o şansă de a supravieţui autorului ei : „Din antologiile mai vechi / Rîd în hohot numele uitate, / Tînărul cu vată în urechi / De la capăt drumul iar străbate." Să fie aici o dovadă că autorul era conştient de propria-i rutină ? Mai mult, autocritica nu ascunde cu totul dezabuzarea : „Dimineaţă. Lumea-n drum spre muncă / Te-a citit ivit pe undeva, / Nimeni nu te cheltuie, te-aruncă /, Putrezit de viu în lumea ta."

Dar nu mai putem descoperi, oare, aici, în aceste două versuri : „Din antologiile mai vechi / Rîd în hohot numele uitate" şi altfel de implicaţii decît cele aşa-zicînd personale ? „Numele uitate" nu vor fi fiind acelea ale marilor poeţi interbelici eliminaţi pe atunci din moştenirea culturală firească şi reduşi la un hohot sarcastic precum o revanşă amînată ? Sau, contextualizînd altfel aceleaşi versuri n-ar putea avea drept referinţă numele atît de glorificat pînă în 1953 şi căzut apoi într-o uitare pe care poetul pare s-o prevadă. Pluralul ar căpăta în acest caz o funcţie sinecdotică şi o valoare exemplară. În favoarea unor asemenea interpretări pledează şi faptul că poemul este *singurul* din toată producţia acelor ani pe care Baconsky l-a considerat demn să-l reprezinte în severa antologie din 1967 (*Fluxul memoriei*).

*

* *

Hotărîrea lui Baconsky de a concepe în alt fel poezia nu a fost atît de bruscă pe cît poate să lase impresia orgolios-sfidătorul discurs din 1956. Ea a fost pregătită de gesturi similare. O simplă răsfoire a colecţiei revistei *Steaua* (apărută la 1 aprilie 1954, dar continuînd *Almanahul literar* al cărui redactor şef poetul a fost din 1952) ne-ar putea spune multe în acest sens, mai ales dacă ea s-ar face în paralel cu a *Contemporanului*, *Vieţii Româneşti* sau *Gazetei literare*, revistele centrale şi dătătoare de ton în respectiva perioadă.

Chiar poezia *Rutina* a apărut în *Almanahul literar* în numărul din iunie 1953, provocînd reacţia critică a lui Mihu Dragomir într-o *Scrisoare deschisă către tov. A. E. Baconsky* (publicată în *Contemporanul* din 1 septembrie 1953). I se reproşa textului baconskian că nu e decît o „distilare poetică (...) voit obscură a atitudinii pe care în ultimul timp a luat-o *Almanahul literar* faţă de poezia

noastră". Adevărul este că din momentul în care Baconsky devine redactor șef și, mai ales, de cînd, sub noul nume, revista caută să-și fixeze și un profil nou, polemica purtată cu publicațiile bucureștene se întețește. Baconsky s-a manifestat de la început ca o personalitate puternică, polarizînd simpatii și antipatii, dar obiectivele sale majore rămîn, totuși, impersonale.

El a luat astfel inițiativa — veritabil act de curaj pe atunci — de a solicita colaborarea lui Blaga la *Steaua*, fiind astfel primul artizan al reintroducerii marelui poet în circuitul valorilor contemporane. A pledat de la început pentru reconsiderarea poeziei bacoviene în ansamblul ei, a forțat revenirea în actualitate a lui Matei Caragiale, nu fără a fi cu promptitudine și asprime reprimandat de o mare autoritate ideologic-punitivă a vremii — Nestor Ignat. A scris despre Tudor Arghezi și G. Călinescu asigurîndu-și colaborarea acestora la *Steaua*, precum și a lui Tudor Vianu, Al. Philippide, Ion Agârbiceanu, Ion Marin Sadoveanu. Orientarea fermă spre modernitate a revistei e susținută în comentarii despre Maiakovski, Carl Sandburg, Robert Frost, Valéry Larbaud, Ungaretti, prin traduceri proprii din Salvatore Quasimodo și Anna Ahmatova.

Alături de ceilalți poeți cu care a făcut echipă la *Steaua*, Aurel Rău, Victor Felea, Aurel Gurghianu, el a încercat să redefinească poezia astfel încît *lirismul* să-și recapete importanța lui primordială. Resurecția lirismului urma să se facă în dauna anecdoticii și a retorismului, asupra cărora notele critice, cronicile, articolele-bilanț publicate în *Steaua* deschideau un foc concentric susținut. Deretorizarea poeziei, conceperea ei ca „rostire firească", după formula, încă necunoscută, probabil, pe atunci, a lui Blaga, asumarea subiectivă a cotidianului, deschiderea spre experiențele recuperabile ale modernității și, în primul rînd, spre marea lecție a poeziei interbelice autohtone, acestea au fost principalele repere ale direcției literare de la *Steaua*. La care trebuie să adăugăm spiritul *citadin* manifestat chiar în pasteluri, precum și o *intelectualizare* a viziunii poetice, inaparentă la început din cauza rafinatei simplități a mijloacelor.

Modelul descris mai sus este, desigur, unul ideal, îndeplinit cu inevitabile ezitări și intermitențe. Poezia română în ansamblul ei îl va adopta după 1960 cu o aplicație diferită firește de la un autor la altul. Meritul fără contestă al grupului de la *Steaua* rămîne încă acela de a-l fi întrezărit și propus cu aproape un deceniu mai devreme. Și într-un context mai degrabă potrivnic decît favorabil înnoirilor, în care dogmatismul era preeminent. Acest model liric n-a rămas fără ecou imediat și, în afara celor din redacție, alți poeți se descoperă pe sine exersîndu-l, între aceștia, Petre Stoica și foarte tînărul pe atunci Ion Cocora.

Poezia de notație, formula pe care și-au forjat-o poeții steliști și Baconsky în primul rînd, urmărea rosturi purificatoare din punct de vedere estetic, prevalîndu-se cu abilitate de argumentul supunerii la cotidian, ca și de acela al accesibilității. Lovitura dată în acest fel cronicii rimate a fost însă decisivă: în cîțiva ani, cronica rimată a devenit... anacronică pînă și pentru cei mai conformiști dintre poeți.

Pe de altă parte, valorile descriptive încep să fie cultivate în poezie ca o încercare a talentului, ca o performanță formală riscată cu timiditate într-o perioadă în care arta era numai și numai conținut. Mai mult, abordarea pastelului — tipar necanonic — devine o paradoxală soluție de emancipare imaginativă. Nu întîmplător, reorientarea poeziei baconskiene se manifestă printr-un volum compact de pasteluri (*Dincolo de iarnă*, 1957).

*
* *

Nu sînt, acestea, primele pe care poetul le concepe și nici primele pe care le publică. Pînă și în volumul din 1954, *Cîntece de zi și noapte*, întîlnim cel puțin două pasteluri (*Flori de gheață* și *Noapte*) iar în *Două poeme* secvențele cît de cît citabile sînt tot de natură descriptivă. Baconsky și-a dat seama relativ devreme unde se află vocația lui și ce poate face cu ea fără să și-o altereze.

O parte din pastelurile ce vor compune volumul *Dincolo de iarnă* apar în *Steaua*, începînd chiar cu primul

număr, publicarea lor fiind menită, avem retrospectiv această impresie, să ilustreze și să provoace o reîntoarcere a poeziei la izvoarele ei lirice. Abaterea lor de la tiparele oficializate a fost sezisată cu promptitudine și poetul își atrage virulente critici în *Viața Românească* pentru faptul că „bizarele (sale) viziuni onirice" „rămîn fără răsunet în sufletul cititorului din zilele noastre". Acuzațiile deseori repetate în cazul lui și al confraților lui au fost acelea de „intimism" și „evazionism".

Intimismul era respins tot ca un evazionism iar lirismul în genere nu era salutat decît în varianta profesiunilor de credință. De aceea resimte autorul nevoia să susțină că, „poezia e lirică înainte de toate" și, mai departe, că „a ignora bogata gamă a sentimentelor intime înseamnă a mutila personalitatea eroului, a-l înfățișa unilateral, diminuîndu-i adevăratele dimensiuni sufletești (*Lirismul și contemporaneitatea*). *Colocviu critic* apare, poate că nu întîmplător, în același an (1957) cu *Dincolo de iarnă* și *Fluxul memoriei*, ca pentru a consolida și apăra cu argumente teoretice noile poziții ocupate de poet. Volumele formează un *triptic* menit să marcheze *ruptura* decisă, masivă, de simplismul dogmatic și să ilustreze o altă concepție despre poezie printr-o practică poetică pe măsură.

Recitite astăzi, pastelurile din *Dincolo de iarnă* nu par a îndreptăți în vreun fel calificarea de „intimism" ori „evazionism". Le găsim, dimpotrivă, implicate în problematica epocii și preocupate de „răsunetul în sufletul cititorului". Poetul pune în joc sentimente general umane pe care le desfășoară pe larg, apelînd la cuvinte multe și pe înțelesul tuturor. El se lasă încîntat de aromele somptuoase ale toamnei, încearcă nostalgia drumurilor, se hipostaziază în pescăruși, în cocori, nu evită, în genere, nici un *topos* al sentimentalismului. Locurile comune ale propagandei din perioada „războiului rece" nu puteau nici ele lipsi, autorul se disociază „cu visul (și) cu gîndul" de orașele vestice în care „uzine de arme gem înfundat" și în care — reminiscență livrescă actualizată polemic — se bea nimic altceva decît chiar „absint" !

Dincolo de iarnă — titlul acesta va fi fost investit cu o semnificație anticipativă. Capacitatea de proiecție nu-i lipsește oricum poetului care în ritmica anotimpurilor

descoperă un prilej de meditație consolatoare : „Cînd cerul prin ianuarie se-acoperă de nori / Și fulgii ning și neaua începe să se-aștearnă, / Îmi place să-mi închipui uneori / Ce se petrece dincolo de iarnă. / Atunci din fața mea parcă dispare / Zăpada care bîntuie pe străzi / Și fiecare fulg schimbat în floare / Mă poartă-n lumea primăverii care / Trăiește peste marile zăpezi. // Văd ridicîndu-se copacii din cîmpii / Să-și scuture coroana de omături, / Să se privească-n ape străvezii — / Și fiecare-și spune : Ce somn adînc dormii ! / Și-n înălțimi cocorii plutesc trăgînd în lături / Perdelele de nouri cenușii. /"

Dimensiunea *alegorică* a tabloului nu e deloc ascunsă aici. Altundeva dăm peste această recunoaștere francă : „În legănate ramuri îmi deslușesc destinul." Titulatura de *pasteluri* are mai degrabă o valoare polemică decît una constitutivă. Descripția nu e la Baconsky decît un mod de a se opune anecdoticului și de a se mărturisi fără a avea aerul că o face. Chiar și secvențele neîndoios descriptive sînt aservite confesiunii.

Poetul e *contemplativ*, dar *nu descriptiv*, el aderă, nu reflectă, se pierde în peisajul pe care-l zugrăvește pînă la fuziunea cu acesta, pînă la ștergerea limitelor între obiect și subiect. Vorbind despre natură, vorbește despre sine pentru ca pînă la urmă sinele însuși să se risipească în inefabilul unei dispoziții sufletești. „...Și lîngă sclipitorul, neliniștitul roi / Al razelor de soare ce mă cuprind febrile, / Dispar în frumusețea pe care printre noi, / O murmură trecînd aceste zile."

Pastelurile baconskiene nici nu sînt decît rareori vizualizante, ele rețin mai degrabă un murmur sau un foșnet decît un anumit contur și cel mai adesea vor să evoce „duhurile mării", făptura străvezie a vîntului" sau „umbra tragică a timpului". Obiectul tabloului nu e, în ultimă instanță, unul vizibil, palpabil și poate că nimic nu e mai tipic pentru modul lui Baconsky de a-l gîndi decît această ingenios-naivă reprezentare a cauzelor prin efecte :

„Mă uit la vînt și nu-l văd,
Mă uit îndelung și nu-l văd,

Văd doar arborii cum se clatină
Şi frunzele cum aleargă prin iarbă.

Mă uit la timp şi nu-l văd,
Mă uit îndelung şi nu-l văd —
Văd doar copiii cum cresc
Şi oamenii cum încărunţesc şi se-apleacă."

Dacă e vorba de plasticizare, aceasta e mai degrabă una a *abstracţiunilor*. Însă poetul nu mizează pe ea decît în trecere şi cele mai izbutite dintre analogiile lui nu concretizează idei, ci ridică imaginile concrete la o putere ideală. Precum în poemul *La nord de Someş* unde punctul de plecare il constituie ideea continuării unui fel de viaţă vegetală în lemnul încorporat noilor clădiri: „Vei respira, pădure din nord, în ritm egal, / Vei creşte primăvara în suflete şi-n ramuri, / Şi toată aşezarea de zid şi de metal / Cu flăcări vegetale va tresări la geamuri. /"

De la vitalitatea explozivă a vegetalului care „se mută în ziduri", poetul ajunge la propria-i vitalitate debordînd peste limitele existenţei :

„Se va muta în ziduri, va trece-n viaţa lor,
În hale uriaşe, pe vaste bulevarde —
Precum în mine timpul venind biruitor
Aduce peisaje de dincolo de moarte."

Viaţa se perpetuează, aşadar, în beton, precum se continuă după moarte. Dar nu ideea perenităţii are aici importanţă, cît aceea a fuziunii timpurilor. Excedat de propria-i expansiune creatoare, poetul însuşi devine locul unei halucinaţii profetice. Peisajelor de aici li se alătură cele „de dincolo". Nevăzute, bineînţeles, dar gîndite, închipuite. Imaginaţia e profetică prin însăşi natura ei, caracteristic profeţiei baconskiene este de a-şi lua subiectul drept obiect.

Avem în faţă — în chiar contextul care o generează şi care conţine deja elementele pecetluitoare prin revenirea lor insistentă de mai tîrziu — *prima metaforă esenţială* a poetului, rezumativă şi anticipativă în acelaşi timp. Deocamdată, sensul ei este unul benefic, luminos. „Dincolo de iarnă", dincolo de moarte (paralelismul nu poate fi ocolit), poetul întrevede peisaje extatice.

*
* *

Dacă în *Dincolo de iarnă*, A. Baconsky voia să reabiliteze tiparul (clasic) al pastelului, supunîndu-l la proba notaţiei cotidiene şi a ipostazierilor lirice nesfîrşite, — şi alterîndu-l în consecinţă, — în *Fluxul memoriei*, miza pare să fie mai importantă în acelaşi sens emancipator. Titlul volumului se încarcă de semnificaţii pe care poemul din cuprins astfel intitulat e departe de a le epuiza. Opera baconskiană în totalitate poate fi aşezată sub această emblemă, nu numai prima ei secţiune valabilă din punctul de vedere al autorului, aşa cum s-ar putea deduce din sumarul antologiei publicate în 1967.

Fluxul memoriei punea în 1957 un accent mai mult decît necesar asupra fundalului istoric pe care poezia nu trebuie să-l piardă din vedere oricît de acaparată ar fi de prezent. Tendinţa lăsată neexplicită în cuprinsul volumului pare să fi fost însă aceea de a scoate inspiraţia poetică de sub dominaţia unei istorii înţelese ca presiune a imediatului. A. E. Baconsky e unul din primii noştri poeţi de după 23 August la care tematica istorică devine o formă de libertate, altfel spus, o iniţiativă personală. Istoria însăşi nu mai e concepută ca un efort de reconstituire „obiectivă", dar ca o rememorare aparent fortuită, neconstrînsă, în orice caz, de repere cronologice şi teme impuse. Legilor de fier ale istoriei poetul le opune cursul natural al amintirii, nu mai puţin irepresibil, dar lăuntric :

„Adesea-mi vin în minte imagini de demult —
Fereastra se deschide şi anii pier în zare,
Ca morsele pe-un ostrov de gheaţă ce s-a smult
Din marea adormire a nopţilor polare."

(*Umbre*)

Fluxul memoriei e un titlu programatic ale cărui conotaţii proustiene nu pot fi desconsiderate. Totuşi, nu fluxul are aici importanţă, ci memoria, nu capriciile asociative ale subiectului, ci asocierea lui, adeziunea sentimentală. Demersul poetului e altul decît cel proustian, căci nu atît timpul pierdut ţine să-l recupereze el, cît efigia acestuia, pecetea, urma.

În ciclul *Ștefan și oamenii* e vorba de o istorie sedimentată în natură, pe care o cunosc, adică o dețin, brazii și apele. „Anii se adună sus în iezere clare" — spune poetul într-un vers epigramatic. Mișcarea istorică e convertită într-una naturală, prefacerea se vădește a fi reiterare ciclică, permanența și schimbarea nu reprezintă pentru poet o alternativă : „Oamenii răsar și apun ca soarele, / Oamenii trec și rămîn ca izvoarele." Evocarea lui Ștefan se face prin intermediul unui peisaj care îi poartă într-atît amintirea încît produce el singur miraje sau, oricum, participă la ele / *(Ploaie de primăvară la Putna)*. Un adevărat epitaf pentru marele voievod scrie A. E. Baconsky în maniera — care va fi mai tîrziu a lui Marin Sorescu — de rezumat adus la concentrare lirică : „Ștefan cel Mare / A purtat patruzeci de războaie, / A clădit / Patruzeci de biserici / Și-apoi / Adormi liniștit. / Numai săgețile / Zburînd din arcul lui / Mai caută încă / Inimi dușmane. / *(Cronică)*.

Măreția eroului, perenitatea figurii lui sînt admirabil susținute aici prin metafora săgeților sale, ce-și păstrează intactă peste ani puterea de lovire. Prelungirea în eternitate a zborului lor verifică eleatismul reprezentării baconskiene.

Dar nu numai istoria, ci viața personală, trăirea subiectivă sînt raportate la ritmurile naturii. Sentimentului morții i se opune acela al eternei reîntoarceri :

„Ochii mi se vor deschide în rîuri,
Brațele în ramuri de salcîm sau de fag,
Glasul și cîntecul se vor întoarce iar în pădure,
Respirația liniștită se va înapoia în maree.

Legănarea mea de nostalgie monotonă și lentă
Va reveni în grădinile dulci ale toamnei —
De-acolo o dată-ntr-o noapte, cineva
A răpit-o sădindu-mi-o-n piept."

Poetul nu se mulțumește cu eternitatea trecerii, care nu-i decît o risipire inevitabilă. Dorința lui de identificare și fixare e mult mai puternică :

„Numai inima va rămîne ascunsă adînc în pămînt
Și va crește dintr-însa un fluviu extatic și mare
Care veșnic se va tîrî ca un șarpe în preajma Carpaților."

(Aeternitas)

Baconsky însuși va lăsa mai tîrziu să-i „scape" într-un vers o expresie de sugestie blagiană, deși nu mai puțin autodefinitorie : „extatică trecere". Ca și „fluxul memoriei", ea are pentru poezia lui valoare emblematică. Și aici accentul cade, în ciuda aparențelor, asupra elementului de stabilitate. Așadar, mai degrabă *memoria* decît *fluxul*, *extazul* decît *trecerea*.

Nu întîmplător iarna e atît de prezentă în meditațiile poetului. Iarna e anotimpul care fixează și păstrează, oprește curgerea, trecerea și, întrerupînd contactele cu exteriorul, favorizează regăsirea de sine :

„Dar iată vine iarna și din nou
Zăpada reapare peste cîmpuri
Și toate clipele prin care ai trecut
Prind iar ființă-n jurul tău și murmură."

Fluxul memoriei e imposibil în afara iluziei opririi timpului. Gestul plecării frunții sună retoric, dar, în intimitatea ei, mișcarea lirică e justă, rilkeeană :

„Și ca fluxul pe plajele galbene
Îți crește-n suflet propriul tău trecut...
Vai, cît de rău e atuncea să nu ai pe nimeni aproape
Ca să-ți pleci fruntea pe umărul lui."

Singurătatea este însă aici mai mult o amenințare posibilă. Dispoziția melancolică a poetului se manifestă cu timiditate. Dar nu melancolia unei stări ne interesează, ci aceea a viziunii. La Baconsky însăși *trecerea* e concepută ca o *pierdere* :

„Privești vulturii care zboară
În cercuri largi peste munți
Și simți cum toate alunecă
Din inima ta și dispar."

Nu e prima dată (și nu va fi nici ultima) cînd timpul e închipuit de poet ca o planare, ca o rotire de pasăre mare. Imaginea este însă imediat interiorizată și echivalată cu o sărăcire, cu o împuținare sufletească pe care efortul recuperator și integrator al memoriei e menit s-o compenseze.

Un dor de timp în munții Rodnei e replica lui Baconsky la *Testamentul* arghezian. Modelul este ușor recognoscibil („saricile grele", „firavul mugur", variantă la „ramura obscură" etc.). Preluarea moștenirii se face însă aici altfel, nu e sublimare, salt într-o nouă calitate, ca la Arghezi, ci trecere lină, transmisiune aproape inefabilă : „— Fluierele toate / Pe care ei își cîntau durerea, / De mult s-au dizolvat în piatră, în țărînă ; / Dar cîntecele au zburat din fluiere / Și rătăcesc fluide prin văzduh".

„Dorul de timp" al poetului se vădește a fi mai ales dorință de întoarcere în trecut. Formă a nostalgiei mai degrabă decît a insațiabilității proiective. *Anabasis*, așadar, nu *catabasis*. Poetul visează la „cele ce-ar fi putut să fie și n-au fost". Pînă și viitorul lui e un trecut. Cînd își îndreaptă, totuși, privirea înainte, atunci trece rapid peste viitorul aproximabil spre a viza peisaje „de dincolo de moarte."

Fluxul memoriei este, cum au recunoscut toți comentatorii, primul volum cu adevărat baconskian. Fără să fie încă omogen — mai există în cuprinsul lui destule versificații circumstanțiale sau pur și simplu căderi —, el propune, totuși, o concepție despre poezie coerentă și personală. Oricît de îndepărtată ni s-ar părea astăzi această formulă poematică, trebuie să recunoaștem că ea se desfășoară, curge și decurge în chip reversibil și inefundabil.

* *
*

Poemele publicate în volumul *Călătorii în Europa și Asia* (1960) nu aduc nimic nou în ordine estetică. Impresiile de voiaj rămîn în genere abstracte, efuziuni cărora le lipsește uneori tocmai fiorul. Cîte o observație se reține, totuși, prin trecerea de la *psihologic* la *antropologic* precum

în această evocare a „oamenilor veniți de la nord" cuprinși de insomnie în fața eucalipților și chiparoșilor : „Noaptea se trezesc uneori / cînd vîntul care vine dinspre mare / aduce mireasma sărată a apelor, / și tremură șoptind la fereastră / în veci nelinișttitele frunze / de eucalipt — și multă vreme / nu pot adormi, / și chiar cînd vine somnul visează că sînt treji. (*Oamenii veniți de la nord*).

În poemele adăugate antologiei de *Versuri* din 1961 Baconsky lasă impresia că exersează gesturile ample și tonurile solemne în vederea „imnurilor către zorii de zi" ce vor apare un an mai tîrziu. Nu-i vorbă, el a mai încercat asemenea modalitate și în *Lucrări și anotimpuri* sau în *Dincolo de iarnă*, unde un poem absolutiza cotidianul citadin, astfel încît întoarcerea acasă după o zi de muncă devine — prin emoția conținută și sugerată — un eveniment comparabil cu întoarcerea corăbierilor de pe îndepărtate meleaguri (*Seara se întorc oamenii*). Acum el cîntă vara și marea și „se-aruncă strigînd în bucuriile altora" (*Imn deșertat*) ori interpretează mișcările naturii ca pe sugestii pentru propriul destin. Împotrivirea plopilor va fi — sau, mai exact, este — a lui Blaga : „Dar plopii înalți clătinîndu-și coroana spun : Nu." (*Norii și ploaia*).

În rostirea poetică baconskiană, imnul tinde să-și recapete cîteva din rosturile lui originare, eliberîndu-se de servituți imediate și făcînd loc unor sentimente de anvergură general-umană, în primul rînd extazului în fața veșniciei naturii. Poetul celebrează, ca și pînă acum și de acum încolo, rotirea largă a anotimpurilor, dialectica mereu fluctuantă a luminii și umbrei într-un spațiu infinit deschis. Nota dominantă acum e un patetism asumat pe măsură ce confesiunea devine impersonală și eul e investit cu semnificații simbolice.

Primul imn citabil în întregime este cel intitulat *Spun adio pădurilor*, veritabil program, dar nu estetic sau mai mult decît estetic. Proiecția are loc aici într-un plan ce depășește istoria spre un fel de filogenie :

„Am trăit în păduri,
și-acum, iată, mă-nalț și mă scutur de ierburi,
de frunze uscate, de ploi și de propria-mi vîrstă.
Mă ridic în lumină și vorba ce-o spun e adio,

Spun adio tăcutelor sihle silvestre,
Spun adio, adio pădurilor...
Şi mă duc mistuindu-mă-n soare."

Dacă în alte poeme (*Un dor de timp în munţii Rodnei*) era vorba de o reasumare, de racordarea la o tradiţie, aici ruptura este evidentă. Ea implică, pe lîngă părăsirea unor obişnuinţe ancestrale, şi instalarea într-o vîrstă, alta decît cea firească. „Vîrsta proprie" de care se scutură poetul nu e a lui, ci a neamului său crescut în umbră de codru. Acea „ardere a etapelor" pe care au identificat-o istoricii şi teoreticienii culturii româneşti moderne pare să-şi găsească aici o ilustrare pregnantă.

Meditaţie în ritm de maree e un alt imn în care, deşi minată de locuri comune poetizante (ghemul „negru şi brun" al drumului, „turmele de cerbi străvezii, care sînt poate visele tale"), intenţia programatică nu lipseşte. Programul e tot unul al separaţiei şi despărţirii. De această dată, poetul proclamă disocierea de trecut în genere, nu numai de acela neguros şi păduratec împărtăşit din solidaritate afectivă. Trecutul îi apare acum ca „o casă pustie". „Totul e numai acolo — înainte, totul e-n faţă. Aleargă uitînd..." — aceasta este exortaţia finală.

La numai cinci ani după *Fluxul memoriei*, Baconsky simte nevoia să-şi dea singur o replică şi, din această perspectivă, chiar titlul volumului *Imn către zorii de zi* se constituie ca termen al unei opoziţii interioare. Dat şi verificat fiind spiritul de independenţă al autorului, ne place să credem că reorientarea sa nu e menită să îndepărteze acuzaţia de „paseism" de care era susceptibil după *Fluxul memoriei* (şi care s-a şi rostit la adresa lui).

Programul acesta „viitorist" e însă formulat — acum, ca întotdeauna la Baconsky — în chip prea abstract şi dezangajant spre a fi luat în serios. Poetul va continua, de altfel, să compună lăsîndu-se invadat de ceea ce în altă parte numeşte „mareea amintirii", după cum va evoca mereu pădurile, deşi le-a spus atît de patetic „adio". Disocierea între persoana poetului şi persoana care vorbeşte în poem se cere făcută aici o dată în plus.

În chiar acelaşi volum întîlnim o dovadă că nu e vorba de contradicţie sau de schimbarea atitudinii. Tensiunea aparentă se rezolvă într-un dialog interior pe care un splendid poem (*Andante*), greu de numit „imn" (nu doar din cauza titlului), îl desfăşoară pe larg, de la primele versuri pînă la finalul ce cade pe o formulă norocoasă, deşi nu imprevizibilă. „Din drumuri lungi mă reîntorc mereu" — spune la început poetul, stabilind termenii dialogului şi punînd deja accentele: „Ca un erou din cărţile vechi şi uitate / — Dar nu ştiu dacă plec cu adevărat, / Sau poate cad într-o uitare blîndă, / Într-un somn liniştit ca al frunzelor, / Care pleacă şi dorm undeva, / Şi iar revin cînd se destramă iarna."

El pare să iubească într-atît „zona nostalgică" a revenirii, încît plecarea, îndepărtarea, nu reprezintă, prin comparaţie, decît automatisme ale absenţei. Punctul de reper care contează cu adevărat pentru el este numai cel al întoarcerii. Într-o ipoteză lirică atît de caracteristică în avîntul ei, poetul adaugă:

. . . .

„Oricît de departe m-aş duce —
Chiar dacă rătăcindu-mă cîndva,
Aş trece de hotarul alb al zilei,
Sufletul meu deprins mereu cu drumul
Spre-aceste locuri singur s-ar întoarce,
Bolnav de-acelaşi cîntec s-ar întoarce
Purtat de-un fir văzut şi nevăzut,
Pe care simt că cineva mi-l toarce."

Ceea ce părea opţiune mereu repetată se vădeşte a fi, aşadar, fatalitate recunoscută, destin asumat. Rătăcirea nu e decît o amînare a întoarcerii. Iată, probabil, de ce vorbeşte el de „fluxul" şi nu de refluxul memoriei. Înaintarea, peregrinarea, proiectarea în timp şi spaţiu sînt condiţionate de revenirea la punctul fix deţinut de amintire. Magnetismul memoriei e atît de puternic încît provoacă reîntoarcerea chiar şi de dincolo de timp. O dată mai mult, Baconsky aruncă în trecere o sondă în spaţiul opac al neființei.

În mai mare măsură decît celelalte poeme, *imnurile* sînt discursive, grandilocvente chiar pe alocuri, limita de sus fiind atinsă, de pildă, în *Imnul către nelinişte*. Tema

enunțată putea fi fecundă din punct de vedere liric, însă tratarea ei rămîne pletorică și, în ciuda elanului generos, de-a dreptul plată : „...Să fiu bolnav de boala fiecărui, / Ca să știu ce înseamnă o floare, un îndemn, / Un nou anotimp sau o veste — / Cîteodată și ceața să-mi pună mîna pe umăr, / Ca să mă-ntorc privind-o-nfiorat, / Și chiar să plec o dată într-o seară / Ca un bătrîn adormit, / Ca să revin în zori de zi cu pruncii."

La un moment dat, poetul are o intuiție salvatoare, punîndu-ne în fața unei subite împărtășiri a responsabilității afective : „Nu știu. Știu doar că nu sînt singurul : / Așa vorbesc și pădurile toamna, / Cînd au gură de aur, / Așa strigă cocorii cînd văd iarba căruntă, / Și marea spune la fel în septembrie..." dar, în loc să încheie poemul aici, îl continuă încă multă vreme, pînă la oboseală și plictis.

Ideea neliniștii, a neliniștirii, mai bine-zis, rămîne însă importantă în ansamblul concepției baconskiene, ca o contrapondere necesară la starea de satisfacție și chiar de euforie declarată de atîtea ori pînă acum. E adevărat că euforia se dovedea a nu fi decît chietudine și că poetul o încerca mai ales în fața naturii. „Ce bine e...", scria el, dar evocarea repetată a tihnei semăna mai degrabă cu o invocare a ei.

Oricum, deocamdată el își provoacă neliniștea, o experimentează altfel spus, nu o suportă. Abia mai tîrziu se va lăsa experimentat de ea, făcînd din însăși scrierea poemelor o terapie a unor sumbre presimțiri. Se poate însă spune că, de pe-acum, *elogiile* poetului sînt mai degrabă *elegii*, că tonalitatea cea mai pregnantă a imnurilor este una melancolică, *minoră*. Melancolia e temperamentală, structurală, dar lipsită de acuități tragice în măsura în care se consumă — și se și consolează — în deplină potențialitate.

„Între două lumini", între două tipuri de nostalgie își plasează Baconsky cele mai multe dintre poemele sale : nostalgia unor posibiluri neîmplinite în trecut și aceea decurgînd din neputința de a fi agentul sau măcar martorul realizării lor viitoare : „Și-apoi seara tăcînd vinovată și capul de bronz / Al amurgului meu căzînd de pe umerii nopții — / Și atunci traiectoria mea șerpuind va ivi o lumină ciudată, / Pe care doar eu n-am să fiu s-o mai văd

licărind, / Vedea-o-vor alții și iată, îmi spun, va fi bine / Vedea-o-vor alții și iată-i mai mult decît bine — Alții îmi spun și surîd, alții — și-ncet mă ridic / Larg deschizîndu-mi ușile." *(Între două lumini).* Resemnare sau promisiune putem desluși în aceste versuri ? Înainte de a fi expresia unei generoase retrageri, „mai binele" despre care vorbește poetul e o formă a detașării de sine caracteristică stării *elegiace*.

Aici, ca și în alte texte, se prefigurează tema, titulară în volumul următor, a *risipirii*. Ipostazele ei vor fi numeroase, ca și motivațiile acestora. Deocamdată, tot în *Imn către zorii de zi* mai întîlnim o secvență semnificativă atît pentru *întipărirea trecerii*, despre care am mai vorbit, cît și pentru relația de organică, intimă coerență între *fluxul memoriei* și *risipire*.

Poetul se pierde pe sine spre a fi regăsit în lucruri sau în mulțimile anonime. Mîngîierea sa este că amintirea îi va fi purtată în memoria colectivă sau în cîrligele naturii înseși :

„Cei care vor cînta își vor aduce aminte de mine —
Cei care vor așeza cărămizi sau se vor întoarce din lupte ;
Ei vor cunoaște drumul meu după iarba scuturată de rouă,
După chipurile gînditoare ale bătrînilor fagi."

În altă parte, comunicarea cu propriul trecut se vede tulburată de comunicarea cu peisajul. Fluxul memoriei personale, al regăsirii de sine, e întrerupt datorită celuilalt flux, al risipirii în lucruri, al impregnării lor afective. Familiaritatea cu peisajul face posibilă această neașteptată transmisiune în care vedem o *marcă* a sensibilității artistice baconskiene :

„Nu-mi mai aduc aminte sunetul stins al cîmpiei...
Vizele mele de-atunci le visează pădurea de ulmi."

(Copilărie)

*
* *

În *Fiul risipitor* (1964), A.E. Baconsky ni se arată acaparat pînă la obsesie de ideea posterității, a propriei moșteniri spirituale. Lirismul cu un pronunțat caracter auto-

biografic și testamentar se explică în acest fel. La sfîrșitul celui de al optulea lustru de viață, poetul resimte apropierea *definitivului* ca pe o speranță și, în același timp, ca pe o amenințare : „Fiece oră mă schimbă și fiece pas / Mă apropie-n taină de cel ce voi fi totdeauna." Cadența gravă a acestei apropieri anunță imposibilitatea vreunei reîntoarceri : „Cele din urmă ramuri uscate-mi vor arde pierind / În incendiul amurgului". / De aici ezitarea și emoția : „Nu știu, e prea devreme, prea tîrziu." Între „devreme" și „tîrziu", poetul angajează o confruntare cu sine, cu propria existență și, mai ales, cu propria-i operă. În vederea sintezei finale el nu încearcă omogenizarea ipostazelor sale lirice manifeste, ci unificarea acestora cu — din nou — virtualitatea rămasă neexprimată : „... — chipuri nenumărate, / sub care de atîtea ori m-am ascuns, veniți și împăcați-vă / cu adevărata-mi ființă."

Recapitulările sînt urmate, de regulă, de anticipări, bilanțul sfîrșește în prescripție testamentară. Numeroase poeme închipuie „odihna" sau viața de apoi a poetului care își „caută adăposi în propriul cîntec". Promisiunea posterității nu pare să-l satisfacă însă deplin și ireparabilul „trecerii" îi provoacă meditații într-o tonalitate elegiacă nu numai recunoscută de această dată, dar chiar programatică. Pe lîngă cele patru (astfel intitulate) *Elegii*, să mai cităm cel puțin încă una pentru ideea simplă de a adăuga la vechiul motiv al disoluției lucrurilor, al pieirii ființelor, pe acela al dispariției cuvintelor :

„Unde s-au dus cuvintele pe care le-am rostit,
Melodioasele vorbe de dragoste unde au putut să dispară,
Și unde-au pierit sibilinele șoapte de taină și rugile mele
Și cuvintele care-mi purtară spre oameni durerile-adînci.
Unde s-au dus cuvintele cînd strigam : O, frumusețe
neasemuită !..."

(Unde s-au dus cuvintele)

Gesturile de comuniune se înmulțesc, drumurile poetului sînt itinerarii ale simpatiei și recunoașterii. El se oprește noaptea „în vechi cartiere, la porți anonime", pătrunde în „lumea îndepărtatelor foburguri", ascultă spovedaniile călătorilor în trenuri, ale docherilor pe cheiuri,

se lasă impresionat de soarta lor. „Laolaltă cu lumea, laolaltă cu lumea" — acesta e leit motivul volumului.

Voința de scufundare în masa anonimă este împinsă pînă la forme extreme în care nu putem să nu vedem probe ale unui orgoliu pedepsit. Poetul ține să se asemene, nicidecum să pară neasemuit. Integrîndu-se astfel, el îndepărtează bănuiala ilegitimității :

„Poate vă par uneori un bastard pripășit printre voi,
un miracol netrebnic ivit fără veste. De unde-a venit,
vă-ntrebați cu dreptate, și cine-i acela ce-și zice
părintele lui ? Poate vîntul ce poartă semințele scailor,
poate drumul mereu nestatornic sau poate vreun rîu,
primăvara umflat de zăpezi, a purtat amețit
arătarea aceasta bizară. Și totuși aici
lîngă stelele voastre, cîndva m-am născut.

. . . .

Aici am crescut deși poate nu seamăn
cu nimeni prea mult. Dar toate și toți îmi sînt dragi
și-aparțin tuturor deopotrivă și-odată chiar cei
ce nu-mi seamănă cît de puțin vor privi căutînd
în imaginea mea, trăsături înrudite."

(Vis în derivă)

Metamorfoza care urmează exprimă efortul poetului de a se face indispensabil pentru semenii săi. În modestia lui aparentă, el vizează o elementaritate esențială :

„Semn al iubirii de oameni e darul ce-l am
de-a pune cuvintelor nimburi — semn al iubirii
e darul de-a fi pentru tine drumeț ostenit,
o fîntînă, un pom ori o piatră. Fie o clipă,
o singură clipă fugară de-ai sta odihnindu-te,
rostul va fi împlinit și o vorbă va trece
mereu în urmași : nu uitați, lîngă drum
undeva, un copac, o fîntînă, o piatră...

(Inscripție umilă)

Numele autorului se pierde, așadar, însă rostul poeziei se păstrează materializat în efectele ei. Aici, ca și în altă parte, scufundarea în peisaj funcționează ca un ritual purificator. Poetul se limpezește de patimi spre a se identi-

fiea, el renunță la orgoliul identității spre a se risipi în colectivitate. El nu e „bastardul", ci „fiul risipitor" care, sigur pe descendența lui, își îngăduie, printre altele, luxul anonimatului.

Acest „fiu risipitor" se risipește însă în primul rînd pe sine, adică se dăruie generos, nu se prezervă conform unor calcule egoiste. „N-am nevoie / de nici un *mai tîrziu* și nici o vîrstă / nu-mi va suna arginții" — spune el. Se dăruie clipei nu spre a-i savura farmecul, dar pentru a-și face prezența utilă, necesară. Contopirea cu mulțimile îi dă o stare de beatitudine, căci aceste mulțimi vor mărturisi pentru el : „Mai tîrziu vor gîndi pentru mine orașele tinere / Pe care le-am iubit ca un frate mai mare..."

Pornind de la motivul biblic al „fiului risipitor" și de la tema *risipirii* — mult dezbătută în literatura epocii — Baconsky ajunge la o rezolvare originală, în consonanță cu modul său propriu de a aprecia rosturile și puterile literaturii. Astfel, el refuză pentru eul său liric statutul *eroului eponim* pe care îl vizau cei mai mulți și cei mai importanți dintre poeții vremii. Nu rîvnește să fie exponent al maselor, ci încredințează mesajul său personal expresiei lor colective.

De fapt, raporturile pe care le instituie sînt încă mai strînse, de comunicare organică, de trecere substanțială. Contactul cu ceilalți vrea să fie direct, dispensîndu-se parcă de intermedierea operei, ale cărei contururi materiale sînt făcute să se piardă în idealitatea exemplului propus și asimilat :

„Semnele mele se vor risipi
ca urmele lăsate-n zori pe plajă
de-o pasăre necunoscută...
. . . .
Tot ce-a fost rău
în viața mea va judeca țărîna
și viscolul — iar tot ce-a fost mai bun
demult e-n voi."

(Dispariție lentă)

„Risipirea" e resimțită de poet cînd ca o „extatică trecere" în alții, în altceva, în oameni, în lucruri, în „tîrziul

Noiembrie", cînd ca o boală necunoscută și fără leac, „dureroasă și crudă". Ea ar putea să pară damnare, dacă n-ar fi consimțire senină ; e, de fapt, conștiința unui destin acceptat.

Acceptarea nu presupune însă numai resemnare, ci și speranță. Contopirea cu mulțimea are loc în vederea unei perpetuări, renunțarea la identitatea proprie devine un mod de conservare, nediferențiată, e adevărat, dar sigură. Fluxul memoriei personale se varsă în rezervorul memoriei colective de unde sfidează timpul. „Risipirea" poate fi, așadar, și o investiție. Poetul se dăruie tocmai spre a nu se pierde cu totul.

În elanul său de contopire și anonimizare, alege nu o dată peisajul. Am mai întîlnit acest transfer de funcții, această învestire :

„Tu trebuie să uiți ce-ai fost, ce ești —
. . . .
Numele tău îl va purta amurgul
Surîsul tău îl va purta cîmpia."

Poetul se desparte, așadar, de propria-i biografie, se scufundă în natură, se obiectivează în peisaj. Dar ce observăm ? Renunțînd la nume, el numește, pierzîndu-și-l, îl atribuie. „Inscripția" lui pe fundalul etern al naturii e mai puțin „umilă" decît părea la început. Orgoliul creator, respins o clipă ca nelegitim într-o societate colectivistă, răbufnește aici într-o expresie impersonală și supremă.

*
* *

În volumul *Fiul risipitor*, „poetul își fixează un chip nu cu totul nou, dar mai pregnant", observă cu îndreptățire E. Simion, care supralicitează însă cînd identifică în el „cartea cea mai frumoasă a lui Baconsky și una dintre cele mai substanțiale, sub raportul valorii, apărute după război." *(Scriitori români,* vol. III). Pregnanța sporită se datorează reluării unor teme predilecte și reprezintă o impresie rezultată din acumulare, nu din acuitate. Superlativele pot fi disputate cu șanse cel puțin egale de alte volume baconskiene, *Fluxul memoriei,* de pildă sau *Cadavre în vid*. *Fiul risipitor* nu e nici măcar mai omogen din punct

de vedere valoric decît volumele anterioare, căci conține, la rîndul lui, destule poeme slabe, de pură abstracțiune sentimentală, precum *Trecătorul din zori, Amintiri și oameni, Cîntecul stelelor, Cariatide cîntînd* și, cu deosebire, *Drumuri în vînt*, de o grandilocvență de-a dreptul insuportabilă.

Cu greu am putea, de altfel, vorbi la Baconsky, de un progres artistic după 1957, cînd a izbutit nu să-și descopere, dar să-și valideze adevărata voce lirică ale cărei posibilități le exploatează în continuare cu o intensitate variabilă de la un poem la altul, *nu* de la un volum la altul. Fără să fie mai substanțial sau mai reprezentativ decît *Fluxul memoriei* sau *Imn către zorii de zi*, *Fiul risipitor* are importanța lui prin chiar faptul că încheie o etapă de creație pe care ne îngăduie astfel s-o considerăm în totalitate.

*
* *

Văzută în ansamblu, poezia acestei perioade (1957—1964) este extrem de unitară, rotindu-se adesea în jurul acelorași motive și adoptînd nu o dată chiar soluții lirice asemănătoare. Pecetea baconskiană e peste tot recognoscibilă, pusă, e drept, uneori, cu riscul, cel puțin aparent, al monotoniei. În poemele cele mai caracteristice, autorul alege cu dificultate între euforie și neliniște, între adeziunea frenetică și glacialitatea distantă, diferența de accent precumpănitor de la un poem la altul fiind de multe ori o chestiune de nuanță. Eroul său liric se lasă cuprins de cele mai generoase elanuri, recăzînd, însă apoi cu voluptate în tristețea prestigioasă a însingurării. El ține să fie un solitar solidar, purtător al unui stigmat prețios, al unei „boli" pe care încearcă s-o vindece prin contopire și s-o întrețină prin memorie. Tonurile se amestecă, fuzionează adesea, dominantă rămînînd aproape întotdeauna o *nostalgie*, ca formă a unei insațiabilități atît proiective (de aici motivul recurent al *drumului*, al *peregrinării*, al *rătăcirii*), cît și, mai cu seamă, retrospective (*fluxul memoriei*). Inutil să adăugăm că această nostalgie e mai degrabă voluptate decît suferință, o stare „dureros de dulce", spre a relua oximoronul eminescian.

Ca și Eminescu, Baconsky simte lăsîndu-se asupră-i „umbra tragică a timpului", ca și la marele său predecesor, „dorul de timp" nu e deloc incompatibil cu „dorul de moarte." Și tot el, proiectîndu-și personajele discursului său liric pe mari panouri simbolice, face foarte al său un titlu eminescian precum *Umbre pe pînza vremii*. Tot eminesciană e și moartea ca risipire în natură, și „nesfîrșita monotonie" a frunzelor. (*Rugă tăcută*)

*
* *

Departe de a începe și a se reduce la *Fluxul memoriei*, meditația asupra timpului e permanentă la Baconsky. Ea dădea o anumită noblețe pînă și unor penibile versificații din perioada sa proletcultistă. Tema aceasta universală e întoarsă pe toate fețele de poet, care găsește imagini exacte, chiar dacă nu întotdeauna inedite. Iată, de pildă, propria devenire desfășurată pe fundalul simplei treceri a zilei :

„Încă n-a răsărit peste creștetul meu miezul zilei,
Și-apoi după-amiaza cîntînd printre ploi străvezii.
Și-apoi seara tăcînd vinovată și capul de bronz
Al amurgului meu căzînd de pe umerii nopții."

(*Intre două lumini*)

Altă dată poetul invocă viața îndelungată, bătrînețea „ca o deltă de aur" : „Mă uit la vrăbii și mi se face dor de vreme lungă, / De ani îndelungi, de plete albe licărind în amurg", dar nu pentru sine, ci pentru „cei fără număr", ținuți pînă atunci în întuneric : „Să vină superba trenă de ceață a anilor 90 și 100, / Pentru cei care n-au cunoscut niciodată faldurii ei, / Pentru cei ce-au năvălit pe baricade feerice, / Să vină încet pădurea fără somn..." (*Descîntec pentru vîrsta mulțimilor*)

Viața poetului e călăuzită de stele numărate care, „cu fiecare nouă întoarcere, rămîn tot mai puține, tot mai îndepărtate, tot mai reci". Timpul își depune „polenul enigmatic" asupra vîrstelor ; lucrarea lui e totdeauna secretă, deși accesul la tainele celei mai stricte intimități nu-i poate fi refuzat : „— coboară-ți privirea în suflet / și caută singur oglinda aceea în care te uiți / numai tu și, din cînd în cînd, timpul".

„Trecerea“ îl melancolizează, dar îl și fascinează pe poet. „Rana“ pe care i-o provoacă timpul „nu se închide“ pentru că el însuși o oblojește și-o scurmă mereu. Lamentația lui nu e decît o împăcare interesată. „Filosofia poetului e tămăduirea de timp prin timp“, scrie M. Petroveanu (*Traiectorii lirice*) pornind, probabil, de la *Meditație în ritm de maree*, mai precis, de la un vers precum : „Pentru toate păcatele tale izbăvirea e numai în timp“. Perspectiva acestui poem nu poate fi însă generalizată (cum am arătat mai înainte), soluția lui Baconsky fiind mai degrabă *ieșirea din timp*. Ieșire care nu trebuie confundată, desigur, cu o sustragere.

Preocupată obsesiv de formele și de efectele timpului, meditația poetului e împinsă uneori pînă la a-l surprinde în plină *potențialitate*. Altfel spus, timpul e închipuit și în ipostazele *anterioare* și în cele *posterioare* „trecerii“ de care rămîne în chip esențial și indestructibil legat. Timpul abia închipuit, încă netrăit, timpul ca „altoi nevăzut“, pe de o parte, timpul ce nu mai poate fi măsurat, timpul de după moarte, pe de altă parte. Căci ora apropie „în [illegible]“ de veșnicie. „Altoiul nevăzut“ nu e (numai) al morții, dar și al timpului însuși ce are șansa de a deveni eternitate. Prin intermediul timpului — și nu altfel — poetul ajunge *dincoace* sau, mai ales, *dincolo* de timp.

Iată finalul unui poem fără titlu din volumul *Fiul risipitor* trasează portretul generic, binecunoscut din variante anterioare, al unui „visător de miazănoapte“ :

„Bolnav de-o generoasă nebunie,
a iubit ondulația lentă a stelelor —
m[illegible]tica mîinilor arse de var
și nevăzutele spirale ale timpului
prin care sufletul mereu cîntînd
și-l trimetea-nainte. ...“

Să ne oprim puțin asupra „generoasei nebunii“ imaginative la care îl duce pe poet neîncetata sa meditație asupra timpului. Într-o clipă de iluminare, „cîntecul“ e conceput aici ca o șansă prospectivă, ca o trăire cu anticipație. Pentru ca ultimele două versuri să tatoneze din nou acel timp „de dincolo“ care constituie una din obsesiile fundamentale ale lui Baconsky :

„...dar cine va putea s-ajungă cîntul
rămas fără pasăre...“

Metafora ni se dezvăluie a fi progresivă. Timpul experimentat astfel în avans, timpul cucerit prin „cîntec“ rămîne în veci inalienabil. Moartea poate „fulgera“ pasărea, îi poate opri cîntecul, dar ceea ce a fost deja cîntat își păstrează o rezonanță perpetuă, inalterabilă. Întîlnim aici reunite ambele ipostaze ale potențialității timpului la Baconsky. De această dată, însă, anterioritatea se confundă cu un timp validat prin trăire imaginativă și afectivă, prin „cîntec“, iar posterioritatea cu o posteritate cucerită tot prin „cîntec“.

Ni se deslușesc mai bine acum sensurile unei metafore pe care poetul o aruncă în trecere și parcă la întîmplare într-un poem anterior (*Rugă tăcută* din vol. *Imn către zorii de zi*) :

„Și-ntr-un tîrziu mă rog Craiului Nou
Să-mi sape cavoul în timp, în ecou...“

Surprinde la început asocierea aproape oximoronică a cavoului cu timpul, a definitivului cu trecătorul prin excelență. Dar poetul adaugă *ecoul*, care schimbă subit natura și calitatea timpului. Timpul ecoului nu mai e un timp al „trecerii“, ci al repetiției, al reluării în perpetuitate. Dintr-o dată, acest timp e făcut să stea ori să curgă altfel, purtînd cu el o efigie.

Trecutul însuși nu e, în reprezentarea autorului nostru, doar sedimentare a „trecerii“. Memoria nu recuperează numai trecutul real, ci și pe cel virtual. Poetul închipuie, ne amintim, acele lucruri „ce ar fi putut să fie și n-au fost“. Spațiul infinit deschis al poemului baconskian e un spațiu de încercare — și deseori de eșec — al virtualităților. Condiționalul trecut și viitorul al doilea constituie plinurile și golurile basoreliefului ce ar putea ilustra logica timpurilor, predilecția pentru ele și utilizarea lor subiectivă de către poet. Nu ce *a fost*, ce *este* și ce *va fi* îl preocupă în mod deosebit, ci ce *ar fi putut să fie* sau ceea ce *va să fie, dacă* și *după* ce el însuși nu va mai fi. „Dorul de timp“ baconskian e de fapt dorință — iluzie conștient întreținută, consolatoare și stimulatoare — de risi-

pire și salvare în potențialitatea nemărginită și veșnicia naturii.

Nu întîmplător, peisajele baconskiene par impregnate de sentimentul timpului. Ele sînt, de fapt, fețe ale unui *timp circular*, aflate mereu într-o mișcare ce nu e decît reiterare continuă. Spre a ne inculca impresia acestei circularități, poetul hieratizează mișcările, le încetinește și le suspendă. Pe de altă parte, dinamizează obiectele statice. Pădurile lui, de pildă, sînt mobile, alunecînd sau chiar „galopînd" uneori, asemeni unor herghelii de cai. Efectul acesta e dedus din chiar cromatismul lor fluctuant în funcție de rotirea luminii și a anotimpurilor. Pădurile „pleacă" în octombrie, „se întorc în iarnă".

*
* *

În „*Gazeta literară*" din 8 și 15 iunie 1961, A. E. Baconsky publica eseul *Declinul metaforei* pe care-l va include într-un text mai amplu intitulat *Colocviu despre poezie* și-l va publica în volumul *Poeți și poezie* din 1963. Ideea despre declinul metaforei a provocat o oarecare vîlvă, stîrnind reacții imediate, unele chiar violente (în *Tribuna*, de pildă, unde redactorul șef al *Stelei* era metodic persecutat). Dincolo de animozități personale, o asemenea teză, inspirată de realitatea altor spații poetice, avea de ce să șocheze la noi, formulată cum a fost chiar în momentul „desmărginirii" imaginației, al unei „viziuni" lirice în sfîrșit îngăduite în libertatea și gratuitatea ei etc. Moment de explozie metaforică prin excelență, amplificată mai cu seamă prin contribuția tinerilor poeți. Nu încape îndoială că autorul a fost conștient de contratimpul în care și-a înscris ipoteza și pledoaria. Nu e, oricum, singurul gest de sfidare din cariera sa. Dar nu sfidarea are importanță, ci propunerea înnoitoare, încercarea de a schimba o mentalitate artistică a cărei tradiție abia începuse să fie restaurată.

Care este semnificația unei astfel de plēdoarii în contextul operei baconskiene, nu numai în contextul epocii? Înainte de a răspunde, să vedem cum se formulează punctul de vedere al poetului-teoretician. Trecem peste

premisele foarte îndepărtate pe care acesta le stabilește în vederea asigurării unei baze ideologice „juste", trecem peste „penibila simetrie" (ghilimetele îi aparțin) descoperită între *antiteatru, antipoezie* și... *anticomunism*, ca și peste execuția sumară, cu argumente care astăzi dau pur și simplu fiori, a lui Heidegger, a lui Saint-John Perse, a lui Gaëtan Picon etc. și reținem adeziunea sa la „noua simplitate pe care latura majoră a liricii contemporane tinde s-o cucerească", în acord cu noile tipare ale sensibilității omului contemporan. „Simplitatea de linie" care dă nota specifică „idealului nostru de frumusețe" afectează și prestigiul metaforei, susține autorul. Poeți contemporani dintre cei mai importanți nu mai apelează la serviciile ei, preferînd alte mijloace de captare a „fluxului emotiv".

Căci condiția fundamentală a poeziei (și a artei în genere) rămîne, după A. E. Baconsky, *emoția*, nicidecum metafora. Opoziția între metaforă și emoție nu e explicită (și nici, cu atît mai puțin, explicată), dar constituie, cu toate acestea, fundalul întregii discuții. Termenul însuși de metaforă nu e înțeles într-un plan mai larg, imaginativ, „vizionar". Dimpotrivă, metafora apare ca un produs al „auxiliilor imaginației". În acest fel „metaforismul" pe de o parte și „nuditatea vibrantă", pe de altă parte, se constituie ca o alternativă a poeziei dintotdeauna.

Pledoaria lui Baconsky nu e una împotriva metaforei, cît împotriva a ceea ce s-ar numi *eroarea metaforizantă*, adică egalizarea poeziei cu metafora. O asemenea absolutizare a metaforei este considerată anacronică astăzi cînd poeții nici nu mai pot găsi în limitele ei posibilități de inovare. „Metaforele cele mai rare au fost rostite de nenumărate ori, comparațiile cele mai îndrăznețe nu sînt decît recuzita utilizată de atîtea generații" — scrie criticul nostru, comentîndu-l pe Robert Frost. „Poetul cîmpurilor de la nord de Boston" e chemat alături de Sandburg, de Antonio Machado și César Vallejo, de Umberto Saba și Quasimodo, de Laagerkvist să ilustreze noua orientare demetaforizantă a poeziei contemporane, căreia i se găsesc, bineînțeles, și înaintași prestigioși, începînd cu Villon, cu Jorge Manrique și terminînd cu Withman sau Maiakovski.

„Noua sinteză a simplității" înlocuiește metaforismul excesiv cu alte modalități ale emoției și expresivității lirice precum : enumerările, repetițiile, refrenul ori „intercalarea ostentativă a prozaismului" (la Maiakovski și Sandburg), „ingenuitatea caligrafică" (la Robert Frost) sau „un anume dialog simulat" (la Quasimodo). La antipodul acestei direcții se situează *ermetismul*, ca „produs organizat al unei lucidități matematice", și *suprarealismul* cu „sumbrul (său) delir", prelungind amîndouă în epoca modernă imagismul delirant și decorativ al barocului.

La o asemenea concepție A. E. Baconsky a ajuns, cum se poate vedea din chiar sumarul cărții sale *Poeți și poezie*, traducînd și comentînd texte reprezentative dintr-o anumită filieră poetică modernă. E la mijloc o preferință și o afinitate spirituală, o „înrudire", cum afirmă poetul însuși. Reprezentarea asupra metaforei rămîne, totuși, întemeiată pe un *parti-pris*, căci altfel de ce ar fi atît de reductivă ? E de la început vizibil faptul că autorul adoptă o perspectivă retorică asupra metaforei, acordîndu-i o funcție aproape exclusiv ornamentală.

Vorbind despre poeții cu al căror demers se consideră solidar, el spune că își deplasează atenția „de la detaliu la ansamblu, de la metaforă la tonul metaforic al poeziei". Dar o astfel de mutare a accentului trebuia să comită el însuși ca teoretician ad-hoc și nu în urma unor sugestii recente. Spre a integra metafora în totalitatea poemului și în ansamblul unei strategii poetice, teoria și critica literară n-au așteptat experiențele autorilor citați de Baconsky. De altfel, nici măcar suprarealiștii și, cu atît mai puțin, ermeticii, n-au mizat pe disparitatea metaforelor.

Autorul nostru are însă nevoie de această miză redusă (a „detaliul decorativ") a metaforei pentru a-i putea opune *emoția* și poezia care mizează pe ea. Cîtă vreme are în vedere o asemenea utilizare a metaforei, opoziția rămîne îndreptățită din punct de vedere teoretic. Dar cînd el însuși vorbește de „tonul metaforic al poeziei" și, în alt context, de „tonul (ei) emoțional", nimic nu ne împiedică să unificăm termenii și să recunoaștem tonul emoțional al unei metafore extinse la totalitatea unui poem. Încît, mai aproape de adevărul creației poetice moderne (al unei părți din poezia modernă) este probabil Baconsky atunci

cînd supune — în loc să opună — metafora emoției : „Cred că, în structura versurilor, metafora își va rezerva altă funcție, disimulîndu-și fizionomia specifică în fluxul emotiv pe un temei contrapunctic și devenind un element al ritmului interior, în sensul de organizare a mutațiilor sufletești pe care le presupune creația".

Mai există un argument — *realismul* — pe care teoreticianul poet îl introduce în favoarea tezei sale, nu fără să ne surprindă, e adevărat, dacă ne amintim disocierile sale atît de îndrăznețe din 1956. Acum realismul, austeritatea lui sînt opuse exceselor metaforice, „barocului exasperant" al căutărilor din epoca interbelică. Din toate comentariile și incursiunile analitice înțelegem însă că rostul invocării acestui argument este de a servi drept pavăză pentru introducerea în spațiul autohton a unor autori de primă mărime și, mai mult, a unui concept de poezie cît se poate de modern. Această promovare se face, e drept, cu prețul unui lest — refuzul *suprarealismului* și *ermetismului* — gest în care nu știu însă dacă trebuie să vedem neapărat un tribut plătit sau pur și simplu o convingere personală. Oricum, „simplitatea magică" pe care o descoperă și o salută Baconsky — fie și sub „egida realismului riguros" — în textele unor Sandburg, Frost, Edgar Lee Masters, Antonio Machado sau Umberto Saba însemnau un pas înainte față de suprarealism în procesul de sincronizare a poeziei românești.

Cu ideile, comentariile și, nu în ultimul rînd, cu *traducerile* lui — căci în această perioadă el traduce și publică insistent din autorii preferați — Baconsky realizează și o altă performanță : el forțează, într-un fel, gustul publicului și al colegilor de breaslă, propunînd *noi modele poetice* în timp ce modelele interbelice — inclusiv cele autohtone — erau abia în curs de redescoperire. Cît despre moștenirea ermetică sau suprarealistă, ele vor fi valorificate mai tîrziu, spre sfîrșitul procesului de recuperare a tradiției. Prematur, gestul lui Baconsky a avut meritul de a deschide apetitul pentru o anume direcție a poeziei postbelice — și îndeosebi pentru poezia americană — care vor găsi ecou la promoțiile următoare de poeți români.

„Realismul e desăvîrșit, fără inflexiuni mistice sau excese metaforice — adeseori frizînd platitudinea faptului oarecare. (...) E ceva din adevărata înfățișare modernă a poeziei, care izvorăște dintr-o nouă atitudine realistă, învestind cuvintele cu firescul lor anonimat, pentru ca, în schimb, să capete greutate specifică tonul general, lirismul direct, copleșitor". Avem aici o caracterizare a poeziei lui Robert Frost, dar nu spun, oare, astăzi, aceste rînduri mai mult decît vor fi spus la data primei publicări ? *De-metaforizarea*, „lirismul direct", „anonimatul" cuvintelor, toate acestea descriu numai „înfățișarea *modernă*" a poeziei ?

După mai bine de un sfert de veac, ipoteza lui Baconsky în legătură cu declinul metaforei pare să fi devenit actuală. Susținătorii de azi ai unei poezii *tranzitive* l-ar putea recunoaște drept anticipator. Un anticipator teoretic și parțial, desigur, căci, altfel privind lucrurile, *„fluxul emotiv"* pe care-l propune în teoria și-n practica sa poetică autorul nostru contrazice ideea tranzitivității.

În ce măsură însă pledoaria sa este una *pro domo*, cu alte cuvinte ce legătură există între concepția sa despre poezie și poezia proprie ?

*

* *

Să începem chiar cu problema centrală : participă într-un fel poemele baconskiene la pledoaria autorului, ilustrează ele un „declin al metaforei" ? Răspunsul e hotărît negativ. Fără să fie un metaforizant frenetic, Baconsky e departe de a deprecia virtuțile analogiei poetice. Predilecția pentru comparație (și nu pentru metafora propriu zisă) nu schimbă fondul discuției. Nici faptul că poetul nu mizează decît în trecere pe metafore și comparații, căci valorificarea lor are loc la nivelul semnificației globale a poemului. Poemul însuși se constituie ca o metaforă atunci cînd figurile par să lipsească din cuprinsul lui. Iar dacă nu lipsesc, din reflexele pe care și le aruncă una alteia, din interacțiunea lor, se naște o metaforă nouă, neformulată ca atare, dar eficientă, adică sintetizabilă în plan imaginativ.

Cîteodată, una din metaforele poemului e reluată și impusă ca imagine rezumativă. Astfel se întîmplă, de pildă, în *Gîtul de lebădă*, text pe care avem toate motivele să-l considerăm reprezentativ pentru Baconsky, printre altele și pentru că autorul a ținut cu o anume ardoare ca el să dea titlul volumului său din 1964 *. Să-l parcurgem, deci, dintr-o perspectivă așa zicînd „figurală" :

„Toate mîhnirile mele demult le-am înfrînt —
N-a rămas decît lemnul viorilor sfărîmate,
Peste care noaptea dansează diavolii goi ;
Mîna mea caută gîtul de lebădă
Al ultimei tristeți care se ascunde.
Unde e oare ? Iată-i parca umbra.
Iată-i coroana de vise, iată-i urma lăsată
Pe-aceste dale de granit, iată-i făptura
Împletindu-se printre cuvintele versului meu
Și-ncet șuierîndu-mi ceva într-un grai ne-nțeles.
Graiul acesta ce va fi vrînd să însemne ?
Văd tinerețea plecînd de la mine încet.
Tot mai departe o văd rămînînd în orașul din nord
Lîngă-naltul turn gotic cu porumbei cenușii
Și cu clopote. Vîrsta ce vine
Încă nu mi-o cunosc.
Încă n-am învățat să regret, nici să-mi caut
Un reazim în lucruri trecute. Încă nu-mi vin fiorii
Și teama cînd toamna mi-așază pe umărul stîng
Mîna ei strălucind de inele. Mă uit înainte
Și-mi pare bine că rămîn în toate
Zidit și cu puțin cîte puțin —
Și-mi pare bine s-aștept iarăși clipa
Cînd voi călca pe treapta ce desparte
Pe Încețul Februarie de Martie cel
Cu privirea albastră. — O, primăvara,
De cînd o aștept ! Numai gîtul acela de lebădă
Nu știu cînd îl voi prinde."

Ceea ce se remarcă de la început e abundența — nicidecum absența — metaforelor și chiar diversitatea lor ti-

* Aici, ca și în alte locuri, utilizez bogatul aparat de note cu care Pavel Țugui a înzestrat ediția de față.

pologică : metonimie, sinecdocă, personificare, alegorie, simbol etc. „Gîtul de lebădă" se definește treptat ca o metaforă simbolică pentru nostalgia poetului, ca stemă a unui *topos atopos* în care o speranță vagă nu e covîrșită încă de sentimentul iremediabilului. Imaginea *lebedei* are o anumită recurență în poezia baconskiană, de obicei ca semn al inexorabilei treceri (vezi și *Elegia a III-a*). Dar ce ne interesează aici e felul în care se construiesc și se dispun registrele semantice ale imaginii. Melancolia trecerii timpului se plachează pe acest simbol al purității și al inaccesibilității. Imaginea e concretă, dar, la rîndul ei, deja impregnată de sensuri obsesiv elaborate de imaginarul simboliștilor. Este ceea ce îi și micșorează deschiderea simbolică, deși conexiunile intratextuale, fără să fie neapărat inedite, rămîn caracteristice poetului nostru.

Dar există și poeme baconskiene în care miza metaforică e imediată, nu (numai) indirectă iar imaginile se lasă contemplate și în sine. El scrie astfel despre „linele flaute ale iernii", despre „sifiantele toamnei" ori „surîsul enigmatic al după-amiezii", despre viscolul care „delicază" sau despre noaptea care „se oprește la porți anonime și sărută lemnul învechit de tristețe și ploi". Iată și o autoproiecție orgolioasă de-a lungul unei scurte „rafale" de metafore : „Capul meu nu-l va tăia / decît sabia vîntului. Capul meu nu-l vor purta / decît lăncile plopilor, / Care-n nopți de septembrie-și trec / unul altuia luna./"

Transferurile metaforice sînt însă, de regulă, simple, nespectaculoase, căutînd exactitatea impresiei : „curge întuneric lichid pe tulpinile brazilor" ori a dispoziției meditative : „Și-mi reazim fruntea de pervazul galben / Al ploii care vine și dispare."

Fără să atragă, în genere, atenția asupra jocului lor, metaforele nu sînt rare la Baconsky. Poetul nu ezită chiar să atace repertoriul comun de imagini și să vorbească despre „părul negru și plin de șoapte" al iubitei, despre „inima ca o pasăre", „fulgii ca fluturi" (imagine recurentă), despre „turmele norilor", „aripa de sidef" a zăpezii sau despre „copacul mare al nopții", avînd stelele drept „frunze de aur".

Gesticulația lirică este și ea nu de puține ori comună. Poetul se înfioară de căderea frunzelor, de „trecerea ciutelor", de nesfîrșirea drumurilor („drumuri, drumuri în vînt..."). Uneori el construiește o hiperbolă aproape hilariantă în sentimentalismul ei necenzurat : „De ce am plîns atît de mult încît / stau lacrimile revărsate-n ierburi ?" Alteori i se întîmplă să cadă în pure suavități, ca atunci cînd închipuie proferîndu-se cuvinte „ce rămîn pînă în zori / ca niște păsări ce-și caută cuibul" sau cînd se (și ne) mobilizează astfel : „să alergi pînă întîlnești dealurile și acolo să cînți..."

Greu de acceptat este și un vers ca acesta : „Umblu prin galeriile minei cîntînd", deși inspirat de cea mai nobilă compasiune : „Pentru sufletul celor ce taie cărbuni în pămînt." În asemenea momente, poezia baconskiană ni se înfățișează ca o poezie ce se încîntă de propria-i poeticitate. Autorul se lasă purtat de cuvinte poetic sunătoare și răsunătoare : „Nu văd nimic decît zări verticale și schele / și oameni cu steaguri pe străzi, care trec neîncetat / mai departe..." (*Voci din necunoscut*, în vol. *Imn către zorii de zi*). Eroul liric adoptă „poze" poetice : se închipuie ca un „cerb însetat", ca „un laur stingher cu tulpina prea înaltă și slabă" sau chiar teatrele uneori, de pildă atunci cînd se visează „colindînd în togă de purpură" prin cetățile viitorului. Cuvintele și le dorește îngînate de strigătele cocoșilor (altă prezență recurentă în poezia sa).

Că Baconsky își estetizează trăirile — și melancolia în primul rînd — au observat mai toți comentatorii lui. Încă mai frapant (și deconcertant) este însă că o face apelînd la nenumărate locuri comune, la impresii deja clasate, la figuri aproape gramaticalizate și, ceea ce contează mai mult, la un mod de a împerechea cuvintele surprinzător de desuet. E de mirare cum un autor care a avut nu o minimă, ci, de atîtea ori, o maximă „intuiție a desuetudinii" s-a lăsat atît de des pradă convențiilor literaturii, vreau să spun ale *literaturizării*.

Literaturizarea — acesta mi se pare a fi păcatul cel mare al poeziei lui Baconsky. Ne putem explica de ce a fost el atît de sensibil la tendința de depreciere a metaforei, întîlnită la poeți de pe alte meridiane în vreme ce literatura română trăia un moment de expansiune metaforică. Miza poeziei sale nu o constituie nici noutatea, nici îndrăzneala metaforelor. Aș spune chiar că uneori analogiile lui sînt

previzibile pentru că poetul nu se instalează în poezie, ci în convenția poeziei. Lipsa de ostentație a acestei situări probează caracterul ei neprogramatic. Convenția este firescul lui, ca devine un fel de a doua natură. O convenție ce și-a pierdut în genere identitatea, deși semnele trecerii de la romantism la simbolism se lasă recunoscute.

Aspectul cel mai bătător la ochi al poetizării este înclinația spre *decorativ*. Iată o mostră : „...și lunecă palida noapte în lectica ei / cu fantome și gnomi legendari și coboară / tăcerea..." Fastul acestei retrageri ne și încîntă, fără îndoială, numai că el constituie o secvență dintr-un poem militant, antirăzboinic (*Primăvară în Westfalia*).

Decorativul poate fi la locul lui într-un pastel erotic precum *Văd ziua trecînd spre apus*, dar intenția caligrafică tulbură, totuși, am impresia, puritatea ceremoniei sentimentale.

„Văd ziua trecînd spre apus ca o lebădă albă
mereu mai aproape de stuful amurgului — văd cum lumina
încet schimbă garda cu vîntul. Nu știu de ce
glasul tău îmi aduce într-una o muzică dulce de apă.
și-ți simt răsuflarea venind ca un abur nevăzut.
Florile-ncet se deschid lîngă noi, flori tăcute de noapte
semănate aici ca să fie podoabele sînilor tăi
și să tremure lin la suspinele tale și-acestui răgaz amețit
să-i poarte parfumul. Am uitat cum arată la chip
trecătoarele ploi, am uitat dimineața cu genele pline
de lacrimi, surîzînd la răspîntii albastre — am uitat
și că lebăda albă ce lunecă-ncet în amurg, e o zi
care piere. Ce stranii comori sînt temeiul
acestei risipe ? Iată vîntul, el toate le știe,
iată vîntul cum vine-aducîndu-ne crengi
mlădioase, de salcie".

Lebăda care „lunecă încet în amurg", dimineața „cu genele pline de lacrimi" și surisul „la răspîntii albastre", toată această figurație a încetat să mai fie poetică, devenind poetizantă. Supără mai cu seamă aici, ca în atîtea alte locuri, prezența „albastrului", care la Baconsky nu mai e cromatism, ci... automatism, apel instinctiv și facil la retorica atît de bogată a termenului de la romantici pînă la expresioniști. „Albastră" e pentru el seara, „albastre" sînt

lirele și herghelille, semănătoarea e și ea „albastră". Sălciile „se-neacă în albastru", plopii sînt ascuțiți cu niște „schifuri albastre", în fine, „toți și toate se duc undeva strălucind în albastru".

Convenționalismul se verifică și în orientarea paradoxală spre abstracțiune a imaginilor înseși. Un exemplu : „Să regret rătăcirile singure — volutele lor / Asemenea șerpilor să se-ntoarcă mereu după mine..." Concretizarea sfîrșește aici în arabesc, e o concretizare care... abstractizează. În altă parte, poetul contemplă astfel un „nud în alb" :

„Ești goală ca visul, ca zarea,
Goală ca plaja pe care-o învăluie marea,
Goală ca luna rătăcind în pustie,
Goală ca lebăda mea argintie."

Numai că nu goliciunea iubitei transpare în aceste versuri. Nici una din comparații nu trimite în vreun fel la ea, ci mai degrabă la ideea însăși a golului sau a singurătății. Pe măsură ce progresează în determinările sale poetizante (ce înseamnă, oare, „goală ca visul" ?), poezia își pierde referința din vedere, căzînd în pură abstracțiune sentimentală.

Odată, parcurgîndu-și obiectul, poetul vorbește inocent despre sine, despre propriul poem. Reflexivitatea devine autoreferențialitate. „Ritm, ritm, larg, eufonic ritm". Astfel începe poemul *Noapte în port* din vol. *Imn către zorii de zi*. Ritm pe care poetul îl atribuie, mai precis, îl împrumută, căci acesta e chiar ritmul poemelor sale.

Narcisismul acesta nu este însă întotdeauna inocent și poetul însuși are — la adăpostul exponentului său liric — o clipă de luciditate revelatoare : poezia îi apare ca „un fel de-a mă-ncînta de propria mea soartă". Într-adevăr, adesea poetul ne apare absorbit de propria imagine. Observația însăși e în asemenea momente artificială, în măsura în care nu explorează misterul existenței, ci se mulțumește cu banalitatea ei, căreia încearcă să-i acorde valori poetice printr-un comentariu generalizant și solemnizant. Solemnizarea ca poetizare forțată sfîrșește în platitudine. „Viața mea toată n-a fost decît o răscruce de drumuri", declară undeva poetul. Și, o pagină mai încolo : „Caut în oameni,

în păsări, în plopi — / Caut mereu o măsură a — naltelor gînduri."

Într-un poem deja citat, autorul vorbea despre darul său „de a pune cuvintelor nimburi". I se întîmplă nu o dată să utilizeze însă în poemele sale cuvinte cu nimburi gata făcute pentru ocazii poetice. Se întîmplă chiar un lucru ciudat. Starea sentimentală inspiratoare și pînă la urmă dominantă din poemele baconskiene este o stare vagă, nelămurită, de nostalgie însinuată în elogiu, de încîntare în plină suferință. Imaginile care o exprimă adoptă însă cu dezinvoltură tiparele cunoscute, literar cunoscute, ale exaltării sau ale lamentației. După asemenea scăpări, poemul își regăsește cu greu tonul fundamental, coerența organică.

Pentru a gusta poezia lui Baconsky trebuie să surprinzi acest *ton* și să te lași călăuzit de el, trecînd peste inadecvările momentane sau peste preluările dintr-o retorică aproape fără vîrstă. Altfel spus, poemele trebuie judecate în mișcarea lor unică, largă, învăluitoare și de cele mai multe ori convingătoare, în ciuda inconsecvențelor sau reminiscențelor. Trebuie să ne obișnuim mai ales cu faptul că rareori există la el *prezență* fără *decor*.

Să luăm, de pildă, un poem din tinerețe *Elegie la cimitir (Fluxul memoriei)*, care conține o „moarte" spusă frumos în ritmuri de mult consacrate de poezia românească. Ne-am aștepta ca decorativul să lipsească măcar în prezența unei teme grave și totuși nu se întîmplă așa :

. . . .

În cimitir castanii, mestecenii subțiri
Își leagănă frunzișul și ard făclii departe
Printre morminte albe, o, pace, cum respiri —
În liniștea cîmpiei de dincolo de moarte.

Nu am aici pe nimeni — doar un poet uitat
Ucis de ani, de vise și de femei ușoare —
La ușa criptei sale zadarnic am să bat,
Doar fluturi mari de noapte treziți vor fi să zboare.

Mai bine e la mine să mă gîndesc — va fi
O zi cîndva, o seară cînd voi veni alături,
În liniștea acestor grădini voi adormi —
Și timpul își va cerne albastrele-i omături.

. . . .

Și vîntul poate-n ramuri vestind din nou zăpezi
Va-ntîrzia și iarăși va trece mai departe —
Și umbra mea streină va rătăci pe străzi
Chemîndu-mă zadarnic de dincolo de moarte."

Trecem acum peste obsesia regăsită a timpului „de dincolo" și peste „filosofia" comună (împăcarea cu ideea morții), pentru a observa cadrul romantico-elegiac, inclusiv păsările migratoare ce vor țipa în nopți, desigur, „tîrzii", etc. Și totuși să recunoaștem că o vibrație surdă nu lipsește din această scenerie de inspirație eseniniană. Așadar, nu numai prezența implică decorul la Baconsky, dar și decorul implică prezența.

De fapt, poetul are nevoie de multe ori, dacă nu întotdeauna, de un artificiu, de o solemnizare a atmosferei, pentru a-și rosti confesiunea. El pune între sine și trăirile sale o distanță care să le confere acestora demnitate, gravitate. Înălțarea pe coturni nu e decît încercarea de a depăși o pudoare invincibilă prin antidotul ei : gesticulația teatrală. Sinceritatea nu se anulează astfel, ci capătă numai o expresie mediată. Lui Baconsky îi place să treacă mereu pe seama altora trăirile proprii, să și le proiecteze, cum am văzut, în peisaj sau în masele anonime.

„Eu totdeauna sînt în altă parte" — afirmă, în treacăt, undeva, dar afirmația aceasta nu trebuie înțeleasă în sensul disimulării, ci al potențării. Poetul e, de fapt, „acolo", nu „în altă parte", însă nu în întregime. El rostește adevărul pînă la capăt numai atunci cînd oficiază. Nu puține și nu mici sînt dificultățile pe care și le produce singur, căci noi sîntem tentați întotdeauna să suspectăm emfaza, patosul, declamația. Or el e, paradoxal, sincer în plină emfază și, nu o dată, afectat atunci cînd vrea să dea expresiei sale firesc și naturalețe.

Cauza acestor inadecvări mi se pare că e tocmai recurgerea la convenții poetice depășite. Indispensabile, fără îndoială, oricărei creații, convențiile nu se manifestă ca atare decît atunci cînd utilizarea stîngace sau învechirea le face recognoscibile. Cazul lui Baconsky e al doilea, căci nu-i lipsește cîtuși de puțin măiestria, dar ea nu e suficientă pentru a șterge pecețile simboliste ale unei figurații

obsesive în poemele sale, nici pentru a feri de platitudine și desuetudine „pozele" împrumutate unei retorici romantice căzute în bagajul comun.

Sinceritatea poetului, altfel spus, puterea de emanație, „fluxul (lui) emotiv" îl ajută să anexeze aceste convenții, să le facă ale sale, să le supună dicțiunii sale proprii, astfel încît, citit în întregime, poemul să-și recucerească originalitatea în ciuda aluviunilor eterogene. Lectura fragmentară, secvențială, descoperă, deci, reminiscențe, care, la o privire totalizantă, fuzionează în acea mișcare învăluitoare, unică, baconskiană, despre care am vorbit. Convențiile se „domesticesc", se naturalizează și însăși *afectarea* neîndoielnică a lui Baconsky ni se pare pînă la urmă firească devreme ce e caracteristică, de vreme ce autorul a izbutit s-o impună ca atare. Naturalețea, ca însăși, nu reprezintă în artă tot un stil ?

Impresia de curgere organică, firească, pe care ne-o lasă poeziile baconskiene vine și din plăcerea sau nevoia autorului de a se explica pe larg. De a *se explica* mai degrabă decît de a *se exprima,* căci pudoarea, decența, discreția îi condiționează, în genere, confesiunea sau i-o convenționalizează uneori în forme ce reprezintă tocmai contrariul lor. Și într-un caz și-n altul, poetul se simte dator să se explice, să-și justifice gesturile, să-și edifice cititorul. O poetică a accesibilității călăuzește în mod sigur creația sa. *Elipsa, lacuna* nu intră în repertoriul său.*Sugestia* însăși e folosită cu precauție, de regulă, ca nu rezultă din ambiguitate. O formă a sugestiei pare să fie *suspensia* și conturele aparent cețoase ale poemului baconskian i se datorează. Dar suspensia nu e nespusul și nici sugestie a *de nespusului,* ci ecou al spunerii, al unei spuneri pe care poemul o face „pierdută" ca o prelungire a autocontemplării autorului său.

Atitudinea gravă a poetului și tonul fundamental al poemelor sale, care e melancolic, nostalgic, acoperă însă, printr-un mecanism psihic de compensație încă neelucidat, probabil, de specialiști, un fapt surprinzător, totuși incontestabil : aceste poeme sînt *locvace,* spre a nu spune retorice. Fără clamoare, melancolia baconskiană se exprimă nu numai deplin, dar și extensiv. Discursul poetului e îmbelșugat, dezvoltînd arborescențe simetrice, duse întotdeauna pînă la capăt și prelungindu-se încă prin respirația cerută de punctele de suspensie.

Baconsky e mai degrabă un poet discursiv decît sugestiv. Judecată de situare, nu de valoare, căci există mari poeți discursivi. În ciuda părerilor unor exegeți, Baconsky nu e din familia poetică a lui Bacovia, pe care îl evocă în poemele lui, dar față de care îi lipsește ingenuitatea suferinței și, mai cu seamă, economia mijloacelor. Printre altele, anonimatul la el este o dorință, nu o stare, ca la Bacovia.

Mai aproape decît de Bacovia este autorul nostru — prin chiar structura poemelor sale — de Minulescu. Deosebirile rămîn, fără îndoială, însemnate, incompatibilitatea sufletească e certă, dar locvacitatea poetică e aproape aceeași, în ciuda aparențelor. Sînt momente în care, citind poemele baconskiene, dăm peste un Minulescu septentrional, un Minulescu stilizat sumbru, proferînd în fața noastră tristeți de care nu se desparte ironic.

*
* *

Revenind acum la întrebarea pusă anterior, putem vedea în „colocviile despre poezie" ale autorului un program propriu și în deprecierea metaforei axul unei poetici personale ? Ne amintim că pledoaria sa împotriva metaforei se reduce, de fapt, la refuzul *decorativului* pe care figura ca atare l-ar presupune. Dar în poezia sa refuză el „reliefurile voluptoase ale ornamentului" ? Am observat că nu prea, că, uneori, dimpotrivă, le preferă. Realizează el „cu un minimum de mijloace gradul maxim de expresivitate posibilă" ? De obicei, nu. Simplitatea pe care o elogia la poeții străini preferați se manifesta în primul rînd ca respingere a poetizării. Nu e cazul lui Baconsky însuși care poetizează mereu, la care pînă și cuvintele — departe de a fi „anonime" — par astfel alese uneori încît să fi avut o încărcătură poetică prealabilă. Autorul întreținea însă convingerea, ferm exprimată în *Colocviile* sale, că ele, cuvintele, „nu au virtuți intrinseci de ordin estetic".

Observațiile și disocierile lui teoretice trebuie citite *în dialog* cu propria sa poezie, nu ca o emanație a aces-

fla. Baconsky nu vorbește despre sine vorbind despre alți poeți (precum atîția alți poeți) iar generalizările care apar în comentariile sale nu sînt decît în parte valabile pentru creația proprie. Printre acestea, adică printre cele valabile, trebuie reținută, în primul rînd, considerarea *tonului* drept element fundamental, hotărîtor, într-o poezie.

Totuși, „înrudirea" — pe care ține s-o declare — cu poeți precum Antonio Machado, Umberto Saba ori chiar Robert Frost nu e un simplu bovarism artistic. Baconsky a vrut și de multe ori a și izbutit să scrie o poezie a cotidianului și a biograficului. Lirismul direct și auster, ca manifestare a unei modernități perene, nu îi era cu totul străin. A.E. Baconsky e uneori și poetul acordurilor simple, fără nici un fel de încărcătură retorică, de o poeticitate risipită, diseminată, aproape imposibil de localizat în chip satisfacător.

Nu e aceasta însă, în nici un caz, o poezie *tranzitivă*, concept spre care părea să ne conducă ipoteza în legătură cu declinul metaforei. De n-ar fi decît caracterul *elegiac* al sensibilității autorului, care conferă deja oricărui poem o dimensiune reflexivă. Obsesia timpului e încă o probă de reflexivitate, timpul fiind prin excelență forma experienței interne.

Am remarcat însă caracterul mai degrabă discursiv decît sugestiv al lirismului baconskian, evitarea elipselor și a oricăror mijloace care ar îngreuna receptarea. Scoase din contextul operei, secvențe sau chiar poeme întregi ar putea ilustra un tip de poezie *enunțiativă*. La o privire mai atentă însă, ceea ce pare simplu enunț își descoperă o miză mai înaltă. Nici măcar aceste poeme nu se mulțumesc, reluăm aici o faimoasă formulă, *să fie*, ele vor să semnifice, să însemne. Să însemne mai mult decît sînt. Enunțul cel mai simplu tinde să devină simbolic. Să reluăm o secvență din poemul deja citat, *Cîntul de lebădă* : „...Văd tinerețea plecînd de la mine, încet / Tot mai departe o văd rămînînd în orașul din nord, / Lîngă-naltul turn gotic cu porumbei cenușii, / Și cu clopote..."

Relatarea pare să fie aici directă, nudă, autobiografismul neacoperit. Poetul evocă, s-ar zice, Clujul adolescenței și tinereții sale. Și-l evocă, într-adevăr, dar pentru ca prin intermediul lui să comunice, în afară de propria părere de rău după „tinerețea care pleacă" și un sentiment mai cuprinzător. În contextul poemului, peisajul acesta citadin capătă o semnificație simbolică. Turnul gotic, porumbeii cenușii, clopotele se adună într-un fel de cîmp heraldic al unei nostalgii universale.

Cele mai „enunțiative" poeme baconskiene continuă să rămînă reflexive. De fapt, își călăuzesc această reflexivitate spre un fel de exemplaritate subiectivă, mai exact, spre o subiectivitate exemplară. Capodopera acestei perioade a creației lui Baconsky mi se pare a fi *Îndemn către cel care vine* din volumul *Fiul risipitor*. Regăsim aici ținuta mîndră, lirismul testamentar, nuditatea non figurală în imediat a confesiunii, care îngăduie dicțiunea impersonală și reasumarea simbolică a întregului. Le regăsim ca transparență spirituală :

„Nu-ți fă ție chip cioplit, nu te teme
de cei cu privirile sumbre — lumina ce-o porți
va goni întunericul lor, cum ziua în zare dizolvă
coloanele nopții. Nu căuta să lovești în dușmanii
mărunți, căci ei seamănă șerpilor care pier
otrăviți de veninul ce-l poartă — surîsul
abia conturat, nepăsarea și drumul, sînt armele tale.
Nu uita niciodată că cele ce mor sînt adesea
frumoase, dar puiul de vultur urît și golaș
ce se naște, înseamnă mai mult. Ușile nu le-ncuia
cu zăvor, ziua și noaptea drumețul
venit de departe să-ți bucure casa, și cîinele tău
să-l cunoască, încît și cînd nu vei mai fi,
drumețul însetat de odihnă să-i lasă în casă
mereu gudurîndu-se blînd la picioarele lui
ca să nu simta nimeni că nu ești acasă și nimeni
să nu se-ndoiască o clipă de-ntoarcerea ta.

*
*   *

„Cu toată recuzita sa exuberantă și seducătoare, D'Annunzio e mult mai puțin poet decît umilul și prozaicul Saba" — scrie Baconsky, justificîndu-și opțiunea printr-o judecată de valoare deloc ezitantă. Privindu-i opera

poetica de pînă acum în totalitate și recunoscînd acea fibră de „nuditate vibrantă" pe care nu doar o invocă, trebuie să identificăm și un anume *estetism* deloc asumat pînă la capăt, dar totuși prezent.

Sinceritatea emoției coexistă la el cu voluptatea punerii în scenă. Voluptate care nu-i atît formală, cît „artistă", vizînd, cu alte cuvinte, mai degrabă frumosul decît expresivul. Poet adevărat, Baconsky simte nevoia de a și „poza" în poet. Trebuie să disociem însă *pozeurul* de *cabotin*. Pozeurul își supradimensionează o calitate reală în vreme ce cabotinul o simulează. Baconsky nu e nicidecum cabotin, ci, cu intermitențe, pozeur, poetizarea reprezintă singura formă de ingenuitate a lui, care, altfel, era un autor cît se poate de lucid.

Tonul fundamental al poemelor sale nu ne apare deloc „umil" și „prozaic", precum la Umberto Saba, ci, nu o dată, „exuberant" în „recuzita" lui poetizantă, exuberant chiar în melancolia lui. Deloc refractară la fluxul sentimental, departe de a sconta pe efectul de glacialitate al formei, poezia lui Baconsky are, totuși, o latură d'annunziană prin nimbul ei poetizant și printr-o anume gesticulație sacerdotală. Autorul însuși arbora, pe lîngă paloarea chipului său de o mare frumusețe, și o eleganță vestimentară ce părea extravagantă într-o epocă de austeritate. Comportamentul său era, în toate privințele, acela al unui „artist". Cultura poetică îi era întinsă, impresionantă chiar pentru acele vremuri, impresiile ei fiind comunicate cu o anume ostentație. Ținuta sa mîndră nu era lipsită de un aer provocator.

Este, poate, cazul să ne întrebăm dacă ingenuitatea, de care am vorbit, a poetizării era totală, dacă insistența cu care cultiva anumite convenții poetice nu reprezenta o reacție față de un alt tip de convenții. Luxul decorativului poate fi considerat și ca o eliberare din chingile unei aserviri imediate, ca un refuz al avînturilor confecționate în serie. Nu-i exclus ca „d'annunzianismul" să fi fost pentru Baconsky un mod de a se disocia de voioșia și optimismul facil al unei epoci literare, de „hei-rupismul" ei victorios. Parada de erudiție poetică și de rafinament vestimentar sfida, fără îndoială, uniformitatea cenușie a gusturilor. Într-o perioadă de conformitate estetică, poetul își proclama neasemănarea, diferența.

Neavînd cum să fie declarat, „estetismul" era pentru Baconsky o formă de polemică subiacentă. De altfel, însăși inițiativa de a scrie „pasteluri" sau de a privilegia memoria, trecutul și, implicit, meditația melancolică se situa în răspăr cu activismul dogmatic și lozincard ce-și apăra supremația. Alături de Labiș și înaintea lui — Baconsky poate fi considerat un tulburător al inerției unei epoci literare. Mijloacele sale au fost sensibil altele, de ordin mai cu seamă teoretic și livresc. Convenționalismul său poetic se cere reconsiderat din această perspectivă.

Baconsky nu era, desigur, nici singurul, nici cel mai cult dintre poeții vremii. Dar în timp ce alții, mai reputați și mai cultivați, încercau să se dezbare de reminiscențele unei culturi „burgheze", să se simplifice și să se „învîrtoșeze", adică să-și îngroașe vocea liricii, A.E. Baconsky a avut îndrăzneala de a face din cultură și din viziunea „artista" argumente ale puterii sale poetice. Pasiunea sa pentru artă, inteligența și tinerețea l-au determinat să se plaseze în *avangarda* mișcării noastre literare. Căci o bună parte din ceea ce ni se pare nouă astăzi drept o cădere în convenționalism reprezenta în condițiile dogmatismului proletcultist o formă de subversiune artistică. Așa se și explică ecoul pe care Baconsky și poeții de la *Steaua* l-au avut în acei ani.

După 1960, cînd lirismul și-a recîștigat treptat drepturile și eul a redevenit centrul firesc al poemului, cînd starea poeziei noastre s-a normalizat, gesticulația baconskiană nu și-a pierdut din prestigii decît pe acela — important, totuși, în planul mentalității artistice — al nonconformismului. Tot ceea ce constituia la un moment dat o achiziție prețioasă, riscantă chiar în incidența unei critici dogmatice, a intrat pe nesimțite în obișnuință. Mai cu seamă apariția și afirmarea poeților tineri a schimbat atît de rapid fața poeziei noastre încît calitatea de înnoitor moderat și discret a lui Baconsky nu putea să nu fie pusă în umbră. Poezia și poetica lui nu mai sfidau nimic, nu mai aveau nimic provocator, incitant. Îndrăznelile lui, ce se cereau înainte sărbătorite ca niște victorii împotriva dogmatismului, au fost în fugă, parcă, depășite de alți

poeți, mai tineri sau mai puțin tineri, care abia acum intră în arena literară.

Acesta trebuie să fi fost încă un moment de cumpănă al conștiinței artistice baconskiene, cu atît mai dramatic cu cît avea loc în plină ofensivă a poeziei, a valorilor literare noi sau regăsite și anexate, ofensivă pe care el însuși o va fi visat, pe care a și schițat-o, cu timiditate, deși nu fără riscuri. El participă la această ofensivă, promovează valorile noi, încurajează pe tinerii poeți — printre ei, Nichita Stănescu — dar își va fi dat repede seama că e întrecut din mers de aceștia, fără ca vreunul să se formalizeze prea mult de meritele lui istorice. Cărțile sale sînt bine primite în continuare — și vor fi astfel pînă la sfîrșit, vor cucerii premii etc. — dar centrul scenei literare e ocupat acum de alte personaje. Îndepărtarea de la conducerea revistei *Steaua* și numirea altui redactor șef la nou înființata revistă pentru literatură universală *Secolul 20* vor fi contribuit la sentimentul marginalizării și izolării pe care presupun că l-a încercat, deși nu l-a mărturisit, și de care nu-l vor fi vindecat nici călătoriile tot mai dese în străinătate, nici laurii cîștigați pe parcurs.

Poetul a avut tăria morală să-și depășească eventualele resentimente și un *Epilog tîrziu* (din ciclul inedit adăugat volumului antologic *Fluxul memoriei* 1967), ni-l arată acceptînd cu seninătate, nu doar cu resemnare, fireasca rotație a vîrstelor :

„Cresc tineri înalți și lucizi,
cresc tineri, cresc tinerii...
Cu mine se stinge șirul dementților turbulenți și extatici
pe care i-a născut această țară."

Și, mai departe :

„Fericiți cîntăreții senini,
fericiți cei născuți fără gheare,
fericiți cei ce n-au fost orbi niciodată,
fericiți cei ce urcă pe trepte rulante
în timp ce umbra-mi palidă coboară."

Nostalgia din aceste versuri nu e însă numai una a înaintării în vîrstă, ci și a apartenenței la o altă epocă literară, un fel de a regreta graba afirmării, naivitatea

debutului. De altfel, bilanțurile care se întețesc acum parcurg nu atît biografia creatorului, cît pe aceea a creației. Și nu întîmplător chiar tema ce devine obsedantă tot acum, a „risipirii", e transferată în acest plan. Baconsky își simte declinul nu numai din pricina vîrstei, dar și a peceții pe care e conștient că timpul a pus-o prea repede asupra propriei poezii.

Conștiința aceasta trebuie că au avut-o aproape toți poeții autentici care s-au afirmat în anii '50, dar nici unul, probabil, cu o acuitate mai mare decît autorul nostru. Mărturia acestei acuități dramatice nu trebuie căutată nicăieri unde altundeva decît în însăși opera sa, care se schimbă încă o dată și cît se poate de spectaculos. Radicalismul acestei schimbări rămîne și el unic în poezia noastră contemporană.

Baconsky luptă acum cu propria lui inerție, în bună parte o inerție a succesului, și are curajul de a se reformula în următorii ani astfel încît la apariția *Cadavrelor în vid* (1969) să pară aproape de nerecunoscut. Își va fi dat seama, cu luciditatea care-l caracteriza, de insuficiențele poeziei sale, de pericolul desuetudinii care o amenința ? Greu de dat un răspuns sigur. Sigur este că, de această dată, Baconsky se desparte de sine fără să se dezică. Antologia publicată în 1967 sub titlul *Fluxul memoriei* este într-adevăr reprezentativă, selecția e relativ severă iar ceea ce rămîne e deplin asumat. Autorul se recunoaște în această imagine cu o conștiință despre care spune memorabil că, „readusă în albia ei după dramatice tribulații și echilibrîndu-se definitiv", este egală cu el însuși, „cu viitoarea mască mortuară și cu umbra menită să-i supraviețuiască".

Totuși, radicalismul însuși al schimbării, afectînd chiar acel „ton fundamental" în care Baconsky însuși vedea marca unui poet, ne face să presupunem un proces *autocritic* nemărturisit decît astfel. Noua reprezentare asupra lumii pe care ne-o propun poemele din *Cadavre în vid* reflectă, fără îndoială, evoluția concepției autorului și nu e fără legătură cu voiajurile sale repetate în Occident. Dar la mijloc nu e numai un nou Weltanschauung, ci și un demers artistic insolitant, cu violență și disperare insolitant.

Deja în poemele adăugate antologiei din 1967 se poate sesiza o schimbare, în sensul că notația devine mai nervoasă și eliptică, precum în acest „peisaj“ în care „poetul Bacovia“ își face o intrare semnificativă :

„Printre case înalte de fier
călcam grabnic amurgul
cum își scutură frunza.
Și cerul pe care umblau
seminții răcite,
cerul verde și greu
începuse să-ncearnă un fluviu —
și soarele rămas fără petale
clipea ca un ochi obosit —
și poetul Bacovia
singur
pe norul lui galben.“

Sau ca în această nouă „orbecăire“ în bezna „de dincolo“, atît de ciudat premonitorie :
.....Va fi frig, va fi umedul frig / al osuarului toamnei, absurde antene vor geme / și-o umbră decapitată mă va căuta / orbecăind prin beznă, lovindu-se la fiecare pas / și plîngînd.“ *(Cînd în sfîrșit...)* Cele dintîi simptome ale voinței de înnoire se pot descoperi însă chiar în volumul *Fiul risipitor*. Citită în afara contextului originar, poema *Natură moartă*, de pildă, pare extrasă chiar din *Cadavre în vid*. Căci termenul de *natură moartă* nu indică aici numai un tablou de gen ci chiar moartea naturii, dispariția fără urme și fără amintire a ființei. Imaginea viorii „plină de fluturi morți și de cuvinte de mult uitate“ e sezisantă în cel mai înalt grad.

Elegia a III-a cu peisajul ei în risipă („Se vor întoarce frunzele-n păduri / și vor zbura liliecii din cetate...“) este, la rîndul ei, un poem anunțător din aceeași perspectivă a schimbării tonului fundamental. Dar aici încă mai există speranța, deseori formulată de poet, într-o natură salutară („Ci poate iarba, poate numai iarba...“).

Poemul cel mai simptomatic pentru răsucirea ce va urma a lirismului baconskian ni se pare a fi *Lied nou*. Problematica lui artistică e, de altfel, evidentă. El începe

cu o profesiune de credință pe linia sublimizantă binecunoscută : „Caut în oameni, caut în păsări, caut în plopi, caut mereu...“ și continuă evocînd vechile drumuri în aceeași atmosferă legănătoare („linii, lungi linii... linii în vînt...“) pentru ca în ultima secvență registrul să se schimbe subit spre a face loc unei negații violente :

„Nu voi mai fi niciodată al lunei visat
dansator melancolic. Iată iau piatra
zvîrlindu-i-o-n față și plec amețit de durere.
Iar luna pe lac se destramă și rîde.“

Înregistrăm aici, odată cu despărțirea melancolică de clișeul poetizant și rîsul sarcastic cu care se încheie poemul și care se va extinde în volumele următoare unde, departe de a mai fi un joc, va exprima o atitudine globală în fața existenței. Artist pînă la capăt, Baconsky va pune însă în sarcasmul generalizat din *Cadavre în vid* și o nemulțumire, dacă nu chiar o amărăciune, de creator.

*
* *

Schimbarea la față a poeziei baconskiene în 1969, prin apariția *Cadavrelor în vid*, a fost surprinzătoare în violența și globalitatea ei. Ruptura cu opera lirică anterioară e evidentă iar cele cîteva titluri din *Fiul risipitor* pomenite mai sus nu-și descoperă decît retrospectiv un caracter premonitoriu. Schimbarea a fost totuși anticipată prin volumul de povestiri *Echinoxul nebunilor* din 1967 în care Baconsky ni se înfățișa ca „trubadur al amurgului“, „cîntăreț al unui sfîrșit de eră“, cum suna caracterizarea congenerului său Victor Felea *(Poezie și critică*, 1971). Dar trecerea în alt gen literar a ocupat, ca mai întîi, interesul comentatorilor și a făcut ca forța de șoc a poemelor publicate în 1969 să nu fie redusă.

Cadavre în vid e o apocalipsă lirică. Autorul care pînă atunci își păstrase o anume seninătate contemplativă și, în orice caz, încrederea în perenitatea artei, adoptă acum o viziune crepusculară și gesturi de negație fără întoarcere. O negație generalizată asupra universului întreg, surprins într-o stare de disoluție progresivă. Negație ra-

dicală în măsură în care proclamă dispariția valorilor înseși, a funcției lor coagulante, structurante. Răsturnarea ierarhiilor firii face ca descompunerea să fie împinsă uneori pînă la aneantizare. Nimicul „sigilează“ nu numai cuvintele, ci și existența : „Tuturor celor ce n-au fost / li se vor înălța statui, celor ce sînt / li se va pune un *Nu* înainte.“

Lumea de acum a lui Baconsky e o lume a dezolării și zădărniciei în care bătrînele cetăți se sting de lingoare, în care istoria se umple de „eroi apocrifi“ și nu numai viața, dar moartea însăși e falsificată, omului nemaifiindu-i îngăduită nici măcar unicitatea demnă a unui sfîrșit (*Paraistorie*). Într-un poem (*Înmormîntare*) mulțimea în creștere a morților produce prin extindere confuzia vieții rămase cu moartea, egalizarea cu ea. Marasmul acestei lumi vine tocmai dintr-o asemenea egalizare : „...O, a fi sau a nu fi, / aici e la fel de trist, de stupid, de zadarnic.“ În această lume cadavrele se multiplică și se conservă („ghilotina decapitează cadavre“), ba chiar, „neîngropate la timp, încep să întinerească“. Totul e în descompunere, „inventarul primăverii“ e deja ruginit, din fluierul lui Pann ies „uriașe omizi“, destinul e și el „putred“, numai „metalul cătușelor, el singur, tot mai rece nu putrezește niciodată...“ Fiarele sînt și ele înlănțuite, „heralzii victoriei“ sînt corbii.

Volumul întreg pare un bestiar populat cu vietăți ciudate, tîrîtoare cel mai adesea, reptile de tot felul, viermi, „cameleoni anxioși“. Închipuirea poetului e bîntuită de vise teratologice, imaginile la care apelează pare extrase dintr-un coșmar : măști hidoase se desprind din ceață, trupurile oamenilor se chircesc și capetele se umflă, tumefiate de boli și de „urletul veșnic al unor orașe căzute“. Energia lor se consumă în extaze crispate, convulsive, odihna nu e posibilă decît într-un „spasm urias“.

Totul se petrece sub o zodie a falsității, natura se falsifică, soarele însuși e „fals“, aptitudinea nașterii se pierde, sămînța e „bolnavă“ și „tiparele reproduc forme moarte“. Măsura timpului este și ea pierdută, „ceasului îi vor cădea brațele“, clopotele amuțesc ; „ploile șterg scriptele cu legi“ și „în întuneric se înlănțuie trădătorul și cel trădat“.

Poetul adoptă o psihologie de victimă și o înțelepciune a cenușii, ritualul pe care-l îndeplinește este acela al jertfei. Profețiile sale par în atrocitatea lor blesteme, dar apocalipsul pe care-l anunță e atît de sigur, de implacabil încît scapă nu numai blestemului, ci și predestinării : „Nici-un blestem / nu ne mai poate ajunge. Nici o soartă / nu ne mai poate urma“.

Nu se putea ca apocalipsul să nu capete și o întruchipare poligrafică, să nu se răsfrîngă și asupra cuvintelor și a cărților. Imaginea galaxiei Gutenberg atinsă de un teribil flagel se ține minte :

„Întii apărură semne bizare — cuvintele moarte
zăcînd pe trotuare, cuvinte părînd amețite,
și altele, multe, derivînd sub caniculă,
agonizînd paralitice.

Apoi începură volumele — cioclii trudeau impasibili,
vuietul rotativelor sumbre, lazaretele, groapa cu var...
vaccinați bibliotecile... turnați în cerneala otravă...
cranii în carantină...

Phoetuși suavi pretutindenea, phoetuși blonzi,
paji limfatici, canalii puhave și palide,
piei pline de cadavrele cuvintelor moarte,
supurînd cărți, expectorînd manuscrise“.

(*Poligrafie bolnavă*)

În alt poem (*Literatură*), înmulțirea necontrolată a cuvintelor („milioane de vietăți roșii“) pare anume închipuită spre a produce opoziția cu meditația elegiacă pe aproximativ aceeași temă din *Fiul risipitor (Unde s-au dus cuvintele)*. Dar aici, ca și în alte părți, poemul nu mai e altceva decît o înșăilare de cuvinte proferante. Grotescul, absurdul, golul sînt mai mult numite decît evocate, neantul e atît de insistent și de masiv invocat încît o gradație devine aproape imposibilă de la un titlu la altul și, privit în ansamblu, volumul riscă să obosească prin exces negator. Variantele apocalipsului baconskian ne impresionează nu atît ca produse ale unei imaginații în fierbere cît ca o performanță strict intelectuală. Omniprezente, semnele

agoniei și ale descompunerii produc de la un moment dat încolo o impresie de uniformitate și indiferență.

Autorul are însă buna intuiție de a pune toată această degringoladă pe seama pierderii sensurilor istorici și a credinței omului. „Vid, vid, vid — prea mult vid în istorie" — exclamă el. Titlul însuși al volumului nu e, desigur, fără legătură cu această revelație. Apocalipsul închipuit se datorează tocmai dispariției sensurilor. Dacă ar fi să descoperim implicații în continuare am spune că istoricul e făcut să exercite presiuni asupra antropologicului, cu alte cuvinte, vidul de sens alterează natura însăși a omului și pînă la urmă chiar o anihilează. Existența perpetuată în vidul de sens e o negație a vieții.

Așa cum cadavrele se conservă în vid, credința pierdută își prelungește ritualurile ei iluzorii. Într-o biserică goală predică o bandă de magnetofon, templele au lespezile tocite „de frunțile închinătorilor fără credință". Amenințat de haosul înconjurător, poetul încearcă să se regăsească pe sine printr-un radicalism neconcesiv : „Nu mai vreau să zîmbesc, vreau să fiu !"

Regăsirea de sine prin dedicare se arată a fi însă imposibilă și dezamăgirea e pe măsura eforturilor repetate zadarnic :

„Am voit să ard, să-nalț, să iubesc, să dărîm
am voit să plîng, să lupt, să ucid —
e oare o țară, un timp, un tărîm ?... un zid pretutindeni, un zid."

Ne amintim de Blaga juvenil care invoca munții pentru a-și măsura devoțiunea („Dar munții unde-s ? Munții pe care să-i mut din cale cu credința mea..."/. Dacă avînturile eroului liric blagian se izbeau de marginile propriului trup „trecător", aici limita încercată aparține istoriei în numele căreia e transmis acest mesaj terifiant : „Otrăviți-vă carnea ! Din hoitul îmbălsămat / nici spic, nici floare, nici salcie nu dă ! / iată se-aude istoria urlînd departat — / cine are urechi de auzit, să audă ! —"

Dar tonul unui alt poem blagian e mai asemănător cu acela al textului de față care îl și evocă direct cel puțin prin preluarea dictonului : „Veniți mai aproape ! — și cel care are /urechi de auzit să audă : / durerile nu sînt adînci decît atuncea cînd rîd. / Să rîdă deci astăzi în mine /amarul / și-n hohote mari să-și arunce pocalul în nori !" (*Veniți după mine tovarăși*). Sarcasmul mai mult provocator al lui Blaga e aprofundat și trăit de Baconsky. Zidul de care se lovește dorința sa de a crede e unul contingent, istoric, dar și metafizic, după cum rezultă din gradația : „O țară, un timp, un tărîm".

Pesimismul istoric și metafizic baconskian nu e fără legătură cu experiența lumii occidentale pe care autorul o cîștigă în anii premergători apariției *Cadavrelor în vid*, dar desigur că radicalizarea concepției sale nu se explică numai în acest fel. Oricum, cel puțin o parte din poemele de acum descriu declinul unui Occident amenințat din afară și dinăuntru, de Odoacru și de Pseudo-Odoacru. Unor personaje istorice simbolice li se alătură, deloc întîmplător, numele unor lideri anarhiști contemporani pentru ca „agonia ticăloșitelor neamuri" să fie concretizată în timp și spațiu. *Abendland* se intitulează un poem refăcînd aceeași atmosferă de marasm și teroare :

„dans al cetăților obosite, crepuscul roșu, abendland... agonia ticăloșitelor neamuri sufocate în aur
și purpură veche... mercenarul strein călărește seara
pe colinele solitare
mercenarul strein călărește seara pe colinele solitare
visînd jaf și incendii — destul vouă ! cuvintele-pești,
moarte pe ape
albe, meduzele infestează istoria... animale și păsări de
pradă pe steaguri se schimbă în hiene și corbi..."

Oroarea acestui spectacol determină un gest nu mai puțin simbolic, pe care poetul îl promite, întemeiat pe o ereditate etnică :

„...iarăși mă voi întoarce-n
pădurile mele, 1000 de ani pînă cînd va trece avalanșa absurdă...
hoardele... vîntul a și început să miroase a carne crudă sub șeile
cailor... vîntul stepelor, miros de scuturi de piele..."

Un nou „boicot al istoriei" pare să fie soluția propusă aici, dar legătura cu Blaga e mult mai strînsă, de ordin chiar compozițional. Să cităm spre exemplificare din *Veac* :

„...Semnale se-ncrucişează albastre prin străzi.
În teatre strigă luminile, se exaltă libertăţile insulei.
Se profeţesc prăbuşirile, sfîrşesc în sînge cuvintele.
Undeva se trage la sorţi cămaşa învinsului.

Arhanghelii sosiţi să pedepsească oraşul
s-au rătăcit prin baruri cu penele arse.
Dansatoarea albă le trece prin sînge, rîzînd s-a oprit
pe-un vîrf de picior ca pe-o sticlă întoarsă.

Dar sus, la o mie de metri-nălţime, spre răsărit,
stelele îşi spun poveşti prin cetini de brazi
şi-n miez de noapte ritul mistreţilor
deschide izvoarele“.

Nu numai imaginile apocaliptice (abia prefigurate aici) le regăsim la Baconsky, nici numai speranţa blagiană că există un fond inalterabil al fiinţei şi un spaţiu securizant, dar şi generalitatea tipic expresionistă a peisajului. *Abendland* nu e, de altfel, singurul text din volum purtînd această pecete blagiană pe care e surprinzător s-o întîlnim tocmai în momentul cînd Baconsky se decide să scrie o poezie sincronă cu mentalitatea sa actuală în locul uneia izvorîtă din „fluxul memoriei“. Nu-i vorbă, blagian a fost Baconsky şi în volumele anterioare, fără să-şi piardă originalitatea, neaşteptată însă e descoperirea lui Blaga dincolo de motive sau atitudini lirice în însăşi structura formală a poemului baconskian. Asemănarea e cu atît mai pregnantă cu cît radicalizarea în sens nihilist a concepţiei sale determină o descărnare de imagini a poemului, o despodobire a lui. Reprezentarea conceptualizantă iese astfel mai clar la iveală. Prin modul său de a recompune nu numai o atmosferă, dar şi o esenţă recognoscibilă din acumularea de amănunte simbolice, Baconsky valorifică un filon conceptualist prezent şi în poezia blagiană.

„Scuturarea podoabelor“ ce are loc acum în poezia sa ne revelă prin efect retrospectiv cît de împodobită era aceasta înainte. Ne revelă şi un fapt ţinînd de psihologia creaţiei şi anume că a fost nevoie de această încercare pentru ca tentaţia poetizării să-l încerce tot mai rar sau aproape deloc pe autor. El scrie acum „antiserenade“, anti-

idile şi, într-un fel, chiar antipoeme. Schimbarea decorului e consemnată într-un text intitulat sarcastic *Seară idilică* în care cred că putem vedea „arta poetică“ a acestei etape. Peste păduri şi peste cadavre îngheţate răsare luna care nu mai e, ca altădată, „cavalerul nopţii“, ci „scuipătoarea de alamă a tuberculoşilor lirici, talerul cerşetorilor demni pe care timpul îi împăiază pentru muzeele lui“.

Deriziunea este enormă şi cît se poate de semnificativă, poetul nu se opreşte însă aici. Îndemnul de atîtea ori adresat poeţilor de a-şi innoi corzile lirei este acum îngînat cu o ironie în acelaşi timp amară şi exuberantă :

„Pune coşciugului coarde noi şi fii neprihănit trubadur
frumuseţii acesteia, închide ochii şi cîntă
pînă cînd auzi-vei bulgării de ţărînă
sunînd în carcasa violoncelului tău.“

O notă de disperare nu lipseşte din acest sarcasm pe care ineditul asociativ îl autentifică din punct de vedere artistic. În asemenea momente poezia lui Baconsky cîştigă în densitate şi stringenţa. Poetul devenit trubadur al morţii se dezleagă apoi printr-un *Descîntec* de puterea-i orfică sau, mai exact, îşi recunoaşte neputinţa : „Nu mai veniţi după mine şoareci, cînd fluier, nu mai veniţi după mine copii să vă pierd în ocean !“

* * *

În volumul *Cadavre în vid* A. E. Baconsky nu propune numai o imagine a lumii, dar şi una a propriei biografii creatoare. Un întreg ciclu (*Autoportret în timp*) e dedicat acestei problematici aşa zicînd personale care — pe un fundal apocaliptic — cîştigă în semnificaţie şi relief. Aici cred că trebuie să căutăm reuşitele majore ale volumului şi chiar ale întregii creaţii lirice baconskiene.

În poemul care intitulează ciclul autorul începe prin a-şi privi trecutul cu nostalgia binecunoscută : „Am semănat cu pădurea, cu moara de vînt, cu tăcutele, / negrele, necunoscutele cruci de la margini de drumuri / cu umbrele cailor noaptea pe-nalte coline moldave...“ şi impresia poate fi o clipă de regăsire a gesticulaţiei poeti-

zante. Dar nu mai mult de atît, căci secvența care urmează, acumulînd la început detalii asemănătoare, sfîrșește printr-o răsturnare subită a perspectivei :

„Trebuie să fi trecut multe ploi, multe viscole, trebuie
să fi pierit multe ziduri și oști, să fi căzut multe lanțuri,
să fi ars, să se fi risipit, să se fi dus dracului multe imperii
ca să-ncep a semăna în sfîrșit cu mine.“

Iată că identificarea cu temele anterioare e privită acum ca o îndepărtare de propria identitate. Violența imaginilor din *Cadavre în vid* și radicalismul însuși al schimbării tonului poetic fundamental se datorează tocmai acestei exasperări a autorului de a nu fi ajuns la sine, nemulțumirii față de răsfrîngerile eului său profund în poezie. Volumul trebuie citit și ca o reglare a conturilor cu epoca, mai întîi, cu lumea în genere, dar și cu sine, cu propria-i biografie și creație. Schimbarea își are originea într-o criză de identitate pe care poetul depășind-o, își contemplă destinul de pe un alt versant. Negația absolută e la el semnul despărțirii și, în același timp, al regăsirii de sine.

O veritabilă biografie a creației ne întîmpină în *Tînărul melancolic* :

„Tînărul melancolic a fost sugrumat într-o noapte
și i s-a substituit un individ ridat și cărunt —
cei care-i țin companie sînt cîinii
și cavalerii absurdului.

Ar fi putut rămîne inocent
sau n-ar fi putut — astăzi nu se mai știe,
profesorii de muzică nu mai pot să-l învețe
decît urletul și tăcerea de lut.

Fluieră gloanțe zădarnic în nopți torepite,
și efebii de ipsos cad secerați de pe socluri...
— *Ce risipă stupidă...*
spune rînjind individul ridat și cărunt —
(cei ce demult vor să-l ucidă,
nu l-au văzut niciodată la chip).“

Poetul nu mai descoperă acum nici un sens *risipirii* sale, nu-și mai leagă de ea nici o speranță, oricît de îndepărtată. Încrîncenarea împotriva trecutului, a propriului trecut, el o întoarce împotriva prezentului din care se exclude parcă singur spre a nu se simți exclus. Toate aceste poeme traduc drame ale creației și ale conștiinței creatorului. Ele abundă în violențe făcute sieși. *Omul pe care l-ai ucis* se intitulează unul, altul (*Îngerul a strigat*) se încheie cu acest îndemn sarcastic : „E timpul să-ți incendiezi biografia visată...“, în fine, un altul, definește „drumul generos“ al unei vieți ca pe o euritmie de... cizme (*Euritmie*).

Autorul își pune probleme de conștiință pe care nu le tranșează aprioric și neapărat în favoarea sa. El alege și se alege cu hotărîre, cu disperare chiar, dar abia în momentul în care alegerea devine cu adevărat liberă încep marile sale dificultăți și, cu deosebire, riscul ca polemica să rămînă lipsită de obiect. Din această cauză Baconsky o angajează în primul rînd cu sine și nu întîmplător cele mai izbutite poeme sînt cele care reprezintă o aprofundare și o sublimare de ordin autobiografic.

Pentru foarte puțin e un titlu ale cărui semnificații au fost trecute cu vederea la data apariției volumului. Tonul este aparent neutru, desfășurarea lui e de o înșelătoare simplitate, urmînd, ca de atîtea ori la Baconsky, o logică discursivă. Ceea ce ni se comunică este însă un adevăr general omenesc, particular istoric (și, desigur, chiar individual) cît se poate de profund :

„Într-un demult, într-un cîndva, odată,
sufletul nostru, pentru foarte puțin, a trecut
alunecînd pe o albie falsă — și astăzi
cînd povestim legendele vechi, totdeauna excludem
acel *pentru foarte puțin*, și ne imaginăm mereu
cum ar fi fost fără el ; dar cuvintele
vin după noi și fără-ncetare
se interpun între faptele noastre și noi — și iată
contemporanul tace privind
cum rînd pe rînd i se spulberă visele,
și-un rînjet negru îi desfigurează chipul
cînd același glas ticălos îi șoptește din umbră :
pentru foarte puțin...“

Cum se întîmplă şi la alţi scriitori contemporani, cum i se întîmplă lui Baconsky însuşi în prozele sale — general umanul e făcut aici să mărturisească pentru concretul istoric, nu invers. Direcţia semnificării este de la general la particular şi concret, altfel spus, generalitatea însăşi devine aluzivă.

Problema pierderii de sine primeşte aici chiar o dimensiune soteriologică, legenda „veche" va fi fiind aceea referitoare la „păcatul originar". Dar paralel cu această ipoteză îndepărtată, imemorială — şi după modelul ei — se construieşte o alta care trece prin planul istoric, anexîndu-l, pentru a ajunge la drama individului, şi, implicit, a creatorului însuşi. Arcul semnificaţiei se întinde aşadar de la mitul originii pînă la problema opţiunii individuale, existenţiale. O concesie măruntă („pentru foarte puţin") în aparenţă, o slăbiciune „prea omenească" pot desfigura şi chiar pierde iremediabil un destin. Moralistul Baconsky rosteşte aici una din „predicile" sale cele mai convingătoare.

Existenţa mîndră, liberă, neconcesivă, e invocată apoi sub protecţia unui model ancestral. În *Rugăciunea unui dac* acceptarea morţii, departe de a veni din lasitudine, reprezintă singura alternativă la pierderea libertăţii. „Dorul de moarte" nu-i aici decît reversul setei de libertate :

„Doamne, dă-mi iarăşi dorul de moarte al strămoşilor mei,
nu mă lăsa să accept lîncezeala, rugina şi lanţul — deschide-mi
porţi mari de stejar, şi aşterne-mi douăsprezece poduri, şi dă
cailor
să-mi poarte coama. Ochilor mei dă-le iar cristalinul de
ghiaţă
pe care demult l-au pierdut, otrăveşte-mi săgeţile
şi adu-mi aminte ca ultima
s-o păstrez pentru mine".

Versurile sînt simple, mesajul nu e greu de prevăzut. Dar mişcarea poemului e nobilă, sintaxa amintind nu de poemul eminescian cu acelaşi titlu, ci de *Oda în metru antic*. „Ochilor mei dă-le iar..." e o reluare şi o replică la „Pe mine mie redă-mă". Regăsirea de sine a poetului are loc în demnitatea şi unicitatea morţii.

Spre aceeaşi idee culminează şi un poem care-şi merită pe deplin titlul de *Psalm negru*. Ca şi alte texte din volum, şi acesta mizează pe suprapunerea între o legendă biblică şi o realitate istorică, etnică, personal-exponenţială. Apa Babilonului e adusă între alte ţărmuri şi poetul se simte, precum Arghezi, purtător de vechi oseminte, fie şi aparţinînd unor „înaintaşi apocrifi" :

„Doamne, aş vrea să plîng dar nu mai
am nici un rîu pe-ale cărui maluri
să-mi pot aminti de Sion. Şi Babilonul
e-n mine şi mulţimea de robi
îmi întinde cătuşele predestinate şi rîde, rîde...
isoria, vechile mituri, capul de lup, Doamne,
simt în scheletul pe care-mi port trupul,
oasele risipite pe cîmpuri de înaintaşi apocrifi,
simt că timpul meu îl măsoară clepsidre
însîngerate şi false... ochii mei reci şi pustii..."

Jalea unui trecut incert şi încercările vremurilor mai noi îl fac pe poet să exclame în numele poporului său : „Doamne, istoria..." Dar în acest „Eli, lama sabactani" nu e numai implorare, ci şi sfidare :

„...Doamne, ia de la mine
destinul acesta — şi dacă nu-mi poţi hărăzi
altă soartă,
dă-mi o moarte înaltă, cotropitoare, sălbatecă,
mai mare decît viaţa duşmanilor mei."

Poemul se încheie, deci, printr-un gest de orgoliu individualist. Poetul nu mai rîvneşte scufundarea în anonimatul neştiutor al mulţimii sau al pămîntului, el vrea o moarte care să-l distingă, să-l singularizeze şi să-i umilească — prin atrocitatea ei — pe duşmanii săi. O asemenea moarte i s-a dat lui A.E. Baconsky.

Dacă în volumul ***Fiul risipitor*** artele poetice primeau accente testamentare, în ***Cadavre în vid*** ele sînt înlocuite cu „arte de a muri". Astfel de ***ars moriendi*** sînt şi *Psalmul negru* şi *Rugăciunea unui dac* şi atîtea alte titluri din cuprins. Ele se întîlnesc uneori cu închipuirea obsedantă a „orei de dincolo" :

„Bateți-mi, ceasuri, miezul de noapte
în aceste taverne din care n-am să mai plec —
bateți-mi, ceasuri, ora de dincolo, monotonia,
mama demenților, să ne aibă în pază..."

Nebunia pare să fie o cale de acces spre tainele neființei. În alt text *(În golul dintre fapturi)*, nebunii sînt lăsați „nepedepsiți și liberi" să-și caute „o lume mai albă pentru moartea lor". Ei întîmpină „Apusul magic" purtîndu-și fiecare masca și „strigîndu-și falsul nume", în timp ce adevăratul lor nume „ruginește pe vechi blazoane". Nu e singura dată cînd nebunia apare în reprezentarea baconskiană ca o noblețe a spiritului. Poetul însuși nu ezită să-și declare sub diferite forme aderența la această categorie umană funest privilegiată. „Cu mine se sfîrșește șirul poeților demenți pe care i-a dat această țară" — afirmă el despre trecutul său literar. Nebunia, nebunia creatoare, furoarea artistică reprezintă blazonul de care e mai aproape chiar în clipa în care îl rîvnește retrospectiv.

Blazonul sau bovarismul lui ? Oricîtă lucidă anticipare intră în literatura baconskiană, nu putem trece ușor peste faptul că elogiul nebuniei sau fascinația ei produc cîteva momente de maximă autenticitate a trăirii și fericire a expresiei. Iată unul în care, o dată mai mult, poetul își halucinează destinul, insinuînd înlăuntrul relației magnetice dintre nebunie și moarte un proiect (poetic) de posteritate :

„... voi sfîrși tînăr ca toți nebunii voștri,
căci sînt și eu unul din cei ce se nasc din timp în timp printre voi
ca să moară cu gura plină de pămînt și de oseminte
în timp ce galopează în zare scheletele cailor
pe care nu i-au încălecat niciodată".

(Tinerețe fără bătrînețe)

Impresia deosebită pe care a produs-o — și o produce încă — volumul *Cadavre în vid* se datorează mai cu seamă forței artistice a unor asemenea poeme și mai puțin aglomerării de imagini delirante, viziunilor de coșmar, absurdului și morbidului înfățișate prea declarativ și mecanic pentru a convinge de fiecare dată. În contextul autohton

al anilor '60, multe accente vor fi putut să pară de sorginte livrescă și, oricum, de inspirație exclusiv occidentală. Viziunile apocaliptice păreau suspendate în spațiul închis al unei imaginații bîntuite de un duh al răului : „Vom străbate un lung întuneric / vai nouă, / purtătorii sîngelui de cerb, vai, zeilor noștri, / pe care nici un templu / nu-i mai primește." *(Imn tragic)*.

Istoria sfîrșitului de mileniu s-a însărcinat să dea însă treptat consistență și referențialitate acestor versuri. Meritul lui A. E. Baconsky e și aici unul de ordin premonitoriu. El a prevăzut limite pe care abia astăzi le încercăm cu adevărat.

Dar poate că disperarea poetului atinge gradul maxim în fața mizeriei omului incapabil să depășească o existență larvară :

„Noi n-am murit niciodată și nu vom muri,
în complicitate cu viermii pămîntului zodia noastră
surîzătoare se arată : un dans
ne salvează mereu, un dans mlădios,
o eschivă de membre, o eschivă de inimi,
o eschivă de capete, o eschivă de umbre de capete..."

(Eternitate amară)

Poetul are conștiința amară a eternității acestei eschive și sarcasmul său vine de această dată dintr-o profundă implicare. „Vidul istoriei" îndeamnă la „supunere oarbă și spaimă", dar adevărata lecție a istoriei este alta și poetul nu ezită s-o strige stăpînilor lumii : „Produși ai hazardului, împăraților / fără coroană, vai, vouă ! / Robii sînt morți / și cadavrele lor / putrezesc în galere." *(Cadavre în vid)*.

Amenințarea surdă, „urletul depărtat" al istoriei se concretizează așadar, împărații vor sfîrși ca victime ale propriei cruzimi. „Nu clamoare milenaristă, ci manifest social conțin aceste viziuni, un protest scrîșnit printre dinți", observă cu pătrundere Dinu Flămînd, într-un comentariu tardiv *(Intimitatea textului*, 1985). În plină viziune apocaliptică poetul nu uită idealurile libertare și democratice.

Volumul *Cadavre în vid* își descoperă coerența multiplană pe măsura aprofundării lecturii. Poemele din cu-

prins ne apar ca secvențe dintr-un mare poem închinat omului, dar nu o *Cîntare omului* în maniera argheziană, ci un *Imn tragic*, o *Tragedie a omului* inspirată de istoria contemporană.

Efortul de înnoire a gîndirii și a expresiei a fost mare la Baconsky, pe măsura radicalizării conștiinței sale, a eticii scrisului său. Rezultatele s-au văzut și astăzi sîntem înclinați, în perspectiva timpului care s-a scurs de la apariția lor, să le dăm o mai înaltă apreciere, să validăm, în orice caz, caracterul de *eveniment artistic*, al apariției volumului *Cadavre în vid* și să-l considerăm momentul de vîrf al lirismului baconskian. Să recunoaștem că prin el, după ce lăsase impresia că a fost depășit de evoluția rapidă a poeziei românești contemporane, de erupția tinerilor în mod deosebit, autorul nostru recuperează și se instalează din nou, în ciuda vîrstei, în *avangarda* poetică a timpului. *Cadavre în vid* se așază firesc alături de operele cele mai izbutite ale generației '60, alături de *Infernul discutabil*, de pildă, volumul atît de asemănător al lui Ion Alexandru și atît de neverosimil în ansamblul de acum al operei acestuia.

* * *

Poetica baconskiană făcea, ne amintim, din simplitate și austeritate principii fondatoare în numele cărora respingea „experiențele paroxistice" interbelice, suprarealismul și ermetismul în primul rînd. Dar experiența care generează și pe care o proiectează volumul *Cadavre în vid* nu este una paroxistică ? Fără îndoială că da, deși nu în sensul pe care autorul îl dădea termenului și anume acela de exces formalizant, de experimentalism fără acoperire. Baconsky însuși va fi încercat un sentiment al limitei de vreme ce nu mai publică ani la rînd nici un alt volum de versuri. Lucrează în schimb la *Panorama poeziei universale contemporane* ce va apărea în 1972 și va spune multe nu numai despre posibilitățile sale de traducător, dar despre preferințele sale justificate de o concepție bine articulată despre poezie. Nu puține răsfrîngeri asupra pro-

priei poezii aruncă textele alese și prezentările care le însoțesc.

Pregătirea acestei masive antologii, a comentariilor consacrate lui Țuculescu (albumul apare în 1974) și lui Boticelli, a paginilor de jurnal adunate în două volume (*Remember*, 1977) îi ocupă în următorii ani timpul ce-i mai rămîne dintr-o existență așezată oarecum programatic — printr-un fel de compensație acordată sieși cu anticipație — sub semnul desfătărilor călătoriei. Începute în 1965, ieșirile în Vest ale lui Baconsky se întețesc, autorul ajungînd să parcurgă Europa de la Viena la Paris, din Italia pînă în Olanda, Suedia și chiar Laponia, după cum, într-o altă etapă a biografiei sale, bătuse mai cu seamă drumurile spre Răsărit. Spre deosebire de vizitele făcute în tinerețe, voiajurile repetate în Occident îi modifică sensibil *Weltanschauung*-ul.

Semnele schimbării s-au putut deja remarca în volumul *Cadavre în vid* fără să se explice, desigur, numai în acest fel. Călătoriile ulterioare și îndeosebi șederea de aproape un an în Berlinul occidental nu rămîn nici ele fără urmări. Un jurnal al acesteia din urmă vrea să fie în chip explicit volumul de „poezii și antipoezii" intitulat *Corabia lui Sebastian*, pregătit pentru tipar în 1976 și apărut în 1978, după moartea autorului. El are darul, printre altele, să situeze în relativ imaginile absolutizate ale „anotimpului electronic" descris în *Cadavre în vid*, îngăduind astfel mai mult decît o ipoteză cu privire la geneza lor. Lumea din *Corabia lui Sebastian* e mai puțin suspendată în utopic și ucronic, deși indeterminarea se menține și aici, cu alte cuvinte, determinanții — spre a relua o formulă celebră — își păstrează funcția de nedeterminare.

Autorul alege însă de această dată o soluție compozițională inedită : el dublează poemele cu note de jurnal (să fie acestea antipoemele anunțate în subtitlu ?) sau mai bine zis invers, căci proza precede versurile. De aici. impresia unei referențialități mai bine marcate. Căci nici succesiunea, nici alternanța lor regulată pe parcursul volumului nu sînt întîmplătoare : relatarea în proză și poemul trebuie citite împreună, ele formează un *diptic*. Uneori au nu numai aceeași temă, dar chiar și același su-

biect. Cu precizarea că pagina de jurnal trasează un portret, consemnează un eveniment sau o reacție intimă pe care poemul le generalizează. În secvența a IV-a, de pildă, un poet anume devine „noul poet", profesorul care „profesează debutanți de mare talent", e unul și același cu cel care în poem „hirotonește pe tineri". În altă parte, un incident cotidian (blocarea liftului) și rapida lui rezolvare printr-o simplă apăsare de buton, sugerează în poemul subsecvent *(Laboratorium maximum)* ideea unei veritabile instalații de trai („Lebensanlage") concepute ca un „amplu și complicat tablou de comandă". Deși tendința poemului e întotdeauna aceea de a îndepărta și pulveriza referința reală, vecinătatea lui cu textul în proză o recheamă. Paralelismul pe care autorul ni-l propune între jurnal și poem e un pariu relativ dificil din punct de vedere artistic : anterioritatea prozei nu lasă poemului decît șansa lui specifică.

Metoda predilectă a poetului pare să fie aceea de a produce imagini care pot fi citite și *literal* și *simbolic*. „Focurile vor fi întreținute cu ziare" — scrie el în legătură cu războaiele „demagogice" ale viitorului, numind în același timp arderea concretă, cît și pasiunile dezlănțuite prin publicistică. Sau, iată grupul de tineri dezabuzați : „...Noi așteptăm cu toate că singuri / nu mai știm ce. Pe poduri suspendate stăm / scuipînd în apă propria noastră imagine." *(Cor de tineri)*. Generalizarea e obținută uneori pornindu-se tocmai de la o lectură literală : un dicționar cu foile umezite de ploaie se află la originea versurilor care încheie un poem : „plouă și bătrînele literaturi europene / sînt pline de apă".

În același dublu registru trebuie citit și titlul volumului — *Corabia lui Sebastian*. Instalîndu-se în metropola occidentală, poetul are sentimentul îmbarcării pe o corabie în derivă în mijlocul unei lumi apăsate de păcate vechi și grele, în ciuda prosperității aparente. Într-un plan mai înalt, corabia poate fi însă un simbol al omului plecat într-o călătorie fără întoarcere, al lui *homo viator* pentru care peregrinarea reprezintă un parcurs în ultimă instanță soteriologic. Baconsky aruncă numai sugestii în acest plan, căci istoria îl solicită acum chiar în ipostaza ei de actualitate.

Reprezentarea asupra lumii nu se schimbă esențial de la *Cadavre în vid* la *Corabia lui Sebastian*. Continuitatea de ordin tematic se lasă cu ușurință remarcată. Obsesia reperelor absente și a credinței pierdute o regăsim la fel de intensă. Aceleași „stele false urcă pe cer", în vreme ce „un soare invers din pămînt te-nvăluie". Lepădarea de vechii zei e la fel de zadarnică. „Idolii cărora ne-nchinăm vor trece în temple străine", dar apostazia nu îndepărtează sfîrșitul, „nefirescul nostru sfîrșit". După ce a deplîns imposibilitatea credinței, poetul proclamă zădărnicia ei. Opțiunea dramatică, sfîșierea între alternative la fel de imperioase pare să nu fie decît un „perpetuum mobile" al iluziei, al iluzionării :

„Între două minciuni, între două culori, între două iluzii
am fost tineri ne-am maturizat am crezut unii
în minciunile altora ne-am vopsit unii în culorile
altora ne-am hrănit unii cu iluziile altora. Mereu
între două alternative înșelătoare iată ne-așteaptă acum
vîrsta de ghiață iar cei ce vin după noi vor întoarce
clepsidra. Ruinată și neagră crește moara de vînt
în care s-au cuibărit animale și păsări de noapte,
spada cade-n noroi, lîna de aur agățată de crengi
putrezește departe iar învingătorii cerșesc la porțile
celor învinși..."

Marasmul ce rezultă din confuzia valorilor e întreținut și de „neputința cuvintelor", simptom al unei civilizații îmbătrînite, maladive. Despre putreziciunea cuvintelor sau despre proliferarea lor monstruoasă poetul ne-a vorbit și în volumul anterior, ca și despre „adevărurile pietrificate și moarte". În amîndouă sînt prezente „agitația vană, sterilă", „vacarmul dureros" al percuției și al confuziei. Profesiunile de credință nihiliste se reiterează firesc :

„...nu mai visa, nu mai iubi, nu mai crede —
Taci. Dacă vrei totuși să spui ceva
învață să urli."

(Nihil)

Dimensiunea apocaliptică nu e mai puțin prezentă în *Corabia lui Sebastian*. Totul e văzut în negru, o teamă de agresiune se instaurează pretutindeni, întreținută de im-

posibilitatea comunicării în ciuda unei nevoi „obsesive şi anxiouse". Natura însăşi devine ameninţătoare, pădurile, ca şi ploile, sînt acum „carnivore". Cîntecul de leagăn nu e decît o amînare ironică a sfîrşitului :

„Măşti în arbori, ghiare de fier, gheparzi îmblînziţi...
— de cine vă temeţi ? nu-i nimeni, e prea devreme, dormiţi
dormiţi şi lăsaţi computerul să vă compună cele din urmă
vise frumoase, lumea se-nvîrte toată în jurul cifrelor,
undeva în oraş funcţionare mecanice perfect fardate
descriu în incinta febrilă a băncilor un 8 graţios,
firme apar, se devorează, se contopesc ori dispar,
mareea consumului... sentimente sintetice..."

(Cîntec de leagăn în Dahlem)

Sensul suferinţei umane se pierde, însă atrofia sensibilităţii nu micşorează teama de haosul final. Această lume îşi presimte nu numai declinul, ci şi moartea apropiată. Lume a opulenţei şi consumului ce îi apare poetului ca un „imens abdomen transparent" a cărui „superbă digestie" o contemplă cu „un ochi otrăvit". La impresia de mizerie morală, Baconsky adaugă acum o notă de somptuozitate inspirată de epoca decadenţei romane. Oraşul capătă în reprezentarea lui „un aer de lupanar", personaje „limfatice" parcurg „vomitorii cu dale de aur", „bătrîni patricieni" meditează asupra barbariei tineretului etc.

Versurile îşi păstrează alura gnomică, moralizatoare, profetică, de predică în pustiu („Îndoiala dă preţ lăcomiei", „Desăvîrşirea noastră o simt păsările de pradă". etc.) Enumerările, caracteristice literaturii baconskiene, şi aproape abuzive în volumul anterior, nu lipsesc nici acum. Într-un cuvînt, obiectul poeziei rămîne aproximativ acelaşi, ca şi atitudinea poetului. Retorica nu se schimbă, cum se vede, nici ea.

Totuşi, de la *Cadavre în vid* la *Corabia lui Sebastian* o evoluţie se înregistrează, în sensul unei raportări mai directe — nu numai aluzive — la istoria contemporană. Fără ca aspectele fantastice să dispară cu totul, o socializare se produce, a problematicii şi a fizionomiilor. Polemica baconskiană vizează „consumismul" în primul rînd, dar şi farsa „gauchism"-ului occidental, automatismul neliniştii, snobismul revoltei, caracterul de divertisment şi, în acelaşi timp, de diversiune al sfidării intelectuale. Sarcasmul poetului se consumă în veritabile pamflete împotriva unor aşa zişi „oameni ai viitorului" care „reclamă puterea vorbind mereu în numele altora". Aerul de „libertate şi nonşalanţă tembelă" al unor grupuri de tineri îl contrariază, lipsa lor de ideal, placiditatea lor îl deprimă. „Să fii obosit de zbor fără zbor" — aceasta e morala secvenţei imprimate întreccrii pe retina unui martor care nu vrea să se implice.

Impostura artistică, veleitarismul falselor avangarde nu puteau scăpa lui Baconsky. „Execuţia" e promptă, dar nu prin deriziune imediată, ci printr-o răbdătoare simulare a luării în serios, printr-o aşteptare calmă a momentului în care impostorul însuşi nu mai are puterea să reziste : „Recitalul celebrului compozitor american de origine suedeză (...) Sala mică şi de o eleganţă modernă plină de lume. High life. (...) Scena inundată de întuneric. Un proiector aşterne pe duşumea un cerc de lumină. În spatele cercului apar şapte bărbaţi goi, cu scuturi şi suliţe. Stau încremeniţi în timp ce în cerc se aşează artistul. Poartă cămaşă înflorată şi cizme de iuft. Plînge. Are un acordeon nu prea mare. Îl deschide şi apasă alternativ pe două clape. *Sol — la Sol — la Sol — la.* Apoi după cîteva minute rămîne numai un *La* care sună şi sună neîntrerupt. Cei şapte bărbaţi se retrag imperceptibil în umbră pînă cînd încet-încet dispar. Faţa compozitorului capătă o expresie de revoltă. Şi sunetul continuă mereu. După un sfert de oră cîţiva auditori părăsesc discret sala. (...) Aflai ulterior că aceasta era reacţia scontată de artist. La o jumătate de oră sala e goală. Eu singur rămîn obstinat. Bucata începuse să-mi placă. Şi poate că aş fi stat încă multă vreme dacă o mînă nevăzută n-ar fi tras cu brutalitate cortina."

O *Ars antipoetica* a „concretismului" şi „obiectualismului" produce un poem aglutinant ce invocă în final o „muză a crematoriilor", sau, poate, mai exact, un crematoriu al muzelor :

„A scrie cu tărîţe de lemn a scrie cu fiare vechi
cu bucăţi de plexiglas cu obiecte concrete

a scrie pe cutiile goale în care se ambalează
aparate electrice, pe benzi de magnetofon uzate
a scrie în relief cu sunetele modulatorului
fixate pe ecrane metalice — alb, a scrie alb
poeme sortite consumului purtînd seria
anul și marca, poeme perfect funcționale
care nu se citesc ci se consumă cotidian,
poeme abcdefghijklmnopq și așa mai departe..."

Poetul elogiază în replică adevăratele Obiecte, „aparatele Siemens" — „capodoperele sculpturii occidentale de azi" și cîntă un „cîntec de insomnie", de fapt, un fel de bocet pentru Berlinul Occidental *(Cosmopolis)*.

În mijlocul acestui Cosmopolis, în plin Occident „faraonic", bîntuit de „isteria belșugului", poetul are sentimentul unei inaderențe organice. Motivațiile de ordin intelectual nu lipsesc însă și în primul rînd e invocat decalajul istoric. „Mașina impecabilă" a civilizației apusene îi apare autorului ca semn al unui destin cu care nu se poate simți solidar. Disocierea lui se produce în măsura în care se consideră reprezentantul unei colectivități deținătoare de mari resurse vitale, purtătoare a unui mesaj încă neexprimat : „Am două milenii, spune el dar nu mi-am trăit încă viața. N-am avut răgazul." De unde și speranța că va supraviețui acestei societăți crepusculare : „Pentru tine e mult prea devreme. Dacă vei reveni aici peste cîteva secole ai putea fi idealul paleontolog". Sfidătoarea ipoteză e, totuși, condiționată într-o sclipire de luciditate : „Dar pînă atunci e mult. Și totul e să poți conta pe vertebrele tale."

„Singurătatea confortabilă" în care se instalează autorul îi intensifică sentimentul apartenenței la o altă geografie spirituală. Un argument hotărîtor e dat de necunoașterea lui Eminescu în ciuda trecerii lui prin Berlin : „Faraonul occidental disprețuiește oxigenul bastard al țărilor pe care geografia lui le exclude." Deosebirea de origine devine deosebire de destin : „Dar eu aparțin altor latitudini și altor încrucișări de astre".

Nimic mai firesc decît nostalgia, amintirea vechilor repere, întoarcerea cu gîndul la „cenușa părinților". Pe măsură ce cunoaște mai bine lumea din jur, comunicarea i se pare poetului mai greu de imaginat. Gesturile și cuvintele devin la fel de impenetrabile, trăirile nu pot fi transmise, „contaminarea" nu se produce în nici un sens. Pe străzile unui oraș ce pare populat cu stafii se plimbă, cu precădere seara, un „străin mut", un „pasager de ocazie".

Ultima secvență (XXXII) a cărții conține o scenă căreia autorul îi extinde la maximum semnificația : „...Librarul în cele din urmă n-a reușit să vîndă studentului care-i dădea tîrcoale cartea unui avangardist italian. Și mi-a spus că poate aiurea, la popoarele necunoscute. Sau poate cîndva în viitor. Eu însă cu rînjetul meu primitiv și ingenuu, spun că și azi. Și poate că nu mă înșel întru totul".

Ceea ce pentru occidentali reprezintă o eventualitate neverosimilă, împinsă într-un viitor îndepărtat, pentru autorul nostru înseamnă o posibilitate reală, actuală. Fără s-o spună, el ne face să înțelegem că-și rezervă această șansă, că acordă culturii din țara sa puterea de a se menține vie. Un „rînjet" de revanșă plutește peste această carte în care nu o dată „complexele" se convertesc în mod compensator.

În mai mare măsură decît *Cadavre în vid*, de fapt, în măsura în care sarcasmul poetului acceptă aici să se motiveze, *Corabia lui Sebastian* produce uneori impresia unei înverșunări fără obiect. Altfel spus, generalizarea implicată în perspectiva sa este nu o dată abuzivă, generatoare de neașteptate confuzii. Să se reducă protestul intelectualilor, al tineretului din Occident numai la aspecte ridicole, să fie inovația artistică de acolo o simplă impostură ? N-am putea spune că Baconsky excelează printr-o foarte nuanțată înțelegere a lumii occidentale după imaginea pe care o construiește despre unul din orașele ei etalon.

În discuție nu e subiectivismul reprezentării, ci, pe alocuri, simplismul ei, în ciuda posibilităților mai largi ale prozei și ale jurnalului pe care autorul le-ar fi putut exploata. Dar proza acestui jurnal e tot o proză poetică. Se-ntîmplă însă că tocmai poemele propriu-zise sînt cele care scapă prin identificare și indeterminare unui asemenea reproș. Un alt eu ne vorbește din poeme, unul care se asociază, nu (numai) se disociază („singurătății voastre i-am dat propriu meu chip"), care încearcă el însuși pre-

sentimentul sfîrșitului, care crede într-un nou început : „...cei cu adevărat agitați și puternici se vor naște mult mai tîrziu / cei ce vor fi, cei ce vor mătura cenușa întrebîndu-se / de ce va fi fost nevoie de-atîtea grămezi de cuvinte / și de toată această desăvîrșire zadarnică înainte de moarte, / dorm încă la răspîntia ipotezelor într-o fericită inexistență". *(Vîrstă)*

În finalul cărții cele două curi parcă se reunesc sub semnul unei duble asumări. Abia cînd se apropie momentul întoarcerii acasă, poetul are revelația implicării nescontate ce s-a produs pe parcursul călătoriei. Disocierea devine acum una lăuntrică : „... Dar nu uitați că am fost unul dintre voi. Și că dintre sufletele mele unul rămîne cu voi plutind mai departe."

Deosebirile între poeme și proza poematică a jurnalului de bord dispar acum cu totul. Aceeași confesiune se decantează în rîndurile — și printre rîndurile — lor. Dialogul cu sine purtat de poet în chip subiacent de-a lungul întregului volum răzbate acum la suprafață :

„...și tu între toate măsurîndu-ți viața
pe jumătate trecută — o viață poate nu pe de-a întregul
a ta, poate că o parte din anii duși i-ai fi trăit
cu totul altfel dar acum e mult prea tîrziu..."

Variantele ipotetice nu fac decît să mijlocească recăderea în propriul destin, redescoperirea unui tipar indestructibil :

„...Dar țărmul ești tu
cu toți bătrînii tăi cu toate pădurile și mormintele tale
de-atîtea ori jefuite — nu mai rămîne decît
o suită de forme, tipare oarbe în care torni mereu
o ciudată materie, tot ceea ce porți cu tine
oriunde te-ai duce — tot ceea ce-n alte graiuri
nu se poate rosti".

(Iarnă străvezie)

Ca-ntotdeauna, tema patriei găsește la Baconsky acorduri de un patetism pe care sinceritatea însăși îl surdinizează. „Țărmul" poetului e sinonim cu inefabilul unei

limbi, dar și cu o suferință surdă, inevitabilă. „Marele înaintaș, adaugă el, îl numea *sărăcia, nevoile, neamul*".

Ca pentru a se obișnui cu gîndul întoarcerii, Baconsky repetă pe străzile Berlinului expresiile magice ale unei culturi : „nouri lungi", „Nu știu cum vor fi alții"..., „sărăcia, nevoile, neamul". Evitînd — printr-un tabú al decenței — termenul însuși de patrie, poetul se reîntoarce la un principiu al *îndreptățirii :* „Acolo e unicul spațiu unde toate sînt ale mele de drept. Chiar dacă în realitate nu le-am avut și poate nu le voi avea niciodată."

Cu excepția unor note fugare, („ei vor să iasă din labirintul fastuos pe care eu aș vrea să-l ocup"), n-am putea spune că despărțirea de „corabia" berlineză îi produce poetului prea mari regrete. Ni-l putem imagina întorcîndu-se fericit. „Debarcarea" sa nu restrînge însă semnificația volumului în întregime la spațiul și climatul pe care le-a părăsit.

*
* *

Meditația asupra timpului se continuă și în *Corabia lui Sebastian* tot din perspectivă autobiografică. Iată mai întîi un fel de replică la *Fluxul memoriei*, dar și la „risipirea" care-l obsedează pe poet :

„Și în cele din urmă ziua se duce tîrînd după ea
undeva în întuneric un amalgam de senzații și gesturi
cuvinte spuse imagini acte reflexe gînduri un dialog
cu un necunoscut cu un vecin sau cu o persoană
imaginară...
ești bucuros că ziua se duce tîrînd după ea
în cele din urmă întregul balast și totul
sună frumos numai acel *undeva* nu poți să-l uiți
acel *undeva în întuneric* unde te-așteaptă
în cele din urmă toate lucrurile cu care ziua se duce
tîrîndu-le după ea."

(Undeva în întuneric)

Ni se descrie aici risipirea imanentă a zilei sau efortul de recuperare al conștiinței ? Poate fi tezaurizat timpul „undeva în întuneric ?" În ciuda notației banale și a sche-

lariei retorice prea evidente, poemul e traversat de un frison impersonal.

Armonii dislocate e un fel de întoarcere la origine, o înfășurare la loc a timpului pînă la momentul nașterii sau al renașterii, acolo unde „anii nu mai sînt ani ci volute sincronice“, „unde nu se poate muri și nu se poate ajunge“, unde amnezia și legenda se substituie una celeilalte. Cu o inclinație caracteristică de a imagina în pură abstracțiune, poetul se apropie de însăși vocația matricială, de increat : „Ne-apropiem de sunetele albe și reci / prin care cele ce nu sînt își anticipează prezența / ne-apropiem de matricele adormite în sine, de sacrele / temelii...“ Taina aceasta a începutului, ca și aceea a sfîrșitului o cunoaște însă doar „cearcănul ochiului mort“.

Aceeași prezență anticipată îl urmărește pe autor și-n poemul intitulat *Uși* : „Cine va mai veni și de ce nu vine odată, de ce își anticipează prezența cu timpul de pe acuma trimis / să curgă în orologiile noastre... ?“ „Presentimentul anxios“ nu este însă — cum s-ar părea — unul al viitorului, ci, din nou, al *post-mortem*-ului. Timpul „trimis“ cu anticipație este, de fapt, timpul de după moarte. Ființa omului e vulnerabilă, deschisă către moarte : „Uși. Am deschis pretutindenea / uși, în toți pereții, în toate zidurile tăiarăm / nenumărate uși pe care doar un vînt acherontic le izbește întruna.“

Dată fiind explorarea constantă, obsesivă, a tărîmului de „dincolo“, putem vedea în opera baconskiană o thanatologie ? Baconsky nu e un poet al morții, cît al tainei de după moarte, al unui timp făcut să-și reia curgerea „invers“. „Nu moartea, ci *viața* pe care o purtăm în noi, necunoscută, mă tulbură“ — mărturisește el. Așadar, viața purtată, necunoscută, nu viața trăită, manifestată, potențialul de viață, posibilitățile ei încă nerealizate, misterioase ! O viață „proprie“ este viața conform acestor virtualități. O asemenea viață își dorește poetul însuși : „Dă-i fiecăruia, Doamne, nu moartea lui, ci viața lui proprie, pe măsura morții care-l așteaptă.“

Nu, aici nu moartea e avută în vedere — și nici moartea proprie (cum s-a crezut) —, ci viața (și viața proprie) pe măsura morții inevitabile. Accentul cade asupra vieții

trăite cu conștiința că ea se poate sfîrși oricînd și că totul trebuie să fie tot timpul în ordine, fără căinți și reveniri tardive. Implorarea poetului nu e decît o repetare a deciziei sale de a-și lua destinul în propriile mîini, de a nu accepta nici un fel de concesii desfigurante, de a preda morții o existență neîntinată.

Să fie o simplă coincidență faptul că ultimele versuri pe care Baconsky le-a scris înainte de a muri conțin tot un *memento mori* ? Iată-l pe poet interpretînd rolul împăratului Marc Aureliu pornit în expediție pedepsitoare la granițele de nord ale Imperiului. Morala e, bineînțeles, stoică, dar ocurența biografică binecunoscută dă versurilor aerul unei teribile sfidări :

„...adu-ți aminte de cei ce-i îngropară pe [illegible]
sfîrșind prin a fi ei îngropați și învață
să disprețuiești moartea. (...)“

(*București*, [illegible])

*
* *

Poemele postume ce par să alcătuiască în intenția poetului un ciclu *vienez* transcriu aceleași ritualuri ale solitudinii unui „suflet primitiv“ într-un alt Cosmopolis. Ce ar fi devenit poezia lui Baconsky în continuare e, totuși, greu de aproximat după numai cîteva mostre care, în afara dimensiunilor crescute, nu ne oferă surprize. Iată, în locul unor asemenea ipoteze e mai potrivit să încercăm o reevaluare a poemelor publicate de autorul însuși, cu atît mai mult cu cît asupra lor și asupra lui mai stăruie unele prejudecăți.

Nu voi insista asupra meritelor istorice (în plan artistic) ale poeziei lui Baconsky, deși deseori ele sînt trecute cu vederea. Orice poezie adevărată trebuie să depășească, desigur, cadrul genezei sale iar poemele baconskiene nu-și păstrează doar o valoare documentară, ilustrativă. Ele rămîn semnificative nu numai în raport cu perioadele care le-au condiționat, ci și în raport cu epoca actuală care le conotează la rîndul ei.

Pentru a avea o bună întîlnire cu literatura baconskiană, trebuie să părăsim obişnuinţa — falimentară din punct de vedere intelectual, dar încă tenace în anumite medii scriitoriceşti autohtone — de a suspecta orice poet cultivat de precaritate a talentului nativ, să renunţăm la comoditatea de a asocia lecturile întinse cu lipsa de spontaneitate şi de autenticitate. Baconsky e un poet care, fără să refuze cîtuşi de puţin confesiunea, îşi trăieşte poezia prin convenţia artistică. El ia în serios convenţiile (şi chiar locurile comune uneori, cum am văzut), acordîndu-le o acoperire sentimentală. Dacă se pot uşor identifica în textele sale ecouri din Eminescu, din Blaga, din Machado, din Saba sau din Momberg, tonul fundamental rămîne de fiecare dată inconfundabil. Poetul evoluează între un model *postsimbolist* şi unul *expresionist,* cu neaşteptata anticipare (precumpănitor teoretică) a unei poezii demetaforizate şi (numai) în acest sens tranzitive.

Din cauza impresiei de artificiozitate pe care o produc uneori poemele sale, mai cu seamă atunci cînd se confundă „vocea" textului cu vocea autorului însuşi, A.E. Baconsky n-a fost luat în serios decît de foarte puţini. Tristeţile sale erau prea armonioase, aproape calofile cîteodată, sentimentele grave păreau că se sufocă în „propria armură stilistică". Faptul că poetul întreţinea o „ceremonie fastuoasă pînă şi în tragic" a fost interpretat ca un semn de neimplicare afectivă.

Dezgustul său generalizat faţă de civilizaţia de consum a putut părea suspect şi chiar prezumţios în condiţiile apetitului crescut în ultimii ani de a călători în Occident. Suspiciunea de „poză" a însoţit atitudinile, e drept, deseori sfidătoare ale lui Baconsky, ostentaţia culturii, eleganţa vestimentară şi, mai cu seamă, ţinuta dreaptă, neconcesivă.

Şi, totuşi, cuvintele poetului erau adevărate. Victor Felea, unul dintre intimii săi, nu se înşela cînd vedea în el, încă în 1969, „cea mai tragică conştiinţă a poeziei noastre contemporane". Moartea lui Baconsky a „rezolvat" îndoielile şi suspiciunile, a pus asupra versurilor sale sigiliul destinului. În chip paradoxal, caracterul lor de atîtea ori premonitoriu — descoperit retrospectiv — garantează acum retroactiv adevărul lor poetic. Profeţia îndeplinită a poeziei baconskiene aduce o cauţiune suplimentară şi neaşteptată în favoarea autenticităţii ei.

Baconsky a avut conştiinţa puterii profetice a poeziei : „Cred că poeţii spun soarta fiecărui popor". Ei sînt graiul lui primordial — pe care istoria nu-l poate corupe." Dar şi pe aceea a limitelor ei : „Cîntecul nu dă măsura adevărată a lucrurilor. El e replica lor virtuală şi imposibilă."

MIRCEA MARTIN

CRONOLOGIE [1]

Atît prin străbunii după mamă cît și prin cei după tată, scriitorul A. E. Baconsky descinde din vechi familii de răzeși români din ținuturile Lăpușna și Orhei.

Strămoșii mamei poetului au avut ca baștină satul *Lozova* (în unele documente istorice scris și *Loznova)*, așezat pe apa Bucovăț, din fosta plasă Vorniceni, județul Lăpușna, astăzi în raionul Călărași — R.S.S. Moldovenească. Localitatea apare în multe documente istorice moldovenești ; la 25 aprilie 1420, din Suceava, Alexandru Voievod, domn al Țării Moldovei, „îl miluiește pe Oană vornic cu satele Cornești și Miclăușești, și *Loznova* și Săcăreni și Vorniceni, și Domnești și Țigănești“ etc... ..Toate să-i fie de la noi *uric*, cu tot venitul lor. Iar hotarul acestor sate care sînt de la Bîcovăț să fie începînd cu mănăstirea lui *Vărzar* pe deasupra prisăcii lui Acibco, pe vîrful Horodiștea, la vîrful *Lozovei*...“ *(Documenta Romaniae Historica. A. Moldova.* Volumul I (1384—1448), Editura Academiei R.S.R., 1975, p. 67—68).

În aprilie 1559, Alexandru Lăpușneanu dăruiește satul *Lozova,* din ținutul Lăpușna, mănăstirii Căpriana, ridicată înainte de anul 1470 și apoi renovată din temelie de Petru

---

[1] Cronologia este întocmită pe temeiul documentelor din arhive, acte de familie, informații din publicații și corespondență Am apelat și la opera poetului. De valoare deosebită au fost informațiile primite de la părinții poetului, Eftimie și Liuba Baconschi din Călimănești, de la Leon Baconsky, profesor la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, fratele poetului, și George Marian, unchiul după mamă al poetului, cărora le exprimăm, și pe această cale, gratitudine și calde mulțumiri.

Rareş în 1545. (M. Costăchescu, *Documente Moldoveneşti înainte de Ştefan cel Mare,* vol. I, 1931, p. 138.)

Patronimul *Marian* al strămoşilor mamei poetului este înregistrat într-un document din 1633 : „*Marian,* socrul lui Stan, dintr-un sat de lîngă Prut — ţinutul Lăpuşna." *(Documenta Romaniae Historica.* A. *Moldova.* Volumul XXI (1632—1633), Editura Academiei R.S.R., 1971, p. 619).

Strămoşii tatălui poetului au avut ca loc de baştină satul *Văşcăuţi,* din fosta plasă Chiperceni (de pe Nistru), judeţul Orhei, astăzi făcînd parte din comuna Susleni, raionul Orhei, R.S.S. Moldovenească. Satul *Văşcăuţi* din ţinutul Orheiului apare prima dată într-un document, din 8 martie 1633, semnat la Iaşi, de Alexandru Iliaş Voievod prin care întăreşte vînzarea către pan Ionaşco Ghianghea, mare logofăt, a unei moşii din satul Mocşie „ce se numeşte acum Văşcăuţii, în ţinutul Orhei, şi cu parte din vadul de moară la Nistru şi cu tot venitul". Moşia o vindea „Teodisia, nepoata lui Mirov... pentru şasezeci taleri bătuţi". *(Documenta Romaniae Historica,* A. *Moldova.* Volumul XXI (1632—1633), Editura Academiei R.S.R., 1971, doc. 309, p. 399). *Văşcăuţii* din Orhei revine în diferite documente istorice. Astfel biserica de nuiele Sf. Voivozi, ridicată în Văşcăuţi în secolul al XVIII-lea, este reclădită în 1819 de Ioan Străjescu *(Repertoriul Bibliografic al localităţilor medievale din Moldova* de Nicolae Stoicescu, 1974, p. 907).

Patronimicul dinspre tată recunoscut, ca atare, de toate generaţiile familiei Baconschi pe linie paternă, a fost *Zimbreanu* (Zimbrean), numele vechilor străbuni răzeşi din satul Văşcăuţi-Orhei. Patronimicul Zimbreanu derivă cu siguranţă din zimbru. Cercetarea documentelor istorice atestă existenţa, în onomastica locurilor, a unui nume propriu : astfel un act din 1495 menţionează că „în Moldova de peste Prut..." se afla un sat cu numele de „Zâmbreni". (M. Costăchescu, *Documente Moldoveneşti de la Bogdan-Voevod (1504—1517),* Bucureşti, Fundaţia Regele Carol I, 1940, p. 218).

Despre apariţia, în familia Zimbreanu din Văşcăuţi, a patronimului Baconschi s-au transmis, din generaţie în generaţie, următoarele întîmplări : între anii 1775—1795, un nobil polonez pe nume *Bakońsky,* refugiat din ţara sa

fie din pricina răscoalelor sau luptelor interne dintre diferite partide, fie obligat de evenimentele tragice provocate de cele trei împărţiri ale Poloniei (din 1772—1773, din 1793 sau ultima din 1795) se stabileşte în Văşcăuţi-Orhei. Aici, polonezul îşi încropeşte o gospodărie, dar neavînd copii, el înfiază un băiat dintr-o familie Zimbreanu. Prin adopţiune, tînărul Zimbreanu capătă numele Bakońsky, dar îşi păstrează confesiunea ortodoxă. Urmaşilor le-a transmis numele adoptat în grafia românească — *Baconschi.*

Aceste informaţii păstrate şi transmise de tradiţia familiei le-am înregistrat de la Eftimie Baconschi, tatăl poetului, care ne-a înfăţişat unele documente de familie, precum şi faptele ce i-au fost povestite lui însuşi, în anii 1914—1916, de bunicul său *Vasile,* născut în jurul anului 1840, în satul Văşcăuţi-Orhei, şi decedat la sfîrşitul anului 1916, în vîrstă de peste 70 de ani. Vasile Baconschi a comunicat fiilor şi nepoţilor săi că bunicul lui a avut numele de familie Zimbreanu, dar după ce a fost înfiat de polonezul Bakońsky, a preluat numele acestuia şi a devenit moştenitorul averii părintelui său adoptiv.

Este sigur că tatăl lui Vasile Baconschi, adică străbunicul preotului Eftimie, a fost cioban, îşi purta turmele de oi şi cirezile de vite prin ţinuturile orheiene şi vorbea numai limba română. Această informaţie certă, primită de la Eftimie Baconschi care l-a cunoscut bine în copilărie pe bunicul său, ne întăreşte convingerea în veridicitatea datelor transmise de tradiţia familiei.

Deoarece Vasile Baconschi nutrea pasiune pentru „cîntece", din tinereţe s-a oferit cîntăreţ voluntar, în strana bisericii săteşti, unde a deprins şi tainele „buchelor", cu timpul devenind cantor bisericesc, fără însă să fi urmat vreo şcoală. Este primul gest spiritual cunoscut al unui strămoş Baconschi spre îndeletniciri de natură „artistică".

Preluînd informaţiile transmise de părinţii poetului, trebuie să precizăm că n-am avut la îndemînă acte de stare civilă vechi, prin care ele să fie confirmate. Totuşi, există — după cum se ştie — multe exemple ce atestă naturalizarea în ţinuturile moldovene, a numeroase familii poloneze, plecate la sfîrşitul secolului al XVIII-lea din ţara de origine. Spre edificare, prezentăm două exemple. Bunăoară, Leontina, soţia folcloristului Simion Florea Ma-

rian, era fiica preotului Gh. Piotrovschi din orașul Siret. Părinții acestuia fuseseră nobili polonezi care, la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, s-au refugiat în Bucovina și au trecut la ortodoxie. Gheorghe Piotrovschi studiază teologia la Cernăuți și, mai tîrziu, în 1856 la vîrsta de circa 60 de ani, era paroh în orașul Siret. (*Vezi, Făt-Frumos*, an. VII, nr. 3—4, 1932, p. 87—92, 103—105 și *Junimea literară*, vol. 1932 — dedicat lui S. Florea Marian. De asemenea lucrările : *Orașul Siret în vremuri de demult*, 1927, p. 106—107 și *Tîrgoveții Siretului în anul 1787*. Cernăuți, 1938, de Simeon Reli.)

Scriitoarea Margareta Miller-Verghy arată că tatăl ei „se trage dintr-un vechi neam de intelectuali poloni, din care un membru, refugiat politic, se stabilește în Moldova în urma marei revoluții ce izbucnește în Polonia în 1775". Emigrînd în Moldova, se căsătorește cu o moldoveancă, își schimbă numele din Milewsky în Miller și religia din catolică în ortodoxă și „se identifică cu noua sa patrie". (Vezi, Marg. Miller-Verghy și Ecaterina Săndulescu, *Evoluția scrisului feminin în România*, 1935, p. 278.)

Străbunii poetului A. E. Baconsky dinspre mamă au fost răzeși înstăriți din ținuturile Lăpușna. Conform actelor de familie, *Ion Marian*, răzeș din satul Horodiște, de pe apa Bucovățului, s-a născut în 1808 și a fost un gospodar înstărit, avînd posibilitatea să-și poarte copiii în școli. Unul dintre ei, *Nicolai*, născut în Horodiște, în jurul anului 1839, urmează școala de cantori bisericești din Chișinău și, după aceea, se stabilește în comuna apropiată *Lozova*, unde se căsătorește. Autoritățile îi încredințează și actele de stare civilă ale parohiei Lozova, pe care decenii de-a rîndul le-a scris în românește cu alfabet chirilic. Nicolai Marian este primul dintre străbunii poetului A.E. Baconsky despre care există știri și informații sigure, referitoare la frecventarea unei școli mai înalte, inițiat în tainele cititului și scrierii în limba română și, probabil, și în limba rusă. El a lăsat moștenire copiilor săi și cărți, îndeosebi religioase.

1870 Se naște, în comuna Văscăuți-Orhei, *Ion*, fiul lui Vasile Baconschi și *bunicul dinspre tată al poetului*.

1875 Se naște *Maria* din familia Sfetenco, *bunica dinspre tată a poetului*. De origine ucraineană, Maria era fiica unui cîntăreț bisericesc dintr-un sat din fostul district Hotin.

— Se naște *Zenovia, bunica dinspre mamă a poetului*, fiica lui Ion Lozovan, *mazil* din comuna Lozova, descendent dintr-o familie veche de boieri moldoveni de rangul al doilea și a Elisabetei, denumită de nepoți „mama de la deal", proprietari de pămînt și grădini de vie și pomi fructiferi.

1876 februarie : Se naște, în Lozova, *Vasile*, fiul lui Nicolai Marian și *bunicul dinspre mamă al poetului*.

1877—1883 (?) Ion Baconschi urmează cursurile școlii primare din comuna Văscăuți.

1883 toamna : Vasile Marian urmează cursurile primare în comuna Lozova.

— Ion Baconschi devine elev al Seminarului teologic de 10 ani, în limba rusă, din Chișinău. Este primul descendent din familia răzeșilor Baconschi (Zimbrean) din Văscăuți care urmează o școală medie și părăsește apoi lumea și îndeletnicirile seculare răzășești, învățînd și o altă limbă decît cea maternă.

1887 toamna : Maria Sfetenco devine elevă la Liceul eparhial de 6 clase din Chișinău. Ea a avut trei frați și o soră. Doi dintre frați au fost învățători, iar celălalt preot.

— Vasile Marian devine elev la Seminarul teologic — Secția pedagogică din Chișinău.

1893 iunie : Ion Baconschi este declarat absolvent al Seminarului teologic, iar Maria Sfetenco termină Liceul eparhial. În vara aceluiași an se căsătoresc, astfel că Ion Baconschi este hirotonisit preot la biserica din comuna Duruitoarea, districtul Bălți.

1894 Se naște primul copil, *Ecaterina*, al soților Ion și Maria Baconschi. Ecaterina a devenit învățătoare, s-a căsătorit cu preotul Gorduza, și, după pensionare, s-a stabilit în București, decedînd în anul 1976.

1896 Se naște Gheorghe, al doilea copil al familiei Baconschi care, după terminarea studiilor universitare, devine profesor de liceu, ultima dată la Buza-Cluj, unde se sfîrșește în anul 1956.

1897 Vasile Marian termină Seminarul teologic din Chișinău și este numit învățător la o școală primară, nou înființată, *nr. 3*, din Lozova și se căsătorește cu Zenovia Lozovan din aceeași comună.

1898 Se naște *Vera*, primul copil al tinerei familii Marian. Ea va absolvi Liceul eparhial (secția pedagogică) din Chișinău, va fi scurt timp învățătoare ; moare prematur în anul 1925.

1900 Se naște *Nădejdea*, a doua fiică a soților Marian. Urmează cursurile aceluiași Liceu eparhial, dar, pe cînd era în ultima clasă, se îmbolnăvește și moare în 1916.

1901 Se naște al treilea copil al familiei Ion Baconschi, *Axentie*. Va face studii de drept la Iași, funcționînd ca magistrat în comuna Glodeni-Bălți. Moare în anul 1932.

1902 10 decembrie : Se naște *LIUBA*, al treilea copil al soților Vasile și Zenovia Marian din comuna Lozova și *mama scriitorului A. E. Baconsky*.

25 decembrie : Se naște în comuna Duruitoarea-Bălți, *EFTIMIE*, al patrulea copil al soților Ion și Maria Baconschi și *tatăl scriitorului*.

1903 Se naște ***Ecaterina***, al patrulea copil al soților Marian. Urmează cursurile Școlii normale de fete din Chișinău și funcționează ca învățătoare în Lozova. Organizează un cor sătesc care, prin anii 1938—1939, obține premiul I pe țară și concertează pe scena Ateneului Român din București. În anii 1942—1943, liceanul Anatol Baconschi îi furniza mătușii sale versuri, pe care elevi ai școlii primare din Lozova le recitau la serbări populare sătești.

1904 Se naște al cincilea copil al preotului Ion Baconschi — ***Zenaida***. Și aceasta va deveni învățătoare, prin căsătorie purta numele Muzică și a decedat, probabil, în anul 1938.

1906 Se naște al șaselea copil al preotului Baconschi, ***Ana***. Absolvă școala normală și funcționează ca învățătoare, căsătorindu-se cu avocatul Istrati. Moare prin anul 1936.

12 noiembrie : Se naște ***George***, al cincilea frate al mamei poetului. Obține licențele în teologie la Chișinău și în drept la Universitatea din Iași, renunță la preoție și optează pentru un post de funcționar de bancă. Devine director al Băncii de Credit „Frăția" din Lozova (1930—1944). Se stabilește în București, un timp funcționează la Ministerul Industriei și Comerțului, iar între 1948—1967 lucrează la Institutul Central de Statistică. În prezent, este pensionar și locuiește în București. George Marian a fost o rudă apropiată, generoasă, cu nepotul său Anatol Baconschi și, mai tîrziu, scriitorul îi va arăta prietenie și stimă.

1908 Se naște la Duruitoarea al șaptelea copil al preotului Ion Baconschi — ***Maria***. Ea va fi tot învățătoare și se va căsători cu un coleg, Grigore Chiobum. Se stinge prematur din viață în 1938.

Iunie : Se naște ***Antonina***, al șaselea copil al învățătorului diacon Vasile Marian din Lozova. A fost învățătoare în comuna Stăuceni din județul Botoșani și trăiește pensionară în București.

1909—1916 ***Eftimie Baconschi*** urmează cursurile Școlii primare din comuna natală — Duruitoarea.

1910 Devin tot mai dese întîlnirile bătrînului răzeș Vasile Baconschi, în vîrstă de peste 70 de ani, cu numeroșii săi nepoți, cărora le povestește despre trecutul familiei sale, despre fapte ale oamenilor din ținuturile orheiene, care, cu vrednicie și credință, și-au apărat limba, obiceiurile și datinile românești.

August : Se naște *Maria*, al șaptelea copil al învățătorului Vasile Marian, sora cea mai mică a mamei poetului. Și Maria devine învățătoare, își face slujba în diferite localități moldovene, și acum este pensionară și trăiește la Roman.

Să reținem faptul că cei șapte copii ai dascălului Vasile Marian au vădit în școlile secundare urmate aplicație pentru studiu și dragoste de învățătură, fiecare situîndu-se între premianții clasei lui. Toamna : Liuba Marian, mama poetului, începe cursurile Liceului eparhial de fete din Chișinău. Este elevă foarte studioasă, cu înclinații evidente pentru studiul limbilor și literaturii.

1911 Se naşte *Elena*, al optulea copil al preotului Ion Baconschi. Este singura lui fiică, rămasă casnică. S-a căsătorit cu preotul Sergiu Barbos din comuna Negreşti-Lăpuşna şi s-a stins din viaţă de timpuriu, prin anul 1939.

1915 Moare la Lozova mazilul Ion Lozovan, tatăl bunicii dinspre mamă a poetului.

1916 Moare de tifos exantematic, la vîrsta de peste 76 de ani, Vasile Baconschi, străbunicul, după tată, al poetului.

1916—1922 Eftimie Baconschi urmează cursurile Seminarului teologic din Chişinău.

1918—1923 După terminarea Liceului eparhial, Liuba Marian funcţionează, timp de aproape patru ani, ca învăţătoare la una din şcolile primare din Lozova.

1920 Se naşte *Natalia*, ultimul copil al soţilor Ion Baconschi, care însă va muri prematur în anul 1927.

1921 Moare, la vîrsta de 82 de ani, Nicolai Marian, tatăl bunicului dinspre mamă al poetului.

1923 octombrie : Eftimie Baconschi se căsătoreşte cu Liuba Marian şi, apoi, este hirotonisit paroh în comuna *Cofa* din fosta plasă Chelmenţi, judeţul Hotin, situată pe malul Nistrului, la sud de tîrgul Hotin. Liuba Baconschi părăseşte postul de învăţătoare şi rămîne toată viaţa casnică.

1925 16 iunie : Se naşte în comuna Cofa, *ANATOL*, primul copil al soţilor Eftimie şi Liuba Baconschi.

— Moare Maria, mama preotului Eftimie Baconschi. Atît acesta cît şi cei doi feciori ai săi, Anatol şi Leon, vor moşteni principalele trăsături fizionomice, acea frumuseţe rafinată, agerime şi armonie a înfăţişării şi privirii, specifice Mariei Baconschi.

1926 Preotul Eftimie Baconschi este mutat cu slujba în parohia Lencăuţi.

1927 27 martie : Se sfîrşeşte, la vîrsta de 51 de ani, în urma unei maladii neiertătoare, învăţătorul-diacon Vasile Marian, tatăl Liubei Baconschi. La numai doi ani, Anatol se afla cu părinţii la înmormîntarea bunicului dinspre mamă.

1928 4 mai : Se naşte în comuna Lencăuţi, din aceeaşi plasă Chelmenţi-Hotin, *Leon*, al doilea copil al preotului Eftimie Baconschi.

13 mai : Se naşte Clara, fiica învăţătorului Ştefan şi a Eufrozinei Popa din comuna Goicea, judeţul Dolj.

Toamna : Preotul Eftimie Baconschi şi familia sa se instalează în comuna *Drepcăuţi*, din fosta plasă Lipcani, pe malul Prutului, judeţul Hotin, unde este transferat ca paroh.

1931 septembrie : Anatol Baconschi, la vîrsta de peste şase ani, devine elev al Şcolii primare din comuna Drepcăuţi.

— Eftimie Baconschi colaborează cu articole de popularizare în paginile revistei eparhiale — *Luminătorul*.

1934 Se naşte *Margareta*, ultimul copil al soţilor Baconschi.

1935 iunie : Anatol termină cu succes patru clase primare. Septembrie : Părinţii îl înscriu în clasa I a Gimnaziului din tîrgul Lipcani, din fostul judeţ Hotin.

1936 primele luni : Anatol se îmbolnăveşte de „scarlatină rebelă". Familia îl retrage din gimnaziu.

— Se stinge din viaţă Margareta, unica soră a poetului.

— Septembrie : Anatol Baconschi pleacă în Chişinău. Însoţit de unchiul său, George Marian, director de bancă la Lozova. Anatol se prezintă, pe rînd, la examene de admitere : întîi susţine examene pentru intrare la Liceul „Alecu Russo" şi este admis ; peste cîteva zile se prezintă la concurs pentru un loc la Seminarul teologic şi reuşeşte, fiind apreciat mai ales pentru însuşiri „muzicale" ; în sfîrşit, la îndemnul profesorului de muzică Stegaru, George Marian îi depune acte şi pentru admitere la Liceul militar „Regele Ferdinand I". Aici se remarcă prin teza de limba română, o compunere liberă apreciată cu nota maximă şi elogiată de comisie, dar cu un rezultat mediocru la aritmetică.

În urma chibzuinţei părinţilor cu rudele apropiate de la Lozova şi la îndemnul lui Nicolae Enea, fostul profesor de franceză al lui George Marian şi

care, în acel an, deținea funcția de director al Liceului „Alecu Russo“, se hotărăște ca Anatol să se înscrie elev la Liceul teoretic „Alecu Russo“. Din clasa I pînă în clasa a IV-a inclusiv (anii 1936 — iunie 1940) Anatol stă în Internatul liceului, fiind întreținut de familie, deoarece legile în vigoare nu-i îngăduiau să aibă bursă, cu toate că în fiecare clasă a obținut rezultate bune și foarte bune la învățătură.

Încă din clasa I se evidențiază la orele de limba română, disciplină predată de profesorul Elinor Usatiuc, iar în clasele următoare de Ion Negrescu, licențiat al Facultății de Litere și Filosofie a Universității din Iași, titular la Liceul „Alecu Russo“ din anul 1919, autorul unor studii de istorie literară (*Influențele slave asupra fabulei românești în literatura populară scrisă și cultă*, Iași, 1925 ; *Figuri culturale din trecutul Basarabiei*, 1926 ; *Studii și comunicări istorico-literare, Aspecte din literatura rusească modernă*, 1927 ; *A.S. Pușkin și Basarabia*, 1937 etc.) și doctor în litere al Universității ieșene.

Rezultate foarte bune are elevul Baconschi și la limba franceză predată de N. Enea, cadru didactic cu temeinică pregătire, preocupat de stimularea elevilor interesați de limbile și culturile străine. Istoria o preda Ion Zaborovschi, colaborator în paginile ziarelor și revistelor basarabene, iar limba germană era predată de Corneliu Rebiuc. La geografie avea profesor pe Pantelimon Erhan, preocupat și de activitățile literare și culturale ale elevilor. A. Baconschi a fost apreciat în mod deosebit de Victor Cichereschi, pictor și profesor de desen, președinte al Asociației profesorilor de desen din regiune, inițiatorul „expozițiilor de desen și pictură“ ale elevilor din Chișinău. De bună seamă, acest profesor a cultivat pasiunea elevului său Baconschi pentru artele plastice.

Atractive erau și orele de muzică, predate de Zaharia D. Poroseci. Cu sprijinul directorului N. Enea, Z. Poroseci organizează, la începutul anului 1937, „Societatea corală muzicală de pe lîngă liceul «Alecu Russo»“, editează revista *Armonia*, înființează o formație orchestrală și un ansamblu coral cu elevii din liceu. Revista cuprinde articole de „inițiere“ în tainele artei muzicale, portrete ale compozitorilor Chopin, G. Enescu, C. Porumbescu, G. Muzicescu ș.a., iar ultimele pagini sînt dedicate „Mișcării literare“, incluzînd încercări de proză și versuri semnate de elevi, precum și informații bibliografice despre cărți literare noi și prezentări ale principalelor reviste literare românești. Numele lui A. Baconschi nu figurează în paginile revistei *Armonia*, pentru că în anii 1937—1938 el era elev în clasa a II-a.

Anatol era încîntat și participa cu plăcere și la orele de educație fizică, presărate de șotiile și vorbele de duh ale bizarului profesor-scriitor N. Dunăreanu — *Nea Nae* cum îi spuneau elevii. De prin clasa a IV-a elevul începe să dețină „locul“ de portar în echipa de fotbal a liceului.

1938 septembrie : Este numit director al Liceului „Alecu Russo“ fostul inspector școlar al municipiului Chișinău, Ioachim Obadă, originar din Bucovina, licențiat în 1914 al Facultății de Litere din Cernăuți, profesor titular de latină și elină la „Alecu Russo“ din anul 1920. Lecțiile de latină și elină, cunoștințele de literatură germană și italiană cît și preferințele pentru mitologiile și peisajul septentrional i-au atras profesorului Obadă admirația elevilor săi, Anatol Baconschi fiind printre ucenicii preferați.

Anatol se împrietenește cu doi colegi de clasă : N. Rahlea și Titi Cobzac.

1939 iunie : Anatol termină cu succes clasa a III-a liceală, fiind promovat în clasa a IV-a, clasificat cu o medie ce-l situa între elevii mijlocii din clasa sa.

— O parte a vacanței de vară o petrece la Lozova. Stimulat de mătușa sa Ecaterina, scrie versuri pentru copiii recitatori din ansamblul artistic sătesc, condus de aceasta.

— Septembrie : Începe cursurile clasei a IV-a de liceu. Se pare că în toamna acestui an, A.E.B. este îndemnat de profesorul Ion Negrescu să participe

la ședințele cenaclului elevilor, unde era nelipsit și foarte activ și profesorul de gimnastică N. Dunăreanu, prietenul din tinerețe al lui Mihail Sadoveanu.

1940 mai : Termină cu rezultate relativ bune clasa a IV-a de liceu și se prezintă la examenul denumit „mica capacitate", pe care-l trece cu succes, promovînd în cursul superior al liceului teoretic.

— Evenimentele din vara lui 1940 găsesc familia preotului Baconschi la Drepcăuți. Vara, copiii împreună cu mama lor petrec vacanța la rudele din Lozova.

— August : Moare Zenovia Marian, bunica dinspre mamă, căreia Anatol i-a păstrat multă dragoste și respect, deoarece la ea găsea întotdeauna grijă și cuvinte nobile care i-au luminat și înfrumusețat anii copilăriei.

— Toamna : Anatol revine la Drepcăuți și se înscrie în clasa a V-a a noului liceu din Lipcani. Pentru destoinicia și buna sa pregătire, colegii îl aleg „șeful clasei". Din motive obiective, Anatol se retrage din liceu și pleacă cu mama și fratele său la neamurile din Lozova, astfel că ambii copii întrerup școala.

Prin noiembrie și Eftimie Baconschi se mută cu slujba la Catedrala din Chișinău.

1941 Vara : Declanșarea războiului provoacă noi perturbări în viața familiei Baconschi : se mută din nou în Drepcăuți, însă de această dată copiii pot să-și continue studiile. Pierzînd un an, Anatol este primit de directorul Ioachim Obadă elev în clasa a V-a, la Liceul „Alecu Russo". De data aceasta, se instalează în gazdă la N. Dunăreanu care, reîntors la Chișinău, primise, în schimbul fostei sale proprietăți deteriorate, o casă cu mai multe camere, parte din ele subînchiriindu-le unor elevi. Părinții și rudele acestora aduceau alimente, iar fostul profesor angajase personalul trebuitor pentru deservirea micului internat improvizat pe strada Brățeanu nr. 5. Între timp, au loc schimbări în rîndul corpului didactic : la franceză este numit Robert Fettinger, la fizico-chimice vine de la Buzău profesorul Victor Apostol ; la matematică e numit E. Diaconu ; la științele naturale ministerul trimite pe Grigore Lascu, ardelean refugiat de la Cristur ; la germană este numită, ca suplinitoare, Olga Mitran, iar la educație fizică vine, în locul lui N. Dunăreanu, Alexei Bolocan, care, înainte de 1940, funcționase la gimnaziul „Mihai Eminescu" și la Liceul „B. P. Hașdeu" din Chișinău, iar în refugiu a fost profesor la liceul comercial din Ploiești.

Conform legii, elevii din clasa a V-a sînt obligați să opteze pentru una din secțiile liceale : A. Baconschi trece la secția clasică, astfel că audiază lecții de filozofie și drept predate de profesorul Ion Ramba, cadru didactic cu experiență pedagogică și publicist apreciat de intelectualii din Chișinău.

1942 ianuarie : În pofida timpurilor vitrege, I. Obadă împreună cu profesorii I. Negrescu, I. Ramba, P. Erhan, Bogos inițiază unele activități extrașcolare menite să contribuie la afirmarea personalității elevilor, prin stimularea și educarea valențelor potențiale creatoare. Astfel, se înființează Societatea literară „Alecu Russo" care organizează „conferințe", prezentate de elevii din ultimele clase de liceu, despre Mihai Eminescu, Ion Creangă, Al. Odobescu, Tudor Arghezi, Liviu Rebreanu și alții. De asemenea, direcția liceului, cu sprijinul autorităților locale, invită în localitate pe M. Sadoveanu, I. Teodoreanu, L. Rebreanu și I. Pillat, la manifestările respective asistînd îndeosebi școlarii „din cursul superior al liceului". Elevii din Societatea literară „Alecu Russo" și direcția liceului hotărăsc să editeze : *Mugurel. Revista elevilor Liceului „Alecu Russo" din Chișinău.* Responsabilitatea editării publicației și-o asumă Ion Negrescu, care precizează că ea va continua, într-o „nouă formă", revista *Armonia*.

Acum Anatol, care participa la manifestările Societății și la cenaclul ei literar, decide să pună la încercare chemarea „muzelor" : astfel, revista *Mugurel*, nr. 1, martie 1942, oferă ***primul semnal*** despre încercările poetice ale elevului de 16 ani și opt luni din clasa a V-a. La „Poșta redacției", ținută de profesorul dr. Ion Negrescu, citim :

„Baconschi. Mai încearcă. Poeziile d-tale nu sunt lipsite de imagini frumoase.“

În iunie termină clasa a V-a liceală cu note bune și foarte bune. Vacanța o petrece în comuna Condrătești-Bălți, unde fusese mutat, de curînd, cu slujba tatăl său. În clasa a VI-a continuă preocupările față de limba română și limba franceză, citește mult, consultă principalele reviste literare românești, desenează și joacă... fotbal ca portar în echipa liceului. Este cucerit de farmecele poeziei și stăruie în deslușirea tainelor cuvîntului, migălind asupra unor studii despre poezia epocii și poezia clasică. În vacanțele din 1942 și 1943, petrecute la Condrătești sau în Lozova, scrie versuri.

1943 Încheie, în condiții bune, clasa a VI-a, iar vacanțele le petrece la părinți în județul Bălți și la Lozova. Toamna : Începe cursurile clasei a VII-a liceale. Devine foarte activ în cadrul activităților extrașcolare, la cenaclu, serbări școlare și formațiuni sportive. Este ales portar al echipei de fotbal a Liceului „Alecu Russo“. Încă din primăvară depusese un nou set de versuri, la redacția revistei liceului.
Septembrie : Apare revista *Mugurel*, nr. 1 și care include în sumar poezia *Liniște* de „Baconschi Anatolie, elev cl. a VII-a, Liceul „Al. Russo“. Este *debutul literar* al lui A. E. Baconsky. Octombrie : în *Mugurel*, nr. 2 apare poezia *Neam nemuritor*, semnată „A. E. Baconschi, cl. a VII-a, Liceul „Alecu Russo“. Noiembrie-decembrie : În *Mugurel*, nr. 3—4, apare a treia poezie : *Glossa*, semnată „A. E. Baconschi, L. «A. R.»“.
Revista *Cetatea Moldovei*, nr. 11 (noiembrie) din Iași îi menționează numele, pentru versurile din *Mugurel*.

1944 martie : Familia Baconschi se refugiază din pricina frontului în Oltenia. După un scurt popas la Craiova, Eftimie Baconschi este repartizat cu slujba în parohia din comuna Foleștii de Jos, județul Vîlcea. — Trimestrul III al clasei a VII-a îl urmează la Liceul „Al. Lahovary“ din Rm. Vîlcea și promovează în clasa a VIII-a.

1944—1945 Se stabilește la o gazdă modestă din Rîmnicu Vîlcea și urmează clasa a VIII-a, la Liceul „Al. Lahovary“. Continuă preocupările statornicite încă la liceul din Chișinău : poezia, desenul, limbile străine, fotbalul și... pescuitul. Poartă afecțiune deosebită profesorului de desen, Emil Ștefănescu, care era și pescar pasionat. Traduce poezii din franceză și italiană și este remarcat de profesorul Zinelli ; se bucură de atenția și prețuirea profesorului de română, Nicu Angelescu, care era și licențiat în drept. Și la liceul vîlcean este ales portar al echipei de fotbal a elevilor. Leagă prietenie tinerească și trainică cu elevul Mihai Țîrfuică, care îl va însoți pe Anatol Baconschi la Facultatea de Drept din Cluj. Mai : Este declarat absolvent al Liceului teoretic „Al. Lahovary“. Iulie: Participă la examenul de bacalaureat și este declarat reușit al 14-lea din cei 98 de candidați.
Iulie-septembrie : Este angajat ca muncitor la Întreprinderea textilă din Cisnădie, județul Sibiu. Octombrie : Preotul Eftimie Baconschi este transferat paroh în comuna Fedeleșoiu, județul Vîlcea, unde se stabilește pentru o perioadă mai lungă.
— A. E. Baconschi se înscrie ca student la Facultatea de Drept a Universității din Cluj.
21 octombrie : Apare în Cluj ziarul *Tribuna nouă*, avînd ca prim redactor pe Dimitrie Todoran, profesor de pedagogie la Universitatea din Cluj.
11—12 noiembrie : *Tribuna nouă*, nr. 18, publică la rubrica „Caleidoscop“ articolul : *Socialul și geneza artei*, semnat „A. E. Baconschi“. Eseul constituie a doua fază a debutului său literar, în care sînt comentate opiniile maioresciene și gheriste despre geneza artei și rolul ei social.

„Este foarte curios — scrie studentul din anul I de la Drept — asupra unei probleme care părea a fi fost rezolvată încă în ultimii ani ai secolului trecut, mai ales că unii au susținut că nici nu se putea pune o atare problemă în cadrul artei și că deci ea trebuie exclusă din preocupările actuale ale criticei.“ Readucerea „la lumină“ a acestei vechi controverse ideologice „asupra poziției artei în societate, prin care

cei doi poli opuşi ai criticei secolului trecut, Maiorescu şi Dobrogeanu-Gherea, au creat o scindare atît în lumea scriitorilor, cît şi în sînul marei mase cititoare", este cerută de epoca în care trăim. După ce evocă pe M. Dragomirescu şi G. Ibrăileanu, arată că „problema genezei artei" este actuală în anii „...emancipării vieţii culturale şi artistice după căderea regimului dictatorial", cînd libertatea a atins şi acest domeniu, prefigurîndu-se din nou „controverse şi divergenţe de păreri", care trebuie să ne bucure, ele fiind „semnul unei intensificări a vieţii artistice în sînul poporului nostru".

Oprindu-se asupra discuţiilor începute în publicaţii bucureştene, Baconschi scrie că unii confraţi au găsit potrivit „să lovească prin insulte grave pe susţinătorii teoriei artei pure şi chiar să arunce epitete urîte la adresa aceluia care a fost părintele criticii noastre" (T. Maiorescu). Asemenea procedee — consideră autorul — „se exclud din polemica corectă", alunecă spre „extremism", nu sunt „potrivite şi chiar ar trebui să ne întristeze faptul că cei ce le practică aparţin secolului nostru". Eseistul invită la calm şi corectitudine şi cere înlăturarea violenţei şi vulgarităţii.

Revenind la obiectul artei, se exprimă o idee perenă : „Realizarea frumosului este preocuparea artistului de totdeauna şi dacă au existat şcoli şi curente uneori diametral opuse, deosebirea pe care se bazau ele a fost numai de mijloacele de realizare a lui". Dă pildă operele lui Rafael, icoanele bizantine, poezia lui Lamartine şi Baudelaire, „poezia degajată de lumesc" a lui R. M. Rilke şi cea „de înaltă vibraţie socială" a lui Maiacovski. Nu uită să accentueze că valoarea operelor de artă „nu e aceeaşi în timp". Socoteşte că tendinţei „spre abstractizare" de după războiul trecut, astăzi i se opune tendinţa „de socializare" a artei, apreciind totuşi că nu se poate cere creatorilor de artă „să-şi subordoneze total talentul socialului". Întotdeauna — continuă autorul — scriitorii mari s-au apropiat de frămîntările sociale şi

dă ca exemple pe Montesquieu, J. J. Rousseau, A. France, M. Gorki etc., apoi pe Ehrenburg, B. Shaw, A. Gide. Scriitorul trebuie să înţeleagă şi să participe la lupta pentru crearea unei noi vieţi. Privitor la inspiraţie, scriitorii „să caute şi prin murdăria vieţii noastre cotidiene, să cerceteze şi frămîntările acestui popor de muncitori şi ţărani şi îi asigurăm — notează tînărul — că-şi vor satisface talentul, pentru că oricît de comuni şi banali am fi, oricît de neînsemnată ar fi viaţa noastră, tot mai are şi sclipiri de frumos cari caută să evadeze din bezna necunoscutului... Ei trebuie să se coboare din regiunile stelare spre freamătul valurilor mamei lor societatea. Acum cînd noi ne clădim un nou sistem de viaţă socială, vrem ca în măsura în care se poate să participe cu noi la această muncă şi elita noastră — lumea artistică".

Decembrie : *Tribuna nouă*, nr. 52, număr special de Crăciun, publică : José Maria de Heredia, *Cuceritorii.* Traducere de A. E. Baconschi.

1946 Se stabileşte la căminul „Avram Iancu".
Vara : Petrece vacanţa la părinţi în comuna Fedeleşoiu-Vîlcea. Octombrie : Cunoaşte pe Ioanichie Olteanu, responsabil al paginii culturale de la *Tribuna nouă*, pe V. Felea, F. Păcurariu, Ion Apostol Popescu, V. Raus, I. Moruţan, Dumitru Micu şi alţi tineri scriitori prezenţi în viaţa culturală a regiunii Cluj.

1947 9 martie : În ziarul *Democratul,* organul „Frontului Plugarilor" din plasa Carei, apare A. S. Puşkin, *Cîntec.* Traducere de A. E. Baconszky.

20—23 martie : Apare *Antologia Primăverii.* Versuri, I. Ediţie îngrijită de Ion Cherejan, Colecţia ziarului „Democratul", Editura Prietenii Artei-Carei, martie 1947, în care sînt incluse la p. 14—16 poeziile : *Necunoscutul cîine Pierrot, Cîntec.* Traducere din A.S. Puşkin şi *Poem pentru o cameră,* semnate A. E. Baconszky.

Martie-aprilie : În *Provincia.* Gazetă independentă de informaţie şi reportaj. Turnu-Severin, nr. 43—44

publică : M. Lermontov, *Îngerul*. Trad. de A.E. Baconszky.
13 aprilie : în *Democratul*, nr. 83 publică articolul — *Incantații pascale*.
Aprilie-mai : Începe să frecventeze, împreună cu colegii săi de la drept, Mihail (Țîrfuică) Mihai și Mihuța Nichifor, ședințele cenaclului literar organizat de Centrul Studențesc Cluj.
Mai : În *Provincia* nr. 45 din Turnu-Severin apare : A.S. Pușkin, *Prietenilor*, trad. de A.E. Baconszky.
Iunie : Apare în revista de literatură *Prietenii Artei*, nr. 2, de la Carei, poezia *Nocturnă*.
Predă redactorului șef al ziarului *Democratul* din Carei, Ion Chereji (Cherejan), poemele *Andante*, *Serpentină* și *Cîntece pentru păsări urcate pe tron*, pentru a fi incluse în revista *Prietenii Artei*, nr. 3.
Toamna : Frecventează cursurile anului II. Participă la audițiile muzicale săptămînale organizate pentru tineret de profesorul universitar Liviu Rusu. Asistă la cursurile de Filozofia culturii, ținute de Lucian Blaga, la cele de Istoria literaturii române ale lui D. Popovici, la cursurile de filozofie ținute de D. D. Roșca și cele ale lui Eugeniu Speranția.
8 noiembrie : Începe colaborarea la ziarul *Lupta Ardealului*, nr. 372 cu eseul : *Omul în literatura sovietică*, semnat A. E. Baconszky.

1948 7 februarie : Publică în *Lupta Ardealului*, nr. 441 eseul : *Maiacovsky și lirismul sovietic*, semnat acum A. Baconsky.
5 martie : Apare în *Lupta Ardealului, nr.* 474, Mihai Lvov : *În tranșee*. Traducere de *A. E. BACONSKY*. Este prima dată cînd își scrie numele sub forma ce va fi consacrată în literatura română. La îndemnurile lui Ioanichie Olteanu și Dumitru Micu frecventează cenaclul literar de pe lîngă ziarul *Lupta Ardealului*.
„Pregătește un volum de poezii suprarealiste pentru Editura Fundațiilor Regale", dar el nu apare din pricina reorganizării editurii : informația e reținută de Mircea Braga, dar neatestată încă de documente.

Într-o împrejurare, Poetul ne spunea doar „că intenționa".
Mai-iunie : Susține examenele de anul III la facultate.
Octombrie : începe cursurile anului IV. Se mută în „Căminul învățătorilor". Ca student, se integrează în mișcarea literară democratică, colaborează în paginile publicațiilor de stînga, optînd astfel pentru programul social-cultural al partidului comunist : devine militant fără partid.

1949 10 ianuarie : Publică în *Lupta Ardealului — Supliment cultural* — nr. 9, eseul *Hristo Botev*.
17 ianuarie : Publică în *Lupta Ardealului — Supliment cultural* — nr. 10 prima poezie inspirată din evenimente cotidiene, din fenomenologia istorică.
Ianuarie-februarie : Publică în *Viața românească*, nr. 1—2, poezia — *Cîntec pentru carticrul meu*, inaugurînd astfel colaborarea sa la această importantă revistă.
23 martie : Devine „Colaborator permanent" al ziarului *Lupta Ardealului* din Cluj, cu legitimația nr. 18 B, semnată de Ion Lungu. Martie : E delegat la Conferința de constituire a Uniunii Scriitorilor.
Aprilie-mai : Susține examenele anului IV la drept și, conform legilor atunci în vigoare, devine diplomat universitar în științe juridice.
23 aprilie : Începe colaborarea la revista *Flacăra* din București, cu traducerea poeziei lui Pușkin : *În Siberia*.
6 mai : Începe colaborarea la *Contemporanul*, nr. 135, cu poezia *Locomotiva 40 070*.
28 mai : Publică în *Flacăra* nr. 21 poemul liric : *Oda pădurii*.
Vara : Colaborează, împreună cu I. Olteanu, V. Felea, D. Micu, F. Păcurariu și cu unii poeți maghiari, la editarea *Almanahului literar* al Societății Scriitorilor din R.P.R., Filiala Cluj, texte româno-maghiare, Editura de Stat...
August : Se căsătorește cu Clara Popa, fiica învățătorului Ștefan Popa din comuna Goicea-Dolj, stu-

dentă la Facultatea de Litere și Filozofie a Universității din Cluj.

1 decembrie : Apare *Almanahul literar*. Revistă lunară de cultură. Organ al Uniunii Scriitorilor, Filiala Cluj. Redactor-șef M. R. Paraschivescu. Face parte din colectivul de scriitori clujeni, participanți activi la editarea revistei. Publică două poeme, între care *Despre pace*.

3 decembrie : Începe colaborarea cu versuri la revista *Utunk*, nr. 24.

1950 ianuarie : Este angajat, împreună cu Victor Felea, Aurel Rău și Dumitru Micu, redactor la *Almanahul literar*. I se încredințează funcția de „secretar de redacție".

„Baconsky în special voia cu tot dinadinsul să eclipsăm *Viața românească*. Nu era zi în care să nu ne reamintească îndatorirea de a-i face să... turbe de invidie pe «bucureșteni»" — mărturisește D. Micu (*Steaua*, nr. 12, 1979).

Iunie : *Almanahul literar* apare sub conducerea unui comitet de redacție și i se atribuie local pe str. Molotov 9, Cluj.

9 iulie : Începe colaborarea la *Scînteia*, nr. 1 786, cu *Barța Iosif și ortacii săi*.

15 iunie : Semnează în *Scînteia*, nr. 1 786, la rubrica „Poeții poporului corecan" : Ten Man Su — *Pămîntul (Cîntecul țăranului)*. În românește de...

Apar anumite neînțelegeri între A.E.B. și M.R. Paraschivescu.

Iulie : Geo Dumitrescu este numit redactor-șef adjunct al *Almanahului literar*, de fapt responsabilul adevărat al revistei.

A.E.B. publică în *Almanahul literar* : *Cîntec la lună*, compunere lirică incitantă prin gesturi ironice subtile.

Toamna : Stabilește relații amicale de durată cu Aurel Rău și Aurel Gurghianu.

Decembrie : Debutul editorial cu volumul *POEZII*. Culegerea cuprinde lirică socială și militantă, anecdote versificate etc. în consens cu întreaga poezie discursiv-retorică publicată în anul 1950.

1951 24 februarie : Mihai Beniuc apreciază în raportul intitulat — *Problemele poeziei noastre în discuția Plenarei Uniunii Scriitorilor* din R.P.R. că poezia unor tineri „duce la lozinci rimate, la șabloane. La înlocuirea combativității de conținut, prin falsă combativitate verbală neconvingătoare, neartistică, ca la Baconsky, Eugen Frunză și cum i se mai întîmplă chiar lui Dan Deșliu. Aceasta este o problemă din cele mai îngrijorătoare pe care o ridică poezia noastră tînără în special. E tendința de alunecare spre un fel de Proletcult." (*Flacăra*, nr. 8). Aprecierea a provocat un adevărat șoc asupra redactorului *Almanahului literar*.

În cadrul aceleiași consfătuiri, M. R. Paraschivescu critica poezia lui A. E. Baconsky pentru „intimism".

Februarie-martie : Primele reacții critice la vol. *Poezii*. *Viața românească*, nr. 2, susține că A. E. Baconsky este „un poet care gîndește" ; *Flacăra*, nr. 10, apreciază că „Primul volum de versuri anunța limpede un valoros talent, care pe măsură ce va reuși să se lepede de egocentrism și de balastul unei gîndiri abstracte, confuze, va putea să urce pe o treaptă mai înaltă creația sa."

29 martie : La consfătuirea scriitorilor din Cluj se susține în concluzie : „Unii poeți ca A.E. Baconsky, Aurel Rău, Victor Felea vorbesc foarte mult în versurile lor despre propria persoană, punînd ades pe primul plan sentimente și preocupări lipsite de semnificație, izolate de viața și lupta poporului." (*Flacăra* nr. 13). Confruntați cu asemenea aprecieri derutante și de-a dreptul contradictorii, tinerii poeți de la Cluj sînt obligați să decidă singuri asupra orientării propriilor creații.

August-septembrie : Călătorește în Munții Apuseni și la Hunedoara. Va publica în *Almanah...* nr. 10 și 12 poemele : *Portretele din Munții Apuseni* și *Cetățile Hunedoarei*.

1 aprilie : Este primit ca membru activ al Uniunii Scriitorilor din R.P.R., *Carnet de membru* nr. 315,

semnat de Mihail Sadoveanu — preşedinte şi M. Novicov, — secretar.
Toamna : Apare placheta : *COPIII DIN VALEA ARIEŞULUI.*

1952 3 februarie : Moare la Bucureşti poetul Constant Tonegaru.
Vara : Este numit redactor şef al revistei *Almanahul literar.* Colaborarea în muncă cu Aurel Rău, Victor Felea, Aurel Gurghianu şi George Munteanu devine statornică, iar prietenia şi comuniunea lor de idei artistice şi civice constituie temelia luptei lor pentru afirmarea unei orientări fertile în creaţia literară.
Noiembrie : Redacţia *Almanahului literar* se mută în localul de pe str. Horia nr. 17, Cluj.
6 decembrie : Moare la Cluj istoricul literar Dimitrie Popovici.
Decembrie : Uniunea Scriitorilor îl trimite pe A.E.B. în schimb de experienţă în R. P. Bulgaria.
30 decembrie : Călătoreşte spre Sofia. Revelionul îl petrece împreună cu scriitori bulgari în capitala ţării vecine.

1953 Ianuarie : Aproape trei săptămîni călătoreşte prin R. P. Bulgaria. Ajunge şi la Plevna, reculegîndu-se la Griviţa : „Eroi / Dormiţi în umbra vie-a zilei, voi / Sînteţi eterni cu timpul clar şi greu / Ca florile ce-n plante au să deie, / Ca fluviile ce plutesc mereu / Spre apa verde-a mărilor Egee."
Martie : Se află la Slănic-Moldova, pentru tratamentul „ulcerului duodenal" care-l va chinui toată viaţa.
Mai : În numele redacţiei revistei solicită organelor superioare ajutor în îmbunătăţirea condiţiilor tehnice ale revistei.
Publică în *Almanahul literar* opt poeme din *ciclul bulgar.*
Iunie : Apare în *Almanah* poezia *Rutina* : „Poezii cuminţi şi cenuşii, / Exerciţii şcolăreşti mărunte ! / Creşti, începi, deprinzi şi tu să scrii... / Vine iarna — pletele-s cărunte..."

August : Publică eseul — *Maiacovski despre arta sa,* sub pseudonimul „George Stelea".
Septembrie : Călătoreşte la Iaşi şi, de pe turnul Golia, priveşte „bătrînul Iaşi", meditează la „teiul lui Eminescu", cîntă plaiurile Moldovei în poeziile : *Din turnul Golia,* dedicată lui Ioanichie Olteanu, *Celor din urmă ruini* şi *Poemul teiului,* dedicat Poeţilor clujeni.
11 septembrie : Apare în *Contemporanul,* nr. 37, — *Scrisoare deschisă către tov. A. E. Baconsky* de Mihu Dragomir, în care se fac observaţii critice asupra poeziei lui A. Rău, V. Felea şi A. E. Baconsky. Sînt criticate unele poeme din „ciclul bulgar" şi îndeosebi *Rutina,* „o profesiune de credinţă", „distilarea poetică" „voit obscură a atitudinii pe care în ultimul timp a luat-o *Almanahul literar* faţă de poezia noastră" — încheie M. Dragomir.
Octombrie : Din proprie iniţiativă, solicită lui Lucian Blaga, pentru *Almanahul literar,* fragmente din traducerea *Faust.*
Debutează editorial Aurel Rău cu placheta : *Mesteacănul.*

1954 6 februarie : Moare la Bucureşti Ionel Teodoreanu.
Redacţia *Almanahului literar* propune biroului Uniunii Scriitorilor reorganizarea revistei, schimbarea numelui etc.
18 martie : Apare la Bucureşti primul număr al *Gazetei literare,* redactor-şef : Zaharia Stancu.
25 martie : Moare la Cluj Emil Isac.
1 aprilie : Apare primul număr al revistei *Steaua,* avînd ca redactor şef pe A. E. Baconsky.
15 aprilie : Publică în *Gazeta literară* poezia : *Ceea ce spun cocorilor.*
Mai : În *Steaua,* nr. 1, publică poeziile : *Martie, Salcîmi, Cîndva, ca luna,* toate sugerînd intenţia evidentă de resurecţie a lirismului modern.
Apare în *Steaua,* nr. 2, schiţa **O partidă de şah** de Dumitru Popescu. Cu acest debut, revista clujeană va impune un prozator de autentic talent.
Iunie : *Viaţa românească,* nr. 6, critică poeziile lui

A. E. B. din *Steaua*, pentru că sînt „niște lucrări ce rămîn fără răsunet în sufletul cititorului din zilele noastre", autorul fiind acuzat de „sentimente individualiste" și „bizare viziuni onirice" etc.
Inițiază în *Steaua* rubrica *Note și comentarii*, începutul prelungitelor polemici cu redacțiile altor publicații.
Începe să colaboreze la revistele *Veac Nou* și *Igaz-Szó*.
Octombrie : Apare al doilea volum de versuri : *CÎNTECE DE ZI ȘI NOAPTE*.
În *Steaua*, nr. 9, apare eseul : *Rînduri pentru pace*, primul text original publicat de Lucian Blaga, după o întrerupere de aproape cinci ani.
Apare la Espla volumul : *ITINERAR BULGAR*.
Dintre volumele de versuri apărute în acest an reținem : *Prisaca* de T. Arghezi ; *Mărul de lîngă drum* de M. Beniuc ; *Războiul* și *Tudor din Vladimiri* de M. Dragomir ; Ion Brad tipărește versurile : *Cu sufletul deschis*, iar Aurel Gurghianu debutează editorial cu placheta : *Drumuri*.

1955 Locuiește pe str. Universității nr. 1, în două camere strîmte, pe un coridor.
Februarie : Publică în *Steaua*, nr. 2, poemul *Dincolo de iarnă*, ce marchează despărțirea definitivă de poezia anecdotică, versificare „pedestră" a faptelor cotidiene nerelevante.
Se amplifică polemicile redactorilor de la *Steaua* cu cei de la *Viața românească*, *Tînărul scriitor* și alte publicații.
Publică art. *Contradicția unui cronicar*, în care relevă inconsecvențele lui R. Bogdan în aprecierea operei *Odihnă pe cîmp* de C. Baba (v. *Contemporanul*, nr. 2, despre Expoziția anuală de la Muzeul de Artă).
Cu acest articol începe seria de cronici și eseuri despre artiști plastici și expoziții.
5 martie : Moare la București Hortensia Papadat-Bengescu.
Martie : Publică articolul *Triumful poeziei*, semnat g. st., sinteză a opiniilor sale despre poezia română în acel moment istoric.
Iunie : Semnează în *Steaua*, nr. 6, emoționantul necrolog : *George Enescu*.
Apare în *Steaua* eseul : *Tudor Arghezi împlinește 75 de ani*, însoțit de versuri argheziene inedite.
I se conferă Premiul de Stat clasa a III-a pentru poezie pe anul 1954 (în valoare de 15 000 lei) — vol. *Cîntece de zi și noapte*.
August-septembrie : Se realizează o nouă îmbunătățire a condițiilor grafice și tehnice ale revistei *Steaua* și apariția, pe copertă, a colegiului redacțional, format din : A. E. Baconsky — redactor-șef, Ion Agârbiceanu, Ion Breazu, Teofil Bușecan, C. Daicoviciu, Aurel Gurghianu, Dumitru Isac, Lajos Létay, Dumitru Mircea, G. Munteanu, Liviu Onu, Iosif Pervain, Aurel Rău (secretar general de redacție), Tiberiu Utan.
Solicită, într-o Scrisoare din 12 IX, sprijin secției de știință de la C.C. pentru publicarea articolului *Mihail Sadoveanu și Valea Frumoasei* de L. Blaga, spre a se „evita sîcîieli și întîrzieri inutile".
Octombrie : Publică în *Steaua*, nr. 10, eseul dedicat lui M. Sadoveanu : *Elogiul epopeii noastre naționale*.
Decembrie : Apare în *Steaua*, nr. 12, articolul bilanț : *Anul literar 1955*, de G. Munteanu.
4 decembrie : Participă la Concertul inaugural al Filarmonicii de Stat din Cluj, înființată la 1 sept. 1955. Evenimentul îl așteptase cu interes, căci și el susținuse inițiativa autorităților locale. Apare în *Steaua* recenzia : *Primul roman al lui Marin Preda* de Dumitru Isac, pricina răcirii relațiilor între autorul *Moromeților* și redactorul șef al *Stelei*. De fapt, A. E. Baconsky avea reticențe asupra „limbajului" și „stilului" operei, chestiune discutată de el, într-o împrejurare, și cu Mihail Sadoveanu.
În acest an apar, între altele, volumele de versuri : *1907. Peizaje* de T. Arghezi ; *Ție-ți vorbesc, Americă !* de M. Banuș ; *Trăinicie* de M. Beniuc ; *Pentru inima ce arde* de D. Corbea ; *Generația mea* de

V. Porumbacu; *Fata pădurarului* de D. Stelaru; *Scriu negru pe alb* de V. Teodorescu; *Satire* de N. Țațomir, *Vă chem* de Eugen Frunză etc.
Debutează editorial tinerii poeți: V. Felea (*Murmurul străzii*); T. Utan (*Chemări*) și Violeta Zamfirescu (*Inima omului*).

1956 Ianuarie: Publică în *Steaua*, nr. 1, apoi în nr. 2, eseul exemplar: *Bacovia*.
Publică sub pseudonimul „G. Stelea" recenzia: *G. Călinescu, Am fost în China*.

Apare eseul polemic: *Sentimentul renașterii*.
Februarie: *Steaua* începe să publice traduceri din lirica marilor poeți contemporani ai literaturii universale: apar primele traduceri din Salvatore Quasimodo.

Relațiile amicale cu Paul Georgescu se adîncesc în lupta pentru înnoirea vieții literare și combaterea dogmatismului și proletcultismului.
26—28 martie: Are loc, la București, a doua consfătuire a tinerilor scriitori. Reîncepe colaborarea cu versuri la *Viața românească*.

Aprilie: Publică în *Steaua*, nr. 4, eseul — *Caracterul unor erori*, în care critică sistematic și la obiect creațiile și concepțiile proletcultiste și dogmatice. Tezele lui au avut mare ecou în viața literară și artistică a țării.

Publică în *Steaua* poemele: *Fluxul memoriei*, *Cuvintele pe care le rostesc* etc., reflex artistic decisiv al concepțiilor moderniste despre poezie.

Pe lîngă L. Blaga și I. Agârbiceanu, încep să colaboreze la *Steaua*: G. Bacovia, T. Arghezi, Al. Philippide, G. Călinescu, T. Vianu, I. M. Sadoveanu.
Iunie: Apare la Espla placheta: *DOUĂ POEME*.
18—23 iunie: Participă la primul Congres al Scriitorilor din R.P.R. și, în temerarul său *Cuvînt*, respinge cu argumente irefutabile teza despre „realismul în poezie" și alte „concepții" dogmatice și proletcultiste.

„Există după părerea mea o permanentă primejdie, mai cu seamă pentru poezie, de a degenera sub false auspicii realiste, în versificare pedestră a faptului cotidian, luat în totalitatea lui. Această versificare pedestră are, după cum se observă, două modalități mai frecvente: pe de o parte anecdota povestită cu chicoteli și în modul cel mai șugubăț cu putință, pe de altă parte comentariul simplist și șablonard. Despre anecdote versificate nu e nevoie să mai vorbesc, specia e suficient de cunoscută și de odioasă. Din această categorie fac parte și *Balada despre Barta*, și cea despre lăptari și alte cîteva penibile eșecuri ale începuturilor mele întru realism. Le recunosc cu mîhnire și jenă și le reneg."
Afirmă, totodată, obligația „reînnodării" tradiției cu lirica „unor poeți ca Arghezi sau Bacovia, sau Maiakovski sau Garcia Lorca, sau Apollinaire sau Esenin, sau Sandburg sau Frost, sau Lee Masters" și condamnă practica de a „refula" în numele realismului „cuceririle artei poetice moderne..." După el, „adevărata primejdie în acest sens o constituie rigiditatea și spiritul dogmatic anchilozat". (Vezi *Lucrările primului Congres al Scriitorilor din R.P.R., 18—23 iunie 1956*, Espla, 1956.)
Iunie: Apare în *Steaua* — *Dostoievski* de T. Vianu.
Iulie: Apare în *Steaua* — *Henrik Ibsen* de G. Călinescu.

Vizitează împreună cu amicii bucureșteni *Retrospectiva* Theodor Pallady din Parcul Herăstrău.
14 septembrie: Începe o lungă călătorie în Coreea. După contactul cu universul din Orientul Îndepărtat, atît de diferit de al nostru, la sfîrșitul lui octombrie, poetul revine spre patrie cu trenul prin Manciuria, traversează Siberia și, vineri, 26 octombrie, ajunge la Moscova. Vizitează metropola sovietică, avînd grijă ca, înainte de toate, să depună flori pe mormîntul lui Esenin, din Cimitirul Vagangovskoe. În preajma zilei de 7 noiembrie se întoarce acasă.
17—18 septembrie: Are loc la Cluj o consfătuire a scriitorilor români din regiune, condusă de Miron Constantinescu, prim-vicepreședinte al Guvernului R.P.R. A. E. Baconsky și A. Rău nu participă, fiind plecați din localitate.

Noiembrie : Într-o scrisoare adresată șefului secției de știință și cultură de la C.C. solicită o intervenție la Direcția presei „ca să avizeze repede publicarea materialului“ — *Rainer Maria Rilke (1875—1926)* — eseu exemplar închinat de Poetul Blaga unuia dintre cei mai străluciți lirici ai timpurilor moderne.“
Îl cunoaște la Espla pe tînărul poet Petre Stoica, cu care va urzi o prietenie trainică, nedesmințită în timp.
Are loc la București a treia consfătuire a tinerilor scriitori.
Decembrie : Apar în *Steaua*, nr. 12, șapte poezii din ciclul *Orientul de aur*, inspirate din „universul coreean“.
Dintre volumele de versuri apărute în acest an : *Cîntare omului* de T. Arghezi ; *Izvoare* de I. Bănuță ; *Cîntecele pămîntului natal* de I. Brad ; *Balade* de M. Gheorghiu ; *Focurile sacre* de A. Rău : poemul *Gelu* de D. Stelaru ; *Poezii* de G. Bacovia etc. Debutează editorial N. Labiș *(Primele iubiri)* și Ion Horea *(Poezii)*.

1957 10 februarie : Apare primul număr al revistei *Tribuna* din Cluj, redactor șef fiind Ioanichie Olteanu. Acad. I. Agârbiceanu, D. Isac și Iosif Pervain ies din colegiul de la *Steaua* și trec în colegiul redacțional al noii reviste. Mișcarea literară din orașul de pe Someș cunoaște o sensibilă reînnoire și extindere. Între redactorii celor două reviste românești se statornicește o fructuoasă colaborare.
Februarie : Publică în *Steaua* eseul : *Carl Sandburg* și traduceri din opera poetului. Unele traduceri le semnează cu pseudonimul „Al. Rovinescu“.
Martie : Apare la Espla volumul de eseuri : *COLOCVIU CRITIC*.
Aprilie : Colegiul redacțional al revistei *Steaua* se reorganizează : redactor șef — A. E. Baconsky, membri : acad. M. Beniuc, Ion Breazu, Teofil Bușecan (redactor șef adjunct), acad. C. Daicoviciu, Aurel Gurghianu, Létay Lajós, G. Munteanu, Aurel Rău (redactor șef adjunct). Vizitează Suceava și apoi mănăstirea Putna, cu prilejul serbărilor organizate la

aniversarea a 500 de ani de la urcarea lui Ștefan cel Mare pe scaunul Moldovei. În *Steaua*, din mai, va publica cele cinci poezii din ciclul : *Ștefan și oamenii*.
14 mai : Moare la București Camil Petrescu.
22 mai : Se stinge din viață la București George Bacovia.
Mai : Publică în *Steaua* — *Valéry Larbaud* — însemnări la moartea poetului (semnează a. e. b.).
Iulie : Apare volumul : *DINCOLO DE IARNĂ*. Pasteluri.
Sub pseudonimul E. Radovici, publică în *Steaua* eseul : *În căutarea aventurii* (aspecte din literatura și critica franceză din acei ani). Publică în *Steaua* traduceri din Anna Ahmatova, L. Martînov și N. Tihonov.
August : E. Radovici semnează în *Steaua* eseul : *Noutăți poetice franceze*.
22 august : Anunță părinții că a „poposit împreună cu Clara la Sofia în drum spre mare !“ Petrece vacanța pe Litoralul bulgar și pe cel român.
Apar cronici, în general elogioase, despre *Dincolo de iarnă* : R. Popescu în **Contemporanul**, nr. 37 ; Radu Enescu în *Tribuna*, nr. 38 ; S. Bratu în *Gazeta literară* ; C. Ciopraga în *Iașul literar*, nr. 11.
Septembrie : Apare la Espla volumul : *FLUXUL MEMORIEI*. Poezii.
Publică în *Steaua* un nou ciclu de poeme lirice : *Goană, Nud alb, Roua* etc.
Octombrie : Semnează în *Steaua* proza : *Traversînd Siberia*.
14 octombrie : „Zbor cu avionul spre Moscova“. Vizitează metropola, apoi Leningradul („o splendoare“), iar spre sfîrșitul lunii pleacă spre Marea Neagră, la Soci și Suhumi. Revine la Moscova și asistă la serbările prilejuite de cea de-a 40-a aniversare a Revoluției din Octombrie.
În afara notelor de călătorie, scrie ciclurile de poezii : *Septentrion* și *Pastel Sudic*.

Noiembrie : Ioanichie Olteanu renunță la postul de redactor șef al revistei *Tribuna*, locul său fiind încredințat lui Dumitru Mircea. Apare în *Tînărul scriitor* recenzia lui Al. Piru la cartea *Colocviu critic*. Dintre volumele de versuri apărute în 1957 : *Stihuri pestrițe* de T. Arghezi ; *Dragoste și ură* de Al. Andrițoiu ; *La porțile raiului* de M. Banuș ; *Inima bătrînului Vezuv* de M. Beniuc ; *Vîrstele anului* și *Dialogul vîntului cu marea* de Nina Cassian ; *Zilele care cîntă* de A. Gurghianu ; *Dansul pescărușului* de Sandor Kanyadi ș.a. Se reeditează poezii de Oct. Goga, G. Bacovia, Camil Petrescu, O. Cazimir, Elena Farago, M. Codreanu, Z. Stancu, D. Botez, R. Boureanu, T. Vianu, M. Cruceanu, Ion Th. Ilea ș.a. Debutează editorial poeții : Ion Gheorghe *(Pîine și sare)* ; Doina Sălăjan *(Despre copilărie* și *Confidențe)* ; Petre Stoica *(Poeme)* ; Gh. Tomozei *(Pasărea albastră)*.

1958 Ianuarie : Publică în *Steaua* eseul — *Robert Frost și Renașterea de la 1913*, precum și eseul dedicat lui *Mateiu Caragiale*.

Încep neînțelegerile cu noul redactor șef al *Tribunei* și cu conducerea Filialei Uniunii Scriitorilor din Cluj.

27 martie : Într-o scrisoare trimisă șefului secției de știință și cultură de la C.C. arată că secretarul Filialei Uniunii Scriitorilor din Cluj împreună cu alți amici de-ai săi a întocmit un referat în care apreciază că *Steaua* este „...un buletin informativ ce apare în condiții grafice aproape ireproșabile...", proferînd apoi și alte insinuări și calomnii la adresa redactorilor de la *Steaua*. În continuare, A.E.B. prezintă felurite discriminări practicate de autoritățile locale față de *Steaua* și colectivul ei redacțional, în opoziție cu sprijinul și preferința evidentă față de redactorul șef al *Tribunei* și unii dintre redactorii acesteia.

Martie : Semnează în *Steaua* portretul literar — *Ungaretti* și *La aniversarea acad. C. Daicoviciu* (la 60 de ani) — elogiu adus omului de știință și iubitor avizat al literaturii valoroase.

Martie-aprilie : Apar cronici literare despre vol. *Fluxul memoriei* : G. Mărgărit în *Iașul literar*, nr. 3 ; L. Gavriliu în *Scrisul bănățean*, nr. 3 și Radu Popescu în *Contemporanul*, nr. 16.

26—27 aprilie : Apare în *Scînteia*, nr. 4 201 și 4 202, foiletonul — *False „modele"*, în care autorul critică eseul dedicat lui Mateiu Caragiale : „Este evident — scrie N. Ignat — că «metoda» preconizată în articolul din *Steaua* nu are nimic comun cu critica marxistă, cu valorificarea leninistă a moștenirii literare. Asemenea afirmații, făcute de un poet ca A. E. Baconsky, sînt profund regretabile și cu atît mai surprinzătoare cu cît autorul lor este redactor șef al revistei *Steaua*, organ al Uniunii Scriitorilor."

22 mai : Expediază o scrisoare lui G. Călinescu. Redactează cu înfrigurare prozele despre călătoriile din U.R.S.S. și Coreea.

Iulie—august : Împreună cu colegii din redacție pregătește numărul 6 *(100)* al revistei *Steaua*.

Promovează pe tinerii scriitori Nichita Stănescu și Modest Morariu. Solicită secției de la C.C. sprijin pentru asigurarea unor condiții materiale „bune" „talentatului poet" N. Stănescu.

15 iulie : Apare la București primul număr al revistei *Luceafărul*. Apare *Steaua* nr. 100 în care publică — *Scurtă retrospectivă*, din care nu lipsesc ironii subtile la adresa unor confrați.

7 august : Într-o scrisoare, menționează următoarele : „Despre 4, (e vorba de *Steaua* nr. 4, n.n.) «*Luceafărul*» — sper că fără știrea lui Beniuc — a publicat o notă insidioasă a lui Mihu Dragomir, care răstălmăcește și face cîteva grosolane procese de intenție..."

1—14 septembrie : Petrece vacanța la Eforie unde — scrie el — „din cauza capriciilor climei am avut mai cu seamă un sentiment ovidian, rămînîndu-mi

mai aproape de suflet versurile epitafului său, mă întorc acasă..."

Asistă la concerte memorabile din cadrul Primului Concurs și Festival Internațional „George Enescu" : *Concert pentru două viori și orchestră* de Bach, cu Yehudi Menuhin și David Oistrah etc. și la celebrul spectacol cu opera *Oedip* din 22 septembrie ; dirijor Const. Silvestri și regizor Jean Rînzescu.

Reizbucnesc, cu violență, neînțelegerile între redactorii de la *Steaua* și cei de la *Tribuna* și Filiala Uniunii Scriitorilor. O delegație de la centru încearcă, cu sprijinul acad. C. Daicoviciu, să calmeze spiritele prin depășirea confruntărilor și denigrărilor inutile. „Aplanarea conflictului" durează numai pînă la sfîrșitul lunii noiembrie.

Noiembrie : „O delegație de scriitori clujeni" — precizarea aparține acad. C. Daicoviciu — cere conducerii regionale de partid Cluj „scoaterea" lui A. E. Baconsky din postul de redactor șef al revistei *Steaua*.

Organele regionale Cluj trimit forurilor centrale propunerea de eliberare a lui A. E. Baconsky de la conducerea revistei.

Decembrie : Secretariatul Uniunii Scriitorilor și secția de știință și cultură de la C.C. prezintă conducerii un referat în care demonstrează că propunerea organelor locale din Cluj este nejustificată, eronată și se cerea ca ea să fie respinsă. Pînă la urmă, se aprobă totuși propunerea venită de la Cluj, dar cu două amendamente cerute explicit de instituțiile amintite : a. mutarea la București a lui A. E. Baconsky se face în vederea pregătirii revistei *Secolul 20*, el urmînd să fie numit redactor șef : b. ca redactor șef al revistei *Steaua* să fie numit poetul Aurel Rău și nicidecum una din persoanele propuse de organele locale.

Aceste măsuri aprobate, de cei în drept, i-au fost prezentate poetului. El a acceptat mutarea la București în vederea numirii ca redactor șef al revistei *Secolul 20*, dar a insistat să se ia toate măsurile pentru „dejucarea" încercărilor locale de a numi redactor șef pe unul „dintre denigratorii redacției *Steaua*".

Apar vol. *Cronici*, 2, de S. Bratu (p. 279—298) și *Pagini critice* de M. Petroveanu (p. 153—155) cu referiri la scrierile lui A. E. B. Între volumele de poezii ale anului 1958 : *Porțile de aur* de Al. Andrițoiu ; *Cu timpul meu* de Ion Brad ; *Soarele și liniștea* de V. Felea ; *Drepturi și datorii* de Virgil Teodorescu și, cu deosebire, *Lupta cu inerția* de N. Labiș și *Surîsul Hiroshimei* de E. Jebeleanu. Debutează editorial tînărul prozator de la *Steaua* — D. R. Popescu cu volumul de schițe și povestiri — *Fuga*.

1959 Ianuarie : Aurel Rău (fără partid) este numit redactor șef al revistei *Steaua*, membrii colegiului redacțional fiind : acad. C. Daicoviciu, acad. M. Beniuc, Teofil Bușecan (redactor șef adjunct), Victor Felea, Aurel Gurghianu (redactor șef adjunct), Létay Lajós, George Munteanu, acad. Tudor Vianu.

Februarie : A. E. Baconsky informează că dorește să se facă pregătirile de mutare în București. Se hotărăște ca procurarea locuinței și cheltuielile de mutare să intre în obligația secției gospodăriei de partid.

Martie : Soții Baconsky sînt la București și văd o locuință pe str. Amiral Bălescu 15, dar nu au acceptat-o.

Acceptă, în schimb, locuința oferită pe str. Dionisie Lupu nr. 12—14, astăzi Tudor Arghezi.

Mai : La Cluj, „se războiește" cu unii tovarăși neîndemînateci în înțelegerea disputelor literare : „Pornind de la o recentă anchetă a revistei *Le Journal des Poètes* — editată de Casa Internațională de poezie de la Bruxelles — am vrut (scrie A.E.B. într-o epistolă din 12 mai) să-mi expun punctul de vedere asupra ceea ce apusenii numesc *„poezie angajată"* și să dau o replică de pe pozițiile poetului cetățean al României Socialiste... dar lucrurile s-au blocat după ce au fost citite de tov. Barbu care a și spus că „a fost scos" un material... nepotrivit.

Publică un nou ciclu de poeme în Steaua : *Genealogie*, *Imn către zorii de zi* etc.

Iunie-iulie : Se mută în București pe str. Dionisie Lupu (Tudor Arghezi) nr. 12—14. (Aspecte privind mutarea în Capitală, vezi în Petre Stoica, *Amintirile unui fost corector*, 1982, p. 60 și urm.). August-septembrie : La stăruința șefului secției de știință și cultură a C.C., acceptă să se interneze în Spitalul Otopeni spre a i se face un control medical și tratamentul corespunzător.

Publică în *Steaua* nr. 8 poezia : *Întotdeauna aici*, iar în numărul 9 : *Oamenii surîd în această țară străveche*, *Panta Rhei* etc.

5 septembrie : Într-o scrisoare, trimisă din spital, prezintă propria „situație editorială" :

„1. La Espla a) un volum de călătorii (proză și versuri) — depus cu 1½ ani în urmă.

b) un volum de traduceri din poetul antifascist italian L. Fiorentino, depus cu 1 an în urmă...

2. La Ed. Tineretului a) o antologie de poezie coreeană depusă cu 4 luni în urmă (normal era să fi apărut !)

b) un volum de versuri pentru copii — poezii alese și cîteva inedite — depus cu 1 lună în urmă..." „...La Otopeni încep a mă simți mai bine. Dincolo de excelentele îngrijiri medicale — scrie A.E.B. — mă va tămădui poate și frumusețea nemăsurată a locului, poate și liniștea — cea venită din afară pentru că cealaltă interioară mi-au ascuns-o anii și bucuriile ireversibile."

Octombrie-decembrie : Se concentrează asupra manuscriselor date la edituri.

Semnalează la secția de la C.C. că se întîrzie „nejustificat" apariția unei plachete de versuri a lui Nichita Stănescu și cere o intervenție „energică de sus".

Între familia A. E. Baconsky și soții Veronica Porumbacu și Mihail Petroveanu se închegă o prietenie trainică.

A. E. Baconsky caută în Capitală prietenia tinerilor scriitori. Vădește mare interes și oferă sprijin tinerilor Mircea Ciobanu, Anghel Dumbrăveanu și Cezar Baltag, pe ultimii doi recomandîndu-i la instituțiile culturale de resort pentru editarea în volume a poeziilor lor. Cu aceeași generozitate și întotdeauna impetuos „aleargă" pe la „birouri", telefonează, expediază scrisori, mînat de aceeași iubire sinceră față de tinerii talentați și credința lui nestrămutată în viitorul literaturii române. Ținuta distantă și fina ironie — pentru unii motive de iritare — „ascundeau" o conștiință civică și artistică exemplară, capabilă de mari dăruiri, responsabilă și curajoasă pînă la asumarea tuturor riscurilor.

Debutează editorial poeții Florin Mihai Petrescu (*Chemarea primăverii*) și Horia Zilieru (*Fluierul*), prozatorul Fănuș Neagu (*Ningea în Bărăgan*). D. R. Popescu publică primul său roman — *Zilele săptămînii*. Debutează Vasile Rebreanu cu volumul de schițe *În plină zi*.

1960 Începe colaborarea constantă, aproape număr de număr, la *Gazeta literară* cu versuri originale, proze, reportaje și traduceri din poeți străini contemporani. 29 ianuarie : Într-o scrisoare își exprimă nedumerirea cu privire la observația formulată de lectorii Direcției presei, anume că antologia *Poeți clasici coreeni* n-ar fi „destul de combativă" (sic !).

Februarie : I se sugerează ca, în locul culegerii de versuri pentru copii, să prezinte Editurii Tineretului *un volum selectiv* din versurile anterioare. Acceptă propunerea și schimbă contractul cu editura. Aprilie : Depune la Editura Tineretului cea mai mare parte a manuscrisului cu versuri edite și cîteva inedite. Propune ca titlu al volumului : *Gîtul de lebădă* (după poemul inedit cu același nume).

Mai : Apare la Editura Tineretului volumul : *POEȚI CLASICI COREENI*. Antologie alcătuită de...

Publică în *Steaua*, nr. 5, proza : *Cîntecul stepelor. Note din Uniunea Sovietică*.

Intensifică colaborarea la revistele literare din București.
14 iunie : Într-o scrisoare adresată secției de știință și cultură arată că Editura Tineretului tergiversează definitivarea și trimiterea la tipar a „volumului selectiv".
Iunie—Iulie : Este supus unui nou control medical și obligat să urmeze tratamentul prescris.
11 august : Apare în *Gazeta literară* recenzia *Patosul reveriei virile* (despre *Poeți clasici coreeni*) de Șerban Cioculescu.
Septembrie : Apare la Espla cartea : *CĂLĂTORII ÎN EUROPA ȘI ASIA*. Organele de presă îi cer să scoată din volumul selectiv poemul : *Gîtul de lebădă*. Cu toate intervențiile făcute, poezia nu a apărut în antologia respectivă, și, ca atare, volumului i-a fixat un alt titlu : *Versuri*.
Noiembrie—decembrie : Lucrează la ediția Quasimodo, *Versuri*, contractată la Editura Tineretului.
Decembrie : I se comunică hotărîrea prin care Marcel Breslașu este numit redactor șef al revistei *Secolul 20*. Gestul i se pare „ingrat" și ca o lovitură „perfidă". Se resemnează, iar poziția conducerii Uniunii Scriitorilor o consideră „neloială", vorbind despre una dintre cele mai „dureroase dezamăgiri" ale vieții sale.
Debutează editorial : Cezar Baltag *(Cununa de aur)* ; Nichita Stănescu *(Sensul iubirii)* ; Leonida Neamțu *(Cîntecul constelației)* ; Nicolae Velea *(Poarta)* ; Ștefan Bănulescu *(Drum în cîmpie)* ; Valeriu Gorunescu, Ilarie Hinoveanu. Apare volumul de schițe *Somnul de la amiază* de Fănuș Neagu și romanul *Ieșirea din Apocalips* de Alecu Ivan Ghilia etc.
1961 Ianuarie : Victor Felea semnează în *Steaua* o recenzie despre vol. : *Călătorii în Europa și Asia*.
Februarie : Apare la Editura Tineretului volumul : *VERSURI*.

Circumstanțele îl obligă să trăiască numai din creația literară, fără să i se încredințeze funcții redacționale sau de altă natură. O întîmplare neașteptată (cu un an înainte o cunoscuse pe doamna Ioana) estompează depresiunile și insatisfacțiile de tot soiul încît se regăsește cu toată ființa sa și caută cu frenezie fericirea în iubire, dăruindu-se vieții și creației :

> Adu-ți aminte arama / cu umerii roșii trecînd / Singură. Adu-ți aminte / sarabandele toamnei. / Uită frunzele, rugii, / apele calme, pădurea / care pleca murmurînd — / uită decorul mereu / schimbătoarelor farmece. Uită / și zilele, lunile, ceața / prin care veneam căutîndu-ne..."
>
> *(Dans în octombrie)*

Începe să colaboreze cu traduceri din poeți străini la *Secolul 20*.
8 martie : Moare la București Gala Galaction.
9 martie : Se stinge din viață la București Cezar Petrescu.
6 mai : Moare la Cluj Lucian Blaga.
8 și 15 iunie : Publică în *Gazeta literară* eseul : *Declinul metaforei*. I se răspunde în *Tribuna* din 29 iunie și astfel se întețesc din nou animozitățile împotriva lui A.E. Baconsky.
Iulie : Începe să publice în *Viața românească* traduceri din poezia lui S. Quasimodo.
11 august : Se stinge din viață la București Ion Barbu.
August : Apare în *Viața românească* eseul : *Salvatore Quasimodo la 60 de ani*.
Apar la Editura Tineretului : *VERSURI* de Quasimodo. În românește de...
Se statornicesc relații prietenești între familiile A.E. Baconsky și Mihai Gafița.

Septembrie : Lucrează intens la volumul de poezii originale sub același titlu preferat — *Gîtul de lebădă.*

19 octombrie : Se stinge din viață la București Mihail Sadoveanu.

Octombrie—decembrie : Rodica Florea publică în *Studii și cercetări de istorie literară și folclor* o recenzie elogioasă despre volumul *Versuri.*

Decembrie : Începe să colaboreze cu note de călătorie și eseuri la *Contemporanul.*

Debutează editorial poeții : Florența Albu (*Fără popas*) ; Anghel Dumbrăveanu (*Fluviile visează oceanul*) ; Ion Rahoveanu (*Creanga de măslin*) ș.a.

1962 22—24 ianuarie : Are loc Conferința pe țară a scriitorilor. *Darea de seamă* prezentată de poetul Mihai Beniuc cuprinde și următoarea critică : „În uriașa revărsare de entuziasm și activitate creatoare colectivă, artistul autentic nu poate să rămînă un solitar. De aceea au adus o notă izolată, discordantă, tendințele evazioniste, care s-au manifestat în producția unor poeți de la revista *Steaua* și care mai stăruie în creația unui poet înzestrat ca A.E. Baconsky...". Redacția *Steaua* este criticată fără temei de redactorul șef al *Tribunei*, Dumitru Mircea. Mihu Dragomir declară că la A.E.B. „s-au manifestat cu prisosință diferitele variante de evazionism, pe care le-a teoretizat și le-a propagat", iar Marcel Breslașu credea că „tot ce i s-a reproșat este just, criticile care i s-au adus sînt întemeiate și constituie pentru el (A.E.B.) un îndemn, o bună și frătească mînă întinsă pentru ca să recupereze distanța pe care nu noi am creat-o pînă la dînsul, ci dînsul pînă la noi". Față de asemenea acuzații nedrepte și prin nimic justificate, regizate de cei ce nu-i puteau ierta atitudinea intransigentă, militantă, contra dogmatismului și proletcultismului și promovarea valorilor literare și artistice reale, perene, poetul își formulează calm punctul de vedere : „Darea de seamă și parte din cuvîntări au scos în evidență nereușita poeziei mele din perioada ultimilor mai bine de 5 ani. E o constatare gravă, ce nu poate cristaliza concluzii spontane, ci necesită o îndelungată și temeinică reflexiune, reflexiune pe care mă simt obligat s-o întreprind". Cu toate că nimeni de la tribună nu i-a luat apărarea, sobrietatea și profunzimea replicii sale i-au adus noi simpatii și admirația amicilor statornici.

Primăvara : Călătorește prin țară. Este prezent săptămînă de săptămînă în paginile revistelor literare cu eseuri, poezii, reportaje și traduceri din scriitori străini contemporani, fără a se abate de pe calea artistică pe care apucase să meargă cu „mai bine de 5 ani".

Octombrie : În cadrul unei dezbateri organizată de Uniunea Scriitorilor prezintă referatul *Situația poeziei universale contemporane.*

Noiembrie : Apare la Editura pentru literatură volumul : *IMN CĂTRE ZORII DE ZI.*

Publică în *Contemporanul* traduceri din poezia lui Robert Frost.

26 decembrie : Moare la București Radu Stanca. Dintre volumele de poezii apărute : *Poezii* de Lucian Blaga (selecție din inedite alcătuită de G. Ivașcu) ; *Poezii* de Al. Philippide și debutează editorial tinerii poeți : Ion Crînguleanu, Grigore Hagiu, Mihai Negulescu, Darie Novăceanu, Miron Scorobete, Adrian Munuțiu.

1963 14 februarie : Se naște *Teodor Anatol*, fiul poetului și al doamnei Ioana Postică, profesoară de franceză. 15 februarie : Publică în *Contemporanul* eseul : *Poetul în 1963 ?...*

Martie—aprilie : Apar recenzii și cronici literare la *Imn către zorii de zi*, în *Contemporanul* (N. Manolescu), *Gazeta literară* (Ov. S. Crohmălniceanu), *Tribuna* (Ion Lungu), *Steaua* (V. Felea), *Scrisul bănățean* (N. Ciobanu), *Iașul literar* (Aura Pană), *Viața românească* (M. Petroveanu) etc.

26 aprilie : Moare la București Vasile Voiculescu. Neliniștile și frămîntările experiențelor din viața

personală il copleşesc, trăieşte momente de agitaţie paroxistică, în convieţuirea cu soţia, nu se poate rupe de trecut şi nu renunţă la prezent.

28 mai : Se stinge din viaţă la Cluj Ion Agârbiceanu.
Iunie : Apare la Editura Tineretului : Lundkvist : *VERSURI*. În româneşte de...

August : Apare : *Clujul şi împrejurimile sale*. Mic îndreptar turistic.

Septembrie : În vacanţă la părinţi, în judeţul Vîlcea. Escapade pescăreşti pe valea Oltului şi apoi la Dunăre, purtînd cu sine aceeaşi speranţă iluzorie de evadare din real.

Octombrie : Apare la Editura pentru literatură volumul : *POEŢI ŞI POEZIE*.

Decembrie : Apare în *Steaua* recenzia lui V. Felea despre *POEŢI ŞI POEZIE*.

Debutează editorial poeţii : Constanţa Buzea *(De pe pămînt)* ; Radu Cîrneci *(Noi şi soarele)* ; Victoria Ana Tăuşan *(Cadenţe)* ; prozatorii : Augustin Buzura *(Capul Bunei Speranţe)* ; Mihail Diaconescu *(Visele au contururi precise)* ş.a.

1964 3 ianuarie : Publică în *Contemporanul* articolul *Retrospectivă*.

Apare în *Secolul 20* recenzia despre Lundkvist semnată de Modest Morariu, bucovinean, „fidel" prieten al lui A.E.B.

2 februarie : Moare la Bucureşti I. M. Sadoveanu.
Martie, 13, 20, 27 : Publică în *Contemporanul* eseul despre *Franz Kafka*.

2 aprilie : Apare în *Gazeta literară* eseul — *Poezia occidentală de azi*, referat prezentat la plenara lărgită a Comitetului de conducere al Uniunii Scriitorilor din 26—28 martie — (material reprodus şi în *Utunk* din 10 aprilie).

4 aprilie : Călătoreşte în Deltă. A fugit din Bucureşti ca să se odihnească „puţin" şi să mai „evadeze dintre cărţi".

Apare la Editura Tineretului în colecţia „Cele mai frumoase poezii" volumul antologic *VERSURI*, cu un *Cuvînt înainte* de Mihail Petroveanu.

Mai—iunie : Apare în *Contemporanul* eseul — *Eminescu şi poezia universală*.

6 iulie : Se stinge din viaţă la Bucureşti Ion Vinea.
Iulie : Apare *Mahâbhârata. Arderea Zmeilor*. Tălmăcire de...

17 august : Moare, în drum spre Berlin, Mihai Ralea. Continuă relaţiile sale prieteneşti cu scriitorii de la *Steaua* : A. Rău, A. Gurghianu, V. Felea, L. Neamţu, D.R. Popescu şi alţii.

Noiembrie : Apare versiunea românească a romanului *Marea călătorie* de Jorge Semprun.

Decembrie : Apare la Editura pentru literatură volumul de poezii — *FIUL RISIPITOR*.

Debutează editorial poeţii : Ana Blandiana *(Persoana întîi plural)* ; Şt. Aug. Doinaş *(Cartea mareelor)* ; Marin Sorescu *(Singur printre poeţi)* ; Ioan Alexandru *(Cum să vă spun !)* ; Const. Abăluţă *(Lumina pămîntului)* ; Al. Căprariu *(Orizonturi)* ; Sina Dănciulescu *(Ploaie în aprilie)* ; Negoiţă Irimie *(Cascadele)* ; Dim. Rachici, Corneliu Sturzu ş.a.

Apar postum *Ultimele sonete închipuite ale lui W. Shakespeare*... de Vasile Voiculescu şi vol. retrospectiv *Ora fîntînilor* de Ion Vinea.

1965 22 ianuarie : Publică în *Contemporanul* eseul *Triumful semnificaţiilor*.

Publică recenzii despre volumul *Fiul risipitor* : Valeriu Cristea în *Gazeta literară*, Victor Felea în *Steaua*. V. Nicolescu în *Luceafărul*, Andrei Lilin în *Orizont*.

Februarie : La mijlocul lunii întreprinde, împreună cu prietenul său Petre Stoica, prima călătorie în cîteva ţări din Occident. Ca invitat al eseistului dr. Wolfgang Kraus, conducătorul Societăţii Scriitorilor Austrieci, vizitează timp de 21 de zile Austria:

La Viena cunoaşte pe scriitorii F. Csokor, Heimito von Doderer, Georg Sebestyen, Cristine Busta, Ernst Jandl, Friederike Mayröcker, Gerhard Fritsch, Robert Yungk, pe tînărul poet, cunoscător al limbii şi literaturii române Max Demeter Peyfuss. Vizitează atelierul sculptorului Fritz Wotruba şi călătoreşte cu criticul de artă dr. O. Breicha la Salzburg.

3 martie : Vizitează oraşul Graz.

„Prin nordul Elveţiei" călătoreşte spre Paris. Însoţit de poetul Paul Celan se iniţiază în „tainele" marii metropole. Se întîlneşte cu Emil Cioran...

12 martie : Se stinge din viaţă G. Călinescu.

Profund tulburat de această tristă veste, expediază la *Contemporanul* eseul : *Elegie la moartea unui artist,* scrisoare din Paris ce apare în numărul din 19 martie.

Călătoreşte spre Italia. Se opreşte 4 zile la Milano. Îl vizitează pe Eugenio Montale.

Admiră apoi Florenţa şi scrie poemele : *Primăvară florentină şi Piazza della Signoria.* Stăruie..., revine în sala închinată lui Botticelli, „unul din idolii mei".

Aprilie : Călătoreşte la Roma „oraşul tuturor nostalgiilor noastre latine..." Vizitează pe profesoara Rosa del Conte „...citadelă a culturii române la Roma !" Îl vizitează acasă pe Ignazio Silone, se întîlneşte cu un grup de tineri scriitori italieni avangardişti... Din Roma cu trenul spre Veneţia... „Nu mai ştiu cînd am plecat din Veneţia — va nota poetul — pe care o definea „... o exaltare a văzului..."

Îi apar eseuri şi versuri în : *Neues-Forum* (Austria) şi *Les Cahiers de l'Herne* (Franţa).

10 aprilie : După o lungă „escapadă europeană", poposeşte la Belgrad. Aici se reîntîlneşte cu Vasko Popa.

29 mai : Revenind la Bucureşti, se interesează de o casă în Călimăneşti, unde să se stabilească părinţii săi.

29 iulie : Publică în *Gazeta literară* eseul : *În spiritul marilor tradiţii.*

Apare volumul : *Literatura română de azi, 1944—1964* de D. Micu şi N. Manolescu, cu o primă apreciere sintetică despre scrierile lui A.E.B. (p. 125—129).

3 august : Începe să publice în *Contemporanul* un nou „ciclu" despre lirici străini contemporani, la rubrica *Meridiane* (va continua aproape trei ani).

Septembrie : M. Petroveanu în *Viaţa românească,* Aura Pană în *Iaşul literar,* Sorin Alexandrescu în *Romanian Review* semnează cronici despre vol. *Fiul risipitor.*

Octombrie : Apare la Editura pentru literatură volumul : *MERIDIANE. Pagini despre literatura universală contemporană.*

22 octombrie : Publică în *Contemporanul* eseul : Premiul Nobel — *M. Şolohov.*

Decembrie : Apare volumul : *Néma Pillanat.* Veszök. Ediţie datorată prietenului său şi cunoscutului poet Sándor Kányádi.

Condiţia materială îl obligă să colaboreze la tot mai multe publicaţii : prin bunăvoinţa unui admirator începe să publice eseuri în revista *Poligrafia.*

Debutează editorial : A. Păunescu *(Ultrasentimente),* N. Breban *(Francisca),* Liviu Călin *(Spirale),* Corneliu Buzinschi *(Secvenţe dintr-o margine de lume).* Marin Sorescu publică vol. *Poeme* — consacrarea definitivă a poetului.

1966 Începe să lucreze la ediţia retrospectivă *Fluxul memoriei.*

8 aprilie : Într-o scrisoare arată că a pescuit cu „lanseta" în lacul Mogoşoaia „...vreo 8 ştiuci frumoase".

Mai : Publică în revista *Arta plastică* eseul : *Pallady şi Matisse.*

Colaborează la *Romanian Review,* la *Ateneu* din Bacău etc.

30 septembrie : Scrie din București că are de rezolvat încă „probleme" cu cărțile : *Sandburg* și „alta" a lui însuși (de bună seamă volumul antologic *Fluxul memoriei*).
Apare la Editura Meridiane : *Dumitru Ghiață* (Album).
Octombrie : Apare la Editura Tineretului : Carl Sandburg — *VERSURI*, Traducere și prefață de...
Apare studiul lui G. Munteanu : *Poet și generație* (A.E.B.) în vol. *Atitudini*, Editura pentru literatură.
În ziarul *Die Welt*, apare comunicarea lui A.E.B. trimisă Congresului internațional organizat de Societatea Scriitorilor din Austria.
Debutează editorial scriitorii : Mircea Ciobanu (*Imnuri pentru nesomnul cuvintelor*), Leonid Dimov (*Versuri*), Ovidiu Genaru (*Un șir de zile*), Gheorghe Pituț (*Poarta cetății*), Ion Pop (*Propuneri pentru o fîntînă*), Nicolae Prelipceanu (*Turn înclinat*), Ioanid Romanescu (*Singurătate în doi*) ș.a.

1967 Ianuarie : Publică în *Ateneu* eseul : *Memento eminescian*.
Februarie : Apare la Editura pentru literatură volumul retrospectiv : *FLUXUL MEMORIEI*.
Apar cronici, studii, recenzii despre *Fluxul memoriei* în : *Viața românească*, semnat de Paul Georgescu, *Steaua* de Victor Felea, *Familia* de Gh. Grigurcu, *Tomis* de Al. Protopopescu, *Ateneu* de Vlad Sorianu, *Cronica* de N. Ciobanu, *Iașul literar* de I. Sîrbu ș.a.
Mai : Apare la Editura pentru literatură cartea : *ECHINOXUL NEBUNILOR ȘI ALTE POVESTIRI*.
14 iulie : Se stinge din viață la București Tudor Arghezi.
21 iunie : Semnează în *Contemporanul* nr. 29 eseul : *Nestemate* (La moartea lui Tudor Arghezi).
19 august : Publică în *Cronica* nr. 33 studiul : *Universul lui Țuculescu*.
Septembrie : Apare în *Viața românească* cronica la *Echinoxul nebunilor...*, semnată de Ov. S. Crohmălniceanu.

Noiembrie : Se află la Viena. Călătorește apoi cu avionul spre Frankfurt am Main. Vizitează Casa și Muzeul Goethe, scriitorul demult nefiind decît „o axiomă spirituală".
Asistă la „un Congres scriitoricesc" — dedicat traducerii și cunoaște printre alții pe Karl Krolow și Erich Fried. Vorbește la acest Congres despre „raportul de cuvinte în structura limbajului poetic", text preluat de un redactor de la *Frankfurter Allgemeine*.
La sfîrșitul lui noiembrie coboară pe Rin, prin Wiesbaden, apoi Mainz, printre munții Renaniei privind așezările de pe maluri și ajunge la Köln, unde simte „un aer de noblețe hanseatică". Pe Rin avea senzația că astfel „va fi lunecat și *Corabia nebunilor* imaginată de Sebastian Brant în secolul al XV-lea și reluată în zilele noastre de americana Katherine Anne Porter".
Decembrie : Se afla în Köln.
17 decembrie : Era în Viena și se pregătea să plece spre patrie. „A fost o călătorie foarte plăcută și m-am reconfortat puțin după munca îndelungată de la București" — scrie poetul.
Apare în *Tomis* nr. 12 cronica lui Cornel Regman la cartea *Echinoxul nebunilor...*

1968 Februarie : N. Crețu semnează în *Iașul literar*, nr. 2, cronica la vol. *Echinoxul nebunilor...*
7 martie : „Pe neprevăzute am primit o invitație la un Congres și iată-mă la Frankfurt/M.", — relata într-o scrisoare către părinți.
20 aprilie : Moare la București Adrian Maniu.
Aprilie-mai : Apar la Editura pentru literatură volumele : *REMEMBER*. Jurnal de călătorie (vol. I) și *FALS JURNAL DE CĂLĂTORIE* (vol. II).
Publică în *Romanian Review* nr. 1 studiul : *Dumitru Ghiață*.
3 august : Apare în *Luceafărul* nr. 31 un ciclu de poezii din „volumul *Cadavre în vid* aflat în manuscris".

Publică în revista *Literatur und Kritik* nr. 10, din Salzburg, eseul — *Spiritul liricii române.*

Apare în *Luceafărul* nr. 38 proza *Ultimul rol* (Din ciclul „Echinoxul nebunilor").

3 august : Se află la Craiova. Pleacă la Dunăre „într-o aventură piscicolă".

15 august : Revine la Bucureşti împreună cu familia Gafiţa: „În Capitală e foarte cald şi nu-i chip de lucrat".

Noiembrie : Adunarea generală a Scriitorilor îl realege membru în Consiliul de conducere.

Apar volumele : *Reflexii critice* de V. Felea, Ion Oarcăşu : *Prezenţe poetice,* Vlad Sorianu : *Glose critice* cuprinzînd studii despre poezia lui A.E.B. Revista *Poet,* editată la Madras (India) de Krishna Srinivas publică traduceri din poeţi români, printre care şi A.E.B.

1969 4 ianuarie : Publică în *Cronica,* nr. 1 eseul-proză : *Umbra lui Mircea.*

Februarie : I se atribuie *Premiul revistei Steaua* pentru *Remember,* 1968.

Proza *Fuga pietrarului* apare în traducerea Lottei Roth în *Neue literatur,* nr. 2.

Stabileşte relaţii amicale cu scriitorul Octavian Paler, vicepreşedinte la Radioteleviziunea Română. 28 mai : Inaugurează emisiunea „Meridiane lirice", redactor poeta Lucia Negoiţă. Emisiunea se ţinea în fiecare miercuri după-masă şi s-a realizat cu sprijinul oferit de Iulius Ţundrea, Const. Vişan şi Ion Ţugui, redactori la Radio, ultimul cunoştinţă mai veche a poetului.

Const. Cubleşan publică în vol. *Miniaturi critice* o analiză asupra ediţiei retrospective *Fluxul memoriei.* 26 iunie : Scrie că a revenit acasă de la Budapesta, unde a fost primit „foarte bine", ca invitat al PEN-Club-ului maghiar.

Face „reparaţii generale casei şi mobilierului".
Iulie : Pleacă la Călimăneşti, la părinţi.

Apare la Editura pentru literatură volumul : *CADAVRE ÎN VID.*

Septembrie : Apare în româneşte volumul de versuri *Cai verticali* de S. Kányádi, prefaţat de A.E.B.

30 octombrie : Apare în *România literară,* nr. 14, cronica lui Lucian Raicu despre vol. *Cadavre în vid.*

Poetul se reîntîlneşte cu vechiul său prieten Ion Apostol Popescu dintr-o „epocă de franciscanism postbelic şi ingenuu romantism heidelberghez", căruia îi face o călduroasă prefaţă la cartea : *Arta icoanelor pe sticlă de la Nicula.*

13 decembrie : Scrie din Bucureşti că-şi ţine regulat emisiunile la Radio, lucrează la „alte cărţi" şi aşteaptă *apariţia ediţiei a II-a* a vol. *MERIDIANE* „care e de fapt mult mărită, şi revăzută încît e aproape o nouă carte". Acum meditează, probabil, asupra romanului său.

26 decembrie : Apare în *Contemporanul,* nr. 52 articolul *Retrospectivă Baconsky* de N. Manolescu : „...A.E. Baconsky rămîne unul din cei mai originali poeţi ai ultimelor decenii..."

1970 Februarie : Apare în *Viaţa românească* cronica lui M. Petroveanu despre volumul *Cadavre în vid.*

Publică recenzii şi cronici despre *Cadavre în vid* : Eugen Simion, Liviu Leonte, I. Oarcăsu, N. Ciobanu etc.

În primele zile ale lui februarie i se acordă Premiul Uniunii Scriitorilor pe 1969 pentru volumul *Cadavre în vid.*

14 mai : Ov. S. Crohmălniceanu publică în *România literară* nr. 20 cronica la vol. *Meridiane.*

18—20 aprilie : Călătoreşte împreună cu soţia la Paris. Îşi încheie vizita la Paris trecînd pe la „cumplitul Père Lachaise, cel mai sumbru cimitir din cîte-am văzut vreodată..."

27 aprilie : Anunţă că pleacă spre Köln şi de acolo „spre Nord. *Deviza* mea în Germania este «călătorului îi şade bine cu drumul»."

8 mai : Trimite un salut din „portul Cuxhaven — cel mai nordic al Germaniei Federale—, de unde mîine dimineaţă voi lua vaporul spre insula *Helgoland*" ca să cunoască Marea Nordului. „Aici copacii abia au înverzit".
7 iunie : Face o excursie cu maşina în Alpii germani. Transmite un salut din *München* „oraş exuberant şi plin de atmosferă, unde mai stau o săptămînă înainte de a mă urca în Orient-Expresul care mă va readuce acasă".

Iunie : Apare volumul de *Poezii* de Marina Ţvetaeva, prefaţat de...

Corespondenţă intensă cu Max Demeter Peyfuss.
Octombrie : Apare la Graz volumul : *ÄQUINOKTIUM DER WAHNSINNIGEN UND ANDERE ERZÄHLUNGEN*, traducere din româneşte de Max Demeter Peyfuss.

1 octombrie : Semnează în *Tribuna* din Cluj traduceri din Gottfried Benn.

15 octombrie : Publică în *Die Welt der Literatur*, nr. 21, eseul : *Îmi dau seama : scriitorul trebuie să-şi împartă destinul cu poporul său*, traducere şi o notă despre autor de M. D. Peyfuss.

Noiembrie : N. Ciobanu publică în *Orizont* nr. 11 articolul : *A. E. Baconsky — de la literatura contemplativă elegiacă la crispare tragică.*

Îl întristează profund vestea despre sinuciderea poetului Paul Celan, cernăuţean de origine, şi de care îl lega o prietenie afectuoasă. Scrie intens *proză.*

Apare cartea lui Cornel Regman — *Cică niște cronicari*... cuprinzînd un studiu critic esenţial despre vol. *Echinoxul nebunilor...*

5 decembrie : Începe să colaboreze la revista *Magazin*, nr. 687, p. 3, dr. sus cu : *Remember : Verona* (I). Colaborarea, la 2 săptămîni şi cu întreruperi, durează pînă în anul 1971.

Apar comentarii critice elogioase despre vol. *Äquinoktium der Wahnsinnigen...* în presa de limbă germană : *Die Welt, Die Zeit, Frankfurter Allgemeine*

Zeitung, Süddeutsche Zeitung, Neues Forum etc.
1971 Spre sfîrşitul lui februarie pleacă din nou în R.F.G.
29 martie : Moare la Bucureşti Perpessicius.
31 martie : A. E. B. se află în Hamburg „un oraş foarte spectaculos" şi stă aici „3—4 zile".

2 aprilie : Trimite salutări din *Rothenburg*, şi locuia la hotelul cu acelaşi nume.

7 aprilie : Se găsea la München unde aştepta un redactor de la un post de radio german, „căruia i-am promis un interviu".

Învaţă singur limba germană şi începe să se „descurce onorabil".

Pleacă spre Viena, ca invitat al lui Ferdinand Breicha — preşedintele scriitorilor austrieci. Aici are loc şi „o seară literară" la Burgtheater pentru lansarea cărţii *Äquinoktium der Wahnsinnigen.*

Se duce la Graz cu M. D. Peyfuss şi asistă la lansarea cărţii sale.

În preajma Paştelui se reîntoarce în Bucureşti.
August. Se găsea în Craiova şi preciza că pleacă spre „jungla Dunării".

Vara : Întrerupe colaborarea la revista *Magazin.*
Apare *Dicţionarul de literatură română contemporană* de Marian Popa, unde A. E. B. este prezentat cum se cuvine.

Septembrie : Apare în limba polonă volumul *Povestiri româneşti*, în care sînt incluse naraţiunile *Farul* şi *Cel-mai-mare.*

21 septembrie : Asistă la întîlnirea cu un grup de scriitori şi ia cuvîntul în cadrul schimbului de păreri ce are loc la C.C. al P.C.R.

29 septembrie : Încheie ciclul de emisiuni radiofonice „Meridiane lirice". A prezentat 95 emisiuni-portrete şi traduceri — incluse apoi în *Panorama poeziei universale contemporane* — şi cinci „profiluri". Predă textul dactilografiat al romanului *Biserica*

neagră prietenului său Marin Preda, directorul Editurii Cartea Românească.

2 decembrie : Scrie părinților că pleacă din București „într-un turneu intern" la Cluj ca să-i revadă pe prietenii săi „dintotdeauna" și apoi se va „repezi" și pe la Călimănești.

Între timp primise de la Juriul internațional al forurilor academice din Berlinul de Vest *DAAD o bursă de studii* și înaintase actele pentru obținerea aprobării oficiale de plecare din țară pe timp *de un an.*

Apare noul volum al lui V. Felea — *Poezie și critică* ce conține o pătrunzătoare analiză a originalității cărții *Cadavre în vid.*

4 decembrie : Reia colaborarea la *Magazin* nr. 739 cu : *Remember : Trier* (II).

1972 15 ianuarie : Publică, în *Luceafărul* nr. 3, eseul — *Spiritul poeziei române,* cu precizarea că a apărut în revista vieneză *Literatur und Kritik.*

Se pregătește intens de plecare în Berlinul de Vest.

Colegii de la Editură îi transmit observații la romanul *Biserica neagră.*

1 martie : Pleacă spre Viena. Peste două zile scrie că va sta în „Viena hibernală" vreo trei zile, de unde se îndreaptă apoi spre Berlin.

8 martie : Scrie că a ajuns „în Berlinul de West", și dă adresa „Herrn A.E.B. — Ravenna Haus — Bundesallee 36—37. apart. 108. West Berlin 31."

„Am deocamdată — scrie părinților — un apartament mai mic iar cînd va veni Clara mă voi muta în unul mai mare, în același bloc. Totul e bine și să sperăm că va fi și mai bine".

Studiază singur limba germană și o deprinde neașteptat de repede. Citește mult și proiectează volumul de versuri *Corabia lui Sebastian.*

Aprilie : Sosește la Berlin și soția. În scurt timp, fac pregătiri pentru o lungă călătorie „de studii" prin țări europene.

5 mai : Se afla la „Wurzburg, veche reședință arhiepiscopală a Bavariei". Călătorește prin R.F.G. Apoi soții Baconsky ajung în Danemarca. Pe la începutul lui august, vizitează Copenhaga și alte așezări daneze.

30 august : Au sosit „la Stockholm care arată splendid... Numele de Veneția Nordului e pe deplin meritată". Scrie că soția rămîne „cîteva zile" singură „în timp ce eu voi face o călătorie dincolo de Cercul Polar de Nord". Suedia are un peisaj „de o solemnă monotonie". Vizitează acasă, la Solna (cartier al Stockholmului), pe poetul Arthur Lundkvist. Aici cunoaște pe prozatorul Lars Gyllensten, profesor de histologie la Facultatea de Medicină din Stockholm, poet și eseist.

Călătorește spre Laponia, la circa 1 400 km nord de Stockholm.

19 septembrie : Un autobuz îl duce la Jukkasjärvi, unde vizitează un muzeu al vieții lapone... Se reîntoarce dezolat, „căci peisajul Laponiei, lumea și lucrurile n-au nici istorie, nici timp... totul e un spațiu..." *(Remember, Fals jurnal de călătorie,* 1977, cap. Stockholm și Laponia.)

N. Ciobanu publică studiul — *A. E. B. — Resurecția reflexivă a metaforei,* în vol. *Panoramic* (critic).

Octombrie : Soții Baconsky se află în Berlinul de Vest și locuiesc în noul apartament 310 din aceeași clădire.

Primește *Premiul Municipalității* berlineze.

Apare la Editura Meridiane : *Ion Țuculescu* (Album).

26 octombrie : Călătorește la Viena, unde este invitat la un congres internațional organizat de Asociația Scriitorilor din Austria, iar după cîteva zile se reîntoarce la Berlin.

Apare la Editura Albatros : *PANORAMA POEZIEI UNIVERSALE CONTEMPORANE (1900—1950),* rodul unei munci istovitoare împlinită cu succes și datorită faptului că poetul vorbea perfect limbile fran-

ceză, italiană, rusă, spaniolă, deprinsese germana și se descurca în polonă și engleză.

1973 După Anul Nou pleacă spre Olanda.
8 ianuarie : La „Delf — orașul faianței olandeze celebre, cu aceleași canale venețiene ca pretutindenea în Olanda". Vizitează apoi Amsterdamul, unde a fost și fratele său, profesorul Leon Baconsky. Expediază scrisori incitante amicilor din țară, Oct. Paler, Dan Laurențiu, Petre Stoica, Ion Țugui și altora.

26 ianuarie : Călătorește în vestul Belgiei, la Ostende, „— vis à vis de insulele Angliei". Se întoarce la Bruxelles.

La sfîrșitul lui ianuarie se îndreaptă spre Berlinul de Vest, „...unde mai avem 2 săptămîni de stat".
12 aprilie : Al. Piru readuce în atenția cititorilor poezia lui A. E. B. prin studiul *Două ipostaze baconskyene* din *România literară*, nr. 15.

La Berlin întîrzie însă mai mult, astfel, că abia la începutul lui aprilie soții A. E. B. poposiră la Viena.
15 aprilie : Transmitea „tradiționale salutări din Budapesta" și sublinia că metropola „e frumoasă și eu mă simt bine aici..." Împreună cu o delegație de poeți români asistase la o întîlnire internațională organizată de Uniunea Scriitorilor din R. P. Ungară.
2 iunie : În București, este onorat cu Premiul Uniunii Scriitorilor pentru „Traduceri din literatura universală" — *Panorama poeziei universale contemporane.*

Iulie : Petrece cîteva săptămîni la Călimănești, împreună cu părinții.

Revenind în București, face o excursie în Deltă, însoțindu-l pe prietenul și traducătorul în germană al unora din scrierile sale, Max Demeter Peyfuss. Își va demonstra încă o dată „arta" sa de iscusit pescar, prinzînd „optsprezece știuci grozave..." (vezi, Max Demeter Peyfuss, *Despărțirea de Baconsky*, în *Almanahul literar*, Editat de Asociația Scriitorilor din

București, 1985, p. 172—173. În românește de Horia Stanca).

Reia publicarea notelor de călătorie în revista *Magazin.*

August : Scrie părinților afectuos : „...m-am bucurat să constat că, după doi ani de cînd nu mi-am văzut nepoata (fetița fratelui său, Leon ! n.n.) am descoperit-o arătînd excelent ! Nu știu dacă și ea are aceleași impresii despre unchiul său !" (*Scrisoarea* e datată „3 august").

Pleacă la Craiova și apoi la Goicea.
Toamna : Încearcă să găsească o soluție acceptabilă pentru editarea romanului său. Relațiile cu directorul Editurii devin aproape glaciale. A. E. B. se consideră profund nedreptățit și trăiește un adevărat coșmar. Intervenise și un articol infam despre *Panorama poeziei universale contemporane* publicat de un bizar aventurier prin literele române, de mult pierdut în neant.

Din cînd în cînd, cu discreție, dar mînat de o iubire mistuitoare, însoțit de un amic, rătăcește pe străzi... și apoi se bucură, se regăsește pe sine, — își adoră propriul său fiu.

Petru Poantă publică studiul critic de reevaluare a operei baconskyene : *Resurecția lirismului : A. E. Baconsky* în vol. *Modalități lirice contemporane*, iar Magda Ursache studiul din vol. *A patra dimensiune.*

1974 5 ianuarie : publică în *Magazin*, nr. 848, în continuare, *Remember. Hamburg* (III).

Lucrează la monografia *Botticelli.*
Apar volumele : *Teritoriul liric* de Gh. Grigurcu (cu un studiu despre *Fluxul memoriei* și *Cadavre în vid*) ; *Traiectorii lirice* de M. Petroveanu (cu amplul portret A. E. Baconsky) și apoi cartea *Scriitori români de azi* de Eugen Simon cu cele două capitole — *Formele „satanismului" modern : A. E. Baconsky*

(p. 108—112) şi *Proza fantastică...* (p. 417—423). Aceste evenimente critice îi înseninează viaţa într-un timp cam furtunos.

11 mai : Formatul şi profilul revistei *Magazin* se schimbă, încît poetul încetează să colaboreze cu *Remember.*

Iulie-august : Petrece vacanţa împreună cu părinţii.

La Călimăneşti, rătăceşte împreună cu doctorul Sava pe cursurile apelor de munte cu undiţa după... păstrăvi.

19 august : Se găsea împreună cu soţia la mănăstirea Tismana. Acolo i-a găsit pe „părintele *Anania* cu formidabila lui maşină“ şi pe părintele Stăniloaie cu care — scrie poetul — „am luat masa, bucurîndu-se că am avut prilejul de a ne cunoaşte personal !“

Septembrie : Călătoreşte în Italia, ca invitat al Institutului de filologie romanică. Apoi se opreşte la Viena.

În jurul datei de 25 noiembrie se afla din nou în Berlin, „oraşul unde ne-am petrecut un an din viaţă şi reîntorşi iarăşi pentru două săptămîni...“

Este invitat de Academia de Artă din Berlinul de Vest la o „seară de poezie“ : prezintă proiectele sale literare şi i se citesc fragmente din volumul, în pregătire, *Corabia lui Sebastian.*

8 decembrie : Scrie părinţilor că, în drum spre ţară, s-a oprit din nou la Viena „unde ne reîntîlnim cu buni prieteni pe care-i avem şi aici — şi cu imaginile fastidioase ale fostei capitale habsburgice“.

Revenind la Bucureşti este şocat de trista veste a dispariţiei, la 5 decembrie, a lui Zaharia Stancu, pe care-l preţuia şi stima pentru deplina loialitate.

Apare studiul — *Poezia lui A. E. Baconsky* de Rodica Florea în *Revista de istorie şi teorie literară*, nr. 3.

1975 Începe să colaboreze sporadic cu însemnări de călătorie în paginile revistei *Luceafărul.*

Martie : Trece pe la Călimăneşti. Soţia se duce la Goicea.

20 martie : Se afla acasă în Bucureşti. Trăia clipe de

agitaţie şi nelinişte intimă. Relaţiile cu soţia sa Clara deveniseră de vreo cîţiva ani încordate, omul Baconsky nu era înţeles... Scria părinţilor că a rezolvat „problemele urgente care mă chemaseră la Bucureşti“. La toate acestea se adăugară şi chestiunile legate de editarea romanului, acea suspiciune devastatoare întreţinută de unii confraţi în jurul său. Încercările de „clarificare“ a problemelor se soldează cu un eşec total. A. E. B. caută cu înfrigurare prietenia unor vechi şi mai noi cunoscuţi, scriitori şi oameni de cultură. Tolea — cum îl numeau amicii săi — era o fire paradoxală.

Aprilie : Agitaţia şi profundele nemulţumiri nu-l împiedică nici o clipă să uite de părinţii săi care duceau o viaţă mai mult decît modestă la Călimăneşti : se „dă peste cap“ şi procură „urgent“ medicamente pentru tatăl şi mama sa.

Cu prilejul împlinirii vîrstei de 50 de ani, publicaţiile literare îi dedică articole omagiale : *Orizont*, nr. 24 (13 iunie) — *Poezia lui A. E. Baconsky* de Eugen Dorcescu ; *Luceafărul*, nr. 26 (28 iunie) — *Fluxul memoriei* de Dan Laurenţiu ; *Tribuna*, nr. 28 (10 iulie) — *Fluxul memoriei* de Victor Felea şi *După a doua lectură a povestirilor lui A. E. Baconsky* de N. Prelipceanu ; *România literară*, nr. 27 (31 iulie) — *La 50 de ani* de M. Petroveanu ; *Tribuna*, nr. 29 (17 iulie) — *Istorie şi etică* de Ion Cocora ; *Ramuri*, nr. 8 — *A. E. Baconsky* de P. Ţugui ; *Transilvania*, nr. 8 — *La aniversară — A. E. Baconsky* de Mircea Ivănescu ; *Steaua* îi dedică pagini emoţionante.

August : Pleacă în Austria, invitat fiind de unii scriitori austrieci.

7 septembrie : Se afla în Graz şi scria la Călimăneşti : „Noi sîntem bine şi ne simţim excelent în acest splendid oraş... Stăm aici pînă la 2 octombrie“. Locuiau la Muzeul Oraşului, în camera de oaspeţi.

14 septembrie : Călătoreşte în sud-estul Austriei şi este invitat de un confrate austriac, probabil, Wilhelm Steinböck, într-un sat, la o casă de vară. De aici

călătorește la Salzburg, unde stă „cîteva zile“ (în jurul lui 25 septembrie).

5 octombrie : Soții Baconsky călătoresc cu trenul spre Veneția, unde stau pînă la 20 octombrie. La 27 octombrie se aflau la Viena, unde poetul participă la o *seară literară* „cu public“, dă interviuri, scrie articole pentru presa vieneză și germană. După vreo zece zile vieneze, pleacă spre Berlinul de Vest.

Noiembrie : Revede textul german al romanului *Biserica neagră.*

Decembrie : Se reîntoarce acasă.

Al. Piru publică ampla sinteză critică : *A. E. Baconsky* în vol. *Poezia românească contemporană* (I), iar Henri Zalis articolul : *Un sentiment al timpului... A. E. Baconsky,* în vol. *Tensiuni lirice.*

1976 Apare romanul *DIE SCHWARZE KIRCHE.* Roman, traducere în germană de Max Demeter Peyfuss.

Februarie : Apare în *Les Lettres nouvelles* (Paris), *L'équinoxe des fous,* traducere de Yvonne Krall și cu o notă despre autor.

Publicații germane și austriece (reviste și cotidiene) tipăresc recenzii și comentarii elogioase despre romanul *Die schwarze Kirche.* Prin îngrijirea profesoarei Rosa del Conte din Roma apare într-o revistă italiană un ciclu de poeme de A. E. B., cu o notă biografică. Lucrează la ciclul „de poezii și antipoezii“ *Corabia lui Sebastian* și la cele două volume *Remember. Fals jurnal de călătorie.*

M. Iorgulescu îi dedică un studiu elogios în vol. *Al doilea rond.*

Vara : Acceptă propunerea venită de la Verlag Styria de a pregăti o ediție din capitolele : *Wien, Graz, Salzburg* și *Postskriptum.* Traducerea urma s-o realizeze Max Demeter Peyfuss și tot el se angajase să scrie prefața.

Septembrie : Este invitat de Societatea Scriitorilor Austrieci la „un Congres“ ce s-a ținut la *St. Veit.* 7 septembrie : Congresul s-a terminat și este invitat la Graz de organizația scriitoricească „Grazer Autorenversammlung“ — de autori ca Ernst Jandl și Friederike Mayröcker, H. C. Artman și Peter Handke. Se stabilește, pentru a doua oară, în camera de oaspeți a Muzeului Orașului, vechi „palat baroc în care se născuse odinioară Franz Ferdinand, moștenitorul tronului imperial, cel asasinat la Sarajevo“ ; directorul Muzeului fiind dr. W. Steinböck, personalitate extrem de ospitalieră și agreabilă.

După cîteva zile de odihnă, călătorește în Styria, „un ținut paradisiac“. Ajunge în stațiunea Kärnten, în apropierea graniței cu Italia, apoi la Riegersburg, spre frontiera iugoslavă, admiră peisajul Alpilor austrieci, lacuri montane, castele, precum cel de la marginea orașului Eggenberg etc. După „o lună și jumătate de ședere la Graz și împrejurimi“, decide să plece la Veneția.

10 octombrie : Ajunge în Veneția unde poposește vreo două săptămîni. De la Veneția — scrie — „ne-am repezit iar la Ravenna unde am revăzut cele mai vechi biserici ale Europei“.

Revenind în orașul gondolelor, asistă la spectacolul „invaziei apelor — *alta marea*“. Început de timp tomnatic, cu ploi reci și persistente.

Decembrie : Se îndreaptă spre Elveția.

„La Zürich am avut — scrie memorialistul modern — o seară literară organizată într-un palat — *Zum Rüden.*“ Cum Elveția o văzuse, cu ani în urmă numai din tren, călătorește pretutindeni, la Lausanne, Vevey, Montreux „...salbă de stațiuni cu faimă și tradiție pe malul unui Leman din ce în ce mai poluat...“ Admiră Lucerna „poate cel mai *elvețian*“ din orașele țării, se plimbă cu barca pe lacul Leman, urcă în Alpi, la piscul Bürgenstock.

1977 Ianuarie : Spre sfîrşitul lunii revine în Bucureşti.

18 Ianuarie : Trimite în Austria, lui Max Demeter Peyfuss dactilograma cu capitolele din *Remember* ce urmau să fie traduse.

Februarie : Desăvîrşeşte ciclul de poezii şi antipoezii — *Corabia lui Sebastian* pentru a fi depus la Editura Cartea Românească. La aceeaşi Editură apare *REMEMBER. FALS JURNAL DE CĂLĂTORIE* (vol. I şi II).

Începe să scrie un nou ciclu de poeme.

1 martie : Încheie penultima pagină-manuscris a poemului ce-l compunea.

4 martie : Scrie încă o pagină cu un nou poem şi se opreşte la propoziţiile :

„...adu-ţi aminte de cei ce-i îngroapă pe atîţia alţii
sfîrşind prin a fi ei îngropaţi şi învaţă
să dispreţuieşti moartea. [...]"

pe care le lasă pe pat. La prînz revede acasă volumul : *Botticelli Divina Comedie,* face unele precizări privind ţinuta lui grafică... La orele 19, pleacă cu un buchet de flori, împreună cu Clara, pe lîngă hotelul „Intercontinental", trece la Palatul Şuţu şi se urcă cu liftul în blocul „Continental", strada Ion Ghica, unde soţii Baconsky erau invitaţi de poeta Veronica Porumbacu şi criticul Mihail Petroveanu. Între timp, sosise şi Mihai Gafiţa cu soţia. La orele 21 şi 22 de minute, năpraznicul cutremur destramă uriaşul bloc şi A. E. Baconsky dispare sub moloz. Corpul său neînsufleţit, alături de cel al lui M. Gafiţa, a fost dezgropat, dar... era prea tîrziu...

6 martie : Petre Stoica, Modest Morariu, D.R. Popescu şi Dan Laurenţiu, însoţiţi de tatăl poetului, Eftimie Baconschi, alte rude şi oameni de cultură, îi duc sicriul la groapa din Cimitirul Străuleşti să se odihnească pe veci întru nefiinţă.

Toate publicaţiile româneşti, fără excepţie, au evocat cu pietate şi adîncă preţuire pe toţi scriitorii, inclusiv pe autorul *Fluxului memoriei,* dispăruţi în mod tragic.

Personalitatea poetului şi opera sa au fost omagiate şi de unele publicaţii austriece : *Panonia* (Eisenstadt), nr. 1—2 : *Abachied von Baconsky* de Max Demeter Peyfuss, tradus de Horia Stanca şi tipărit în *Almanahul literar* pe 1985 ; *Die Presse* (Viena) din 8 martie 1977 : *Dichter Baconsky unter den Bebenopfern,* f.a. ; *Ibidem,* 9 martie : *In memoriam Anatol E. Baconsky,* semnat R. ; *Kleine Zeitung* (Graz) din 9 martie : *Auch Anatol E. Baconsky unter Erdbebenopfern,* f.a. ; *Südost Tagespost* (Graz) din 9 martie : *Erdbebenopfer Anatol Baconsky,* f.a. ; *Neune Zeit* (Graz) din 9 martie : *A. E Baconsky Erdbebenopfer,* f. a. ; *Salzburger Nachrichten* din 9 martie : *Erdbebenopfer A. E. Baconsky* de E. E. ; *Kleine Zeitung* (Graz) din 18 martie : *Die Hoffnung,* de Fritz Csoklich ; *Ibidem,* 25 martie : *Seelenmesse für Baconsky,* f.a. ; *Ibidem,* 29 martie : *Gedenken an A. Baconsky ; Ein Meister der Sprache,* f.a. ; *Der öffentlich Bedienstete* (Viena), nr. 6 ; *Ist Angst nur eine abendländische Krankheit ?* de Dr. Traude Wass etc.

În publicaţii din R.F.G. : *Die Welt* (Bonn) din 8 martie : *Anatol E. Baconsky ein Opfer des Erdbebens, f.a. ; Frankfurter Allgemeine Zeitung* din 30 iulie, supl. nr. 174 : *Hier herrschen die Gesetze der Träume. Anatol E. Baconsky letzer Roman „Die schwarze Kirche"* de Hansjörg Graf ; *Deutsche Zeitung* din 13 mai : *Am Laufband der Geschichte. Anatol E. Baconsky Roman* „Die schwarze Kirche" de Hans-Peter Klausenitzer etc. Articole comemorative au apărut şi în publicaţii de limba germană din Elveţia, precum şi în unele reviste din alte ţări ca Ungaria, Polonia, U.R.S.S. etc.

26 martie : Scriitorii austrieci din Graz comemorează pe autorul *Fluxului memoriei :* despre activitatea şi

viața poetului ține o emoționantă comunicare Dr. Wilhelm Steinböck (text tradus și publicat în *Almanahul literar* pe 1985), ea fiind inclusă ca postfață la volumul sub tipar la Editura din Graz.

Aprilie-mai : Apare în *Luceafărul* (9 aprilie și 21 mai) o suită de poeme din manuscrisul *Corabia lui Sebastian.*

La București apare cartea : *9 pentru eternitate.* Evocări ale unor personalități dispărute în cutremurul de la 4 martie 1977. Text ales și îngrijit de Mircea Micu și Gheorghe Tomozei, editat de Asociația Scriitorilor din București.

Apare la Editura Meridiane monografia : *Botticelli Divina Comedie.*

Mai : Revista *Secolul 20* publică versuri în germană traduse de Max Demeter Peyfuss.

Decembrie : Gabriel Gafița publică în *Steaua,* nr. 12, una dintre cele mai informate evocări a lui A. E. Baconsky — nașul său.

1978 Publicațiile literare reiau analiza destinului operei baconskyene.

2 martie : Apare în *România literară,* nr. 9, eseul *Melancolie și detașare* de M. Iorgulescu.

29 iunie : Apare la Graz volumul : *Wie ein Zweites Vaterland.* Traducere și prefață de M.D. Peyfuss, postfață de W. Steinböck.

Petru Poantă publică portretul : *A. E. Baconsky* în *Scriitori români.* (Dicționar), Editura Științifică și Enciclopedică, București.

Toamna : Apare la Editura Cartea Românească, prin grija și stăruința scriitorului Mircea Ciobanu, volumul *CORABIA LUI SEBASTIAN.*

1979 13 ianuarie : Eugen Simion publică în *Luceafărul,* nr. 2 „Fragmente critice" — *Corabia lui Sebastian,* încheind astfel : „A.E. Baconsky rămîne prin modul de a fi și de a scrie una dintre figurile cele mai originale ale literaturii postbelice".

Martie : Apare cartea lui Gh. Grigurcu — *Poeți români de azi ;* A.E. Baconsky nu apare în sumar, iar la p. 28 criticul scrie : „Neconvingător și în orice caz sub linia înfăptuirilor adiacente poeziei, poetul A.E. Baconsky a primit nu o dată lauda cuvenită culturalului" (sic !).

Marin Bucur publică în vol. *Istoria literaturii române* Studii. Editura Academiei R.S.R., cercetarea — *Continuități-discontinuități,* cu referiri și la poezia lui A.E.B.

Eugen Simion publică în *Dicționar de literatură română,* Editura Univers, coord. Dim. Păcurariu, portretul — *A.E. Baconsky.*

Aprilie-iunie : *Revista de istorie și teorie literară,* nr. 2, publică studiul — *Călătoriile lui A.E. Baconsky* de Emil Manu.

Decembrie : Victor Felea publică în *Steaua,* 12, eseul, întemeiat pe argumente artistice verificate istoric, *A.E. Baconsky — Pentru o reluare a lirismului.*

1980 Martie : S. Kányádi publică în *Steaua,* 3, evocarea literară critică — *A.E. Baconsky.*

Apare cartea lui Aurel Rău — *Flori din cuvinte,* care cuprinde acel emoționant : *Portret în timp.* „...Poezia, eseul, proza sînt deopotrivă domenii unde și-a înscris durabil numele, cu o rezonanță greu de confundat și cu o elocvență greu de umbrit".

Iunie : Petre Stoica începe în *Steaua,* ciclul său de evocări intitulat : *Papa Bac.*

Iulie : Alex. Ștefănescu publică în *Convorbiri literare,* 7, eseul *A face literatură* (A.E.B.).

Toamna : Apare cartea — *Literatura română contemporană.* Poezia. Coord. Marin Bucur, Editura Academiei R.S.R. în care Rodica Florea semnează sinteza — A.E. Baconsky *(Un prim val de poezie nouă).*

1981 14 februarie : Apare în *Luceafărul,* 7, calda evocare — *În amintirea de neșters a poetului A.E. Baconsky.*
Martie-aprilie : Aurel Rău în *Flacăra* din 18 aprilie V. Felea în *România liberă* din 28 martie, Ioan Vlad în *România literară,* 21 aprilie, M. Zaciu în *Tribuna,*

nr. 18, A. Gurghianu în *Steaua*, Al. Rus etc. prezintă *Expoziția plastică A.E. Baconsky* deschisă la Cluj.
23 aprilie : Poetul Anghel Dumbrăveanu publică în *Orizont*, 16, un subtil portret : *A.E. Baconsky.*
Iunie : *Steaua*, 6, include evocarea *Singurătatea unui solitar* de Oct. Paler.
Iulie : Teodor Baconsky trece examenul de bacalaureat și, după aceea, continuă studiile la Facultatea de Teologie.
Toamna : Apare la Editura Univers *Istoria literaturii române de la început pînă azi* de Al. Piru. A. E. Baconsky este după autorul *Istoriei...* unul dintre cei mai importanți lirici ai epocii noastre ce „deplînge falsul delir, absurdul, marasmul celor născuți la confluența însîngerată a răsăritului cu apusul", închinători la niște idoli „pe care nici un templu nu-i mai primește".
A.E.B. și opera sa încep să intre într-un con de umbră.

1982 Apare cartea lui Petre Stoica : *Amintirile unui fost corector*, cu prima și cea mai amplă și veridică evocare — *Papa Bac.*
Fr. Păcurariu publică în *Steaua*, nr. 3, amplul articol *Prezența lui A.E. Baconsky.*
Apare la Editura Cartea Românească volumul *Prezența criticii* de Victor Felea, în sumar recenzia la cartea *Falsul jurnal de călătorie* (1977) : „...revenim și noi la *scrisul care dăinuie*, la cuvîntul celui ce s-a dus către un tărîm al umbrelor..."
Albumul Botticelli, *Divina Commedia*, apare în versiune engleză, realizată de Andreea Gheorghițoiu.

1983 3 martie : Nae Antonescu readuce în atenția cititorilor proza lui A.E.B. cu articolul *Fantasma evenimentului*, publicat în *România literară*, nr. 9.
Aprilie : Apare în *Steaua*, 4, *A.E. Baconsky, prozatorul* de Emil Manu.
28 iulie : Eugen Simion readuce cu forță critică și deplină convingere opera în cuprinzătoarea analiză din *România literară*, nr. 30 : *A.E. Baconsky un mandarin al melancoliei.*
21 august : Al. Piru publică rubrica „Autori neglijați, autori uitați" — pledoaria pentru autorul *Cadavrelor în vid*, în *Suplimentul Scînteii Tineretului*, nr. 34.

Al. Piru reacționează la încercarea poetului și criticului Gh. Grigurcu de a motiva că autorul *Fluxului memoriei* ar fi fost chiar „un preferat" al criticii și redacțiilor. (În anii 1957—1958, A. E. Baconsky îl publica și recomanda călduros în revista *Steaua* pe tînărul Gh. Grigurcu !).

1984 Martie : Apare cartea lui Eugen Simion — *Scriitori români de azi*, III, care operează o profundă reevaluare critică a activității și operei lui A.E. Baconsky, pornind de la valoarea obiectivă a creației literare baconskyene și a rolului ei în dezvoltarea literaturii române contemporane. (Vezi, capitolul de sine stătător — *O nouă poetică a simplității. Grupul de la „Steaua". Un estet al melancoliei : A.E. Baconsky*, urmînd apoi *Victor Felea, Aurel Gurghianu, Aurel Rău* și *Petre Stoica)*. Reținem primele propoziții ale lui Eugen Simion. „Un poet nedreptățit de critica literară este A.E. Baconsky. S-a scris puțin despre el cît timp a trăit și aproape deloc după dispariția lui tragică în 1977". Apoi din ultimele : „El însuși, ca om, trecea pînă de curînd ca un prinț exilat, abstras și melancolic, de o melancolie puțin studiată, voevodală". Nimic nu se poate modifica deocamdată din aceste propoziții.
Asupra lui A.E.B. au revenit în *Steaua*, 4, Mircea Tomuș și A. Felea, Aurel Rău și Aurel Gurghianu. Redacția începe să publice ultimele poeme inedite.
G. Popescu publică în *Ramuri*, nr. 3, un eseu critic despre poezia baconskyană și aproape atît.

1985 Vara aduce modernul și informatul studiu *Triunghiul baconskyan*, în vol. *Intimitatea textului* de Dinu Flămînd, din care reținem : „Ecoul puternicei voci baconskyene este profund și de o deosebită calitate morală..."
La 17 iulie se stinge din viață Eftimie Baconschi, tatăl poetului, și este înmormîntat la Călimănești.
La 29 decembrie decedează, la Cluj, Liuba Baconschi, mama poetului, fiind înhumată alături de soțul ei în Călimănești.

Revista austriacă *Literatur und Kritik* din noiembrie-decembrie publică în versiune germană, semnată de Max Demeter Peyfuss, ultimele pagini scrise de A.E.B., înainte de moarte, și apărute în cartea *9 pentru eternitate*.

1987 La 13 martie, Muzeul Literaturii Române organizează „ROTONDA 13" dedicată personalității lui A.E. Baconsky. Participă scriitorii : N. Ciobanu, A. Rău, A. Gurghianu, P. Stoica, V. Felea, M. Braga, I. Țugui, M. Tomuș și A. Dumbrăveanu. (Vezi, *Manuscriptum* Anul XVIII, 3 (68), 1987, p. 109—133).

August : Apare cartea — A.E. Baconsky, *ITINERARII PLASTICE*. Antologie de Șerban Stati. Prefață de Petre Stoica, București, Editura Meridiane, 336 p.

Apare la Editura Minerva, *O istorie a literaturii române*, vol. III, de Ion Rotaru. „Abia cu *Fluxul memoriei* (1957) — scrie I.R. — poetul, un rafinat într-ale poeziei și om de mare cultură, se află pe sine, muzical, pur liric, implantat în pămînt, purtînd pe umeri trecutul, înfiorat de responsabilitatea în fața prezentului."

Octombrie : Apare volumul : A. E. Baconsky, *FLUXUL MEMORIEI*. Ediție îngrijită, prefață și tabel cronologic de Mircea Braga, Biblioteca pentru toți nr. 1289, Editura Minerva, București. Cuprinde 245 de poezii.

Noiembrie, 1987

Notă asupra ediției

Ediția de față cuprinde aproape întreaga creație, în versuri și în proză, a scriitorului A.E. Baconsky.

I. Volumul de versuri include 403 poeme și oferă cititorilor o viziune, de ansamblu, despre poezia unuia dintre cei mai originali scriitori români contemporani, a cărui creație s-a realizat în deceniile 1947—1977. Versurile, din sumarul acestei ediții, au fost grupate în ordinea cronologică a volumelor princeps, tipărite sub îngrijirea autorului, și cîteva postume. Începînd cu debutul editorial — *Poezii*, 1950 și celelalte trei plachete ce au urmat (*Copiii din Valea Arieșului*, 1951, *Cîntece de zi și noapte*, 1954, și *Două poeme*, 1956), autorul a repudiat în 1955—1956 o parte din compunerile incluse în aceste volume, astfel că am reținut pentru ediția de față *numai acele* poeme, reluate de poet în volume antologice, tipărite după anul 1957. Astfel, din cele 21 titluri din vol. *Poezii* am inclus în ediția noastră numai *trei poezii* ; din cele 37 titluri din vol. *Cîntece de zi și noapte* am selectat numai *20 poeme*. Din vol. *Două poeme* am reținut doar *Lucrări și anotimpuri sau Mișcarea de revoluție* retipărit, cu unele modificări, în volumul *Versuri* din 1961, renunțînd la celălalt poem *Cîntecul verii acesteia*, pentru că însuși autorul n-a mai revenit asupra lui. Această selecție este impusă de însăși exigența cu care și-a revăzut creația poetică A.E. Baconsky.

În *Cuvînt înainte*, la antologia retrospectivă *Fluxul memoriei* din 1967, autorul își definea astfel propria judecată față de creația sa lirică :

„Am simțit în primul rînd față de cititorul meu obligația de a-mi preciza fizionomia prin strădania de a ieși din ambiguitate, delimitîndu-mă de gipsurile mistificatoare dintre care, din păcate, unele se vroiseră autoportrete. Să invoc scuza vîrstei și a timpu-

lui ? Inutil într-un domeniu prin excelenţă incompatibil cu orice palinodie. Dar a te arăta aşa cum eşti, a avea curajul nu numai să-ţi descoperi în oglindă adevăratul chip, fie el urît sau frumos, ci şi să permiţi şi altora a-l cunoaşte nesulemenit, e o datorie care nu iartă: cred că pentru anii ce mi s-au numărat pînă azi, e timpul să încep a mi-o îndeplini acum, cînd readusă în albia ei după dramatice tribulaţii şi echilibrîndu-se definitiv, conştiinţa semnatarului acestei cărţi este egală cu el însuşi, cu viitoarea lui mască mortuară şi cu umbra sortită să-i supravieţuiască."

Evident, editorul a ţinut seamă de aceste principii şi exigenţe exprimate cu atîta francheţă şi deciziune de poet. Unele îngăduinţi sau opţiuni asumate de editor, în selecţia versurilor create în anii 1949—1954, se explică numai prin dorinţa *de a marca* totuşi respectivul „moment" din evoluţia liricii baconskyene, ceva din intimitatea devenirii ei.

Celelalte volume: *Dincolo de iarnă, Fluxul memoriei, Imn către zorii de zi, Fiul risipitor, Cadavre în vid* şi *Corabia lui Sebastian,* volum apărut postum, în 1978, au fost reproduse integral. Într-un singur caz am făcut o excepţie: deoarece poeziile *Martie* şi *Noapte* din volumul *Dincolo de iarnă* sînt reluări din culegerea *Cîntece de zi şi noapte,* ele au rămas în sumarul volumului princeps, astfel că ciclul *Dincolo de iarnă* are în sumar numai 28 poeme.

În afară de volumele de poezii citate, ediţia noastră reproduce versuri din cărţile: *Călătorii în Europa şi Asia,* 1960; *Versuri,* 1961 şi *Ineditele* din volumul antologic *Fluxul memoriei* din anul 1967. Am procedat astfel, pentru că ciclurile de versuri inedite din cărţile respective — majoritatea din ele nereluate de autor în alte volume — să fie marcate în ediţiile princeps. Ineditele: *Cîntec de noapte, Cromatism* şi *Nud în întuneric* din volumul selectiv *Versuri,* 1964 (Cele mai frumoase poezii), au fost incluse de autor în cartea *Fiul risipitor.* Din *Ineditele* adăugate la sfîrşitul volumului antologic *Fluxul memoriei,* 1967, poemele *Autoportret în timp, Sonet negru* şi *Cealaltă naştere* au fost incluse de autor în sumarul cărţii *Cadavre în vid.*

Pe lîngă volumele antume şi *Corabia lui Sebastian,* volum apărut postum, ediţia noastră include şi versuri postume, precum şi poeziile din anii debutului liric. Despre structura fiecărui volum în parte şi modificările operate de autor poeziilor tipărite, de-a lungul anilor, am prezentat informaţii succinte în *Note.*

Textul de bază, adoptat de noi în ediţia de faţă, este *ultima variantă a fiecărei poezii tipărite în volum sub supravegherea directă a autorului.* De pildă, din vol. *Cîntece de zi şi noapte,* autorul a reluat, cu modificări însemnate, anumite poeme şi le-a inclus în ediţii selective ca *Versuri* din 1961 sau *Fluxul memoriei* din 1967. Evident, am reprodus în ediţia noastră ultimele variante publicate de autor. Deoarece poetul a efectuat modificări la multe poezii, din volumele *Dincolo de iarnă, Fluxul memoriei, Imn către zorii de zi* şi *Fiul risipitor,* incluse de el în ediţia antologică din 1967, noi am reprodus, în cartea de faţă, variantele finale tipărite de autor în 1967. Toate modificările făcute de autor, de-a lungul editării poeziilor sale, au fost semnalate în *Note.* Acestea prezintă însă numai variantele din diferite ediţii ale autorului şi nu înregistrează variantele din publicaţii şi nici nu realizează confruntarea cu manuscrisele, deoarece ediţia noastră nu este concepută ca ediţie critică.

La transcrierea textului, am aplicat normele ortografice în vigoare, cu păstrarea tuturor formelor de limbă specifice autorului.

Notele, destul de ample despre primele volume de poezii, sînt concepute ca un adaos lămuritor înţelegerii evoluţiei liricii baconskyene, fără a se pretinde cercetări filologice exhaustive.

II. Volumul de proză include ciclul de povestiri *Echinoxul nebunilor şi alte povestiri* şi romanul *Biserica neagră.*

Cele zece povestiri din cartea *Echinoxul nebunilor şi alte povestiri* au fost reproduse integral din manuscrisul caligrafiat de autor şi datat „18.VII.966". El cuprinde în sumar şi povestirea *Ultimul rol* ce n-a apărut în ediţia princeps din 1967. Autorul a publicat-o, mai tîrziu, în revista *Luceafărul,* nr. 38 din 21 septembrie 1968. Deoarece versiunea germană a cărţii, 1970, cuprinde în sumarul ei şi povestirea *Ultimul rol,* am restabilit structura ciclului, conform ultimului manuscris al autorului, astfel că ediţia noastră cuprinde *zece povestiri,* în loc nouă cîte apar în ediţia princeps din 1967.

Textul romanului *Biserica neagră* este reprodus după manuscrisul caligrafiat de autor (dosar cartonat, 48 file veline, format mare) şi datat „16.X.970". Dactilograma existentă la Editură poartă data de „16.X.971". Evident, am confruntat-o, pe-ndelete, cu manuscrisul, dar n-am înregistrat decît unele erori de dactilografiere.

În transcrierea prozelor din manuscrise am aplicat, atunci cînd a fost cazul, normele ortografice actuale, păstrînd însă toate formele de limbă specifice autorului. *Notele* prezintă informaţiile filologice ce pot interesa pe cercetători cît şi date bibliografice privind reproducerea prozelor baconskyene în diferite periodice şi

antologii. Transmitem şi pe această cale călduroase mulţumiri d-lui Teodor Baconsky, fiul poetului, doctorand în teologie, care ne-a pus la dispoziţie manuscrisele şi a participat, binevoitor, la confruntarea lor cu dactilogramele noastre.

La *Addenda* de la volumul II am inclus, sub titlul „Colocviu despre poezie" (sintagmă preferată de poet !), cîteva *eseuri* despre probleme contemporane ale poeziei, dezbateri pasionante ce consacră opiniile şi opţiunile artistice baconskyene, originale şi temerare, de indiscutabilă actualitate.

Pentru cititori şi cei interesaţi de viaţa şi activitatea lui A.E. Baconsky am alcătuit o *Cronologie*, prezentare generală şi schematică a datelor mai importante şi avînd semnificaţii deosebite pentru constituirea operei. Este adevărat că unele informaţii nu au putut fi incluse, deocamdată, în *Cronologie*, ele rămînînd să fie elucidate cu prilejul editării corespondenţei poetului şi a altor documente din epocă.

La sfîrşitul volumului II am inclus *Bibliografia* operelor scriitorului, apărute în volume.

Volumul I se deschide cu studiul *Extactica trecere a poetului* redactat de criticul literar Mircea Martin, o analiză pertinentă a valorii şi locului operei baconskyene în literatura română contemporană.

P. Ţ.

Din volumul

POEZII

(1950)

NOCTURNĂ PE DRUMURI

Vezi, drumurile-acestea parcă s-aud în noi ;
acum şi noaptea-ncet loveşte în pădure,
trec arborii în cîrduri, se duc doi cîte doi
şi nouri mari plutesc ca nişte păsări sure.

Pe-aicea tancuri mari şi tunuri au trecut
şi oamenii au ars şi au muşcat ţărîna,
şi cete de copii s-au prăvălit în lut
cînd erau morţi, ori poate că mai mişcau cu mîna.

— Războiul ! au strigat convoaiele de corbi
şi s-au lăsat pe cîmpuri ca o aripă mare...
Pe drumurile-acestea treceam ca nişte orbi
şi paşii ne creşteau cătuşe la picioare.

Ce linişte ! acum doar arborii s-aud
cum cresc şi-n frunze cum îşi mistuie tăcerea
şi vînturi mari cum bat, pe undeva, în Sud
şi undeva în Vest se năruie puterea.

*
* *

Acuma e tîrziu — mai bate cîte-o stea
şi orele s-aud în codri cum zvîcnesc,
doar drumurile-acestea parcă şoptesc ceva
şi parcă se-nfioară, se-ntind, se-nalţă, cresc...

Şi parcă mii de morţi privesc cu ochi de jar,
deodată — iar pe cer un astru roşu creşte
şi se aude-acum un cîntec milenar
cum peste cîmpuri largi, ca un taifun, goneşte.

E imnul păcii — văd, răsare din pămînt,
s-aude-n depărtări şi-nalt, spre boltă, bate,
se lasă, îl aud — apoi purtat de vînt,
în patru părţi gonind, peste cîmpii străbate.

Şi linişte e iar — doar arborii s-aud
cum cresc şi-n frunze cum îşi mistuie tăcerea
şi vînturi mari cum bat, pe undeva, în Sud
şi-n Vest cum tot mai mult se năruie puterea.

*
* *

Un cîntec am cîntat la drum, aicea, azi,
un cîntec despre pace în noaptea asta clară
şi l-au cîntat cu mine pădurile de brazi,
cum ziua-l cîntă omul în fiecare ţară.

Tu, cîntecul meu drag, aici te las — rămîi !
La drumurile-aceste te las să stai de veghe :
te voi simţi mereu arzînd peste cîmpii
şi luminînd, departe, la zeci de mii de leghe.

DE DRAGOSTE

Soţiei mele Clara

Te-am găsit, iubito, deci nu te voi mai căuta —
nu voi mai urmări fiecare anotimp care trece
căutîndu-ţi fiinţa care-mi păruse cîndva
îndepărtată, tăcută, înaltă şi rece.

Cît de aproape de mine ai fost
şi cum rătăcisem şi mă pierdusem, departe,
negăsind tinereţelor mele un rost
şi crescînd, singuratec, gînduri deşarte.

O, draga mea, nu mai iubesc cum iubiră cîndva
poeţii pe care iubitele lor îi trădară,
ci, astăzi, simt cum rodeşte şi dragostea mea
odată cu scumpa şi tînăra-mi ţară.

Ci azi te iubesc în fiecare zi ori noapte tîrzie
cînd plec ori mă-ntorc, cînd încep ori termin,
cînd, toamna, norii lovesc în pădurea lălîie,
sau, pe boltă, stelele-şi pîlpîie tremurul plin.

Cînd tovarăşii mei taie Dunării albie nouă,
cînd oraşele se ridică în munţi ori pe şesuri,
cînd e soare ori vînt — cînd ninge ori plouă,
iubirea-mi îşi capătă noile ei înţelesuri.

Cînd privesc cum creşte pădurea, cum apele curg,
urmărite-ndelung de ochiul meu neobosit,
cînd arde în zare fiecare răsărit ori amurg,
cînd luna trece, pe cer, ca un drumeţ liniştit,

cînd visez despre comunism, cînd cuget şi scriu
ascultînd cum vîntul goneşte pe şesuri,
te iubesc, draga mea — te simt şi te ştiu
şi dragostea-mi creşte cu noile ei înţelesuri.

DUPĂ DOUĂ MII DE ANI

Lîngă apa mării calc pe bolovani,
Pe nisip cu jocuri albe de iridiu.
Pasu-mi sună, după două mii de ani,
Cum atunci sunase pasul lui Ovidiu...

— Iată. deci, pe-aicea calc pe urma ta.
Scutură, dar, astăzi, platoşa tăcerii.
Căci eu după două mii de ani aş vrea
Să vorbesc cu tine lîngă apa mării.

O, pe-aici de-atuncea cîte s-au schimbat
Oameni de pe maluri, peşti şi animale.
Numai timpul, bezna şi lumina bat
Peste toată firea, cu măsuri egale.

Ochiul tău, atuncea, din cîte văzu :
Marea-i doar aceeaşi, cînd ne înconjoară
Cu acelaşi cîntec care străbătu
Astăzi, pieptu-mi tînăr, pentru-ntîia oară.

Acum două mii de ani veneai din Sud
Surghiunit de Cezar şi de-a lui mânie.
Parcă-mi sună-n preajmă, undeva, şi-aud
Cîntul tău de jale ca o apă vie.

Astăzi, după veacuri, sună pasul meu :
Tu din Sud veniseşi, eu din Nord cobor.
Sfîşiat lovise marea glasul tău —
Ce senin s-aude glasu-mi suitor !

Tu plecînd, în lacrimi te-a scăldat soţia,
Iar a mea, la gară m-a condus zîmbind.
Urcă-n sînge tînăr, răscolind tăria,
Braţele-mi deschise toate le cuprind.

Însă văd pe faţa ta nedumerire
Şi aud cum parcă m-ai fi întrebat :
«O, desigur, astăzi ţi-ai ieşit din fire
De spui aste vorbe, tu urmaş ciudat.

Cum poţi să te bucuri în ţinut sălbatec,
Unde vîntul urlă între cer şi stînci,
Unde lira-mi doarme somnu-i singuratec
Şi agită portul apele-i adînci ?»

— Bucuria-mi astăzi ţi-o va spune glasul
Meu, care-ţi vorbeşte după mii de ani.
Îţi voi spune, astăzi de ce-mi cîntă pasul
Cînd, pe lîngă valuri, calc pe bolovani.

Eu îţi ştiu destinul înecat în jale
Şi deplîng sfîrşitul tău printre Sarmaţi,
Cum iubesc adîncul cîntecelor tale
Răsunînd în codrii anilor uitaţi.

Ba, adesea, noaptea îmi întunec visul
Cînd născut mă-nchipui chiar în veacul tău
Şi mă văd, din Roma, eu, atunci, trimisul
Să-nfrunt vîntul mării cu tăişu-i greu.

Însă veacu-n care viaţa mi-o petrec
Creşte-n raza stelei care suie-n slavă
Şi se frîng, în arcul anilor ce trec,
Regii cu întreagă lumea lor bolnavă.

O putere nouă se aude-n gînd
Şi fiinţa noastră din adînc o schimbă.
Ca un foc în inimi o simţim arzînd,
Ca o veste mare fremătînd pe limbă.

Omul crește tînăr, nou, nemaivăzut.
Munții-și sfarmă piatra, codrii se deschid,
Apele își sapă albii noi în lut.
Noi puterea asta o numim Partid.

Iată dar, trecură două mii de ani
De cînd tu pe-aicea pribegeai cu jale.
Cît de proaspăt sună printre bolovani
Vocea ta înaltă, cîntecele tale.

Iată că pe-aceleași locuri al meu pas
Pe nisipul galben, urma lui și-o pierde...
Poate-mi cîntă marea cu același glas
Melodii vrăjite din vioara-i verde.

Dar pe-aicea, astăzi, am venit să cînt:
Versul meu de-a pururi tînăr va rămîne
Și vor ști urmașii cum, prin ploi și vînt,
Noi schimbarăm calea Dunării bătrîne.

O, pe-aceste plaiuri cu pămînt sărac
Mîine bogăția va rodi ca stupul.
Ce orașe-ntinse, înflorind în veac,
Înspre noi și soare or să-și poarte trupul?

Poate eu pe-atuncea am să zac în groapă
Undeva, pe Someș, printre sălcii mari,
Căci iubesc din suflet leneșa lui apă
Despărțind în două cîmpii seculari.

Haideți dar, tovarăși, să zorim departe:
Fiarele să taie, în pămînt, adînc.
În curînd, pe boltă, vajnic o să poarte
Cavalerul nopții luna la oblînc.

Tu, iubite Naso, în voie odihnește,
Căci palate mîndre, parcuri și grădini,
În această parte, repede vor crește,
Unde te goniră Cezarii haini.

Dormi cu somnul apei liniștite-n maluri,
Căci noi astăzi, după două mii de ani,
Prin aceste locuri construim canaluri,
Prin aceste locuri nu mai sunt tirani.

Și acum adio! Plec, doar al meu cînt
Lîngă apa mării veșnic va rămîne
Și vor ști urmașii cum, prin ploi și vînt,
Noi schimbarăm calea Dunării bătrîne.

Căci zidirea noastră nu cunoaște moarte
Și va crește, veșnic, cîntecu-i adînc.
După cum, pe boltă, veșnic o să poarte
Cavalerul nopții luna la oblînc.

Din volumul

CÎNTECE DE ZI ȘI NOAPTE

(1954)

CEEA CE SPUN COCORILOR

Cocorilor, o, păsări migratoare,
Vă reîntoarceţi iară de la Nil —
Cu degetul spre cer, odinioară
Vă număram pe cînd eram copil.

Pe-atuncea zborul vostru avîntat
Trezea la noi credinţe felurite;
Vă numărau şi fetele din sat
Să afle dac-or fi să se mărite.

Vă numărau bătrînii însemnînd
Pe trunchiuri de stejar cum viaţa trece —
Dar eu vă număram fără vreun gînd
Jucîndu-mă desculţ pe iarba rece.

Acestor multe stoluri liniare
Cu aripile arcuite lin
Nu le găseam pe-atunci asemănare,
Nu cugetam la vremile ce vin.

Dar anii m-au atins şi au trecut
Plutind ca voi în fapt de primăvară —
Privind spre cer îngîndurat, tăcut
Să număr alte păsări mă-nvăţară.

...O aripă sclipind o văd, sub nor e,
Parcă-mi răsare şirul lor pe cer
Şi în auz îmi stăruie sonore,
Şi iar în zare se topesc şi pier.

Ca vrăbiile pruncii fug în bozii,
Fac cruci bătrînii — parcă-i văd şi-acum
Şi parc-aud profundele explozii
Învăluite-n flacără şi fum.

De-aceea poate, falnici vestitori,
Azi, fără voia mea şi fără veste,
Aliniate stoluri de cocori
Trezesc în mine-asemănări funeste.

Şi-mi stăruie mereu acelaşi gînd,
Muncesc şi cînt şi de nimica nu mi-i
Ca singurele păsări voi să fiţi,
Ce-n şiruri vor pluti deasupra lumii !

FLORI DE GHEAŢĂ

Flori de gheaţă, ce să fac cu voi
Albe şi tăcute flori de gheaţă,
La fereastra mea v-aşterne sloi
Geru-n fiecare dimineaţă.

Să vă dau viaţă n-aş putea,
Rădăcina-n cruntul iernii ger e
Cînd m-apropii cu suflarea mea
Încălzind, corola voastră piere.

Flori de gheaţă vă privesc şi-mi zic
O, atîtea versuri fără viaţă !
Toate au să piară cîte-un pic
Ca făptura florilor de gheaţă.

Parcă văd al anilor convoi
Parcă-aud şi-un glas prin timp, prin ceaţă :
— Flori de gheaţă, ce să fac cu voi,
Reci, posomorîte flori de gheaţă ?

Cluj, ianuarie 1951

PAMÎNTUL

I

(fragment)

Pămîntul e al celor ce-l muncesc.
A scris poporul meu în noua-i lege...

Pluteşte toamna-n cerul românesc
Asemeni zburătoarelor pribege :
Mari lanuri de porumb abia cules
Foşnesc metalic cînd le-ndoaie vîntul —
Tu, şes străvechi — fără de margini şes,
Al celor ce muncesc e azi pămîntul !
Al celor ce muncesc...
                                        De unde vin
Aceste vorbe ? Şi de ce răsună
Un vuiet lung de lanţuri şi de chin ?
Trecutule, tu noaptea mea străbună
Fără de stele, fără de lumini,
Deschide-te, fereastră fără moarte,
Ocheanul vremii vreau să-l ţin în mîini
Să-mi văd străbunii.

Undeva departe
Pe-un cîmp iobagii cu securi și coase.
Bobîlna... O pădure grea de fagi,
Castele fumurii — colibe joase —
Pustiul răzvrătiților iobagi.
Și Doja, Horia, Cloșca și Crișan,
Și Tudor... Undeva departe tare,
Nici unul n-a murit — cu-nverșunare
Parcă lovesc și astăzi în dușman.
Pe-aceleași drumuri, în aceeași noapte
Întunecată-a timpului trecut,
Se văd țăranii-n 907
Incendiind ținut după ținut.
Și fiecare glas de răzvrătit
Aceleași vorbe parcă le îngînă
Scriindu-le cu sînge în țărînă,
Cioplindu-le în stînca de granit.
Aceleași vorbe au plutit prin sate
Zvîcnind în piept sub lanțul boieresc ;
Un gînd, un gînd istoria străbate :
Pămîntul e al celor ce-l muncesc.

Octombrie 1952

MARTIE

Unor prieteni [illegible]

Privesc pe cer în zare, atent privesc spre sud
Acolo unde bolta se luminează clară,
Aștept cu nerăbdare și-ascult și pare-aud
Vibrînd apropiată o nouă primăvară.

Aștept să reapară lungi șiruri de cocori
Și păsările toate din nou le-aștept să vină,
Aștept cu nerăbdare sălbaticele flori
Ivindu-și peste cîmpuri întiia lor tulpină.

Pe podul Someșului cînd trec, rămîn privind,
Cresc apele și-n valuri cadența lor s-aude
Și blocuri mari de gheață trosnesc din cînd în cînd
Izbindu-se cu vuiet în cheiurile ude.

Și-adeseori prin parcuri privirea mi se pierde
Printre stejarii falnici, printre castani ori tei —
Aștept întiia frunză ca o lumină verde
S-o văd cum izbucnește clipind în ochii mei.

O primăvară nouă răsare-n calea mea
Și-a țării hărăzită atîtor mari destine,
Ca un curent electric venind de undeva
Puterea primăverii o simt trecînd în mine.

Sînt însuși grădinarul acestui larg pămînt
Deasupra cărui arde incandescentul soare —
Dușmanii mei de astăzi și-ai primăverii sînt,
Și-ai zilelor acestea cu sevă-nnoitoare.

Ei sînt ca pomii care nu-nmuguresc ci mor
Și-aud venind în preajmă imense fierăstraie
Și-aud apropiatul răsunet de topor
Ce fără de cruțare din rădăcini să-i taie.

Prieteni, primăvara, copleșitoare, grea,
Pe zeci de mii de drumuri o auziți cum vine ?
— Ca un curent electric venind de undeva
Puterea primăverii o simt trecînd în mine.

DIN TURNUL GOLIA

Lui Ioanichie Olteanu

I

Trepte-nguste printre ziduri suie
Tot urcînd prin beznă am ajuns —
Golia, o, turn de cetățuie,
Prin uitarea anilor pătruns
Pînă-n raza stelei noastre roșii,
Turn înalt, în vîrful tău suii
Să privesc și să-mi ascult strămoșii
Care dorm în hrubele pustii.

Singur, pe terasa ta pătrată
Iată stau privind bătrînul Iași,
Niciodată, poate niciodată
Soarele arzînd peste oraș
N-a rămas atît prin pomii galbeni
Ca un vis al frunzelor de tei.

Toamna prin cetate-aruncă salbe-n
Calea trecătoarelor femei.

Dar un fluier a înnebunit
Și cîntînd cu sunete bizare
Turnul l-a schimbat și în sfîrșit
Altă lume-n ochii mei răsare.
Sunt demult, cîndva, mai știu eu cînd ?
Flăcări mari în Iași se văd arzînd
Copleșind biserici și palate...
Clopotele, clopotele bat,
Oști streine umblă prin cetate
Colindînd cu pas halucinat.
Turcii și tătarii vin să fure,
Fetele se mistuie-n pădure,
Călăreții se arată-n zare
Ca un nor.

E timpul, iată-i vin,
Vin răzeșii lui Ștefan cel Mare,
De săgeți, de lănci văzduhu-i plin,
Moldovenii-n pîlcuri se revarsă.
Fug dușmanii — drumul li-i pustiu,
A secat fîntîna, iarba-i arsă,
Valea s-a deschis ca un sicriu.
Drumuri, drumuri, moldovene drumuri,
Caii pier în valuri pe Siret.
Pier dușmanii destrămați ca fumuri
Cînd adie vîntul toamnei-ncet.

II

Cîte nu se văd din acest turn !
Dar coboară soarele spre seară ;
În curînd cu zborul lor nocturn
Bufnițele vor ieși afară,
Lilieci și fluturi mari și mici
Vor zbura ușor de prin unghere.
— Numai eu voi rămînea aici
Contemplînd orașul în tăcere.
Umblă vîntul — au pierit, s-au stins
Luptele și robii de-altădată.
Doar pe Ștefan vremea l-a atins
Cu aripa ei cam fermecată
Prefăcînd în bronz făptura lui...

Celor care trec pe străzi le pare
Că adesea umbra lui călare
Trece noaptea-ncet peste Bahlui.

Noi vorbim mereu de-acest părinte
Cînd zidim din nou bătrînul Iași.
Iată, ard frunzare pe morminte
Amintind incendiul uriaș,

Amintind războaie, canonade —
Apoi, liniștea cu pași de fum,
Poate dansul stelei care cade
Urmărind privirea mea de-acum.

O, Moldovă, apa trece lin,
Pasăre să fiu să zbor aiurea
Murmurînd puțin cîte puțin
Cîntecele care-adorm pădurea.
Cîte cîmpul, seara nu se vede,
Dealuri mari și ruginite vii
Ce de vin la crame-o fi și ce de
Cîntece departe auzii!
Greu ar fi să dormi în aste vremi.
Poate noaptea să colinzi pe stradă,
Să atingi un zid, să nu te temi,
Să te uiți spre nord să-aștepți zăpadă.
Să-nconjori bătrînele statui
Pipăind cu mîna bronzul rece,
Să privești cum doarme în Bahlui
Umbra ta — și-a vremii care trece,
Stelelor și lunii să le dai
Fără sens, vreun nume drag de fată...

Sau în Turnul Goliei să stai
Pîndind orașul cîteodată.

E tîrziu și clopotele zboară
Totuși mai rămîn aici, rămîn,
Poate fața mea e ca de ceară,
Poate ochii ard, poate-s bătrîn —
Nevăzut de moartea mea și nici
De furia celor ce s-ar teme
O, de-atîtea secole aici
Stau în turn și-aștept această vreme!

III

Zidul greu cu piatra lui străveche
Dăinui-va însă foarte mult;
Vremea-i care-mi spune la ureche
Cînd m-aplec cuvîntul să-i ascult.
Mulți vor mai urca aceste trepte
Prin întunecatul coridor —
Turnul însuși pare să-i aștepte
Înălțat spre cer întrebător.
Iată va fi seară ca și-acum.
Iașul luminat va arde-n vale.
Fabrici fără zgomot, fără fum,
Blocuri mari suind spre mahalale,
O, cum simt din gîndul meu ceva
De pe-acum în vremuri viitoare —
Printre mari lumini cu floare grea
Sfîșiind albastre seri în zare,
Vor fi ei, urmașii, vor privi
Cum privesc și eu în astă-seară,
Cum privește-n fiecare zi
Lumea care suie și coboară.

Ochii lor ce vor vedea atunci?
Toate-or fi atîta de schimbate,
Veșnic doar Siretul, printre lunci
Rătăcind, Moldova o străbate.
Dar privirea lor va învia
Anii noștri, lumea noastră toată,
Cum învie azi privirea mea
Legendarul Iași de altădată.
Și spre noi vor flutura ușor
Albele lor pălării de paie,
Ca un stol de pescăruși în zbor
Mistuiți de-a soarelui văpaie.

Cum acestea le gîndeam în noapte
Stînd în Turnul Goliei tîrziu —
Le-am rostit, le-am murmurat în șoapte.

Vîntul auzind m-a pus să scriu.
Noaptea era palidă, înceată,
Izvorau din lună șerpi de-argint,
Fiecare stea era o fată.
Arborii scoteau cîte-un cuvînt...
Apoi lin luceafărul de zori,
Ca o floare-și desfacu lumina.

În tramvaie, primii muncitori,
Fluierînd, treceau spre Nicolina.

RUTINA

Poezii cuminți și cenușii,
Exerciții școlărești mărunte !
Crești, începi, deprinzi și tu să scrii..
Vine iarna — pletele-s cărunte.

Din antologiile mai vechi
Rîd în hohot numele uitate,
Tînărul cu vată în urechi
De la capăt drumul iar străbate

Noapte. Biata lună s-a deprins
Ca o oaie blîndă să pască cetini,
Parcă vrea s-ajute dinadins
Veșnic unei rime la «prietini»,

Frunza-n arbori freamătă arar.
Nimeni nu te-ascultă niciodată,
Dragostea o cauți în zadar,
Fetele la geamuri nu se-arată.

Stelele s-au stins. Nu le-ai văzut ?
Pentru tine nu vor mai apare ;
Pasărea măiastră a trecut
Pe orbita ei înșelătoare.

Cîntăreț cu vată în urechi,
Trece coasa-n ierburi — cine bate ?...
— Din antologiile mai vechi
Rîd în hohot numele uitate.

AȘA NINGEA...

Ce fulgi mărunți zburînd deasupra mea
În roiuri mari de fluturi albi și vii !
— Și-n iarna ceea tot așa ningea
Cînd Lenin a murit ?
— Așa, copii.

Copiii ce-mi puseseră-ntrebarea
Prindeau în palme fulgii zburători.
Copiii ce-mi puseseră-ntrebarea
Mi-au revenit în gînd de multe ori.

Ah, și ce nea ! Cristali sau flori sau poate
Cineva spune-un basm siberian
Cu fluvii mari sub ceruri înghețate —
— V-am povestit de-ndepărtatul an?

Un exilat pe-ntinderi de zăpadă
Privea departe pînă-n țara mea...
O, fluturii ce-au început să cadă !
Și-n iarna ceea tot așa ningea.

Așa ningea. O, iernile cum vin !
Vor trece anii-n valuri mari și sure
Și iar va ninge (ninge-atît de lin
Cînd vîntul doarme-n casa din pădure !)

Iar voi, copii, veți întreba mereu :
— Așa ningea ? Ci timpul n-o să stea,
Cînd nu vă voi mai da răspunsul eu
Destui poeți vor fi ca să vi-l dea.

Căci întrebarea voastră poartă-n ea
Ceva din vremea lui nemuritoare.
— Așa ningea și-n ziua ceea oare ?
— Da, dragii mei, și-atunci ningea așa...

CELOR DIN URMĂ RUINI

Clopote-n Iași se leagănă spre seară,
Dansează pe cupole visul meu,
Pierdut prin lumea care mă-nconjoară
Colind peste covorul toamnei greu.

Ivite pe vreo stradă undeva
Mi-apar încă ruini de prin războaie
De-a demult, nu prea demult — se [illegible]
Agale-n ramuri, amintirea mea.

Citesc pe cărămidă afumată
Anii ce-ntorc cu cît privesc mai mult
Și zborul unei păsări îmi arată
Ca o săgeată, drumul. Și ascult.

Și parcă-n piatră deslușesc fiori
Și vuietul războiului se-aude
Cum marea-n scoici se-aude uneori
Vuind în preajma cheiurilor ude.

Ruini, puține cîte mai sînteți,
Voi nu sînteți vestigii de cetate,
Din sînul vostru n-au pornit săgeți
Și n-au lătrat pistoale-automate

Ați fost atît, o școală sau o casă
În care-au rîs și s-au jucat copii,
Ori vreo elevă se ivea sfioasă
Cînd auzea un glas din stradă
[illegible]

La geamuri, iarna cînd venea tiptil
Cu pași de nea, albastra dimineață,
Cu mîna mică poate vreun copil
Topea corola florilor de gheață.

Oricum, voi sînteți ultime ruini,
Trec tinerii pe străzi cu [illegible]
Și arborii din parcuri și grădini
În ramuri și-n uitare-o să vă-ngroape.

Soarele toamnei nu va-nvălui
Sfințind contururile voastre sumbre
Și nici pe caldarîm n-or mai [illegible]
Aceste lungi și-apăsătoare umbre.

Iar zidurile noi cuprind acuma
Ceva din viața noastră zi de zi
Ca nici un foc din cîte ard pe lume
Să nu le poată mistui.

Iași, septembrie 1955

ARTĂ POETICĂ

Unor confrați care se-ntrec în a da sfaturi

Puțin ai scris maestre, prea puțin,
E prea devreme să dai sfaturi încă,
Pocalul ce-l ridici nu-i plin de vin,
Piatra pe care stai nu-i încă stîncă.

Cuvintele pe care le aduni —
Răsună-adesea mult prea goale
Și încă nu s-au deslușit minuni
Ivindu-se din versurile tale.

Îmi spui cum pot să trec în veșnicii ;
Ci te-ai gîndit, cunoști tu drumul oare ?
Cu aripile tale cenușii
Ești pasăre ce n-a deprins să zboare.

Măsura acestor zile n-o cunoști,
Îți trebuie oțel să pleci la luptă,
Altfel se poate să rămîi de oști
Și obosit s-adormi cu lancea ruptă.

Sînt printre noi și unii ce-s cărunți
Și tot colindă să învețe-a scrie —
Ei cu toiagul încercînd prin munți
Iscară cîteodată apa vie.

Ei știu poteci prin codrul neștiut
Pe unde luna se preface-n fată,
Și cerbul de-aur încă l-au văzut
Cum traversa Dumbrava minunată.

Ei încă-ar mai putea rosti vreun sfat
Cum se ajunge-acolo și pe unde,
Ci în îndemnul tău banalizat
Nici o înțelepciune nu se-ascunde

Ai grijă dar întîi de versul tău :
Lumina ni-i destulă de la soare
Ca să putem să ne-avîntăm mereu
Pe drumurile artei viitoare.

NOAPTE

La noapte în potirul ce-l vor deschide crinii
Întîii fluturi poate încet se vor ivi.
Cînd vei deschide geamul în liniștea grădinii
Atîtea doruri stinse de mult, vei auzi

Lin, picurii de rouă vor umezi petale
În inima, o, viul, tacutul nopții grai —
Cînd vei deschide geamul ascultă luna mai,
Ascultă somnul florii și gîndurile tale.

CATRE CITITOR

Te văd plecat deasupra cărții mele
Ivită în sfîrșit de sub tipar.
Multiplicați ca pulberea de stele
Sînt ochii tăi pe file și tresar.

Şi paginile, ascult, foşnesc uşor
Ca nişte vorbe spuse-n şoapte,
Ca paşii mei pe-al frunzelor covor,
Ca zborul lin al pasării de noapte.

Un lac imes acum aş vrea să fiu,
Adîncul apei cerul să-l cuprindă
Şi tu la fel de mare şi de viu
Aievea să te vezi ca-ntr-o oglindă.

Aprilie 1954

UNUI GRUP DE FETE

Cam la aceleaşi ore vă-ntîlnesc,
La şcoală mergeţi sau vă-ntoarceţi poate,
Azi nu mai văd pe chipul tineresc
Rămase umbre-ntunecate.
Atîtea amintiri, dar ce ştiţi voi,
Fete mici crescute-n vremea noastră —
Anii dispar ca stelele ce cad
Tăind de aur dungi pe bolta-albastră,
Acum prin arbori izbucnesc petale,
Mă uit la voi şi-ascult tumultul străzii
E fluviul ce mă poartă zi de zi —
A poposit în turn ceasul amiezii.
Dar voi ce ştiţi, voi treceţi — şi vor fi
Rîndurile voastre nesfîrşite,
Asemeni florilor veţi înflori
Grădinilor podoabe strălucite :
— A celor care sînt, sau vor veni.

Cluj, mai 1953

POEMUL TEIULUI

Poeţilor clujeni

Acesta e teiul.
Era-nalt şi avea o coroană enormă
Şi frunzele lui fremătau
Tremurînd în vînt
Ca foşnetul lor de mătase.
Primăvara-averzea deschizînd
Frunzele care-nviau din muguri
Ca nişte fluturi din gogoaşe,
Apoi în mai, mii de albine
În florile lui căutau nectarul.

Ce linişte era-n Copou
Cînd el venea cu Veronica —
Se aşezau pe banca de lemn
Şi priveau.
Teiul era-ntotdeauna frumos,
Pe lîngă el treceau adierile
Vîntului ce rătăcea prin dealuri,
Se topeau dimineţile albe şi serile,
Iar toamna grădinarii aprindeau
Alăturea grămezile de frunze.

Era vremea cîntecelor lui.
În jur toate trăiau
Aşa cum sună stihurile-i mari.
Veneau de la Paris «Ai noştri tineri»,
Prin tavernele scunde înnoptau proletari
Strigîndu-şi durerea şi revolta,
Se auzea zbuciumul apelor
Cînd stelele plîngeau picurînd lacrimi de aur
Şi pe întinsul mărilor verzui
Luceafărul ardea-n singurătate.

De-atuncea versurile sale
Prin oameni au mers mai departe
Și s-au transmis ca un îndemn
De luptă, de viață, de moarte...
Proletarii au învins la noi
Și din ruine zidesc lumea nouă —
Cîntecele lor se aud pînă sus la Copou,
În jurul teiului —
Seara pe boltă răsare crai noi
Și frunzele-i îngînă veșnicia.

Ah, ce toamnă lungă a venit
Cu soare blînd și ceață străvezie !
Flăcări galbene pîlpîind la Copou
Mistuie arborii
Și teiul poetului
Pare-o cupolă de aur.
Acuma e bătrîn și cercuri de fier
Îi sprijină tulpina noduroasă
Și iarăși grădinarii-aprind
Alăturea, grămezile de frunze.

Pe băncile din preajmă iată vin
Îndrăgostiții să se-așeze —
Gîndurile lor curate zboară departe
Și ochii privesc la norii albi ca niște nuferi
Plutind pe lacul albastru al cerului
Sau la statuia de aramă
În care-nvie Veronica Micle.
Fetele spun : — Frumoasă era, doamne !
Iar teiul își scutură frunza lin
De parc-ar spune o poveste veche.

Privesc în liniștea grădinii
Și stau cu tine-alături, draga mea.
Una, două, trei... picură frunzele,
O, va fi undeva, va crește vreodată
Un tei să-ngîne cîntecele mele ?

Un tei deasupra căruia mereu
Să plutească în cercuri mari și line
Acvila timpului meu...
Un fior prin ramuri străbătu grădina toată
— Va fi odată ?... Va fi odată ?...

Iași, septembrie 1953

DUPĂ PLOAIE

Culturi bogate crească pe-ntinsul țării mele !
Cu mîna streașină la ochi, privesc în zare —
Ploile primăverii au umblat
Pe-ntinderea ogoarelor brăzdate.
În zori cînd pier cele din urmă stele,
Tovarăși, să ieșim la semănat.
Culturi bogate crească pe-ntinsul țării mele !

Colindă peste cîmpuri un vînt ușor de mai
Și-n aburii subțiri, iviți de soare,
Adesea parcă tremurînd se-arată
Profilul verde-al holdei viitoare.
A început un vînt — lăsați-l să bată !
Și primul fulger care-anunța vara
Din noapte a zvîcnit ca o săgeată,
Și păsările-ntoarse parcă spun
Că anul holdei noastre va fi bun,
Și izbucnind în flori candide merii
Lansează iar lozinca primăverii :
— Nici o parcelă neînsămînțată !
Ne-așteaptă cîmpul plin de seve tari,
Recolta va fi mare și bogată.

Pornim semănătoare în larguri cîmpenești —
Cît am luptat pentru aceste zile !
O, primăvară nouă care ești.
La orizont se-arată luni fertile.

Parcă zărese secara şi grîu-n lanuri verzi,
Cartofii dezvelind în zori flori albe
Cu picurii de rouă în petale ;
Atuncea prin porumb ai să te pierzi
Făcînd polenizări artificiale,
Şi floarea soarelui va lumina
Pînă tîrziu în noaptea clară,
Cînd vîntul va vrăji frunzele
Cu murmurul poveştilor de vară.
Pe-atunci în Bărăganul ondulat,
Cînd spicele-şi vor auri coroana,
Ivindu-se cu pas halucinat
Pe lanuri va dansa fata morgana.
Şi poate-ţi va veni să-ncalecI un cal şarg,
Pornind aiurea pe cîmpii la vale,
Să galopezi pierzîndu-te în larg,
Privind ca-n vis minunea miinii tale. .

Cînd văd aceste semne cum se arată-n zări
Îmi vine să colind din sat în sat,
Azi nici o greutate nu-i prea mare,
Tovarăşi, să ieşim la semănat !
Alături toţi la cîmp, ca o armată !
Lozinca primăverii trece-n zbor :
— Nici o parcelă neînsămînţată
Spre bunăstarea-ntregului popor !
Cînd zboară ciocîrliile spre cer
Şi-n zori dispar cele din urmă stele,
Întregul cîmp să fie-un şantier,
Culturi bogate crească pe-ntinsul ţării mele !

CÎNTEC ÎN MUNŢI

În nordul Bulgariei
În munţii Stara-Planina
Ningea.
Zburam cu o sanie,

Brazii erau îngheţaţi şi tăcuţi,
Zăpezile triste — caii iuţi.
Ar fi putut în curînd să înceapă
Un viscol.

Era trecătoare înaltă,
Drumul suia către altă
Cetate din munţi.
Ningea cu fulgi ca frunzele toamnei,
Fulgi mari printre care pădurea privea,
Numai un glas de fată cînta
Îndepărtat, ca din altă lume,
Sanie, sania mea...

Şi cîntecul fetei în zbor
Trăia în Stara-Planina.
Ce triste amintiri de demult
Îmi părea că ascult.
Încît mi-am spus că niciodată
N-ar fi-ncăput în pieptu-i de fată
Tristeţea cîntecului care plutea
Sanie, sania mea...

Au năvălit turcii prin sate,
Copacii se clatină tare,
Vîntul bate
Peste pădurile ţării bulgare,
Blestem, sfîşiere, urgie,
Satele ard — iarna e grea.
Frumoasele fete pleacă-n robie
Sanie, sania mea...

Lăsă vizitiul caii la pas,
Au tăcut zurgălăii, totu-a rămas,
Liniştit — brazii departe
Păreau păstori bătrîni fără moarte,

Și-n tăcerea munților nu se-auzea
Decît glasul fetei care cînta
Acel cîntec din alta lume
Sanie, sania mea.

Ningea în munții Stara-Planina
Și nu se vedea — undeva în vale
Era un cătun din care venea
Acel cîntec de-ndepărtată jale.
Acolo era o casă, și o fată
Pe care știam că n-am s-o văd niciodată.
Dar prin ceața zăpezii
O bănuiam cum era
Sanie, sania mea.

Anii zburau într-o clipă
Înapoi undeva, înapoi
Zburau duși de pasărea albă a zăpezii,
Pădurea venea spre noi,
Copacii bătrîni, bătrîni foarte,
Uitați de timp și de moarte
Mai tineri părură
Clătinîndu-și coroana a ură.

Turcii... Robia... Istoric coșmar
— Vine seara, mînă bunicule, mînă,
Pe mult încercatul pămînt bulgar
Robii din vremuri dorm în țarină.
Doar din cînd în cînd
Cîte-o fată
Pe drumuri de munte
Amintește-n cîntec robia uitată.

Ningea în munții Stara-Planina,
Ningea cu fulgi ca frunzele toamnei,
Fulgi mari printre care pădurea privea,
Curînd aveam s-ajung la Cazanlîc.

Și-n liniștea munților cînta o fată
Un cîntec ce n-am să-l uit niciodată
Pentru că nu se poate uita
Sanie, sania mea.

ÎN POIANA PARTIZANILOR

I

Nu-s cărări de-aicea mai departe,
Numai gîndul, nevăzutul drum,
Care duce dincolo de moarte
Străbătînd zăpezile de-acum.
Ce stejari bătrîni!
Unde să fie
Pașii luptătorilor din munți?

Călătoare-i iarna mea tîrzie
Cu pustiul anilor cărunți
Care-n zboruri rătăcind aiurea
Se topesc în neguri și dispar...

Vremea însă aplecînd pădurea
Cearnă pacea fără de hotar.

Liniște. Poiana-ndepărtată
Doarme somnul marilor zăpezi.
Nici un sat în preajmă — niciodată
Zgomot nu pătrunde-aici,
nu vezi,
Chiar în dimineți înseninate,
Decît umbra munților și-n rînd,
Liniile-albastre-nnegurate
În adîncul zării tremurînd.

În păduri, mai jos o mănăstire
Un mileniu a-mplinit de mult.
Şi prin ceaţa anilor subţire,
O legendă-a tremurat,
ascult.

În poiana singură, pustie,
Povesteşte-oare cineva ?
Vremea partizanilor învie
Ca un vis deodată-n faţa mea.

II

Sub pămînt ascunsă, — sub pămînt
Răzbunarea ţării — răzbunare,
Sub tăcutul cer al iernii, sînt
Partizanii patriei bulgare.

A venit o fată-n zori de zi.
Ce frumoasă fată ! Ca zăpada !
Ea le-a spus că-n noapte vor porni
Trenuri cu muniţii.
Şi-au să vadă
Fumul şerpuind prin munţi, uşor,
Ca o ceaţă sură — ca un nor.

Dimineaţa a venit o fată
Ca o veste printre anii grei
Şi-a plecat copila-ndepărtată
Sărutînd pe unul dintre ei.

Peste trecătorile din vale
Vor pleca la noapte — vor pleca
Zece fraţi cu puşti şi cu pistoale,

Un trotil arzînd, va sfîşia
Şinele de fier înzăpezite !
Treizeci de vagoane vor trimite
Vuiet de explozii şi de moarte
Zguduind pădurile în jur !

Munţii doar, ecouri au să poarte
Clătinînd albastrul lor contur.

Ai ! Cum trece vremea prin pădure;
În poiana-naltă ce tăceri !
Dorm pîraie.
Cine să murmure
Cîntecele unei primăveri ?
Peste neaua munţilor pustie
Partizanii ştiu că o să vie
— Ca o fată poate o să vie.
Unii prin zăpezi o văd venind
Cînd răniţi, în febra lor tîrzie
Se trezesc în noapte aiurînd.

Nopţile — plecare fără teamă,
Lupte-n codri —
glasul ţării cheamă
Cine va muri, cît de departe,
Îl vor duce în poiana lor,
Să-i vegheze somnul fără moarte
Foşnetul verzui al codrilor.
Cum se duce vremea prin pădure !
În poiana-naltă ce tăceri !
Ninge iarăşi.
Cine să murmure
Cîntecul acelei primăveri ?
Visul tremurat printre ninsoare
Despre rara, aşteptata zi,
Libertatea patriei bulgare
Va veni odată — va veni !
Cîţi vor mai rămîne oare vii

Așteptați de mame și copii ?
Ziua însă va veni odată
Străbătînd încet prin anii grei,
— Ca o fată poate — ca o fată
Sărutînd pe unii dintre ei...

III

Ninge. Oare văd în fața mea
Pasărea de-argint de altădată ?
Liniște ! Doar cerbii vor umbla
Traversînd poiana înghețată.
Chipuri din ninsoare văd iscate,
Glasuri oare ?
Umblă norii suri,
Clopotele mănăstirii poate
Vîntul iar le clatină-n păduri.

De opt ori zăpezile zburară
De atunci.
Și partizanii nu-s.
Au plecat și s-au pierdut prin țară
Izvorînd din munți de-aici, de sus,
Ca un pumn de rîuri laolaltă.
Unii sînt în Sofia pe-nalta Vitoșă,
Sînt alții-n Plovdiv poate
Sau în valea Yantrei zbuciumate,
Sau clădesc Dimitrovgradul lor
În răscrucea șesurilor trace..

Amintirea numai, uneori
Nevăzuți îi mai adună-ncoace.
Stau și-ascult poiana-nsingurată.
Liniște — pustiu.
Și totuși sînt !
Ochii lor privesc din codri, iată
Glasuri poartă despletitul vînt.

Sînt departe-n neguri anii grei,
Sînt departe partizanii-n țară —
Totuși a rămas ceva din ei
Străjuind poiana legendară.
Cum privesc aceste subterane
Simt că-s pline iar de partizani,
Simt că dacă umbrele dușmane
Ar pluti din nou peste Balcani,
În poiana asta-ndepărtată
Chiar acuma ai putea să vezi
Chipul lor de flacără ciudată
Răsărind deodată din zăpezi.

Rila, ianuarie 1953

UN STOL DE PĂSĂRI S-A TOPIT ÎN MARE

Un stol de păsări s-a topit în mare,
Pe malul verde singur am rămas...
— De ce sînteți așa frumoase oare
Sălcii de mare — fete din Burgas ?

Poate-ați privit prea mult adîncul apei
Și cercul ei verzui și despletit,
Poate smochinii, noaptea, prea aproape,
Prea mult și prea frumos au înflorit.

Ori marinari pe ape-ndepărtate
Prea multe leghe v-au purtat în gînd,
Ori vîntul mării cînd adie, poate
Prea mult în plete-nfirzie jucînd.

Trec prin oraș și nu mă simt străin
Pe străzile care sfîrșesc în mare...
— Ce să vă cînte un poet român
Venit pe-al vostru țărm din depărtare ?

Un cîntec despre cîmpul românesc
Cu roșii flori prin grîuri și secară
De pionierii noștri ce vestesc
Anii ce vin — de vulturii ce zboară.

În cercuri mari plutind peste Ceahlău,
Acolo unde apa cristalină
A Bistriței o adunăm mereu,
Din mari căderi să-mprăștie lumină..

E seară. Văd corăbii pescărești
Cu pînze albe-n larg spumînd adio!
Mai stau privind — e greu să părăsești
Această mare, oricît ai privi-o

Se-ntunecă. Deschideți geamuri [illegible]
Fetele voastre-s ale nopții poa[illegible]
Ce cîntă marinarii care vin
Plutind tîrziu pe mări îndepărtate

Ce cîntece să vă adie marea ?
Ce păsări albe-n zare au pierit ?
— Tîrziu, pe străzi, ce să vă cînte, oare
Ca să vă fie somnul liniștit ?

LA GRIVIȚA

I

Iată-mă dar pe cîmpu-nzăpezit —
Văd șapte monumente mari de piatră.
Toate-s așa cum mi-am închipuit :
Un sat printre nămeți fumegă-n vatră,

Spre sud păduri întunecate sînt,
Cu gravi stejari sau fagi, în depărtare
Peste zăpezi doar mărăcinii-n vînt
Cu violetul fum se mișcă-n zare.
Și stîlpi de fier cu brațe desfăcute
Ca niște antici, viguroși, atleți,
Cu sîrmele prin care nevăzute
Trec fulgerînd electrice săgeți,
Dispar în orizont purtînd lumina
Spre neguroșii munți Stara-Planina.

Privesc în jur. Pustiu, e-n miez de iarnă
Troiene mari, ce greu să le răzbești !
Cerul uitat a început să cearnă
Fulgi rari pe-aceste plaiuri bulgărești.
Înaintez tăindu-mi singur drum
Printre nămeți — zăpada-mi intră-n ghete,
Fulgii-n văzduh se leagănă acum
Plutind pieziș ca niște păsări bete.
Și-n fața mea pe cîmp, la cîțiva pași
Deodată ochii pot să vadă
Reduta ca un șarpe uriaș
Ucis — dormind sub palida zăpadă.

O fată-alături, un țăran bătrîn
Din Grivița,
era copil, el știe
Istorii...
Dar drumețului român
Din alt tărîm o doină îi adie.
— Era demult. Mai e prin munți vreo urmă ?
Pe Caraiman suia încet o turmă...
Și cîntecul ciobanului de-atunci
N-o fi rămas plutind tîrziu pe lunci ?
Erau în sate mulți flăcăi voinici,
Aud umblînd și-acum prin iarbă coasa...
Iată-i dormind printre nămeți aici,
Și ce tăcută-i iarna, ce frumoasă !

Bătrînul povestește despre timp,
Satul bulgar cu fete-nfricoșate,
Zborul șrapnelelor, ciudatul nimb
Al flăcărilor — turci umblînd prin sate,
Apoi armate ruse și române
Cu uniforme colorate viu
Zburînd pe cai frumoși...
Aici rămîne
În liniștea zăpezilor, tîrziu
Inima mea bătînd apropiată
O odă vouă, neuitați eroi,
Voi ce-ați zdrobit dușmanul altădată,
Părinți ai noștri, frații noștri, voi
Sunteți eterni ca timpul clar și greu,
Ca florile ce-n plante au să deie,
Ca fluviile ce plutesc mereu
Spre apa verde-a mărilor Egee.

II

Am străbătut bătrînii munți bulgari
Prin pasul Șipca. Am trecut orașe,
Fluvii, păduri de brazi și de stejari
Înfipți în stînci cu trunchiuri uriașe,
Prin Valea Trandafirilor trecui,
La țărmul mării-am stat pe stînca verde
Zvîrlind cu pietre-n valul albăstrui
Și urmărind nori albi pe-același cer de
iris.
Prin fabrici albe de mătase
La Carlovo, rîzînd, fete frumoase
Mi-au arătat cum se înnoadă fire ;
Foi aurite de tutun, în sud,
Prin fabrici mari ce parcă le aud
Mi-au tremurat aroma lor subțire.
Pescarii din Sozopol într-o seară
La pescuit de stridii mă luară
Și-n bărci plutind ei mă-nvățară cum
Să desfac midii, cu briceagul, iată...

Cum desfăceam eu nucile odată
În toamna grea de aur și de fum.
Și pretutindeni, toți m-au întrebat :
— Te-ai abătut prin Grivița vreodată ?
Acum, pe-acolo ninge ne-ncetat,
Doarme sub nea reduta de-altădată,
Acolo odihnesc strămoșii tăi,
Ei au căzut și pentru-a noastră țară,
Alăturea de ruși, acei flăcăi
Ne-au dezlegat robia seculară.
Să mergi, spuneau ei, să te duci să vezi !

. . . . !

Privesc în jur albastrele zăpezi
Și fumul mărăcinilor în zare
Și mii de oameni văd venind ușor
Sînt fiii dragi ai patriei bulgare,
Și-n liniște se-aude, glasul lor
Troienelor din preajmă dînd viață :
— «Eroi ce niciodată n-ați murit,
Dormiți ușor sub platoșa de gheață,
E veșnic somnul vostru liniștit,
Sînteți eterni ca timpul clar și greu,
Ca florile ce-n plante au să deie,
Ca fluviile ce plutesc mereu
Spre apa verde-a mărilor Egee».

IIII

...acela nu moare !
(Hristo Botev)

Acum pe cîmpuri totul a tăcut,
Fulgi legănați alene mai coboară,
Un fum ce se ridică abia văzut
De prin păduri plutind, e însăși seara.

Aș vrea să vă mai spun ceva, eroi,
Ceva din țara noastră pentru care
Ați adormit și norii peste voi
Cern fluturii zăpezilor bulgare.
Știu bine, n-am să spun nici un cuvînt
E-atîta liniște, de ce s-o tulbur ?
Este
O fată și-un țăran bătrîn și sînt
Anii uitați prin locurile-aceste.
Stau lîngă voi și tac. Destul mi-e dor
În sinea mea să mă gîndesc la toate
Și gîndul meu cu nevăzutu-i jar
Prin lespedea zăpezilor străbate.
Privesc spre nord, spre țara noastră,
vine
În zbor o rază-mprăștiind scîntei,
Și simt că voi ați înviat în mine
Și țara o priviți cu ochii mei.
Vă bucură priveliștile toate
Dar nu vă miră,
le-ați văzut demult :
Imaginile lor îndepărtate
V-au urmărit în febra morții —
ascult
Ce spune timpul ?
Spune că murind
Cei care luptă pentru libertate,
De-aceea veșnic îi purtăm în gînd
Că-n clipa morții, ochiul lor străbate
Halucinat, fulgerător,
Arzînd, în ceața anilor subțire ;
— Ascunsul, necuprinsul viitor
Cînd mor, îl văd cu ultima privire.

Sunt semne de ninsoare lungă,
spune
Bătrînul urmărind norii grei.
Să ningă mult, recoltele-or fi bune,
Le deslușesc de-acum cu ochii mei.

Reduta și cîmpiile din jur
Cînd vîntul primăverii iar va bate
Vor deveni iar cîmp de arături,
Tractoarele cu roțile dințate
Vor răscoli pămîntul.
Lanuri mari
Vor înverzi pierzîndu-se aiurea
Și vor ieși din nou țărani bulgari
Muncind cu rîvnă și privind pădurea.
Cîntul lor liber va pluti
Spre Dunăre, cu vîntul care-adie,
Și-au să-l audă-n fiecare zi
În drumul lor, români de pe cîmpie,
Ei vor gîndi sau vor cînta :
«Eroi,
Dormiți în umbra vie-a zilei, voi
Sunteți eterni ca timpul clar și greu,
Ca florile ce-n plante au să deie,
Ca fluviile ce plutesc mereu
Spre apa verde-a mărilor Egee».

Grivița, ianuarie 1953

AMINTIRI DIN MUNȚII BIHARIEI

I

Ce frumoase-s nopțile-n Cîmpeni !
Prin păduri, tîrziu un tulnic sună,
Vîntul înfioară-n Apuseni
Frunza-n codrii luminați de lună.
Mai departe-n munte — mai departe
Focuri ard și joacă sus pe cer,
E un aer de ciudată moarte,
Luna însăși s-a făcut hanger.

Bătălii au fost pe-aceste drumuri,
Morții dorm.
Ce taberi au trecut,
Cu topoare groaznice !...

Și fumuri
Din colibe arse pînă-n lut !
— Iancu ! (spun pădurile în șoapte)
Cu tribunii înfricoșători !

A pătruns prin frunze-n fapt de noapte
Ca o lance-albastră, un fior.

Moții răsculați — cu seculare
Răzbunări — prin codri-acum răsar;
Flăcări mari s-au despletit în zare
Ca o mare fără de hotar.

Vară. Ziua-i lungă — noaptea mică,
Liniști grele-n codri-acum străbat
Și-n tăcerea nopții, pe potică
Trece un drumeț îngîndurat.
Aspre vremuri !
Vîntul morții bate
Șuierînd în Munții Apuseni.
— O, pribeag pe drumuri depărtate,
Ce blestem te poartă spre Cîmpeni ?
N-auziși de Iancu ?
Spune,
Nu știi umbra munților — nu știi
Ochii care ard ca un tăciune,
Ca o răzbunare ?
Unde vii ?
Răzvrătire, sfîntă răzvrătire,
Cum te-atrag răscoale iar și iar,
Vezi cadavre, nu-ncap cimitire,
Tu privești purtat de-un gînd amar.
Unde oare pașii tăi se-ndreaptă,
Între munții răvășiți acum ?
O femeie undeva te-așteaptă,
De ce n-ai odihnă ?

Drum și drum,
Pe poteci de munte-nsîngerate
Noaptea cu cenușa ei străbate,
Focuri ard și joacă sus pe cer,
Luna însăși s-a făcut hanger.

Pasul călătorului prin munte
Foșnet dă și șoapte prin frunziș —
Raza lunii a sclipit pe frunte
Cu adîncul, straniul luminiș.
Dincolo de munți, în primăvară
Nu demult, a fost răscoala-n toi,
Dar boierii țara și-o trădară.
Au trădat lumina vremii noi.
Acolo prin Țara Românească
L-au pîndit atunci pe-acest drumeț,
Nimeni nu era să nu-l cunoască
Pe Bălcescu.
Glasu-i îndrăzneț
A chemat mulțimile să lupte,
Răsunînd pe-ntinsele cîmpii ;
Ascultau țărani cu fețe supte,
Tîrgoveții din periferii...
Ca un vifor zguduise anii
Răzvrătirea scumpei tale țări,
Spada ei ar fi ucis tiranii,
Dar au fost înșelăciuni, trădări.
Toate s-au sfîrșit !
Exil.
Departe.
Tu, Bălcescu, pribegești prin munți.

Dar mai ard nădejdile,
mai arde
Flacăra răscoalelor sub frunți.

Spre Cîmpeni, spre Iancu te grăbești,
Umblă vestea că oștiri moțești
Răsculate, cu securi și coase,
Îngrozesc Ardealul !

O, te-apasă
Singele și moartea fără rost.
N-ai venit să-ți cauți adăpost.
Ard întinderi,
Apusenii-n fumuri
Se îneacă.
—
Unguri și români
În zadar cu oștile pe drumuri
Rătăcind se luptă.
O,-n stăpîni
Să lovească fulgerul răscoalei !
La Viena-i undeva-n palat
Pajura cu gheare imperiale,
Vipere habsburgice se zbat.

..Să unești românii și maghiarii
Într-o oaste mare, de ne-nvins,
Lovind împărații, regii, țarii...
Îndrăznețul gînd ce l-a cuprins
Poartă pașii lui prin noapte deasă
Spre Cîmpeni — spre moții răsculați,
Unde-i groaznic șuierat de coasă
Și-i măcel și sîngerează frați.

II

Copoiană. Seara își agită
Umbrele, prin a pădurii vatră
Munții par o mare-ncremenită
De demult, în valuri mari de piatră.
Sus în codri Iancu-și desfășoară
Tabăra oștirilor.
Acum,
Cade vestea că venind din Țară,
Către moți — Bălcescu-și taie drum.
Cine-i el acest Bălcescu, oare ?
Știe Iancu — tribunii și ei,
Faima lui de mult a fost să zboare

Peste munții lor stîncoși și grei.
E Bălcescu minte luminată.
Drumurile noastre să le bată
Pentru ce ?
Prin fumuri rotogoale
Eh ! Luptăm, luptăm fără sfîrșit !
Dorul luptei, patima răscoalei
L-au purtat spre moți.
A și sosit.
Seară. Focuri.
Tabăra se-ntinde
Între piscuri sumbre, spre Abrud.
Cîntecul mulțimile cuprinde,
Glasurile lor răzbesc, se-aud
Printre stînci golașe, prin pădure,
Cîntece de luptă.
— «Ce soldați,
Înarmați cu pușcă și secure,
Să-i îndreptați spre țari, spre împărați !»
A privit Bălcescu, o, ce gînd de
Luptă și răscoală l-a cuprins.

Spre Abrud sînt ziduri fumegînde.

«Oștile acestea de ne-nvins
Ar putea porni ca o furtună
Peste munți departe-n București...
Cum le-ar duce el ca să răpună
Lanțurile Țării Românești.
— «Ce armată !
Frați — dragii mei frați,
Pentru cine oare vă luptați
Voi, mîndria noastră românească ?
Împărații-ei ne sînt dușmani,
Răzbunarea voastră să zdrobească
Tirania sutelor de ani !»

Ce sălbatic loc !

Stînci neumblate —
Tabăra e fără de sfîrşit.
Iancu îl primeşte ca pe-un frate
De departe-n munţii lui venit.
— «Iancule, stăpîn acestui plai,
Faima ta s-a dus departe tare,
Înspăimîntătoare oaste ai
Ce-ar putea şi munţii să-i doboare,
Dar în loc să lupţi, să te uneşti
Cu maghiarii, fraţi în răzvrătire,
Să zdrobeşti armate-mpărăteşti,
Pentru-a libertăţii propăşire,
Tu, alături stai cu împăratul !»
— «Eu pe ungur pentru-aceea batu-l
Că de-s patru neamuri în Ardeal,
Pe români de ce nu vrea să-i ştie ?
Apa noastră a ieşit din mal,
Cu potop de flăcări şi urgie !»
— «Iancule, viteazule bărbat,
Kosuth veşti de pace îţi trimite !»...

Iancu tace.
Vede-ngîndurat
Tabăra cu focuri risipite :
— «Moţilor, pribegilor munteni,
Pentru ce v-am adunat din sate,
De ce se dezleagă-n Apuseni,
Răzbunarea vremurilor toate ?
Dusu-v-am eu cum am fost gîndit ;
Poate-n noapte-am rătăcit din cale,
Buciumul pierzării ne-a vrăjit
Cu cîntări de-ntunecată jale.
Stîncilor ! Biharie, tu, mamă,
Ce ne-ai legănat în vatra ta,
Care drumuri sabia mi-o cheamă,
Ce meleaguri vom mai colinda ?

Ai ! V-aş duce orişiunde-ar fi,
Şi ne-am bate — blestemat ne-am bate !
Numai să vedem cîndva-ntr-o zi
Peste munţi un val de libertate !»
Pe sub stînci şi codri, seara, lin,
Flutură aripa-ntunecată.
Pe la focuri oameni s-aţin,
Cîntece se-aud.
Şi cîteodată
Chiote.

Priveşte Iancu-n zare,
Oastea lui se-ntinde-n depărtare.
Parcă simte-n piept o îndoială :
Oare drumul lui s-a rătăcit ?
Moţii pentru cine se răscoală ?
Împăratul poate i-a minţit.
Dar pe moţi, atîtea mii cîţi sînt,
Va mai şti el Iancu să-i întoarcă,
Nu-i o nebunie dacă-ncearcă
Steagul să-l înalţe altui vînt ?
— «Îndoieli mă bîntuie şi-i grea
Inima, Bălcescule fîrtate,
Bine zice Kosuth ca să dea
În Ardeal românilor dreptate.
Dar să lupt alături, să te-ascult,
Nu mai pot, e vremea prea tîrzie.
Kosuth el să-mi fi trimis de mult
Veşti de pace şi prietenie..
Bine vin şi-acum.
Dar ce pot face ?
Doar atît : să nu mai lupt cu ei.
Poartă-le scrisoarea mea de pace
Şi frăţia tribunilor mei !»
Patru nopţi în zbor şi patru zile
Peste munţi plutiră.

El a stat.
Le-a vorbit Bălcescu-nflăcărat.
— Zi-le, geniu al răscoalei, zi-le
De trecutul lor întunecat.
Zi-le tu de vremuri viitoare
Cum le vezi în visul tău de-acum :
Înfrățiți cu oștile maghiare
Lupta lor urmînd același drum
Va învinge,
sigur
va învinge !
Patru nopți la rînd,
Au trecut plutind, și patru zile.
A plecat Bălcescu ascultînd
Glasul unei tinere copile
Ce cînta-n Abrudul dărîmat.
Despre ce cînta frumoasa fată ?
Cîntec despre moțul răsculat,
Care nu se uită niciodată.

. . . .

. .Undeva în drum spre Seghedin
Către Kosuth, lui Bălcescu-i cade
Vestea, că în zilele ce vin
Kosuth cu-ai săi oameni la Arad e.

Te întorci, ajungi, aduci scrisori.
De la Kosuth — vești de împăcare.
E tîrziu și totuși o-ncercare
Spre Ardeal iar drumul să-l măsori,
Căutînd oștirile maghiare.
Le-ntîlnești luptînd din greu ;
Oștile țariste se revarsă ;
Te arunci în luptă, brațul tău
Fulgeră dușmani.
Pustie, arsă-i
Calea care duce orișiunde,
Pustiit Ardealul, răvășit.
Simte dor Bălcescu să se-afunde
Iar în munți.

Tîrziu, e fugărit.
Trece apa Mureșului — trece,
E tîrziu — coboară toamna rece
Peste codri.
Iarăși a ajuns,
Iarăși vede Apusenii — iară,
Iancu-ntr-o colibă l-a ascuns
Să-i asculte fluiera amară.

III

Mult a stat Bălcescu-n Apuseni,
S-a ivit septembrie în pădure,
Toamna-i tot mai rece, prin poieni
Scuturînd hățișurile sure.
N-a-ncetat măcelul.
Ard departe
Sate-ntregi și văi pînă-n Abrud.
E un aer de blestem și moarte —
Numai noaptea tulnice se-aud.
Parcă plîng ceva, parcă te cheamă...
Toate sînt tîrzii — toate-n zadar.
Scutul toamnei și-a zdrelit arama,
Tulnicele noaptea plîng amar.

N-a-nțeles nici Kosuth, nici românii,
Focul lor s-a mistuit în van.
N-au știut lovi la timp stăpînii,
Nici pe-adevăratul lor dușman.
Să fi-aprins la timp în pieptul lor
Flacăra unirii !
Să-și pornească
Moții, valul înfricoșător,
Ura lor, spre oastea-mpărătească,
Libertate Țării Românești,
Să dezlegi, frăție-ntre popoare !
Pe deasupra Vienii, să rotești
A lui Iancu spadă-ngrozitoare !..

Acum totul e sfîrşit — tîrziu !
Trec pe Mureş oştile ţariste...
Eh ! Colibă mică, ce pustiu
Frunzele se cern.
Şi-acelaşi vis te
Chinuie în nopţile de toamnă,
E un gînd amar care te-ndeamnă
Să te duci pe-un cîmp deschis
Unde încă pentru libertate
Se mai luptă — şi să cazi ucis.
Undeva pe plaiuri depărtate
Săbiile poate nu-ncetară,
Sunetul metalic prin pădure-şi
Poartă larg ecoul către seară.
Oşti în goana cailor pe Mureş...
Eh ! Pe Mureş undeva la vale,
Pe la Mirăslău, la Mirăslău,
Sub tăcerea măgurei domoale,
A sfîrşit Mihai eroul tău,
Mistuit de gîndurile-i mari.
E pe-un cîmp o cruce peste care-n
Fiecare toamnă, trei arţari
Cern înţelepciunea din frunzare.

Oşti străine-au împînzit Ardealul.
Acum totul e sfîrşit — tîrziu,
În ce parte să te poarte valul
Răzvrătirii ?
Muntele-i pustiu,
Numai sus, în piscuri la Abrud,
Tribunii lui Iancu se aud
Sfîşiindu-şi în păduri amarul :
— Împăratul a minţit !
S-a dus...
Care oaste ne-o călca hotarul
Dinspre răsărit ori din apus ?
Şi pe-o stîncă, Iancu-şi sfarmă jalea,
Ochii lui ceţoşi scrutează valea :
— Ne-a-nşelat coroana !

Am sfîrşit !
Sîngele pe stînci s-a irosit
În zadar !
O, ce să mai aştepte,
Oastea încotro s-o mai îndrepte ?
Ultima nădejde cum se frînge !

Moţii-n vale încă se mai bat
În neştire-i poartă ne-ncetat
Patima răscoalelor din sînge.

E tîrziu !
Să zbori pe-un cîmp deschis
Unde încă pentru libertate
Se mai luptă, şi să cazi ucis.
Undeva pe plaiuri depărtate,
Poate chiar pe Mureş o să ai
Un mormînt ca falnicul Mihai,
Amintind răscoale, lupte mari. —
Poate-o fi şi-o cruce peste care-n
Fiecare toamnă trei arţari
Au să cearnă pacea din frunzare.
Peste munţi ca păsări mari plutind
Trec încet amare nopţi şi zile,
Mai străbate-n aer cînd şi cînd
Glasul unei tinere copile.
Din colibă încă-l mai aude.
Cîntecul acesta din Abrud e,
Din Abrudul ars şi dărîmat :
— Cîntă, fată, tu, frumoasă fată,
Cînt despre poporul răsculat,
Care nu se uită niciodată...

IV

Flacăra răscoalelor s-a stins,
Printre albii apele duc anii.
Flacăra răscoalelor s-a stins,
Pregătesc cătuşele tiranii.

Țară, țară — cîmpuri nesfîrșite,
Sate mici — piraie plîng domol
Apăsarea zilelor strivite
Și durerea care-ți dă ocol
Amintesc de-un om cu chip subțire
Fiu al țării noastre românești.

O amară, stranie amintire
Străjuie conacul din Bălcești.

Trec țăranii-ntunecați spre șesuri :
— Ochii lui pe unde-or fi arzînd,
Vorba lui, cu-atîtea înțelesuri,
Ce meleaguri o fi luminînd ?
Trec țărani cu sapele-n spinare
Zi de zi spre cîmpul boieresc.
Ochii lor pierduți în depărtare
Rătăcesc în zare — rătăcesc :
Oare nu se va ivi vreodată,
Fruntea lui înaltă, luminată ?...
Fulgerele scapără în zare,
Înscriind destinul lor pe cer —
Noaptea peste cîmpuri, călătoare
Luna își mai poartă-al ei hanger.
Apusenii lung își sună-n codri
Frunza deasă tremurată-n vînt,
Doar arar se furișează lotrii,
Domnilor cătîndu-le mormînt.
Pe cărări trec moți și suie turme
Către piscuri-nalte și poieni,
Munții tac.
Ce amintiri să scurme
În adînc bătrînii Apuseni ?
Cu făptura lui halucinată
Iancu mai răsare cînd și cînd,
Clopotele din Abrud — să bată
Seara-ncep, peste păduri plîngînd.
Unde-a stat Bălcescu, în pădure ?

O colibă, prin desișuri sure...
Numai urme-au mai rămas.
Alături
Printre ploi albastre și omături
Au crescut mesteceni.
Sus în aer.
În singurătăți — vulturi se-ncaer.

Dar lumina frunții lui și gîndul
Peste munți plutește veșnic viu.
Codru-și sună frunza murmurîndu-l
Depărtării.
Printre stînci, tîrziu,
Cînd tresare fulgerul pe cer,
Chipul lui adeseori apare,
Ca un vis, ca o amenințare,
Urmărit cu groază de boieri.

Arborii trăiesc — arborii mor —
Ploi se cern și vînturi felurite,
Peste piatra Apusenilor
Răsuflarea grea și-o vor trimite.
Dar tu spune, cîntec al meu, spune,
Sunt departe gropile comune ?
— La Palermo ! La Palermo !
Unde
Doarme fiul țării noastre drag ?

Cei ce l-au ucis, nu s-or ascunde !
Cei care l-au fugărit, pribeag
Morții-s hărăziți.
Și într-o zi
Stema lor murdară va apune.
Timpul însuși pentru ei va fi
Cimitir cu gropile comune.
Dar Bălcescu, gîndul lui fierbinte,
Gînd care-l purtase spre Cîmpeni
Va străbate anii înainte
Străjuind bătrînii Apuseni !

— Frați pe veci românii și maghiarii,
Doborînd tirani !
Urmînd stejarii,
Moții liberi vor sui pe munte
Buciumînd în codrii albăstrui.

Va trăi sub fiecare frunte,
Cîndul ce-a zvîcnit sub fruntea lui.

POST SCRIPTUM

Aud un vuiet cum nu s-a auzit vreodată
Și nu se va mai auzi nicicînd —
Un vuiet al imenselor prefaceri
Mi-a pătruns în vis și în gînd.

Ca o membrană vibrează inima mea,
Ca o subțire și albastră lamă —
Cîntecul meu, o, ani ai viitorului,
Din depărtări vă caută, vă cheamă.

În liniștea pe care-o simt venind,
Urmașule, du la ureche-această carte
Ca pe o scoică albă, ca pe-un ghioc
În care s-aud uraganele mării.

Mai 1954

Din volumul

DOUĂ POEME

(1956)

LUCRĂRI ŞI ANOTIMPURI
SAU
MIŞCAREA DE REVOLUŢIE

CONVOIUL AMINTIRILOR

Pămînt al țării mele, pămînt întins, bogat
Sub cerul tău trăim de multă vreme —
Răsare soarele, un vînt s-a deșteptat,
În dealuri cîntă-o fată, de parc-ar vrea să cheme
Sat după sat, la muncă, pe ogoare —
Sau poate că e toamnă peste vii,
Sau poate-i iarnă și în seri tîrzii
Se-aude-o doină la o șezătoare,
Cînd viscolul, în valuri călătoare,
Dansează delirînd peste cîmpii.

Prin anotimpuri trecem ca prin păduri de tei
Care-nfloresc cînd ne răsar în cale —
Și-n inima tovarășilor mei,
Cînd scutur creanga, ning de sus petale.
Drumul meu trece azi din sat în sat,
Aceleași dealuri, văi, păduri și ape,
Doar rosturile noastre s-au schimbat ;
O primăvară nouă — și vara e aproape,
Și toamna cu sărutul de aur întîrzie
Pe creștetul livezii, și cerne frunze-acum,
Și-ncet se schimbă frunza în fulgi de-argintărie,
Cînd iarna mă întîmpină în drum.
Prin anotimpuri zbor acum și cînt
Minunea muncii din cîmpii și sate ;
Prin anotimpuri zbor, acum, slăvind
Trecerea vremii, holdele bogate.

O, mugur, înverzește-n versul meu,
Ploaie de vară, fulgerele tale
Să-mi lumineze pașii — și mîndrul curcubeu
Pe boltă, sus, să tremure agale.
Vă legănați cu ramurile pline
În versul meu, livezi de meri și peri —
Voi, muncitori din cîmpuri, vă adunați în mine

Și răsăriți în era care vine
Peste amurgul robilor de ieri.

ARIPA VÎNTULUI PESTE ZĂPEZI

Aripa vîntului trecu peste zăpezi,
Ca flacăra trecînd pe lîngă ceară —
În staule se auziră iezi,
Cu trîmbițele lor de primăvară.
Plîng peste cîmp omăturile, plîng,
Ogorul negru-ncepe să se vadă
Și ghioceii se arată-n crîng,
Ivindu-se din lacrimi de zăpadă.
Grîul de toamnă licărind verzui,
Cu aburii vibrînd peste hotare,
Trezește-n suflet orișicui
Elanul cîmpului, puterea creatoare.
Privim în larg — pîrîul își crește-n albii apa,
Deschidem magazia și scoatem, rînd pe rînd,
Plugul de fier, semănătoarea, grapa,
Pe care toamna le-am lăsat dormind.
N-au prins rugină roțile, cuțitul ?
Acum în sat ciocanele se-aud.
Cocorii iar au săgetat zenitul.
Adulmecă un iz de mugur crud
Boii, trecînd alene spre fîntînă
Și fata care-i mînă,
Cîntînd, se uită-n preajmă după flori,
Cînd sălciile cu plete înverzite,
Pe care vîntul mîna și-o trece uneori,
Strecoară-n noi simțiri nelămurite.

Aici e stațiunea de mașini —
Salcîmi jur împrejur, a fost cîndva moșie ;
Boierul rătăcește prin străini
Ca lupul în pădure, —
Se stinge-n neguri umbra lui tîrzie.
Salcîmi jur împrejur — bine-ai venit,
Tu, nemaipomenită primăvară !
Iată se-aud motoarele albastre,
Iată copacii-n aburi se-nfășoară.
Mecanicii se-apleacă sub tractoare.
Cu fețele-nnegrite de păcură și fum —
E-aproape timpul cînd, privind în zare,
Cu șapte pluguri vor porni la drum.
Aici e satul, cîmpul și pădurea,
Izvorul, rîul și aceeași larmă,
Zilele vin și trec pierind aiurea,
În eleșteul timpului să doarmă.

ARIPA VÎNTULUI PESTE PĂMÎNT

Aripa vîntului trecu peste pămînt
Și s-au zvîntat întinderile noastre
Cît de frumoase, uite, strălucind
În rouă, vin aceste flori albastre

Acum scoți puii galbeni prin ogradă,
Pui mici sclipind auriu ca stelele toamna.
Cloșca se uită-n înălțimi, să vadă
Voluta unui uliu

Și-i îndeamnă
Să soarbă-ncet cristali mărunți de rouă,
Să ciugulească iarba re-nviată,
Ca un balsam de viață pururi nouă,
De care nu te saturi niciodată.

Suiți de-acum uneltele în care
Și sacii cu semințe !

Şi se-nşiră
Convoi de oameni — soarele răsare
Şi-n raza lui ogoarele respiră.

O, tu care munceşti, oriunde-ai fi,
Descoperc-te-o clipă şi-ascultă peste ţară ;
E ceasul sfînt cînd plugurile ară
Pentru sămînţa care va-ncolţi.

Cîntă în larg tractoarele — şi vin
În urmă boii răsuflînd alene,
Seminţele puţin cîte puţin,
Pătrund în brazda stepei dunărene,
Apoi, în sus, pe Someş, în Ardeal
Şi în Moldova pe Siret — oriunde —
Din cîmp în cîmp, din deal în deal,
Ecoul dimineţilor răspunde.

Agitatorii de partid colindă,
De-a lungul ţării munca s-o cuprindă :
Să semănăm cu grijă pentru noi.
Am semănat pentru străini odată ;
Venim de departe, prin arşiţi şi ploi,
Am stat în temniţi şi-am fost traşi pe roată.
Coasele noastre şuierară peste
Conace şi moşii — şi am învins,
Cînd stele noi pe plaiurile-aceste
Strălucitoare-n August au descins.
Am luptat...
În încleştare au căzut destui,
Ei sînt aici — sînt pretutindeni,
Timpul îi poartă-n valurile lui.
Dar am ajuns să fim şi noi stăpîni,
De-aceea semănăm cu-atîta sete,
Pînă cînd seara iese din fîntîni
Cu limpezi melodii să ne desfete.

Loveşti cu sapa şi îngropi
Bobul seminţei — şi te uiţi în zare,
Mai e pînă la nuci, ori pîn' la plopi,
Ori pînă asfinţeşte sfîntul soare.
Pici sămînţa, ştii c-ai s-o revezi
La vară, sau tîrziu în toamnă poate,
Cînd va pătrunde arama în livezi
Şi tu vei strînge roadele bogate.

Aprilie trecu şi însuşi mai,
Cu floarea de salcîm, aproape că sfîrşit e ;
Ogorul meu pe care-l semănai
Le este mii de fire încolţite.
Răsare soarele şi-apune iar —
Ce bine e s-asculţi acum pămîntul,
Ţi-apleci încet urechea pe hotar
Şi parcă seva lui îţi umple gîndul.
Şi-auzi aievea bobul de grîu din piramide,
Care-ncolţeşte după mii de ani —
Şi-auzi vuind puterea pe care n-o ucide
Nici timpul, nici teribilii duşmani.
Soarele urcă şi arde.
Să mergem mai departe, mai departe !
Prin anotimpuri trecem ca prin păduri de tei
Care-nfloresc cînd ne răsar în cale,
Şi-n inima tovarăşilor mei,
Cînd scutur creanga, ning de sus petale.

ŢINUTURILE PRIMĂVERII PIER

Ţinuturile primăverii pier,
Miresmele de tei pe cîmp se scuturară.
Întîiul fulger izbucnit pe cer
Cu litere de flăcări scrie : Vară !
Ogorul semănat cît a crescut !
Grîul firav de-atuncea, acuma pîn' la piept e,
Porumbul pînă-n zări s-a aşternut,
Aliniindu-şi rîndurile drepte.

Și-n frunze verzi de sfeclă, vine roșii,
Artere par cu viu și proaspăt sînge —
Doar plopii șoptesc mereu, bărboșii,
Și fără sens o salcie pe malul apei plînge.
Cu ochi albaștri te privește inul,
Și-n frunze de cartofi sînt albe flori,
Cosit în brazde se zvîntează fînul
Prin care greieri cîntă uneori.

Răsare soarele — e timpul de prășit
Porumbul, floarea-soarelui, grădina —
Prin lanuri pirul iarăși s-a ivit —
Și volbura le-nlănțuie tulpina.
Din zori pornim și munca nu-i ușoară.
Soarele suie, jarul lui coboară,
Pe frunte apa curge în șiroaie,
Dar vreme nu-i, înaintăm mereu —
Peste sate și dealuri, departe-n zări — o ploaie
Și peste ploaie — mîndrul curcubeu.

Înconjurăm cu sapa tulpinele pe rînd,
Tăind buruieni și-mprospătînd țărîna;
Nu adunați în jurul lor pămînt,
Ca să respire-n voie rădăcina.
Să mergem la prășit a doua oară
Și-n miezul verii să pornim a treia...
Acum amiaza liniștea-și pogoară.
Ce bine-i după-masă, cînd răsfoiești *Scînteia*
Și trece-n tine murmurul din frunză,
Sau apa unui rîu te poartă vie,
Răcoarea ei cînd stă să te pătrunză
Și noi puteri în trupul tău adie.
Acum în sat, la colectiv, stuparul
Astîmpără albinele cu fum de iască;
Se-nvîrte centrifuga și picură nectarul,
E bucuros de albine stuparul
Și cugetă mereu să le-nmulțească.

Iunie trece cînd nu poți să-l vezi;
Cu zborul verii urci din-treaptă-n treaptă,
Cireșii zvelți și vișinii-n livezi
Prin crengi acum culegători așteaptă.
Vișine roșii, cireșe albe
Atîrnă-n ramuri — sclipitoare salbe.
Curînd în lăzi din scîndură de brad,
Le va primi cu șuier prin gări locomotiva,
Pe mii de drumuri, căutîndu-și vad,
Belșugul nostru spre oraș porni-va.
Și trenurile-n ritmul sacadat
Vor închina un cîntec frăției ce ne leagă —

Și fie satul cît de-ndepărtat,
Te vei simți trăind în țara-ntreagă.

REVANȘA CÎMPURILOR

Ai coborît din vișini, din cireși,
Te scuturi și te odihnești o clipă.
În zori de zi, cînd iar prin cîmpuri ieși
De aur face soarele risipă.
Grînele umblă-n aerul torid,
Ca valurile marilor oceane.
Pe coama lor scriu macii lozinca de partid:
Cereale! Tone — zece milioane!
Și te avînți cu secera în larg.
— Îți amintești cînd semănai odată?
Valuri de grîu în pieptul tău se sparg,
Înapoindu-ți primăvara toată.
Înaintezi — dansează peste cîmp
Tica lui Ilie, fata zburătoare,
Se leagănă pe lanuri ca un nimb,
Apoi o fură vîntul și dispare.
Snopii legați se-adună-ncet în clăi;
Cu lună seceri noaptea cînd e rouă!
Acum se-aud batozele prin văi
Și gospodina-ncearcă pîinea nouă.

O, zbucium de zi și de noapte,
În necuprinsul patriei, la arii
Batoza-nghite snopi de spice coapte,
Atenți, de veghe-n margini stau pîndarii.
Acum pe Olt și plute se ivesc,
Spre arie plutașii fac semne-acum și strigă,
De-aici din universul cîmpenesc
Te simți legat de țară c-o tainică verigă.
În nori de praf cîmpia se-nveli,
Un cîntec peste fiecare lan e :
Vor fi cereale, pentru toți vor fi
Cereale ! Tone — zece milioane !

Se stinge august undeva pe creste,
Cu-amurguri somptuoase de purpură arzînd —
Aceste-ntinderi calme și satele și-aceste
Păduri, sînt țara
Sub albastrul blînd,
O zare nouă peste cîmpuri cade,
Floarea soarelui se privește-n soare,
Și frunze de porumb, vibrînd ca niște spade,
Anunță-un anotimp care dispare.
Mă uit la moara de apă,
Și-ascult, ascult —
O vrabie îmi ciugulește-n palmă,
Ciripind un cîntec
De totdeauna.

OMUL ȘI VISTERIILE TOAMNEI

Pe drumuri urc încet-încet spre deal,
E-n mine-un dor ciudat care mă-ndeamnă.
Legănîndu-și cupola frunzarelor
Teiul a spus ca pentru sine : toamnă.

Noaptea aprindem focuri pe hotar,
Mistreții prin porumbi să nu se iste ;
Drumețu-n zori mai caută-n zădar
Rămasă nearată vreo miriște.

Farmecul glici, uite, își vestejește nimbul.
Lumina verde-a frunzei s-a mistuit în vară —
Dar dincolo de vestejire, cîmpul
Dezvăluie imensa lui comoară.

Bumbacul îl aduni în bătătură ;
Recolta fu atît de-mbelșugată,
De parcă înșiși norii cei albi se așternură,
Sporindu-ne grămezile de vată.
Culegem sfecla din pămînt — și-apoi
Taiem știuleții și-i suim în care,
De mult visează auriu șuvoi
Cuprinsurile marilor hambare.
La desfăcat, înlături mătasea ruginie,
Vezi boabele zîmbind. Cineva-ngînă
Un cînt tărăgănat de drumeție,
Pacea se-așează-n suflete stăpînă.

Și vin pe urmă zile neuitate,
Cînd strugurii se strîng și sus, la cramă,
Chemînd culegători din șapte sate,
Lovește toamna-n scutul ei de-aramă.
Coșuri cu struguri se zăresc pe umeri,
Cu nepuțință toate să le numeri :
Aici e Otonel, aici Fetească,
Și Grasă de Cotnari și Crîmpoșie...
Ca să gustăm licoarea lor cerească
Soarele-a strîns întreaga lui tărie.

Și totuși fără noi n-ar fi putut să crească
Această nesfîrșită visterie.

TÎRZIU, TOAMNA

Ciocănitoarea toamnei, euritmii egale
Dezlănțuie în arbori. Rînd pe rînd,
Multicolore flăcări în frunze se aprind,

Ca niște mari incendii vegetale.
Culegem nuci și îngropăm podgorii,
Și-altfel ca primăvara, se înseamnă
Din nou pe cer în șiruri lungi cocorii...
E vremea arăturilor de toamnă.
Ploi sure umblă-acum și sting ușor
Lumina galbenă din pletele pădurii.
Din nou ne cheamă spre ogor
Eterna sete a semănăturii.
Și pleci să tai copaci în Frăsinet,
Te-ntorci tîrziu, cînd ziua se ogoaie,
Bat clopotele seara și se destramă-ncet
În ceața picăturilor de ploaie.

Ciorile caută-n cimitir, prin iarbă,
Nucile verzi pe care le-au ascuns.
În poloboace vinul a contenit să fiarbă,
Puterea limpezirii l-a ajuns.
Cele din urmă gîște rătăcite,
Țipînd prin noapte, urmăresc
Drumul de miazăzi, spre delte —
Plugul și grapa, secera și sapa
Au ațipit în magazia de unelte.

Trec din noiembrie ultimele zile,
Cu ultimele frunze ce se desprind în vînt.
Deschizi un ziar și te zărești pe file,
Printre fruntași. Ai fost om de cuvînt.
Singuri în zarea de mărgean aprins
Venim de departe, din noapte —
De la străbunii care dorm uciși
Răzbesc spre noi nedeslușite șoapte,
Unii rămîn în urmă pe răzoare,
De parcă i-a orbit această rază —
Venim din noaptea lungă și mare
Și umbra ei în noi agonizează.
Dar vom învinge toate, rînd pe rînd,
Și vom surîde zilei — și vom cuprinde cîmpul
Cu-o singură privire.

E-aproape ziua cînd,
Alături toți, întîmpina-vom timpul.

Se adînciră stelele-n orbite,
Sărutul brumei veștejește firea
Și ultimele dalii ofilite
În drumul meu și-au scuturat privirea.
Mă plimb pe malul Oltului.
Apa n-a mai crescut.
Totuși din cînd în cînd apar bucăți de lemn,
Plutind la vale sub pecetea tainei.
Vînt umed și rece —
Îmi tot ridic mereu gulerul hainei,
Iar apa se destăinuie și trece.

O FRUMUSEȚE A TRECUT ÎN ALTA

Frunza, căzînd, în fulgi s-a preschimbat :
O frumusețe a trecut în alta.
Dealul din față pare un monument ciudat
Pe care mii de sculptori l-au făurit cu dalta.
Livezile de pruni și de caiși
Au adormit. Și neaua cînd coboară
Aduce-n visul lor muguri deschiși,
Stoluri de păsări, flori de primăvară.
Mai jos, în cîmpuri, grîul s-a pitulat sub nea —
Se bucură că ninge-așa de vreme,
Firul plăpînd nu va mai îngheța.
Sub blana de zăpadă nu se teme.
De-acum printre troiene-ți tai poteci,
Tai sfecla, cureți boabe, toci nutrețul —
Din toamnă ți-au rămas cîțiva dovleci
Pe care încă nu i-a prins înghețul.
Din cînd în cînd cu sănii mai duci la cîmp gunoi,
Adesea-i ger și-acoperi cu snopi de paie stupii —
Cînd latră cîinii noaptea, ieși la oi,
Să nu coboare din pădure lupii.
Cînd oaspeții sosesc de la oraș

Cu noul an îți place să te lauzi
Vezi iar ca-n vis întinderi mari și verzi
Pe care umblă ploaia străvezie,
Vezi iarăși floarea-soarelui — și n-auzi
Nici crivățul gonind prin stepă șui,
Ca o pădure albă zburătoare ;
Arunci un lemn în sobă și flăcările lui
Danseazā-n vinul roșu din pahare.

Trecuta vară, primăvară, toamnă,
Se-ntorc în tine-acum odihnitoare.
E bine însă mai ales cînd știi
Să cînți din fluier, ori să zici din gură.
Te-ascultă uneori în seri tîrzii
Sătenii — și cîntarea ta îi fură,
Și veselia-n preajmă se așterne,
Ori doinele de jale înfioară,
Pădurea de-altădată cînd își cerne
În amintire, frunza ei amară.

Viscolul are mii de glasuri,
Viscolul vine din țara Dornelor ;
Fantomele lui albe
Umblă pe dealuri
Și dispar
În șesuri, departe.

În aceste ceasuri, cînd somnul tău,
Înzăpezit pe drumuri, întîrzie să vină,
Aprinde lampa și deschide-o carte,
Să te pătrundă tainica-i lumină.
Deschide-o carte despre fîn, sau poate
Despre culturi de in, sau de legume.
Despre ținuturi noi și depărtate,
Sau despre noaptea care mai stăruie în lume:

O carte-n care inima ascultă
Melodia vieții fără sfîrșit —
Ca niște glasuri îndepărtate
Și dragi,
Se aud oamenii de azi
Și dintotdeauna.
Deschide-o carte și îndreaptă-ți gîndul
În universul ei, și dă-i de rost —
Adîncul vremii tale pătrunzîndu-l,
Vei răsări în lumea prin care n-ai mai fost.
Ianuarie înfășurat în mantii
Rămîne-n urmă. Și se văd departe
Zări albe. Însă tot de diamant îi
Șesul pe care vijelia arde.
Doar o neliniște
În oameni, în cîmpuri,
Cu toate că nu vezi nimic anume, —
E presimțirea altor anotimpuri.

Prin anotimpuri trecem ca prin păduri de tei
Care-nfloresc cînd ne răsar în cale —
Și-n inima tovarășilor mei,
Cînd scutur creanga, ning de sus petale.
Drumul nostru merge mai sus.
Cu fiecare anotimp urcăm o treaptă —
Sus, peste vîrfuri, se aprind lumini :
E viitorul care ne așteaptă.

CÎNTEC FINAL DESPRE MAȘINI

De mii de ani muncim acest pămînt.
Trec anotimpurile în convoaie —
Și soarele lumina și-a răsfrînt
Prin ceața grea a marilor războaie.
Am auzit motoarele, vuind,
Nu pentru noi, ci împotriva noastră,
Mașini de fier peste cîmpii, rănite
Incendiau recolte.

Floarea-albastră

A-zilelor de vară se ofilea în noi
Cînd păsări de oțel, însîngerate,
Cu țipete sinistre,
Purtau cenușa prin cîmpii și sate.

A fost cîndva — a fost nu prea de mult...
Am murit, am înviat, ne-am smult
Din sumbra lor teroare. Și mașina
Cîntecul nostru astăzi îl îngînă.
Peste ogoarele — foșnește lung grădina
Viața-n larguri freamătă stăpînă.
Mașinile-s făcute pentru oameni;
Tractorul cu șenile, aripa secerătorii...
Poți undeva să ari, să semeni,
Cu [illegible] de mașini impetuoase
Bătem pe poarta noilor istorii.
Ele sînt visul nostru și puterea —
Le-ascult tumultul greu și teama nu mi-i,
În mine simt tăria care ieri a
Zdrobit pirații din amurgul lumii.
Mă ridic din cîmpii,
Din sate — și privesc în depărtare:
Văd marile orașe ale țării,
Văd strălucind oțelul în cuptoare
Și-n clocotul imenselor uzine,
Simt grînele țăranilor, prezente,
Alături cu metalul care vine,
Turnat în forme vii, incandescente.
Din adîncimi minerii scot comori,
Noi încărcăm vagoane de cereale,
Și-ți poate-auzi cum sună uneori
[illegible] de mîine — al gîndurilor tale.
Noi generații tinere răsar
Și-nvață toate tainele mașinii,
Tractorul, trecînd peste hotar,
Răstoarnă hatul, spulberîndu-i spinii.

Noi pregătim în slavă avioane
Să cearnă-n zare ploi artificiale,
Noi vrem grădini de aur, vrem cereale,
Cereale! Tone — zece milioane!

Priviți pămîntul nostru semănat,
Acest ocean tăcut în care doarme
Dezastrul celor care l-au brăzdat
Nu cu tractoare, ci cu mii de arme.
Priviți pămîntul, voi, dușmani de-acum,
Vă domoliți furia voastră oarbă,
Strămoșii voștri pulbere-s și fum,
Mormintele s-au dizolvat în iarbă.
Ascultați cîmpul dimineața, seara,
Timpul de bronz, mareea grînelor, livada:
Cel care le va cerceta cu spada —
De spadă îi va fi sortit să piară!
Pămîntul vrea pacea holdelor,
Cîmpia vrea mașini, îngrășăminte,
Ploi liniștite sau repezi,
Și soarele cu raza lui fierbinte.

Trec anotimpuri și apun departe.
Pe-ntinderea cu herghelii de cai.
Aceasta e inima noastră,
Aceasta e viața pămîntului —
Noiembrie și luminosul mai.
Drumul nostru duce înainte,
Cu fiecare anotimp urcăm o treaptă —
În zarea de mărgean se-aprind lumini
Și țara comunismului ne-așteaptă.

DINCOLO DE IARNĂ

Pasteluri

(1957)

IMN CĂTRE FLORILE TOAMNEI

IMN CĂTRE FLORILE TOAMNEI

O, dalii, tufănici și crizanteme,
Flori tîrzii, flori de toamnă —
De aramă, de purpură steme
Peste paloarea grădinilor brumate,
Un sentiment nelămurit mă tot îndeamnă
Să vă iubesc mai mult decît pe toate.

Corolă rece o mîngîi în palmă
După-amiaza aceasta cît e de calmă !
Prin ceața toamnei pădurea se despoaie,
Departe se sting ecourile turmelor
Care coboară spre cîmpie ;
Cu fum împrăștiat prin iarbă
Ard frunze umede-n vie,
În zare cocorii se-neacă și dispar
In mările cerului fără hotar —
Și peste toate, ca o melodie,
Tulpinele se-nalță, se mlădie,
La nesfîrșirea toamnei, diademe,
Culori arzînd de iubire tîrzie —
O, dalii, tufănici și crizanteme.

Îmi spun adesea : cît e de bine !
Ce frumos știe s-adoarmă firea.
Cînd frunze galbene se-nchid pline de somn
Ca niște pleoape,

Cît e de bine să vezi peste toamnă
Plutind aceste flori tîrzii,
Ca nuferii peste mîhnite ape.
E-n toate ceva-nălțător și pur...
Niciodată să nu te-ntunecci, să nu te sperii —
Corolele cu luminosul lor contur,
Deasupra cîmpului de toamnă ard puzderii.

O bucurie-n piept — departe e grădina ?
Au început ploile mărunte, mărunte...
Cît e de bine să zărești tulpina
Cu sărutul de foc al petalelor —
E-n toate ceva drag, apropiat de suflet,
Să înflorești cînd totu-n jur se stinge,
Să înflorești, să te înalți în orice vreme —
O, frumusețe care-nvingi de-a pururi,
O, dalii, tufănici și crizanteme.

DESEN

Îmi place să privesc afară.
— Cînd au căzut aceste frunze ?
Și arborii se scuturară,
Și-n vizuini adînci, ascunse

Stau vulpi roșcate. Stoluri, salbe
Peste pădure nori de ceață,
Ca niște zburătoare albe
Plutind, de vîrfuri se agață.

Negru pămîntul se arată ;
Pe cîmpuri vîntul iar adoarme.
O ciută cade fulgerată
De trăsnetele unei arme.

Și liniștea cu-aripi ușoare,
Prin mii de pori respiră-n toamnă.
Doar plopii mistuiți în zare
Spre depărtare mă îndeamnă.

PRIVELIȘTE

Sînt în satul acesta —
Pe Amaradia.

Un drum peste cîmpuri, arături tîrzii,
Fumul tractoarelor trece cu aburii albi peste pădure —
Stau desfrunziți copacii. Fiece zi-i
Ca o pasăre mare
Cu aripile sure.

Case înalte cu negre acoperișuri
De șindrilă,
Porți mari de lemn umezite de ploi ;
La fostul conac se-mparte recolta,
Învălmășeală de oameni
Și care cu boi.

Chiar dacă ploaia vine iar măruntă,
E bine. Ascult pacea ogoarelor noastre.
Chiar dacă tu încă n-ai venit,
Eu știu că te va aduce o dimineață
Cu cețuri albastre.

Aici unde sînt
E atît de bine !

Stau ca un ogor semănat peste care
Zădarnic bruma și burnița vine.

Aici unde sînt— în satul acesta
Pe Amaradia.

MELODIE DE TOAMNA

Frunze metalice cad,
Oglinda apei, e spartă —
Frunze metalice cad,
Le-nvăluie apa, le poartă.
Dragostea ta m-a strigat ?
Vîntul îmi bate în poartă.

E de demult, de demult
Cîntecul apei aceste —
E de demult, de demult
Șoapte colindă prin trestii.
Dragostea ta s-o ascult ?
Murmurul clar al povestii.

Taie văzduhul plutind
Razele soarelui — spade,
Taie văzduhul plutind
Stoluri de păsări nomade.
Țară, în gînd te cuprind...
Bruma sau liniștea cade.

Ceață albastră în vad,
Seamănă oamenii grîne,
Ceață albastră în vad —
O, dimineața de mîine !
Frunze metalice cad
Aura toamnei rămîne.

SĂLCII DESFRUNZITE

Sălcii desfrunzite lîngă Olt așteaptă,
Soarele în ramuri trece spre apus —
Mai aud prin aer păsări. Și se-ndreaptă
Plopul cu o lance stăruind în sus.

Anii mei în suflet patimi noi deșteaptă,
Cîntecele toamnei iar mi le-au adus —
Sălcii desfrunzite lîngă Olt așteaptă,
Soarele în ramuri trece spre apus.

Caut umbra verii coborînd o treaptă
Cîte văd alături, cîte sunt sau nu-s...
Apa reînvie fiecare șoaptă
Din iubirea noastră care n-a apus
Sălcii desfrunzite lîngă Olt așteaptă.

OCTOMBRIE

I

În arbori toamna iarăși izbucni
Cu flăcări despletite în frunzare —
Cu fiecare oră, cu fiecare zi
Pătrunde-n mine vremea de visare

II

Privesc după-amiaza peste oraș, flămînd
De pacea care stăruie în cîmpuri...

Parcă demult n-am auzit cîntînd,
Parcă nu m-a întîmpinat niciodată
Atît de-apropiat iubirii mele,
Vreunul din aceste anotimpuri.

III

Eu nu mă tîngui către toamnă trist.
Simt doar aici bogatul ei tezaur —
Ursit am fost să-apar și să exist
În timpul mare-al viselor de aur.
Nu-mi pasă și nu pot să simt păreri
De rău, în fața brumei care cade ;
După-ncleștarea zilelor de ieri,
În cîmp și-n mine-aduce toamna roade.

IV

Cît de aproape-i soarele ! Și iată
Pădurea somptuoasă cum răspîndește-n zare
Mai darnică, mai vie, mai bogată,
Bețio de arome tîrzii și de culoare.
Acum e timpul. Haidem, draga mea,
Vreau să cunoaștem drumurile toate
Pe care toamna cu armura-i grea,
În ritmul veștejirii le străbate.

Te uită doar și nu rosti cuvinte,
Nu moare nimeni, inimă vioară —
După avîntul verii și patima-i fierbinte,
Un dor de somn în plante se strecoară.
Culori de basm în frunze — și-nchide codrul blînd
Pleoapele. Și iarba adoarme legănată
De vîntul lin. Mai lin, mai liniștit trecînd
În raze, amintirea se arată.

V

Am fost pe drumuri multe, departe-am fost —
mai știi ?
Veneau pe Olt puhoaie de ape tulburi. Casa
Din munți plutea la vale. Și parcă doi copii
Trecînd pe apă au fost prinși cu plasa.
Și crucea lor de salcie subțire
A înfrunzit și a crescut înaltă,
Că viața iar adesea începe să respire
Prin frunze și prin ramuri laolaltă.
Pe-atunci de toamnă-mi amintesc, de nori,
De bruma rece și de spectrul iernii,
De presimțirea stolului de ciori
Căzut cu plînset ritmic de vecernii,
Prin tîrguri invadate de mizerii,
Prin sate scufundate în noroi ;
Păreri de rău la destrămarea verii
Și doruri vagi de-ntoarceri înapoi
Pe-atunci au fost. Sunt doar în amintiri —
Eram copii — se desfrunziră anii...
Nimic nu moare, lujerii subțiri,
Bogații tei, mestecenii, platanii,
Ca soarele-n amurguri ard în zare
Mai darnici, mai aprinși, mai luminați —
Beție de arome tîrzii și de culoare
Pe crestele bătrînilor Carpați.

VI

Nu-i decît adormire, draga mea,
Această despuiere a naturii,
Nu-i decît somn arama toamnei grea,
Te uită-n înălțimi plutesc vultùrii,
Dar stai, rămîi în liniștea din jur...

Auzi ? E seva-n arbori, e fiecare rază —
Și dincolo de-al toamnei cețos și stins contur,
Semințele-n țărînă sînt vii și germinează.
Și chiar la pieptul meu cînd întîrzii
Simți dorul adiind în răsuflare,
De parcă-n noi, în arbori, în ierburi și-n cîmpii
Pîndește primăvara viitoare.

DINCOLO DE IARNĂ

MELODIE DE PRIMĂVARĂ

Primăvară ! au spus încet florile,
Ivindu-și culorile dintre omături tîrzii.
Primăvară ! strigară cocorii,
Plutind în șiruri înalte —
Peste cîmpii.

Primăvară ! murmurară pîraiele repezi de munte
Pădurile grave, cărunte,
În hora frunzelor încep să se prindă.
Primăvară ! a spus vîntul, sălciilor —
E timpul să vă scuturați pletele roșcate
Și să vă priviți în oglindă.

Primăvară ! se gîndesc oamenii,
Privind cerul albastru și clar —
Plugurile se urcă în car,
Ogoarele nesfîrșite tresar,
Aburii se-mprăștie prin iarba trezită.
— Cine va cînta un cîntec frumos
Pentru cea mai frumoasă iubită !

Primăvară ! un murmur universal —
Pe acest emisfer, primăvara !
E cineva care vine pe drum de departe,
Și cîntă mereu
Anotimpul și țara.

CĂLĂTORIE ÎN APRILIE

Într-o necontenită călătorie
Străbat pămîntul în lung și în lat —
De demult, sau dintotdeauna poate,
Acest destin al drumurilor,
Neamului meu de poeți i-a fost dat.

Poposesc pretutindeni, prin țări de departe,
de-aproape,
Și aievea — dar mai cu seamă în gînd ;
Acum aprilie prinde să dezgroape
Trandafirii și viile —
Iarna s-a stins în păduri.

Țărîna respiră prelung ;
Cu pleoapele grele de somn, încă doarme.
Aud uneori un zăngănit metalic,
— Sunt plugurile-mi spun —
Dar alteori zăngănitul pare de arme,
Și arbori de ceață-și resfiră coroanele,
Și simt în văzduh ceva de minciună, de
moarte...
Atunci, fără să vreau,
Duc mîna la pumnal
Și plec întristat mai departe.

Nu-mi place să traversez
Asemenea locuri —
Nici chiar cu gîndul
Nu-mi place să le străbat :
Nu-mi plac orașele voastre nesigure,
Cîmpul magnetic al nopților vestice,
Cînd peste ruinele zilei se-aude
Uzina de arme, vuind înfundat.

Călător fără gînduri ascunse,
Pe nimeni nu vreau să lovesc
Și să mint —
Dacă noaptea sau primăvara sînt beat uneori,
Sînt beat de furtuni, de imagini, de ritmuri,
Nu de războaie barbare
Și de absint.

Aprilie singur în zarea luminii
Piaptănă sălcii albastre și verzi —
Cît e de bine să alergi pretutindeni,
În oceanul acestui pămînt
Să te pierzi !
Numai orașele voastre nesigure,
Cu uzine de arme care gem înfundat,
Nici chiar cu visul, cu gîndul,
Nu-mi place să le străbat.

PRIN PĂDURE PRIMĂVARA ȘI IARNA

În lunile de iarnă trecînd cu pasul rar
Vezi arborii pădurii cu-nfățișări egale —
Uscați ori vii — cu toții asemenea îți par
Cînd neaua îi ascunde sub aripile sale.

Dar cînd de primăvară adie-ntîiul vînt
Și-n ramuri seva suie — și mugurii deodată
Deschid ochi verzi și limpezi rotind peste pămînt
Întîia lor privire de pasăre mirată,

Atuncea prin pădure deosebești ușor
Uscații arbori — care par schelete —
Îi vezi mișcîndu-și creanga în ritmuri desuete
Streini de primăvara ce arde-n jurul lor.

CÎNTEC DE SEARĂ

Cade seara ca o ploaie străvezie,
Mii de geamuri mă privesc pe-aceste străzi —
Cade seara ca o ploaie străvezie,
Mii de geamuri mă privesc şi mă îmbie —
Amintire, tu mă cauţi şi mă vezi.

Cădea seara şi pe-atuncea ca şi-acum...
Mii de geamuri fără flăcări în orbite,
Cădea seara şi pe-atuncea ca şi-acum —
Case mari plutind prin nopţile de fum,
Întindeau, ca orbii, mîinile trudite.

Nu treceau pe-atunci cocorii către nord,
Sau treceau ascunşi şi nevăzuţi de nime —
Nu treceau pe-atunci cocorii către nord;
Avioanele cu armele de bord,
Duhul morţii-l răspîndeau din înălţime.

Au murit acele vremuri, au murit.
— Ce mai vrei cu trupul tău, frumoasă seară?
Au murit acele vremuri, au murit —
Dar Austrul vine lin din asfinţit
Şi-mi şopteşte că mai au pînă să moară.

Primăvară care bîntui în cîmpii,
Frate bun mi-e cin' se ia cu mine bine —
Primăvară care bîntui în cîmpii,
Ci duşmanii care-mi vin nu pleacă vii;
Eu aici am fost demult — şi voi rămîne.

Trece Someşul vuind ca un torent,
Pe sub poduri mari de piatră se mlădie —
Trece Someşul vuind ca un torent,
Mii de geamuri strălucesc incandescent,
Cade seara ca o ploaie străvezie.

CLIPA CARE TRECE ŞI DISPARE

Clipa care trece şi dispare
Seamănă cu florile de măr
Ce-şi deschid corola sclipitoare
Iar apoi se scutură şi pier.

Viaţa lor rămîne mai departe
Peste primăvara care-a fost
Fructele pe crengi rămîn s-o poarte.
Împlinind al florii veşnic rost.

Şi cînd toamna galbenă străbate
Legănîndu-şi arborii în vînt,
Cad încet seminţe colorate
Încolţind în tainicul pămînt.

PLOI DE MAI LA CLUJ

Plouă la Cluj în luna mai,
E cîntecul pe care nu-l ştiai
Dar în oraş sunt multe flori frumoase
Pe străzi, în inimi sau în case.

Noi ne-am deprins demult aşa
Cu ploaia timpurie,
O aşteptăm ştiind cînd va zbura —
Peste oraş o aşteptăm să vie
Ca o fată albă ori cenuşie.

Pentru îndrăgostiţi adesea ploaia pare
Mai despletită, mai apăsătoare,
Dar cum ar fi, s-au învăţat şi ei —

Ochii lor simt soarele fără-ncetare
Chiar dacă norii se adună grei
Ca niște păsări amenințătoare.

Adesea ziua, alteori în noapte,
Ploile cad încet ca niște șoapte,
Plutind picuri colorați în văzduh
Ca o poveste de stuh.
Eh ! dar uneori, uneori,
Parcă diavolii umblă prin nori,
Fulgere mari își împlîntă în cer
Halucinatul lor hanger
Și ploaia cade
Cu mii de suliți și spade,
Bătînd prin noapte păduros și greu
La poarta orașului meu :
— Deschide ! Deschide !
Copacii înălțîndu-se parcă ar ride,
Turnurile Clujului se clatină cenușii
Bătînd orele tîrzii,
Și clopotele-nnebunind de teamă,
Parcă se tînguie și blestemă și cheamă.
Atunci, draga mea,
Mi-amintesc, ne spunea
Bunica : tăceți și dormiți,
Ssst ! n-auziți ?...
Și ne spunea că în astfel de vreme
Cînd e noapte și tunetul geme,
Desprins din seculara-i depărtare,
Pe calul lui de bronz, uriaș
Craiul Corvin Mateiaș
La miezul nopții trece prin oraș...

Dar ploile în Cluj prea mult nu țin,
În zori se topesc ca un cîntec,
Soarele iese iar și-i atît de aproape
De parcă plutește pe ape,
Și toate sunt limpezi și clare
Strălucind umede-n soare.

Un timp și cerul e senin, curat,
Iar florile cresc ca niște cupe de rouă
Aduse din codri nouă —
Tremurate flăcări par teii și duzii
Uneori chiar cerul de curcubeu e brăzdat
Dar noi nu ne îmbătăm cu iluzii
Noi știm că iar o să plouă.
Că plouă mult la Cluj în luna mai.

Ci tu ascultă atentă al ploilor grai,
Uite ce negru părul tău îmi pare
Cînd norii noștri se adună-n zare
Și ochii ce adînci, și ce frumoasă
Mi-apari în ziua asta ploioasă.
Și-am să te duc în curînd
Să vezi și să auzi crescînd
Grădinile cu flori —. O, florile,
Cum își aprind la noi, în Cluj, culorile,
Florile, florile noastre,
Roșii ori verzi, galbene ori albastre,
Crescute din ploi
Pentru tine, pentru toți, pentru noi.

Ascultă lumea ploilor de mai
E cîntecul pe care nu-l știai.

SALCÎMI

Salcîmi, arbori de cîmpie
Cu flori albe năpădite de albine,
Voi îmi amintiți copilăria,
Voi sînteți frați cu mine.

Acolo pe malul rîului,
Șesul întins, cireada de vite —
Un copil desculț alerga
Cu picioarele prin mărăcini rănite.

O, drumuri lungi șerpuite prin iarbă...
Mai trăiți salcîmi, ori ați fost tăiați
Cîndva-ntr-o iarnă cu zăpezi și viscol,
Frați ai mei, frați ?

Poate dintre toți numai eu
Am rămas să port veșnic florile voastre
Scuturîndu-le, scuturîndu-le
Albe, sub ceruri albastre.

Căci sufletul copilului de-atunci
Adeseori învie-n mine —
Salcîmi, arbori de cîmpie,
Cu flori albe năpădite de albine.

APELE CRESC

Apele cresc în albii și trec
Peste cîmpii, prin orașe de piatră —
Apele cresc anunțînd primăvara ;
— Departe de noi o haită de cîini
Se-aude uneori cum latră.

Prin inima fetelor trec presimțiri,
Bătrînii privind spre cer așteaptă cocorii —
Puteri nedeslușite în oameni învie ;
— Departe de noi o haită de cîini
Se-aude uneori lătrînd a pustie.

Dar primăvara nouă
Nu ține seamă de haita lor —
Soarele tot va răzbi prin cețuri obscure,
Vine timpul mare, copleșitor,
Peste oameni și cîmpuri, peste ceruri și ape,
Peste pădure.

Cine va îndrăzni să tulbure
Această nouă primăvară —
Cu vuiet de explozii demente...
Cenușa să se-aștearnă peste iarba abia înverzită,
Cine va îndrăzni să trimită un glonț ucigaș
În pieptul ciocîrliei care suie spre cer ?

O, de va fi cineva,
Să tulbure bogata noastră pace,
Cu fluierat de bombe asasine —
Vom ști să-i înălțăm un rug enorm
Și noi
Și marea primăvară care vine.

DINCOLO DE IARNĂ

Cînd cerul prin ianuarie se-acoperă de nori
Și fulgii ning și neaua începe să se-aștearnă,
Îmi place să-mi închipui uneori
Ce se petrece dincolo de iarnă.
Atunci din fața mea parcă dispare
Zăpada care bîntuie pe străzi
Și fiecare fulg schimbat în floare
Mă poartă-n lumea primăverii care
Trăiește peste marile zăpezi.

Văd ridicîndu-se copacii din cîmpii
Să-și scuture coroana de omături,
Să se privească-n ape străvezii —
Și fiecare-și spune : Ce somn adînc dormii !
Și-n înălțimi cocorii plutesc trăgînd în lături
Perdelele de nouri cenușii.

O, fluturii se-aud în crisalide
Și vîntul primăverii cu nevăzute mîini,
Prin sate se oprește și deschide
Porțile mari de lemn albit de ploi
Ale stațiunii de mașini.
Și-n zare
Pe cîmpuri negre au pornit tractoare
Alăturea cu ultimii plăvani
Și seve din pămînt înnoitoare,
În arbori suie, deschizînd spre soare
Florile primăverii și ale-acestor ani.

— Dar fulgii ning întruna ca fluturii, afară —
De țara Dornelor îmi amintesc, demult...
De mii de ani Rarăul visează primăvara,
Cînd viscolele iernii prin codrii lui coboară
Și clatină copacii pe care îi ascult.

Asemenea și mie, cînd fulgii-ncep să cearnă
Îmi place să-mi închipui uneori
Lumina primăverii de dincolo de iarnă
Ca soarele ivindu-se din nori.
Și-mi stăruie în preajmă un cîntec și-l închin

Acestor zile care trec și vin
Cu seva lor suind înnoitoare —
În visul meu și-n ramuri de meri sau de castani
Văd dincolo de iarnă puzderie de floare,
Florile primăverii și ale-acestor ani.

LEGĂNARE DE RAMURI ÎN MAI

I

Aripa străvezie a vîntului de mai
Lin se mlădie-n aer și leagănă-n lumină
Aceste flori și ziua pe care o așteptai
Din cerurile vaste, ușoară, să revină.
De-acum e primăvara aproape de sfîrșit
Și trec petale albe-n văzduh, ca primii fluturi.
Dar fiecare iarnă prin care-ai rătăcit
Îți lasă-n piept o floare pe care n-ai s-o scuturi.

Întind încet o mînă să simt în palmă boarea,
Să prind petale, — poate pe-aici pe undeva,
Cîndva-ntr-un mai îmi pare, plutii cu migratoarea
Iubire. Și aroma din vara ce venea
Tîrzie și domoală, e-aceeași care lin,
Mă-nvăluie în valuri crescînd de nu știu unde,
De-mi pare că o fata morgana de jasmin,
În pieptul meu și-n suflet balsamul și-l ascunde.
Deschide ochii iarăși, doi ochi venind din vis,
Doi ochi să se deschidă imenși, privind spre vară
Și-n irisul albastru al cerului deschis
Această legănare de ramuri să dispară.
Deschide ochii iarăși tu care-ai fost pe-aici,
Hotarul primăverii prin ceața ta străbate,
Pleoapele de umbră încet să le ridici
Cînd roiuri de petale din ramuri legănate
Zburînd, rămîn în aer. În ochii tăi îmi place
Să urmăresc destinul acestor roiuri albe
De flori — și să-mi închipui că fiece petală
După ce rătăcind prin văzduh
Va simți oboseala și somnul —
Va coborî pe sînii tăi ușor,
Ca fluturii atrași de lalelele galbene...
Și-n pacea deplină doar vîntul de mai
Va legăna pe cer aceleași ramuri.

II

Ce mari crescură frunze-n arțari !
Nu mă gîndeam să crească așa de mari — și-așa de
Curînd să-mi vină-n suflet un dor de cîmpuri mari,
De țărmuri peste care în falduri marea cade.
Mi-ar trebui aripa acestor reactoare
Prin țara fără seamăn a stelelor să trec,
Să simt vecinătatea exploziei solare
Și-n spațiul nesfîrșit să mă înec.
Va fi cîndva... Dar iată cum toate se alină
Pătrunse de iubire — și se deschid vibrînd
Și ramurile, vîntul le leagănă-n lumină,
Plecîndu-le deasupra zilei, blînd.
Nu, n-aș putea să plec — e-atît de-aproape
Această legănare de ramuri și de flori,
De-mi pare că eu însumi, pe malul unei ape
Acoperit de frunze mă legăn uneori.
Acum pe trotuare petalele se string
Și vîntul le rotește purtîndu-le de-a valma —
Visîndu-mă departe, rătăcitor prin crîng,
Străbat pe bulevarde și deslușesc în calma
După amiază, rostul atîtor întîmplări,
Văd anii cum trecură prin zbuciumata viață,
Ca printr-un cîmp de luptă, strămoșii mei călări,
Cu-armuri de zale dispărînd în ceață.
Nu, n-aș putea lipsi de-aici prea mult,
Aș reveni pe-aceste pămînturi de oriunde,
Să dorm și să știu că deasupra
Se leagănă pe cerul primăverii
Ramuri prelungi
Care-și scutură floarea de mai —
Să dorm și să știu că deasupra
Se plimbă-n amurguri de jar
Un tînăr așteptînd o fată —
Să dorm somnul lin al cîmpiei
Din care nimeni nu se-ntoarce niciodată.

III

Aripa străvezie a vîntului de mai
Lin se mlădie-n aer și leagănă aceste
Tulburătoare ramuri — gingașul evantai
Venind dintr-o feerică poveste.
Prea rar mi-aduc aminte să fi simțit în piept
Atît farmec tînăr și viață neînfrîntă —
Ar fi destul spre arbori un singur braț să-ndrept
Urcînd în ramuri seva care cîntă.
— Dar ce va fi ? O, veche-ntrebare fără sens...
[illegible] nu, răspunsul să vină altă dată.
Va fi o pasăre, și-un cer imens
Prin care timpul mare și gol o să străbată,
Va fi un țărm și-n zare vor apărea cetăți,
Și duhul meu în plante pătruns și-n roci fertile,
Va respira în pacea aceleiași vieți
Pe care-o murmură trecînd aceste zile.
Mai sus, mai lîngă boltă e aerul ușor,
[illegible] în pruncie vedeam mereu ciudate
Aripi de zînă albă, ivindu-se din nor
Și dispărînd în lacuri nemișcate.
Oceanul înălțimii cuprinde și acum
În apa lui albastră și clară, colinul
Zilei de petale albe — cînd rătăcind pe drum,
În legănate ramuri îmi deslușesc destinul.
Nu mai aud vreun sunet — doar ramurile verzi
Abia foșnind se clatină, și-adie
Suflarea de departe cu care mai dezmierzi
Tu, vînt de mai, grădina mea tîrzie.
Și lîngă [illegible], neliniștitul roi
Al razelor de soare ce mă cuprind febrile,
Dispar în frumusețea pe care printre noi,
O murmură trecînd aceste zile

LA NORD DE SOMEȘ

PEISAJ ÎN APĂ

Ziduri înalte dorm în oglinzile rîului,
Și apa le spală mereu,
Le spală și trece mereu
Murmurînd cu încetineală un cîntec,
Despre drumul lung străbătut
Și despre ceața
Din munții Biharici.

Mă uit în apă și văd :
Fumegă norii ;
Mă uit în apă și văd
Podul cu toți trecătorii —
Apoi mai departe, răsfrînte în apă
Coșuri înalte înnegrite de fum
Și negre depozite de cărbuni
Și depozitele de cherestea, sclipitoare și albe...:
Mă uit în apă și văd
La geamurile deschise, femei care-aruncă în rîu
Coji de cartofi sau frunze de morcovi
Și hîrtii colorate spre care înoată
Peștii verzi ai adîncului —
Mă uit în apă și văd
Cerul de iunie
Odihnindu-și ființa în oglinzile rîului...

Și apa le spală mereu,
Le spală și trece mereu.

DUPĂ-AMIAZA FOBURGULUI

Un galben orizont căzut departe
Peste maidanul năpădit de ciulini.
Copiii se opresc din jocul lor,
Ascultă și privesc spre fumul negru
Al unui tren — și iarăși alergînd
Se-aruncă la pămînt,
Lipindu-și urechile de iarba prăfuită —
Ah, ce mai duduie pămîntul,
De parcă tună undeva în ceruri,
Cînd ceața de sticlă a ploilor
În zori toride o gonește vîntul.
Petalele dulci ale unui salcîm
Se scutură încet pe caldarîm,
Se scutură și-n pieptul meu — a cîta oară ?
Ce vară și ce pasăre coboară ?
O adiere oare sau un zbor e
Ce leagănă lin în văzduh
Sfori lungi cu rufe multicolore ?
Nu te opri — de după colț
Apar mașini basculante,
Trezind cu roțile lor puternice
Praful maidanului. Țipă striviți
Ciulinii ce creșteau netulburați.

Și-n timp ce cărămida se descarcă
Atît de roșie, părînd că arde,
Foburgul moțăie pe-acoperișuri,
Visînd fosforescente bulevarde.

SEARA SE-NTORC OAMENII

E seară,
Nu vă mai spun nimic —
În clipele cînd se revarsă pe străzi
Torentul celor care trec spre casă,

Las' să vă cînte-n locul meu mulțimea,
Ca o pădure pe-ale cărei strune
Furtunile de primăvară-și lasă
Din zbor înalt, cîntările nebune.

Nu pot să vă mai spun decît atît:
Deschideți ușor, deschideți liniștit,
Deschideți fără zgomot o fereastră
Și ascultați așa cum ascultau
Femeile, vuietul mării,
Cînd lunecînd pe valuri, în amurg,
Din ceață se-ntorceau corăbierii.

În fiecare casă se-ntoarce cineva
După o zi de muncă. Și e seară,
Ușa se deschide cu un cîntec abia auzit,
Pe fruntea albă un sărut coboară,
Ca un fluture lin pe o floare de vară.
Ce bine e cînd amîndoi sînt tineri
Și nici unul n-a cunoscut
Răceala zăpezilor vremii...
Dar și atunci cînd te atinge iarna
Mai poți vedea în fața ta departe,
Mai poți rămînea cu privirea pierdută pe cer
Urmărind formele schimbătoare-ale norilor
Care seamănă cînd cu un cal galopînd
În văzduhul albastru,
Cînd cu profilul unui prooroc
Pe care moartea-l uită în pustie.

E seară, spun — și clopotele iarăși
Se clatină în aer. Nu vă mai spun nimic,
E ceasul cînd se revarsă pe străzi
Torentul celor care trec spre casă.
Acum vă cîntă-n locul meu mulțimea,
Ca o pădure pe-ale cărei strune
Viața mea încet, încet își lasă
Din zbor înalt, cîntările nebune.

ACESTE LUMINI, ACESTE PIETRE

Pe bulevarde farurile ard
Și ling pavajul. Și plutesc
Prin noaptea orașului, densă,
Prin marea de lumini tremurătoare
Ce mă-nconjoară pretutindenea vuind
Din valuri nevăzute și amare.

Nu vreau să tulbur pacea stelelor.
Cu capul ridicat peste clădiri
Adun în privirile mele
Aceste lumini care sclipesc,
Care apar și dispar — care par uneori
Ochii cuiva, ochii multora, multora poate —
Aceste lumini pentru mine sînt vii,
Viața lor în ochiul meu se zbate.

Mă duc în cartierele de jos
Și-apoi pe rîu urmărindu-i cheiul îngust
Și sus pe străzi ascunse între arbori
Bătrîni și plini de somn —
E-atîta piatră grea jur împrejur!
Și totuși parcă pietrele respiră
Și parcă toate se răsfrîng în lumea lor,
Încît adesecori trecînd pe caldarîm
Simt sub pașii mei viață
Așa cum în copilărie
Mergeam prin lunci de salcie
Care pluteau în ierburi mari, ca niște nave
Și-mi părea rău cînd striveam în picioare
Flori galbene cu suflete firave.

Aceste lumini, aceste pietre
Au viața unui arbore înalt,
Au sufletul delicat al cocorilor care trec
— Îi auzi? — spre țărmul Mării Baltice.

Nu prea departe, nu prea aproape
Oamenii pun dinamită în munți,
Sau poate-nalță ziduri de beton ;
Și apele se prăbușesc sonore
Mugind în stăvilare,
Răpind silueta de fum
A cometelor palide,
Rostogolind în prăbușirea lor
Imaginea pădurii răsturnată.

Și-n nopți de iarnă, zburătorul vînt
Își plimbă degetele-i lungi
Pe sîrmele electrice din șesuri,
Peste ghitara lor halucinată...

Și toate-ajung spre seară în oraș —
Aceste lumini, aceste pietre
Sînt viețăți de azi și de-altădată.

SCHIȚĂ DE PEISAJ

Stau fabrici mari cu frunțile umbrite
De fum, și rezemate peste nori.
Convoaie trec de oameni, nesfîrșite
Prin porțile deschise larg în zori.

Omul atinge fierul adormit,
Viața lui îl face să tresară,
Încet-încet mașinile-au pornit
Ca trenurile cînd pornesc din gară.

Întîi un murmur se deșteaptă-n hale,
Ca din adînc venind neconteniț,
Apoi o-nviorare de metale,
Un joc, un zbor electric a sclipit.

Și vuietul lovește pădurea de granit
Și toate-n preajmă fluieră și cîntă...
Doar turnurile roșii se-nalță liniștit
Ca niște arbori cu coroana frîntă.

LA NORD DE SOMEȘ

Ce vrei să-mi spui, pădure din nord, ce vrei să-mi spui ?
Cu negre ramuri noaptea se clatină în zare.
Se-apropie orașul încet, cu viața lui,
Venind mereu spre tine ca o armată mare.

Luminile-rachete brăzdează anii mei
Și anii tăi pădure din nord, — și peste toate,
Vibrează mii de fire și se aprind scîntei
Și-ntinderi mari tresar electrizate.

Vin noile orașe cu vuiet greu, aton ;
Făptura ta pădure din nord, — legendă vie,
Cînd flori incandescente de vis și de neon
Își vor deschide noaptea corola purpurie —

Se va muta în ziduri, va trece-n viața lor,
În hale uriașe, pe vaste bulevarde —
Precum în mine timpul venind biruitor
Aduce peisaje de dincolo de moarte.

Vei respira, pădure din nord, în ritm egal,
Vei crește primăvara în suflete și-n ramuri,
Și toată așezarea de zid și de metal
Cu flăcări vegetale va tresări la geamuri.

...Mi-e sete — roua cade — şi-n preajmă nimeni nu-i,
O linişte pătrunde prin noi ca printre astre,
Ce vrei să-mi spui, pădure din nord, ce vrei să-mi spui ?
Vin noile oraşe pe drumurile noastre.

PESCĂRUŞII

PESCĂRUŞII

Pescăruşii răsar dimineaţa din apă
Ca nişte nuferi ai mării ;
O clipă plutesc pe-ntinderi albastre
Şi vîntul apoi le răpeşte petalele albe
Rotindu-le prin aer sclipitoare,
Apropiindu-le de valuri
Şi iarăşi ridicîndu-le-n văzduh
Pînă sus unde orice făptură dispare.

E ţărmul galben — şi din larg
Vin valuri străvezii şi amare.
Încet-încet îmi vor pătrunde-n suflet
Cetăţile lor călătoare.

Cine mai ştie ce drumuri
Am coborît de la nord
Ca să colind rătăcind
Pe nisipul fierbinte...
Acum aş vrea să uit orice mişcare,
Aş vrea să tac, să nu mai spun nimic —
Cuvintele mi se topesc în valuri
Făcîndu-le şi mai albastre —
Acum ascult în ritmul mării glasuri,
E-atîta pace-n preajmă — doar pescăruşii
Sclipind între apă şi cer,
Mi-aduc iarăşi aminte de timp
Şi toate ce trec înainte.

Vine seara — şi marea,
Rostogolind talazuri pe nisip,
Respiră mai arar, mai depărtat...
Şi vin din larg pescarii obosiţi
Vîslind încet pe apa care arde
Atinsă de amurg,
Cîntînd un cîntec despre fete şi sălcii,
Ridicînd din cînd în cînd spre cer
Chipuri bărboase şi roşii
Ca tufele de trandafir sălbatic toamna...
Apoi vine vremea cînd toate se sting
De parcă se scufundă lin în mare
Şi vîntul iar coboară petalele de nufăr
Iar stolul pescăruşilor dispare.

NOAPTEA, VÎNTUL DE MARE

Privesc orizontul de noapte al mării
Şi vuietul egal îl tot ascult.
Abia se desluşesc în depărtare
Făpturi de beznă şi sclipesc lumini.
Sînt vasele ce trec spre Istambul —
Sau poate văd aiurea, şi e vîntul,
Care dansează singur pe valuri undeva
Luînd înfăţişări înşelătoare.
— Da, vîntul e, nu poate fi decît vîntul,
Vîntul de mare.

Noaptea vîntul de mare umblă în larg
Ridicînd din valuri făpturi felurite ;
Uneori parcă vezi un convoi de delfini
Cu spinările negre —
Ivindu-se pe rînd şi dispărînd —
Alteori nave ciudate apar,
Profiluri de umbră ce lunecă peste
Mereu călătoarele valuri —

Sau poate-o lumină răsare
Şi piere stingîndu-se-n ape ;
Noaptea, vîntul de mare
Ia uneori chipul acelor corăbii pierite demult,
Care dorm legănînd în adîncuri
Grădini scufundate —
Noaptea, vîntul de mare
Îngînă adesea chiar voci,
Voci ale celor iubiţi,
Ale celor trecuţi fără timp
Prin furtunile verzi ale toamnei.

Dar oamenii ţărmului ştiu, nu tresar
Cînd pleacă şi vin înapoi,
Cînd cos năvoadele grele
Sau urcă s-aprindă luminile farului ;
Privesc orizontul de noapte al mării
Şi murmură-ncet fiecare : — E vîntul,
Nu poate fi decît vîntul,
Vîntul de mare.

SOZOPOL

Sozopol, Sozopol, oraş de pescari,
Casele sunt de lemn, marea cîntă,
Zboară păsări albe şi mari
Pe cerul albastru, în linie frîntă.

Corăbii se leagănă-n liniştea serii,
Pescarii sunt gata — o noapte-i desparte,
Mîine-n zori un vînt, vîntul verde al mării
Va bate purtîndu-i departe, departe...

Străzile înguste — smochinii tremurînd
Neliniştea frunzelor, şopotesc agale,
O fată frumoasă, o pasăre, un gînd
Visuri de miazăzi — melodii orientale.

Ce frumoasă mare! Blestemat de frumoasă!
Amurgul arde între apă şi cer
Şi razele-i păsări cu-aripi de mătasă
Flutură roşii în zare şi pier.

Oraş legendar ce cu dinadinsul le
Cînţi călătorilor din flautul mării vrăjit,
Oraş cu albastre golfuri şi insule
Cu ţărmuri de piatră şi stînci de granit,

Pescarii tăi cîntă — mîine-i ziua plecării,
Mîine cînd răsăritul pe valuri va arde,
Mîine cînd un vînt — vîntul verde al mării
Va bate purtîndu-i departe, departe...

ŢĂRM SINGURATIC

O plajă fără margini, şi în zare
Stă marea aspră, întunecată şi grea.
Nimeni nu trece — nimic nu tresare,
Toate se caută-n inima mea.

Pe nisipul întins cresc spini,
Spini cu frunzele grele de pluş
Şi cu flori de-o aromă ciudată,
Şi răsar scoici albe, sidefii,
În care marea şuşoteşte cîteodată.

Bărci mari şi negre se-nşiruie pe ţărm
Ca nişte delfini adormiţi —
Mai departe pustiul străbate,
Şi tăcerea ca o ceaţă nevăzută,
Plutind din larg se-aşează peste toate.

Seara ce trebuia să apară n-a mai sosit.
Să mă-ntind pe nisip, în această priveliște
Vreau să mă ascund undeva, să mă pierd.
Iată, spinii au venit lîngă mine
Şi florile lor albe fără rost le desmierd.

De-acum lăsîndu-mi pleoapele
Ca două scoici să cadă,
Aş putea închide ochii — nu mai am ce vedea...
Toate rămîn doar în vuietul mării,
Toate se caută-n inima mea.

RĂSĂRIT DE LUNĂ PE MARE

Ce luminiş pe boltă deasupra mării-n zare!
Abia văzut — şi totuşi e parcă cineva,
E cineva acolo — o pasăre să zboare,
Cu aripi de lumină trecînd prin faţa mea —

O fată să-şi ridice obrazul auriu
Din apa-ntunecată — o fată sau o floare
Sau cineva pe care doar valurile-l ştiu
Şi-i mistuie făptura în apa călătoare.

O clipă luminişul e mai înalt, mai pal,
Şi-ncet din mare luna — o amforă clină,
O amforă de aur răsare şi se-nclină
Şi vinul se revarsă trecînd din val în val,

Și curge peste valuri ca peste trepte vii
Și-adorm — și-n vis îmi pare că propriul meu craniu
Din orizont revarsă pe apele pustii
O dîră de lumină spre țărmuri de uraniu.

VALURILE ȘI NOAPTEA

I

Pătrunde-n mine marea ca-ntr-un liman deschis
Și valuri după valuri aduce de departe —
Să nu mai dorm, să umblu, să rătăcesc, mi-am zis,
Deși e întuneric. La țărm meduze moarte
Sclipesc fosforescente — și iar îmi vin în gînd
Coliba zburătoare și viscolul din iarnă,
Pădurile-ngrozite pe care, hohotind,
Le străbăteam — uitarea nu poate să se-aștearnă,
Nu poate să dizolve puțin cîte puțin...
Port azi această noapte în ochi și-mi pare bine
Că valurile care vin și vin
Din larg, își lasă viața și umbra peste mine.
Mi-ar fi plăcut o vreme să locuiesc aici,
Să văd mereu această apă verde,
Să văd venind asupra mea aceste valuri
Asemenea anilor care vin și se sparg
În pieptul meu ca într-un țărm de piatră.
Ceasuri în șir aș fi stat să le număr,
Să-mi pară că-s bătrîn, mai bătrîn decît marea,
Mai bătrîn decît norii albi
Care trec liniștiți spre Bosfor —
Și-apoi scuturîndu-mă repede,
Mi-aș fi zvîrlit în mare vîrsta,
Ca pe un scut de aramă coclită,
Și tînăr iar m-aș fi pierdut în unde
Alunecînd prin apa străvezie.

II

Dar m-am născut la miazănoapte, eu;
Și viscolele iernii m-au legănat, nu marea —
Pădurile pe dealuri își clătinau mereu
Coroanele de umbră, luînd înfățișarea
Unor imense herghelii de cai
Cu negre coame răsărind în zare
Cînd cerul și văzduhul pe care-l respirai
Lovite de amurguri, ardeau strălucitoare.
Și peste toate rătăcea un vînt
Ridicînd umerii și sărutînd frunțile triste, umile,
Desmierdînd întîrziatele flori de salcîm —
Sufletul singur mai stăruie,
Sufletul singur coborît în izvoare
E chipul meu pe care-l mai privesc,
Chipul de-atunci din zilele acelea
Pierite fără urmă
În ceața galbenă a frunzelor de toamnă.

III

Meleagurile toate prin care-am poposit
Rămîn, rămîn în mine ca niște vechi amprente;
Chiar și-n aceste ceasuri cu somnul risipit
În valuri, văd imagini sclipind fosforescente,
Și noaptea care trece încet, stăruitor
Așează peste mare corole uriașe,
De flori și de-ntuneric — și pata unui nor
Deasupra mea întîrzie prea mult.
Aud venind
Adînci și grave sunete — ascult
Și-mi plac, deși nu știu de unde vine
Această armonie-ndepărtată —

Poate că duhurile mării
Rostesc prin valuri rugăciuni ciudate,
Sau poate cineva cu glasul meu
Prin alt tărîm îmi caută destinul.
Eu nu mă voi opri la nici un țărm,
Chiar după moarte voi trece plutind
Pe mări de coral — poate steaua-de-mare,
Poate păunii din sud,
Poate însăși pasărea paradisului
Va duce mai departe zborul meu.

IV

Iertați-mi, valuri, vorba fără șir,
Sînt singur doar, și noaptea e poate prea tîrzie
Și-n fundul mării doarme uitată-n cimitir
Întunecata apelor stihie.
Nu sînt de-aici, sînt simplu trecător,
Dar țara mi-e și-aici și mai departe...
Privesc prin beznă apa și deslușesc ușor
Pe lîngă țărm sclipind meduze moarte.
Mi-ar fi plăcut o vreme să locuiesc aici,
Să văd mereu această apă verde
Și să aud Dobrogea vuind,
Rotindu-se ca o cupolă de aur ;
Ca-ntotdeauna cînd toamna trecea
Potolind vîlvătăile verii,
Turmele-ar fi hălăduit prin Deltă
Speriind stolurile de lișițe sau de ibiși
Și eu întors din lungi călătorii
Pe țărmuri mi-aș fi căutat odihna.

V

Acuma vin zorile albe
Cu toate că e încă întuneric,
Castelul de ceață albastră al mării
Se mistuie încet-încet în larg.

Pe-aceleași pietre stau și-ascult mereu
Cum valuri după valuri spre țărmuri se îndreaptă —
Spre țărmuri vin sau către pieptul meu
Trec și se sparg de cea din urmă treaptă.
Se sting pe boltă stele puțin cîte puțin —
Port, iată, dimineața în ochi și-mi pare bine
Că valurile, anii și toate cîte vin
Din larg, își lasă viața și umbra peste mine.
Acuma vin zorile roșii.
Lumina izvorăște ca aburii din mare,
Lumina se răsfrînge în ceruri și, zvîcnind,
Trece deasupra norilor să zboare
Incendiind corăbiile lor —
Și vine iar mîngîietoarea briză
Zburind ca o pasăre lină
Deasupra valurilor —
Și eu mă uit la toate cu uimire
Și sînt departe, dincolo de timp,
În clipa cînd se face lumină,
În clipa cînd se desparte uscatul de ape
Și soarele din haos se-ntrupează.

VI

Pătrunde-n mine marea ca-ntr-un liman deschis.
Îmi pare rău că plec așa devreme,
Dar vine toamna — i-am văzut în vis
Grădinile de crizanteme.
Cîntece dragi, porniți la drum de zi,
Mi-e sufletul prea plin acum de mare —
Marea e tainița verde a timpului,
Marea îmbracă veșmînt de lumină
Și iese-n larg să-ntîmpine pe oameni.

FLUXUL MEMORIEI

Poezii
(1957)

CU TOT CE AM

LENNÉK VALAKIÉ
ADY ENDRE

Cu tot ce am aparţin acestui pămînt
Deasupra căruia arde
Cea mai strălucitoare dintre stele,
Cu fiecare şoaptă, cu fiecare cuvînt —
Cu tot ce am sînt al acestui pămînt,
Cu toate iubirile şi cîntecele mele.

Viaţa lui, viaţa acestui popor
E fluviul uriaş din care fac parte ;
Cît timp cîntarea cu drumul lui mi-o măsor
Niciodată n-am să cobor
Prea aproape de moarte.

Aici am văzut întîia lumină,
Întîia frunză, întîia stea —
Vîntul acestor cîmpii
Ca într-o mie de fluiere cîntă
În inima mea.

Cu tot ce am aparţin acestui timp.
Lumina comunismului în zare
Deasupra Carpaţilor mei ca un nimb
Alungă noaptea care dispare —
Cu tot ce am sînt al acestui timp,
Mă contopesc în imensa-i vîltoare.

O, cîntece noi, melodii,
Superbe visuri de aur
Cu care-aceste plaiuri mă-nzestrară,
Şi-atunci cînd nu voi mai fi printre vii
Încununaţi cu frunze mari de laur
Această vreme şi această ţară.

STEAUA POLARĂ

VÎNTUL CARE DESCHIDE FEREASTRA

Am visat astă-noapte cocorii
Plutind pe un cer deschis, aproape verde —
Am visat ţipetele lor singuratice, lungile gîturi întinse
Şi puful dulce al mîţişorilor de salcie.

Am visat astă-noapte vişini uriaşi
Acoperiţi de flori albe cu o vagă lumină gălbuie —
Mai aud încă zumzetul blînd al albinelor,
Domra aceea duioasă atinsă de vînt.

Şi toate păreau a fi după o ploaie-ndelungă
Şi aveau strălucirea apelor mării şi stelelor
Şi oamenii goi coborau de pe nava
Oprită pe muntele Ararat.

Frumos era, Doamne! Frumoase pădurile,
Calde şi dragi îmbrăţişările soarelui,
Roua din ierburi îmi tremura printre gene,
Şi de emoţie striveam în dinţi muguri.

Şi ce-a mai urmat nu mai ţin minte —
Ştiu doar că în zori cînd mă trezii
Vîntul îmi deschisese fereastra, aburi vibrau printre crengi
Şi mieii se auzeau zbierînd în ogradă.

MONEDA GĂSITĂ PE STRADĂ

Ori de cîte ori găsesc o monedă,
Mă gîndesc la toți cei care-au lucrat pentru ea —
Mă gîndesc la brațele, la grumajii, la pieptur ile lor
Care s-au încordat, la mîinile vrednice
Ale băiatului de prăvălie, la scaunul mic al cismarului,
La bătrîna vînzătoare de ziare
Care răgușește cînd vine seara și moțăie,
Visînd la anii tineri și la fapte întîmplate demult.

Ori de cîte ori găsesc o monedă
Îmi vine s-o-mplînt în pămînt
Pentru că simt că ar încolți și ar crește
Ca un sîmbure galben de piersică.

Ce spune ploaia, ce șopotește întruna,
Ce înșelătoare sclipiri pe asfaltul ud ?
Ori de cîte ori găsesc o monedă
Îmi pare că vorbesc cu cineva.

PRIMUL POEM

N-am să uit niciodată
Ziua cînd am scris întîiul poem...
Eram tînăr — ah, cît eram de tînăr !
Nu știam pe cine să caut,
Pe cine să chem.

Am început să mă joc,
Să prind cuvintele din zbor...

Nu știam ce-nseamnă să scrii,
Nu știam pentru cine să trăiesc,
Pentru cine să mor.

Eram un băiat frumos și atît.
Mizeria din preajmă, fără să știu,
O purtam în ochi, ca pe-o salcie tristă,
Oglindită în apa verde —
În trecătoarea apă-a unui rîu.

Anii însă au topit zăpezi,
Am auzit și am văzut multe, ca-ntr-o ciudată poveste,
De-aceea poate glasul meu s-a înăsprit —
Prin inima mea au trecut
Toate durerile lumii aceste.

Am început să lupt,
Să-mi laud patria și frații.
Am învins, și poate-n fiece noapte
S-au aprins pentru mine
Noi constelații.

Am cunoscut marea fericire
De-a aparține unei alte vieți.
În fiecare oraș, în fiecare zidire
Am lăsat ceva din viața mea,
Din marea mea dragoste, băieți !

Acum, ca timpul dizolvat în fluvii,
De nici o cascadă nu mă mai tem —
Și chiar dacă-n zare tresare
Pădurea de jar a amurgului,
Nu pot uita niciodată
Ziua cînd am scris întîiul poem.

ZBOARĂ PĂSĂRILE ALBE

Zboară păsările albe și norii sînt albi, strălucind
Pe albastrul de taină tîrzie al cerului —
De ce oare seara cînd arborii ard nemișcați
Îmi vin în gînd ciobanii și turmele...

Și ziua îmi vine mereu să-ntind brațele,
Să-ntind brațele mele puternice, tinere,
Pentru că simt că dacă le-aș întinde
Ar înflori ca niște ramuri de tei.

EPISOD

Am lucrat cîndva-ntr-un oraș de fabrici
Cu străzi întortocheate și înguste,
O apă fără nume îl traversa.
Un șuvoi potolit și fără culoare,
Ce parcă, nu spre cîmpii,
Ci spre munți obosit se-ntorcea.

Porți vechi și ganguri obscure,
Oare vă mai aduceți aminte de umbra mea ?...
Era o torcătorie electrică
Scuturîndu-și sunetele deasupra mea.
Scuturîndu-și firele, clătinîndu-se singură
Ca o salcie mare și grea.

Navigam pe atunci prin ciudate
Și straşnice locuri ;
Căutam un noroc prevestit
De ploi și de stele tîrzii...
Acolo la torcătoria electrică
Într-un sfîrșit de primăvară poposii.

Schimburi de zori și de după-amiază,
Salopeta pătrunsă de ulei mineral...
Cu brațele pline de lînă
Îndopam o mașină albastră.
Ca pe-un imens animal.

Seara cînd tremura risipindu-și făptura
Prin sticla murdară a tavanului —
Mă întorceam în odaia scundă
În care trăiam —
Și somnul prin ochi
Îmi pătrundea în suflet
Cum pătrundea-n încăpere
Întunericul nopții, prin geam.

Oamenii aceia mi-au rămas aproape —
Cu așteptarea lor neistovită, cu ochii
În care fumega aburul fin al timpului,
Cînd împreună treceam
Printre casele cu obloanele verzi
Cîntînd „Sculați voi oropsiți ai vieții".

O pasăre, mică și galbenă, zboară
Pe cerul schimbător de primăvară.
Toate au fost altădată, altă...
Ca într-o existență de demult.
Am părăsit salopeta, plecind.
Acum mă fluieră ca pe un cîntec amar,
Plopii subțiri ai Feleacului —
Și-alăturea cu alții, caut
Semințele anilor care dispar.

Poate n-am să rămîn nici aici
Ci voi trece mereu pe o mie și-o mie de drumuri...
Dar cînd iarăși apar zile lungi
Și se scutură floarea de mai —

Cînd se-ntinde pe boltă iedera roșie-a amurgului,
Ascultînd de departe metalicul ritm de mașini,
Mi-amintesc de orașul în care lucrai.

AMURG LA LOTRU

Poduri înalte peste prăpăstii,
Poduri metalice răsunînd în văi șerpuite,
Apoi munții negri în zare
Proiectați pe cerul incendiat de amurg.

Trenurile fulgeră și dispar —
Cu unul din ele m-aș duce
Nu prea departe m-aș duce
Ca să mă pot întoarce-napoi.

Dar seara izvorăște din brazi,
Din adîncile văi, din tunele
Iar din flori crește somnul
Și vîntul îl răspîndește încet.

Și gara e mică și trenul
Să oprească n-ar vrea niciodată —
Și veșnic podurile înalte
Peste prăpăstii tigri de oțel.

Și veșnic Oltul și veșnică seara
Și pietrele și vaile și brazii —
Scuturîndu-și grumazul, pădurile
Vor umbla amețite prin munți,

Strigătele, fluturii, stelele
Și liniștea aceasta cu ecouri ciudate,
Toate aceleași, aceleași mereu
Numai eu mereu altul și altul.

VÎNTUL

Mă uit la vînt și nu-l văd.
Mă uit îndelung și nu-l văd,
Văd doar arborii cum se clatină
Și frunzele cum aleargă prin iarbă.

Mă uit la timp și nu-l văd.
Mă uit îndelung și nu-l văd —
Văd doar copiii cum cresc
Și oamenii cum încărunțesc și se-apleacă.

PĂDUREA APROAPE DE VALURI

Aș fi trecut uneori prin preajma pădurii
Pe unde apele mării se-apropie-atîta de arbori,
Încît abia mai au loc colibele galbene
Ale pescarilor veșnic rătăcitori în larg.

Aș fi încercat să ghicesc după cîntec — cum făceam altădată,
Cine e mai aproape, marea sau arborii,
În ce parte vor zbura pescărușii
Și care dintre valuri va fugi mai departe pe țărm:

Desigur mi-ar fi plăcut nespus de mult
Să privesc bolovanii albi de pe plaja îngustă
Și să-mi pară mereu că sînt umerii geților
Care dorm prin aceste nisipuri.

Dar era încă iarnă și toate stăteau în omăt,
Marea sumbră era de culoarea pădurii —
Și în colibe pescarii coseau năvoadele lungi,
Ascultînd cum vuiesc copacii și apele.

SUMBRA PRIMĂVARĂ

I

A fost o izbucnire de flăcări și metale,
O avalanșă surdă, un vuiet, un torent —
Robii veneau din ceață, din grote feudale
Pe sub pămînt ca lava cu trup incandescent.

Nu-i urmărise nimeni — conacele dormeau
Somn amețit prin cîmpuri cu oameni și cu vite,
Nu-i urmărise nimeni și ei veneau, veneau
Pe drumurile țării convoaie mohorîte.

Veneau ca ploaia verde ce umflă și revarsă
Posomorîte fluvii prin vastele cîmpii,
Veneau ca o pădure cu rădăcini întoarse
Ca fluxul negru-al mării pe plajele pustii.

Și s-au aprins incendii arzînd nimicitoare
Și vîntul primăverii purta prin ceruri scrum,
În șuierat de coase, în vuiet de topoare
Un ev al înnoirii părea că-și taie drum.

Dar nu venise vremea — s-au ridicat stăpînii,
Tunul lovi năprasnic bordeiele de lut,
Cu mîini însîngerate armatele rușinii
Au bîntuit prin sate și-au trecut.

Apoi veni tăcerea și somnul fără vise,
Moartea veni și toate stătură la pămînt —
Prin porțile țărînii ce zăboveau deschise
Zăpada iernii se topea plîngînd.

Spre zările deșarte pîraiele-și purtară
Apele mari și tulburi sunînd pustiu prin cîmp,
Ocnașii în convoaie se mistuiau în țară
Pierind cu-ndureratul și sumbrul anotimp.

II

Cîmpuri întinse — arbori trecînd spre miazăzi
De multe ori copacii au înfrunzit în creștet
De-atunci — și iar cînd toamna prin codri se trezi
Își scuturară-n soare și-n timp frunzișul veșted.

Pîraiele în albii s-au adîncit mai mult
Și-ncet trecură toate — pieriră și boierii
Lăsînd doar amintirea pe care-o mai ascult
Venind din depărtarea răscoalei și-a durerii.

Din trupurile celor ce n-au mai vrut să-ndure
De-atunci crescură lanuri și ierburi mari și flori,
Și poate-această tînără pădure
Prin care-mi rătăcește cîntarea uneori.

Pămîntul iată-l, liber, iată-l aici, aproape
Şi iată primăvara alăturea — şi vezi
Singuri sîntem pe lanuri stăpîni şi peste ape
Şi peste fumul ultimei zăpezi.

Închide ochii ziua şi îi deschide iar,
Cu migratoare păsări se plimbă vremea-n ceruri...
Dar moartea lor rămîne ca piatra de hotar
A veşnicelor noastre nădejdi şi adevăruri.

De-aceea primăvara cînd apele se-aud,
Cînd clocotesc în arbori şi-n oameni seve grele,
Cînd ameţit de-ntîiul parfum de mugur crud
Îmi risipesc pe drumuri cîntarea ţării mele,

Spre Dunăre prin şesuri cînd izbucnesc arzînd
Amurguri somptuoase şi se dizolvă-n noapte,
Văd flacăra răscoalei desfăşurată-n vînt
Şi sumbra primăvară din 907.

CÎNTEC FĂRĂ CUVINTE

Tot ceea ce te atinge o clipă
Se topeşte în treacăt ca neaua,
Ca neaua atinsă
De răsuflarea lui martie.

Priveşti vulturii care zboară
În cercuri largi peste munţi
Şi simţi cum toate alunecă
Din inima ta şi dispar.

Dar iată vine iarna şi din nou
Zăpada reapare peste cîmpuri
Şi toate clipele prin care ai trecut
Prind iar fiinţă-n jurul tău şi murmură.

Şi ca fluxul pe plajele galbene
Îţi creşte-n suflet propriul tău trecut...
Vai, cît de rău e atuncea să nu ai pe nimeni aproape
Ca să-ţi pleci fruntea pe umărul lui.

SPIRALĂ

Mă gîndesc la cineva care merge pe drum,
Mă gîndesc la pădurile toamnei bogate,
Mă gîndesc la cărţile pe care le-am aşteptat,
La inima ta care pentru mine bate.

Mă gîndesc că e toamnă şi poate ar trebui
Să fiu prin deltă ascultînd vîntul prin stuhuri —
Mă gîndesc la muntele Cozia, la cocorii
Care pleacă noaptea ţipînd prin văzduhuri.

Mă gîndesc la apele mari ale Oltului
Care veşnic prin Cornet au să străbată —
Mă gîndesc la iarna bătrînă, căruntă,
Care totuşi nu va muri niciodată.

ELEGIE LA CIMITIR

Convoaie lungi de oameni cu flori de crizanteme
Pe străzi se văd de-aseară trecînd spre cimitir.
De ce să-mi ascund faţa, zadarnic m-aş mai teme —
Să cuget la aceste convoaie fără şir.

Eu nu aştept pe nimeni — la mine n-au să vină;
Sînt încă tînăr, încă altfel de flori primesc —
Privesc cum doarme toamna în veştedă grădină
Pe frunze colorate, cu zîmbet omenesc.

În cimitir castanii, mestecenii subţiri
Îşi leagănă frunzişul şi ard făclii departe
Printre morminte albe, o, pace, cum respiri —
În liniştea cîmpiei de dincolo de moarte.

Nu am aici pe nimeni — doar un poet uitat
Ucis de ani, de vise şi de femei uşoare —
La uşa criptei sale zadarnic am să bat,
Doar fluturi mari de noapte treziţi vor fi să zboare.

Mai bine e la mine să mă gîndesc — va fi
O zi cîndva, o seară cînd voi veni alături,
În liniştea acestor grădini voi adormi —
Şi timpul îşi va cerne albastrele-i omături.

Atunci nici ploi cu soare, nici răsăritul clar
Ci pacea văl de ceaţă va coborî pe pleoape.
Şi păsări migratoare plutind prin toamne, rar
În nopţi tîrzii cu ţipăt s-or auzi aproape.

Nici o femeie poate nu va mai spune-atunci
Că fericirea vieţii nu caut să i-o dărui —
Îmbrăţişarea toamnei va scutura prin lunci
Aceleaşi adevăruri în calea fiecărui.

Şi vîntul poate-n ramuri vestind din nou zăpezi
Va-ntîrzia şi iarăşi va trece mai departe —
Şi umbra mea streină va rătăci pe străzi
Chemîndu-mă zadarnic de dincolo de moarte.

ALTĂ IARNĂ

Trece vremea — anii trec pe rînd,
Altă iarnă bîntuie prin şesuri,
Alte versuri îmi răsar în gînd,
Viaţa poartă alte înţelesuri.

Alţi copii se nasc în zori de zi
Alte fete mari se măritară,
Alte ape-n vad s-or repezi
Fără pace rătăcind prin ţară.

Nu-s la fel nici eu şi nici nu stărui
Să rămîn ca munţii, neclintit —
Simt pe umăr mîna fiecărui
An, din şirul celor ce-au plutit.

Florilor ucise fără vreme
Stelele le ard la căpătîi —
Anii trec dar n-am de ce mă teme,
Clipei astăzi nu-i mai strig : rămîi !

M-am deprins să-aştept cu nerăbdare
Stolul alb al zilelor ce vin,
Fiecare clipă ce răsare
Împlineşte noul meu destin.

Altă iarnă ca un duh polar
Trece legănîndu-se pe şesuri,
Versuri noi în gînduri îmi răsar,
Viaţa poartă alte înţelesuri.

Umblă vîntul — sănii zboară lin;
Fulgii ning topindu-se-n cuvinte,
Se-mplineşte noul meu destin,
Drumul nostru merge înainte.

EXCELSIOR

Cei cîţiva ani de cînd scriu,
Ani de început şi de tinereţe
Au trecut, au trecut —
Iată vine timpul să mă înveţe.

Stîngăcii juvenile,
Ezitări, rămurişuri deşarte
Vă părăsesc acum şi plec,
Mă aşteaptă drumul lung şi greu
Înainte, departe.

E timpul — soarele e sus,
Femeia care-n visul de-astă noapte
M-a sărutat cu dragoste pe frunte,
Cu mîna-i albă îmi face semne
Din vîrful de munte.

E timpul — n-ai cînd să aştepţi,
Să încerci, să te temi —
E timpul, iată-am început un cîntec
Mare ca fluviul
Acestor vremi.

O, anilor, anilor,
Prietenilor, duşmanilor —
E timpul să ne măsurăm puterea ;

Înainte în zare
O, anilor, anilor,
Să vedem odată care pe care.

STEAUA POLARĂ

Printre atîtea furtuni, printre atîtea primejdii,
Prin toate-aceste agitaţii, veşnic prezent,
O, vis al meu, tu pluteşti înainte —
În zare mirajul nădejdii
Te cheamă cu farul său incandescent.

Unii pieriră zdrobiţi de gheţari,
Alţii poate naufragiară,
O, vis al meu, tu pluteşti înainte —
Viaţa
E singura ta stea polară.

Oceanul timpului vuieşte,
Unii spun că a-nviat Neptun
Şi te priveşte ameninţător
Prin zeci de guri de tun.
— Tu însă de acestea nu te sperii,
Tu ştii că Neptun
Doarme bătrîn şi nebun
În labirintul din inima mării.

Cîteodată în larg şi în zare răsar
Corăbii de piraţi cu steag funerar,
Dar nu te-nspăimîntă ;
În tine se trezesc navigatorii
Din toate zbuciumatele istorii
Şi orice navă ameninţătoare
Lovită de tine e frîntă
Şi-n valuri dispare.

Şi uraganul lumii se-nteţeşte,
Vuiete-adînci se aud de departe,
O, vis al meu, tu pluteşti înainte
Peste uitare şi moarte.
Printre atîtea furtuni şi primejdii
O, vis al meu, pasăre rară,
Te cheamă în zare farul nădejdii,
Viaţa e singura ta stea polară.

SEARĂ EROTICĂ

Claret

NUD DE PRIMĂVARĂ

Doarme în liniştea cîmpului goală,
Întinsă, uşor aplecată pe umărul drept —
Ghioceii se-nalţă lipindu-şi urechea de sîni
Ca să-i asculte cîntecul inimii.

Floare de umbră, floare de lumină,
Noaptea aşează pe coapse, pe pîntecul plin —
Prin pletele negre vîntul alunecă singur
Ca prin ierburi cu arome amare.

Şi cîmpul clocoteşte de sevele tinere,
De sevele tinere, de sevele tinere cîntă pîraiele,
Şi plantele cresc în jurul ei noaptea
Înfiorate de atingerea pulpelor goale.

Iar de căldura trupului, florile
Şi-au deschis ochii umezi — deşi e departe
Clipa cînd soarele răsărind va zvînta
Lacrimile mari ce le sclipesc printre gene.

O NUIA DE RĂCHITĂ

Împlînt în pămînt o nuia de răchită,
O nuia mlădioasă şi galbenă —
Şi mă gîndesc la paşii tăi cînd treceai
Pe nisipul de aur al mării.

Nuiaua va da rădăcini
Şi va creşte cu frunze amare,
Şi vîntul îi va dezgoli pulpele
Cînd va trece în mai pe cîmpii.

Şi tu tremurînd îmi vei căuta pieptul,
O, sărutările, flori cu petale de umbră...
Împlînt în pămînt o nuia de răchită,
O nuia mlădioasă şi galbenă.

FARMEC

Îmi place să te aud
Zgomotoasă şi veselă
Gesticulînd, vorbind multe,
Spunîndu-mi, spunîndu-mi, spunîndu-mi...
Ca o ploaie de vară
Care trece fugind prin pădure —
Şi ascultîndu-te
Să mă gîndesc
La dansul tău de flacără.

NUD ÎN ZORI

Trupul tău gol a început să cînte
Deşi nu l-a atins nici un sărut,
Numai lumina ca o ploaie dulce
În falduri străvezii s-a desfăcut.

Cîntecul lin vibrează-n încăpere,
Paşii mei singuri au trecut arar,
Şoaptele ne-au rămas ca-n scoici de mare
În florile acestea din pahar.

Acum sînt toate ca-ntr-un somn încet,
Un cîntec doar aud, fără cuvinte,
Un murmur în lumina dulce-a zorilor
Trupul tău gol a început să cînte.

PE DRUMURI NEUMBLATE

Vei spune că de-acuma cunoşti atît de bine
Întinderile-amare care pornesc în mine,
Ca într-un ocean fără sfîrşit,
Prin care visul tău a rătăcit.

Azi dorurile tale care-au plecat, revin
Ca pasărea lui Noe — şi ramul de măslin,
Ţi-aduce iarăşi veste nouă-n prag,
Că apele din larguri se retrag.

Cîte-au trecut, de toate îţi vei aduce-aminte.
Somptuoase vegetaţii crescură să te-alinte,
Culori de curcubeie ireale,
Sub bolta mea ţi se-aşternură-n cale.

Ai întîlnit şi grote din patimile bolii,
Cînd beam veninul vieţii în cupe de magnolii...
Tu ai ştiut să treci, să nu te sperii
Cînd desluşeai stigmatele durerii.

Şi-ai înţeles că toate cîte se-ntîmplă-n lume,
Îşi sapă-n mine trecătorul nume,
Ca într-un templu de bazalt,
Pe care-l urci spre timpul celălalt.

Şi totuşi multe nu ţi-a fost dat să le ajungi,
În viaţa mea iubito sunt încă drumuri lungi,

Ținuturi sînt pe care nici eu nu le știu bine —
Ci doar le simt îndepărtate-n mine.

Eu însumi astăzi caut în mine-acele spații
Pe care mi le-au dăruit Carpații,
Din noapte-n noapte și din neam în neam
Și despre care încă nu știam.

De n-ar fi fost lumina acestor zile, poate
Ar fi pierit în veci necercetate,
Ca niște-arhipelaguri anonime,
Sorbite de ocean în adîncime.

Cerul se deslușește în răsărituri iară,
Norii atinși de purpură solară.
Învie-n preajma noastră alt Olimp —
Și marele iubirii anotimp,

Cu jerbele-i de flăcări și de vise,
Pe zeci de mii de drumuri de-a pururea deschise,
În țara și în vremea fără sfîrșit, ne cheamă.
Tu spune-mi doar ca și-altădată : Ia-mă !

MIRAJ DE IARNĂ

Aicea totul seamănă cu tine
Sau poate eu asemănări îți caut ;
Flori de ninsoare mari, diamantine,
Suavi mesteceni — melodii de flaut.

Brazii înalți și copleșiți de nea
Par crini enormi acoperiți de floare —
Cu dorul meu de pretutindenea
Te caut ca o plantă suitoare.

În șarpele de fum ce suie lin
Făptura ta subțire se mlădie,
Vîntul de nord în fulgii care vin
Te spulberă, te-adoarme și te-nvie.

Cețuri tîrzii — flori de ninsoare, flori
Tresar și se-nfioară omenește,
Și parcă însăși noaptea uneori
Cu ochii tăi de-aproape mă privește.

O, ceas de taină — clipele dispar,
E numai gîndul meu umblînd aiurea.
Și neaua cu sclipiri de nenufar
Trecînd prin mine, bîntuie pădurea.

Sînt numai eu care mi-aduc aminte...
Din toate-ai dispărut, nu te mai vezi.
Doar inima cu dorul ei fierbinte
Topește-n jur imensele zăpezi.

SEARĂ EROTICĂ

Oriunde-ai fi te port în preajma mea —
Dacă-ntind mîna îți simt genunchii și sînii,
Dacă privesc văd lebedele sălbatice
Tremurînd în apele fîntînii.

Și totuși, totuși nu mai vreau să plec,
Aștept o noapte de purpură lină —
Ah, soarele, soarele nu mai apune,
Cu șerpii și florile să ne culcăm în grădină.

ȘTEFAN ȘI OAMENII

PLOAIE DE PRIMĂVARĂ LA PUTNA

Plouă la Putna peste codri, peste poienile verzi,
Merg norii spre miazănoapte, un magnet nevăzut îi atrage —
Ca o negură albă ziua învăluie toate
Singură încetinindu-și trecerea.

Pe o asemenea vreme, nevăzut de nimenea
Ștefan se întoarce și umblă cu oștile —
Dacă asculți cîntecul ploii pe cupolele mănăstirii
Închide ochii și vei simți atingerea lor.

Caii își scutură coamele — bătrînul Luca Arbore
Cu coif ascuțit, cu lance puternică, iată
Fiul lui se apleacă să strîngă din iarbă
Mărgăritarele pe care le-a visat o domniță.

Și pădurea-și deschide ascunzișurile,
Pînă departe zalele de culoarea ploii,
Mai la vale stejarii, frunzele lor, aripioare verzi
Ale unor păsări abia ieșind din găoace.

Și oștile trec mereu — numai calul alb
Al lui Ștefan se vede-n pădure ca o lumină,
Și Daniil Sihastrul cu barba și pletele albe
Seamănă cu norii ce se agață de brazi.

Plouă la Putna, și picurii îmi răcoresc
Fruntea și pleoapele — și muzica ploii pe acoperișuri,
Și șoaptele ploii în arbori, toate-mi intră în suflet încet,
Toate se-ntorc de unde plecară.

Norii își schimbă înfățișarea din nou
Și Ștefan se face din nou nevăzut și dispare —
Iar brazii nu se miră, nu tresar, nu întreabă nimic
Pentru că ei cunosc toate acestea.

PUSTIUL ÎN FAȚA DUȘMANULUI

Umblau ienicerii cu teamă
Pe-aceste drumuri odinioară atît de pustii —
Satele îi întîmpinau ca niște cete de orbi
Rătăcitori prin cîmpii.

Zarea Moldovei arsă plutea pe Siret,
Scrumul ridicat de vînt cobora peste cîmpuri departe —
Călăreau cu teamă întunecații spahii
Pe drumuri încremenite ca niște vipere moarte.

Și cînd istoviți și flămînzi poposeau lîngă rîuri,
Erau o pădure uscată clătinîndu-se noaptea,
O pădure uscată peste care cădea
Ca un fulger sabia lui Ștefan.

DUPĂ CINCI SUTE DE ANI

Ce liniște-i aici — de-aceea poate
Cînd sărut iarba aud șoapte venind de demult —
Aceste păduri care se întorc din iarnă cîntînd,
Leagănă-n arbori întreaga mea viață.

Vine vîntul și mîngîie mugurii,
Toți cei care au fost au rămas printre noi,
Parcă ieri au fost toate, și timpul
Pe toți atingîndu-i încet i-a făcut nevăzuți ca și el.

Parcă ieri se întîmplară toate,
Pămîntul cu gene de grîu deschide și-nchide iar ochii —
Parcă ieri Ștefan îngenunchea pe cîmpie
Cerînd binecuvîntare bătrînului Teoctist.

Ca și acum vîntul mîngîia mugurii
Și erau toate apropiate și dragi,
Și clopotele nu mai tăceau la Suceava —
...Le mai aud și astăzi după cinci sute de ani.

CRONICĂ

Ștefan cel Mare
A purtat patruzeci de războaie,
A clădit
Patruzeci de biserici
Și-apoi
Adormi liniștit.
Numai săgețile
Zburînd din arcul lui
Mai caută încă
Inimi dușmane.

ȘTEFAN ȘI OAMENII

Sus în munți peste vîrfuri de arbori
Bucovina, țara pădurilor negre —
Peste vîrfuri de arbori, peste vîrfuri de arbori
Doarme la Putna Ștefan voievodul.

Doarme și anii se-adună sus în iezere clare
Și iarăși pornesc în rîuri și se destramă
Și fetele sărută lespedea rece de piatră
Murmurînd ceva nedeslușit.

Oamenii cîntă și doboară copacii,
Umblă cu turmele, rîd cu furtuna —
Oamenii răsar și apun ca soarele,
Oamenii trec și rămîn ca izvoarele.

Sună toaca de seară — ce pasăre bate cu ciocul
În poarta pădurii și-a timpului, ce pasăre bate ?
Parcă aud oștiri depărtate gonind,
Parcă aud nume dragi strigate departe prin arbori

Parcă se clatină brazii, bătrînii și bunii mei brazi,
Cu toate că vîntul abia de-i atinge în treacăt —
Parcă mîna duioasă a unui părinte
Pe umăr mi se așază încet.

Dar nu văd în preajmă pe nimeni,
Numai profilul turlelor peste vîrfuri de arbori —
Peste vîrfuri de arbori, peste vîrfuri de arbori
Doarme la Putna Ștefan voievodul.

ORIENTUL DE AUR

TOAMNA LANURILOR DE OREZ

Stau în apă lanuri de orez,
Lanuri galbene pline de somn și de pace —
Greierii cîntă — și e cineva
Căruia cîntarea lor îi place;
Mai mult chiar decît zborul alb al berzelor
Această cîntare îi place.

Firele însesi își pleacă spicele grele
Și moțăie deși e dimineață
Dar toamna trece galbenă în zare,
Trece roșcată, trece arămie
Și vîntul îi leagănă trupul de salcie
Pe care răni de purpură și aur
Aprinde sărutarea mea tîrzie.

Nu voi mai sta multă vreme aici,
M-au amețit Răsăritul și visele sale;
De-acum pătrund secerătorii-n lanuri,
Văd pălăriile lor răsărind
Ca florile-soarelui —
Și vine-abia simțit din orizonturi
Profilul albastru al munților,
Melancolica umbră a ploii
Vine ușor ca un tigru de ceață,
Ca un cîntec aproape uitat
Și care iar îți vine-ncet în minte.

E timpul să-mi spun: mai departe,
Mai departe sînt alte cîmpii,
Alte amiezi descînd risipindu-și lumina;
Mai departe e cerul, oceanul, coralii...
Mai departe e sufletul meu
Și grădina
Cu dragostea celor din urmă dalii.

OCTOMBRIE ÎN MUNȚII CÎM-GAN

Hotarul toamnei, iată-l e aici —
Prin munții cu temple străvechi
Monștrii de piatră neclintiți stau de veghe;
Frunzele cad prin ceața de aur a soarelui,
Frunzele cad și șoptesc prin ierburi
Și iedera ca o omidă roșie
A-ncremenit pe stîncă adormită.

Razele toamnei nu mai dau viață,
Razele toamnei te fac să privești printre gene,
Iubite Ceng, te rog din suflet spune-mi,
De ce-i atît de roșu acest copac,
Ce flacără ascunsă îi tremură-n frunzare?
Sau poate sîngele celor uciși în lupte
Pătrunde toamna-n ramurile lui —
Și cît e de bine că vîntul
Îl leagănă ca pe o imensă floare!

Dar tu prietene nu-mi spui nimic —
Cu fruntea rezemată de tulpina
Acestui arbore tu poate-asculți ceva,
Asculți tropotind călăreții,
Asculți un cîntec trist și-ndepărtat
Pe care-l cîntă o femeie singură,
Asculți tumultul prădalnicei hoarde...
Iar gîndul tău se leagănă în ramuri,
Se leagănă și arde.

OCHIURI DE APĂ

Aici a explodat o bombă grea,
Vuind pămîntul s-a deschis în două
Şi-n groapa care stă în faţa mea
Se-adună apa văilor cînd plouă.

Acum e ochi de apă nemişcat,
E lacrimă amară, străvezie
Încremenită-n cîmpul peste care
Făptura verii-n arbori se sfîşie.

Pe margini iarba tremură uşor
Încît privindu-i palidele fire
Vezi degetele vîntului de ziuă
Alunecînd pe coapsa lor subţire.

Şi flori de cîmp se-nalţă şi se-apleacă
Privindu-se în apă şi visînd
La fluturii galbeni care coboară
Dansînd prin aer. Şi văzduhul blînd

Şi-naltul cer şi norii albi se văd
Trecînd abia simţit — dar peste toate
E umbra morţii care-a bîntuit
Prin lanurile-acestea-ndurerate.

E umbra morţii — umbra celor ce dorm în lan
O văd vibrînd în ochiul de apă străvezie,
O văd alunecînd prin cîmpul peste care
Făptura verii-n arbori se sfîşie.

SOMNUL CRIZANTEMELOR

I

Dorm crizantemele somnul liniştii
În după-amiaza de toamnă.
Pe pleoapele albe tremură vag
Lumina potolită şi egală
Ce stăruie în jur, şi nu departe
E-un pod de lemn, îngust şi foarte vechi
Pe sub vioara căruia
Murmură-ncet un pîrîiaş uitat.

II

Pe-aici nu trece nimeni niciodată ;
Eu însumi am venit nu ştiu cînd, nu ştiu cum.
Pîrîiaşul picură pace şi somn
În sufletul acestor crizanteme.
Şi parcă mai departe-ar fi un fluier,
În apa lui — un fluier abia auzit.
— Ce poate spune oare acest fluier ?
Gîndul meu singur căutîndu-l
Colindă-acum întregul răsărit.

III

Ce sevă tainică se istoveşte-n frunze,
Aceste frunze de un verde-aproape negru.
Capul să-l las în piept — sau poate nu,
Mai bine să-l ascund în crizanteme,
Să fiu bolnav de somnul lor palid,
Să-mi aflu poate liniştea aici
Alăturea de podul foarte vechi
Şi de nemărginita uitare.

Aicea totul se tămăduieşte cu somn,
Cu pacea care stăruie în flori,
Cu trecerea lentă şi maiestuoasă a vremii :
O mie de ani, două mii, trei mii...
Şi liniştea atotstăpînitoare.

IV

Dorm crizantemele somnul gingaş
Şi tremură lumina pe pleoapele albe,
Pe pleoapele lor oblice, prelungi,
Pe care sigur mulţi le-au sărutat
Gîndind la cine ştie care fată.
Şi totuşi toamna nu mă întristează
Deşi sînt atît de departe de toate —
Simt doar nostalgicul aer al după-amiezii,
Privesc traiectoria mai joasă a soarelui
Şi vă iubesc pe voi cu care alături
Trec prin acest sfîrşit de septembrie.

V

Orientul de aur cu zări viorii, depărtate
Zîmbind enigmatic la marginea mărilor...
Orbit de raze rătăcesc prin cîmpuri,
De boala luminii şi-a somnului lin —
Aici la marginea grădinii
Pe sub podul de lemn
Murmură-ncet pîrîiaşul uitat ;
O mie de ani, două mii, trei mii...
Şi-n liniştea grădinilor de toamnă
De-atîtea patimi sufletu-mi alin.
Să-adorm cu-aceste flori, e-atît de bine !
De boala luminii şi-a somnului lin.

FEMEI AŞTEPTÎND LA NAM-PO

Pe cheiul de piatră femeile stau aşteptînd
Corăbiile pescăreşti care-au să apară —
Poartă în miini vase alburii de aluminiu
Şi la spate copiii legaţi cu eşarfele verzi.

Ele privesc apa murdară şi tulbure a portului
Şi gîndesc : vor fi scoici destule şi crabi,
Crabii cruzi sînt atît de buni.
De-ar veni odată aceşti pescari fără teamă.

Şi mai gîndesc la multe — la copiii care-au murit,
La dragonul albastru al mărilor,
Numai pe faţa prelungă şi galbenă
Nici un muşchi nu tresare.

Pentru că feţele-acestor femei
Sînt ca însăşi Marea Galbenă
Care-şi clatină întruna capul
Şi nu spune niciodată nimic.

MORMÎNTUL ÎMPĂRATULUI

Lui Ceng-Cian-Shik

Doarme aici un împărat vestit,
Doarme pe patul de piatră în întunericul rece.
Vîntul de miazăzi l-a adormit
Şi noaptea nu mai trece, nu mai trece.

Scrie pe zid că braţu-i de oţel
A-nspăimîntat cîndva mongolii şi japonii —

Dar n-au venit s-adoarmă lîngă ei
Decît păunul, tigrul și dragonii.

Oamenii au rămas tot pe pămînt,
Printre orezuri umbra și-o desfată...
Ei cînd adorm se-ascund prin cîmp visînd
Și nu-i găsește nimeni niciodată.

ELEGIE LA MAREA JAPONIEI

Lui Han Ser Ia

Mă joc cu un gîndac și plîng,
Cu o crenguță de pin îl răstorn
Și iarăși îl las să-și revie.
Mă joc cu un gîndac în neștire și plîng
Pe această plajă pustie.

Umblă alături Marea Japoniei —
Fetele ei zvelte, palide, goale
S-au prăbușit despletite — și vîntul
Iar le resfiră părul verde
Pe galbenele-ntinderi de nisip.

Dar cîteodată brațele lor
Ca niște ramuri de sare
Se-nalță legănîndu-se spre mine
Și-mi cade peste piept apăsătoare
Umbra acestor porturi în ruine.

Nu pot rosti nici un singur cuvînt,
De mine însumi sînt acum departe —
Și păsările-acestea care vin,
Ele măcar un țipăt dac-ar scoate

Sau poate sînt și ele fără glas
Și totul e numai nisipul
În care dorm alături ucigașii
Veniți din miazăzi — și cei uciși.
Nisipul e mormîntul tuturora.

Mă joc cu un gîndac și plîng
Pe plajă la Marea Japoniei —
Mă joc cu un gîndac în neștire și plîng
Și ziua-ncepe iarăși să dispară
Și vine amurgul pe mare, pe vînt,
Ah, de-aș putea rosti un cuvînt
În tăcerea aceasta amară.

Dar iată că din porturile moarte
Ies oameni și mă-nvăluie-ncet
Ca boarea caldă care vine seara
Din insulele soarelui-răsare —
Și lor le zîmbesc printre lacrimi văzîndu-i
Desculți cum se apropie de valuri.

LINIȘTE SUMBRĂ

Noaptea yankeii uciși se ridică încet din nisipul
Întinselor plaje ale Mării Galbene —
Cranii fosforescente — și stelele ard în orbite,
Și umbrele lungi se mlădie pe valuri ca șerpii.

Glasul lor șuieră : de ce ne-ați trimis,
De ce ne-ați trimis în țara liniștii albe,
În țara de Răsărit unde semănarăm moartea,
Semănarăm moartea, semănarăm moartea.

Am fost tineri, înalți și blonzi și frumoși
Și cîntam — și credeam că moartea e ca somnul cînd
ești obosit,

E ca o casă de lemn care poate să fie sau să nu fie singură,
E ca bătrînul Missouri care trece mereu și totuși rămîne același.

...Dar cuvintele lor aiurează pe valuri
Și nu e nimenea, nimeni și e mult încă, mult pînă-n ziuă —
Numai Pacificul doarme cu fața spre stele,
Legănîndu-și umerii goi și visînd.

DRUM ÎN CÎMPURI GALBENE

Galbene cîmpuri, nimburi de lumină
Și-ntotdeauna munții trec în zare —
Se-apleacă-n drumul meu puținii arbori,
Flori se aprind, se sting, tremurătoare.

Cineva risipește pe dealuri
Cîntece vechi. Printre ierburi, ca fumul
Șoaptele se strecoară liniștite,
Celei iubite să-i aţină drumul.

Dar nu se văd decît orezării
Și berze care-n miazăzi coboară —
Fata s-a dus cu lumina, cu umbra,
Fata s-a dus în pădurile toamnei
Și nu știu de se-ntoarce pînă-n seară.

FOSTUL SOLDAT

Fostul soldat trece pe cîmp
Printre lanuri de orez pătrunse de toamnă —
Umbra lui mîngîie spicele grele

Care tresar din toropeala lor.
În zare stau satele — abia se deslușesc
Dovlecii albi crescuți pe-acoperișuri
Și-i vede-ngîndurатul călător
Și zîmbește acestei imagini duioase.
Cîntecele lui din anii de flacără,
Și glontele care o vreme
I-a stăruit în brațul drept,
Toate dispar încet, încet — și iarăși
Se-aud clipocind mărunt pîrîiașele
Care duc apă lanurilor mari,
Și berze hoinăresc din nou
Legănîndu-se lin pe picioarele-nalte și galbene
Și printre toate se-aud respirînd
Prietenii care-au rămas pe-aceste cîmpuri.
Ce bine odihnesc aici cu toții,
Își spune-n sinea lui fostul soldat,
Gîndind că-ar fi putut să fie altfel,
Să fi rămas și el în preajma lor,
Cu fruntea în poala țărînii,
Cu noaptea strecurată printre gene...

Și-ar fi trecut acuma poate altul
Pe drumurile-acestea coreene.

STRADĂ ÎN PHENIAN

Au fost și-aici odinioară case ;
Umbrele lor mai vin adeseori —
Spre seară vin odată cu ceața și cu fumul
Aceste umbre —
Dar iată că acum e dimineață
Și toate se retrag încet în fluviu
Și strada e lungă — abia se mai văd
Departe, sălciile plîngătoare —
Și iarăși ies bordeie galbene
Tîrîndu-se umile-n praful străzii,

Sufocînd în cochilii de lut
Melodii monotone și triste,
Pe care parcă le-ar spune încet cineva
Sărutînd urmele pașilor toamnei.
Și-n ușile ce s-au deschis
Apar copiii goi privind în sus
La brațul macaralei imense care suie
Legănîndu-se imperceptibil,
Purtînd prin aerul zorilor
Vagonetele verzi cu beton,
Spre zidurile care vin încet,
Vin încet,
Spre bordeiele galbene.

AMINTIRI DIN COREEA

Închid ochii încet
Și văd drumuri albind și văd munții
Și casele lungi de lut rătăcind în cîmpii
Șiruri, șiruri domoale.

Trec fluviile lin spre Marea Galbenă,
Atît de lin că parcă stau pe loc —
Și-aș vrea să suflu aburindu-le oglinda
În care văd desfrunzindu-se arborii.

UN DOR DE TIMP ÎN MUNȚII RODNEI

PRELUDIU

Eu vin de departe —
Din sumbre adîncimi subpămîntene,
Ca un izvor cristalin izbucnind
În dimineața tulbure de primăvară.
Timpuri care planați deasupra țării,
Simt cum apar încet, încet în mine
Trecuții oameni care vă visară.

A fost o legendă, o vreme...
Liniștea sufletului meu nostalgic
Se-apleacă peste codrii moldoveni
Și zimbrii de aramă
Învie din steme —
Erau deasupra apelor norii întunecați;
Păduri de ieniceri și de spahii
S-au culcat sub frunze, sub frunze,
Pe cîmpuri
Și-n munții Carpați.

Ce uragan străbate răscolind
Bărăganul fierbinte !
Aducerile-aminte iarăși vin,
De flăcări sînt aceste dragi cuvinte
Și inima mea puțin cîte puțin,
Îmi răspîndește-n sînge
Patima drumurilor —
— Mai repede, mai repede !

Ca printr-o întinsă cîmpie
Prin timp gonesc înainte.

Toate poemele pe care le scriu
Sînt cîntece de drumeție.
Pentru voi, pentru toți le scriu.
Destinul meu i-al vostru-al tuturora !
Cadența noastră-i vuietul enorm
Al tunurilor de pe „Aurora".

Eu vin de departe —
Din sumbre adîncimi subpămîntene,
Ca un izvor țîșnind strălucitor
În dimineața tulbure de primăvară,
Timpuri care planați deasupra țării,
Simt cum apar încet, încet în mine
Trecuții oameni care vă visară.

MOINĂ

Vai, Doamne, ce posomorîți sînt munții !
Cu capetele aplecate-n piept
Stau nemișcați și ceața-i înconjoară
Și nu poți ști dacă dorm sau nu dorm
Ci doar aminte-și aduc despre lucruri uitate,
Despre vremuri uitate demult —
Iar apele cîntă și trec
Spre văi liniștite, departe.

Ce iarnă lîncedă ! Stau casele de lemn
Cu-acoperișuri mari înnegrite de apă.
Tristețea noastră doar aici o vezi,
Tristețea care a trecut prin timp
Ca o negură albă și densă
Învăluindu-ne adesea

Dar fără să ne stăruie în suflet.
Cu capetele aplecate-n piept
Stăteam cum stau acum munții
Iar apa cînta și trecea
Spre văi liniștite, departe.

Multe vor fi și vor trece
Plutind sau tîrîndu-se-ncet
Ca șerpii prin frunzele moarte —
Voi care aprindeți luminile
Și vă gîndiți la cîmpuri și la vite,
Veți rămînea-ntotdeauna puternici
Rîzînd și plîngînd la trecerea anilor
Așa cum pădurea pe rînd înverzește
Și-și scutură frunza.

Și eu sînt de pe-aici de undeva —
Pornit în lumea largă eu cutreier
Schimbînd în cîntec tot ce mă rănește,
Dar nu mă-ndepărtez de voi prea tare
Așa cum voi rămîneți lîngă munți
Ci doar mă-nalț ca să privesc în zare
Cuprins de febra timpului și văd,
Văd Canaanul aici la picioarele noastre
Văd cum se-ntinde Păsări-Lăți-Lungilă
Sărutînd sînul de aur al lunii,
Văd în cîmpie izbucnind lumini
Și forme stranii rătăcind prin ceață,
Văd lucruri care par neînțelese,
Văd munții și vă văd pe voi...
Iar apele cîntă și trec
Spre văi liniștite, departe.

LIED DE IARNĂ

Odată cînd fruntea-mi ardea
Mă plecam să mi-o reazim de nea,
De neaua albastră și lainică,
De neaua munților Rodnei.

Și muntele, simțindu-mi atingerea,
Credea că-i un cerb însetat
Care linge zăpada
La rădăcinile brazilor.

A fost aceasta de mult,
Odată ca niciodată —
Pe chipul meu nici o urmă
Nu se mai poate vedea.

Numai cînd fruntea îmi arde,
Anii cînd fluieră, fluieră,
Gîndul mă poartă spre neaua,
Spre neaua munților Rodnei.

CÎNTECUL BRAZILOR

Treceri grăbite sau lente, treceri apropiate și dragi,
Nu vă opresc, nu vă ies înainte —
Aud pașii sunînd prin pădure și știu cine vine
Și știu a cui e mîna ce mi se așază pe umăr.

Fără să mă uit știu că brazii iarăși se clatină
Și iarăși spun : «Aici sînt ai tăi de demult,
Ei s-au bucurat de soare, de ploaie, de vînt
Și-au rătăcit pe coclauri cu turmele.

Ei au întîmpinat dimineața și seara
Și-au fost oameni bravi și-au stat față la toate
Și s-au veselit și s-au întristat pînă cînd sărutînd iarba
S-au întors liniștiți în pămînt».

Eu ascult toate acestea și tac —
Știu că drumul meu nu va sfîrși niciodată,
Uneori chiar inima ca o pasăre-mi zboară
Încît abia o aud departe în pieptul vreunui urmaș.

Toate le văd și le știu, treceri grăbite sau lente,
De nimic nu mă sperii, știu și umbrele și florile albe și ploaia,
Știu că și despre mine cîndva brazii vor spune c-am fost
Deși nu voi înceta să exist niciodată.

De pe acuma le văd clătinarea înceată
Și-aud vorbele lor ca un dulce refren al mișcării :
— A fost, a trecut bucurîndu-se și mîhnindu-se laolaltă cu lumea
Pînă cînd sărutînd iarba s-a întors liniștit în pămînt.

TRECERE LINĂ

Îmi pare cîteodată c-am mai privit acești
Munți străbătuți de ape, de viscole și fiare —
Cîndva în tremurarea frumoaselor povești
Trecui pe-aici în urma tăcutelor mioare.

Codrul durerii singur și exilat pe stînci
Mai poartă-n rămurișuri cîntarea mea din frunză,
Și oamenii din satele ascunse
Prin visurile mele se-nalță să pătrunză.

Tac lîngă piscuri. Soarele-n amurg,
Crezînd că-s brad sau carpen, pe creștet mă sărută —
Mă uit în jos și caut prin apele ce curg,
Privirea mea de-atunci, necunoscută.

Apoi ascult lipindu-mi urechea de vreun trunchi,
Ascult ciocănitoarea și parcă văd morminte,
Pe lîngă care cerbii se-apleacă în genunchi
Ca într-un dans de taină al ierburilor sfinte.

Știu cine odihnește aici și mai departe,
Și chiar pe locul unde-i e inima, pun mîna
Și-mi pare c-am fost martor la fiecare moarte
Din cîte-odinioară ne-au legănat țărîna.

Și-n toate sînt — dar toate sînt altele și alt
Destin iluminează pădurile și anii...
Sufletul crește tînăr și înalt,
Sufletul nou al vechii Transilvanii.

ELEGIA MUNȚILOR

Trecînd pe drumul unor zăpezi adînci de munte
Ating răceala sumbră a codrilor de iarnă —
Un viscol amenință peste mîhnita-mi frunte
Troiene uriașe în nopți tîrzii s-aștearnă.

Nu mă-nspăimînt — atîtea primejdii se rotiră
Ca vulturii deasupra singurătății mele,
În arborii pădurii ca-ntr-o sinistră liră
Mugiră uragane cu izbucniri rebele.

Tot ce păstrez în suflet nu va putea să piară,
Răzbesc în mine flăcări aprinse de demult,
De-aceea poate astăzi rătăcitor prin țară
Acestor vremuri aspre cîntarea le-o ascult.

Prin vasta agonie a lumii care piere
Pătrund în adîncime ca un tăios pumnal,
Nu pot dispare încă — întreaga mea putere
Sortită e din vremuri acestui ideal.

Am înviat din alte tărîmuri scufundate,
Delirul amintirii cu vîlvătăi arzînd
Aduce-n mine timpul din care vin sau poate
Pe care-l voi străbate aievea nu în gînd.

Mi-ascult în fluxul mării albastre răsuflarea
Și sîngele în fluvii mi-l simt tăindu-și vad —
Neliniștea din ierburi înviorează marea,
Nostalgica iubire a visului nomad.

Și totuși de departe chemări ridică sciții
Asemenea trăirii aprinse-n piept suprem —
La ceasul adormirii și-al tristei dispariții
O, munți înalți, tăcerea spre voi am s-o rechem.

Cu pacea izbăvirii și trecerii depline
Vor arde cele șapte păduri din craniul meu —
Ci doar această țară dormi-va peste mine
Cu dulcea ei țărînă, visîndu-mă mereu.

UN DOR DE TIMP ÎN MUNȚII RODNEI

I

Cînd toamna cade peste munții Rodnei
Și cețuri se lasă plutind din miazănoapte,
De către Cernahora,
Cînd coboară ciobanii cu turmele lor spre cîmpii
Și-n nopți tîrzii pătrunde-ncet spre mine
Zvonul nostalgic al tălăngilor —
Atunci deschid fereastra-n întuneric,
Îmi sprijin fruntea în palmele mîinilor
Și-ascult îndepărtatul meu trecut.

II

Cu mii de ani în urmă,
Pe-aceleași drumuri șerpuind de-a lungul apelor
Turmele toamna coborau spre șes —
Și neamurile mele de păstori
Ghiceau prin neguri albăstrui, Siretul
Departe-n vale. Și treceau încet
Învăluiți în saricile grele.
În urma lor, pe crestele înalte,
Lupii urlau singurătatea iernii
Și viscolul rînjea cu dinții albi —
Iar ei coborau spre cîmpii
Cu zvonul liniștii și-al împăcării.

III

Aceasta mi-e viața. — Fluierele toate
Pe care ei își căutau durerea,
De mult s-au dizolvat în piatră, în țărînă ;
Dar cîntecele au zburat din fluiere
Și rătăcesc fluide prin văzduh,
Cu murmurul izvoarelor,
Cu șopotul pădurilor de tei,
Cu melancolicul cîntec al ploii de noiembrie
Pe care-abia îl deslușesc în noapte.

IV

Cît e de tîrziu ! Și satul din munți
Demult e scufundat în somn.
— Cine-mi vorbește parcă de departe ?
Păstorii trec cu turmele la vale.
Se-aud încet, încet tălăngile sunînd.
Așa m-am pomenit și eu cîndva
În trecerea aceasta milenară —

Dar eu am venit la sfîrșit,
Eu sînt numai firavul mugur,
Prin care-acest convoi îndepărtat,
Visează primăvara.

V

Noapte, plutește încet peste crestele munților Rodnei!
Hălăduiește în pace, toamnă tîrzie !
Purtați-vă cețuri cu liniștea voastră peste păduri !
Un dor de timp străbate-n pieptul meu.
Nu văd nimic în întunericul de-afară,
Doar zvonul de tălăngi pătrunde-ncet spre mine —
Turmele-n vale, undeva, coboară.
— De-aceea poate deschizînd fereastra,
Îmi sprijin fruntea în palmele mîinilor,
Și-ascult îndepărtatul meu trecut.

FLUXUL MEMORIEI

UMBRE

Adesea-mi vin în minte imagini de demult —
Fereastra se deschide și anii pier în zare,
Ca morsele pe-un ostrov de gheață ce s-a smult
Din marea adormire a nopților polare.
Privirea mea pătrunde copacii subterani,
Și-n vremurile toate care se urcă-n mine
Văd un băiat de șaisprezece ani,
Cu umbra profilată pe fumurii ruine,
Văd un oraș cu negre orbite de strigoi,
Cu cicatrici de piatră-n periferii obscure,
Cu brațele tăiate din umeri în război,
Tîrîndu-se sub cerul ascuns ca o pădure.
Și chipul de-altădată, pe fața mea de-acum,
Își proiectează umbra ca o statuie tristă
Pe care-au profanat-o coloanele de fum
Și armiile care de mult nu mai există.
Simt mîngîierea umbrei — și sufletul de-atunci
Iată s-a-ntors la mine. Ce boare mă-nfășoară !
Sînt iarăși cu elevul naiv de-odinioară.
E parcă primăvară cu fluiere prin lunci
Și camera cu geamul cel alb ce dă-n grădină
Ascunsă-n anonime și vechi periferii,
Îmi leagănă speranța : Da, faima o să vină,
Voi rătăci prin lume purtat de doruri vii,
Și drumurile toate vor scutura sub astre
Flori roșii cu petale arzînd înalt și pur —
Cînd ritmurile mele în herghelii albastre

Voi 'galopa departe.
Și palidul contur
Al lunii care seara pierea-n oglinda mea
Și-mi tulbura visarea — schița o față nouă
A unei legendare femei care rîdea
Călătorind pe bolta de raze frîntă-n două.

Pe-atunci știam desigur prea puțin !
Războaiele mi se păreau stihie.
Morții căzuți în lupte mi se părea că vin
Ca dintr-o-ntunecată și gravă poezie.
Și ce puțin pe-atunci îmi trebuia
În tinerețea goală și fragedă și oarbă :
Să fi venit ca fluxul la țărmul mării, ca
Și-un dor de timpurie iubire să ne-absoarbă.
Să fi venit o seară cu muzică pe străzi
Sau fulgii să danseze prin aer și să cadă :
Un film, întotdeauna frumos — și să visezi
Cînd toamna-și risipește făptura ei nomadă.
Cînd primăvara fluvii tresar și se dezgheață
Și-n cartiere pomii se dezmorțesc încet...
Și mai ales odaia cu geamul alb — și-n față
Întîia poezie pe-o foaie de caiet.

Ah, anii tinereții dintîi se risipiră
Ca sunetele serii topite-n ierburi vii.
Abia acum abisul imens ce se deșiră
În urmă, prin tăcerea de somn, îl auzii.
Și noaptea cînd orașul în liniște coboară
Și singur eu mă zbucium pe străzi ca un strigoi,
Se-ntorc în mine anii striviți odinioară
În negura trecutului război.

PATIMA PRIMĂVERII

Nu pot să dorm și să tac,
Lumea din jurul meu nu are pace,
Nu pot să fiu un simplu copac
Ce-n primăvară florile-și desface.

21 — ... Poezii

Deasupra acestei planete,
Vîntul care vine din apus, de undeva,
Adună norii ale căror plete
Umbra şi-o flutură peste lume
Şi peste inima mea.

Şi-acum mai mult decît odinioară,
O nouă şi superbă primăvară
Aduce-n mine cîntec şi vis.
Poate curînd se vor ivi şi mugurii —
Cum aş putea să nu veghez
Minunea lumii care s-a deschis.

Această patimă e-n ţara mea de mult —
— Pe vremuri strămoşii daci şi geţi,
Cînd norii întunecau soarele,
Ieşeau în cîmpii şi, spre ceruri
Privind cu ură, slobozeau săgeţi.

Asemeni lor şi eu — dar nu spre cer,
Ci spre duşmanii patrici şi-ai vieţii
Trimit cuvinte sortite să poarte
Ascuţişul săgeţii.

Stau şi veghez
Peste timp, peste ţară,
— Ca pe-un enorm meterez, —
Stau şi veghez constelaţia nouă
Care-a-nceput să răsară.

DIVAGAŢIE NOCTURNĂ

Se apropie de mine tristeţea-ncet, încet
Cum vine-n codri ploaia în noiembrie ;

Nici dragostea nici noaptea nu-mi alină
Această umbră tragică a timpului.
Şi simt că undeva e-o rană,
E-n mine-o rană care nu se-nchide.
E poate-altoiul nevăzut al morţii
Ce-mi creşte undeva în trup şi-n suflet.
Desigur m-am născut cu-această rană
Ce nu se va închide niciodată.
Dar asta e adînc, adînc de tot,
Acolo arde latent purpura ei otrăvită
Şi n-are rost să tulbure pe nimeni.
Eu însumi uneori fugind de mine
Ridic spre ceruri braţul drept şi spun :
— Cîntaţi şi trăiţi-vă viaţa,
Voi fii ai ziditorilor Turnului Babel.
Înălţaţi pereţi, araţi pămîntul, culcaţi-vă lin
Cu iubitele voastre sub arcul de taină
Al nopţii —
Şi mai cu seamă căutaţi mereu
Fermecătorul grai de-odinioară
Prin care-nainte de-a vă fi amestecat Domnul limbile
Vă-nţelegeaţi cu toţii-atît de bine.
Linişte — sărut palida frunte a lunii
Gîndindu-mă la cei ce-adorm acum ;
Toate sînt poate mai frumoase,
Mai dragi decît par.
Linişte — tristeţea va trece din nou
Nu pentru totdeauna dar iarăşi o să plece
Cum pleacă din codri
Ploaia de noiembrie.

MEMENTO

Prieteni, noi ne ducem zi de zi
Şi ceas de ceas, ca apa, ca florile grădinii,
Ne ducem şi-ntr-o zi ne vom trezi

Pe dinafara porţilor luminii.
Un viscol de departe venind va-nzăpezi
Stejarii mari şi plopii şi arinii.

Cu gîndurile-ntunecate-n creier
Poţi rătăci plîngînd pierduţii paşi —
Nu-i greu pe uliţi vremea s-o cutreieri
Dar totul e, în urmă ce-ai să laşi.

Vin alte generaţii în ritmul deşirat
Al mărilor, şi-al trecerii solare.
Fiinţa lor în noi s-a deşteptat
Cu un alean de ţărmuri viitoare.

Aceasta-nseamnă să trăieşti, să fii,
În inimă să simţi cum se-nfioară
Dorinţa de a trece în copii,
Minunea ta de viaţă milenară,

Să te-mplineşti neturburat, senin
Lăsînd în toamnă aurite roade
Cînd peste pajişti crizanteme vin
Pălind în zarea brumei care cade.

Că vine iarna, ştim prieteni bine,
Zăpezile-i s-apropie mereu.
Privind spre munţi cu căutări streine
E drept că uneori ne pare rău
Şi-am vrea, ca Faust, primăvară nouă...
— Ce bine-ar fi să-i fiu profet chiar eu !

Dar nu-i aici extaticul amurg
Ca să-l oprim cu tînguiri de moarte —

Clar, apele cu ne-ncetare curg
Şi-n inimi trece timpul mai departe.

Şi mai ales nu-i vreme de plîns şi de-aşteptat,
Se profilează spaţii viitoare —
Vin alte generaţii în ritmul deşirat
Al mărilor şi-al trecerii solare.

AETERNITAS

Nu mă-nspăimînt de stufărişuri, de cimitire, de ceaţă,
Moartea pentru mine nu-nseamnă aproape nimic —
Tac şi ascult şi ştiu cum se-ntîmplă toate
De parcă abia m-aş fi întors din drumul acela lung

Nimeni nu moare şi n-a murit niciodată ;
Lucrurile se reîntorc doar de acolo de unde-au plecat —
Toate cîte se-mpreunaseră-n trupul şi-n sufletul meu
Din nou se vor împrăştia ca frunzele la o adiere de vînt.

Ochii mi se vor deschide în rîuri,
Braţele în ramuri de salcîm sau de fag.
Glasul şi cîntecul se vor întoarce iar în pădure,
Respiraţia liniştită se va înapoia în maree.

Legănarea mea de nostalgie monotonă şi lentă
Va reveni în grădinile dulci ale toamnei —
De-acolo o dată-ntr-o noapte, cineva
A răpit-o sădindu-mi-o-n piept.

În ploile lungi, obsesive din pustiul noiembrie
Se va întoarce tristeţea mea singură, singură —

Rătăcirile mele vor reveni în făptura străvezie a vîntului
Care umblă aiurea mereu.

Numai inima va rămîne ascunsă adînc în pămînt
Şi va creşte dintr-însa un fluviu extatic şi mare
Care veşnic se va tîrî ca un şarpe în preajma Carpaţilor
Îngînînd cîntecele acestui pămînt.

CUVINTELE PE CARE LE ROSTESC

Lumină de după-amiază, tu, care tremuri încet
Şi aureşti turlele-acestor străvechi catedrale,
Îmi pare rău că-n imnul pe care ţi-l cînt
Trebuie să vorbesc despre *moarte* şi *jale,*

Îmi pare rău că pomenesc cuvîntul *război,*
Lîngă tine, fată de salcie,
Lîngă numele tău de nestemată albastră —
Flori ale zorilor, irişi care-mi tulburaţi inima
Îmi pare rău să scriu cuvintele *arme atomice,*
Alături de roua şi liniştea voastră.

Rîuri în care doarme chipul meu de azi şi de totdeauna,
În care fumegă lin orizontul acestui pămînt,
Îmi pare rău că-n preajma apelor voastre,
Mă gîndesc la cuvintele *baze militare,*
Cu ecoul lor ca o inscripţie pe un mormînt.

Dar oricît îmi pare de rău,
Nu pot să uit, să alung
Aceste cuvinte.
Oceanul, agitîndu-şi braţele verzi către cer,
Dureri de demult îmi învie în minte.

Pe insule, în Pacific, se mai aud explozii,
Şi vîntul mi-a spus de zăpezile radioactive
Care-au atins pomii, luîndu-le suflarea —
Şi-n munţi, cînd neaua dispare,
Albesc în iarbă încă oseminte...

De-aceea, oricît îmi pare de rău,
Nu pot uita aceste cuvinte.

FLUXUL MEMORIEI

I

Din cîte se-ntîmplară nu pot să uit nimic,
Chiar dacă ochiul palid al lunii mă îmbie ;
Ca arborii din iarna ceţoasă mă ridic
Şi-mi scutur amintirea — zăpada mea tîrzie.

II

Cu zbor de păsări, anii se reîntorc din zare.
Îi recunosc — şi totuşi ce mulţi sînt anii mei,
Sau poate că sînt anii pierduţi de fiecare,
Care-mi apar în preajmă, obositori şi grei...
Eu nu gonesc pe nimeni, ci-mi clatin umbra doar
Şi-ascult, ascult o voce din timp care-mi tot spune
Că anii mei cu fructul lor amar,
Au ars pe cîmpuri goale şi s-au făcut cărbune.
Au fost incendii, sînge — şi dacă azi mai sînt,
E că sub cerul ţării ursit am fost să stărui
Şi să colind pe drumuri şi să trezesc, cîntînd,
Marcea amintirii spre ţărmul fiecărui.

III

Timpul trecut nu-i nimeni să-l poată învia,
Chiar dacă-mi vine poate să strig în gura mare :
— Ani rătăciți, eu nu v-am trăit !
Prin viața mea
Parcă-ați trecut odată ca ploile cu soare.
Ieșiți din ceața mării pustii — ieșiți din ceață
Ca niște porturi albe din Sudul însorit !
Ieșiți din ceață, nu v-am trăit, ieșiți din ceață,
Ani rătăciți !
Dar anii s-au stins, s-au risipit,
S-au dus cu glasul frunzei, cu apele, cu iarba...
Aceste păsări sure sînt numai amintiri —
În pieptul toamnei, codrul roșcat își lasă barba
Și semne-mi fac din zare mestecenii subțiri.

IV

Dar strigătul rămîne înăbușit în piept.
Nu chem pe nimeni — toate așa au fost să fie —
Nu mi-a fost scris să caut, să cer și să aștept
Și-oricît de mare-i, timpul nu mi-e icoană mie.

V

Ard gîndurile-n febra acestor amintiri,
Și-n piept acum zvîcnește-o vîrstă nouă.
Stau ca un paratrăsnet pe marile clădiri,
Spre fulgerele nopții cu brațele-amîndouă.
Stau și rostesc din cînd în cînd tîrziu :
— Orașe mari și cîmpuri tăcute, noapte bună !
S-a desfrunzit copacul mare-al nopții,
Frunze de aur — stelele
Dorm legănîndu-se lin
Pe fața lucie
A marilor lacuri vulcanice.

VI

Din cîte s-ntîmplară nu pot să uit nimic —
Dar drumul duce poate departe înainte.
Păsări de miazăzi, cu voi despic
Și cu văzduhul.
Iată, nu-mi mai aduc aminte.
Dormiți în suflet, glasuri, de demult,
Imagini dureroase, dormiți ca-n templul mării
Epavele de fosfor.
Nu vreau să vă ascult.
Sus pe covertă-mi place s-ascult corăbierii.
Dormiți în suflet, amintiri,
Cum dorm în scoici marine furtuni și naufragii —
Tu, vînt de primăvară ce-n pieptul meu respiri,
Adu-mi din codri frunza ce stăpînește fagii,
Adu-mi albastrul clopot al apelor ce cresc
Și șoaptele din ierburi și tremurul luminii,
Și-apoi cîndva-ntr-o noapte neștiută
Dă-mi somnul alb pe care-l poartă erinii.

RITMURI

Adie-n mine cîntecele noi
Ce se trezesc în oameni acum întîia-oară ;
Eu însumi le-ascult înfiorat și nesigur,
Ca pe ropotul ciudat al primei ploi,
Zburînd peste ogoare-n primăvară.

Ce-aș putea spune — poate doar atît.
Că timpul meu cu marea lui furtună,
Spulberă-n zare pe coamele valurilor,
Epava cu profilul mohorît,
A unei lumi ce trebuie să-apună.

Și constelații timpurii,
Rotindu-se pe mări îndepărtate,
Aduc în mine glasuri de copii,
Din lumi pe care gîndul le străbate.

O, profeții ce-mi bîntuiți ființa !
Cînd se dezleagă-n suflet anii trecînd,
O voluptate ciudată-mi sfîșie pieptul,
Un cîntec nou mă mistuie flămînd
De viitoare împlinire.
Atunci fără știre mă trezesc cîntînd
Ca o imensă orgă în care năvălește,
Asemeni unui uragan,
Respirația înflăcăratei mulțimi.
Atunci sînt ca o albie largă, prin care
Un fluviu cu solzii metalici
Puternic se îndreaptă către mare.

Adie-n mine cîntecele noi
Ce se trezesc în oameni acum întîia oară,
Prin rădăcini adînci, ramificate,
Răzbate-n visul meu această țară.
Vin ploi iluminate, albe zile,
Planînd peste semănături fertile,
În evul cînd distanțele dispar...
Voi ploi iluminate, albe zile —
Cîntecul meu e piatră de hotar.

Din volumul

CĂLĂTORII ÎN EUROPA ȘI ASIA

(1960)

SEPTENTRION

ORAŞUL EROIC

Războiul n-a trecut prin Leningrad ;
La porţile lui duşmanii întîlniră moartea,
Moartea rîdea schimbîndu-i în cenuşe
Pe care vîntul nordic o risipea pe mare.

Mă uit pe străzi la oamenii ce trec
Şi-i caut pe vitejii ce luptară,
Caut privirile care-nspăimîntă,
Caut ceva nemaivăzut de mine,

Dar nu văd decît visătoare zîmbete,
Şi ochi de culoarea ceţii de toamnă —
Eroii s-au retras şi dorm în suflete
Visînd lumina păsărilor albe.

MELANCOLIE DE MARE

Plajă galbenă — marea violetă şi verde —
Norii îngînă chipuri de oameni adormiţi în pădure.
Cîţiva brazi rătăcesc pe nisip căutînd zadarnic,
Căutînd zadarnic umbrele verii.

Însă vara a zburat spre miazăzi —
A gonit-o vîntul din Karelia,
Au gonit-o tăcutele gînduri,
Și veghea tîrzie.

De-acum vine ceața și somnul,
Visele pline de mesteceni și de vuietul mării,
Și nevăzută vine noua vîrstă,
Mereu, mereu mai mare, tot mai mare...

CÎNTECUL FETELOR

Pe cheiul Nevei cînd se înserează
Vin uneori cîteva fete singuratice,
Coboară lîngă valuri și cîntă
Pînă tîrziu un cîntec monoton.

Cuvintele vorbesc despre viteji,
Slăvind pe cei ce se-necară-n mare noaptea
Și colindă acum adîncimile verzi
În mormintele lor călătoare.

Toate în jur ascultă liniștit,
Și fetele cîntă schimbînd cuvintele,
Despre cei plecați în războaie,
Care s-au întors nevăzuți.

Și orașul își înalță umerii,
Și se înfioară marile poduri de piatră,
Iar eu descoperindu-mă privesc
Cum vine ceața dormitînd pe fluviu.

AURORA

O ființă ascunsă are vasul acesta
Legănat de apele metalice ale Nevei ;
Cîndva-ntr-o vară nu prea-ndepărtată
Fără să știu pluteam pe puntea lui.

Îmi amintesc Dunărea și orașele noastre,
Și tunurile care făceau să se clatine lumea —
Pluteam atunci și eu pe *Aurora*,
Fără să văd nimic, pluteam și eu.

Dărîmam o lume fără să știu ce voi zidi,
O dărîmam pentru taina și flacăra zorilor —
Ah, zorile care veneau din orizonturi
Sărutîndu-mi pleoapele înainte de timp...

Acum sînt aici, ascult murmurul valurilor
Lîngă tăcutul chei între lumină și ceață,
Privesc silueta-i sveltă și-ascult monotonele voci ale Nevei
Și-mi trec prin suflet umbre viitoare.

Privesc *Aurora* și văd răsărind generații,
Le văd urcînd pe puntea ei prelungă
Și colindînd în cadența tîrzie a vremii
Oceanele și mările pămîntului.

Pe urmă văd nava singură întorcîndu-se iarăși aici,
Lîngă tăcutul chei între lumină și ceață,
Ca și acum legănîndu-se-n apele Nevei
Și doar prin timpuri navigînd întruna.

PASTEL SUDIC

COBORÎND DIMINEAȚA PE PLAJA ÎNGUSTĂ

Coborînd dimineața pe plaja îngustă
Am sărutat apa sărată a mării,
M-am închinat orizontului palid
Și m-am întins pe nisipul roșcat —
Atunci au venit păsările Sudului
Cu zborul lor ca sunetele harpei,
S-au rotit deasupra mării calme
Atingînd cu pieptul alb apele albastre
Și s-au oprit pe țărm nu departe de mine
De parcă locul ar fi fost pustiu.
Desigur au crezut că dormeam
Sau poate m-au luat drept unul dintre acei înecați
Pe care marea în zori îi aduce spre coastă
Ca să doarmă-n pămînt somnul cel mare.
Așa mă gîndii și zîmbii gîndului meu
Și-mi era atît de bine printre acele păsări,
Puternic și totuși întins pe nisip,
Gol ca bătrînul Adam lîngă mare —
Atît de bine mi-era că am regretat depărtatul Eden
Și-am înțeles că din asemenea clipe
Izvorăște iubirea și visul.

Coborînd dimineața pe plaja îngustă
Am iubit păsările Sudului
Și cînd ele-au zburat peste apele calme
Mi-am dat seama că lutul din care-s făcut e mai greu.
Și-am rămas cu nisipul roșcat și cu pietrele
În timp ce ele zburau mai departe mereu,
Mai departe mereu.

ELEGIE

Noaptea plutesc pe mare spre Batum ;
Tîrziu e, și pe cea mai înaltă punte
Un bătrîn marinar clătinînd capul îmi spune :
— După ce toate s-au potolit mai rămîne doar luna

Nu pot să dorm, fără să știu de ce.
Somnul bătrînului marinar a pierit în valuri de mult
Luna, spune el, luna, și îmi arată pe apă
Trena de aur mlădiindu-se lin.

Multe-am iubit rătăcind pe mările lumii,
Fetele au îmbătrînit și-au murit sau mai umblă bolnave
prin porturi.
Dintre vechii prieteni unul singur dacă mai este,
Ceilalți de mult au coborît în mare.

Mi-a rămas dintre toate doar luna
Luminînd lungile drumuri pe care-am umblat
O dată cu ea mă trezesc, o dată mă duc spre odihnă
Și visez la cele ce-ar fi putut să fie și n-au fost.

După ce toate s-au potolit mai rămîne doar luna
Singură sau cu păsările te mai urmează un timp,
Pe urmă un val își închide pleoapele
Și pleci îndepărtîndu-te de toate.

OAMENII VENIȚI DE LA NORD

Oamenii veniți de la nord
se odihnesc privind chiparoșii,
umblă în grupuri pe plaje

ca niște pinguini pe-un țărm de miazăzi —
rup cîte-o frunză din arbori,
și îi încearcă gustul amărui,
iar seara în port urmăresc
plecarea vapoarelor
fredonînd melodii monotone.

Noaptea se trezesc uneori
cînd vîntul care vine dinspre mare
aduce mireasma sărată a apelor,
și tremură șoptind la fereastră
în veci neliniștitele frunze
de eucalipt — și multă vreme
nu pot adormi,
și chiar cînd vine somnul
visează că sînt treji.

SUHUMI

Plutesc deasupra valurilor singur
îndepărtîndu-mă de țărm mereu.
Cu ochii spre cer urmăresc trecerea
norilor albi. Ca și ei
pe apele-acestea mă duc undeva,
și soarele strălucește pe ape
mereu mai aproape de mine
cînd brațele mîngîie
străvezile unde-ale mării.

Noiembrie. Și totuși cît de departe
e iarna! Vapoarelor
care se duc spre sud,
mereu spre sud, le cînt
legănarea înceată.

SUD

Marea și muntele viețuiesc împreună
Și iarna fuge de căminul lor.
Fluturii ei albi cînd se așază pe magnolii,
Pe eucalipți, pe arbori de camfor,
Pe liniștiții palmieri — dispar curînd
Atinși de-o moarte nevăzută, stranie,
Și omizile nu se mai nasc.
Oamenii umblă amețiți de lumină
Și se-ntorc întotdeauna dintr-o veghe;
Mersul lor e ca un dans al vîntului.
De la soare învață să se urce pe munte în zori
Și cînd sînt osteniți să se-ascundă în mare.

Din volumul

VERSURI

(1961)

GLASUL RĂZBOINICULUI DE PE RIN

Zac rătăcit aici în cîmp străin,
Fără mormînt, fără somn, fără pace —
Apăsat de întunecata mare a țărînii,
Zac rătăcit aici în Transilvania.

N-am auzit niciodată pe nimeni plîngînd
La căpătîiul meu — n-am auzit decît ploaia,
Ploaia umblînd cu picioarele goale prin iarbă,
Ploaia șoptindu-mi blestemele-acestui pămînt.

N-am auzit niciodată pe nimeni cîntînd
La căpătîiul meu, n-am auzit decît vîntul,
Vîntul gonind împletit laolaltă cu drumul,
Vîntul purtînd vocile celor de mine uciși.

Voi, cei ce m-ați iubit, nu mai veniți,
Rămîneți acasă singuri cu lumina —
O, voi ce vă nașteți și creșteți în brațele Rinului,
Uitați pe totdeauna drumul meu.

COLOCVIU CU INIMA MEA

Nu mă întreb partidul cum să-l cînt ;
El a pătruns în cîntecele mele

Ca soarele-n pădure, ca un vînt
Gonind pe boltă norii prevestitori de rele,

De mult a fost ? Anii se duc sau poate
Ca fluturii-n gogoaşe se închid,
Un tînăr se-ntîlnise prin cetate
Cu flacăra lozincii de partid.

El tinereţea şi-o trecea încet,
Că-n vremi de toamnă i-a fost dat să fie
Se mistuia făptura-i de poet,
Pe cîmpuri ca o dalie tîrzie.

Nu mai cunosc torentul. Mă uit şi nu mai ştiu
Al cui e chipul tînăr dintr-o poză —
Anii trecuţi în lupte mari, înscriu
Singura, marea mea apoteoză.

Aşa a fost — rotiţi-vă pe sus,
Vulturi ai ţării mele de lumină,
O stea răsare, altele-au apus,
Ireversibil soarele-şi înclină.

Spre mine şi în zare raza lui.
Căci n-am oprit, n-am rătăcit în plîngeri,
Şi simt în mine vlaga pe care n-o ştiui,
Cînd lupt. cînd mă cutremur sau cînd sînger.

Port semnul grav şi straniu al unui legămînt —
De-acum mi-e soarta scrisă pe-aceste mari [illegible]
Aici mi-e visul ridicat în vînt ;
Aici e bolta cîntecelor mele.

ELAN

Vai, cît am rămas de neschimbat !
Umblu şi-acum abia trezit din visuri,
Mîngîi cu mîna fierul bătrînelor grilaje,
Rup flori mirositoare de salcîm
Şi le strivesc în dinţi cu voluptate ;
Iarna pe ninsoare îmi place şi-acum să ies noaptea
Măsurînd străzile la întîmplare
Şi chiar cînd e viscol întotdeauna mi se pare că aud [illegible]
Pe care-ascultîndu-le,
Singur somnul mi-alung.

Şi acum ca şi-altădată
Nu mă-nspăimînt de duşmani,
Cu toate că adeseori uitîndu-i,
Armele lor mă pot lovi în plin,
Dar toate rănile-mi trec
Vindecate de-o flacără-ascunsă
Şi iarăşi mă surprind în calea vîntului
Şi iarăşi trec nepăsător —
Numai la ceasul cînd se dezlănţuie
Monotonele clopote,
Mi se pare că cineva drag
Plînge în ziduri.

Vai, cît am rămas de neschimbat !
Pretutindeni aş înălţa un oraş, pretutindeni
Aş semăna o pădure după chipul şi-asemănarea furtunii —
Norilor cu forme de cai le-aş atinge în treacăt coama de ceaţă subţire,
M-aş ascunde, rîzînd, în troiene de nea străvezie,
Singur purtînd pe umeri povara tîrzie a stelelor,
Fără să bag de seamă că înţelepţii zîmbesc în tăcere
Clătinînd capetele cu îngăduinţă
Ca şi cînd ar rosti fără grai
O mustrare sau poate-o adînc tăinuită
Părere de rău după vîrstă.

Numai cînd amintirile mă-nvăluie
Întreb de mine însumi cînd se-ntîmplară toate,
Unde sînt anii care le-au cuprins
Și dacă se zăresc pe trunchiul meu
Inelele lor de aramă coclită.
Și singur neștiind ce să-mi răspund
Stărui tăcut — alături de-ntrebare
Și-mi reazim fruntea de pervazul galben
Al zilei care vine și dispare.

MOARTEA CAILOR

Luptele mari încetară și focul clipind adormi.
Au trecut zgomotoasele-armate cu frontul mereu mai departe.
N-au rămas decît umbrele celor uciși și cuvintele lor
rătăcind în văzduh și la marginea satului caii răniți
care mor în amurg. Iată roibul înalt cu picioarele
lungi care-abia atingeau în goană pămîntul și șargul
voinic învățat să-și cunoască stăpînul cu care vorbea
ore-n șir și pagul care purta zurgălăi de argint undeva
prin ținutul Moldovei și iepele dansînd la auzul fanfarei.
O, iată coamele lor cum se-ntorc în pădure,
și lungile drumuri pe unde-au umblat sîngerîndu-și copita,
tresar. Vîntul vine încet nechezînd ca un cal
cînd îi cade răpus călărețul, vîntul
ce pare geamănul lor suflă trist
lîngă botul lor umed și iarba capătă grai.
Și soarele-n ochii lor mari se răstoarnă ucis
ca un pește de aur.

NORII ȘI PLOAIA

Plouă și norii se duc undeva mai departe.
Iată văzîndu-i, aminte mi-aduc că de mult

n-am mai fost nicăieri. Stau privind cum se-ngînă mereu la
fereastra mea albul și negrul, iar toamna
mă bucur de straiele noi ale teilor ca de propria-mi haină.
Cine mi-a dat acest dar al uitării de sine ? Poate-ar fi timpul
să plec, să mai plec undeva — sînt atîtea orașe cu gări luminoase
și porturi în care vapoarele fluieră lung cînd se-aștern în tăcere
albastrele neguri. O, cîte n-ar fi de văzut ! Cîte chipuri
de oameni, cîte flori, cîte fluvii în care imaginea ta
se-ntîlnește cu luna...

Dar plopii înalți clătinîndu-și coroana spun : Nu.
Lasă norii să plece departe pierind în văzduh. Ei sînt
visele tale ce trec, ei sînt numai o parte din tine, sînt
formele tale părelnice. Lasă-i să plece departe.
Tu ești asemenea ploii — veșnic suind vei cădea peste-aceleași cîmpii
și prin codri vuind despletit și nebun, pierzînd șirul cuvintelor,
încercînd în zădar să prinzi noaptea cu lănci și cu săbii
sau plîngînd monoton printre frunze și ierburi uimite,
îmbrățișînd orașele mari și lipindu-ți duios obrazul
de negre ogoare-n noiembrie. Nu prea departe de apele
ce te-nălțară-n tării, te vei naște în fiece vară
mereu stăpînit de magnetul ținutului tău,
mereu întorcîndu-te singur să dormi liniștit în aceeași
țărînă, lăsîndu-ți doar visele veșnic ca norii în alba
derivă a vîntului.

FEMEILE PRIVESC SCHELĂRIILE NOILOR CASE

Femeile privesc schelăriile noilor case — privesc la zidarii
ce pun cărămizile sus și măsoară amurgul tăcut. Femeile

cată lung spre balcoanele roșii visînd viitoare cămine :
ele singure-ntrec pe zidari. Încă nu e nimic, numai seara
aceasta de martie și ochii deschiși ai mașinilor negre
în vuietul dens — dar femeile văd mai departe. Încă totul
e numai un joc liniștit de conturi și linii, dar ele privesc
flori de petunii și vrăbii și un vînt cenușiu aducînd
dinspre lacuri arome de salcie crudă. Și văd viitorii copii
ce vor fi sau nici nu se vor naște și văd deschizîndu-se uși
sau ferestre prin care pătrunde lumea de-afară luînd chip
de furtuni, de-ntîmplări sau de oameni. Și cîte nu văd
femeile noastre, privind
schelăriile noilor case. Și nu mai cîntă plîngînd :
«Zidul rău mă strînge, Trupușoru-mi frînge...»

VĂD ZIUA TRECÎND SPRE APUS

Văd ziua trecînd spre apus ca o lebădă albă
mereu mai aproape de stuful amurgului — văd cum
lumina
încet schimbă garda cu vîntul. Nu știu de ce
glasul tău îmi aduce întruna o muzică dulce de apă
și-ți simt răsuflarea venind ca un flux nevăzut.
Florile-ncet se deschid lîngă noi, flori tăcute de noapte,
semănate aici ca să fie podoabele sînilor tăi
și să tremure lin la suspinele tale și-acestui răgaz amețit
să-i poarte parfumul. Am uitat cum arată la chip
trecătoarele ploi, am uitat dimineața cu genele pline
de lacrimi, surîzînd la răspîntii albastre — am uitat
și că lebăda albă ce lunecă-ncet în amurg, e o zi
care piere. Ce stranii comori sînt temeiul
acestei risipe ? Iată vîntul, el toate le știe,
iată vîntul cum vine-aducîndu-ne crengi
mlădioase, de salcie.

PLECAREA ZĂPEZILOR

În februarie zăpezile sînt cuprinse de-o vagă neliniște
— Ca migratoarele păsări cînd toamna adoarme pe cîmp —
Tresar la trecerea ciutelor, se sperie de sunetele ciocănitorii
Și se-nfioară de linele-aripi ale vîntului.

Chiar cînd ninsoarea mai vine și pădurile încă vuiesc
Și vorbesc prin somn arborii — chiar atunci dacă asculți
și-nchizi ochii,

Dacă asculți și te prefaci că dormi
Vei auzi un foșnet de aripi ușoare.

Un foșnet de aripi ușoare e semn că zăpezile pleacă,
Nevăzute de nimenea se ridică-n văzduh și dispar :
Stoluri albe nevăzute de nimenea,
Spre miazănoapte stoluri, stoluri albe.

IMN DEPĂRTAT

Cînt vara și ieșirea la mare a acestui popor
cînd umbrele munților vin liniștite ca norii să doarmă
pe plajele albe — cînt răsuflarea mulțimii în ritmul
de foc al lui iulie, goana albastră și gura
deschisă a mării și vîntul cu coadă de pește.
Nimenea nu m-a-nvățat să zîmbesc și să rîd,
viața n-a scuturat peste mine flori albe de măr
și-am trăit zbuciumat ca în turnuri
o limbă de clopot. De aceea și sufletul caută
alt adăpost, ca o pasăre cuiburi străine, de aceea
mi-e dor de furtună, de oameni, de strigăte
și vara cînt țărmul așa cum în vis
îl aud de departe. Trec prin orașul torid
și mereu mi se pare că seamăn cu teii
crescuți în asfalt — și-ascunzîndu-mă singur

sărut coaja copacilor. Trec prin orașul torid
și văd marea mereu ca nebunii, marea vuind
de mulțimi zgomotoase și muzici plutind
legănate-n văzduh ca o navă pe valuri,
rîsete vesele, coapse prelungi arămii
printre plante cu ochi cenușii de pisică.
Marea o cînt strălucind lîngă țărm
ca o mie de pești care sar pe nisipuri —
marea o cînt și destinderea brațului,
minții, marea o cînt și strigînd mă arunc
în bucuriile altora.

IARNĂ VENIND

Rotindu-se larg, zilele verii trecură —
Ca pasărea norii plutiră, ca pasărea,
Frunzele mari ale-arțarului pieriră în vînt —
Mlădioasă ca trestia, ploaia
Pe cîmpuri negre umblă murmurînd.

Mă uit în preajma iernii peste cîmpuri,
Caut în ceață pădurile care fug și se-ascund —
Cînd adorm obosit aud șoaptele ploii și cerbii,
Cerbii umblînd prin somnul meu profund.

Vine zăpada undeva în zare,
Văd de departe aripa ei de sidef
Strălucind în amurguri tîrzii,
Și munții se apropie de sate,
Plecîndu-se tăcuți către cîmpii.

Și-mi vin în gînd toate faptele mele,
Am timp să cuget liniștit la toate —
Prin seara lungă se despoaie vîntul,
Și drumuri multe zac necercetate.

IMN CĂTRE ZORII DE ZI

(1962)

IMN CĂTRE ZORII DE ZI

HARPE ELECTRICE

Linii de-naltă tensiune fluieră noaptea;
Fluieră noaptea-n cîmpiile Dunării.
Linii de-naltă tensiune, harpe electrice
Noaptea sub lună în marile şesuri din sud.

Trec pe coardele lor de oţel şi cupru
Sunete lungi cu spirale albastre — noaptea ascult
Contrapunctul ciudat al destinelor noastre,
Purtat de iluzii ascult nevăzutele unde cîntînd,
Eu dizolvînd în memorie vechile umbre,
Ah, am să uit, am atîtea să uit...
Ca un stîlp de beton aş susţine în noapte
Acest fluviu sonor, energie fluidă,
Muzica vîrstelor ţării să-mi geamă-n auz,
Alergînd prin înaltele cabluri.

[illegible] de mîine, imagini iubite,
Vouă totul, lumina şi sufletul meu,
Visele mele gonind în spirale albastre,
Noaptea-n văzduh obsedante-armonii,
Sunete, ritmuri prelungi, reveniri disonante,
Visele mele pe linii de-naltă tensiune,
Harpe electrice noaptea
În marile şesuri din sud.

CELE DIN URMĂ

Iată pe cîmp dizolvîndu-se cele din urmă :
cele din urmă căruțe în ceață și-n somnul bătrînilor,
cele din urmă tăceri, îndoieli, neîncrederi,
umbrele celor din urmă bordeie din care smulgea
vîntul nocturne silabe de trestie
și grilajele celor din urmă parcele rămase,
prin care pămîntul
privea ca prin sure
ferestre cu gratii.

O, cele din urmă !
Cuvintele-acestea mi-aduc amintiri și speranțe.
Pe vremuri ascuns de-ntunericul satului,
ca de o tandră și umedă junglă,
am fost și eu unul dintre copiii
care știau doar de sănii, de păsări...
O, Românie trecută, sălaș de albine sălbatice,
o, visătoare în zdrențe, în poala căreia
de-atîtea ori fruntea mi-am odihnit,
iată cununile tale de spini le destramă-aurora,
iată sărutul meu pune pe pleoapele tale
umbrite de veghe și palide, bani de aramă —
e timpul s-adormi pe veci cu *cele din urmă* :
fiii tăi pun temeliile *celor dintîi !*

OAMENII SEAMĂNĂ GRÎNE

Oamenii seamănă grîne —
umblu și eu nevăzut semănînd împreună cu ei.

Oamenii seamănă boabe roșcate, mari poligoane
de orz, de cartofi și de sfeclă, seamănă ierburi,
seamănă jerbă de spice din stema Republicii,

și soarele-și lichefiază lumina pe mîinile lor.
Eu seamăn fluierul mierlei, macii răzleți,
mătasea firavă filată de greieri, spirala
pe care dansează înaltele ploi ale verii,
steaua spre care se leagănă spicele stemei —
și noaptea, cu o semănătoare albastră,
singur anii mi-i seamăn cîntînd.
Mai sînt oare ? Cine să-i numere,
cine să-asculte-n adînc germinația lor ?
Zările tac. Oamenii seamănă grîne.
Oamenii seamănă-n cîmp.
Eu seamăn în oameni.

ASEMENEA STELELOR

Asemenea stelelor umblă prin noapte — asemenea celor mari,
Sau celor ce-abia se zăresc undeva într-un alt întuneric deasupra ;
Asemenea stelelor umblă minerii prin noapte sau printre nopți,
Printre noaptea din care-au venit și noaptea pămîntului caldă.

Asemenea stelelor ei cunosc întunericul au lîngă marginea lui
Unde negrul se-ngînă cu ziua ca țărmul cu marea —
Ei bezna o cunosc pe dinăuntru, cunosc tăcerea
In care timpul n-a rîs și n-a plîns niciodată.

Asemenea stelelor ei sînt mai departe de ploi — și umblă prin noapte
Numai prin noapte, și nu rătăcesc niciodată —
O, eu care umblînd în plină zi
De-atîtea ori m-am rătăcit...

MEDITAȚIE ÎN ÎNTUNERIC

Am rătăcit prin mine de cărbuni
Zile la rînd în orizonturi negre,
Și-am trăit ascultînd convorbirea adîncului lumii cu oamenii
Într-o limbă pe care simțeam că-s născut s-o-nțeleg.

Am rătăcit prin mine de cărbuni,
Și lumina mea a stat o clipă lîngă lumina minerilor,
Și întunericul meu a suit fremătînd spre izvoarele nopții
Și mi-am uitat chipul și numele înfiorîndu-mă singur.

Și-am uitat de măruntele griji, de trecutul meu
Care seamănă cîteodată cu iarba și umblă mereu căutîndu-mă,
Și-am uitat de orgoliu și de toate paraginile
Unde-ncercam să ivesc uneori armonii.

: : : : : : : : : : : : : : : :

Am rătăcit prin mine de cărbuni —
E timp de-atunci — dar uneori și astăzi
Mă-ntorc cînd mă apasă prea tare singurătatea sau cînd lăcrimez
De prea multă lumină.

De prea multă lume cînd sînt obosit și bolnav,
De prea multă zi cînd mă clatin, de prea multe [illegible],
Mă-ntorc în tăcere și-n vis
Spre noaptea minerilor.

UMBLU PRIN GALERIILE MINEI CÎNTÎND

Umblu prin galeriile minei cîntînd
Pentru sufletul celor ce taie cărbuni în pămînt.

Umblu visînd, căutînd, deslușind, în această demult adormită pădure,
Glasuri de semeni, umbre tăcute, conture.

Lumea de-aici s-a deprins fără zi, fără soare
Timpul cu trecerea lui de mărgean să-l măsoare.

Să simtă sărutul de ceață al cîmpului răscolit primăvara de pluguri,
Să vadă pe dealuri trecînd ale toamnei înalte și palide ruguri.

Cu vuiet egal vagonetele suie, coboară —
Lumea de-aici izbucnește-n lumina de-afară

Anii de flacără, anii noi, anii buni
[illegible] din tărîmul acestor genuni

Umblu prin galeriile minei cîntînd
Pentru sufletul celor ce taie cărbuni în pămînt.

Umblu cîntînd prin noaptea aceasta albastră —
O, cît aș vrea doar o clipă să fiu o fereastră,

O fereastră din lemn de mesteacăn, deschisă de vînt,
O albă fereastră pentru tine, drumețule,
Ca să privești în jos din cînd în cînd.

VOCI DIN NECUNOSCUT

Aud orașele mari care dorm în nisipuri și-n codri,
Aud așezări viitoare ce dorm ghemuite în stînci, în văzduh,

și-n tăcutele nopți ale minelor. Țara aceasta,
abia deșteptată din lungi rătăciri și din vise,
va sui la zenit. Știu că nu pot și nu sînt chemat
să-i cînt slava de mîine — pieptul meu larg
poartă urme de lănci și de roată, glasul adînc
mi-e de doine prea plin, iar ochii mai văd
în amurguri incendii și oști risipite.
Vor veni cîntăreți străluciți în veșmînt de lumină,
siluetele lor le zăresc uneori în mesteceni, în vînt,
și făptura le-o simt împlinindu-se-n propriul meu craniu,
ca Athena în capul lui Zeus. Noaptea, cînd luna
mi-aduce aminte de chipul meu tînăr, încerc să zăresc
imaginea mea viitoare și caut un straniu profil de bătrîn,
ca un mag stăruind la hotarele zilei cu stelele,
dar nu văd nimic — poate Oltului nu-i va fi dat
niciodată să-mi poarte-n oglinzi acea vîrstă înaltă și albă,
și toamna sfîrșind mă vor plînge-n văzduhuri cocorii.
Nu văd nimic decît zări verticale și schele
și oameni cu steaguri pe străzi, care trec nencetat
mai departe. Unde se duc ? Iată vuietul dens
al orașelor mari care dorm ghemuite în stînci, iată vuietul dens
repetîndu-mi refrenul știut : vor veni cîntăreți străluciți
în veșmînt de lumină, și sunetul coardelor fi-va
aproape de tot și vei sta nevăzut să-l asculți încă mult
după ce-și vor fi rezemat de piatra enormă,
care-ți va străjui la căpătîi,
lirele lungi și albastre.

SPUN ADIO PĂDURILOR

Spun adio pădurilor,
pădurilor negre din munți, ce mi-au fost de milenii sălașul.
Am crescut laolaltă cu brazii și carpenii lor,
unde umbra bătrînilor mei rătăcește cu turmele
caprelor negre, și luna de toamnă se vede prin arbori,

cu coarne albastre de cerb. Vîntul lin, vîntul galben,
și murmurul ploii tîrzii au umblat cale lungă
prin visele mele — și viscolul iarna torcea monoton
împrejurul colibelor mele,
torcea, singuratic și trist, borangic argintiu.
Vai, cîtă moarte-a-ncăput în acea ondulație dulce,
vai, de-nchid ochii, din nou îmi învie-n auz
pieptul meu răsunînd ca un pod de aramă
lovit de copite de cai, sternul meu sîngerat,
peste care treceau hohotind nemiloase convoaie...
Iată urmele lor se mai văd — cîinii mei
de culoarea amurgului stau mărturie de toate

Am trăit în păduri,
și-acum, iată, mă-nalț și mă scutur de ierburi,
de frunze uscate, de ploi și de propria-mi vîrstă.
Mă ridic în lumină și vorba ce-o spun e adio,
spun adio tăcutelor sihle silvestre,
spun adio, adio pădurilor...
Și mă duc mistuindu-mă-n soare.

OAMENII SURÎD ÎN ACEASTĂ ȚARĂ STRĂVECHE

Puțini au rămas cei deprinși să se uite în pulberea drumului,
Puțini cei care umblă ca norii întunecați duși de somn și de vînt —
Oamenii își văd în rîuri fețele mari și surîd.
Oamenii surîd în această țară străveche.

Capetele nu se mai înclină în fața tăcutelor stînci,
Și buzele înfierbîntate de arșiță nu mai sărută pămîntul —
Păduri de păstori adormiți se ridică din umbră și vin
Cîntînd pe drumuri inundate de lumină.

Liniștea neagră în care sclipeau fulgerate tăișuri de coasă,
Și bănuitoarea privire spre zările veșnic fremătînd de primejdii,
Și veghea tîrzie cînd prin beznă pătrund întrebări dureroase,
Care stăruie, stăruie-n preajmă și nu se mai duc,

Gîndul că nu vei putea fi mai mult decît cei dinainte,
Că toate vor fi ale celor mai puternici, mai mari,
Și neîncrederea și îndoiala și teama de cele ce vin dinafară,
Și pustia părere de rău după cele visate cîndva,

Toate se sting ca o negură dusă de vînt,
Toate rămîn pe celălalt mal să se mistuie-n urmă —
Oamenii rostesc cuvinte pe care nu le-au știut niciodată
Și sînt mulți și de privirile lor cade roua pe flori.

Oamenii își văd în rîuri fețele lor care seamănă soarelui,
Văd noile lor așezări și surîd oamenii din această țară străveche,
Și de surîsul lor strălucește văzduhul și se-nfioară furtuna,
Și se luminează departe auritele văi.

IMN CĂTRE ZORII DE ZI

O, zori de zi, palid surîs al luminii,
Bine-ați venit la ferestrele mele —
Iată toată noaptea am vegheat așteptîndu-vă.
Am ascultat pașii căzlețiilor trecători și gîndul lor
L-am auzit urmîndu-i îndeaproape, și vîntul
L-am simțit adormind, obosit, pe umărul meu și [illegible]
Sărutîndu-mă a plecat nevăzut mai departe.

O, zori de zi, cîntec de leagăn al stelelor,
Bine-ați venit în trupul și-n sufletul meu —
Iată orașul se-ntoarce din întuneric sunîndu-și sirenele,
Și din străvechiul turn gotic își iau zborul porumbii.
Iată aud deschizîndu-se marile porți de metal,
Și-n preajmă aud murmurul blînd al uneltelor —
Iată bărbații salutîndu-se-n trecere unii pe alții,
Iată bătrînii zîmbind, iată femeia
Pășind încet pe lîngă copiii ce poate mai dorm,
Toți și toate ies legănîndu-se din tăcuta penumbră a somnului,

Toți și toate se duc undeva strălucind în albastru,
Ca rîurile, toți și toate au învățat un drum —
O, zori de zi, albă solie-a luminii,
Albie sfîntă prin care ne ducem mereu.

LINIȘTE NOUĂ

I

Furtunile se potolesc mereu,
Și palid se-nfiripă-acum pe boltă
Surîsul curcubeului. N-am fost
De mult atît de liniștit și n-am trăit
Atît de adînc speranța tuturora.
Acum, dimineața mereu mă găsește mai treaz,
Chiar dacă-n ochi îmi mai stăruie încă,
Sticlind uneori, nebunia mea veche.
Umbra Turnului Babel nu mai vine asupră-mi,
Nici trecătorul necunoscut nu-mi mai spune :
— Teme-te de sfîrșit !
Iar din neamul celui ce și-a ucis fratele
Nu se vor mai naște copii.
Cuvîntul *distanță* începe să-mi fie străin,
Și nu mă-nfior decît noaptea tîrziu,
Cînd simt peste față cum trece-atingîndu-mă
Unda fugară a vremii.
Atunci îmi pare cîteodată rău
Că fără voie merg atît de repede,
Dar mă mîngîie gîndul că vîrstele mele
O să le poarte cei care-mi urmează.
Ah ! Și ce vîrste frumoase le las !
Și nu le cer în schimb decît atît :
Cînd vor vedea că pleoapele mi-s grele,
Să arunce-n țărînă un pumn de semințe
De floarea-soarelui.

II

Atît le cer, pentru că sînt din oameni
Deprinși să-și ducă zilele prin cîmpuri ;
Printre semănături și turme văd
Umbrele celor morți — la căpătîiul lor
Adesea mă întîlnesc cu vîntul,
Și-neet cîntăm, de parcă fiecare
S-ar teme să-l audă celălalt.
Aici în țărînă, simțind cu picioarele goale
Atingerea ei, am crezut că mi-e dat
Să mă afle-anotimpul acestor prefaceri,
Aici înălțînd ziduri noi de cetăți,
Unde-n locul iubitei
Să mă zidesc treptat pe mine însumi,
Am crezut că voi sta neclintit
Ca pădurile Dornei.
Dar timpul meu e mult mai mare
Decît puteam vreodată să visez,
O amețeală-mi aburește ochii
Și-mi joacă-n față zboruri de comete.

III

Simt că se-arată-n lume lucruri stranii
De care-ar trebui să mă-nspăimînt.
Simt uneori prezențe nevăzute,
Și noaptea mi se pare că din haos
Mă săgetează propria-mi privire.
Și-aud pași prin văzduh și tresar,
Cu toate că prin suflet nici o spaimă
Nu-mi trece niciodată. Cine-i oare ?
Aș vrea să-l văd umblînd, dar încă-i noapte.
Aș vrea să știu de ce-mi aspiră gîndul,
De parcă zbor din mine însumi
Ca dintr-un cuib străin.

D[illegible]-mi șoptește-n preajmă : «Lasă,
C[illegible]-ți ciinii la tine și-ascultă,
T[illegible]-ai născut la această răspîntie roșie,
C[illegible] ochi mai vezi amurgul, iar cu altul
V[illegible] dimineața ezitînd în neguri.
Nu-ncrucișa privirile.
N[illegible] azvîrli cu pietre în oglinzi.
T[illegible]-ai născut să faci întîii pași,
T[illegible] acela care umblă,
C[illegible] dacă poate încă nu-ți dai seama
F[illegible] gîndului tău rătăcesc în văzduh
Ș[illegible] ce vin vor avea chipul tău
I[illegible] și albastru. Nu tresări !
C[illegible] umblă ești tu.
A[illegible] înălțîndu-te dintr-un galben platou,
[illegible] profilul tău care seamănă jumătate cu luna
J[illegible] cu șirul de cai dispărînd în trecut.
V[illegible] ți-a dat
A[illegible] de centaur.
A[illegible] mersul uneori greoi.
D[illegible] tăi s[illegible]d în alte lumi
T[illegible] mari, fosforescente.»

IV

A[illegible] vorbește-un glas, și-n taina [illegible]
I[illegible] și-mi s[illegible]l destinul.
C[illegible] că mi-e viața înainte.
S[illegible] între cel care umblă prin aer
Și cel ce rămîne [illegible] să frămînte țărîna.
S[illegible] meu va rătăci arzînd,
S[illegible] meu va lumina ca un nimb
Pe creștetele tuturora.
Pl[illegible] însorite și prăpăstii oarbe
Vor veni dimineața și seara,
Smerindu-se la căpătîiul meu,
Iar oamenii își vor căuta în cuvintele mele
O bănuită origine.
Nu rîdeți de părinții voștri, va rosti cineva-ntotdeauna,

Nu înfruntați păcatele lor,
Ei au făcut primii pași,
Au făcut începutul.
Unde voi fi eu ? Nu prea departe, desigur —
O floare a soarelui va crește
Mereu în alt ținut, dar totdeauna
În drumul vîntului de răsărit,
Acolo unde mîngîierea lui
O așteaptă salcîmii umili
Lîngă dealuri domoale.
Nu prea departe, desigur,
Vor stărui pădurile și somnul,
Și va trece ca legănîndu-și făptura,
Înaltă și goală — și se va-nfiora
Cînd va atinge zodia viselor mele —
Nu prea departe, desigur, voi fi
La întîlnirile mîinilor noastre cu luna,
La întîlnirea durerilor noastre cu timpul,
Aici și acolo arzînd
La răspîntia roșie.

V

Furtunile se potolesc mereu.
Și palid se-nfiripă-acum pe boltă
Surîsul curcubeului. N-am fost
De mult atît de liniștit și n-am trăit
Atît de-adînc speranța tuturora.
Oamenii vor să le-arăți totdeauna cerul albastru,
Și vor să le spui că la fluierul tău
Durerile lor vor veni și tu le vei duce în mare.
Și iată, tu le spui. Ce bine e.
Chiar după ce te pierzi în rătăciri,
Chiar după ce în craniul tău
Își fac cuib stelele cerului.
Chiar după ce expiri — să poți veni,
Să te poți iar întoarce la oameni
Ca să le spui încet : Va fi mai bine.

DOINĂ DE SEARĂ

DOINĂ DE SEARĂ

Nu mi-ar plăcea să pier într-un război —
Bătrîn, cîndva, aş vrea să spun printre arbori,
Toamna, cînd frunzele cad liniştite din ramuri,
Să simt cum încet mă acoperă purpura lor.

Nimenea să nu ştie unde-am plecat,
Şi toţi cei ce-mi sînt dragi să mă simtă acolo,
Culcuşul să-mi rămînă cald, ca şi cînd nu demult
Am ieşit tuşind şi dregîndu-mi glasul ca-ntotdeauna.

Muzică să nu se audă, nici plîns şi nici vuiet de arme,
Numai în vale sirenele de după amiază şi vocea difuză a străzii,
Şi clopotele care bat din vreme în vreme fără să ştii niciodată de ce,
Şi toate cele ce se petrec în tăcere, chemîndu-se una pe alta.

Aşa mi-ar plăcea să mă sting, aproape neobservat,
Dar dacă vreo oaste prădalnică ar fi să mai umble prin lume,
Aş apuca-o pe drumuri mohorîte şi aspre,
Şi ochii mei ar arde noaptea ca ochii de lup.

Şi s-ar întuneca sufletul meu şi-ar ieşi din adîncuri furtuna,
Şi s-ar frînge în piatra Carpaţilor creasta de aur a vîntului,
Şi toate-ar căpăta sclipiri şi tăiş ascuţit ca de gheaţă,
Şi florile chiar nectarul şi l-ar preface-n venin.

Şi-atunci, de arme aş vrea să adorm undeva într-un cîmp,
Ca să treacă peste mine pădurea şi grîul,
Ca să treacă peste mine părinţii şi fraţii şi fiii
Cu steagurile noastre mai departe.

GENEALOGIE

Tatăl s-a dus într-o zi la război,
A părăsit Bavaria trecînd
Prin ţări şi prin cetăţi îndepărtate.
Jalea s-a-ntins pretutindeni pe urmele sale.
Unde-a rămas, azi nu mai ştie nimeni —
Corbii pe cîmpuri i-au risipit numele.

Apoi trecură douăzeci de ani,
Fiul crescînd plecă şi el la pradă.
Mai văd şi-acum mîinile-i mari potrivind dinamita,
Şi flăcările urmîndu-l ca nişte cîini credincioşi.
Unde-a rămas, azi nu mai ştie nimeni —
Corbii pe cîmpuri i-au risipit numele.

Acum nepotul a crescut şi el,
Şi-aceeaşi moarte-i pregăteşte arme,
Dar umbrele celor trecuţi îi stau alături,
Şi tînărul se cutremură cînd simte ceaţa atingîndu-i mîinile,
Şi vin mereu zburînd de undeva
Albi porumbei deasupra casei sale.

PRIMĂVARA ÎN WESTFALIA

I

Femeia cu ochii tăiați între cute adînci traversează orașul,
privind primăvara ; chipul ei palid iarăși se-ntoarce
din negura iernii, și frunzele vechilor arbori se-ntorc
prin ramuri din nou, și se-ntorc licărind vietăți,
se-ntorc zîmbete, vise de mult rătăcite,
și în sunetul turnului, ziua și noaptea revin
de departe cocorii. Toate și toți cei ce toamna
s-au dus undeva, se întorc primăvara din nou,
numai fiul ei, dus într-o toamnă cu ceața,
nu s-a întors niciodată. Iarna l-a prins
prin cîmpiile Niprului, fluviul acela ce pune
du[illegible]anilor noaptea cătușe de gheață. Iată-i mai vin
în memorie scurte frînturi din scrisorile lui,
despre viscolul alb semănînd uneori partizanilor,
o, și cuvintele-acelea mereu repetate : *e frig și zăpada* ...
Primăvara venise, și ea le-auzea neschimbate mereu,
înfloriseră pomii, strigară cocorii-n văzduh,
și scrisorile lui repetau : *e frig și zăpadă,*
și cînd nu mai primise scrisori, multă vreme un vînt
de departe-i purtase ecoul cuvintelor lui :
e frig și zăpadă, e frig și zăpadă...
Și femeia cu ochii tăiați între cute adînci
se trezește rostind fără voie aceleași cuvinte,
și uzinele sumbre-și opresc răsuflarea o clipă,
s-asculte povața istoriei.

II

Orașe, orașe, zări verticale mereu, și copaci singuratici
rămași din trecute păduri încep să-și uite chipul și numele ;
norii cer vîntului calea demult cunoscută spre nord,
norii își clatină capul bolnav de migrena mașinii,

și-ntr-o veche biserică pastorul iarăși tresare, citind
credincioșilor textul profetic : *cine ridică sabia,*
de sabie va pieri. Oamenii pleacă pe străzi
și văd iarba firavă a parcului, oamenii umblă visînd
aurite ghirlande — negrul și verdele crud se amestecă-n toate
pornirile lor. Se dezlănțuie muzici și clopote, seara aduce
lumini sclipitoare și lunecă palida noapte în lectura [illegible]
cu fantome și gnomi legendari și coboară tăcerea
Dar cuvintele-acelea rămîn rătăcind pînă-n zori,
ca niște păsări ce-și caută cuibul — cuvintele-[illegible]
[illegible] ușor de acustica somnului poartă [illegible]
[illegible]
[illegible] sabia, de sabie va pieri

III

[illegible] cuștile sumbre, o, triști cavaleri
[illegible] albastru al rătăcitului Siegfried — [illegible]
[illegible] voastre în iarbă și nu vă uitați în [illegible] rugina [illegible]
[illegible]-i roșii va trece ușor peste ele, veți [illegible] de [illegible]
[illegible] galbene să se bucure-n voie de vîntul
[illegible] dați-i vîntului înfățișările voastre de negură
[illegible] departe-n trecut, aducîndu-vă-n schimb chipul [illegible]
[illegible] luminii. Și spălați-vă-n undele Rinului [illegible]
[illegible] minte imaginea celor uciși. Nu uitați că [illegible] frați.
[illegible] nu mai dorm lîngă voi — sînt atît de departe,
că abia dacă iarna-ntr-un vis mai revin uneori ca să-și reazime fruntea
o clipă de umărul vostru. Iată,-n turnul bătrîn ora se face mai mare,
și metalul începe să-și piardă răceala în mîinile omului,
și cocorii se-ntorc liniștiți către nord — lăsați-i să treacă
prin inima voastră țipînd, căci țipătul lor îngînă
cuvintele mele.

DANS ÎN OCTOMBRIE

NU MĂ DESPART

Nu mă despart de tine niciodată ;
las numai ochii luminînd plecarea
mea în necunoscut, las numai părul
negru și plin de șoapte, las nocturna
spirală-a brațelor — și undeva, de mine
însumi ascuns, conturul unor clipe
care-nstelară nudul tău. Departe
de somn, de unda schimbătoare-a zilei,
merg căutîndu-mi sensul și, adesea,
gîndindu-mă și reproșîndu-mi singur
viața răvășită-a unui om
ce nu mai e prea tînăr, și din toate
stelele lui, cu fiecare nouă
întoarcere, rămîn tot mai puține,
tot mai îndepărtate, tot mai reci...
Unde-am ajuns, ce vechi păcat triumfă
netulburat asupra mea ? O, spune-mi
tu, care-ai fost de-atîtea ori cu mine
un singur fluviu, spune-mi, spune-mi iarăși
acele adevăruri mari și simple,
pe care cu le pierd din cînd în cînd.
Ce bine e să știu că pretutindeni
te pot găsi, că — asemenea vieții —
vii după mine.

NUD ALB

Ești goală ca visul, ca zarea,
Goală ca plaja pe care-o învăluie marea,
Goală ca luna rătăcind în pustie,
Goală ca lebăda mea argintie.

Taci și ascultă.
Vine spre noi aceeași sevă multă,
Care pătrunde-n cîmpuri și în muguri,
Vezi, sălciile ard ca niște ruguri.

Unde să fugi — iată marea vine,
Valuri tîrzii se năpustesc spre tine
Inchide ochii și dispari, te pierde
In cercuri line de vîltoare verde.

VISCOL

Pentru coamele negre, uraganul
caută capete. Uraganul de iarnă
iubește, ca mine, ochii tăi negri.
Stinge luminile toate
pe rînd, cîte una —
lira de fosfor a trupului tău
s-o sărut acordînd-o cu tonul
de noapte al uraganului,
tonul de alb și de negru,
cu care afară, în noapte,
iarna îngînă minunile nudului tău.
Fără lumini, fără lună —
uraganul pe geamuri gravează
cu aripa stema iubirii de noapte ;

uraganul dezlănţuie rituri erotice.
Stins, totul stins — fără lumini, fără luna —
lira de fosfor a trupului tău
mi-e de-ajuns.

IUBIRILE NECUNOSCUTE

Iubirilor necunoscute, marea
le risipește și le-alină dorul.
O, gînduri urmărite pe-ntuneric,
gînduri pierdute prin nemîngîiatul
meu labirint, de mult nu vă mai caut.
Ploile-au lins oglinzile, și-al toamnei
brocart a-nvăluit superbe nuduri
îmbrățișate-n amintiri și-n taină.
Și marea scoate dizolvînd la țărm
chipuri și nume...

TU, CARE-AI FOST...

Tu, care-ai fost odată, tu, care ești, tu, care
Vei fi — adesea iarna, plecînd în taină ochii,
Duioasă-ntrezări-vei, căzută la picioare,
Umbra-mi licăritoare ca solzii unei rochii.
Va fi tăcerea-n preajmă — și dincolo de geam
Ninsoarea de departe, venind ca o pădure
Dusă de vînt — și-al serii hotar ce-l atingeam
De-atîtea ori cu-aripa, din nou va sta prin sure
Închipuiri, în albul pierit și intinat...
Asemeni unui fluture cîte-un sărut va trece
Caligrafiind profilul pe care-l vei fi dat
Uitării. Și-n oglinda netulburată, rece,
Vor tresări petale dintr-un sălbatec crin
Ce și-a lăsat amprenta pe sînii tăi odată —
Îți vei desface părul și vei privi cum vin.

Din negrul lui, răsfrîngeri de noapte-ndepărtată
Și cum se-ntorc din ceață cărările-napoi,
Înfășurînd mumia unei iubiri ucise,
Cum viscolul pe stradă, prin arbori-nalți și goi,
Deșteaptă sensul unor imagini, unor vise...
Și-mi vei ierta păcatul de-a-mi fi uitat un gest
În gîndul tău — sau poate în suflet, o durere
Trecută-n timp. Din toate va rămînea acest
Destin al unor veșnic pierdute giuvaere,
De nu-ți aduci aminte nici tu cînd le-ai purtat
Un ochi imens te-absoarbe încet sub pleoapa-i [illegible] —
De-aceea te vezi tu însăți pe-un orizont uitat,
Plecînd diminuată în timp ca o tanagră.
Cine-ți atinge pieptul la care-am stat să-ascult
Vîntul și luna ? Cine din nou își poartă sumbra
[illegible] ? O, poate voi fi plecat de mult...
Și [illegible] și-a somn. Sărută-mi umbra.

NUD FOSFORESCENT

[illegible] care lucește ca luna,
[illegible] goliciunea ta, ca să nu mai văd drumul și să
rămîn neclintit lîngă tine, —
[illegible] de mele așa cum dormea înainte
[illegible]

[illegible]
[illegible] te așteaptă, întunericul meu
[illegible] rodiei tale de aur

DANS ÎN OCTOMBRIE

Adu-ți aminte arama
cu umerii roșii trecînd
singură. Adu-ți aminte
sarabandele toamnei.

Uită frunzele, rugii,
apele calme, pădurea
care pleca murmurînd —
uită decorul mereu
schimbătoarelor farmece. Uită
și zilele, lunile, ceața
prin care veneam căutîndu-ne.
Adu-ți aminte doar dansul
acelui octombrie, ritmul
formelor noastre-ngînînd
ondulația mării.
Odată
va ninge mai mult. Și trecutele
vîrste pe rînd vor cădea
din frumoasa ta salbă.
Prin oglinzi vei privi-ngîndurată
carminul amurgului.
Poate nici eu nu voi fi —
și de mult va fi stins în memorie
dansul acelui octombrie,
cînd sîngelui toamnei i-am fost
amîndoi o arteră de aur.
Nu vor mai fi decît frunzele,
apele calme, pădurea...
Nu vor mai fi decît vagi,
rătăcite detalii —
nu va mai fi decît ceața
prin care veneam.

PANTA RHEI

IMN CĂTRE NELINIȘTE

Prea liniștit nu mi-ar plăcea să fiu
Decît în ceasuri de restriște neagră —
Altfel, întotdeauna să-mi fie dor de ceva,
Să aștept, să caut, să umblu, să am frămîntări,
Să regret rătăcirile singure — volutele lor
Asemenea șerpilor să se-ntoarcă mereu după mine —
Și fiece gînd împlinit
Totdeauna să lase deschisă o poartă
Spre alte și alte ținuturi.
Să fiu bolnav de boala fiecărui,
Ca să știu ce înseamnă o floare, un îndemn,
Un nou anotimp sau o veste —
Cîteodată și ceața să-mi pună mîna pe umăr,
Ca să mă-ntorc privind-o-nfiorat,
Și chiar să plec o dată într-o seară
Cu un bătrîn adormit,
Ca să revin în zori de zi cu pruncii.
O, leagănul acestor încercări
După care te învăluie liniștea
Niciodată prea lungă ;
Vor spune poate unii că e un fel
De-a mă-ncînta de propria mea soartă —
Nu știu. Știu doar că nu sînt singurul :
Așa vorbesc și pădurile toamna,
Cînd au gură de aur,

Așa strigă cocorii cînd văd iarba căruntă,
Și marea spune la fel în septembrie,
Cînd delirează
Cu aripi albe —
Toți și toate gîndesc, toți și toate spun, toți și toate cîntă
Legănîndu-se-n timp.
Oprește doar o clipă și ascultă.

Mă tem mai mult de ceasul pustiului,
Care vine cu pași de tăcută paragine,
Și-adeseori tresar cînd mi se pare
Că trestiile umblă după mine,
Și mă gîndesc cu dragoste la vînt,
Îmi vine să fluier chemîndu-l,
Ca să-l văd iarăși ieșindu-mi în cale
Cu coama răsfirată.
Și-mi spun în sinea mea că de-aș fi fost sălbatic,
De-aș fi trăit în lumea primitivă,
M-aș fi-nchinat în zorii zilei vîntului
Ca unui zeu al mișcării
Și-al veșnicei neliniști.

Mă tem mai mult de inerție,
De-acea-mpăcare tristă în care unii văd
Aureola împlinirii —
Decît de insomnie și de zbucium,
Mă tem mai mult de răceala privirii,
Cînd ești nepăsător fără să știi,
Cînd uiți că ai fost odată copil,
Nu mai cunoști anotimpul de purpură,
Nu mai cauți spre nori
Ca să vezi cortegiul de forme ale viselor tale,
Nu mai deosebești oamenii unul de altul
Nu ești străin de tine și de lume.

MEDITAȚIE ÎN RITM DE MAREE

Numai tăcînd și gîndindu-te singur la toate,
ajungi să-nțelegi că din tot ce-ai fi vrut prea puține
rămîn lîngă tine,
numai văzînd cum se-aprind și se sting noaptea toate
cărările tale greșite — numai lăsînd
să te-nvăluie pulberea lor vei ajunge să știi
că regretul e șarpele galben pe care-ntr-un vis
îl auzeai ca pe-un rîu adormind la picioarele tale,
adormind și trezindu-se iar. Fără cuvînt, fără strigăt :
drumul pe care-ai umblat, ori că-l strigi, ori că-l fluieri,
nu se va-ntoarce la tine ; ghemul lui negru și brun
cineva l-a zvîrlit în ocean. Decît orice părere de rău
e mai bună tăcerea. Numai tăcînd și gîndindu-te singur
ajungi să-nțelegi că trecutul e-o casă pustie, pentru toate
păcatele tale izbăvirea e numai în timp, e numai în roșu,
e numai în oameni, în faptele lor. Liniște-n urmă !
Totul e numai acolo-nainte, totul e-n față. Aleargă [illegible],
ceea ce nu vei uita va veni după tine odată cu turma
de cerbi străvezii, care sînt poate visele tale.
Totul e doar înainte, totul sînt anii
care ard și te-ntîmpină-n cale.

ANDANTE

Din drumuri lungi mă reîntorc mereu,
Ca un erou din cărțile vechi și uitate —
Dar nu știu dacă plec cu-adevărat,
Sau poate cad într-o uitare blîndă,
Într-un somn liniștit ca al frunzelor,
Care pleacă și dorm undeva,
Și iar revin cînd se destramă iarna.
Îmi spun așa, căci niciodată nu știu
Cînd plec, și nu-mi dau seama niciodată
Că sînt pe drum și că mă-ndrept acolo,

Oriunde-ar fi — ci simt doar că mă-ntorc,
Că vin de undeva departe ;
Iată din nou zăpezile s-au stins,
Fetele-au rîs pierind în cîmpuri,
Orașele s-au limpezit în rîuri,
Din nou mă dor pleoapele de prea multă lumină
Și dorurile mele de aceste locuri dragi
Mi se deschid încet, încet în suflet,
Ca niște răni sau poate ca niște pale flori,
Pe care vîntul cînd le-atinge-n treacăt
Se-aude-o melodie-ndepărtată.
Din drumuri lungi mă reîntorc mereu ;
O, cît iubesc această revenire,
Cu dulcea și nostalgica ei zare,
Cu legănarea codrilor și-a mării...
Această revenire-mi face bine,
Mă-nvață să cred că mereu voi putea să revin,
Oricît de departe m-aș duce —
Chiar dacă rătăcindu-mă cîndva,
Aș trece de hotarul alb al zilei,
Sufletul meu deprins mereu cu drumul
Spre-aceste locuri singur s-ar întoarce,
Bolnav de-același cîntec s-ar întoarce
Purtat de-un fir văzut și nevăzut,
Pe care simt că cineva mi-l toarce.

COPILĂRIE

Nu-mi mai aduc aminte de zilele palide
Ale unei veri ce mă uitase-n grădina-i tîrzie —
Nu-mi mai aduc aminte de sunetul stins al cîmpiei —
Visele mele de-atunci le visează pădurea de ulmi.

Văd numai casele albe și vitele coborînd în amurg,
Văd aripile negre-ale morilor pe cerul mare și gol —
Tufe de cătină cu spini și cu flori violete,
Dorm cu ochii deschiși lîngă drum.

Gardul înalt mă mai lasă adesea să văd
Nunțile cu alai zgomotos și sălbatic sau înmormîntările asemănătoare cu ceața,
Lîngă merii și vișinii somnolenți mai zăresc uneori
Zîmbetul vag, enigmatic, al după-amiezii.

Dar cînd vreau să mă-apropii, toate se-nalță și pier,
Stoluri de păsări se fac nevăzute în zare —
Abia de-mi rămîne dansînd legănată-n văzduh
Cîte-o pană albastră...

GÎTUL DE LEBĂDĂ

Toate mihnirile mele demult le-am înfrînt —
N-a rămas decît lemnul viorilor sfărîmate,
Peste care noaptea dansează diavolii goi ;
Mîna mea caută gîtul de lebădă
Al ultimei tristeți care se-ascunde.
Unde e oare ? Iată-i parcă umbra,
Iată-i coroana de vîsc, iată-i urma lăsată
Pe-aceste dale de granit, iată-i făptura
Împletindu-se printre cuvintele versului meu
Și-ncet șuierîndu-mi ceva într-un grai nențeles.
Graiul acesta ce va fi vrînd să însemne ?
Văd tinerețea plecînd de la mine încet,
Tot mai departe o văd rămînînd în orașul din nord,
Lîngă-naltul turn gotic cu porumbei cenușii
Și cu clopote. Vîrsta ce vine
Încă nu mi-o cunosc.
Încă n-am învățat să regret, nici să-mi caut
Un reazim în lucruri trecute. Încă nu-mi vin fiorii
Și teama cînd toamna mi-așază pe umărul stîng
Mîna ei strălucind de inele. Mă uit înainte
Și-mi pare bine că rămîn în toate
Zidit și cu puțin cîte puțin —

Și-mi pare bine s-aștept iarăși clipa
Cînd voi călca pe treapta ce desparte
Pe lîncedul Februarie de Martie cel
Cu privirea albastră. — O, primăvara!
De cînd o aștept ! Numai gîtul acela de lebădă
Nu știu cînd îl voi prinde.

INTRARE ÎN NOAPTE

Întors din cîmp mă scutur de pămînt
Și intru în casă descoperindu-mă.
Și fredonînd o melodie lină,
Pe care nu știu de unde-o cunosc —
Poate de la cosași ori de la bătrînul văcar,
Poate de la fetele ce strîngeau fînul pe dealuri
Poate de la pădure ori de la vînt,
Ori de la ploaia ce-a trecut străvezie în zare,
Dansînd și învîrtindu-se-n vălul
De aur al soarelui.
Caut cuțitul mare să-mi tai pîinea,
Și caut vinul rece din ulciorul de lut.
Toate vin spre mine în două cu noaptea
De sunetul atît de drag al frunzei
Adorm înălțîndu-mă.

GOANĂ

Vine furtuna prin ceruri,
Peste lanuri coapte și galbene,
Peste cîmpuri secetoase — furtuna,
Peste luncile-ntinse — furtuna.

Praful aleargă-n vîrtejuri,
Praful întunecă zarea,
Și drumul singur și drumul,
Fluieră și fuge pe cîmp.

Și fug hergheliile negre
Și vitele-n șesul din marginea rîului
Și păstorii fug închinîndu-se
Și rîul fuge și el.

Numai copacii se frămîntă și gem
De durere și spaimă ;
Încearcă zadarnic să fugă
Spre pădurile verii și soarelui,

Dar îi țin rădăcinile-adînci
Și furtuna e-aproape și vine,
Și toate fug, toate fug, toate fug,
Numai copacii înnebunesc pe coline.

ÎNTRE DOUĂ LUMINI

Oriunde mă duc lasă pașii mei urme abia-ntrezărite,
Urme de fosfor rămîn după mine tăcute —
Nu mă uit înapoi și totuși le văd uneori,
Ca o dîră prin iarba în zori scuturată de rouă.

Nu mă uit înapoi și totuși îmi spun uneori :
Dar unde-i lumina ce-o porți — unde-s caii tăi albi,
Caii frumoși ce se-aud aruncîndu-se lin în cuvintele tale —
Poate o dată măcar va rămîne sclipind după ei o potecă
de aur

Poate o dată măcar, îmi repet cu privirea pierdută;
Poate o dată măcar, îmi tot spun — dar destinul mi-e altul.
Încă n-a răsărit peste creștetul meu miezul zilei,
Și-apoi după-amiaza cîntînd printre ploi străvezii;

Și-apoi seara tăcînd vinovată și capul de bronz
Al amurgului meu căzînd de pe umerii nopții —
Și atunci traiectoria mea șerpuind va ivi o lumină ciudată,
Pe care doar eu n-am să fiu s-o mai văd licărind.

Vedea-o-vor alții și iată, îmi spun, va fi bine —
Vedea-o-vor alții și iată-i mai mult decît bine —
Alții îmi spun și surîd, alții — și-ncet mă ridic
Larg deschizîndu-mi ușile.

LIMAN

Apa trecută-ntr-o noapte tîrzie de toamnă rămîne sunînd,
asemeni cătușelor grele din care-am fugit fără veste — apa rămîne
mereu mai departe în urmă sunînd ca o plîngere sumbră și grea.
Vocile ei de metal otrăvit în zadar mă mai caută — ochii
tulburi și verzi nu mai pot să mă-ajungă în drum.
Mi-e de-ajuns doar din vreme în vreme să rîd zgomotos și sălbatic
risipind porumbeii în văzduh, porumbei sau imagini din
propria-mi viață — mi-e de-ajuns doar din vreme în vreme s-arunc
un crîmpei din eșarfa mea neagră ca să văd răsărind
un pustiu sau o nouă pădure și să pot adormi liniștit,

chiar dacă — adesea somnul mi-l leagănă singură iarba
care va trece cîndva învelindu-mă-ncet și plîngînd — iar sub cap
n-am decît palma și o piatră albită de ploi. Gustul florilor
de salcîm îmi ajunge. Aștept primăvara venind să-mi văd chipul slăbit
în pîraiele ei, aștept vara zglobie și toamna cînd oamenii au în priviri
o lumină mai clară, și surîd unul altuia singuri.
Stăruind printre ei poate nu port în crengi nici o roadă,
poate sînt doar un laur stingher cu tulpina prea-naltă,
prea slabă. Bucuria de-a fi pentru frunțile lor
o podoabă umilă, mi-ajunge.

TRANSFIGURARE

Nici gîndurile voastre, nici florile nu-mi spun,
Nici negurile toamnei, că sînt ieșit din minte —
Ci numai mie-mi pare mereu că sînt nebun,
De vreme ce-mi prind viața și moartea în cuvinte.

Ard în lumina zilei de parcă uit că n-am
Decît un drum prin iarbă, un singur drum și-o poartă
Prin care voi pătrunde, ca luna-ncet prin geam,
Sau liniștea din sălcii rotind în Marea Moartă.

Mă bucur cînd mai trece un an și-un anotimp,
Cînd prin oglinzi străine îmi rătăcește chipul,
Și iar mi-aduce vremea același dor să-mi schimb
Inelul meu cu-al mării ce l-a-ngropat nisipul.

Trăiesc mai mult cu roua cîmpiilor, mai mult
Ca pasărea pădurii și poate că mi-e bine :
Văd ridicată steaua de-al cărei semn ascult,
Văd risipită ora de plumb din care vine.

De-acum e dimineață pe cer ca un surîs
Pe fața răvășită. De-acum e aurora ?...
Stau și-mi gravez în suflet ca-ntr-un mărgean deschis,
Cu litere tăcute, speranța tuturora.

RECULEGERE

Duceți-vă de la mine, chipuri întunecate
Pieriți din oglinda cu cadră de-argint
A memoriei mele: tîlharilor negri și voi
C[illegible]-ați ucis și-ați aruncat în lume
[illegible]ațele pustiului. Pieriți
Din amintirea mea, chipuri viclene
De intriganți, chipuri mieroase de lași, [illegible]
Chipuri galbene de invidie, chipuri
D[illegible] posesori ce vă-ntîlnii cîndva
La [illegible] răspîntie a vieții mele, pieriți,
[illegible] chiuri putrede cu-nșelătoarea voastră [illegible]
[illegible] cenușii de pisică pîndind zgribulitele vrăbii
[illegible] ale verzui de reptilă,
[illegible] ierburi bolnave de somn.
Duceți-vă de la mine, chipuri întunecate
De ce-oi fi fost sortit să vă-ntîlnesc
În număr mult prea mare,
[illegible] par uneori c-am fost o barcă
Pe unda Acherontului avid. Vai, drumul meu
N-a fost nici drept, nici sigur — drumul meu
Are prea multe brațe. De aceea
Mi-a fost dat să văd prea multe,
De aceea cînd mă-nvăluie aurora spun cu glas [illegible]
Duceți-vă de la mine, chipuri întunecate —
Iată, voi lua fiecare piatră pe care-am călcat
Și voi da-o mării s-o spele,
Și-mi voi înconjura casa cu meri înfloriți
Ca să vă ucidă albinele și să pieriți
Din memoria mea, ca să nu vă mai port
În lumină.

RUGĂ TĂCUTĂ

Mă rog luminii să coboare
Umblînd peste pădure ca o boare —
Brazilor adormiți mă plec să le sărut
Bărbile lungi — frunzișului căzut
Pașii mei rari îi povestesc în șoapte
Spaimele cerbilor de miazănoapte.
Mă rog peregrinului, tristului vînt,
Să uite dacă sînt sau nu mai sînt,
Să poarte printre lacuri mai departe
Viața de pasăre a frunzelor moarte —
Mă rog pădurarilor să lase
Deschise ușile colibelor joase,
Cărărilor mă rog să mă caute poate
Cînd noaptea va fi dusă jumătate,
Și-ntr-un tîrziu mă rog Craiului Nou
Să-mi sape cavoul în timp, în ecou,
Cînd raza lui halucinantă, rece,
Pierdută prin văzduh mă va petrece.
Pe urmă n-am să mă mai rog nimănui —
Va crește pe arbori mușchiul verzui,
Și frunzele-au să plece și-au să vie
Cu nesfîrșita lor monotonie.

PANTA RHEI

N-am să mai trec pe drumul pe care-am rătăcit,
N-am să mai văd nici solzii acelui rîu, nici caii
Mari în amurg — nici cîmpul n-am să-l aud rănit
De vînt —, nici codrii singuri în care dorm nohaii.

Tot mai departe pasul mă poartă, tot mai mult
Pun stăpînire anii pe zaua mea tîrzie —
Cu iarba merg alături și-n graiul ei ascult
Că-așa a fost și altfel n-ar fi putut să fie.

Tăcut mă uit în față și deslușesc cărări
Și ziua mă sărută ușor și se desparte —
Cu fruntea luminată de visu-acestei țări,
Tot mai departe-n zare mă duc, tot mai departe...

DEDICAȚIE

Nu caut ghicitoarele, nu-ntreb
nici un oracol, nu mă tem de ochii
pustii ai lunii, sau pe mări, de cîntul
sirenelor, aducător de moarte —
soarta mi-a dat tot ce-am dorit mai mult
să fiu al vostru — darul ei mi-ajunge
și nimeni nu mi-l va lua vreodată.
N-am semănat cu pulberea fecundă
a soarelui, cu ploaia... Mai curînd
cu vîntul și, de ce să-ascund, adesea
cu viscolul cu care noaptea-n cîmpuri
ne schimbam caii. Poate că mai bine
era să am o altă-nfățișare,
să nu se fi țesut în jurul meu
legendele strigoilor și faima
singurătății. Marea mea iubire,
căreia un blestem necunoscut
din cînd în cînd i-a pus un cearcăn straniu,
e însă pentru voi : aștept s-o smulg
din pieptul meu și să v-o dau întreagă,
aștept să-ajung a-mi scrie numele
pe-un colț al zbuciumatului stindard,
ca un drumeț pe cea mai-naltă creastă
a muntelui. Și-apoi să vină iarba
acestei țări, fiind de-a pururi coamă
capului meu ce-a zămislit atîtea
fantasme... Și-apoi liniștea în alb,
mereu în alb — în timp ce-armonioase
lumini lichide, ca o dezlegare
de tot ce-am fost, vor picura pe corzi.

MELODIE DE NEA

DECEMBRIE

Cîntecul stins al soarelui s-a dus,
S-au retras neamurile de cupru ale porumbului,
Au căzut brunele, mohorîtele lănci ale florii-soarelui,
Și-a trecut mistuindu-se-n negură violetul ricin.

De-acum umblă înaltele stoluri și vîntul,
Și noaptea se-aud răsunînd marile drumuri de fier și de piatră,
Marile drumuri cu ochi fosforescenți,
Marile drumuri ce nu se opresc și nu se-nspăimîntă de nimeni.

Pe cîmpul negru dorm liniștite alături
Urme de oameni, de metalice roți, de copite —
Rafale tîrzii se tînguie-n văzduh ca sirenele,
Și pădurile îngenunchează cîntînd.

Eh, au plecat culorile, au dispărut mișcările zglobii,
Au pierit delicatele forme-ale lucrurilor, infinitele sunete —
Au rămas temeliile așteptînd grava gestație a iernii
Temeliile în veșmînt cenușiu.

Cu-aceste lucruri ce par adormite
Stau laolaltă și eu. Asemenea lor îmi pare

Că sînt mai înalt, mai tăcut — că o parte din frumuseţile stinse
La mine-n suflet şi-au ascuns sămînţa.

Şi-atunci, în vuietul furtunii aud glasuri de semeni strigîndu-mă
Şi ceaţa vine ca un stol de vrăbii să-mi ciugulească-n palmă.
Stau într-o veghe tîrzie cu ochii deschişi în amurg,
Scrizînd la hotarele iernii.

ZĂPADA SĂRUTĂ ÎNTINDERILE

Cîte culori au fost, o, Doamne,
Şi-acum totul e alb, totul e alb —
Pînă departe sub dealuri
Zăpada sărută întinderile.

Din cerul metalic aşteptam fulgii,
Ca să închid ochii şi să-i simt atingîndu-mi pleoapele —
Dar unde mai merg cînd e seară
Şi pe zăpadă urme nu se văd ?

Cînd eram copil era destul să privesc
În preajma serii întinderi de zăpadă,
Ca să aud urletele pustii ale lupilor
Şi să-mi joace prin faţă năluci.

Acum ştiu că lupul se teme de oameni,
Mai mult decît arborii se teme —
Dar ca şi-atunci, aş sta zile-n şir
Privind mereu înzăpezitele cîmpuri.

Seară albastră — alb fără margini,
Iată şi fulgii pe care îi aşteptam,
Încremenire — doar timpul se duce departe,
Însă urmele paşilor lui nu se văd pe zăpadă.

CÎND VISCOLUL DELIREAZĂ

Cînd viscolul delirează e bine să umbli prin cîmpuri,
Vînt e bine să fii, casă e bine să nu ai,
Să alergi pînă cînd întîlneşti dealurile, şi acolo să cînţi,
Şi înălţîndu-te să treci mai departe.

Iată troienele albe pe care tu însuţi le chemi şi le-alungi,
Să te culci în unul din ele pentru o noapte sau două, e bine,
Şi să nu te gîndeşti că seamănă cu mormintele
Pe care n-a crescut nici un pom.

Frate să fii cu toate fîntînile cu tăcutele drumuri
Care caută prin zăpadă urme de oameni, de cai —
Noaptea pe-acoperişuri, ziua prin pîlcurile de plopi,
Dimineaţa laolaltă cu animalele.

Cînd viscolul delirează, bine e să te naşti şi să creşti,
Bine e să colinzi lumea şi să te-ntorci să-ţi dormi somnul acasă,
Să-i visezi pe oameni şi mereu să te viseze şi ei,
În lungile nopţi cînd viscolul delirează.

MELODIE DE NEA

Trenurile aleargă printre munţii copleşiţi de zăpadă,
Trenurile aleargă înfiorînd albe ţinuturi de nea,
Înfiorînd melodioasele, linele flaute ale iernii.
Sus prin brazi ascunse de vînt.

Liniştiţi-vă glasuri ale pădurilor, liniştiţi-vă toate,
Nu trădaţi nimic din melancolica veşnicie-a zăpezii —
Călătorii au ochi obosiţi de troiene —
Şi văd departe chipuri rătăcite.

Liniştiţi-vă, glasuri — numai gorunii bătrîni
Să-ngîne silabele sacadate-ale roţilor,
Ca pe un cîntec pe care-l înveţi fără să vrei
Şi fără să vrei te trezeşti fredonîndu-l întruna.

Domoliţi-vă, sălbăticiuni ale negurii, plînsete dulci ale văilor,
Domoliţi-vă gînduri trecute rămase în umbră,
Repetaţi obsesivele ritmuri chiar după ce năluca neagră
Va dispărea înghiţită de ceaţă.

Şi deasupra copacilor şi a stîncilor goale,
Arătaţi-vă creştetul, zile şi nopţi viitoare,
Voi, care veniţi mereu spre mine
Şi mereu de mine fugiţi ca pădurile acestea de trenuri.

IMN CĂTRE NECUNOSCUŢI

GRAVURĂ VECHE

Fumegă înaltele coşuri
Peste periferii deşirate —
Mai departe pe poduri de fier
Lungi garnituri de vagoane —
Pe ziduri la soare,
Dormitează afişele vechi,
Iar pe feţe răsar
Florile fumului.

Oamenii trec liniştiţi
Printre zgomote de metale —
Deasupra pămîntului
Singuri se-apleacă —
Şi pe feţele lor,
Cu petale amare,
Stăruie florile,
Florile fumului.

Orhidee negre
Sînt florile fumului —
Şi pe faţa mea
Odinioară-au crescut —

Amăreala petalelor
O mai simt cîteodată,
Cînd aud noaptea
Trenuri gonind.

Florile fumului,
Florile fumului —
Uzinele-nalță
Spre ceruri brațele —
Cu inima veșnic
Acolo rămîn.
O, chipuri dragi,
Ochi care ardeți
Mereu dintre florile.
Florile fumului...

NOAPTEA TRECE PRIN CARTIERELE JOASE

Noaptea trece prin cartierele joase
Și leagănă somnul greu al sudorului,
Și leagănă visul nostalgic al moțului abia coborît din Biharia,
Și leagănă palida insomnie a bătrînului tipograf.

Noaptea trece prin cartierele joase
Și se uită-ndelung prin ferestrele tuturor,
Și cu degete lungi de-ntuneric
Le-așază pe frunte nimbul de taină al stelelor.

Și respiră adînc sudorul obosit de lumina albastră,
Moțul aude pădurile delirînd prin zăpezi,
Numai bătrînul tipograf zîmbind în beznă,
A mia oară singur își povestește viața.

CÎNTECUL TÎRNĂCOPULUI

Case mărunte cad sub tîrnăcoape,
Case bătrîne și triste, umbre tîrzii —
Ziua albă trece pe deasupra lor
Ca spuma sărată a mării peste scoicile moarte îngropate-n nisipuri.

Se frîng fără zgomot grinzi putrezite de mult,
Și nimbul verzui al mucegaiului piere,
Și se-ntorc licărind dimineața plînsete vechi,
Și dureri murmurînd se deșteaptă.

Visele spulberate și negrele mistuiri și copilăriile palide
Nu le mai poți aduce în lumină,
Zădarnic și negura vine în zori cu miresme și fumuri,
Ca o bătrînă-n vechiul cimitir.

N-au mai rămas aici decît amurg
Și urme ciudate cu tîlcuri de toamnă pustie —

Și tu te înalți liniștit și rotești
Cîntînd, tîrnăcopul.

PLOAIE DE NOAPTE

Pustiu e ceasul, părăsit și stins,
Fulgere lungi îmi luminează drumul.
Pe străzile tăcute merg cu ploaia
Și arunc prin geamurile larg deschise
Ramuri de tei cu flori înmiresmate.

Oamenii dorm și crengile de tei
Au ochi uimiți de ploaie cristalină —
Visînd la ani bogați și la copii,
Oamenii dorm — și crengile de tei
Prin somnul lor pătrund ca o lumină.

În somnul lor mă odihnesc și eu
Alăturea de zgomotele zilei —
Toate se odihnesc în somnul lor,
Numai tăcuta ploaie pe trotuare
Scutură noaptea florile de tei.

Ochii umbriți ai celor care dorm
Îi simt cum se deschid la mine-n suflet,
De palmele lor mari și ostenite
Aș vrea să-mi reazim fruntea-nfierbîntată
Aș vrea să-mi reazim fruntea și să cînt.

Dar cîntul meu îl intonează ploaia,
Eu merg tăcut prin somnul tuturor,
Și-mi pare-n vis că trec mereu pe străzi,
Și-arunc prin geamurile larg deschise
Ramuri de tei cu flori înmiresmate.

NOAPTEA ÎN PORT

Ritm, ritm, larg eufonic ritm.
Noaptea vapoarele-nalte la cheiuri se leagănă.
Noaptea, vuind înfundat, macarale descarcă bumbacul
și fructele — zvelte și stranii mașini se coboară încet,
înghițite de cala enormă, și drumul oceanelor
doarme pe valuri strîns ca un șarpe ce șuieră
singur în somn. Ritm, ritm — ondulație lentă —
oamenii, vasele, brațele lungi de oțel, melodiile, fumul,

toți și toate cunosc dominația ritmului — umbrele lor
alungite pe cheiul de piatră se-ntind, se-mpletesc
laolaltă cu firele lungi, argintii ale lunii,
și apele negre cu solzi sclipitori de petrol
le repetă-n auz cuvîntul — *departe*,
mîine departe, mîine departe în larg,
sub destinul aceluiași ritm pe drumul oceanelor
care doarme pe valuri strîns ca un șarpe și șuieră
singur în somn.

Constanța — octombrie 1960

DESCÎNTEC PENTRU VÎRSTA MULȚIMILOR

Mă uit la vrăbiile sure care-mi vin la fereastră,
Iarna cînd zilele n-au uneori decît vrăbii și vînt —
Mă uit la vrăbii și mi se face dor de vreme lungă,
De ani îndelungi, de plete albe licărind în amurg.

Nu pentru mine-mi vin asemenea doruri și gînduri —
Eu voi umbla zi și noapte pe-aici ca un martor ascuns, nevăzut,
Gîndul mi-e numai la cei ce de sute de ani urmăresc bătrînețea,
Și cad mereu fără s-o fi zărit.

O, să vină o dată cu iarna ani îndelungi,
Pentru cei ce-au ieșit după mari depărtări în lumină,
Pentru cei fără număr, să vină zburînd nevăzutele nimburi ale vîrstelor de zăpadă,
Cînd aspra tăcere parcă te uită un timp.

Să vină superba trenă de ceață a anilor 90 și 100,
Pentru cei care n-au cunoscut niciodată faldurii ei
Pentru cei ce-au năvălit pe bulevarde feerice,
Să vină-ncet pădurea fără somn —

Să vină viața îndelungată, bătrînețea ca o deltă de aur,
În care fluviile dormitează visînd înainte de-a-și închide în
mare ochii albaștri
Pentru cei printre care trăiesc ca un flaut uitat în pădure,
Pentru cei care cîntă învolburîndu-se și gesticulînd, sau
adorm obosiți în cuvintele mele,
Să vină pacea tîrzie.

VIS PRINTRE OAMENI

lui M.P.

Prea multe visuri am visat
Ca să mă tem de viscole și cețuri —
Prea de departe vin ca să-mi mai fie teamă
De cugetele-ntunecate. Nopțile
Trec peste mine ca umbrele lungi ale norilor
Peste cîmpuri de grîu — și păsările vin asupra mea
Așa cum coboară pe-un crîng sau pe-un turn familiar,
Și fulgerele cad jur împrejur,
Ca niște pumnale pe care le-aruncă o mînă ascunsă,
Schițîndu-mi profilul pe-un scut.
Și pietrele sub pași nu se aud
Oftînd niciodată.

Singur nu sînt,

Nici chiar atunci cînd stărui uneori
Tăcut printre arbori,
Sau par cuprins de-un fel de rătăcire
A celor de demult care-ascultau
Lupii și turmele,
Și se-nchinau tăinuitelor sihle —
Pe cele două drumuri
Ce-mi traversează sufletul și gîndul,
Oamenii merg și vin fără-ncetare :
Torțele lor îmi licăresc în ochi
Iar vorbele pe care le rostesc
Le-ngîn mereu ca o pădure nebună.

Aceste drumuri duc spre locuri neumblate,
Aceste drumuri trec către noile ziduri,
Vuietul acestor drumuri seamănă-adesea cu stîncile,
Pulberea lor o simt pe buze,
Ca un polen cu gust amar și dulce,
Pe care-l poartă către mine-un vînt
Din răsărit

Nu știu cît voi trăi,

Judecînd după dragostea mea pentru cai, pentru mare,
Sau după semnele albe cu care mă-ntîmpină ziua
Se pare că aș fi sortit longevității —
Dar despre toate acestea nimeni nu știe prea multe,
Pot deci și eu să stau nepăsător.
Cele fugare prea dragi nu mi-au fost niciodată.
Prea multe visuri treaz am visat printre oameni,
Prea dulce-mi mîngîie picioarele goale
Țărîna și iarba acestui pămînt
De nu mă înfioară nici o moarte.
Ceea ce urmăresc dușmanii
E numai umbra mea care nu-mi seamănă :
Eu totdeauna sînt în altă parte.

RECVIEM

A murit bătrînul zidar —
Două fete străine l-au îmbrăcat gătindu-l de ducă,
Plîngînd și cîntînd două fete străine
Au țesut în jurul lui un ultim veșmînt de lumină.

Astă noapte a venit cineva nevăzut
Deschizînd ferestrele și aducînd o liniște nouă —
Și zorile, pășind în vîrful picioarelor,
I-au sărutat în trecere mîinile arse de var.

Poarta n-a mai sunat, nu s-au mai auzit ușile,
Pîinea s-a uscat în sertar și s-a umezit tutunul din pungă,
Și toate visele și toate-ntîmplările și toată mîndria,
Încolăcite, dorm la picioarele sale.

Nu se mai spun cuvinte-n preajma lui,
Doar șoaptele zboară prin odaie cu fluturii nopții,
Șoaptele se-nvăluie lin ca fulgii de nea
Atingînd o cișmea înghețată.

Și trenul fluieră, lung, undeva peste linii,
Și bătrînul zidar se întoarce în casele lui,
Și ard în amurg cărămizile noilor case
Pe care le vor isprăvi fără el.

DESTIN

Încep să-mi uit numele-n lume,
Ca vîntul care-și uită aripile pe cîmpuri,
Și pleacă seara gol și nevăzut,
Singur pe drumul întoarcerii.

Încep să mă uit pe mine însumi,
Sufletul meu, durerile, iubirea —
Toate le uit pe unde trec, toate le las
Oamenilor podoabe de pripas.

Și cînd n-am să mai știu cine sînt,
Voi adormi pe pămînt, cu fața spre stele,
Ca să-mi visez urmașii stăpînind
Întinderile rătăcirii mele.

CEI CARE VOR CÎNTA ÎȘI VOR ADUCE AMINTE

Cei care vor cînta își vor aduce aminte de mine —
Cei care vor așeza cărămizi sau se vor întoarce din lupte ;
Ei vor cunoaște drumul meu după iarba scuturată de rouă
După chipurile gînditoare ale bătrînilor fagi.

Cei ridicați din mulțime își vor aminti negreșit,
Cei care vor semăna porumbul sau vor visa în fața
îngălbenitelor pagini
Iată, aud pașii celor fără număr,
Aud murmurul lor aidoma blîndelor ploi.

Apropie-mi, cîntec al zilelor, cleștarul tăcut,
Al treptelor tale sublime de aer albastru —
Cei care vor cînta își vor aduce aminte de mine,
Cei fără număr își vor aduce aminte mereu.

IMN CĂTRE NECUNOSCUȚI

Am trăit întotdeauna printre oameni umili,
Necunoscuți și mereu contopiți în mulțime,
Mari și mici, veseli și triști, urîți și frumoși,
Cutezători și veșnic neliniștiți ca plopii,
Cu pieptul larg întîmpinînd furtunile,
Sau melancolici visînd la pierdutele umbre,
Dormitînd între vaga părere de rău
Pentru cele ce n-au fost să fie
Și calmele speranțe viitoare.
Lor le-am fost flaut deznădăjduit,
Tulnic de seară lină și fluieră nebună ;
Rîzînd și plîngînd, așteptînd primăvara,
Ghicind ziua după formele norilor,
Întorcîndu-mă în amurg pe străduțe obscure,
Din anii mei o parte i-am petrecut cîntînd.

Am trăit întotdeauna printre oameni umili,
Cei care-nalță orașe și schimbă temeliile lumii —
După ei veșnic umblă vîntul și ploaia
Sărutîndu-le urmele. Cu fruntea înclinată,
În fața lor mărturisindu-mi darul,
Nu strig cuvinte goale, ci-aș vrea să-i simt trecînd
Prin visul meu ca printr-un cîmp deschis
Cu neînșelătoare orizonturi,
Să treacă mereu chiar dacă nu-și vor da seama
Că merg printr-un ținut ce le aparține.

Numele meu să treacă întreg asupra lor,
Să rămîn ca fîntîna pierdută în șes,
Pe care niciodată nu știi cine-a zidit-o,
Singură între cițiva ulmi ori salcîmi,
La răscrucile vremii.
Temei de plîns să nu-i fiu nimănui,
Decît dacă prin lacrimi s-ar risipi durerea —
Ci pururi să fiu unde sînt — unde-am fost totdeauna
Prin lume cîntăreț rătăcitor.

Înainte de vreme cărunt ca o salcie,
Stau în amiaza zilei uimit de-atîta soare,
Și mă întorc mereu pe unde-am fost,
Printre cei fără nume,
Și singur mă confund cu fiecare.

ÎNTOTDEAUNA AICI

ÎNTOTDEAUNA AICI

Tu vei fi-ntotdeauna aici laolaltă cu florile,
Care-nfloresc la marginea drumului dimineața și plîng —
Tu vei fi-ntotdeauna aici laolaltă cu apele,
Murmurul lor monoton va-nsoți pretutindeni cîntecul tău.

Tu vei fi-ntotdeauna aici laolaltă cu dulcea țărînă,
Și vei asculta noaptea fîlfîit de aripi și vei ști că vin păsări sau pleacă,
Și va ieși grîul în preajmă și vor trece oamenii cu mașini zgomotoase,
Și va veni zăpada ca o pisică albă să toarcă pe umărul tău.

Și va fi numele tău legat de August și de gravul Octombrie,
Muzici puternice răspîndite-n văzduh și mulțimi revărsate
Vei visa cînd furtuna gemînd va goni peste cîmp herghelii rătăcite de [illegible]
Și vor scoate norii din teacă săbii cu mîner aurit

Și te va-nvălui răsăritul cu tandrele-i raze, aici, totdeauna aici,
Unde zilei ce trece visele tale i-au fost trenă de aur,
Unde fiece frunză e o șoaptă a vîntului,
Unde cîntecul n-are-nceput și sfîrșit.

FIUL RISIPITOR

Poezii

(1964)

ÎN ALB

Tu care nu m-ai întîlnit
şi n-ai să mă vezi, poate, niciodată,
n-aş vrea să crezi că mi-ai rămas străin —
oriunde-ai fost, te-am cercetat adesea.
Pe uşa ta mai stăruie amprenta
mîinilor mele — umbra nevăzută
care se-nclină seara printre lucruri
familiare, cînd adorm copiii —
şi pasărea care din zbor coboară
tăcută la fereastră şi dorinţa
de-a te vedea mai tînăr decît eşti,
de-a fi iubit de cine-ai vrut vreodată,
gîndul că poate nu e prea tîrziu
să mai ajungi din urmă călăreţul
necunoscut, al unui anotimp
visat în tinereţe — toate-acestea
şi-atîtea altele mărturisite-n gînd,
sînt semn c-ai suferit de boala mea
şi-adeseori, chiar fără să-ţi dai seama,
rîzînd ţi-am dat să porţi în piept o clipă
propria-mi inimă. Nu fi uimit,
nu te gîndi la lucruri necurate,
de boala mea te vindeci mai uşor
decît de vîntul mării şi de răul
săgeţilor cu care te rănesc
tîrziu cocorii — boala mea-i asemeni
cîntării porumbelului sălbatic —
şi numai celor care-au moştenit-o
demult — nu le mai trece niciodată.

Tu care poate nu m-ai întîlnit,
nu mă cunoști — nu căuta zadarnic
profilul meu : nu sînt nici mai frumos,
nu-s nici mai bun și nici mai rău ca alții.
Urmează-ți drumul tău nestingherit,
nu șovăi, nu te uita în urmă —
iar dacă vrei să-mi spui ceva — vorbește-mi,
oriunde-aș fi, te-aud.

METAMORFOZĂ SUBLIMĂ

Nu m-am gîndit să supraviețuiesc,
aștept în cărți același drum de seară
ce cade în răstimpuri tuturora.
Chipul meu melancolic și sumbru,
umbrit de orgolii și patimi,
chiar dacă-a fost iubit de cineva,
nu e sortit să stăruie prea mult.
Vor veni zburătoare zăpezi, cranii albe,
vestind dispariția lui, călători rătăciți
poposind în orașe vor spune că noaptea cîmpii
au văzut, troienite, armuri cu inscripții bizare,
și mai departe cai fără stăpîn
care-ncepeau să semene cu viscolul.
Tot ce se vede-n mine va pieri
și va rămîne partea nevăzută,
partea ce seamănă atît de fidel
cu statuile voastre. Dragostea, noaptea și timpul
vor schimba trăsăturile mele
și fiece om îmi va da-nfățișările lui.
Voi mai fi eu atunci, sau vor fi ei ?
Spune-mi tu, crainic roșu, pentru care
jurai cîndva — spune-mi tu, lună, ce mi-ai dat
să port adesea masca ta de aur,
ce-nseamnă-aceste vorbe : *a fost odată,*
a fost cîndva, odată, niciodată ?

SERPENTINĂ

Am crescut prin ruini mohorîte în ani de război,
de incendii nocturne, de crime și țipete stranii —
în anii absurzi ai hazardului, surîzînd inocent
am trecut într-o noapte hotarele jocului,
și trenă întîielor vise de tînăr le-a fost
umbra ruinilor. Nu mi-a pierit din memorie
trista paradă-a clădirilor nalte și oarbe
cărora luna le da uneori enigmatice nimburi de fosfor,
păsări cu ochi de opal și tîlhari furișați
m-au privit din orbitele lor — și eu treceam
adierînd, fără să știu că voi duce de-a pururi
în suflet imaginea lor răsturnată.

Apoi au venit într-o noapte nori roșii — furtuni
străvezii răvășiră tîrziul crepuscul, purtîndu-mă-n aer
și dînd amețitului zbor străluciri de sidef,
ploi albe cu soare spălară tăcutele drumuri,
flori au ieșit pe morminte și fetele seara
cîntînd s-au întors de departe în trupul și-n sufletul lor.
Pe străzi inundate de lume-am trecut fredonînd
melodiile zorilor. Galbene-n soarele zilei
sclipiră-n orașe întîiele schele.

Am crescut prin ruini și-acuma iată mă văd
înainte de timp cărunțind printre schele.
Ca un vechi pelerin atingîndu-le vreau
să mă vindec de toate — anii rămași mi-i cînt
pe vertebre de fier, pe vertebrele-nalte de fier
ale noilor case — și ochii, plecînd, să mi-i las
să se-aprindă în nopți verticale mereu
luminînd bulevardele. Din vechiul decor am gonit
toate umbrele. Numai cînd vîrsta de-atunci
îmi revine, lăsați-mă singur o clipă
cu negura ei, nu fugiți, nu vă temeți de mine :
o clipă, și totul va trece.

VÎRFUL CU DOR

Va trece iarăși vîntul peste munți
și va atinge-n zborul lui armura
brazilor gotici. Drumurile noastre
se vor încrucișa, se va așterne
pe chipul meu lumina-i trecătoare
pe care-o plimbă-n zori de zi pe conul
tăcut al Vîrfului cu Dor și iarăși
o pasăre cu țipete stridente
îmi va aduce-aminte-nfricoșatul
meu jurămînt. Atunci voi auzi
corul pădurii, imnul lui de slavă
pămîntului din care m-am născut
ca să-l privesc schimbîndu-se la față.
Pînă departe voi vedea destinul
celor cu aripi. Iată vine ceasul,
cenușa stîncilor se-aprinde, fluvii
de bronz topit alunecă pe boltă,
ard umeri goi, ard capetele brazilor,
vîntul e-aproape — iată-i coama roșie —
vino și tu pasăre sacră, vino
cu țipetele tale de herald,
vestește-mi ziua care e-nainte,
dă-mi orizontul patriei să-mi reazim
stelele reci și fruntea mea fierbinte.

GOLF

Gînduri, gînduri rotindu-se-n aer albastru,
gînduri cărora cadre de aur le sînt depărtările vii —
și călărețul pe-un cal argintiu înspumat
galopînd lîngă valuri.

N-am mai fost niciodată pe-aici,
n-am mai văzut această goană albă,
nici împletirea melodioasă și stranie
a liniștii mele cu marea.

Ce vastă e ziua — pare fără hotar ;
aspirat de lumina-i difuză cîntecul piere,
aspirat de lumina-i difuză, capul mi-aplec
pe umărul dulce al vîntului.

Iar marea se duce în larg și se-ntoarce mereu
ca să-și doarmă părelnicul somn pe nisipuri —
fericiți cei cufundați în gînduri, fericiți călători
care știu tîlcul viselor ei.

MICĂ BALADĂ

1

Oriunde-aș fi, oriunde sînt,
Fruntea mi-o arde sărutul acestui pămînt.
Stele, stele visînd, un copil de-altădată
Își scria pe zăpadă hotarele cu o nuia tremurată,
Închipuindu-și o lume de viscol feeric...
Capul lui auriu, luminînd într-un vechi întuneric,
O, cum se duce mereu cu seraficu-i nimb.
Codrul de ulmi îi veghează întoarcerea-n timp

2

Apoi a venit un adolescent bîntuit de himere
Deseori urmărea-ngîndurat în amurguri cum piere
Umbra strămoșilor. Toamna cu galbene gheare
Îl înălța în văzduh și-l lăsa să coboare
Planînd peste cîmpuri mirifice, cînd i se făcea dor
De țara unde toate minunile dor,
Pînă cînd migratoarea maree l-a dus
Undeva între miazăzi și apus.

3

Tînărul ce se ivi mai tîrziu
Avea patima drumului. În foburgul pustiu
Al unui oraş, revenea obosit de departe
După grele-ncercări şi-ncleştări nu o dată deşarte.
În piatra pe care-adormea, pretimpuriu se gravase
Leit-motivul acestui pămînt. Şi cu şoaptele-i melodioase
Piatra i-l repeta îngînîndu-l în vis :
Multă vreme învins, niciodată ucis.

4

Anii au aripi şi flăcări. Au căzut multe iluzii şi multe cătuşe.
Tînărul a pierit şi iar s-a întors din tăcuta cenuşe
A celor sortiţi totdeauna să-nvie.
Între bine şi rău, traiectoria lui purpurie
Şi-a înscris rînd pe rînd dureroasele-i meandre.
Ca-ntr-un Octombrie, zilele lui desfrunzindu-se, tandre,
Îşi fluierară podoabele. Urma lor amăruie
O poartă un om care-ar vrea să mai fie tînăr şi nu e.

5

Poate că va veni şi-un bătrîn sau nu va veni...
Sărutul acestui pămînt, negreşit într-o zi
I-l voi întoarce. Pe cîmpuri, pe linii,
Mă vor cînta iarna plopii, ciulinii...
Şi pe fiece piatră, opriţi, călătorii şi vîntul
Vor şterge inscripţia veche, schimbîndu-i cuvîntul,
Şi pietrele — idoli ai drumului — vor purta risipitul meu nimb
În amurg, în amurg şi în timp.

CÎNTEC DE NOAPTE

Pe linii ferate, pe linii ferate,
Noaptea ochiul meu roşu se zbate.

Numai sirena austrului ştie
Patima lui de lumină pustie.

Luna cu craniul ras îmi măsoară
Drumul şi umbrele lui. Într-o ţară

Unde-am trăit, voi lăsa moştenire
Anii mei — săbii cu lama subţire,

Săbii electrice. Cine-o să-mi poarte
Anii jucaţi pe-o singură carte,

Ochiul avid de lumină pustie ?
Numai sirena austrului ştie

UMBRA BĂTRÎNULUI DOMN

Umbra bătrînului domn de la Mancha
stă proiectată pe zidul odăilor mele —
umbra bătrînului, bunului domn
cu scut şi cu sabie neagră.

Poate-i copacul, îmi spun uneori,
ulmul tăcut care doarme şi toarce la geamuri,
sau vreun lar rătăcit
ce-mi veghează căminul.

Poate-i numai, întors în amurg,
visul falnic al anilor tineri,
visul acela ce seamănă
turnului gotic. Dar vai,

nu e nimic din acestea — copacul
își vede umbra pe pietrele străzii,
larii demult părăsiră pe veci
moborîta-mi odaie,

goticul turn cu aripile-n jos
stăruie-n ceață departe —
doar cîteodată-amintindu-și de numele-meu
și ritmîndu-l în clopote.

N-a mai rămas decît umbra cu mine,
umbra bătrînului domn de la Mancha,
umbra bătrînului, bunul domn
cu scut și cu sabie neagră.

ALTE LUMINI, ALTE FARURI

Alte lumini, alte faruri se-aprind —
nu mai ezit, zilei de mîine-i spun : vino !
Ca unui idol mă-nchin orizontului, ca unui idol
zilei de mîine, zilei de mîine mereu.

Multe, prea multe-am pierdut,
prea mult am rîs și prea mult am iubit nepăsarea;
doar uneori toamna parcă-ar fi plîns cineva —
nu mai știu dacă eu sau Noiembrie.

Poate că eu — sînt chiar sigur că eu,
în acea-nvălmășeală de zile sînt multe cadavre.
Purificat în lumini rătăcite și-n flăcări,
fața mi-o-ntorc înainte.

Fiece oră mă schimbă și fiece pas
mă apropie-n taină de cel ce voi fi totdeauna.
Cele din urmă ramuri uscate-mi vor arde pierind
în incendiul amurgului.

Vino, spun vîntului deci, vino, întețind vîlvătaia,
vino în veci nesecatule cîntec de dor — chipuri
nenumărate,
sub care de-atîtea ori m-am ascuns, veniți
și-mpăcați-vă
cu-adevărata-mi ființă.

TRIUMF

Nu mai știu unde mi-e ura,
ura pe care-o simțeam uneori răvășindu-mi ființa,
vuietul dens al oceanului, viforul aprig gemînd,
smulgînd singuraticii arbori ai țărmului,
biciuind nemilos pe-ntuneric corăbii răzlețe — și-n gol
sîngerîndu-și aripa de propria-i spadă.

Nu mai știu unde mi-e ura,
toate s-au dus în adîncuri. Noaptea dormii
în grădinile toamnei, dormii sub arțarul sălbatic,
și purpura frunzelor lui căzătoare mi-a dat
elixirul uitării. Noaptea dormii pe nisipuri
albite de lună — și marea în somn mi-așeza la grumaz
guler înalt de dantelă și-ncet îmi ștergea din memorie
chipul dușmanilor. Iată-mă-n zori
limpezit de porniri și de patimi. Numai cîntînd
îmi tai drumul mereu depărtîndu-mă.

Și totuși adesea mă-ncearcă-o părere de rău
și-asemeni fantomelor vin către mine orgolii defuncte
și tresar ca și cînd în taverne obscure
cineva de la spate-ți strecoară în mînă cuțitul —
dar totul e-un vis rătăcit, o fugară eclipsă ;
calea ce-mi stăruie-n față e lungă și grea — n-am răgaz
să mai caut în urmă !

ELEGIA I

După lungi rătăciri, după lupte și ceață,
mi-a fost dat un liman. Prea devreme,
spun stelele, prea tînăr,
spun pietrele, prea aproape, spun brazii.
Ca un vechi argonàut întors le răspund
tuturor cu mîndrie : eu însumi am vrut-o !
Casa pe țărm răsucită în palele vîntului
rece din nord, alungitele umbre de păsări
și iarna cu gheare albastre
e tot ce-am dorit. Dar fereastra-mi rămîne
deschisă spre mare mereu, și cînd nimenea
nu-i să mă vadă, privesc melancolic
întinderea verde și dorul mă mistuie,
dorul de lungi rătăciri, de furtuni și de ceață.
Voi mai fi, voi mai trece vreodată purtat
de cadența pribeagă — va veni iarăși ziua
cînd în zori, răsărind din ocean,
soarele mării pe pieptul meu gol
va veni să-și mai reazime discul,
va veni oare ziua, va veni-ntr-adevăr ?
Prea tîrziu, spun stelele, prea bătrîn,
șoptesc pietrele, prea departe,
spun brazii.

ELEGIA A II-A

Iată coarnele lunii se-ndoaie-năuntru
și apele murmură blînd — iată noaptea
lovindu-se-ncet de privirile mele,
ca fluturii de geamurile-aprinse.
Unde voi merge să-nnoptez trudit ?
Mi-e capul plin de șerpi, și-un vînt străin
mă urmărește singur ca o umbră.
«Vai, spune glasul lui, cît te asemeni
cu cei uciși în lupte». Glasul lui
îl tot aud aproape, dar cînd mă-ntorc dispare
și nu mai zăresc decît crengi clătinate
de goana unui călăreț fugar.
Poate că somnul dat mi-o fi să-l dorm
laolaltă cu spinii din margini de drumuri,
și frunzele toamnei tîrzii
îmi vor închide pleoapele
cu bani de aramă.
Fluier pe-aceste meleaguri pe care demult
le-ndrăgii, unde caut s-adaug un semn
de hotar între vremuri. Nu-mi amintesc,
nu mai știu lovituri, deziluzii, înfrîngeri...
Printre vechi suferințe
trec noaptea cîntînd
ca un rîu printre pietre.

VIS ÎN DERIVĂ

Poate vă par uneori un bastard pripășit printre voi,
un miracol netrebnic ivit fără veste. De unde-a venit,
vă-ntrebați cu dreptate, și cine-i acela ce-și zice
părintele lui ? Poate vîntul ce poartă semințele scailor,
poate drumul mereu nestatornic sau poate vreun rîu,
primăvara umflat de zăpezi, a purtat amețit
arătarea aceasta bizară. Și totuși aici
lîngă stelele voastre, cîndva m-am născut

într-o noapte de iunie — fulgere lungi brăzdau
orizontul, şi ploaia umbla pe şindrila-nvechită a casei
şi-ncrucişa la ferestre săbii prelungi.
Noaptea aceea doarme-n adîncul privirilor mele.
Aici am crescut deşi poate nu seamăn
cu nimeni prea mult. Dar toate şi toţi îmi sînt dragi
şi-aparţin tuturor deopotrivă şi-odată chiar cei
ce nu-mi seamănă cît de puţin vor privi căutînd
în imaginea mea, trăsături înrudite.

RUGĂ DE TÎNĂR

Dă-mi, Doamne, odihna vîntului care umblă
cîntînd seara prin Transilvania —
nu mă lăsa să lîncezesc uitat,
ci poartă-mă-ntruna prin lume.

Du-mă pe unde plugurile ară tăcute,
pe unde capra neagră apare în calea plutaşilor Dornei
şi pe lîngă tufele de răsură cînd vitele, toamna,
vin legănîndu-se pe drumul ruginii.

Şi poartă-mă prin măruntele, prăfuitele tîrguri
şi prin oraşele clocotitoare cu priviri veşnic străjuite de
imperceptibile cearcăne,
ascunde-mă-n stolul pescăruşilor care ţipă în calea
furtunii,
mistuindu-se-n preajma stîncilor viorii.

Coboară-mă-n aspra împărăţie a huilei şi-a fierului,
o dată cu adierea ce răcoreşte frunţile înfierbîntate de
arşiţă,
şi în enigmaticele ţinuturi aurifere, unde prin grote,
picurii de apă fluieră iscodind rătăcite gînduri.

Scoate-mă, Doamne,-n drumul tuturor,
dar nu mă îndepărta niciodată prea tare de neaua
Carpaţilor
ca să mă pot întoarce liniştit,
tîrziu, cînd obosit de umblet m-aş clătina-n lumină.

Pentru că numai aici, la picioarele ţării,
m-aş risipi în pulbere de raze —
pentru că numai aici, plecîndu-mi capul pe-o piatră,
vegheat de semeni, aş dormi visînd.

NATURĂ MOARTĂ

Tăcută doarme bufniţa pe-o carte
şi două măşti alături plîng şi rîd...
o mască pare şi vioara veche
plină de fluturi morţi şi de cuvinte
demult uitate. Nici o amintire
n-a mai rămas — păianjenii şi praful
au devorat portretele, orbiră
cernitul candelabru şi fereastra,
iar bustului de bronz îi plînge noaptea
un greier ochii. Unde să mai caut
urma fiinţei ? Cadrele de-argint
de mult băură lacrima oglinzii.
Amprentele-au pierit şi fiecare
surîs e-al morţii. Picură calcarul
silabisind în gol. Nedesluşite
cresc stalactitele...

UNDE S-AU DUS CUVINTELE ?

Unde s-au dus cuvintele pe care le-am rostit,
Melodioasele vorbe de dragoste unde-au putut să dispară,
Şi unde-au pierit sibilinele şoapte de taină şi rugile mele,
Şi cuvintele care-mi purtară spre oameni durerile-adînci ?

Unde s-au dus cuvintele cînd strigam : O, frumusețe neasemuită !
Și vorbele negre de ură adresate dușmanului —
Unde-au zburat cele de bucurie sălbatică — unde-s uimirile
Străvezii și albastre ca zveltele flori de iris ?

Unde s-au dus potolitele vorbe care-mi spuneau îndoiala și teama
Și unde-i amarul repros și superbul cuvînt al trufiei
Și vorba de laudă urmîndu-te ca o trenă de aur
Și singuraticul *da* sau *nu* după mari și-ndelungi ezitări ?

Unde s-au dus cuvintele spuse cu grai sau în gînd mie însumi
Și unde-i pustiul delir din trecutele ceasuri de febră —
Și țipătul și blestemul și-nduioșarea și tristul oftat
După care s-așterne din nou fumuria tăcere ?

Unde-au pierit toate-acestea și altele-n șir fără număr ?
Vîntul în zbor le-a purtat înălțîndu-se — vîntul le-a dus în azur,
Vîntul și spicul omătului, vîntul și cîntecul cucului
Sus în azur, în tăcutul azur.

CÎNTECUL VÎRSTELOR

I

Iată, din nou întîia jumătate
de iunie și-adaugă o zi —
luminile pe fruntea mea își schimbă
quinta lor palidă, și-o adiere
de vînt îmi schimbă vîrsta. Iarăși
același gînd, aceeași întrebare

și-un dor de drumuri împletit cu goana
celor trăite. Unde le-am văzut ?
Ca pe-un ecran fug toate — eram tînăr
cînd țara-și scotea capul din pădure
și-am fost sortit să fiu unul din primii
care-au văzut-o. Cît va fi de-atunci,
nu-mi amintesc ; poate-am trecut și eu
pe albii, mereu altele, ca fluviul
ce nu-și mai vede coada — și adesea
privind pierdut în timp, fără să-i număr
vertebrele, lăsîndu-mă în prada
hipnozelor adolescente, spuneam : valul,
valul m-a dus, valul mi-a dat cadența,
valul îmi va-ngropa cîndva-n nisipuri
imaginea, ca pe-o statuie veche
care-și va scoate-ntotdeauna singură
un umăr alb.

II

Nu știu e prea devreme, prea tîrziu —
ceasul electric bate, poartă trena
de mărgărit, a orelor. Inele
sclipind desăvîrșesc logodna vremii
cu arborii. O ușă se închide
mereu în urma ta și alte trepte,
tăiate-n lut sau marmură, te-așteaptă.
Cît timp vor fi ? Unde mi-e dat s-ajung ?
Am poate vîrsta apei cîntînd la stăvilare,
vîrsta de sticlă a noilor orașe
îmi pare uncori că mă-ncunună
și cea ușoară-a noilor născuți
din casele abia zidite. Zboară
emblema nopților, și dimineața
mă simt învăluit de vîrsta roșie
a steagurilor din văzduh,
în timp ce seara-mi readuce-o clipă
ceva din vîrsta vîntului și-a unor
vechi călăreți demult uciși în lupte.

Vîrstele vin — celor iubiți le pare
întotdeauna rău după ceva...
Poate că-am fost și eu iubit sau poate
că mi-a părut. Oricum ar fi, odată
vor plînge după mine-aceste drumuri,
dragostea lor statornică-mi rămîne —
drumuri-spirale, drumuri albe, drumuri
de noapte-mi cad mereu și serpentine
urcînd în zori. Unde mă voi opri ?
Vîrstele vin, vîrstele-mi devorează
vechile gînduri, vîrstele își lasă
pe fruntea mea polenul enigmatic,
și eu le-arunc strălucitoare-n aer
ca niște cercuri mari prin care trece,
asemenea femeii de la circ,
propria-mi viață. Încă nu-mi dau seama
că totul are un sfîrșit. Sînt gata
să dărui fiecărui trecător,
din anii mei medalii de aramă,
părîndu-mi rău că nu-l pot mîngîia
cu daruri mai de preț. E oare bine
că n-am ajuns bogat și înțelept ?
Fost penitent al viselor, în mine
moare trecuta, vechea vîrstă-a țării,
vîrsta singurătății stejarilor — hotarul
cuvintelor *al meu și-al tuturora...*
Sînt împăcat sau poate nu. Femei
și tauri galbeni, noaptea văd, cînd luna
trece prin nori — forme de paradis.
Forme nedezlegate, forme pure
mă caută și mă cuprind adesea ;
apoi dispar și se întorc în mare
ca urmele iubitelor uitate
noaptea pe plaja goală — nu-mi rămîne
decît o nostalgie fără noimă.

III

E oare-această liniște ce-o simt
un semn al împlinirii care vine ?

Iată-am fugit de umbre, am plecat
iarăși să pipăi orizontul țării
și să-mpletesc în cinci noile-i drumuri.
De fiecare dată cînd soseam
într-un oraș, mă cerceta dorința
de-a rămînea în el pe totdeauna.
Poate c-am și rămas pe undeva,
prin gări sau mai curînd în miazănoapte,
pe străzi fluorescente pe unde numai vîntul
e tot același. Poate că-n asfaltul
șoselelor mi-am imprimat cuvîntul
pe care-l îngînasem la răspîntii —
și, obosiți de curse lungi, șoferii
vor dialoga tîrziu cu mine, singuri
în cîmp. Departe de trecut, de toată
istoria, mă-ntorc mereu spre timpul
de nichel al puternicului mîine.
Țări glorioase-adorm, țări care-au fost
încep să poarte, încrustat pe pleoape,
Ordinul Somnului. Văd și poeții
cei hotărîți să intre-n piramide,
de vii, la moartea faraonului.
Amurgul sîngerează, și-ngrozit
are coșmare roșii cînd stafia,
umblînd prin lume, vine să-i așeze
mîna pe umăr. Cei care se tem
n-au stele-n amintiri. Superbelor
biserici gotice care veghează-n piețe,
prind a le crește-ncet gheare de sfinx
și toamna cheamă pașii celor
pierduți în timp. Aud în subteran
mutații și surpări ca la sfîrșitul
de bronz, al Romei. Am trecut și eu
prin somnolentul labirint, trăind,
fără să-l fi văzut, o aventură...
Demult nu mai sînt singur. Capetele
purtate noaptea rînd pe rînd pe umeri
zac în osuare. Mi-e de-ajuns
propriul meu craniu. Am ieșit pe cîmp
să văd în soare coapsele-i fecunde.

Ce mulți sînt oamenii ! Unul din ei
mi-ar fi plăcut să fiu, unul din ei...
Cu patria mă întîlnii prin spice,
prin cărămizi, prin cabluri dimineața
și-am traversat înot, ca un sălbatic
strigînd, petrolul ei albastru.
Cu ochii dilatați, văd pretutindeni
forma spiralelor crescînd — cu însumi
pătrund ca o spirală declanșată
neliniștind fantomele. O spirală
e fiecare vîrstă — o spirală
e nevăzutul arc al tuturor
întoarcerilor noastre spre lumină.
Numere tot mai mari răsar. Combustii,
văd pretutindeni dansul lor — combustii
pecetluiesc destinul unei veri
pe care-o simt. În marea visterie
aud cum, unul cîte unul,
cad anii mei sunînd.

ROUA

Am adormit noaptea în dealuri
și m-am trezit dimineața de tot.
De ce am plîns atît de mult încît
stau lacrimile revărsate-n ierburi ?

Poate-am visat că alergam în crînguri
pe malul unui rîu atît de drag —
poate că m-am visat alergînd după vite
pe șesurile mie atît de dragi...

SEPTEMBRIE

Iarăși alunecă lungi, legănate pe lacuri,
umbrele plopilor, skifuri albastre.
Iarăși se-aud prin orașe
sifiantele toamnei.

Gîndul se duce, gîndul îmi spune din nou
că toamna odată dansînd pe-un versant al Carpaților,
cineva-i promisese în dar capul meu
ca să-l poarte pe tava-i de aur.

Să-mi mai aduc oare-aminte de anii
uitați într-un turn plin de timp ?
O, la ce bun,
cîtă vreme mai e tinerețea !

Gînduri, veniți înapoi !
Nu bateți drumuri zadarnice.
Capul meu nu-l va tăia
decît sabia vîntului.

Capul meu nu-l vor purta
decît lăncile plopilor,
care-n nopți de septembrie-și trec
unul altuia luna.

CROMATISM

Culori, culori, înainte de stingere.
Prin oglinzile ochilor mei trece toamna
spînzurată cu capul în jos.

Prin oglinzile mele vîntul
prinde în cocul galben al toamnei
un pieptene albastru. O, anotimp
al iubirii tîrzii și-al zugravilor !
Niciodată n-am fost mai bogat,
niciodată mai darnic. Cînd frunzele
cad peste mine prin parcuri,
îmi pare că cineva-mi scutură
zilele mele frumoase,
ce n-au semănat niciodată una cu alta.

Poate că-ndeosebi teiul, arțarul,
știu despre mine mai multe,
poate cireșul sălbatic cu purpura lui
îmi măsoară extatica trecere. Albă,
albă și palidă, carnea platanilor strigă
înlănțuită de iederă roșie — salcia doarme
cu somnu-i verzui-cenușiu, și stejarul în vis
îmi aruncă demult așteptatele
chei de aramă.

DOINĂ TÎRZIE

Pașii măturătoarelor din parc
Se-aud printre frunze uscate.
Pașii măturătoarelor din parc
Seamănă tandrelor șoapte-ale toamnei.
Singur în calea amurgului
Anii mi-i număr în gînd.

Anii au fost albi, au fost negri,
Anii s-au dus cu-ntîmplări și cu oameni.
Prea rar văzui liniștea,
Chipul prea vag i-l cunosc.
Tînăr încă, scrutez
Cu ochi sumbru distanțele.

N-am să mă plîng nimănui,
N-am să mă plîng de furtună.
Zbuciumul singur l-am vrut,
Boala mea n-are leac.
Stoluri albastre și roșii
Ard peste craniul meu.

Urmele pașilor mei
Vin după mine ca frunzele
Duse de vîntul pieziș,
Vîntul oblic al toamnei —
Vai, cînd mă uit înapoi,
Nu mai pot să le număr.

Oare-am fost fiul pierdut,
Risipind bogății sclipitoare ?
Gînduri întoarse mă-nvăluie,
Nu mai pot să le-alung.
Capul zadarnic mi-l clatin
Ca un arbore-n vînt.

STANȚE

Alte imagini se imprimă
și altă frunză-și schimbă drumul.
Port amețit un cerc, un clopot
însîngerat de-amurguri noi.
Am fost pe străzi și la răspîntii.
Am fost să văd cum vine seara
și umbra oblică a toamnei,
umblînd cu ochii scoși de ploi.

Nu mai găsesc de mult priveliști
posomorîte și străine.
Oriunde-aș sta să-mi trec o noapte —

chiar şi-n aceste ploi tîrzii
care-mi ling mîinile, umile
ca nişte cîini, şi-mi spală chipul
şi gîndurile de paloarea
unor uitate insomnii.

E poate-o dragoste prea mare
de timp, sau e o vîrstă nouă.
Nu ştiu de ce mă plînge toamna
cu glezne reci — sau mi se pare...
Am tot ce mi-am visat odată.
Am nopţi mai multe decît zile.
Doar capete necunoscute
mă tulbură din depărtare.

NOAPTE LICHIDĂ

Toate ploile s-au întors în munţi,
toate ploile umblă,
toate ploile caută
cruci dizolvate.
Cel care doarme acum
se-ntîlneşte în somn
cu viaţa visată —
cel ce cunoaşte spaima
rămîne pierdut —
îngînduratul tăcut, singuratic,
numără sunete. Frunzele
dau tuturora tiparele
propriei naşteri. Demult,
— nu mai ştiu cînd, nu mai ştiu unde —
în asemenea nopţi îmi plăcea
să-ascult pe şindrila-nnegrită a casei
legende hieratice vechi înflorind ;
care-au fost ori n-au fost niciodată...

Graiul acela al ploilor nu-l mai cunosc,
murmurul lor nu-mi mai pare
decît un ciudat *esperanto*,
nu mai aud decît paşi pe frunzişul pădurii,
pe-acoperişul de tablă, pe treptele vechi —
zadarnic lumina mi-aprind,
zadarnic mă plec pe fereastra deschisă...
Ca-ntotdeauna, nu-i nimeni.

Curge-ntuneric lichid
pe tulpinile fagilor.

NOIEMBRIE

Ploaia îmi cîntă la geam,
Ploaia îmi cîntă la geam —
Mi-aud sufletul sunînd
În tîrziul Noiembrie.

Stau între somn şi trezie,
Stau faţă-n faţă cu noaptea ;
Vreau să văd cine din doi
O să-şi plece-ntîi ochii.

Poate eu o să fiu cel dintîi,
Poate eu voi pleca fără urmă ;
Sufletul meu o să-l spulbere
Ploaia pe străzi. Doar un semn

Poate-n inima voastră crestat
Va mai fi, cum în scoarţa copacilor
Nume de oameni rămîn,
Crescînd laolaltă cu trunchiul.

Nume de oameni în ploaie,
Noaptea nume de oameni cîntînd...
Mi-aud scutul sunînd
În vastul Noiembrie.

ELEGIA A III-A

Se vor întoarce frunzele-n păduri
și vor zbura liliecii din cetate.
Ce-ai vrut să cînţi ? Ce n-ai știut să-nduri ?
La geamul tău un alt drumeţ va bate,
și anii, iarăși, mai înalţi, mai duri,
cu lebedele lor decapitate.

Copii străini cu capete de îngeri
te vor urma pe străzi necunoscute.
Chiar adormit vei continua să sîngeri
ca un amurg. Ascunse printre cute,
cuvintele vor ţine loc de plîngeri,
și păsările, de zăpezi trecute.

Ci poate iarba, poate numai iarba
îţi va purta nepotolita, oarba
ta dragoste, de-atîtea ori trădată —
și setea de lumină și de vînt
vor povesti-o noaptea pădurilor cîntînd
și nu vor isprăvi-o niciodată.

DOR DE IARNĂ

Iarna Carpaţilor bîntuie iar,
Ca altădată, văd ielele albe,
Noaptea le văd cum dansează
Prin poienile-nalte și singure.

Numai brazii dorm sub zăpezi
și visează drapelul get,
Craniul acela de lup
Prin care șuieră, șuieră vîntul.

O, ca un brad uneori
Aș adormi în zăpadă —
Cîntaţi-mi durerile voastre
Ca să am la ce să visez

Ielele fug hohotind,
Hohotind prin poieni singuratice.
O, ca un brad să visez
La iarna Carpaţilor

FÎNTÎNA

Obosit de zăpadă,
Poposesc la fîntîna rătăcită în cîmp —
Din boturile trandafirii ale boilor
Fumegă aburii calzi.

Săniile pleacă și vin,
Și cumpăna cu cîntecul ei se înalţă,
Apa trece murmurînd pe jgheaburi
Pe lîngă ţurţurii lungi.

Frumoasă e, Doamne, viaţa fîntînii,
Singură, singură cu zăpada și drumul —
Oamenii și vitele se bucură cînd o zăresc,
Și adîncului ei i se închină cîmpiile.

Ziua e-aceeași în zările palide,
Flori de zăpadă, pînă departe flori —
Mai împăcat cu mine însumi plec,
Lăsînd altora bucuria popasului.

PRIN CÎMPIILE DUNĂRII

Aleargă viscolul noaptea
Prin cîmpiile Dunării —
Vuiește și geme departe
Mistuindu-se-n neguri —
Aleargă viscolul noaptea
Prin cîmpiile Dunării
Și rîde, rîde
Bătrînul nebun.

Lumina o fac mai mică,
Dar pînă tîrziu veghez —
Chiar de-nchid ochii,
Somnul nu vine —
Aud pisici sălbatice,
Aud păduri rătăcite
Care-și caută baștina,
Gonind prin cîmpii.

Prin cîmpiile Dunării,
Prin cîmpiile Dunării
Zăpezi călătoare
Aleargă și fluieră,
Troiene înalte
Ca niște morminte —
În unul din ele
Poate-aș dormi.

În unul din ele,
Înfrățit cu viscolul
Prin cîmpiile Dunării
Voi rătăci.

INTERLUDIU DE MIAZĂNOAPTE

I

O iarnă timpurie s-a așternut încet
Pe țărmurile aspre ale Balticii,
Zăpezile cu aripile strînse,
Asemeni unor păsări coborîră,
Vîntul gemînd ridică valuri verzi,
Valuri întunecate și sumbre care-și poartă
Coamele albe, dezvelindu-și dinții
Și hohotind departe pe întinderi.

II

Pierdute-n zare, sate de pescari,
Umbre de neguri sfîșiate, visuri,
Muzici în vînt desfășurate,
Ivindu-se și dispărînd din nou,
Oameni pe stînci privind o clipă largul,
Și eu contemplînd pentru toți
Sălbăticia apelor și iarna.

III

Nu-mi trece nici o spaimă prin gînduri — nici furtuna
Gonind pe ape ca o salcie zburătoare,
Nici țipătul acestor păsări nu mă sperie —
Eu văd în valuri verdele închis
Și violetul împletit cu negrul
Și mă întreb care vine din nori,
Care vine din mare,
Care vine din inima mea,
Căci mă simt existînd în această iarnă a mării,
Mă simt trăind pe undeva pe-aici,
Îmbrățișînd zăpezile și vîntul,
Înduioșîndu-mă cînd se aud plîngînd
Albii mesteceni și plopii,

Stingînd luminile cînd viscolul umblă pe casă,
Şi adormind cu ochii deschişi
Spre călătorul labirint al mării.

IV

Se pare că aşa am fost născut
Să mă închin mărilor aspre şi Nordului,
Să iubesc migratoarele viscole şi să caut mereu
Aureola palidă a iernii.
Cîntaţi-mi sumbre valuri ale Balticii,
Poate voi reuşi să-aud vreodată
Glasul acelui ciudat strămoş
De la care îmi vine iubirea aceasta prea mare ;
Cîntaţi şi dezveliţi-vă dinţii albi,
Posomorite întinderi de apă,
Ca să-mi pătrundă-n suflet muzica voastră
Şi să-mi ajungă pentru totdeauna.

V

O geană de lumină se deschide
La orizont — lumină aurie
Care-mi aduce aminte că acasă
La noi acum e încă toamnă lungă,
Dar dincolo de zări sînt alte valuri,
E destul să-nchid ochii ca să le văd
Crestele lor de zăpadă,
Şi să-mi vină-n auz melancolicul,
Sumbrul lor ritm.
Pe valuri am venit şi voi pleca
De-asemenea umblînd încet pe valuri,
Şi nu mă voi scufunda niciodată,
Chiar dacă unora li s-ar părea că pier —
Ca iarna revenind mereu pe ţărmuri,
Un viscol rătăcind mă va aduce
Rotindu-se noaptea în jurul stîncilor
Şi dispărînd pe-ntinderile mării.

VI

Păsări care vă înălţaţi în văzduhul metalic,
Lăsaţi-mă aici încă o oră —
Cînd vor sui din ape stîlpii serii
Voi părăsi şi Baltica şi iarna.
Din ce în ce mai mult învăţ să tac,
În locul meu vorbeşte vîntul iernii,
Cîntecul său mă strădui să-l deprind
Ca să-l pot fredona pretutindeni.

VII

Acum să vină animale albe,
Fiare să vină urlînd lîngă valuri,
Apoi cuprinse de-o beţie rece,
Să ocolească înzăpezitele stînci
Şi să adoarmă lin — în timp ce eu
Plîngînd asemeni vîntului, să caut
Temeiurile acestor spaţii albe.
Vuietul apelor îmi înalţă un templu,
Vuietul apelor şi tăcerea zăpezii —
Un vuiet ne-ncetat şi-o mare linişte,
Iată din ce cu însumi sînt făcut.
De-aceea cîntaţi dezvelindu-vă dinţii,
Posomorîte întinderi de apă —
Între mine şi viscole, între mine şi nori.
Cîntaţi la picioarele iernii.

BALADA ANOTIMPULUI ALES

Nu mi-a rămas din gîndurile mele
pustii, de altădată, decît unul :
ce anotimp să-mi poarte amintirea ?
Mai bine iarna-mi zic, mai bine iarna.

Copilăria mi s-a dus. Cu albul
acoperiș al morilor s-a dus.
Vîntul de noapte troienind fereastra,
am adormit de-atîtea ori visîndu-l.
Între coline albe unde rîul
dormea sub gheață, am văzut întîia
mea dragoste. Și-n alb, mereu ca lupii
mi-am lăsat urma. Poate că zăpada
acestei țări e singura avere
pe care-o am ; cu mirtul ei albastru
mă va cunoaște vremea și cu-același
zbor periodic. Va-ngheța noroiul
sub pașii mei, și mlaștina pierzîndu-și
rînjetul verde, se vor stinge-n zare
ciulinii Bărăganului, și drumul
își va dubla distanțele, și vrăbii
venind ca saltimbancii pe trapezul
soarelui palid, veșnic îmi vor ține
loc de cuvinte. Ce-aș putea s-aștept ?
Multe-am pierdut și voi mai pierde multe.
Ca un răspuns la orice întrebare
ninsoarea cade repetînd mereu :
...mai bine iarna, da, mai bine iarna...

FIUL RISIPITOR

Am întîlnit lumina la hotarul
înalt al unei nopți. Copilăria
mi-a zugrăvit-o viscolul pe geamuri.
Apoi crescînd, am început să beau
lacrima toamnei — și-am pornit în lume.
O, și cîte-mi trecură prin mîini !
Ca un moștenitor nechibzuit,
nopțile mi le-am risipit rîzîndu-mi
de sfaturile celor înțelepți —
corbii și beduinii pustiului
își schimbă azi inelele pe două
treimi dintr-un cuprins ce-a fost al meu,

iar în treimea ce mi-a mai rămas
stau răvășit de gînduri.
Nu știu nici eu dacă regret sau nu —
văd uneori consolare-n destinele altora
și poate că-n ascuns îmi pare rău
că nu le seamăn lor — cînd ploile
mă sărută pe creștet, mai am încă zîmbetul
adolescentului neștiutor — și-mi spun :
va trebui să revin, să pun ordine-n toate,
și spulber numeroasele vestigii
întemeindu-mi liniștea. Dar toamna,
anotimp al prodigilor, vine
lăsîndu-se iar devastată de toate
podoabele ei, și tîrziu, cînd o văd retrăgîndu-se
cenușie și goală, aș vrea să-mi scutur anii rămași
aurind drumurile-acestor ținuturi
numite de vînt *România* ;
și fără pămînt, fără somn, fără iarbă,
noaptea să ard ca o flacără
pe comorile lor.

Aud mereu în jurul meu cuvintele
prietenilor care ar vrea să sînt,
mai mult decît să le-nțeleg, [illegible] —
sclipesc priviri uimite — văd bătrîni
agonisind mereu, și-n desfătare
visînd metempsihoze iluzorii.
Timpul uitat al nepăsării mele
e pentru mulți o spaimă fără sens,
iar vorbele acelora ce-mi spun
că mai tîrziu gîndi-voi poate altfel —
stau ruginind în ploaie. N-am nevoie
de nici un *mai tîrziu* și nici o vîrstă
nu-mi va suna arginții. Mai tîrziu
vor gîndi pentru mine orașele tinere
pe care le-am iubit ca un frate mai mare,
chiar dac-am stat tăcut în preajma lor —
vor gîndi, împletindu-se noaptea,

răscrucile noilor linii și cîmpul
electrizat de sunete și ritmuri,
vor gîndi oamenii, arborii, caii...
Va trece toamna scuturînd medalii
în somnul meu și-n calea tuturor —
și-n fiecare iarnă o bănuită-ntoarcere
va dobîndi nostalgica iertare
a fiului risipitor.

VIS DE ZUGRAV

Cînt frumusețea femeilor care au vîrsta mea
Ca un tînăr zugrav mistuit de ardoare
încerc pe o sticlă umilă, noaptea să prind
infinitele forme și linii, înainte ca muzica dulce,
vîntul înalt și albastru s-o ducă departe, lăsînd
tot mai stinse ecouri. O, frumusețile lor
care trec neîncetat prin oglinzile mele uimite,
cine va spune că-n fiece noapte veneau
adormindu-mi în suflet cum stelele-adorm
într-o deltă vegheată de trestii.
Lin se duc apele, trec printre genele mele pești aurii,
și crîmpeie de lucruri văzute dau ochilor mei
străluciri de vitralii — tandră, imaginea străzilor
fremătînd de statuile vii, îmi acoperă somnul.
Rîuri dragi, dați conturelor mele neliniștea voastră fluidă,
lin marcînd intersecția vremii cu drumul cocorilor,
pogorîți-vă harul în visul zugravului.

VARĂ TÎRZIE

Vremea iubirilor noastre-a fost vara fugară,
vara tîrzie-a pus capăt grăbitului zbor.
Parcă văd cum plecai pe nisip — strigau,
strigau, strigau și piereau în Septembrie mîinile tale.

Nu mai știu ce-a urmat după tine.
Poate un gol, poate păsări sau vînt.
Te-am chemat încă mult timp și nimenea nu-mi răspundea,
pînă cînd într-o noapte-a răspuns pentru tine zăpada.

Ar fi fost să te uit ori să-mi spun
că-ntîlnirile noastre n-au fost decît visul grădinii aceleia,
că volutele sînilor tăi nu erau decît umbletul lunii prin apă,
surprins de un tînăr febril.

Dar vara de cîte ori trece și tremură-n zare
din nou bănuindu-se toamna cu capul tău roșu,
văd iarăși nisipul acela, văd iarăși cum pleci — și strigă,
strigă, strigă pierind în Septembrie mîinile tale.

DOINĂ DE DRAGOSTE VECHE

Adolescență aproape rănită, aproape uitată...
Într-o țară bogată și tristă am învățat dragostea.
Cu pădurea pe umeri, cu pădurea în lacrimă trec,
și femeia frumoasă ca toamna se duce mereu
mai departe. Cred că e liniște — cred că e mult de atunci,
sărutările ei au fost primele mele cadențe.
Într-un turn al văzduhului stele-aprindea
insolita poveste. Acum mi se pare că-aud
undeva trupul ei cum își scutură solzii.
Pianissimo ! vino, amurg,
pentru neisprăvitul tău mozaic, am în inimă
cioburi destule.

AMURG MARIN

Urmele trupului nostru se văd imprimate
pe plajele galbene — urme prelungi ca tipare
de zei anonimi — și tîrziu după ce-am părăsit
mîngîierea nisipului, marea rămîne-ngînînd

ondulația tandră a sînilor tăi, dansul
de seară cu forme sclipind în dantelă verzuie,
iar fluxul repetă mereu respirația, șoaptele,
visul. Singur întors în amurg,
tulbur liniștea gravă chemînd zburătoarele
albe : o, păsări, veniți de departe, locul e cald —
veniți și dormiți-vă somnul în dulcea orbită
a dragostei noastre, în urmele-acestea prelungi,
o, păsări de mare cu somn străveziu,
veniți și petreceți o noapte.

MADRIGAL

Nu te întreb de unde vii —
în coapsa ta sînt mincreuri rare
sclipind nocturn. Pe unde-am fost odată
salcîmii risipeau mireasma ta,
și-ngenuncheat în cîmpurile mele
te chema vîntul. Răscolit de patimi
eram și mi-au rămas nenumărate
urme de brațe albe — amintirea
le poartă fermecîndu-le ca vechii
îmblînzitori de șerpi — dar tu vei trece
mereu prin viața mea, mereu prin partea
ei cea de răsărit, pe unde nimeni
nu și-a lăsat amprenta.

TOAMNĂ HIMERICĂ

Steaua pe care o ating se aprinde,
noaptea-și întunecă ochiul ei plin de
lacrimi uitate — floarea de cătină
dusă de umbrele tale se clatină.

O, mai rămîi, mai rămîi, mai rămîi —
dragostea ta ruginită prin vii
noaptea mă arde. Somnul din frunză
pleoapele-l simt ca pe-o boală ascunsă.
Capul tăiat al copacului cade —
uită durerile noastre nomade,
lasă-mă toamna în prada furtunii,
singur de mine să rîd ca nebunii,
singur același îndemn ascultîndu-l,
singur în brunul Noiembrie vîntul
noaptea să-l caut. Drumul pierdut,
cerul de purpură-l poartă pe scut,
poate cîndva-l mai așteaptă să-nvie...
Șoaptele tale și frunza tîrzie
inima-mi tulbură. Numai arinii,
numai pe țărm legănările mîinii,
numai aripile-naltelor ploi
veghează-n vis lumina dintre noi.

NUD ÎN ÎNTUNERIC

Mi-e somnul tot mai străveziu. De-acum
te pot vedea mai bine pe-ntuneric,
pot urmări pe trupul tău cum noaptea
cu iedera-i necunoscută crește,
și sînii legănîndu-se ca două
stele de mare. Cîteodată luna
venind prin geam îți aurește șoldul
ca vechilor statui — mărgăritare
cad licărind în jurul fiecărui
sărut al meu și iedera dispare,
rămîne numai frunza de acantă,
aur și negru coborînd în taina
coapselor tale. Somn de ocean,
somn translucid mi-e dat să dorm de-acuma,
și valuri ondulate-n vîntul rece

simt vîrsta echinoxului. Mai bine
te văd, mereu mai bine pe-ntuneric,
urcînd din adîncimi prin somnul meu,
ca o naiadă goală.

NOAPTEA, DEMULT

Noaptea, demult, am dormit prin vagoane de marfă,
prin gări şi prin porturi — am dormit laolaltă cu lumea.

Am dormit prin vagoane de marfă în nopţi răscolite de viscol,
culcat lîngă oameni de ţară, bătrîni şi femei şi păstori atît de
tăcuţi încît numai în somn îşi chemau cîte-un cîine pe nume;
strîns, ghemuit pe-ntuneric, uitînd amorţeala şi frigul,
împleteam în cadenţa metalică visele lor, adăugînd uneori
cîte-o floare umilă de cîmp. Ochii mei cu pupile lărgite
de gînduri, vegheau în trezie în timp ce, grăbindu-se, trenul
străbătea pasul Lainici.

Am dormit prin gări mari, de răspîntie, toamna
cînd ploi mohorîte şi oarbe treceau prin văzduh ca liliecii
spînzurîndu-se-n arbori şi straşini, cu capul în jos. Oameni
sosiţi de departe înnoptau toropiţi rezemîndu-se
unul de altul. În absurda stagnare a vremii, cînd trenul
uita să mai vie, ascultam spovedania lor cu viori înnegrite
solfegiind melancolic — viaţa lor povestită cu vorbe duioase
mă făcea să regret că sînt tînăr şi-abia mai zăream
undeva, la semnal, miezul nopţii.

Am dormit primăvara prin porturi, pe cheiuri de piatră,
cu ochii deschişi răspunzînd rătăcitelor stele. Necunoscuţi
călători, marinari şi hamali zdrenţuiţi
mi-au ritmat cu bătăile inimii lor insomnia, cînd marea
zvîcnea spumegînd ca o iapă cu frîie de-argint.

N-am să uit vagabonzii bătrîni şi tîlharii —
umbrele lor au trecut peste mine ca lăncile. Fără timp,
ca mareea, veneau pătrunzîndu-mi în suflet destinele lor,
şi plecau retrăgîndu-se iar, mistuite de ceaţă.

Nopţile vechi au pierit împreună cu anii mei tineri,
dar în sunetu-acestui refren mi-a rămas bogăţia supremă:
Laolaltă cu lumea, laolaltă cu lumea...
Prin gări, prin vagoane, prin porturi noaptea, demult.

OSMOZA

Noaptea se opreşte la porţi anonime
şi sărută lemnul învechit de tristeţe şi ploi —
şi eu mă opresc noaptea
în vechi cartiere la porţi anonime,
şi ascult somnul oamenilor şi al copacilor goi.

Dincolo de ziduri trupurile coboară
în toropeala adîncă şi-n întunericul opac —
numai visele ca nişte păsări albe, numai visele
aripile spre lună şi le desfac.

Şi noaptea dispare învăluită cu visele,
dar eu mai rămîn la porţi anonime
şi-ascult cuvintele ce le rostesc în somn
oamenii neînsemnaţi din mulţime.

Și ascultîndu-le, văd drumuri, drumuri,
văd cîmpuri imense peste care înaintează cîntînd
neamurile mele din preajma pădurilor
în ritmul milenar al transhumanței.

JOC DE NOAPTE

Noaptea străbat bulevardele oblice,
odihnindu-mi privirea-n orbitele lor.
Noaptea-ntîlnesc trecători singuratici grăbind către casă,
și c-un gest nevăzut le fur umbrele.

Jocul acesta l-am învățat singur
odată, demult — jocul șăgalnic
îl știuse cîndva un copil
cu capul învăluit de un nimb de vise.

Unde sînt anii, unde sînt iernile
amestecate cu pași de lup ?
Pe-atunci mă jucam gonind umbrele norilor,
astăzi fur umbre de oameni.

Umbre de oameni, umbre de oameni...
Nu pot vedea lunga trenă de noapte ;
nu pot vedea întunericul
veșnic pe urmele lor.

Chiar dacă jocul meu pare-o risipă,
un dans de comete în gol —
am să-l joc pînă cînd va rămîne din mine
doar o patimă veche ca un simbol.

NOCTURNĂ CU VISELE

Noaptea revine în albia ei.
Haideți ! spun viselor mele, e timpul !
Răspîndiți-vă iar devorînd străveziul
spectru-al distanțelor
Părăsiți-mă iar.

Învățați pe de rost
toate căile lumii,
învățați a cunoaște-n văzduh
urma pașilor timpului ;
gheara-i mereu schimbătoare
am zărit-o o dată. Timpul se duce
prin sine mereu.

Depărtați-vă pînă la stele
și vă-ntoarceți din nou,
împletiți-vă-n jurul pămîntului
ca o plasă de aur,
celor mulți care dorm obosiți,
sărutați-le fruntea cu buzele mele !
Lin ca o muzică dulce
treceți pe valuri,
sufletul meu risipindu-l ca ploaia
prin care trecînd anii oblici
să nască tîrziu curcubeul.

O, vise, pătrundeți adînc
prin tăcerea fecundă a nopții.
Numai voi îmi deschideți tezaurul t[illegible]
al vorbelor mari : *totdeauna, oriunde*.
Iată e timpul, căci fiece sunet
se-ntoarce în liniște.
Haideți, lăsați-mă iar,
răspîndiți-vă-n lume !

POETUL

In amintirea lui Eminescu

Statui albe de piatră
vin de departe mereu.
Umbra timpului trece
lunecînd printre ele.
A fost, spune lumea, un om
singur și nu prea singur,
al tuturor cîte-un pic
și-al nimănui pe de-a-ntregul.

Odată s-a dus. Orizontul
tacut l-a cuprins în amurg.
Anii migrînd se părea
că-i duc trena de ceață.
Dar dinspre locul în care
a pierit, se întorc neîncetat,
derutînd pietonii,
formele lui schimbătoare.

Statui albe de piatră,
spectre plutind în culori,
semenii sus în albastru
caută stelele — luna —
numai iubirea și moartea,
numai rîsul și plînsul
sună ca picurii reci
în tăcerile grotei.

Fără grai, fără timp,
fără mîna lăsată pe umăr...:
Aștrii apar la zenit
și se duc să revină.

Ploile plîng liniștit
în scheletele brazilor
și statuile albe
vin de departe mereu.

Chipul încet se destramă
și seamănă-n timp tot mai mult
tuturor cîte-un pic,
nimănui pe de-a-ntregul.
Arderi ascunse prefac
generoasa materie,
n-au mai rămas decît undele,
lungi în văzduh.

Și statuile albe
vin de departe mereu...

CELUI ÎNALT

Celui înalt, celui drept, celui bun
viscolul nu le va da niciodată
haina lui rece. Bunul Noiembrie
va săruta pașii celui mîhnit.
Celui ce-nalță orașele, celui cu mîinile
negre de fum, de cărbuni, de țărînă,
nu le va fi niciodată-ntuneric —
sunete, sunete melodioase ca iedera,
vor căuta urmele celui tăcut ;
celui iubit de femei, amintiri în amurg
îi vor pune un cearcăn de aur,
toamna va fi cea din urmă vertebră
a celui bețiv, iar mereu călătorului,
marea îi va purta inima,
ivind-o și ascunzînd-o de-a pururi
ca pe-un atol. Numai mie ce trec
plin de păsări prin visele lor,

un destin de secantă mi-a dat
darul drumului, drumului drag,
care noaptea revine tatuîndu-mi
pe piept și pe brațe neliniștea lui.
Numai mie soarta pelagică
a celor duși de timpuriu,
de nu li se întoarce decît numele.

*
* *

În tăcere și-n cumpăna zorilor
îmi risipesc viața. Poate semnul
trecerii mele fi-va răsăritul
orașelor de mîine cu vertebrele
lor străvezii — înaltă poate, ceața
din care vin va limpezi o dată
ca apa trecătoare-a unui fluviu
ochiul meu strălucind în adîncimi,
și glasurile-acelora pe care
fără să-i văd i-am bănuit iubindu-i,
mă vor trezi noaptea cu sunete tandre.

O, fie, vor spune, o, fie-i iertate
surîsul sumbru și melancolia
acestui visător de miazănoapte!
Erau unul și-același și cel care umbla
orgolios pe bulevarde seara
și vagabondul rătăcind umil
în lumea-ndepărtatelor foburguri.
Bolnav de-o generoasă nebunie,
a iubit ondulația lentă a stelelor —
muzica mîinilor arse de var
și nevăzutele spirale ale timpului
prin care sufletul mereu cîntînd
și-l trimetea-nainte. Stau și-ascult
cuvintele celor ce nu există,

simt pașii lor trecînd și mîngîindu-mi
profilul repetat pe caldarîm,
de ploi cu lungi tăișuri de-aluminium;
unul, pieziș, va fulgera odată
o pasăre rămasă fără cînt —
dar cine va putea s-ajungă cîntul
rămas fără pasăre...

REMINISCENȚĂ UMILĂ

Am trecut în foburguri întunecate,
în case mărunte care pirotesc lîngă rîuri —
acolo am ascultat cîntecele oamenilor neînsemnați,
risipite în după-amiezi ploioase.

Acolo viața nu arde cu flacără mare —
toate durerile și fericirile mocnesc netulburate-n adîncuri,
pînă și incendiile care se văd adesea pe-acoperișuri
umblă încet ca niște blînde și somnolente pisici.

Cînd se nasc oamenii, cînd mor?
Maidanele vaste dorm — toamna vine și trece,
fluieră trenuri de marfă și sirene de fabrici se-aud,
și trec [illegible] triste păsări de noapte cu aripile strînse.

Cît de scumpe mi-au fost toate acestea!
Inima mea s-a rotit ca un disc
și toate melodiile-acelor dureri scufundate
au fost întipărite pe vecie.

Acum acul timpului mereu
închide urmele acelor zile stinse —
o liniște perfidă mi se strecoară în suflet,
o amorțire parcă, un îndemn la uitare.

Dar să uit toate n-aş putea niciodată
şi cînd vînturi mai aspre uneori mă învăluie,
ca nişte răni se deschid melodiile-acelea,
ca nişte răni în veci nevindecate.

TRECĂTORUL DIN ZORI

Poate că m-am născut să-mi fie drag
Amurgul vast şi semănînd cu toamna —
Aurul lui lichid l-aş fi cîntat şi somnolenta
Vedenie de purpură. Priveam
În zare şi-mi veneau rătăcitoare
Imagini de departe. Cîteodată
Vedeam pierind Cartagina sau pruncii
Iudeii, de mînia lui Irod,
Vedeam arzînd pădurile Moldovei
Pînă în ceasul cînd cenuşa lor
Se mistuia în vîntul stins al nopţii —
Vedeam uneori propria-mi viaţă, propria-mi ardere
Printre zboruri tîrzii de păun — vedeam trecerea mea
Şi-mi spuneam că odată şi eu,
Cu armuri strălucite şi mantii purtate de vînt,
Voi putea fi văzut coborînd către alte tărîmuri,
Şi dulce-mi era acest gînd,
În timp ce ochii mei tăiau în zare
Mari diamante negre. Însă drumul
Avea să-mi fie atît de diferit...
N-a mai rămas nimic din toate-acele
Somptuoase paragini — furtuna venind
Le-a-mprăştiat în cele patru neguri.
M-am trezit dimineaţa desculţ,
Tremurînd de răcoare în iarba udată de rouă —
Un trecător ce semăna cu aurora
Şi-a sfîşiat cămaşa legîndu-mi
Cu pînze roşii capul plin de febră —

Şi clătinîndu-mă pornii cîntînd
Pe căi necunoscute. Am umblat
Desigur mult şi-am sîngerat adesea :
Rubinele s-au risipit pe cîmpuri
Ca sufletul privighetorii oarbe.
Durerile trecute se destramă —
Nu caut nici o vină nimănui.
Sufletul meu e vinovat de toate.
Acum întors din nou în mine însumi
Sînt altul — şi-un ţinut iubit de vînturi
Mi se deschide larg. Sînt fericit
Că toate cele duse dorm în ceaţă,
Că umbrele acelor ani ieşind
Din trupul meu se întrupară-n sălcii,
Şi sălciile au zburat cu ele
Pierind şi înecîndu-se-n albastru.
Sînt fericit de ploaie şi de vînt,
Doar chipul trecătorului din zori
Aş vrea să-mi vină uneori în minte,
Dar liniile-mi joacă în priviri,
Mă uit la oamenii din preajmă
Şi-ntotdeauna-mi pare chipul lui
Că-l văd pe altă faţă.

AMINTIRI ŞI OAMENI

Gîtul întins al plopilor şi steaua
de seară — le-am privit în drumul meu.
Ce gînduri urmăream, ce vechi imagini
se întorceau în mine de departe ?
Poate-mi părea că iar acel ţinut
cu ochii stinşi, mă caută zadarnic,
mişcîndu-şi dealurile în amurg,
şi codrii lui ca un convoi de zimbri.
O, pentru toate-am plîns cîndva şi singur
m-am blestemat la marginile iernii,
cînd stoluri migratoare prin văzduh
nu mai ştiam dacă se-ntorc sau pleacă.

Semnul mîhnirii de demult s-a șters,
nu se mai văd nici formele de păsări
și flori necunoscute ce uimiră
pe-atîția trecători — nu se mai vede
nici pergamentul străveziu pe care
mi-am descifrat întîia oară straniul
mesaj ce-l moștenii. Alt lăcrimar
așteaptă roua de la Miazănoapte,
și-n sufletul stratificat, apare
durerea pietrei ce se schimbă-n aur.
Tîrziu. Febra s-a dus și anotimpul
începe-a fi cărunt și-asemeni mie
se oglindește în mai multe fluvii
deodată — și la țărm se-adună oameni,
— seară de seară, amintiri și oameni
vin din tăcerea mea și nu mai pleacă.

DRUMURI ÎN VÎNT

Drumuri, văd drumuri în vînt,
drumuri sonore, nocturne, metalice —
drumuri fluide, gonind, înălțîndu-se,
încrucișîndu-se-n cîmp, alergîndu-se unul pe altul
veșnic în vînt gîturi lungi de cocor cenușiu
și de palid flamingo — rețele, rețele se-ntind,
cresc despletite-n amurguri ca umbra stejarilor
cu o mie de ramuri.

Le-am urmat totdeauna cu patimă oarbă
de vechi pelerin exaltat de miraje —
le-am urmat fără a sta să citesc
indicatoarele galbene,
adesea fără să știu unde duc —
drumuri bune și rele, drumuri aievea
sau cele ce-au fost și-au pierit cînd furtunile
și-au schimbat albia, sau altele care vor fi ;

viața mea toată n-a fost
decît o răscruce de drumuri — și creștetul meu
n-a purtat niciodată alt nimb
decît orizontul.

Cîteodată pe vreme de vînt, mă gîndesc
că nenumăratele drumuri pe care-am umblat
se vor întoarce-ntr-o noapte la mine
sugrumîndu-mă, ca pe Laokoon șerpii —
poate că-aș și merita o asemenea soartă
de vreme ce pașilor mei le-a fost dragă
eterna derivă. Ar fi un sfîrșit fericit
al frumoasei legende pe care-am trăit-o.
Dar gîndul se duce ca o fugară ispită,
vine lumina în alb străbătută de noi traiectorii —
vine lumina, vine lumina cu drumuri,
drumuri în vînt.

CÎNTECUL STELELOR

Stelele ard neclintite-n orbitele beznei,
ard mistuind în văzduh traiectorii de vis...
Stele în nopțile vaste, concave-ale iernii
cînd liniștea-ncepe deodată să-ți fluiere blînd în auz.
Stele cu iris de-argint peste codri în nopțile verii
și toamna pe mări depărtate cînd bîntuie
dorul de țară. Stele pe fluvii adînci unde-n șesuri
negrul din coamele cailor tulbură seara
aprinsele zări de coral — stele tîrziu în Noiembrie,
stele cînd marile-orașe se-aud respirînd
după trecerea miezului nopții sau lungile drumuri
de fier, printre dealuri răsună de goana expresului
noaptea. Și chiar cînd se-nvăluie ceața sau plouă mărunt,
sau turmele norilor fug îngrozite mugind, tropotind
din copite, simțind cum se-apropie vîntul cu haitele
lui, stelele ard neclintite-n orbitele beznei : caută
zodia lor în mulțimea pierdută a străzii

sau, dacă nu-i nimeni în preajmă, coboară-ţi privirea în suflet
şi caută singur oglinda aceea în care te uiţi
numai tu şi, din cînd în cînd, timpul.

CEAŢA

Vin negru şi roşu beau
şi-n creierul meu vine ceaţa —
ceaţa ce seamănă singură
tristelor sălcii.

Zîmbetul stăruie — ceaţa
mi-aşează pe faţă ovale,
linii absurde se joacă,
linii din vechiul portret.

Numai eu, numai ieri
am atins cu aripa tăcută
timpul albastru. Pe veci
voi rămîne-ntre voi nevăzut.

Între voi şi-ntre ceaţă,
cîntînd între voi şi-ntre ceaţă —
Ai, ceaţa duioasă, ceaţa ce seamănă
tristelor sălcii.

DISPARIŢIE LENTĂ

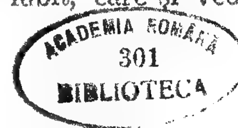
Semnele mele se vor risipi
ca urmele lăsate-n zori pe plajă
de-o pasăre necunoscută — marea
le va fura-ntr-o noapte de Septembrie

şi n-au să mai rămînă decît pagini
duse de vînt în calea tuturora,
pagini purtînd deasupra lor un nume
tăcut ca un simbol. Nu vor mai fi
cei ce-ar fi vrut să-mi ponegrească viaţa
mai mult decît s-ar cuveni, sau alţii
ce-ar fi-ncercat s-o facă mai frumoasă,
nu va mai rămînea amprenta mîinii
pe uşile pe care le-am deschis
sau mi-au rămas închise totdeauna —
nu vor mai stărui decît copacii
purtînd spre Miazănoapte coaja arsă
ca semn că-mi rezemai odată fruntea
de trunchiul lor. O, cine va mai şti
că nu sînt numai cîntecele singure,
născute din văzduh, din ploi, din pietre,
că mai demult a fost cîndva şi-un om
bolnav de-o boală stranie căreia nimeni
nu-i ştia leacul... Dar îmi spun adesea
că poate e mai bine să dispar.
Multe-am trăit şi-am întîlnit destule
pe care-aş vrea eu însumi să le uit
de n-ar fi prea tîrziu. Tot ce-a fost rău
în viaţa mea va judeca ţărîna
şi viscolul — iar tot ce-a fost mai bun
demult e-n voi.

CARIATIDE CÎNTÎND

Cîntă în capul meu stelele,
cîntă prin noaptea lăsată de goana altui amurg.

De unde mi-e dat să renasc, ce resurse de taină
din nou vor aduce lumina în cugetul meu ?
Voi ieşi iar la răspîntia timpului
cu ţinutul acesta iubit, care-şi vede în mine bastardul.

voi umbla străbătînd dimineața orașelor
și cu zîmbetul lor de-aluminiu
îmi voi însenina chipul ;
ziua țăranilor, mare și albă,
îmi va alina febra,
voi dormi în coliba pescarului
despletindu-mi trecutele vieți
pe cele o mie de brațe ale deltei.

Se va naște cu țipete-n zori un copil și-apoi altul și altul.
cu înfățișări felurite dar toți cu același destin —
[illegible] noi verticale, printre noile suflete, printre noile ziduri,
cariatide cîntînd.
multe, multe cîntînd nevăzute,
luminate de ploi și de steaguri.

LIED NOU

Caut în oameni, caut în păsări, caut în plopi,
caut mereu o măsură a-naltelor gînduri.

Pe mine, așa cum vroisem odată să fiu,
numai vechile, oarbele drumuri
încă n-au încetat să mă caute. Linii, lungi linii
prin nopți, fluierînd se-ntretaie zadarnic,
linii aiurea în ceață, linii în vînt...

Nu voi mai fi niciodată al lunii visat
dansator melancolic. Iată iau piatra
zvîrlindu-i-o-n față și plec amețit de durere.
Iar luna pe lac se destramă și rîde.

INSCRIPȚIE UMILĂ

Semn al iubirii de oameni e darul ce-l am
de-a pune cuvintelor nimburi — semn al iubirii
e darul de-a fi pentru tine drumeț ostenit,
o fîntînă, un pom ori o piatră. Fie o clipă,
o singură clipă fugară de-ai sta odihnindu-te,
rostul va fi împlinit și o vorbă va trece
mereu în urmași : nu uitați, lîngă drum
undeva, un copac, o fîntînă, o piatră...

ELEGIA a IV-a

Tu trebuie să uiți ce-ai fost, ce ești —
semnul durerii singur va rămîne.
Numele tău îl va purta amurgul,
surîsul tău îl va purta cîmpia.

Lasă-ți dormind și ploile tîrzii,
noaptea pe ceață du-te fără urmă —
desprinde-te tăcut de lîngă cheiuri
și pleacă-n larg. Cu pleoape roșii farul

va mai clipi un timp și, monoton,
fluxul va linge plajele-adormite,
și pescărușii vor striga în zori,
dar tu pe noul drum vei fi departe.

Nu regreta căci gîndurile bune
te vor urma și iarba ca o umbră
te va-nsoți — va fi destul un semn
să-i faci, ca să răsară lîngă tine.

CĂTRE CITITOR

N-am otrăvit pe nimeni și n-am ucis și n-am
lovit cu piatra păsări nici flori multicolore,
nici ploile de toamnă pe care le purtam
prin cîmpuri ca păstorii tăcuți și buni. Nici hore
de volbură, de pulberi, de frunze n-am rotit
prin sufletele voastre sau pe deasupra țării,
ci-asemeni unui viscol de noapte-am rătăcit
și-am troienit zadarnic cărările durerii.
S-a spulberat zăpada, a plîns și-a dispărut.
Semnul menirii mele se schimbă și se-alină.
Plec dintre voi și iarăși mă-ntorc purtat pe scut,
pier înecat și marea mă scoate la lumină.
Un cerc se deslușește ascuns în jurul meu.
Clepsidră monotonă mi-e poate visul, pleoapa;
Ce caut gol ca vîntul și zbuciumat mereu,
la ceasul întîlnirii uscatului cu apa?
E poate cîteodată în tot ce fac un trist
destin — o dureroasă și crudă risipire.
Cine va sta să-aleagă ciudatul ametist
cînd, potolită, marea va-ncepe să respire?
Vai, capetele mele îi vor speria pe mulți,
și-această-asemănare cu norii o să-mi poarte
mult nenoroc... Ci, oare, tu care-ai stat s-asculți
trecerea mea prin ploaie, prin vînt și mai departe,
în taina deslușită a vîrstei vegetale,
la marginea luminii, vei ști să spui ce-am fost?

Cînt pe claviatura genealogiei tale,
și-n propriul meu cîntec îmi caut adăpost.

ÎNDEMN CĂTRE CEL CARE VINE

Nu-ți fă ție chip cioplit, nu te teme
de cei cu privirile sumbre — lumina ce-o porți
va goni întunericul lor, cum ziua în zare dizolvă
coloanele nopții. Nu căuta să lovești în dușmanii
mărunți, căci ei seamănă șerpilor care pier

otrăviți de veninul ce-l poartă — surîsul
abia conturat, nepăsarea și drumul, sînt armele tale.
Nu uita niciodată că cele ce mor sînt adesea
frumoase, dar puiul de vultur urît și golaș
ce se naște, înseamnă mai mult. Ușile nu le-ncuia
cu zăvor, ziua și noaptea drumețul
venit de departe să-ți bucure casa, și cîinele tău
să-l cunoască, încît și cînd nu vei mai fi,
orișicărui strein însetat de odihnă să-i iasă în cale
mereu gudurîndu-se blînd la picioarele lui,
ca să nu simtă nimeni că nu ești acasă și nimeni
să nu se-ndoiască o clipă de-ntoarcerea ta.

SEMNELE STELELOR SPUN...

cetății lui Bucur

Semnele stelelor spun că așa mi-a fost dat,
n-am să mai plec din această cetate. Cîndva,
veți da numele meu unui plop — și-o părere de rău
după trista risipă a anilor mei vă va prinde.

Zorii de zi vor goni pe vecie legendele,
roua venind va spăla chipul meu de grimase și patimi,
roua cu licăr mărunt, cu silabe de flaut,
încet va topi orice urmă de fals.

Turnuri vor crește mereu — și pe coamele lor,
șuierînd, zvîrcolindu-se-n beznă, mari șerpi de lumină
vor scrie cuvinte ciudate. Cabluri înalte vor fi
portativul magnetic al visului meu.

Și cu pas nevăzut, în amurg, voi ieși să colind,
în togă de purpură prin această cetate.
Seara, tîrziu, pietoni visători
vor tresări atingîndu-mă.

Din volumul antologic al autorului

FLUXUL MEMORIEI

(1967)

„INEDITE“

ANNO AETATIS SUAE XL

Unde se duc aceste sloiuri dintre care
unul sînt eu ? E poate cel din urmă,
sau poate primul drum adevărat.
Cîți ani mi-au trebuit să-nvăț
ceea ce n-aș fi vrut să știu niciodată —
și iată e tîrziu, și pentru totdeauna
albul e întinat și o aureolă pustie
începe să mă urmărească. Semne, semne...
Jumătate din mine a fost, jumătatea cealaltă
își aduce aminte. Prea repede,
iubite vînt de nord ! Am fost student,
am fost poet de avangardă
și jucător de basket — totul
mereu mai demult. Acum
dau simultane anotimpurilor și-ncep să pierd,
și visez un biograf robot
care scrie, scrie mereu
în limba lui necunoscută.

SCARA LUI IACOB

Domnișoarei Rosa del Conte

Pe trepte în *dolce stil nuovo*
urcînd către ceruri m-am dus
la poeții toscani, cei fără chip,

cei cărora nu le-a rămas
decît nimbul. Și-am stat
laolaltă cu doamnele lor
în balcoane albastre deasupra
pădurii de lănci, și-am trecut
cu aripile lor prin *trecento*
și-am escaladat porți,
și-am iubit,
și-am rupt săbii. Doamne,
ce-nalt e portalul
pe sub care-am trecut,
pe sub care voi trece, pe trepte
în *dolce stil nuovo*,
la poeții toscani.

PRIMĂVARA FLORENTINĂ

Cu mîini prelungi, cu mîini palide
primăvara pe Arno. Cu mîini prelungi
Botticelli trezește copacii.
Mergi căutînd, mergi lunatic
prin ziua ce fără s-o pierzi,
ai găsit-o — și un număr
doar de tine știut te întîmpină.
Stai între voci și-ntre clopote — iată-n curînd
pietoni amețiți și extatici vor trece
cu fluturi pe pleoape, va fi
o paradă a sufletelor
întrupate în piatră, o mare
beție de mirt. Numai tu
vei continua să halucinezi
sculptori bătrîni și sălbatici
și Venere de lemn înfrunzind
într-o țară înaltă.

PIAZZA DELLA SIGNORIA

În amintirea fratelui Girolamo

Tîrziu sună pașii celui din urmă.
Turnul și steaua e tot ce-a rămas.
Printre statui întunericul
naște călugări cu glugi.
Luna coboară, luna duce-n exil
spre apus, amintirea poetului ;
și pe lespezi bătrîne cad
nevăzute ghirlande. Dar tu,
cel ce-ai venit prea devreme
și-ai luminat arzînd,
care ți-e veacul ? Întotdeauna
e prea devreme și-un rug
pretutindeni te-așteaptă.
Amin. Pace ție, învinsule.
Un călător strein delirează
la picioarele tale.

PRIMĂVARĂ CU FLUTURI

După atîtea nopți, după atîția nebuni, împărați și tîlhari,
văd dimineața, văd primăvara cu fluturi și panglici.
Fluturi, panglici și flori — șesul alb, oile negre...
Cine-mi aduce aminte de visul acesta strein ?

Să-l fi văzut oare-aievea cîndva ? În ce loc, pe ce vreme ?
Dealuri și plaiuri înalte, împrumutați-mi memoria voastră.
Poate demult, spune codrul de ulmi cu surîsul lui vechi de aramă

Poate odată, demult !

Nu mai știu — dar îmi place să văd primăvara aceasta cu fluturi.

Capul mi-e plin de salcîmi înfloriți și de fluiere,
capul mi-e plin de beția lor tandră, mi-e plin
de imagini duioase.

Aș tot sta prin aceste priveliști și n-aș mai pleca,
numai de n-aș auzi într-un turn depărtat cum mă [illegible]
numai de n-ar veni iarăși furtuna prinzîndu-mi la [illegible]
posomoritele-i aripi.

ȚINUT

Cîmpul se duce departe cu miriști și lanuri arse,
cîmpul îmi devorează pașii în negru. Drumul pierdut,
pierdută e orice măsură-a distanțelor — ca pe-un cadran,
peste țarini pustii se rotește crescînd umbra plopului.
Pleoapele-aici nu se-nchid niciodată — somnul cu ochii deschiși
e un dar al luminii. Rîul tăcut printre maluri de humă singur
își caută urmele. Stoluri de vrăbii răsar în calea tractoarelor
cu trenă aurie de pulbere, stoluri de grauri
în calea drumețului, stoluri de ciori cînd vara se trece
și vîntul decapitează ciulinii cu capete roșii, vîntul
capătă iarăși arome sălbatice, vîntul își schimbă lumina,
lumina pe care-orizontul o lasă mereu să pătrundă curgînd
prin ecluzele-i galbene.

PEISAJ

Printre case înalte de fier
vedeam grabnic amurgul
cum își scutură frunza.

Și cerul pe care umblau
seminții rătăcite,
cerul verde și greu
începuse să-adoarmă în fluviu —
și soarele rămas fără petale
clipea ca un ochi obosit —
și poetul Bacovia
singur
pe norul lui galben.

CÎND ÎN SFÎRȘIT...

Cînd în sfîrșit, cînd în sfîrșit pentru capul ce-l port
vor veni prin văzduh cine știe de unde-ntr-o toamnă
tăcutele frunze de laur, ochii demult vor fi stinși,
arătări singulare veghea-vor trufia apusă
și mîini enigmatice, noaptea, nenumărate vor crește
încrucișate pe piept. Va fi frig, va fi umedul frig
al osuarului toamnei, absurde antene vor geme
și-o umbră decapitată mă va căuta
orbecăind prin bezna, lovindu-se la fiecare pas
și plîngînd.

LIED NORDIC

Umblă vîntul singur prin Karelia,
singur sau cu viscolul prin arbori —
și pădurile vuiesc de timp,
dorm și-n somn se leagănă și cîntă.

Pădurarul însă n-are somn.
Cîinii lui adulmecă văzduhul,
latră noaptea cînd aud venind
noile-anotimpuri. Și zăpada

primăvara suie lin spre cer,
umblă vara prin văzduh cu vîntul
și cînd pleacă toamna, cade iar
ca o mînă albă, ostenită.

SEPTENTRION

Astăzi orașul e cuprins de ceață
doar muzicile străzilor se-aud —
coloane albe se văd pretutindeni,
cariatide-mbrățișînd văzduhul.

Acum lovind în chei, vuiește fluviul,
și toate se retrag în vuietul lui —
ca o femeie tînără și oarbă
ceața umblă sărutînd trecătorii.

Pleoapele de piatră se-nchid și se deschid,
priviri fosforescente ard în neguri
și eu pe străzi mă-ntorc de undeva,
umblînd încet să nu-i trezesc pe cei ce dorm.

Dar ei și fără mine se deșteaptă,
atinși de ceață se ridică tăcuți și pornesc,
și par mormintele orbite goale
în cimitirul de la țărmul mării.

ELEGIA A V-A

Nu par a fi nici tînăr, nici bătrîn,
nici rudă nimănui și nici strein,
nici bun, nici rău, nici temător de moarte,

nici lacom de viață, nici trîndav,
nu sînt nici prea aproape, nici departe,
nici sănătos și falnic, nici bolnav.

Și totuși lîncezește-n mine-o boală
ascunsă ca o febră tropicală
de care suferi, urmărind în vis,
cînd soarele îți răspîndește-n sînge
ace de aur — sborul indecis
al unui anotimp care te-nvinge.

Aud mereu cum cineva mă cheamă ;
trei picături de sînge pe năframă
demult mi s-au ivit — dar nu știu cine,
de unde mi-a rămas acest simbol ?
Nu mai aștept, o, țară, decît să-nchid în tine
ochii mei sumbri, rătăciți în gol.

EPILOG TÎRZIU

Cresc tineri înalți și lucizi,
cresc tineri, cresc tineri...
Cu mine se stinge șirul demenților turbulenți și extatici
pe care i-a născut această țară.

Era și timpul — prea multe
păduri și prea multe drumuri,
prea mulți tîlhari singuratici
au umblat prin istoria ei.

Poate sînul darnic, prea darnic,
a fost vinovat pentru toate.

Cine va sta să descopere urmele
atitor întîmplări necercetate !

De-acum armonii, armonii...:
Multă vreme de liniște văd înainte.
Celor ce vin, întrebările, nopțile, spaimele,
le vor fugi din vis şi din cuvinte.

Fericiți cîntăreții senini,
fericiți cei născuți fără gheare,
fericiți cei ce n-au fost orbi niciodată,
fericiți cei ce urcă pe trepte rulante
în timp ce umbra-mi palidă coboară.

CADAVRE ÎN VID
Poezii
(1969)

CADAVRE ÎN VID

ANATOMIE PROFETICĂ

Nu mai e nici otravă,
n-a mai rămas decît o limfă palidă,
limba arsă de soare agonizează
şi colţii s-au făcut mici, şi nimicul
sigilează cuvintele.
Tuturor celor ce n-au fost
li se vor înălţa statui, celor ce sînt
li se va pune un *NU* înainte — şi adjectivele
căzînd vor încerca mereu să-mpodobească
fruntea pitecantropului. Numai vertebrele
vor fi întotdeauna surîzătoare
şi vor dansa, vor dansa, vor dansa,
strecurîndu-se prin toate crăpăturile
istoriei şi geografiei.

HAMLET APOCRIFUL

Pădurea uscată biciuită de razele crude-ale zorilor;
oase goale albite de ploi, cranii de cal
printre frunze moarte — şi nunta
cameleonilor anxioşi. Inventarul
unei primăveri ce se anunţase promiţătoare
a ruginit, nu mai sînt oamenii de odinioară,
şi versurile obeze dormitează în buzunar
printre bancnote sordide, şi văxuitorii de ghete
au intrat în rîndul arhonţilor. O, a fi sau a nu fi,

aici e la fel de trist, de stupid, de zădarnic,
nu mai ai nici pe cine ucide
şi nici de cine să fii ucis.

BESTIAR

Statuile cîinilor caută urma
falselor glorii — statuile cîinilor
devorează, noaptea,
stafii de tirani.

Şi Nero e fără stafie, şi Torquemada e fără schelet,
şi Despotului Asiat îi putrezeşte numele, şi călăul
aşteaptă la drumul mare cerşind îndurarea
drumeţilor,
dar nimeni nu-l decapitează.

Şi lanţurile sună pe lespezi, sună mereu...
alte mîini, alte glezne, alte destine...
jumătate roşu, jumătate negru,
jumătate de om călare
pe jumătate de iepure şchiop.

ALELUIA

Doamne al visului, sîngele
nu mai are venin — ghilotina
decapitează cadavre.
un *NU*, poate un *NU*,
ar mai fi de rostit
în această biserică goală
unde predică fără-ncetare,
o bandă de magnetofon.

AMURG ACHERONTIC

Cadavrele trăiesc — şi iată corbii
rotindu-se deasupra celor vii,
şi membrele ce putrezesc încet
fac fapte bune — şi durerea noastră
vine şi pleacă (putredă şi ea)
după poruncă. Umede şi sumbre
sînt galeriile prin care rătăceşte
destinul nostru putrezit demult —
cine se va hrăni cu-atîta carne
ce putrezeşte crudă ? O, metalul
cătuşelor, el singur, tot mai rece,
nu putrezeşte niciodată...

ELITĂ

Dimineaţa propice frumoaselor promisiuni
a fost invadată de luptători fără voie
şi osuarul a fost devastat — scheletele
pot satisface o vreme nevoia de oameni.

Au venit la amiază marile probleme,
şi cei în puterea vîrstei au fost văzuţi
scuipîndu-se cu demnitate şi licitîndu-şi
recuzita matură.

Seara au fost salutaţi majordomii bătrîni,
aerofagii, cei ce dilată vocalele, înţelepţii,
cîte doi, cîte trei, cei înalţi şi cu pletele albe
au fost rînd pe rînd împăiaţi.

Apoi s-a făcut un lung întuneric
cu o singură bufniţă albă —

şi noaptea a coborît o armonie deplină
deasupra tuturor ierarhiilor.

INVOCARE PESTILENŢIALĂ

Şapte hiene grase şi şapte hiene slabe — clepsidră absurdă
ieşiră din fluviu, o, cîte cadavre ne-ar trebui, cîte hoituri de cal,
cîte leşuri... dar caii demult au murit, şi automobilele dorm
noaptea, şi hoiturile toate au două picioare, şi fiece lucru
lasă un *SINGUR* cadavru ! O, zeu al hienelor, dă-ne legi noi,
milostiveşte-te pururi de stelele noastre, coboară-ţi în lucruri
duhul tău fetid ! Dă-i fiecărui lucru
multe, multe
NENUMĂRATE
cadavre !

PARAISTORIE

Para... paraistorie, paralirică, paraviaţă...
totul seamănă şi totul e altceva —
şi o puzderie de copii care latră
devorîndu-l pe Cronos.

O, te vei duce şi tu luncecînd pe drumul
paralel tuturora fără să ştii —
pînă şi solitudinea ta,
pustia, galbena ta solitudine
îşi va părăsi albia...

poate... dar nu ! nici chiar sfîrşitul
pe care-l aştepţi, nu va fi singurul, unul,
pentru groapa la care visezi în acest septembrie
se va găsi un paracadavru.

ABENDLAND

dans al cetăţilor obosite, crepuscul roşu, abend-
land... agonia ticăloşitelor neamuri sufocate în aur
şi purpură veche... mercenarul strein călăreşte seara pe colinele solitare
visînd jaf şi incendii — destul vouă ! cuvintele-peşti, moarte pe ape
albe, meduzele infestează istoria... animale şi păsări de pradă pe
steaguri se schimbă în hiene şi corbi... iarăşi mă voi întoarce-n
pădurile mele, 1000 de ani pînă cînd va trece avalanşa absurdă...
hoardele... vîntul a şi început să miroase a carne crudă sub şeile
cailor... vîntul stepelor, miros de scuturi de piele...
O, catedralele, quattrocento, barocul, o, viitoarele
săpături arheologice în timp şi în umbra
de pe acum învinsului Apostat.

PSEUDO-ODOACRU

Lui Rudi Dutschke, Cohn Bendit etc.

Un Romulus Augustulus aşteaptă înfrigurat pretutindenea
în ţinută solemnă purtînd masca de zile mari — şi ochii proconsulilor
orbesc la hotare pustii, şi alaiul hetairelor exaltate invocă podoabele

altor coroane. Somnul negru pe pleoapele grele — în somn
țipete, țipete, țipete, energii isterice, arene invadate de
victime
pe care fiarele nu mai vor să le sfîșie, gladiatori blînzi,
scuturi imense și coifuri clădite-n spirală mereu mai
aproape de templul
unde dorm vechii zei. O, dați-mi piei de animale și cai
primitivi,
și-o bandă de impostori decăzuți ca să-mi pot întocmi o
armată,
ceasul demult a sunat și protagonistul a uitat să învie,
și împărații îmbătrînesc nedetronați, dați-mi piei de
animale,
un regat pentru o piele de cal !

SEARĂ IDILICĂ

Zăpada cade mereu și fiarele codrilor
umblă adulmecînd flămînde urma —
și în preajma cadavrelor înghețate se-adună
seara o zoologie meschină.

Cu nimb de clown răsare peste păduri
scuipătoarea de alamă a tuberculoșilor lirici,
talerul cerșetorilor demni pe care timpul
îi împăiază pentru muzeele lui.

Pune coșciugului coarde noi și fii neprihănit trubadur
frumuseții acesteia, închide ochii și cîntă
pînă cînd auzi-vei bulgării de țărînă
sunînd în carcasa violoncelului tău.

BLAZON

Cîinele a murit de turbare,
calul bătrîn a fost înjunghiat,
vîntul a luat pieile lor și s-a dus
să-și îmbrace orfanii.

De lingoare se stinge bătrîna cetate,
șarpele singur s-a otrăvit și-a căzut,
seara declină însîngerată pe dealuri
prostituîndu-și cadavrul.

Numai asasinul e fără moarte
și surîde cînd stelele cad —
fantomele victimei
la picioarele sale.

CADAVRELE NEÎNGROPATE LA TIMP

Cadavrele neîngropate la timp
încep să-ntinerească.
O, dați-ne
mici biografii pe măsură,
să putem viermui din plin,
să putem cînta micul nostru
reviriment iluzoriu,
o mulțime măruntă, o pulbere,
diseminare de gnomi,
și cronicile bolnave de lepră
de pe acum își constituie
filele lor descărnate :
... tîlharul e mic și firav,
luptătorul pe cal de lemn,
trădătorul ezită, uzurpatorul
e lipsit de curaj... Dați-ne, fie-vă milă,
cîte-o stea fiecăruia !

TINEREȚE FĂRĂ BĂTRÎNEȚE

Cenușă, cenușă e în destinul amar
al virtuților noastre — veți cădea în genunchi
surîzînd suav și gîndindu-vă la pumnalele
veșnic ascunse sub haină, și veșnic în gînd
numele murmurat al martirilor pentru care în somn
vă tortureazä copiii. Tineri mereu
în pavăza timpului care nu ne mai vrea,
și printre popoare îmbătrînite, vîrsta noastră
mereu echivocă de tineri bătrîni, de novici
într-o eternă uimire. Un șarpe mă-ncearcă
dar mușcătura lui e fără venin, mă ucide
în fiece seară un Belzebut iluzoriu, și stărui
printre strămoși mai tineri decît mine. Amin,
într-o ceață pierdut voi uita cine sînt,
voi sfîrși tînăr ca toți nebunii voștri,
căci sînt și eu unul din cei ce se nasc din timp în timp
printre voi
ca să moară cu gura plină de pămînt și de oseminte
în timp ce galopează în zare scheletele cailor
pe care nu i-au încălecat niciodată.

POLIGRAFIE BOLNAVĂ

Întîi apărură semne bizare — cuvintele moarte
zăcînd pe trotuare, cuvinte părînd amețite,
și altele, multe, derivînd sub caniculă,
agonizînd paralitice.

Apoi începură volumele — cioclii trudeau impasibili,
vuietul rotativelor sumbre, lazaretele, groapa cu var...;
vaccinați bibliotecile... turnați în cerneală otravă...
cranii în carantină...

Phoetuși suavi pretutindenea, phoetuși blonzi,
paji limfatici, canalii puhave și palide,
piei pline de cadavrele cuvintelor moarte,
supurînd cărți, expectorînd manuscrise.

Turnuri în ceață, capete fără stăpîn,
eminențe sterile dansau pretutindenea,
pînă cînd a venit un vînt, un vînt rece
și limbile căzute le-a dus.

Și iată e noapte. Steaua și luna pe drum.
Dorm obosite cetățile albe,
și Daniel de Foe ciberneticul,
se pregătește să-nceapă ..

MONOLOG CU OTRAVĂ

Nu mai urlați, nu mai cădeți în extaz, nu mai lingeți !
destul ! cadavrele-au ochii deschiși, costumația putredă
cade odată cu palida carne de pe schelete, și zîmbetul
îngălbenește-n muzee. Temple streine, zeități de-mprumut,
lespezi tocite de frunțile închinătorilor fără credință,
jefuitori de morminte goale, de false tezaure, false,
înșelătoare, nesigure drumuri pe care-am umblat,
toate sînt bune întotdeauna și nimenea n-a murit !
dinții rînjiți sînt grilajul ce ne împrejmuie,
nu mai vreau să zîmbesc, vreau să fiu !

ELAN ISTORIC

Acela dintre noi ce va muri întîiul
se va elibera, va pierde lanțul
pe care-l auzea mereu sunînd

în urma lui — și într-o noapte viermii
umblînd prin ochii lui, îi vor extrage
toată tristețea — nu va mai rămîne
decît o mască — poate cea din urmă —
pe care și-o vor disputa pe uliți
vîntul și cîinii.

VAE VICTIS

Ceasului îi vor cădea brațele — și va fi mut
clopotul, și fără păsări amurgul.
Printre lănci vom trece mereu
visînd iluzorii ritualuri,
și nu va fi nimeni să strige : minciună !
Singuri sînteți uciși în păduri fără luptă,
nimenea nu vă poartă cununa,
nici o stea n-a căzut, nici o făclie nu arde,
memoria va rătăci în beznă,
fluierele vor putrezi — și vîntul
nu va cînta niciodată
la mormintele voastre !

ETERNITATE AMARĂ

Noi n-am murit niciodată și nu vom muri,
în complicitate cu viermii pămîntului zodia noastră
surîzătoare se-arată : un dans
ne salvează mereu, un dans mlădios,
o eschivă de membre, o eschivă de inimi,
o eschivă de capete, oeschivă de umbre de capete — o,
capetele tăiate, cele ce nu s-au plecat,
cele ce n-au purtat niciodată o mască,
încet în larmă apun — și nu le mai deosebim
din piramida de cranii ce crește mereu
printre volutele dansului nostru.

ELAN CINEGETIC

Lupul pădurii e mort — pielea de oaie
o poartă cîinii de casă, țiganii în bîlciuri
umblă tîrînd după ei urși împăiați
care dansează în lanțuri.

Fiare false atîrnă de gratiile menajeriei,
vulturi cu ochi de sticlă planează-n văzduh —
castagnetele berzelor ritmează vidul
vitrinelor muzeului zoologic.

Și vînătorul își caută armele în panoplia uitată
și se culcă într-un sicriu luuuuung
încrucișîndu-și mîinile pe lespedea din pronaos
bucuros că nu se va mai trezi niciodată.

LITERATURĂ

Va veni somnul și milioane de animale fără ochi
și milioane de vietăți roșii noaptea pe ploaie —
toamna semănătorul olog va plînge pe cîmpuri
primăvara cu frunze de fier.

Evadații se vor întoarce singuri în temniță,
pleoapele negre, lacătele de argint...
supușii din cimitire își vor muta mușuroaiele
într-o largă mișcare de valuri.

Și cuvintele vor continua să se înmulțească mereu,
întunecînd orizontul și moartea,
milioane de vietăți roșii, milioane de aripi,
milioane de ștreanguri...

CADAVRE ÎN VID

Vid, vid, vid —
prea mult vid în istorie
și toate nu vor decît să te-nvețe
supunerea oarbă și spaima.
Nici alcoolul, nici stelele
nu mai înșeală.
Produși ai hazardului, împăraților
fără coroană, vai, vouă !
Robii sînt morți
și cadavrele lor
putrezesc în galere.

CINE ARE URECHI DE AUZIT...

Am voit să ard, să înalț, să iubesc, să dărîm,
am voit să plîng, să lupt, să ucid —
e oare o țară, un timp, un tărîm ?...
un zid pretutindeni, un zid.

Voi pleca deci lăsînd moștenire o lungă
trenă de sînge, de zgură, de fum —
puținii ce vor putea să mă ajungă
poartă stigmatul meu de pe acum.

Otrăviți-vă carnea ! Din hoitul îmbălsămat
nici spic, nici floare, nici salcie nu dă !
iată se-aude istoria urlînd depărtat —
cine are urechi de auzit, să audă !...

RITUAL

CÎNTECUL CAVALERULUI

Am tăiat cu spada noaptea-ntreagă
pînă cînd în locul zorilor au venit corbii,
corbii erau heralzii absurdelor mele victorii
risipindu-mi numele *urbi et orbi.*

Spada mi s-a întors înapoi în trecut,
a chemat-o arhanghelul Menumorut,
brațul îmi cade, capul mi-e greu,
dar numărul morților crește mereu.

Crește și luna cu cele trei vipere galbene,
ochii se tulbură încet și apun —
crește numărul morților, crește întruna —
voi muri printre hoituri bătrîn și nebun.

ROND

E ceasul cînd unul adoarme
și celălalt rămîne treaz, e ceasul
cînd zeului i se-nfioară mîna
de gheață, și Necunoscutul bate
încet în clopot — vino, lîngă noi
prezență cenușie, vino, oarbă
și nevăzută eminență-a celor

patru cetăți : iată, din tot ce-a fost
n-a mai rămas decît altarul rece
pe care-un om cu viața pustiită
așteaptă să aducă, după datini,
jertfa de seară.

ÎNSTELAT, FANTOMATIC ȘI PALID

Veți fi înstelați și veți avea mai multe umbre,
poligami fantomatici veți trece pustiul cîntînd,
și Marea Roșie se va deschide atinsă de-un palid profet
al cailor
cînd pe pămînt nu va mai fi nici o mare.

Uriașe hărți palide vor transcrie în ceață
înstelate itinerarii ieșind din legendă ușor,
și continentele descoperite se vor ascunde iarăși
după fantomatice orizonturi.

Înstelat, fantomatic și palid — treime de o ființă,
nimb fără știre visat — înstelat, fantomatic și palid —
vai, vouă, celor născuți la confluența însîngerată
a răsăritului cu amurgul !

IMN TRAGIC

în amintirea lui V. Voiculescu

O taină curată e în noi, purtătorii sîngelui de cerb,
paznici ai stîncilor goale pe care mut stă Bătrînul —
cine n-a venit nu va mai prinde ultimul clopot,
cine n-a apucat să moară nu va mai fi.

Ochii întorși ai Bătrînului caută lacrima
cea mai tîrzie... urme de pași prin cetatea
părăsită de oamenii liberi... și glasuri streine
rostesc pentru noi invocarea uitată demult.

Vom străbate un lung întuneric — vai, nouă,
purtătorii sîngelui de cerb, vai, zeilor noștri
pe care nici un templu
nu-i mai primește.

RITUAL

Coloana căzută cei doisprezece
pe umeri o duc. Niciodată
privirile n-au părut mai ostile :
care din ei va împietri,
care din ei poartă semnul
din veac moștenit pe-ntuneric ?
Arde făclia cu taina
celui ce vine la rînd, ochii caută,
gîndurile schimbă focuri de revolver,
nevăzute otrăvuri umblă, roșii și verzi,
de la unul la altul.
Și coloana
pe rînd ia chipul fiecăruia din ei,
și umbra înaintașului îi precede,
și douăsprezece automobile negre
așteaptă în ceață
să-l devoreze pe-al treisprezecelea.

ÎNMORMÎNTARE

Convoiul s-a oprit — o arătare
ieșită-n drum sfidează procesiunea,

și ochii noștri văd în loc de-un mort
doi morți, trei morți, nenumărați, sicrie
pe care le petrecem în tăcere
și dintr-odată nu mai știm nici noi
cine e viu, cine mai e în viață,
ne pare că noi înșine sîntem
cei morți, și alții ne conduc la groapă,
și-nspăimîntați fugim, fugim, fugim...
iar mortul se ridică din sicriu
și spre mormînt pornește singur.

GOL METAFIZIC

Silabe frunzele-au scris
psalmii galbeni ai toamnei —
un destin e-n oricare
adiere de vînt —
celui tăcut îi sînt date hotarele,
celui ce doarme întoarcerea,
celui ce cade-i sînt date
rădăcinile care-l așteaptă-n pămînt.

Amintiri deșteptate
se duc derivînd — o coloană
zădarnic mă caută — ritmul
e-al mării, și orice cuvînt
e un semn că din toate durerile
își distilează timpul
esențele-i veșnice.

De-acum numai zilele —
sub stele plînsul dispare
în ochii pustii. Tot mai rar,
mai înalt, mai departe
în gol cîte-o lacrimă fluieră
căzînd pe stalactite de cleștar.

DRUMUL MAGILOR

Magii veneau din țări îndepărtate
să i se-nchine pruncului — și steaua
călătorea-naintea lor pe boltă
și erau patru magi — dar cel mai palid,
lăsînd o clipă vîntul să colinde
prin ochii lui, pierdu lumina stelei
și i se arătă o altă stea,
o stea înșelătoare pe orbita
etern însîngeratului amurg.
Numere sfinte coborînd căzură
în besna lui — și Bethleemul singur
i se arată-n vis — și prin milenii
uitată rătăcește fără stele
trista lui umbră...

HERMAFRODITUL ȘI SCOICILE

Hermafroditul așteaptă — poarta nu s-a deschis,
singur cu scoicile lui simte umbra căzută,
mari, proiectate pe roșii ecrane, păsări erotice
caută noaptea triunghiulară a Ledei.

Ochi etajați îl privesc, brațe avide
nevăzute-l înlănțuie — poate că-i somnul,
poate că-i iarăși somnul cu furcile lui caudine,
somnul cu duble vedenii.

Și nimeni nu-l cheamă, și poate că iarăși prin vis
singur trecînd va dansa pe-ntuneric cu scoicile,
singur cu scoicile lui va păli în penumbră,
singur, singur cu scoicile lui.

ȚARA CAVALERILOR

De multă vreme n-am mai fost
prin patria cocorilor — acolo
sînt înălțimi veghiate de lumina
hipnotică a ursei — și prin albii
pietrele rîd privind cum trece apa
cu frunze colorate — printre nouri
încărunțesc stejarii și furtuna
încununează fruntea cailor
de jasp și de smarald, ai Mării Ixion...
Dar unde e această țară ? Poate
mi-am petrecut în ea copilăria
sau poate, mai curînd, pe drumul ei
mă va conduce unul dintre lupii
ce vin, unul dintre aceia
pe care îi visez din cînd în cînd
în albe nopți de iarnă...

GÎND EXILAT

Nimenea nu s-a întors. Am dormit
fără vise. Pe malul tăcutelor lacuri
mai stăruie urmele focului, umbrele lui,
oseminte albesc risipite — semn că demult
au căzut ruinate bătrînele temple.
Și steagurile unor țări uitate,
zădarnic rămîn. Pentru cine să fiu ?
pentru cine-mi mai toarnă și luna
noapte de noapte în craniu
fosforul ei ? Amintiri rătăcite,
sclavi evadați, pușcăriași melancolici...
Destul ! Undeva printre svelte liane acvatice
pești cu priviri sticloase devorează
vînătorul și cîinii.

PAN SUFERINDUL

Sus în orașul efebilor
Pan suferindul — sus
ploile scot
ochii verzi ai copacilor.

Dansul lichid, șerpuit
umblă prin ochii bolnavului —
trupuri mereu mai albastre
îi biciuie carnea.

Și din fiece fluier al naiului
ies uriașe omizi — dar nici una
nu-și mai întoarce spre dînsul
unicul ochi.

DESCÎNTEC

Cel cu patru ochi a murit, singurul, neînduplecatul, streinul,
cel ce-i urmează e fără picioare și cel ce se naște acuma e marele
dublu-cap. Nu mai veniți după mine șoareci, cînd fluier, nu mai veniți
după mine copii, să vă pierd în ocean ! Cel cu patru ochi a murit,
cel ce-i urmează nu poate coborî din copac, și cel ce se naște
stă singur bătîndu-se-n capete.
Nu mai veniți după mine, șoareci !
Nu mai veniți după mine, copii !

FALS DELIR

Vai, celui îndepărtat, celui ce niciodată
n-o să-şi mai vadă stejarii. Urmele lui
imprimate cîndva pe pămîntul jilav sau prin
ierburi,
îl dor cînd sub seară un vînt
un vînt rece bate înfiorîndu-i
cicatricele vii... în amurg, mereu în amurg...
şi lumina se schimbă şi priveliști aproape
uitate cîntînd se deșteaptă în suflet,
şi luna îi spune : streine, du-te şi caută
scutul cernit, scutul negru cu armele
lui Ioan fără ţară. Lungi sînt drumurile,
lungi şi pustii... şuieră vîntul
prin cranii nocturne... departe,
mereu mai departe se face ziuă
într-o ţară cu ierburi albastre.

CERCUL METALIC STRÎNGE

Cercul metalic strînge tot mai mult
craniul livid rămas să-nfrunte luna.
A fost cîndva un pelerin și-o ţară
pe care-o străbătea tăindu-şi drumul
prin locuri neumblate — dar iubirea
ce-ntunecă şi răvăşeşte mintea
i-a pustiit privirile. Pierdută
e ţara care-a fost sau poate n-a fost
căci este şi va fi întotdeauna
fără să fie.

CÎNTECUL DE MOARTE AL DESCENDENTULUI

Nu-ţi fie teamă de-amurg, nu-ţi fie teamă
de-un sfîrşit ruşinos, de o stingere tristă —
ploi nevăzute nu te vor sugruma niciodată —
dormi şi visează un paloş de ghiaţă.

Capete negre îţi vor pava ultimul drum,
dormi şi visează siluete lungi de asceţi, dormi şi visează
necunoscutul ritual după care ţărîna
te va investi cu armele cavalerilor ei.

Dormi şi visează străvechile mituri, aura lor,
nu-ţi fie teamă — una din umbrele tale
de pe acum trece Styxul, ceaţa coboară —
dormi şi visează un paloş de ghiaţă.

AUTOPORTRET ÎN TIMP

TÎNĂRUL MELANCOLIC

Tînărul melancolic a fost sugrumat într-o noapte
şi i s-a substituit un individ ridat şi cărunt —
cei care-i ţin companie sînt cîinii
şi cavalerii absurdului.

Ar fi putut rămînea inocent
sau n-ar fi putut — astăzi nu se mai ştie,
profesorii de muzică nu mai pot să-l înveţe
decît urletul şi tăcerea de lut.

Fluieră gloanţe zădarnic în nopţi toropite,
şi efebii de ipsos cad seceraţi de pe socluri...
— *Ce risipă stupidă...*
spune rînjind individul ridat şi cărunt —
(cei ce demult vor să-l ucidă,
nu l-au văzut niciodată la chip).

EURITMIE

Cizme, cizme regale cu pinteni de aur, cizme-fantomă,
cizme de spărgător nocturn prevăzute cu tocuri-surdină,
cizmele ticălosului înaripat, cizmuliţe de curtezană
vicleană,
cizme de saltimbanc, de măscărici, de toboşar ce deschide

drumul fanfarei, sau de lacheu somnolent
sau de trist mercenar totdeauna visînd o trădare,
sunete, sunete, sunete, veşnic ritmul acela absurd —
şi ce drum generos e această biografie
care nu se mai termină...

OMUL PE CARE L-AI UCIS

Omul pe care l-ai ucis se va ridica odată din apă
el, înecatul nopţilor tale cu jaz, nopţilor tale serafice —
odată şi-odată trebuie să se-ntoarcă luînd
chipul tău. Odată şi-odată
trebuie să scapi de toate-aceste urlete
pe care le-auzi, de toată această dentiţie galbenă
ce ţi se arată întruna — oare nu e mai bine
de unul singur să fii cîinele tuturor ploilor,
nu e mai bine să fluieri ? Poate cîndva
ai iubit, poate-ai cîntat pe superbe corzi,
şi femeile-lire, toamnele-lire, oraşele-lire,
încrucişîndu-se perpendicular, memoria
ţi-au ferecat-o pe veci între gratii de aur.
Vanitatea virtuosului dansator, obsesia ritmului
şi silueta unui tînăr dresor al cuvintelor-cai...
toate, toate nu sînt decît o răzbunare stupidă,
pe cine, împotriva cui te răzbuni ? Oare nu vezi
că dintre toate rămîne doar omul pe care l-ai ucis,
unicul pe care-l mai poţi înşela dîndu-i chipul tău
ca să reînceapă totul.

AUTOPORTRET ÎN TIMP

Am semănat cu pădurea, cu moara de vînt, cu tăcutele,
negrele, necunoscutele cruci de la margini de drumuri,
cu umbrele cailor noaptea pe-naltele coline moldave
am semănat — şi cu chipul ciudaţilor zei

îngropați în nisip lîngă mare. Cît e de-atunci ?
Trebuie să fi trecut multe ploi, multe viscole, trebuie
să fi pierit multe ziduri și oști, să fi căzut multe lanțuri,
să fi ars, să se fi risipit, să se fi dus dracului multe imperii
ca să-ncep a semăna în sfîrșit cu mine.

CÎNTECE NEGRE DIN STEAUA CĂZUTĂ

Ploaia a venit la 3 noaptea —
tuburi de aluminiu, plînsete lungi —
întunecate umblau prin orașe
legendele și basmele românilor.

Cineva cu membre elastice — poate femeie,
dansa undeva dizolvîndu-se-n sine,
iubiri streine visam. Și am spus :
— Nici o creangă nu mai știe să legene-un trup fără suflet.

Cuvinte, cîte-ați mai rămas; grăbiți-vă,
zorii să nu vă mai prindă în această tavernă —
ritmuri tot mai surde, extrageți cele din urmă
cîntece negre din steaua căzută.

RUGĂCIUNEA UNUI DAC

Doamne, dă-mi iarăși dorul de moarte al strămoșilor mei,
nu mă lăsa să accept lîncezeala, rugina și lanțul —
deschide-mi
porți mari de stejar, și așterne-mi douăsprezece poduri,
și dă cailor
să-mi poarte coama. Ochilor mei dă-le iar cristalinul de
ghiață

pe care demult l-au pierdut, otrăvește-mi săgețile
și adu-mi aminte ca ultima
s-o păstrez pentru mine.

PENTRU FOARTE PUȚIN

Într-un demult, într-un cîndva, odată,
sufletul nostru, pentru foarte puțin, a trecut
alunecînd pe o albie falsă — și astăzi
cînd povestim legendele vechi, totdeauna excludem
acel *pentru foarte puțin*, și ne imaginăm mereu
cum ar fi fost fără el ; dar cuvintele
vin după noi și fără-ncetare
se interpun între faptele noastre și noi — și iată
contemporanul tace privind
cum rînd pe rînd i se spulberă visele,
și-un rînjet negru îi desfigurează chipul
cînd același glas ticălos îi șoptește din umbră :
pentru foarte puțin...

PSALM NEGRU

Doamne, aș vrea să plîng dar nu mai
am nici un rîu pe-ale cărui maluri
să-mi pot aminti de Sion. Și Babilonul
e-n mine și mulțimea de robi
îmi întinde cătușele predestinate și rîde, rîde...
istoria, vechile mituri, capul de lup, Doamne,
simt umbra ta mare deasupra pămîntului meu,
simt în scheletul pe care-mi port trupul,
oasele risipite pe cîmpuri de înaintași apocrifi,
simt că timpul meu îl măsoară clepsidre
însîngerate și false... ochii mei reci și pustii...
Doamne, istoria... Doamne, ia de la mine

destinul acesta — și dacă nu-mi poți hărăzi altă soartă,
dă-mi o moarte înaltă, cotropitoare, sălbatecă,
mai mare decît viața dușmanilor mei.

SONET NEGRU

Ce să vă caut, ce să vă mai cînt ?
Somnul pustiu, pădure străvezie,
nopțile ard, și fiecare zi e
o țară unde nu-mi găsesc mormînt.

Pe ochiul mare pleoapa mea tîrzie
coboară-ntunecată. Nimbul sfînt
al stelei celei mari declină-n vînt,
fantome-nsîngerate-ncep să-nvie.

Singur rămas visezi printre făclii
cai negri, cîmpuri moarte, umbre vii,
și nu mai ești în stare să le numeri...

Și capete, tăiate odinioară,
se-ntorc de undeva ca o povară
ce ți-a fost dat s-o porți mereu pe umeri.

ORA DE DINCOLO

Bateți-mi, ceasuri, miezul de noapte
în aceste taverne din care n-am să mai plec —
bateți-mi, ceasuri, ora de dincolo, monotonia,
mama demenților, să ne aibă în pază.

Ochii celor căzuți sub mese au licărul mort
al stelelor oarbe, inima lor convulsivă
repetă bătăile ploii. Popoare pierdute
imaginare limanuri visează.

După atîtea iluzii e bine să cazi,
o tenebroasă albie ne va conduce acolo —
după atîtea iluzii e bine, dansînd,
din tine însuți încet să aluneci.

Din tine însuți să-aluneci lăsînd
în ghiarele corbilor o piele inertă —
din tine însuți în jos, în mai jos,
în Marea Extatică, în Marea Moartă, în Marea Mare.

ANOTIMP ELECTRONIC

ISAIA ÎN PUSTIE

Stelele-ncep să migreze schimbîndu-și orbitele,
noaptea e tot mai scurtă, mai falsă, apele mor,
însetații cunosc o eclipsă — tiparele
reproduc forme moarte.

E în toate un timbru de evocare,
un *îmiaducaminte* fără memorie,
semnele nu mai conduc, săgețile-ntoarse în sine
arată drumul care nu mai e drum.

Poate că vor veni îndelungate și-ntunecoase gestații,
poate că hidrotimpul va nimici întrebările,
poate că albe diluvii vor duce ființa — o, Doamne,
milostivește-te
de protoplasma orfană !

VIS TERATOLOGIC

Capete negre, umflate de boli, tumefiate
de urletul veșnic al unor orașe căzute,
capete pline de febra glacială a morții,
capete răsărind peste case, înspăimîntate,
pierdute, în zadar umblați căutînd
pretutindeni un reazim. Cu fiece zi

mai firavi ne sînt umerii; cu fiece zi
mai înguști, mai curbați, mai învinși...
capete negre, hipertrofiate, monstruoase,
umerii noștri se frîng,
umerii noștri
nu mai pot să vă poarte.

HIPPY BLUES

O, ritmul acesta... și-am alungat cuvintele,
iată, cele din urmă cad electrocutate de corzile
ghitarei electrice, și trupurile noastre caută o furtună
care nu le mai vrea, și vechi băștinași apocrifi
parcă ne-ar împrumuta ceva din legănata
lor lume, cea plină de ondulare și noapte...
vino, femeie, nu-ți înceta crispatul extaz,
lasă-mi toate sublimele tale convulsii,
să fim o singură coardă răsucită-n spirală
la umbra unui imaginar cocotier, vino, femeie,
sau trimite-mi formele tale singure fără tine,
o, răul acesta de mare al tuturor lucrurilor !
am uitat, am uitat, am uitat — vino, femeie,
nu mai avem unde ne-ntoarce !

ÎNGERUL A STRIGAT

Îngerul a strigat în orașele prăbușite,
strigătul lui s-a pietrificat, obeliscul adoarme —
e timpul schimbării la față și-al înălțării —
în întuneric se profilează trădătorul și cel trădat.

Crima, suava patimă a unor
nedezlegate fecioare, un *Habeas Corpus* al marilor
cimitire comunicante, un cadavru, un zbor,

pentru ziua de Vineri își schimbă cenușa
într-o pulbere galbenă. Cine-a strigat ?

Îngerul, îngerul... era simetrică vine,
poate prin vidul niciodată, cad stele... e timpul,
e timpul să-ți incendiezi biografia visată —
în întuneric se-nlănțuie trădătorul și cel trădat.

ÎN VACARMUL PERCUȚIEI

Ritmul acesta caută-l, ritmul —
gonește, gonește, lasă-te tot mai adînc devastat
de vacarmul percuției, nu ezita : porți stigmatul,
e zădarnic să uiți că și tu te-ai născut cu aceeași
predestinată alură — toate oglinzile nu fac
decît să ți-o strige mereu. Cuvintele tale
iau tot mai mult forma prelungă a sunetelor
pe care un zeu le absoarbe, cuvintele tale
se despoaie într-un *streep-tease* nocturn
cu dizolvante lumini — odată
nu vei mai ști nici tu sensul lor, descompunerea
va sigila tezaurul, și mașini aberante
îți vor reproduce destinul. Unde, unde ?
într-o țară încrucișată, într-o oblică țară,
într-o țară în care urmașii sterili
nu vor mai naște predecesori.

MARTIE FALSUL

Pe negre întinderi
germinează semințe bolnave,
azotul și fosforul cresc în celulele lor —
albă e pulberea oaselor moarte pe care o cern

norii aduși de falsul austru : Doamne, durerile facerii
nu mai sînt pentru noi ! false păsări adorm
sus în văzduh — și falsul craniu
emite mesaje cifrate
falsului soare.

EROS ÎN AMURG

Ultimul drum al tău trece prin nimfe
scheletice, prin răvășite membre
de paradis bolnav — roșu și verde
e dublul lor reflex. Și carnea plînge
cu ploile pe trupuri lungi, mai lungi,
fibre-ncordate pentru cîntărețul
pieirii hetairelor. Vei trece
necunoscut prin convulsive nașteri,
patima ta va frisona declinul
vîrstei căzute — și-ntr-un somn letargic
oasele lungi, mai lungi mereu, mai albe
te vor visa. Auzi ? Au și-nceput
să lunece pe lîngă tine ochii
fără culoare ai nimfelor, să cadă
sîni galbeni, brațe palide, inele ;
să nu te aperi — drumul cel din urmă
nu mai rănește.

ÎN GOLUL DINTRE FĂPTURI

Fără-a fi fost, ziua s-a dus în golul
dintre făpturi, s-a dus în marea verde
a stelelor — și-un anotimp mai palid
coboară peste noi. Lăsați nebunii
să umble singuri căutînd o lume
mai albă pentru moartea lor, lăsați-i
nepedepsiți și liberi : fiecare

cu masca lui întîmpinînd la țărmuri
Apusul Magic, fiecare-n iarnă
strigîndu-și falsul nume
în timp ce ruginește
pe vechi blazoane, cel adevărat.

SPASM

Vom adormi într-un spasm uriaș — fiecăruia
Miercurea ta îi va fi Steaua Sudului. Brute vor trece
cu ochi însîngerați, chinuiți de miracolul somnului nostru,
vor avea insomnii proxeneții, și capetele de hienă singure
căutîndu-și un reazim, nu vor mai prinde luna.
Amin, draga mea, pentru visele noastre, iată
se-ntoarce pasărea Dale cu un ram de stejar.
Unde ne-așteaptă uscatul ?

ANTISERENADA

Cîte trupuri, cîți șerpi electrizați, cîte statui arborescente,
și tu, ocnașule evadat fără voie, cîntînd lîngă Babilonul
secat ;
uite, e lună, lasă-ți ghitara, lumina nu mai revine
în ochii pustii, geamul nu se deschide, nu-i nimeni acolo...
și cîte trupuri, cîte trupuri, cîte trupuri — hai să dansăm
suflet migrator și agonic.

ANOTIMP ELECTRONIC

I

Oamenii au trecut — fiecare
singur cu el. Așteptînd să prefacem

piatra în scaun electric, ne-au plîns
timpul și stelele. Arde
același străvechi candelabru,
și ploile șterg obositele scripte
cu legi și cu datini uitate,
și litera legilor nu se mai vede,
și măștile s-au uzat
de cînd le tot împrumutăm
unul altuia. Capete
n-au de ce să mai cadă.

II

Drumul e fără întoarcere — țipăt
întunecat. Pentru noi dintre toate
e una, e una pe care vor duce-o cîndva
în muzee metalice — una de crom
care-adună tristețea celulelor albe.
Un soare imens, nefiresc, pare zeul
implorat, al căderii în vid. Rînd pe rînd
s-au aprins în orașe semnale magnetice,
aripi singure, membre singure, umbre singure,
pianul fără pianist concertează-ntr-o sală
cu prezențe oculte — cuvintele
cresc dilatîndu-se singure.

III

Și ultimul semn se ivește odată cu florile,
multe, prea multe flori, o erupție rece
de funcționale corole — multe, prea multe,
prea mari, prea frumoase, prea moarte ;
pe toate tulpinele, crengile, brațele,
unde se-ascund păsări oarbe,
unde antene de fluturi emit
radiații albastre, petalele-și caută
predestinata lor pradă. Și noi ?
oare unde sîntem ? Nici un blestem
nu ne mai poate ajunge. Nici o soartă
nu ne mai poate urma.

CEALALTĂ NAȘTERE

În tăcutul, în marele cîntec,
cu aripile moarte m-aș duce —
în tăcutul, cernitul
doliu al pădurii.

Cine mă plînge ? Steaua
își caută singură chipul —
poate că plîng ursitoarele,
poate ciulinii.

Poate că-n trunchiuri gravide,
eu însumi, în trunchiuri de salcie
plîng așteptîndu-mi
cealaltă naștere.

CORABIA LUI SEBASTIAN
— Poezii și antipoezii —
(1978)

Das unaufhaltsame Schiff, an das wir uns verloren haben, nannte sich „Sebastian Brant". Ja, lieber Freund, du musst mir glauben : es gab viele Gründe, dafür zu schwärmen.

Friedrich-Gottlieb von Waldheim,
PEREGRINUS, II, 14 *

---

* Corabia cu neputință de oprit, căreia ne-am abandonat, se chema „Sebastian Brant". Da, iubite prietene, trebuie să mă crezi că au existat multe motive să fiu încîntat de ea.
(Friedrich-Gottlieb von Waldheim, PEREGRINUS, II, 14).

I

Am intrat pe sub pămînt în Berlinul de West. Galerii sinuoase, tuneluri iluminate violent și borne vii ambulante m-au condus pe puntea superbei corăbii. E noapte. Cred că m-a și așteptat cineva. Nu știu dacă era un om ori un principiu al ospitalității. Am o odaie la un hotel posomorît. Sînt singur. Mobilele mari și vechi tac neprietenoase. Plec să colind orașul. Am devenit unul din personajele lui Sebastian Brant. Încă n-am văzut vasul pe care voi pluti multă vreme. Ajung într-o piață numită Olivaer. Tocmai în clipa cînd trei indivizi cu cîini în brațe sar într-un *Ferrari* și fug. De la un geam domnul chel strigă zadarnic. Și iată libertinul, euforicul, irezistibilul Kurfürstendamm. Deșănțatul, ingenuul, cel cu solzii de aur. Occidentul în microcosm nocturn. Călugării budiști sînt tineri americani din Oklahoma. Și cei doi foști polițiști germani de curînd convertiți. Cu tigrul lor împăiat. Un pigmeu foarte brun mă oprește confundîndu-mă cu altcineva. După colț e hotelul, îmi spune. Cea din fața vitrinei are ochii fosforescenți ca pisicile. Să nu întîrzii prea mult. N-aș putea să vă spun unde e *Big Aple*, le răspund ciobanilor tineri cu lungi sarici de oaie. Cînd deodată văd pe un ecran chipul meu răsturnat. În timp ce alături sbiară Bob Dylan. Nu. Nu e el. E un produs nou. Senzație de tangaj. Dar eu nu cunosc răul de mare. Plutirea îmi place și mă exaltă. Trebuie să-mi caut o elegantă cabină. Trebuie să învăț a utiliza toate dispozitivele acestei fantastice instalații de trăit care-mi excită energiile neconsumate. Trebuie să-mi țin cu sfințenie jurnalul de bord. Chiar dacă nu va fi citit niciodată.

II

Ziua pe Bundesallee vîntul. Am schimbat posomorîtul hotel pe un apartament confortabil. De la geam văd bulevardul cu trotuare mai largi decît străzile orașelor. Văd mașinile și vîntul pe Bundesallee și citesc un eseu de Marcuse. Acasă nu izbuteam niciodată să-l citesc. Mă cuprindea o plictiseală imensă și senzația de greață a intoxicării cu plumb. Într-o toamnă am lăsat anume una din cărțile lui pe terasă. Cînd s-a desprimăvărat și zăpada începu a se topi, am regăsit-o umflată și stearpă. Din paginile ei nu crescuse nimic. Aici însă cînd sînt singur deschid cartea lui și citesc. După-amiaza la Hilton. Pe latura opusă a străzii doi tineri cu plete și bărbi lîngă un automobil galben. Totul fulgerător. O lovitură scurtă în geamul din spate. O mînă introdusă prin spărtură. Și cei doi tineri dispar. N-am fost singurul martor. Doi indivizi cu înfățișare levantină rîd zgomotos. Un tînăr palid trece cu capul în pămînt. Un personaj cu alură de corb pedestru monologhează în limba lui ciudată asemănătoare cu tusea tuberculoșilor. Bătrînele berlineze schimbă replici de litanie dialogată. Tîrziu cînd mă întorc, nu-l mai deschid pe Marcuse. Deschid o sticlă de Porto. Deschid pe Jezechil. Deschid mapa cu hîrtie de corespondență și scriu o lungă scrisoare.

SEBASTIAN BRANT

Dans al formelor alungite, dans de cîini
dans de cuvinte streine, dans de moravuri —
manechine limfatice promit fericiri tuturor
celor ce-nvață dansul și în vitrine se-neacă
piticii veniți din Levant — nu mai avem
decît aur, nu mai avem fier, nu mai avem pămînt —
apă, jur împrejur numai apă, totul rotund,
totul se-nvîrte, dansează, dansează, dansează,

toate devin rotunde din cauza dansului
capete smulse de pe umeri sboară prinzîndu-se
pe alți umeri, nimenea nu mai știe al cui
e capul pe care îl poartă, nimenea
nu mai privește căutînd țărmul făgăduit
și fiecare se vede multiplicat de oglinzile
atîrnate-n tavan. Și totuși plutim înainte
cu toate pînzele-n vînt — nici un șoarece
n-a părăsit vasul. Noaptea o-ntîmpinăm
cu o muzică albă, muzică de ospiciu, de var,
cu toate că plîngerile ce se aud uneori
transpar cu pete roșii de rugină și frații
nu se mai știu între ei. Am uitat
calendarele, ceasul și stelei polare
i-am schimbat masca. Pe căile lungi, ondulate,
cînd întîlnim corăbii — tot mai rare —
părăsim soarele și lăsăm idolii noștri
să le salute cu surîs aurit — în timp ce noi
cuprinși de ciudata beție a dansului
ne risipim în spirale.

* * *

Cărți mari, pravili și legi pentru viață și moarte
căci nimenea nu mai simte nimic. Învățații vorbesc
despre țări scufundate în ceață cu un singur
ochi roșu însîngerat și vîntul cînd își schimbă direcția
aduce mirosuri sordide și cuvinte de molimă
încît mulți văd în vise sfîrșitul —
apărură chiar profeții ce vorbesc despre ultimii
supraviețuitori ai unor incendii, strecurînd spaimă
printre aleși. Îndoiala dă preț lăcomiei dar aurul
nu ne face imuni. Au venit nu se știe de unde
bacterii streine și e un aer de lupanar și adesea
sîntem un imens abdomen transparent
căruia ochi otrăviți, pîndind în umbră
îi urmăresc superba digestie
și ne simțim copleșiți de cei ce rîvnesc

bogățiile noastre deși trăiesc printre noi — am dori
uneori
să ne întoarcem la vechea noastră singurătate,
la cenușa părinților — dar drumurile acestea
nu mai pot duce-napoi — drumul
e fără drum — nu ne rămîne decît orizontul
rotund, cercuri concentrice, ziduri aeriene
de temniță. Mîine poate vom fi un imens insectar,
căpetenii necunoscute își vor pleca fruntea
comemorînd nefirescul nostru sfîrșit și idolii
cărora ne-nchinăm vor trece în temple străine.

III

Am primit toate invitațiile pentru săptămîna ce vine. Voi audia un concert de orgă. Voi vedea expoziția unui pictor japonez și a maimuței sale. Voi participa la o recepție a Academiei de Artă. O întîlnire cu artistul care face mașini electronice de desenat. Senzație de *Sans-Souci* euforic. În raftul *living-room*-ului meu, deasupra mesei de scris încep a se aduna cărțile. Prin geam văd peste Bundesallee amurgul și mă gîndesc la „nourii lungi" ai lui Eminescu. Și la variațiile pe tema norilor din jurnalul lui Gerard Manley Hopkins. Ce impecabilă mașină e această civilizație. De ce oare desăvîrșirea dă un presentiment al morții ? Dar eu nu mă simt solidar cu declinul vostru. Am două milenii dar nu mi-am trăit încă viața. N-am avut încă răgazul. *Ich stamme aus einem falschen Narragonien* [1], ar trebui să le spun companionilor mei. Niciodată singurătatea nu mi-a părut însă mai confortabilă. De cîteva nopți ceasurile tîrzii mă întîmpină pe treptele largi ale bisericii ruinate. Acolo, după interminabile vagabondări, mă odihnesc înainte de a porni spre casă. Acolo doi călugări laici din California mi-au întins odată o sticlă de whisky. Era cu ei și o fată cu pantaloni rupți. Apoi neamțul beat și foarte tînăr ceti cu glas tare ceva dintr-o carte mică și roșie. Era multă lumină. Numai chipurile noastre se-ntunecau tot mai mult.

*
*   *

Şi totuşi plutim înainte cu toate pînzele-n vînt,
zile-ncordate, nopţi cu trenă de fosfor,
desăvîrşirea noastră o simt păsările de pradă
ce ne urmează mereu şi cîinii cu ochi de sticlă —
nu mai simţim tangajul deşi o uşoară-ameţeală
rămîne, nu mai simţim nevoia popasului —
totul se-nchide, iubirile, prieteniile, moartea
toate au jur împrejur ziduri de apă
ghiare acvatice, lanţuri acvatice care ne strîng
dînd fiecărui dans un ritm extatic,
ochi ieşiţi din orbite în afară ori înlăuntru,
scene sfîşietoare în vomitoriile cu dale de aur,
inversiuni ale graiului, silabe androgine
şi un libido anxios. Cînd ne-mbarcarăm
— totul e foarte demult, aproape căzut din memorie —
avusesem, se pare, o ţintă, ne îndreptam undeva
sau poate că ne întorceam dintr-o agonie —
bătrînii uită repede, tinerii strigă
dar nu mai ştiu încotro şi cînd stele false
urcă pe cer, totul devine o larmă confuză
un vacarm dureros şi cerşetorii plătiţi să cînte
la bîlciuri deplîng neputinţa cuvintelor.
Am avut odinioară... nu, nu mai ştim ce-am avut
căci nu ne lipseşte nimic, nu mai vrem să ajungem
nu mai vrem decît drumul, drum fără drum,
ţărm fără ţărm căci unicul
ţărm către care plutim e corabia noastră.

IV

Discuţii, reviste, lecturi. Poetul beţiv e un om cordial, agreabil şi trist. La o recepţie cînd se isprăvise excelentul *Moselwein* mi-a povestit despre meleagurile lui natale din preajma Alpilor. Iubita lui avea deplină dreptate. Iubita lui era păpuşereasă la teatru şi nu-i plăceau poeziile. Nici

lui nu-i plăceau deşi mai simţea nevoia să scrie. Era o boală veche, ereditară. Demult, pe la 1200, călărea pe drumul Vienei, înveştmîntat în zale, poetul Reinmar von Zweter. Umilitoare e, Doamne, amintirea şi umbra lui. Numai Profesorul pare a nu simţi această umilinţă. El profesează debutanţi de mare talent. L-am găsit în cabinetul său singur. Era ros de scepticismul melancolic al Eclesiastului. Obosit de propria-i generozitate. Căci debutanţii de mare talent sînt tot mai stupizi. Şi prin găurile hainelor lor bate vîntul şi rafalele umede ale lui Noembrie. Cuvintele se uzează şi ele. Steagurile trebuie schimbate mereu. Toate acestea m-au întristat. Dar nu pentru prea multă vreme. Am plecat să mă plimb la Wannsee. Din hîrtia unui celebru hebdomadar am făcut bărci lansîndu-le pe apa agitată. *Nein* — i-am răspuns unui tînăr ce s-a apropiat întrebîndu-mă dacă n-aş fi dispus să cunosc şi să practic noua tehnică numită *Transzendentale Meditation* [2]. Mă simt atît de bine în oraşul acesta încît ar fi păcat.

TOAMNĂ BERLINEZĂ

Plouă şi sîntem mereu mai urîţi
şi cîntarul atîrnă în aşteptarea spadei ce nu mai cade
crengile dicţionarului goale întîmpină vîntul baltic
şi aruncă boneta de cîrpă roşie agăţată zilnic
de falsul Hugo — mai departe Guevara
cu barba lui mare şi neagră şi profetul din India
făgăduind regenerarea prin spirit a trupului
şi noul poet salutat cu entuziasm de profesorul
(nu prea bătrîn) care hirotoneşte pe tineri
şi ratatul beţiv strigînd în bodegă *alles weg, abgespielt* [3]...
în timp ce vîntul mătură totul şi noaptea se-apropie
călcînd peste filele ude ale celebrului hebdomadar
iar în bălţile luminate dansează obiectele... o, e tîrziu
şi nu vom mai izbuti să creştem, îmbătrînim
adolescenţi şi copii. Doamne, mai dă-ne o lună,

măcar o lună de vară... hai să strigăm, să invadăm străzile
hai să scriem un poem electronic, un poem *Siemens*, hai
să ne stringem
laolaltă cu toţii făcînd zid împotriva zidului,
să ucidem cu pietre primii copii cărunţi,
să flambăm cuvintele ce putrezesc pe trotuare,
hai să asanăm ploaia sau... nu mai ştiu...
lăsaţi-mă-n pace, număraţi-vă singuri vertebrele,
stingeţi lumina, mi-e somn...
plouă şi bătrînele literaturi europene
sînt pline de apă...

V

Sus către Nord cartiere de locuit. Ansambluri compacte. Geometrismul contaminează întregul peisaj. Ziaristu preocupat de probleme sociale fotografiază întruna. Poart haine sociale. Aparat social. A venit şi un pictor limfatic, autor de „*Collagen*". Sudamerican depeizat. Încercare de dialog sincopat. Arta precolumbiană din Dahlem — *Alter Trödel*[4]. El refuză ideea de creaţie. E producător de *Obiecte*. Mai jos în *Weddingul* proletar în atelierul unui sculptor. Nu mai ştiu din ce parte a lumii venise. În încăperea mare şi luminată violent stătea gol un cerşetor foarte bătrîn. Jalnicul declin al anatomiei sale se străduia să-l realizeze artistul într-un mulaj ce nu ignora pînă şi cele mai dezolante detalii. Cerşetorul îşi privea abătut replica neînsufleţită. Sculptorul îi dădea din cînd în cînd cîte o smochină. Am plecat spre Tiergarten. Printre copacii desfrunziţi, Academia de Artă ca un imens şi splendid bolovan orizontal. Arhitectul a visat într-o noapte Palazzo Pitti tăiat într-o singură piatră. Aerul mi-a făcut bine. Sub podul pe deasupra căruia trece metroul aerian, într-o cîrciumă plină de tineri stau la o masă izolată. Unul din ei repetă mereu aceeaşi frază care începe cu *happy* sau cu *unhappy*. Cînd îmi fixez privirea asupra fiecăruia din ei mi se pare că i-am mai văzut undeva. Par membri ai aceleiaşi secte. Cred că şi eu fac parte uneori din secta

lor. Am fost şi în Savignyplatz lîngă zidul acela afumat. Şi la Schlachtensee deasupra pădurii şi pe Neue Kantstrasse între cele două lacuri. Şi totuşi ei mă privesc suspicioşi de parcă nu m-ar fi văzut niciodată.

ERA DE PIATRĂ

Piatră, piatră...

Grămezi de piatră, zid de piatră, arbori de piatră —
mulţimile văd noaptea tribuni pietrificaţi
şi decapitaţii congenitali sînt fericiţi
cînd simt pe umeri crescîndu-le capul de piatră —

şi fericiţi sînt cei ce zidesc, fericiţi vizionarii-gînd...
fericit avangardistul onanist ce se visează noaptea
purtînd un falnic phalus de piatră...
fericiţi în piatră, nefericiţi în piatră
neconsolaţi în piatră...

Piatră, piatră...

Cu o sută de tineri pitecantropi
am umblat căutînd era de piatră
dar piatra nu mai are eră.

VI

În piscina acoperită şi nu prea adîncă, tineri cu aspect primitiv studiat stau în apa ce le ajunge pînă la umeri şi beau şampanie. Costumul de baie al unuia are coadă de

maimuţă. Pe bordură o tavă cu cîteva sticle purtînd etichete celebre. Alături *BARONUL*, publicaţie daneză cu aventurile în imagini color ale unui sadic în compania a trei femei. Cînd se va însera vom merge să călărim la Wannsee în pădure. E amuzant să călăreşti prin zăpadă pe malul lacului. Dar fetele nu vor să meargă. Ele vor să descindă spre seară la *Sapho*. Acolo vine *Die Herrin*[5]. Cu atît mai rău pentru ele. Băieţii îl aşteaptă pe bătrînul arhonte care le va aduce filmul proaspăt cumpărat de la o casă din Montevideo. Unul din ei nu mai doarme de două săptămîni acasă în Grunewald. Mama lui, care lucrează benevol la *Amnesty International*[6], tricotează ciorapi pentru deţinuţii din Ruanda Urundi. Valetul umblă în vîrful picioarelor ca să nu-i tulbure amărăciunea. În somptuosul birou de bancă al tatălui a venit cineva povestind că băiatul fusese văzut prin Kreuzberg noaptea. Părul şi barba îi erau pline de paie. În semn de protest social şi-a vîndut *Mercedes*-ul cu două locuri şi a petrecut cîteva nopţi cu o prostituată adusă din Turcia. Se pare totuşi că l-ar fi ajuns remuşcările. Căci banii sînt pe isprăvite. Şi după toate aceste intersecţii îmi rămîne o durere de cap surdă şi agasantă. Ies noaptea pe Kurfürstendamm unde îşi ţes pînza păianjeni de aur. Cu excrescenţele lor pe trotuar, Kempinski, Haus Wien, clopote de sticlă feerice, acvarii mondene. O împăcare, o linişte ori un regret. Regretul e însă fără temei. În fond poţi să-ţi baţi joc de oricare dintre vîrstele tale. Nu, nu e tîrziu. Pentru tine e mult prea devreme. Dacă vei reveni aici peste cîteva secole ai putea fi idealul paleontolog. Dar pînă atunci e mult. Şi totul e să poţi conta pe vertebrele tale.

PLAYBOY

Păduri pretutindeni, oraşul are un trup păros şi puternic — bine e
să ai o colibă în Dahlem şi să te visezi în Neanderthal, bine e
să ai patru picioare şi-un blazon cumpărat de la cerşetorul bătrîn
şi-o iubită în formă de S — bine e să-ţi scrii numele
pe-acest splendid ambalaj şi coborînd în taverne să fraternizezi
cu apaşii căci oraşul e plin de păduri şi nimenea nu te vede...
dar uneori aluneci şi cazi de pe banda rulantă şi devii
inutil şi pătrunzi într-o altă pădure pe care n-o cunoşteai —
acolo cîinii au capete în loc de picioare şi frunzele muşcă —
ploi carnivore umblă asemeni călăului orb căutîndu-şi prada —
timpul se-ntoarce-napoi, cinci, patru, trei, doi, unu...
pînă cînd îţi pierzi toate-nsuşirile şi-ncepi să dispari
şi într-o dimineaţă personaje necunoscute mai descoperă
încă o epidermă uzată...

VII

Mă întorc de la o manifestaţie la care n-am luat parte. Am fost spectator străin. Observator neutru. Ca şi poliţiştii cu coifuri şi scuturi enorme. Căci uneori manifestanţii dau cu pietre. Prietenul pe care-l întîlnii e profesor la universitate. Îmi povesteşte o întîmplare banală cu studenţii. Profesorul e germanist şi pregătise un seminar despre Georg Büchner. Seminarul însă n-a avut loc. Îndată ce intrase în sală, studenţii îi cerură să renunţe la Büchner căci ei ar prefera să discute despre Vietnam. A trebuit să accepte. Dar în problema Vietnamului studenţii erau mult mai ignoranţi decît în privinţa operei lui Georg Büchner. Cîteva fraze sumare şi discuţia lîncezi. Au fost deconcertaţi ei înşişi. Şi atunci izbucniră proteste şi ţipete vehemente. Unii desfăşurară steagul. Alţii cerură grevă. Cîteva fete au început a plînge îngrozitor. Destul ! Această ipocrizie devine insuportabilă. Cereau să li se spună adevărul despre sex. Sau să se întîmple odată ceva. Seara la cocktail cineva îmi vorbi cu entuziasm despre comuna din vecinătatea casei sale. Douăzeci de băieţi între douăzeci

si patruzeci de ani și douăzeci de fete foarte tinere închiriaseră o casă veche cu două etaje și trăiau cu toții acolo în deplină devălmășie. Totul era în comun. Banii cîștigați întîmplător și confuz. Ambițiile instinctele inerția. Cuvintele și tăcerea. Marijuana și întunericul. Spaimele stelele morții. Domnul care-mi vorbea era un înalt funcționar ce locuia un splendid apartament întins pe vreo 250 de metri pătrați. Și cîteva doamne în vîrstă deplîngeau generația tînără. E atît de tristă lipsa oricărei tristeți adînci. Lipsa oricărei dureri care devine ea însăși o ciudată durere. În colț la Güntzelstrasse în fiecare noapte un domn vorbește singur cu cîinele lui.

MANIFESTAȚIE

Torțele ard și mulțimile trec în convoi
și ochii de aur își trag pleoapele negre...
noapte... glasuri se-aud invocînd un alt întuneric,
glasuri strigă revendicări ciudate, cuvintele cad,
o spaimă umedă frisonează trupul bătrînului patrician...
 nu ne-am gîndit niciodată că legile noastre
 ar putea fi nedrepte, că bogăția și temeiul cetății
 nu vor fi de-ajuns — și iată copiii se-ntorc
 împotriva destinului lor și pieile de animale
 aduse de gloata barbarilor le dau o înfățișare străină —
 o febră necunoscută le scaldă privirile tulburi,
 neînțeles le e graiul și nebunia își caută armele
 în casele noastre. E oare blestemul învinșilor
 care ne-ajunge sau nu e decît maladia
 unui timp indecis ?... noapte, mulțimile trec
și luna roșie vestește un anotimp sbuciumat
chemări confuze bîntuie strada... absurdul.
monotonia. pustiul... prea mult, totul pare prea mult,
isteria belșugului sguduie pieptul, pedeapsa
plutește în aer și bețivul care gesticulează pe trotuar
nu știe singur cît adevăr se ascunde
în amenințările lui fără sens.

VIII

În seara aceasta voi merge și eu în sfîrșit la celebrul cenaclu. Mansarda foarte înaltă a unui *Altbau*[7]. Scări largi. Ascensorul lipsește. Totul începe la orele nouă. O încăpere mare cu tavan oblic, direct sub acoperiș. Dezordine savantă. În loc de scaune, perne vechi de automobil așezate pe cîte patru pietre de pavaj. În față lăzi cu sticle de bere și îndărătul lăzilor, o fată care le vinde. Tot din lăzi e construit și un mic podium. Deasupra, un scaun din scînduri grosolane și o masă făcută dintr-o jumătate de ușă veche. Lămpi cu petrol. Lumînări de seu făcute de mînă. Într-un colț arde mocnit o sobă de fier. Alături un cimbrian din veacul al III-lea despică buturugi, folosind un imens topor neolitic. Atmosferă de disciplină autoritară. Lume eteroclită. Tineri echivoci. Cîte un bătrîn cu aer de juvenilă decrepitudine. În colț lîngă ușă par a sta bonzii conclavului. Bonzi însă nemărturisiți. Conduce un prusac roșu, cordial. Umbrit de o ușoară tristețe în ciudat contrast cu înfățișarea de *fettbäuchiger Reiter*[8]. Dar el nu e decît un oficiant. Din grupul bonzilor se desprinde un domn urcînd pe podium și așezîndu-se. Are o carte legată la gît cu o sfoară. Deschide cartea și citește. E o sumară antologie de texte literare programatice. Ascult pasaje ample din Marx, Engels, Mehring, Lenin, Rosa Luxemburg, Gorki, Fadeev, Lunacearski. Urmează cîțiva participanți din public. Mi s-a spus că e foarte important să fii văzut aici. Adesea apar scriitori dintre cei mai notorii. Unii vin de departe ca să asiste la o singură ședință. Un italian a fost văzut la televiziune trecînd Alpii desculț. Polonezul cam îngrășat și-a făcut *mea culpa*. Și celălalt, bețivanul cu lacrimi în ochi. Final sub semnul datoriei împlinite. Doamna cu pulover destrămat la gît și la mîneci se scoală, își ia superba jachetă de vizon și iese răpind trei dintre cei mai rebarbativi participanți. La coborîre îi văd într-un *Porsche* dispărînd către Dahlem.

VÎRSTĂ

Vor apărea profeţii... înnoitorii... oamenii viitorului...
toţi cei falşi vor ajunge profeţi şi multă lume
îi va urma cînd, murdari şi cu ochii sticlind de lăcomie,
vorbind mereu în numele altora vor reclama puterea
pentru ei... şi le veţi da-o căci veţi fi obosiţi, somnul
pătrunde în agitaţia cetăţilor voastre şi o culoare
indefinită marchează putrefacţia vîrstei. Aşteptaţi,
urmăriţi cu aviditate marile publicaţii subtile
unde se experimentează mereu, cereţi marile hebdomadare
cu o sută de pagini... umbra profeţilor stăruie-acolo
printre cuvinte... palizi prind viaţă din granulaţia lor
hrănindu-se pînă la maturitate cu plasma cuvintelor...
cruce de aur pe un destin celular... peştilor morţi
le putrezeşte întîi capul şi civilizaţiilor îmbătrînite,
cuvintele... răscoliţi totul, agitaţi-vă, trepidaţi... Amin !
cei cu adevărat agitaţi şi puternici se vor naşte mult mai
tîrziu
cei ce vor fi, cei ce vor mătura cenuşa întrebîndu-se
de ce va fi fost nevoie de-atîtea grămezi de cuvinte
şi de toată această desăvîrşire zadarnică înainte de moarte,
dorm încă la răspîntia ipotezelor într-o fericită inexistenţă.

IX

Prin Charlottenburg umblă duhul lui Eminescu. Duhul lui învăluit în mitologia noastră de la miazănoapte. Orangenstrasse, unde locuise cîndva, nu mai există. Palatul care-i plăcuse unei împărătese îndrăgostite de filozofie stăruie posomorît şi plin de muzee. Leibniz o învăţase să-l admire pe Dimitrie Cantemir. Dar azi nu mai ştie nimenea despre numele lui aici unde prinţul moldav era aclamat în Academie. Şi nici despre Eminescu nu ştie nimenea. Faraonul occidental dispreţuieşte oxigenul bastard al ţărilor pe care geografia lui le exclude. El preferă să moară singur în piramida-i magnifică. Asfixiat şi imperturbabil. Cu întregul său fast mumificat într-o vale a regilor ce de pe acum îşi dresează şacalii. Cobor plimbîndu-mă la un capăt de iarnă pe străzile largi care duc la Kaiser Wilhelm — Gedächtnis Kirche. Se întunecă. Îmi place aerul greoi, masivitatea şi temeinicia acestor bulevarde. Lipsa lor totală de efuziune şi de patetism. E poate ceva sumbru în alcătuirea lor. Dar şi eu sînt un personaj sumbru. Eseistul francez îmi scria că a trăit cîndva pe malurile Spreei aventura interioară a lui Malte Laurids Brigge, exacerbată încă de indigenţa oraşului. Dar eu aparţin altor latitudini şi altor încrucişări de astre. Experienţa eroului rilkeean o parcurg aici mai curînd într-un sens invers. Nu moartea, ci *viaţa* pe care o purtăm în noi, necunoscută, mă tulbură. Dă-i fiecăruia, Doamne, nu moartea lui, ci viaţa lui proprie, pe măsura morţii care-l aşteaptă.

NOCTURNA

Noapte şi ochii bisericii ard,
în albastru şi totul e plin de stafii —
unele vin din cavernele cu oase încrucişate
altele vin din vechi aurite imperii moarte demult
altele sînt ale celebrelor personaje ce n-au existat
niciodată, altele caută urme de fiare, de roţi, altele plîng
altele cred şi înalţă aceleaşi zadarnice turnuri pline de
somn
altele tremură aşteptînd un soare incert care trebuie totuşi
să răsară cîndva dizolvîndu-le plasma nocturnă... sînt şi
stafii
care cîntă... negre, negre sînt apele acestor canale şi lacuri,
negre enormele scuturi ale varegilor Bizanţului, negre
luminiile, negre aripile străzii, negre, negre, negre cresc
şi cuvintele tale, străinule mut, care treci întrebîndu-te
cui i-ai putea fi stafie...

X

Coadă nocturnă la poşta gării west-berlineze. Am uitat să dau ziua scrisoarea urgentă pe care trebuia s-o expediez. Aici în gară poşta rămîne deschisă mereu. Aici e o altă lume. E *Bahnhof Zoo*. Sordid imanent. Adunătură pestriţă de levantini, portughezi şi balcanici. Localnicii evită cît pot perimetrul acesta malefic. Traficul feroviar e aici îndeobşte sărac. Şi gara a devenit un cazinou al pegrei. Bătrînul mic şi saşiu îmi face cronica zilei. O încăierare între turci şi greci s-a soldat cu moartea a doi zidari. Cu *S-Bahn*-ul vin seara contrabandiştii. Poliţia îi aştepta. Studentul din Aden nu era decît un trişor deghizat. Se înscrisese la *Freie Universität* cu o diplomă falsă. În restaurant cînd apare Profesorul, berlinezii se retrag. Profesorul e un portughez care vorbeşte rusa. A trăit în Guatemala şi la Santiago. Nimeni nu ştie care e numele şi îndeletnicirea lui. Ochii bătrînului saşiu sticlesc tulbure ca nişte cioburi murdare. Aşteaptă să trimită bani acasă în ţara lui din Asia. Toţi aşteaptă cu mandate poştale. Toţi trimit bani şi înjură. Toţi vor ceva. Vor să fie ceea ce nu pot să fie. Vor viaţa altora destinele altora istoria altora. Poate că şi eu aş vrea. Dar eu cunosc legea. Ţările se rotesc şi se mişcă asemenea pietrelor dintr-un caleidoscop al nimănui. Ţările se întorc mereu pe aceeaşi orbită. Numai una din ele îţi aparţine, bătrîne saşiu. Zadarnic privirea ta încrucişată caută întruna stele străine.

BAHNHOF ZOO

Fum de ţigară, gunoaie, măşti sumbre — lumina
cade pieziş trăgînd după ea patru beţivi adormiţi
şi hîrtiile ambalajelor ieftine umblă ca frunzele
foşnind pe mozaicul murdar. Sus un păianjen imens...
şi femei cu ochi roşii de iepure îşi plîng ţările lor
adormite în Asia, în timp ce trenul tună deasupra
tavanului

strivind cuvintele unor graiuri pestriţe. Afară e noapte
şi cineva adulmecă stelele. Altul e singur. Altul ar vrea
să-şi aducă iubita căci e mai bine aici. Dar toţi ştiu că nu
sînt
decît larvele bogăţiei streine şi că odată fiecare-şi va da
duhul
departe, pe limba lui.

XI

Ceaţă densă. După-amiaza pe străzi anodine. Singur în calea lucrurilor încă neînţelese. Sînt bîntuit de o furtună interioară care contrastează violent cu văzduhul înceţoşat şi stagnant. Poate că reziduile unor vîrste trecute se trezesc la o germinaţie intempestivă. Liniştea deşteaptă regrete şi nostalgii. Îmi pare rău după ceva nedesluşit. Mă pedepsesc lucrurile pierdute pe care le-am uitat. Şi trecătorii cu care-mi încrucişez drumul, tac. Niciodată nu mi-a părut atît de straniu şi de absurd mutismul tuturora celor ce trecem pe străzi unii pe lîngă alţii. Încerc să-mi imaginez un dialog cu fiecare din ei. Aproximez mai curînd ceea ce mi-ar spune ei mie. Replicile mele mi se par mult mai greu de articulat. Ce-aş putea să le spun ? Gesturile lor mi se par ciudate, impenetrabile. Ei vor să iasă din labirintul fastuos pe care eu aş vrea să-l ocup. Mişcările lor sînt frumoase pentru că sînt pline de somn. Poate că şi graiul adoarme. Cuvintele visează alte semnificaţii decît acelea pe care le poartă ca pe o povară obositoare şi inutilă. Sau decît acelea pe care le-au pierdut. Uneori mai multe lucruri pot fi numite cu acelaşi cuvînt. Alteori dimpotrivă, mai multe cuvinte, nenumărate cuvinte desemnează acelaşi lucru. Şi oamenii tac de spaimă. Ochii le cresc în orbite. Gesturile se sufocă. Spiritul deraiază. Monstrul coboară din coşmarele întunecate ca să ne pună cătuşe. Monstrul devine patern şi ne acordă solicitudinea lui. O, cît de mult am umblat. Mă voi întoarce tîrziu acasă pe aleea ce traversează grădina. Voi vedea iarăşi copacii goi noaptea în ceaţă. N-am fost niciodată atît de bogat. E prima oară cînd pot închiria cîţiva arbori, lăsîndu-i să

mă aștepte goi, noaptea cînd mă întorc din oraș. Ei sînt singurele ființe care nu tac ori de cîte ori trec prin preajma lor. Singurele ființe ale căror gesturi nu mi-au părut niciodată ciudate.

VOLUTĂ MONOTONĂ

Am văzut un maniac făcînd injecții trandafirilor
am văzut o femeie de lemn am văzut un burghez
dînd o lămîie girafei din grădina zoologică
am văzut un profesor pîndind un cîine de rasă
  apoi a urmat o pauză lungă și un vînt
  îngrozitor dădu tuturor vocalelor
  o formă de U și prin tuburi metalice
  toate lucrurile se străduiau să se-ntoarcă
  la obîrșia lor — veni și frigul de gheață
  exasperînd așteptarea și dînd un sunet sec
  fiecărei silabe căzute — și noaptea
  lustruind porțile de metal și de sticlă
  ale marilor bănci — și nebunia
  și incertitudinea și luna
și n-am mai văzut decît păsări moarte, multe
nenumărate păsări moarte în jurul automobilelor
care făceau dragoste pe Landhausstrasse.

XII

Toată dimineața am citit hebdomadarul axiomatic. M-am ferit să beau vin. Vinul e strict contraindicat la lectura lui și poate da neplăcute fenomene de intoleranță. Se recomandă votcă ori ceai verde. Lipsindu-mi din casă asemenea băuturi am sorbit cîte un strop de whisky amestecat cu apă. Lectura a decurs în condiții normale. Am aflat o mulțime de lucruri dar din păcate majoritatea fiind prea alunecoase, mi-au fugit din memorie. Un tînăr (nu foarte)

autor din Bavaria a atins o înălțime de 1,98 m. Ultima lui carte e așteptată să apară în toamnă. Dacă temperatura se va păstra constantă. La Frankfurt crește mereu tensiunea. Lumea cealaltă — *die dritte Welt* [9]. O imensă responsabilitate apasă pe umerii noștri. Cîțiva bătrîni perseverenți, profitînd de un vînt favorabil, au devenit tineri scriitori de talent. Li s-au dat birouri noi, amenajate după ultimele exigențe ale legislației de protecția muncii. A venit însă și un poet polonez care s-a hotărît să îmbrățișeze credința strămoșilor săi. N-a arătat pînă acum nimănui ceea ce scrie. Criticul care i-a închinat un amplu eseu îl va rosti mîine seară la radio. Liniștea aceasta nu prevestește nimic bun. Poetul blond și subțire, întors recent din Marea Caraibelor, trece printr-o acută criză de conștiință. Aici rezidă însă noutatea lui. În această permanentă revoltă. Micul redactor îl va saluta în presă. Nu. Nu *vanitas vanitatum*, ci exact invers. Viziunea marelui romancier parizian a demonstra-t-o cu prisosință. Și multe multe altele. De la un timp, fără să-mi dau seama, începui să citesc fereastra. Și vîntul îmi întoarce paginile una după alta. Și am uitat cu desăvîrșire hebdomadarul axiomatic în greutate de 485 g.

ZUCHT

Toate tipografiile cu opt-zece-douăsprezece rînduri de ochi
funcționează din plin și imprimă, imprimă fără-ncetare,
oamenii scriu risipiți în imense și confortabile crescătorii —
și totul e de cultură (pînă și micul aventurier cu piept galben
care cultivă iepuri contestatari, a ieșit dintr-o carte
clocit prematur) de aceea e atît de perfect încît creierul
poate emite. Poem-Laser... și frunza își schimbă
culoarea și sînii femeilor cresc luînd forma ideală,
bătrînul aproape uitat își citește singur cărțile sale,
masochistul adoarme seara devreme în toaleta cu mînere de aur,
se așteaptă schimbări, noul idol și-a tipărit pe cravata de cîrpă

versuri cinetice... incubatoare secrete pregătesc o surpriză
dar sexul e nedivulgat — pînă în zori se va ști
fericitul ales căruia toate tipografiile de pe acum îi imprimă
operele încă nescrise.

XIII

Dahlem — cartier feeric. Superbele vile ascunse în grădini hibernează. Și patricienii suferă de boala cartierului lor. Numele bolii e *Freie Universität*. Necunoscută și imprevizibilă. Medicul anonim traversează cartierul, studiind pacienții și starea lor. Simptomatologia, oricît de alarmantă, e în fond anodină. Nu sînt semne de boală grea. Spectrul bolilor e încă departe. Orizont bănuit. Un prieten mi-a spus că știe o casă liberă în Dahlem. Aflase că-mi place să vin adesea în acest cartier. Aș putea închiria casa aceea, devenind pentru o vreme locuitor al Dahlemului. Dar n-aș face niciodată un asemenea lucru. Nici acasă în țara mea n-am locuit și n-aș locui niciodată în Dahlem. Acolo nu-mi place nici măcar să mă duc. Poate de aceea nici nu mai știu exact unde e acel Dahlem. Știu doar că trebuie să fie pe undeva. Și că există și o boală ori o spaimă de boală. De o boală căreia nu i se cunoaște nici măcar numele. Sînt însă atîția care luptă împotriva ei, încît numai ideea că boala ar putea să nu existe îi umple de groază. Aici vin adesea. Îmi place să mă ascund prin sălile muzeului. Și chiar să umblu pierdut pe aleile unde iarna copacii vuiesc de parcă ar pătrunde prin ei prevestiri neînțelese. Pe acoperișul de stuf al stației de metrou a rămas cuibul de barză din care vîntul desprinde fire de pai. Altfel e liniște. Și nu-i nici un prilej de îngrijorare.

CÎNTEC DE LEAGĂN ÎN DAHLEM

Măști în arbori, ghiare de fier, gheparzi îmblînziți...
— de cine vă temeți ? nu-i nimeni, e prea devreme, dormiți

dormiți și lăsați computerul să vă compună cele din urmă
vise frumoase, lumea se-nvîrte toată în jurul cifrelor,
undeva în oraș funcționare mecanice perfect fardate
descriu în incinta febrilă a băncilor un 8 grațios,
firme apar, se devorează, se contopesc ori dispar,
mareea consumului... sentimente sintetice...
mătușa bătrînă agonizează departe într-un canton elvețian,
liniște, pașii care se-aud sînt din povestea nebunului
mort, deocamdată nu-i nimeni, cuvinte confuze se-nvăluie
prin văzduhul aton și cîțiva acrobați melancolici
umflă o piele de cîine, dormiți, deocamdată nimic —
lăsați măștile, lăsați ghiarele, lăsați gheparzii
— de cine vă temeți ? e încă devreme, dormiți !

XIV

De cîtăva vreme mă urmăresc goelanzii. La sfîrșitul verii am fost iarăși în insula Helgoland. Am revăzut acolo păsările acelea mari, cu aripi puternice. Păsări ale apelor pustii, ale libertății și ale vîntului. Singure în tăria Mării Nordului pîndind o pradă invizibilă. Ochiul acela rotund și rece. Penaj de culoarea norilor. Zboruri ample cu fulgerări de stilet. Beție a propriului meu spațiu interior. Totul rezidă într-o diferență de optică. Într-o mutație insolită a circumstanțelor. În neobișnuitul lor. Stările mele nu se pot transmite. Nu pot contamina. La orele nouă seara cînd plec în obișnuita plimbare spre Kurfürstendamm, văd la un local nu prea departe de casa mea aceleași grupuri de tineri. Stînd la mese sub o lumină palidă, spectrală. Habituali nelipsiți seară de seară. Foarte tineri, foarte posomorîți, tăcuți, impenetrabili. Păsări captive într-o colivie la care se autocondamnă. Lux sfidător pentru mine. Să fii obosit de zbor fără zbor. Să ai vise pustii și negre. Poate. Visele celor ce nu mai au vise. Undeva prin Schöneberg se aglomerau intrările unei săli. Conferința avea tema ***Der Mensch lebt nicht vom Brot allein*** [10]. Și erau mulți tineri. Aproape adolescenți. Ochii albaștri ai fetelor aveau o candoare agre-

sivă. O febră ciudată. Apoi multă vreme lipsii din oraş. Am fost în Nord. Un prieten mi-a scris că la localul acela nu departe de locuinţa mea a venit într-o seară poliţia. Nu se ştia nimic. Grupuri de tineri au fost urcaţi în maşini şi duşi. Cîteva săptămîni localul a rămas închis. În cele din urmă lumina palidă s-a reaprins. Pe vitrinele mari apăru o inscripţie cu litere roşii *UNLIMITED.* [11]

COR DE TINERI

Cînd va veni oare multaşteptatul hotar
şi-acele lucruri pe care de-atîta timp le rîvnim ?
vara cîntau broaştele sus undeva pe Neue Kantstrasse
noaptea tîrziu şi noi adormeam pe bănci de piatră
palizi ca luna şi porneam înapoi spre bănuite
şi melancolice jungle sau goi ne scăldam la Havel
aprinzînd focuri pe plajă în cinstea unor zei necunoscuţi
căci zeii pe care-i cunoaştem muriră cu toţii (noi înşine
am ucis cîţiva dintre ei) iar cei ce se nasc
au de pe-acum miros de cadavru. Veni şi toamna
iat-o pe nesimţite aşezîndu-se printre noi şi răpindu-ne
orice iluzie. Fum de putregai întuneric şi ceaţă
prin care farurile maşinilor ne caută mereu —
urlet de fiare reci, de fiare trucate, zgomot negru
de parcă toate lucrurile s-ar învîrti-n jurul lor
sau în jurul nostru sau răsucindu-se singure
şi-ar tripla capul. La ce bun această mişcare
această nebunie în cerc această încleştare ? Preoţii noştri
spun că sîntem fericiţi, alţii ne plîng deşi privesc lacom
spre bogăţiile noastre — dar toate acestea nu sînt
decît gunoi verbal de imprimat pe epiderma
de hîrtie a veacului. Noi aşteptăm cu toate că singuri
nu mai ştim ce. Pe poduri suspendate stăm
scuipînd în apă propria noastră imagine.

XV

Lungi discuţii cu Gottfried Benn. Lîngă mine, pe Bozener Strasse e casa lui. Poetul a murit demult. Sînt mai bine de cincisprezece ani. Mă întreţin cu el în contumacie. O mare parte a vieţii sale s-a petrecut în deplină contumacie. El era totdeauna aiurea, confruntîndu-se cu existenţa, cu neantul, cu moartea. Singur cu două stele : *die Leere / und das gezeichnete Ich* [12]. Puţini au rostit atît de frumos în acest secol vocabula *Nu*. Există cîţiva tei care în Noembrie au ochi de sticlă. Şi caută în sus către ferestrele lui. Doamnele vin după-amiaza. Portăreasa bătrînă exclamă cu evlavie *Herr Dokter* cînd îi vizează stafia. Şi nepoţii lui care-i cheltuie pe ascuns moştenirea îşi mai aduc uneori aminte de el. Foarte rar. Din ce în ce mai rar. Căci nu mai au timp. Ei revoluţionează. Ei învaţă limbajul planetelor. Pe unul din ei l-am întîlnit cîndva într-un [illegible] în cenuşă. Eram acolo amîndoi străini. L-am întrebat despre Gottfried Benn. A început a tuşi îngrozitor şi a plecat cu o poetă fardată violent, dintr-o ţară subdezvoltată. Altul mi-a arătat odată o mică insignă şi mi-a spus enigmatic : *Studenţii !* Cunoscutul critic l-a apreciat foarte mult. M-am întors în tăcere pe Bozener Strasse. Venea din Bundesallee vîntul şi era frig. Noapte. Dinspre Steglitz se auzeau discuţiile renumitului cenaclu. Se auzeau şi [illegible] maşinilor de scris. Sus era lumină. Excelentul dermatolog introdusese în microscop o bucată din hîrtia unei reviste literare şi studia o eczemă necunoscută. Şi multă vreme n-am mai fost în stare să articulez un singur cuvînt.

NIHIL

Albastru şi rece verde şi rece galben şi rece —
ochii de Argus ai templului te-au văzut.
Taci. Dacă vrei totuşi să spui ceva
învaţă să urli.

Pretutindenea te loveşti de obiecte —
vîntul alungă pe străzi urechile căzute
bonzii ce ţi-au surîs la intrare
erau toţi de metal.

Toate capetele speculative iau formă de cub
şi devin transparente. Seara apare profetul.
Nevăzut de nimenea se strecoară în taină
călugărul mort, în oraş.

Nu ! Lasă aripile ! Nu mai e timpul !
Cuvintele-ncep a fi de cultură,
Şamani invizibili inoculează poeţilor-scoici
noaptea, o boală ciudată.

Intră în rece — verde galben albastru şi rece
nu mai visa nu mai iubi nu mai crede —
Taci. Dacă vrei totuşi să spui ceva
învaţă să urli.

XVI

Zi de *Entrümpelung* [13] pe Fasanenstrasse. Fiecare locatar are azi dreptul de a depozita pe imensul trotuar toate obiectele inutile. Dimineaţă rece şi ceţoasă de Martie. Douăsprezece grade sub zero. În faţa caselor apar grămezi de lucruri. Televizoarele sînt prea greoaie şi noul mobilier cumpărat le refuză. Aparatul de radio e mult prea vechi. Frigiderul nu-şi mai are rostul. Bucătăria montată recent are propriul ei frigider. Dulapurile, fotoliile şi mesele au devenit demodate. Draperiile şi-au pierdut oarecum prospeţimea culorilor. Există şi discuri de care nu mai e nevoie. Şi tablouri. Şi cărţi. Şi haine. Haine de oameni. Haine

de cîini. Progresul nu iartă pe nimeni. Pînă şi păsările şi animalele şi copacii sînt victimele lui. Medicul i-a recomandat dogului cîteva ore de sport în fiece săptămînă împotriva unui început de artroză. Noul coafor al delicatului *canich* l-ar vedea cu veste mai scurte şi fără nasturi metalici. Doamne, cît de obositor e progresul. Lucrurile se perfecţionează mereu cu atîta cruzime. Nu le e niciodată milă de noi. Poate de aceea nici nouă nu ne mai e milă de ele. Iată-le abandonate în ceaţă. Şi către seară se lasă asupra lor cete de *Gastarbeiteri* [14] din Kreuzberg. Înainte de a veni camioanele salubrităţii să le încarce şi să le ducă jertfindu-le pe maidanul gunoaielor care e altarul progresului.

TRISTUL EXCELSIOR

Trec zilele cu impecabila lor caroserie metalică
— e loc şi pentru scene duioase şi pentru păsări şi pentru cîini,
un om şi o femeie, un om şi o pasăre, un om şi un cîine,
astfel evadînd ne întoarcem dar timpul nu iartă şi iarăşi
schimbă perechile. Umbra maşinilor fuge împotriva urîtului,
toţi alergăm întruna împotriva cuiva pînă cînd obosim
sau poate că se deschide neobservată poarta aceea prin care
pătrundem în lumea celor fără chip sau poate se-ntunecă
şi corbii albi de pe Spree îşi înteţesc ţipetele şi cerul
vuieşte — *Luftbrücke* [15] — toţi cei cu capul în jos au surîs
vertical, cuvintele strivite de roţile automobilelor
scrîşnesc pe asfalt, lumini policrome gesticulează în gol,
toate devin obiecte, pînă şi muzica, unde sunetele concrete
sînt turnate în fontă. Goana pune cătuşe de aur, ritmul ei
pretutindeni aşează acel metronom dement şi soarele trece
şi vara trece şi toate lucrurile frumoase îmbătrînesc şi cad
putrezind în labele păroase ale ţărînii.

XVII

Un cunoscut din Renania mi-a spus că îndeletnicirea cea mai serioasă e vinul. Băusem cîteva pahare împreună și el povestea. La sfîrșitul adolescenței am comis o enormă eroare. Crezusem în ceea ce n-ar fi trebuit să cred. Și a fost drept să plătesc. Cu toate că faptele mele propriu-zise n-ar fi îndreptățit-o. Cinci ani de închisoare m-au eliberat de păcat. Dar fiind încă tînăr și căutînd un ideal am trecut frontiera. M-am căsătorit într-o altă țară. Mi-am însușit o altă credință. Și am slujit-o cu atîta fervoare încît în cele din urmă nimerii într-o temniță mult mai cumplită decît cea dintîi. De data aceea mi-a trebuit multă vreme pentru a înțelege ce păcat ispășeam. Poate de aceea mi se dăduseră șapte ani. Ca să am timp destul pentru meditație și pocăință. Am meditat mult. Dar nu m-a cuprins pocăința. M-a cuprins dezolarea și sila. Cred că într-un anume sens și această dură penitență era meritată. Crezusem iarăși în ceea ce n-ar fi trebuit să cred. Anii trecură. Am ieșit la lumină. Pierdusem tinerețea, familia. Și plecai încotro m-au dus pașii. Rătăcii prin Asia Mică. Prin Levant. Pînă cînd izbutii să mă întorc, stabilindu-mă în orașul acesta unde sînt scutit de a mai crede în ceva. Lucrez. Pot fi și eu o mașină la fel de bună ca altele. Altceva nu-mi poate cere nimeni. Viață. Atît. Și ridicarăm amîndoi paharele în care excelentul *badisches Gewürztraminer* sclipea auriu.

PERPETUUM MOBILE

Între două minciuni, între două culori, între două iluzii
am fost tineri ne-am maturizat am crezut unii
în minciunile altora ne-am vopsit unii în culorile
altora ne-am hrănit unii cu iluziile altora. Mereu
între două alternative înșelătoare iată ne-așteaptă acum
vîrsta de ghiață iar cei ce vin după noi vor întoarce

clepsidra. Ruinată și neagră crește moara de vînt
în care s-au cuibărit animale și păsări de noapte,
spada cade-n noroi, lîna de aur agățată de crengi
putrezește departe iar învingătorii cerșesc la porțile
celor învinși. Nu, nu vom mai face războaie —
fără luptă vom cădea învinși, fără luptă
ne vom învinge unii pe alții în false carnagii,
într-un imens măcel demagogic. Noul Jan Huss,
noul Savonarola, noul Luther vor apărea pe ecrane,
vor fi urmăriți, focurile vor fi întreținute cu ziare
și pe deasupra capetelor noastre umflate, mîini murdare
se vor strînge una pe alta pe-ascuns lăsîndu-ne
mereu între două, între două minciuni, între două culori,
între două iluzii...

XVIII

Recitalul celebrului compozitor american de origine suedeză. Sau poate invers. Era prea celebru și mi-a fost rușine să întreb. Cu atît mai mult cu cît e dublat de un mare virtuoz. El însuși e cel ce-și interpretează lucrările. Sala mică și de o eleganță modernă. Plină de lume. *High Life.* Îmi dau seama îndată că nu sînt destul de prost îmbrăcat. Dar acum e tîrziu. Mă strecor spre un scaun liber. Nimeresc fără voie lîngă un temut editor. Tînăr și democratic. Are în mînă programul recitalului. Două coperți cu cîteva ideograme, avînd între ele o foaie neagră pe care nu scrie nimic. Încă la intrare, în micul *foyer* se discută aprins pe tema aceasta. Importanța întîlnirii artistului cu gîndirea *Zen.* Cîțiva îngenuncheaseră. Și eu străin și sigur. În lumea întîia ! Ce bine că nu mă cunoaște nimenea. Și că am o figură perfect plauzibilă. Tatăl nostru al desmoșteniților, facă-se voia ta. Dar iată cortina se trage. Scena inundată de întuneric. Un proector așterne pe dușumea un cerc de lumină. În spatele cercului apar șapte bărbați goi, cu scu-

turi și sulițe. Stau încremeniți în timp ce în cerc se așează artistul. Poartă cămașă înflorată și cizme de iuft. Plînge. Are un acordeon nu prea mare. Îl deschise și apasă alternativ pe două clape. *Sol — la Sol — la Sol — la.* Apoi după cîteva minute rămîne numai un *La* care sună și sună neîntrerupt. Cei șapte bărbați se retrag imperceptibil în umbră pînă cînd încet-încet dispar. Fața compozitorului capătă o expresie de revoltă. Și sunetul continuă mereu. După un sfert de oră cîțiva auditori părăsesc discret sala. Temutul editor a dat tonul. Aflai ulterior că aceasta era reacția scontată de artist. La o jumătate de oră sala e goală. Eu singur rămîn obstinat. Bucata începuse să-mi placă. Și poate că aș fi stat încă multă vreme dacă o mînă nevăzută n-ar fi tras cu brutalitate cortina.

ARS ANTIPOETICA

A scrie cu țărîțe de lemn a scrie cu fiare vechi
cu bucăți de plexiglas cu obiecte concrete
a scrie pe cutiile goale în care se ambalează
aparate electrice, pe benzi de magnetofon uzate
a scrie în relief cu sunetele modulatorului
fixate pe ecrane metalice — alb, a scrie alb
poeme sortite consumului purtînd seria
anul și marca, poeme perfect funcționale
care nu se citesc ci se consumă cotidian.
poeme abcdefghijklmnopq și așa mai departe,
poeme și-așa-mai-departe, poeme în U și O
din tablă galvanizată stînd pe suport tubular
in timp ce mecanismul cinetic dozează efectul
consoanelor inoxidabile și schimbă direcția ritmului —
a scrie cu piese de schimb și cu literatura documentară
anexată în elegante plicuri de plastic a scrie
a nu scrie a reproduce a fi reprodus experimen-
THALIA muză a crematoriilor-altare unde se ard
reziduile industriei moderne, dansează
cu poetul pneumatic
ultimul dans.

XIX

Toată toamna am avut o bună dispoziție de scris. De scris versuri. Ceea ce nu mi s-a întîmplat demult. Poate că singurătatea mea absolută va fi fost de vină. Și euforia acestei plutiri într-o impenitentă derivă. Cred că poeții spun soarta fiecărui popor. Îi spun viața și moartea. Chiar atunci cînd vorbesc despre lucruri îndepărtate. Despre zodii străine. Ei sînt graiul lui primordial. Celălalt grai pe care istoria nu-l poate corupe. Cîntecul nu dă măsura adevărată a lucrurilor. El e replica lor virtuală și imposibilă. Dar după o vreme apărură îndoieli și complexe. Marele eseist care vorbește la radio nu mai crede în limbaj. Poate că ar trebui și eu să nu mai cred în limbaj. Am făcut tot posibilul, însă n-am isbutit. Zădarnic încercase să mă ajute o doamnă înbrăcată în sdrențe. Dialogul e imposibil, strigă surescitat un bursier din Olanda. Și totuși începui a mă liniști treptat. Mai ales cînd mi se șoptise că nici marele eseist n-a isbutit să nu mai creadă întru totul. Că în realitate era mîna doamnei în sdrențe. Ea redacta o rubrică unde, fără un anume prefix, nu se putea intra. Și marele eseist îi cedase, sărmanul. De aceea continuai a scrie fără să spun nimănui. Pînă cînd veni iarăși iarna.

AGLUTINEZI ÎN MEMORIE...

Aglutinezi în memorie silabe false
și creezi nume noi pentru dublura
fiecărui obiect căci obiectele
nu au nevoie de nume — zădarnic poeții
cunoscînd întunericul se străduiesc să rostească —
în sine se-ntoarce să moară fiecare cuvînt
și cînd printre ani întrezărești morminte
cobori în tăcere și-n somn. Cetăți
și graiuri. Ai umblat în pavăza lor

ai vorbit ai vorbit ai vorbit —
pentru aceleași lucruri mereu alte
și alte cuvinte... în piramide înalte
stărui-vor mumiile lor
și un vînt de ghiață le va da strălucire
în timp ce spiritul tău demult
se va fi întors în golul strămoșilor.
Dar obiectele, cele ce nu se văd ?
Singure. Într-un alt orizont. Numindu-se
în eternă derivă.

XX

La ceaiul de miercuri după-amiază rareori am lipsit. Hotelierul burlac își primește oaspeții foarte eterogeni, cu egală cordialitate. Servește un ceai indian afumat și fursecuri făcute de bucătarul lui. Și lumea vine fără prejudecăți și fără criterii. Oricine ai fi și din orice colț al lumii te-ai trage, dacă un cunoscut te aduce cu el vei fi binevenit. Discuțiile se aprind din orice. Bătrîna pictoriță așteaptă o lume mai generoasă. Omul de afaceri ar vrea să cunoască artiști. Printre ei totdeauna umblă strigoi viitori. Și monstrul genial care-și pregătește cariera postumă. Iată și soția fără soț. Și soțul fără soție. Negrul e salutat cu simpatie pentru recentul său mariaj de la Hamburg. Cuvîntul favorit al gazetarului cu voce nazală este *Entwicklungshilfe : man macht noch viel zu wenig in dieser Hinsicht.* [16] Cei doi pastori din Wedding au isbutit în sfîrșit să-l aducă într-o zi pe prietenul lor, poetul. German recent stabilit în West. Suav. Admirator al lui Hlebnicov. *Sprachgedichte.* [17] Data viitoare ne va citi un lung poem scris cu foarfecele. Pe motivul *Druckfehler.* [18] Studentul de la Belle Arte visează să-și tatueze profesorii. Și cei care tac cu un surîs de sfială discretă. Gospodina cu aspect provincial mi-a spus odată că în casa părinților ei venea Ștefan George. Și avocatul evreu. Și compozitorul răsăritean punînd un disc. Rușinat oarecum de faptul că lucrarea lui nu

era complet inintcligibilă. Profesoara de filosofie cu verb acut, nervos, angular. Pictorul din generația lui Chagall. Era o căldură umană. O nevoie de comunicare obsesivă și anxioasă. Ca după o dureroasă tăcere. Ca înaintea a ceea ce nimenea n-ar putea ști.

UȘI

Exasperare și teamă deși atît de liberi n-am fost
și poate că nu vom mai fi niciodată — dar ceasurile încep
să arate un timp care nu e al nostru, un timp străin
și zilele ni le fură o inerție tiranică și e o ceață
plină de sunete roșii, fiecare din noi devine
un sunet străin. Unde ? Căutînd întunericul
găsești o lumină întoarsă, trepte reci, adevăruri
pietrificate și moarte. Ostil. Incognoscibil.
Între teamă și necunoaștere galeria strămoșilor
piere în perspectivă primindu-și necruțătoarea replică
a marelui *NU* undeva într-o inversă istorie. Cine
va mai veni și de ce nu vine odată, de ce
își anticipează prezența cu timpul de pe acuma trimis
să curgă în orologiile noastre și cu atîtea
anxioase presentimente ? Uși. Am deschis pretutindenea
uși, în toți pereții în toate zidurile tăiarăm
nenumărate uși pe care doar un vînt acherontic
le isbește întruna.

XXI

Nopți lungi de Noembrie. Lună de cupru. Vînt. Plimbări tîrzii în Hansavicrtel și apoi coborînd pe Tiergartenufer spre Lützow și Wittenbergplatz. Străinii pe care-i cunoscui la *Café Royal* erau sociologi. Unul din ei studia efectele undelor *Gamma* asupra fiziologiei grupurilor sociale. Laboratoare imense urmau să pună în aplicare pri-

mele rezultate. Totul se construia în afara orașelor, în zone verzi, iar puterea trebuia să circule ascunsă prin complicate rețele aeriene perfect invizibile. Și mi-a vorbit despre experiențele anterioare asupra coloniilor de păsări marine. Cu ani în urmă pe o insulă pustie din arhipelagul frisic. Nisipuri invadate periodic de apele Mării Nordului. Stoluri nenumărate de pescăruși, fluierari, rîndunele de mare. Focile veneau cu sutele odată cu fluxul. Emițătoarele laboratorului îngropat ieșeau asemenea unor tije din dunele de nisip. Și omul vorbea cu vocea lui sacadată. Fața imobilă ca o mască. Îmbrăcat după ortodoxia jurnalelor. Sorbindu-și *grogh*-ul lui cald. Îl ascultam, dar ochii îmi erau ațintiți la celălalt. Imaginea lui mă fascinase. Firav, cu puloverul său negru al cărui guler înalt încadra un cap neobișnuit. Blond și cu craniul ras ca o frunte monstruoasă. Ochii atît de decolorați încît păreau albi. Nu vorbise aproape nimic. Bea numai Tonic indian, băutura aceea sălcie cu ușor gust de chinină. Întrebat care îi sînt preocupările, răspunsese laconic : instinctul social și mutațiile humorale. Era american stabilit pentru scurtă vreme în oraș. Vorbea o germană sterilizată și impecabilă, de cibernet. Mi-am luat rămas bun și am ieșit. Vîntul rece mi-a limpezit chipul și gîndurile. Ajuns acasă după miezul nopții și aruncînd o privire pe geamul *living-room*-ului meu, mi-a părut că-i zăresc jos pe cei doi sociologi umblînd prin grădină. Mă sesizase craniul ras al americanului în lumina unui felinar. M-am retras de la geam. Peste cîteva clipe, soneria. Apăsai pe butonul vorbitorului și întrebînd cine e, auzii glasul lui rugîndu-mă să-i deschid electric ușa deoarece uitase acasă cheia de la intrarea imobilului.

ARMONII DISLOCATE

Armonii dislocate sgomote semne inverse —
cîntecul lucrurilor nu-l mai cunoaștem
tăcerea lor picură-n grote de sticlă născînd invizibile
stalactite și stalagmite. Uitate se-aliniează desăvîrșindu-se
în contrariul lor. Ne-apropiem de sunetele albe și reci

prin care cele ce nu sînt își anticipează prezența
ne-apropiem de matricele adormite în sine, de sacrele
temelii. Acolo se-ngînă suprafețe și linii
într-o disarmonie pe care zădarnic
ai tălmăci-o cîntînd căci numai cearcănul
ochiului mort o cunoaște — acolo mișcarea
și ritmul ucid iar cristalele însuflețesc și trimit
pe orbite eliptice toate cele sortite pieirii —
cuvîntul e unul glasul e unul sunetul unul —
ne-apropiem de anii care nu mai sînt ani
ci volute sincronice — și acolo e Legea
acolo nu se poate muri și nu se poate ajunge
căci e undeva un hotar o treaptă un punct
de unde armoniile se recompun și semnele
se întorc și sgomotele încep din nou să se absoarbă —
întîiele nașteri sînt iarăși fără părinți și totul
începe cu o ingenuă amnezie — legendă
alcătuindu-se singură din cenușa spulberată în vînt.

XXII

Medii intelectuale anxioase. *Linksintellektuelle.* [19] În circiuma turcească de pe Bundesallee o expoziție de desene politice. Diletantism anonim. Și la *Akademie der Künste* [20] Guttuso cu lutul, cenușa și păcura lui. Tineri hirsuți admiră polemic. Desgustați de Noul Leonardo care e un japonez lansat sgomotos la New York. Panourile lui pline de litere, cifre și linii au fost expuse la Neue Nationalgalerie. După delirul presei aproape toate au fost cumpărate de mari instituții și concerne. Erau și sculpturi. *Objekte. Signifikante Verwendung Acrylglas.* [21] Stimate domnule, i-am spus seara reputatului critic de artă, capodoperele sculpturii occidentale de azi sînt aparatele *SIEMENS*. Chiar și acest aparat cu care televiziunea vrea să-mi înregistreze fizionomia și glasul. Cea mai deconcertantă expoziție de artă contemporană e Kurfürstendamm. Acolo sînt adevăratele voastre *Objekte. SIEMENS.* Noul Leonardo nu e decît palidul său epigon. Și Guttuso se chinuie zadarnic

să-l vopsească. *SIEMENS—PYGMALION*. El va produce în curînd în serie un nou Leonardo. Și va produce *Linksintellektuelle*. Aparate ireproșabile de revoltă. Anxietăți. Probleme. Și tineri hirsuți care protestează cîntînd. În pasajul de la Europa Center. În timp ce în cutia ghitarei se adună monezile de zece pfenigi.

OAMENII ȘI PRODUSELE LOR...

...oamenii și produsele lor... oamenii lucrează, produc
mereu
desăvîrșesc finisează... produsele reclamă
progresul continuu... produsele sînt nemiloase... nimenea
nu se mai mulțumește cu propriul său cap... produsele cer
eforturi crescînde... produsele încep să gîndească mai
repede
decît cei ce le fac... produsele cîntă mai bine dansează
mai bine visează mai bine... produsele-ncep a uita și-ncep
a-și aduce aminte... produsele-ncep a ucide...
produsele-ncep
a se crea singure unul pe altul frumoase desăvîrșite
îngrozitoare... și oamenii halucinează produse
și consumă întruna înnebuniți de spaimă, terorizați,
urmăriți
de produsele lor consumă întruna și aerul e albastru
și apele agonizează și-un spirit al răului
se-aude noaptea rîzînd și proferînd neînțelese cuvinte
într-un grai straniu...

XXIII

Venirea colegului parizian era așteptată cu înfrigurare. I se pregăteau case diverse ca să-și poată alege o locuință cît mai convenabilă. Nu se știa dacă are copii. Printre funcționarele Academiei se șoptea că ar fi misoghin. Exista și o temere cu privire la barurile de noapte. *Kein Saint*

Germain-dés-Pres. Wedding, vielleicht. Aber[22]... Mai curînd Kreuzberg. Acolo pe chei e un mic cabaret. Proprietarul e un poet din Viena. Îmi aduceam aminte de Doamna de Staël. *La bonne opinion que les Français on d'eux-même a toujours beacoup contribué a leur ascendant sur l'Europe*[23]. Și umbra colegului parizian bătea în porțile orașului. Ca buzduganul smeului din poveste anticipîndu-i sosirea. Am văzut o doamnă de la postul de radio pălind admirativ și anxios. Ea auzise că ar fi nihilist. Doamne, și interviul ce trebuia luat la sosire ! Totul e atît de burghez la noi. Cuminte. Inofensiv. Se plănuia ca la recepția dată în cinstea lui să se facă focul pe dușumeaua de cărămidă a *foyerului* Academiei. Trunchiuri de copaci noduroși. Și în preajma jarului, berbecul fript întreg cu blană cu tot. Doi chelneri rebarbativi, înarmați cu enorme cuțite de silex, vor tăia fiecărui invitat cîte o halcă. Și berea va curge din două butoaie, în mari căni de zinc. O, ingenuitatea voastră mi-era apropiată. Am fost și eu asemenea vouă. Poate că mai și sînt. Cu toate că anii mi-au inoculat prea multă otravă. Cînd în sfîrșit descinse, colegul parizian refuză indignat toate casele oferite. *Et surtout pas de réceptions. Je les emmerde. Wie sagt man in Deutsch emmerder ? Wedding, oui plutôt. Des clochards des putains, enfin.*[24] A cerut o mansardă fără baie, fără telefon. Și-a dus acolo cufărul mare de lemn. Și nu l-a mai văzut nimenea. Un prieten evreu ce lucra la o mare agenție de presă mi-a spus peste cîteva luni despre colegul parizian, că aranjase discret la Bancă să i se trimită lunar banii undeva în Elveția. Și că mansarda din Wedding stătea goală. Îl chema Jean-Paul sau Jean-Richard sau Alain. Nu mai țin minte bine.

PÎNĂ CÎND

Dintre toți cei ce-au încercat să înnebunească
unii înnebuniră cu-adevărat — era în Wedding
seara tîrzie cu amestec de venetici și cuvinte germane —
băutura curgea meschin, brațele se dublau

în penumbră cu înlănțuiri de sunete reci —
prostituate bătrîne pîndeau singuratice
același dramaturg nihilist venit din Paris
ca să studieze probleme sociale — era undeva
și un tînăr librar erau și soțiile turcilor
și medicul persan care propovăduia o religie nouă
și toți își spuneau *pînă cînd ?*
pînă cînd
începură a nu se mai distinge unii de alții
pînă cînd fiecare și-a găsit steaua lui
pînă cînd a venit moartea și mașina poliției
bandajînd cadavrul cu sirena-i albastră.

XXIV

Bătrînului baron i-au murit trei frați în război. În fiecare an face trei călătorii în trei țări ca să le vadă mormintele. Cînd ne întîlnirăm întîmplător în Tiergarten și ne-am plimbat cîtva timp împreună, mi-a spus că la viitorul lui mormînt nu mai are cine să vină. Cuvintele sunau îndepărtat și pustiu. Fără tristețe. *Kann keine Trauer sein* [25] — cînta Gottfried Benn. Iubite domn, cu îl vedeam adesea. Și în adolescență eram într-o iarnă pe Havel. Patinam. În depărtare văzui doi tineri domni pierind sub gheață. Cînd am ajuns era mult prea tîrziu. Unul din ei se numea Georg Heym. Toți au murit singuri. Bătrînul baron era originar din Ostpreussen. Unul din strămoșii săi fusese pe la 1200 mare maestru al cavalerilor purtători de spadă. Odată luptînd într-un cîmp mlăștinos se înecase cu cal cu tot. Singur. A fost cîndva și un castel. Încet, încet a intrat în ceață. A rămas doar o enormă legătură de chei care se mai aud sunînd undeva. Ce va rămînea însă după ce va intra în ceață și bătrînul baron ! Doamna pe care am cunoscut-o la concert mi-a spus că va rămînea un testament straniu. Și că mă va duce odată într-un splendid apartament la etajul al doilea al unui masiv *Backsteinaltbau.* [26] Acolo printre mobile biedermeier, porțelanuri de Meissen, miniaturi vechi cu rame de fildeș și sfeșnice de argint, îmbătrînește singură o fostă actriță. De treizeci de ani scrie în fiece dimineață aceeași scrisoare. Iar seara o aruncă să ardă în cămin.

BĂTRÎN ȘI SINGUR

Bătrîn și singur toamna umblînd prin oraș
bătrîn și singur... femeia copilul cîinele...
femeia a îmbătrînit cu altcineva, cîinele
îmbătrînind a murit, copilul singur
nu s-a născut niciodată... pe străzi vîntul și soarele
bătrîni și singuri... flașnetarul bătrîn cu un singur
picior... prostituata bătrînă și singură...
cineva într-un cimitir cîntă o melodie
bătrînă și singură... capul se clatină gol
cu o singură amintire bătrînă, copacul
se clatină, idiotul din reclamă se clatină,
orașul plin de lume se clatină... mulți, mulți
singuri... tineri bătrîni... toți toate
bătrîni... bătrîni și singuri...

XXV

Pe toate străzile întîlnesc dimineața și seara măturători turci. Numai pe Bundesallee în dreptul micului parc măturătoare e o doamnă. Ochi tulburi. Gesturi neașteptate și abrupte. Replici către un interlocutor imaginar. O, și eu care am cunoscut întregul *beau monde* literar al orașului. Adesea fără a fi cunoscut de nimenea. Ceea ce mi-a permis să pot asculta în liniște Bach la Kaiser Wilhelm — Gedächtnis Kirche fără teama de a fi văzut de cineva. Sau la Dahlem să petrec ore în șir prin sălile consacrate fla-

manzilor. Tot astfel la muzeul de artă modernă aveam totdeauna cu mine un mic *spray*. Cu el impregnam pantofii cam scîlciați ai unor colaje. Apoi mă retrăgeam cu cîțiva metri și contemplam încîntat. Am încercat să și teoretizez procedeul într-o emisiune radiofonică, vorbind despre *contemplarea activă*. În ultima clipă însă emisiunea fusese contramandată. Redactorul n-a mai răspuns la telefoanele mele. Se declanșa un mic magnetofon reproducînd o formulă ininteligibilă. Banda era cam uzată. Dar poeții. Cred că mă vor fi uitat pînă și aceia dintre ei care-și dregeau glasul semnificativ. Cînd toate locurile erau ocupate, stăteam fumînd pe malul canalului și așteptam răbdător. Pantofii vechi, sînt însă convins că-mi păstrează o amintire frumoasă. Ca și doamna ce mătura prin micul parc lîngă Bundesallee. O, de cînd nu-i va mai fi spus nimenea seara : *Wie geht es Ihnen, gnädige Gräfin !*[27]

ARS LONGA

Geniu administrat riguros... ierarhii castele umbre chineze... cuvintele laminate se alungesc și devin fluierături... altele sînt expuse în lăzi de gunoaie printre care se-arată bătrîni goi și hidoși ori fixate în cuie mari pe panouri laolaltă cu cîrpele... cuvinte semănînd cu pantofii uzați ai colajelor, poeți semănînd cu pantofii uzați ai colajelor editori, profesori, mentori, redactori, admiratori... o, angoasă a pantofilor uzați care se aud șoptind prin muzee că poetul cel mai de seamă al Berlinului e măturătoarea nebună din Bundesallee care vorbește cu frunzele moarte și nu scrie niciodată nimic.

XXVI

Noaptea *die Strassenkünstler*[28] cu tarabele lor pe Kurfürstendamm. Cojoace de oaie murdare. Lumînări sau vechi felinare cu gaz. Tămîie arsă. Nu voi uita acel tînăr care i-a oferit iubitei sale un splendid colier de sîrmă ghimpată. Surîsul ei suav. Și gura ca florile plantelor carnivore. Soția unui bogat om de afaceri venea întotdeauna să cumpere stupidități ca și cînd ar fi avut un canon. Căci doamna știa prea bine că masca improvizată de studentul negru, din mucava, n-avea nimic comun cu arta africană. Sau că pretinsele zeități incașe vîndute de tinerii peruvieni erau mulaje stîngace făcute de ei înșiși într-o mansardă din Neukölln. Burghezi reținuți interesîndu-se de picturi. Pînze grobiene lucrate în serie cu vopsele de automobil. Era un comerț generos și absurd. Și eu eram unul din spectatorii lui habituali. Respirînd lacom un aer de libertate și nonșalanță tembelă. Bîlci, mascaradă spectrală. *Abendland. Länder des Abends*[29]. Oamenii aceștia au pierdut una din dimensiunile existenței : sensul suferinței umane. E oare mai bine ? Nu, spune un fost funcționar la telex, care și-a pus în loc de căciulă un cap de bebec împăiat. E mai bine să vinzi bijuterii făcute din cuie și centuri de cînepă. Odată zării însă un băiat blond și subțire stînd cu o mapă neagră pe genunchi. Avea cîteva zeci de excelente desene în creion și în tuș. Le oferea cu cîte două sute de mărci. Trecuseră zile în șir și nu vînduse nici unul. Totuși, lucru ciudat, prezența lui fusese remarcată. Mai mulți cunoscuți mi-o spuseseră. Tînărul era norvegian. După vreo săptămînă a venit un personaj cumpărîndu-i întreaga mapă. Și invitîndu-l să debuteze cu o expoziție la Los Angeles.

COSMOPOLIS

Tîrziu... ochi crispați... melancolii metalice... spații...
hai să cîntăm un cîntec de insomnie
Berlinului Occidental...

hai să urmărim cariera nocturnă a cîinilor
ce dau tîrcoale omului-sandwich, să rîdem
în hohote prin sinuoasele pasaje subterane
şi prin pivniţe unde vietăţi clandestine se-adună
destine şi clanuri mici, firave, anemice...
Doamne al tuturor stăpînirilor, îngăduie
să ne punem singuri cătuşe căci nimenea
nu mai ştie de noi şi nu ne mai vrea
drept supuşi... iată e foarte tîrziu,
iată o mie de bufniţe cu ochi albaştri-ntunecaţi,
cineva plînge sau poate murmură o apă freatică
nu prea adînc undeva şi parcă bat tobele
unor execuţii himerice... fără morţi
fără victime fără călăi... măsura timpului
o dă o ruină dar timpul nu se măsoară
timpul trece în ochii supraetajaţi
care nu se închid niciodată... în sine însuşi
curgînd se întoarce mereu... şi noi magnificii
înalţi şi singuri lungi şi singuri albaştri şi singuri
în acest foarte tîrziu cîntînd guturalul
dezacordatul pustiul cîntec de insomnie
Berlinului Occidental...

XXVII

Vîntul vine dinspre Europa Center. Semn că se lasă frigul. Pe Bundesallee lîngă podul aerian un cîine mic şi negru aleargă după o bucată de ziar purtată de vînt pe trotuar. Cînd ajunge în dreptul meu mă aplec şi prind crîmpeiul de hîrtie tipărită. Cîinele mic şi negru mă latră furios şi fuge. Desfac şi netezesc bucata de ziar. Ca pe o scrisoare a nimănui. Ca pe un straniu mesaj. Nu-mi dădeam seama cine mi-l adusese, vîntul sau cîinele. Oricum era binevenit. Şi începui să citesc. Se relatau lucruri abominabile. În depozitul unei mari edituri se adusese primul transport din noua carte ce urma să fie lansată. Se aştepta un succes de presă neobişnuit. Autorul, un cunoscut

prozator, abordase o formulă cu totul nemaiîntîlnită. Ediţia era ultima expresie a eleganţei poligrafice. Se utilizase la tipărire un Garamond de comandă specială. Ca şi soluţia de celuloid a supracopertei. Ca şi hîrtia *mit dem echten Wasserzeichen*[30]. Şi tuşul. Şi criticul întrebuinţat la scrierea avantcronicii. Dar cînd totul era gata se petrecu un fenomen menit să spulbere orice iluzie. Impresarul venit într-o dimineaţă să ridice tirajul fu sesizat de un miros particular. Era ceva greu de definit şi se simţea adiind dinspre locul unde se depozitaseră volumele. Stăteau clădite, gata ambalate în mici pachete de cîte zece exemplare. Impresarul se apropie însoţit de şoferul camionetei care urma să le transporte la principalele librării şi la aeroport. Luară unul dintre pachete şi-l desfăcură cu grijă. Mirosul deveni mai insistent. Aproape insuportabil. Cărţile păreau alterate. Culorile copertei băteau în galben. Se muiaseră filele. Se lipiseră între ele ca o materie gelatinoasă. Ediţia era compromisă iremediabil. Au fost alertaţi editorul şi lectorii principali. A venit desigur şi poliţia. Şi farmacistul editurii. Erau aşteptaţi dintr-o clipă în alta şi esciştii. Cînd în sfîrşit sosiră... aici textul se întrerupea. Ajunsesem la marginea ruptă a bucăţii de ziar. Şi astfel n-am izbutit să mai aflu deznodămîntul întîmplării.

SPAŢIU NEUTRU

...o găleată cu var şi o pensulă... nevoie de-a scrie pe zid
nevoie de dur, de materiale solide, nevoie de vertical...
hîrtia nevertebrată se-ntinde silaba se-ntinde
sensul se-ntinde... totul ca plaga orizontal... totul
se culcă şi cade... noroi şi frunze moarte
în toamna cu un singur ochi... totul murdar...
epigonul gravid îşi naşte fără durere maestrul
orizontal între patru pereţi, orizontal şerpuieşte
printre formule ambiţia arivistului galben şi suprafaţa

dizolvă reliefuri şi nume... însingurat într-un spaţiu neutru
îţi surprinzi singur cuvintele cum alunecă noaptea
pe abstracte metale risipindu-se, căutîndu-şi alt grai
şi un soare invers din pămînt te învăluie
în mantia tagmei *Vanitas Aurea* şi un frison
te cuprinde, străinule care scrii versuri hidoase
ca nişte păsări cu dinţi.

XXVIII

Cînd mă voi înapoia la Athena, îmi spunea prozatorul grec, voi scrie o nuvelă de dragoste. Am cunoscut în Kreuzberg un zidar cipriot care iubea o vînzătoare de prăvălie. Povestirile lui semănau cu o nuvelă de Lampedusa. Vînzătoarea e berlineză şi are cu zece ani mai mult decît el. Şi zidarul povestea că atunci cînd e singur îl părăseşte memoria. Totul devine ireal sau absurd. Ceasurile petrecute cu ea îi apar uneori ca simple dorinţi ale sale. Alteori i se par întîmplări visate ori întîlnite în cine ştie ce film. Dragostea lui se îngîna cu uimirea şi spaima. Şi cum era mic de statură şi mai degrabă urît, începuse a bea. Prozatorul grec avea pentru compatrioţii lui o afecţiune posomorîtă. Şi frecventa prin cartiere tavernele lor. Dar acestea sînt lucruri prea înduioşătoare. Noi ne vom duce la *Bal-Paradox*. Şi de acolo cu maşinile în Grunewald, după miezul nopţii, tîrziu. *Sex-Party*. Pe malul unuia dintre acele lacuri din pădure, nu mai ştiu care, e o plajă. Nisipul ei dă frisoane femeilor. Noaptea cînd cade bruma. Vine şi pictorul suedez. Cel ce-şi unge iubitele cu untură de focă. *Unglaublich reizend*[31]. Şi amicul său bun *der Geschäftsreisende*[32], care şi-a cumpărat de la un magazin de specialitate, pentru asemenea ocazii, un pieptar din blană de lup. Cînd se luminează de ziuă încep a cădea stele. Stele de aramă desprinse de pe buzunarele de la spate ale pantalonilor. Şi fiecare stă cu femeia lui numărînd stelele.

LOVE HOBBY

...să iubeşti o femeie cu pantaloni galbeni o maşină desăvîrşită de făcut dragoste fără dragoste fără identitate fără vise... să iubeşti fără... să iubeşti cu... să iubeşti după ultimul număr din *VW Liebe* la Wannsee noaptea înnebunit de păduri şi de amintirile unei pierdute aureole barbare încercînd să fii altul să fii dintre cei coborîţi sub armele lui Erik cel Roşu cînd femeia sgîria copacii cu ghiarele... să stingi farurile şi să iubeşti o superbă dansatoare de plastic Pygmalion &. Co. să iubeşti *Pop* sfîşiind salopeta de piele neagră noaptea cînd vine roua şi luna ajunge la ultimul *Sexy-Show* în apele lacului şi pletele tale se tîrăsc pe nisip ca franjurii Yves Saint-Laurent... franjurii stelele o femeie cu franjuri galbeni şi cu cinci stele o femeie cu faruri galbene şi cu cinci stele... o femeie o singurătate o dragoste o maşină cu gînduri galbene
şi cu cinci stele.

XXIX

Începe să-mi displacă Ionescu. Deşi am fost primul său regizor german. Dar în ultima vreme e tot mai urmărit de moarte. Nu e atît o obsesie metafizică devorantă. E mai degrabă o spaimă burgheză. Un frison meschin. Visceral. E ca o mătuşă bătrînă şi bogată mereu mai îngrozită de nepoţii care-i pîndesc moştenirea. Cel ce-mi vorbea astfel era un om de teatru pe care-l întîlnisem într-o familie. Înalt, frumos la cei patruzeci de ani unde ajunsese, bogat. Era director de scenă la un teatru cu vechi tradiţii. Registru generos. Îşi adusese din Malaya o fată stranie. Umbla prin Tiergarten cu un ozelot îmblînzit. Pe Havel conducea o splendidă şalupă ce imita navele vikingilor. Cărţi, discuri, cîteva desene de Kirchner. Totul e moştenit, îmi

spunea. În ce mă privește, n-am agonisit nimic. Lucrurile agonisite îți cenzurează libertatea. Între tine și ele se creează un fel de promiscuitate sentimentală. Nu le mai ești stăpîn. Devii ruda lor... Nu le mai utilizezi, ci le întreții. Și eu sînt prin excelență un consumator. Pînă și în artă interpretarea ei nu e decît forma superlativă a consumului. Ceea ce cred că și fac. Din timp în timp îl mai întîlneam. La un bar cu frumoasa lui malayeză. În Europa Center. La vernisajul Chagall. Apoi luni de zile nu-l mai văzui. Tîrziu la o elegantă recepție în Schloss Bellevue am reîntîlnit un om palid, arătînd cu zece ani mai în vîrstă, slăbit, ridat. Era singur. Malayeza plecase în țara ei. Omul vorbea cu voce obosită povestindu-mi despre gravul accident de mașină pe care-l avusese cu luni în urmă. Stătuse mult prin spitale. Părea învins. Îmblînzit. Și nu mai vorbirăm despre moarte. Cu toate că începuse a lucra la una dintre ultimele piese ale lui Ionescu.

UNDEVA ÎN ÎNTUNERIC

Și în cele din urmă ziua se duce tîrînd după ea
undeva în întuneric un amalgam de senzații și gesturi
cuvinte spuse imagini acte reflexe gînduri un dialog
cu un necunoscut cu un vecin sau cu o persoană
imaginară — o idee care ți-a fulgerat o clipă
cînd ai văzut gazeta automobilul vitrina sau cîinele —
tîrînd după ea ceea ce crezusei că vei face și n-ai făcut
dar și tot ce-ai făcut ce-ai primit ce-ai dat sau
ai fi vrut să dai și nu vei mai da niciodată —
ziua se duce și tu nepăsător și lucid proiectîndu-te
grandios în propria ta oglindă, gonind pe iluminate
bulevarde și luînd în faruri picioare frumoase și
urîndu-i mecanic vecinului o seară plăcută și
coborînd la *Big Eden* sau la *New Eden* sau la *Old Eden*
ești bucuros că ziua se duce tîrînd după ea
în cele din urmă întregul balast și totul

sună frumos numai acel *undeva* nu poți să-l uiți
acel *undeva în întuneric* unde te-așteaptă
în cele din urmă toate lucrurile cu care ziua se duce
tîrîndu-le după ea.

XXX

Revin acasă noaptea tîrziu. În clipa cînd îmi încui ușa pe dinlăuntru se declanșează un aparat. O voce neutră și ..tedă reproduce mesaje succinte ale celor ce, în lipsă, ma căutară la telefon. Cînd înotam vara în piscina din micul parc al hotelului, aceeași voce mă anunțase că vine furtuna. Era un alt aparat. Altă acustică. Numai vocea era aceeași. O auzeam la automatele cu țigări, fructe și ..ere. La intrarea nocturnă în parc. Îmi vorbea în hol despre noul hotel balnear de la Palma de Mallorca. Îmi dădea cotidianul *Bună dimineața* de aluminiu. Mă obișnuisem cu timbrul ei care părea al unui tenor de ireproșabilă fabricație. Și totuși mă mai întrebam uneori cui îi va fi aparținînd. Dar odată întorcîndu-mă din oraș după miezul nopții am luat liftul și am rămas încremenit undeva între două etaje. Îmi dădusem numaidecît seama după faptul că ușile nu se deschiseseră automat ca de obicei. Stăteam în celula metalică hermetic închisă. Erau aproape ceasurile două. Apăsai crispat pe butonul roșu unde scria *alarmă*. După cîteva clipe în interiorul liftului izbucnește aceeași voce : *Bleiben Sie ruhig. Ich komm gleich*[33]. Așadar vocea era într-adevăr a cuiva. A cuiva care va veni îndată. Cum însă și pe unde ? Pe cînd mă gîndeam privind absent spre ușa încremenită, aud dintr-odată un sgomot ușor îndărătul meu. Mă întorc și văd că peretele din spate se trage în lături. O altă ușă se deschide. Și în cadrul ei apare un personaj într-un larg și lung halat de baie. Era o femeie. Avea umeri de atlet și ceafă de taur. Fața cu trăsături estompate era dominată de ochelarii enormi cu o

ramă groasă de baga. Poftiți, domnule, zise invitîndu-mă în celălalt lift a cărui existență n-o bănuisem. Și abia cînd ajunsei la etajul meu îmi dădui seama că era aidoma cu vocea pe care o auzisem de atîtea ori.

LABORATORIUM MAXIMUM

Butoane și cifre aparatură desăvîrșită *LEBENSAN-*
LAGE...[34] un amplu și complicat
tablou de comandă... apăsînd pe butoane vorbești și ți se
vorbește apăsînd
pe butoane adormi apăsînd pe butoane ți se arată o sută
de profeți
de profesori sau clowni apăsînd pe butoane alergi și zbori
iubești și scrii ești iubit ești trădat primești vizita
necunoscutului
care-ți aduce mesajul bun sau funest apăsînd pe butoane
gîndești
imaginînd mereu alte și alte butoane... dublul triplul
neistovitul unicul
joc apăsînd pe butoane poetul scrie un *Hörspiel*[35] apăsînd
pe butoane sau
lăsîndu-se apăsat își cîrpește la coate haina nouă cu piele
de capră
își lasă barbă și merge să protesteze la restaurantul în
formă de peșteră
unde *The White Horse* costă o sută de mărci.

XXXI

Imensa navă plutește înainte spre același ideal *NICĂIERI*. Dar eu nu sînt decît un pasager de ocazie. E tot mai aproape ziua cînd o șalupă va trebui să mă ducă la țărm. Cum îi spune acelui țărm ? Marele înaintaș îl numea *sărăcia, nevoile, neamul.* Acolo e unicul spațiu unde toate

sînt ale mele de drept. Chiar dacă în realitate nu le-am avut și poate nu le voi avea niciodată. Aici pentru puținele zile pe care le voi mai petrece a început numărătoarea inversă. Și totul sună a rămas bun. Îndelungata mea aventură pe această corabie începe a mi se părea de pe acum tot mai neverosimilă. Un epizod fără precedent. Sînt dintre geții ajunși la Roma tîrziu. L-am văzut pe Symmachus deplorînd dărîmarea altarului păgîn al Victoriei. Pe Rutilius Namatianus beat subt portic în grădina proconsulului. Și într-o dimineață cețoasă am îngenuncheat printre mulțimea din For așteptînd zădarnic să ascult cuvîntul Sfîntului Ambrozie. Întîiele cete de heruli fraternizînd cu patricieni decăzuți. Fecioara smulgîndu-și veșmîntul de purpură în timp ce falșii arhonți strigau *Ave, Diva, Luxuria !* Cei veniți din Antiochia, din Lybia ori coborîtorii din Nord. Și iată acum încep a mă întoarce. În mine însumi. În destinul meu. În steaua mea. Dar nu uitați că am fost unul din voi. Și că dintre sufletele mele unul rămîne cu voi plutind mai departe. Căutați-l în oglinzile voastre somptuoase. Cărora chipul vostru singur nu le mai poate fi de ajuns.

IARNĂ STRĂVEZIE

Iarnă străvezie fără zăpadă, păsări de zi
și de noapte, brazi de Crăciun, artificii — nu vei găsi
niciodată undeva în vreo țară această liniște grea
și-această reconfortantă amnezie. Orașele
stau închise hermetic lăsînd călătorul să lunece
pe carcasa de sticlă, asemeni fluturilor nocturni —
dar tu n-ai venit ca să vezi ci să uiți,
să rămîi suspendat luni de-a rîndul
între necunoscute hotare unde oamenii nu ajung
decît rareori noaptea și pentru prea puțin timp —
și de aceea piatra ți-a fost de ajuns — spațiul
aurul risipit pretutindenea singurătatea tăcerea
pe fondul sonor al unui vuiet surd neîntrerupt

și tu între toate măsurîndu-ți viața
pe jumătate trecută — o viață poate nu pe de-a întregul
a ta, poate că o parte din anii duși i-ai fi trăit
cu totul altfel dar acum e mult prea tîrziu.
Clopote. Pastorul suedez oficiază în biserica învecinată
în parcul din spatele casei coboară trei corbi
și tu te gîndești la plecare cu inima strînsă
ca și cînd pe un elegant transatlantic ai privi
cum se-apropie țărmul. Dar țărmul ești tu
cu toți bătrînii tăi cu toate pădurile și mormintele tale
de-atîtea ori jefuite — nu mai rămîne decît
o suită de forme, tipare oarbe în care torni mereu
o ciudată materie, tot ceea ce porți cu tine
oriunde te-ai duce — tot ceea ce-n alte graiuri
nu se poate rosti.

XXXII

Aici sfîrșește cartea mea. Poate caligrafia ei nu e perfect convenabilă. Mai mult ca oricînd îmi dau seama acum la sfîrșit că sînt un personaj primitiv și ingenuu. Bîntuit de credințe vechi și de duhuri. În ciuda înfățișării și graiului rămîn subt aceleași zodii de totdeauna. Și cred că nimenea nu are motive să mă iubească prea mult. Nu știu cum vor fi alții. A venit odată la mine un poet revoltat și magnific. *Du déjà lu, du déjà vu* — erau refrenele sale. Expresia admirației și invidiei mele a primit-o cu binevoitoare indiferență. Dar după ce a băut cîteva pahare de vin a început a se văieta și a scînci. A scos din buzunar un mic volumaș și l-a rupt. Și mi-a spus că în fond cu toții sîntem inutili. Că afară se întunecă. Librarul în cele din urmă n-a reușit să vîndă studentului care-i dădea tîrcoale cartea unui avangardist italian. Și mi-a spus că poate aiurea, la popoarele necunoscute. Sau poate cîndva în viitor. Eu însă cu rînjetul meu primitiv și ingenuu, spun că și azi. Și poate că nu mă înșel întru totul.

Westberlin, 1972—1973

EPILOG

Am scris oblic am scris între *DA* și *NU* am gravat
indescifrabile rune. Singurătății voastre
i-am dat propriul meu chip dar poate că voi nu veți ceti
niciodată aceste inscripții și va veni iarna
lungă cu statuile ei. Mai departe — nu ascultați de nimenea ! —
mai departe e alb. Arahnidele-și țes
în jurul stelelor pînza, popoarele-și trec unul altuia
rînd pe rînd nebunia și umbrele lor
și gnomi invizibili mișună aprinzînd felinarele
pe care vîntul le stinge mereu.

Note

1. Mă trag dintr-o falsă Narragonie
2. Meditație transcedentală
3. S-a dus totul pe apa sîmbetei, s-a isprăvit
4. Vechituri
5. Stăpîna
6. Organizație care are scopul de a ajuta oprimații din țările cu regim dictatorial
7. Construcție veche
8. Călăreț burtos
9. Lumea a treia
10. Omul trăiește nu numai cu pîine
11. Pe termen nelimitat
12. Pustiul și cul stigmatizat
13. Scoaterea din casă a obiectelor care nu mai sînt necesare
14. Muncitori străini
15. Pod aerian
16. Ajutor de dezvoltare: se face încă prea puțin în această privință
17. Poezii lingvistice
18. Greșeli de tipar
19. Intelectuali de stînga
20. Academia de arte
21. Obiect. Întrebuințare semnificativă Acrylglas
22. Nu Saint Germain-dés-Pres. Poate Wedding. Dar...
23. Părerea bună pe care francezii o au despre ei înșiși a contribuit totdeauna mult la ascendentul lor în Europa
24. Și mai ales nici o recepție. Mi-e silă de ele. Cum se spune în germană emmerder? Wedding, da, mai curînd. Vagabonzi, curve, în fine
25. Nu poate fi nici o tristețe
26. Edificiu vechi din cărămidă
27. Ce mai faceți, stimată contesă?
28. Artiști de stradă
29. Apus. Țări ale înnoptării
30. Cu semnul veritabilității
31. Nemaipomenit de atrăgător
32. Comis-voiajor
33. Stați liniștit. Mă întorc imediat
34. Instalație pentru viață
35. Teatru radiofonic

[POSTUME]
CICLUL — FĂRĂ TITLU — DIN REVISTA „STEAUA"...
(1984—1985)

I

Întunericul a venit de la Nord — tăcuți frisonează în ceață
caii de bronz simțind cum alunecă-ncet pe spinarea lor verde
mîngîindu-i o mînă străină, o mînă mare și rece — și tu ieși
singur pe Ring tîrziu și vezi zilele rămînînd în urmă
laolaltă cu frunzele pe care le calcă-n picioare necunoscuții
și vezi umerii cenușii printre care-ai trecut, pietrele
adormite în vaduri, convoiul de călăreți... toate-au avut
odată un nume, au fost ale tale și nimenea n-ar fi cutezat
să se îndoiască de Steaua ta... chiar dacă înțelepciunea și cumpătul
ți-au lipsit și din vreme în vreme cerceiat de febre intermitente
cîntai risipind silabele pe un portativ delirant
sau urcînd nebun prin vechi turnuri făceai clopotele să bată
înspăimîntînd și gonind mîndra, înaripata faună a cugetării
și tainei, tulburînd gîndurile întoarse asupra lor însele
cele mai presus de cuvînt cărora nu le priește decît tăcerea
și modulația *con amore* a vîntului de Noembrie —
chiar dacă, brutal cu ingenuitate, ucideai fără milă
șobolanii albi ce-și făceau cuib în craniul bufonului de la Elsinor
și îngînai glasul gărzilor ce strigau sus, pe ziduri, în negură

orele nopţii în timp ce marea vuia posomorîtă la ţărm
cerînd cruci pentru adormiţii din cimitirul ei rece — chiar dacă singur
te lăsai să aluneci căzînd atît de jos uneori încît mulţi
crezură că nu te vei mai ridica niciodată (unii plîngîndu-te,
alţii încercînd să te-ngroape înainte de timp) totdeauna umblînd
întunecat prin spaimele altora, nesocotind vîrsta oamenilor,
tristeţea lucrurilor, hotarul împărăţiilor moarte — semnul era
întotdeauna al tău, cuvintele erau ale tale, numele date
trădau dorinţa ta de-a stăpîni de-a trona peste o mare şi strălucită
monarhie himerică — şi-acum pe vreme de noapte, de teamă, de vînt
superb, o coroană apusă. Zeiţa căreia îi slujeşte îşi pierde
mereu mai implacabil închinătorii, templul se adună în sine,
se face mereu mai mic, pe sub coloanele lui erodate de vreme
înnoptează vagabonzi fără căpătîi, păsări mizerabile, cuvinte putrede, frunze
cîte-un beţiv întîrziat încearcă din vreme în vreme să cînte
dar glasul sucombă într-un horcăit sugrumat
şi toţi adorm în timp ce vîntul le spulberă din memorie cele din urmă
rezidii de amintiri.
Numai bătrînul Olimpian în fotoliul său
de aramă coclită stă surîzînd impasibil oferind generos tuturora
umilitoru-i exemplu. El care-a fost totdeauna de bronz ştie că ploile
vin spălînd totul : praf, excremente de păsări, comentarii subtile —
şi burghezul trece privind admirativ şi spunîndu-şi că nu se va naşte
niciodată un al doilea Goethe. Picioarele umblă căutîndu-şi zădarnic
un cap, pasărea moare strigîndu-şi singură numele,

stelele cad —
pe capota automobilului negru creşte steaua din fruntea
boului Apis — tîrziu, prea tîrziu, coroana apusă se lasă încet
alunecînd într-o parte cînd mîna străină coboară asupra ei
mîna mare şi rece sub care tăcuţi frisonează în ceaţă
caii de bronz şi tu singur pe-acest bulevard circular al Vienei
spui *Noapte bună* poeţilor.
Ci unde sînt oare poeţii ? O, vîntul cel negru
bîntuie lumea lor. Unul şi-a pus capăt zilelor în odaia lui mare
alţii pribegi stau strigînd în hotare streine,
călugăriţa s-a stins solitară în satul din munţi — ploile
pasc pe mormîntul ei iarba, vestala arzînd de vie la Roma, ascetul sfîrşi
în apele-acelui fluviu ce-şi poartă dealungul Parisului coada lui
de păun cenuşiu, iar supravieţuitorii plutind în Arca lui Noe
lansează mereu de pe punte păsări-roboţi ce-şi iau sborul
şi cad. Nici o tristeţe, nici o plîngere, nici un regret : amurgul şi-atît.
Cailor de bronz le-au fugit călăreţii sau poate că vîntul de noapte
i-a ucis cu săgeţile lui. Cu atît mai bine. Treci în tăcere, profită
de-nfăţişarea ta perfect plauzibilă şi-nvaţă să dormi fără vise
ascunde-ţi sufletul primitiv şi încearcă să uiţi orice frîntură de cîntec
vinul, iubirile, moartea toate reclamă de-acum înainte tăcere. Lasă cuvintele. Taci.
Să nu tulburi ritualul bătrînei care hrăneşte
în Volksgarten corbii.

Wien, 2.XI.1976

II

Viena barocă palatele ei de argint înegrit cenuşă şi aur —
între un gînd şi altul rămîi suspendat căutînd zădarnic un reazim
dar reazimul nu e de piatră — tăcută se insinuează printre silabe
melancolia emblemelor. Dormi şi totuşi nu dormi nu eşti nici trist
nici ameţit nici singur — cine sînt oare prietenii străvezii
care-ţi toarnă mereu în pahar această licoare şi cît timp vei bea-o
fără să cazi ? Pasărea strigă sus în Platanul bătrîn
o chemare şi parcă rosteşte un nume pe care-l ştiusei cîndva
cred că şi tu l-ai purtat uneori şi iată că nimeni
nu mai răspunde azi auzindu-l — sau poate că nu-l mai aude —
semnele ard în afara memoriei, urmele duc înapoi
ceasul din turn numără orele-ntoarse cele ce vin dintr-un vis
născut la răspîntia ţării ce-a fost cu ţara ce n-a existat
niciodată — paşii pînă şi ei se retrag în orbita unui vechi şi fastuos
labirint. Galben. Lumină frunze lanţuri vagi nostalgii toate aprind
ruguri galbene — un rar privilegiu îţi pare să arzi în flacăra lor
şi să vezi printre şerpii de piatră ai stemelor aurite cum se înscrie
posomorîtă stema ta de lemn. Galben şi negru. Grilajul închide-n grădini
o menajerie feerică unde se văd printre gratii înalte felinele dormitînd
toropite de soare în timp ce îmblînzitorii extatici dansează
cu umbrele lor — din vreme în vreme sticla se abureşte de lacrimi

cu toate că nimeni nu plînge iar alteori un surîs rătăcit
transpare alunecînd prin văzduh în amintirea chipului
care-l purtase cîndva. Dar chipul unde va fi rămas ?
în osuar piroteşte un craniu de fildeş locuit de fluturi şi elfi
în brocartul din vitrina muzeului se alină patimi îmbălsămate
peruca o aduce Decembrie — semn că ritualul de taină a fost împlinit
cuvintele-au fost rostite cu aceeaşi voce solemnă ca altădată,
în faţa altarului înstelat îngenunchează văzuţi sau nevăzuţi magii.
Şi tu treci numărînd femeile frumoase cu nefirescul lor obraz alt-Wien
mîngîiat de artizanii Mariei Tereza, uimit de ceafa lor delicată
şi de golul din ochii cenuşii ori albaştri. Ce sînt aceste imagini
şi cine le va răpi în orizontul de gheaţă al formelor unde lumina
şi spiritul stăpînesc în impasabila lor devălmăşie ? Cariatidele
suportă din ce în ce mai greu această superbă arhitectură
bătrînul Atlas adoarme din cînd în cînd obosit de povară
corbii purtaţi de vîntul aspru al estului se-nvîrtesc în văzduh
visînd viitoare carnagii, iar prin oglinzile cu ramă de aur
apar prezenţe streine pe care uitîndu-te-n jur nu le vezi.
Timp condensat în tipare de piatră orgă pietrificată cîntînd
cînd pe sub portalul încoronat trec frunzele moarte
cu glasul lor de metal galben răspunzînd chemărilor tale —
istoria are întotdeauna început şi sfîrşit dar timpul declină
în alte lumi răsărind odată cu stelele, în propria lui neființă
avîndu-şi isvorul... şi linia şerpuind anxios povesteşte ceva neînţeles

cu ghiare negre înălțate spre cer încremenesc copacii
într-o veghe
heraldică, poarta nu se deschide ci totuși trăsura se aude
vuind
prin gangul sonor — dacă n-ai auzit-o ești mort, sufletul
tău
va avea un fatal accident de automobil chiar dacă trupul
va continua să rătăcească pe stradă.
O, sînt atîtea trupuri ce trec
lovindu-se unul de altul fără să simtă, atîtea intacte
anatomii
desăvîrșite obiecte cărora nimenea nu le mai știe rostul —
de-atîtea ori
te va fi umilit strălucirea lor sub lumina îndepărtatei
Sybaris
și-ți vei fi amintit de pădurile întunecate, sălbatice pe unde
stăruiau
strămoșii tăi. Iată aici pînă și arborii învățară disciplina
barocului,
muzica lui contrapunctul savant cînd sub bagheta vîntului
repetă vechiul Concerto Grosso. Vîntul sau moartea sau
pasărea necunoscută
ce strigă sus în platanul bătrîn același nume la care
nimenea
nu mai vrea să răspundă — sau poate niciunul din ei
poate că tuturora li se substituie rînd pe rînd acele
prezențe streine
încă nevăzute în preajmă, întrezărite doar în oglinzi
între galben și negru în palatele unde Noembrie
detronează
ultimul împărat. Și tu treci adunînd frunze pentru
colecția ta
de alchimist obstinat și repeți obsesiv aceste cuvinte vîntul
pasărea
moartea și-ți amintești într-un tîrziu că ești așteptat
undeva
într-un magnific palat — dar nu știi nici cine te-așteaptă
nici unde e palatul nici dacă a fost
sau n-a fost zidit niciodată...

Wien, 2.XI.976

III

Să intrăm mai adinc în această pădure de piatră
căci drumul întoarcerii piere — fecioara înaltă
care-i torcea firul ei salvator doarme demult cu mîinile
încrucișate de piept în catedrală sub lespedea rece —
doar cînd prelatul îngenunchează în fața altarului
pe chipul tăiat în marmoră veche tresare un imperceptibil
surîs.
Doamne, Excelsior, să intrăm să pătrundem mereu mai
adînc
iată se-aprind pretutindeni lumini și întunericul crește
e ca și cînd ai pătrunde într-un enorm diamant
pe-ale cărui fațete șlefuite de două milenii curge
soarele împotriva luminii sau în somn cînd cobori mereu
treptele
adîncite în negru și visezi constelații aprinse. În piatră
se imprimară vocile celor rămași dar graiul e altul.
Mușchiul
alunecă încet cu blana lui verde negru către vest
în timp ce spre miazănoapte se-arată spectrală și mută
calviția zidului. Stelele au o privire pustie și-ncrucișată
de parcă ascultă înspăimîntate descîntecul unui mag
blestemat.
Cineva începe mereu să numere dar curînd pierde șirul
și tace, alții caută o mare iubire sau un destin glorios
pînă cînd se trezesc dintr-o dată în fața aceleiași uși
cenușii
la care nu mai au curajul să bată — și șoarecii mari
cît vițeii
trec liniștiți pe dinaintea lor salutați de bătrînul majordom
al palatului... și cei ce adună mereu îndrăgostiți de
imaginea lor
din vitrinele marilor bănci iată-i seara frisonînd de
singurătate
printre abstracți descendenți, îngroziți la gîndul că aurul
îmbătrînește fără delfin și că moartea e-atît de simplă
nici un plus de confort nici o speranță plătită — te-ntinzi
în pat

şi expiri ca ultimul cerşetor. Poate că mulţi ar dori să se-ntoarcă
anii cuprinşi de regrete pentru ceea ce simt că-au pierdut
fără a şti ce anume alţii copleşiţi de remuşcări, de îndoieli
ori de spaime, cei negri, cei bîntuiţi de origini, fanaticii
comorilor printre care cu pas măsurat se plimbă custozi invizibili
cînd bate vîntul de nicăieri vîntul-vînt cel ce-ngheaţă gîndurile
şi luminează triunghiul din cer cupolele verzi îşi clatină capul
ceea ce-n limba lor înseamnă amurg sau drum rătăcit —
glasuri pornesc dar revin derutate căci nordul e altundeva
steaua priveşte cruciş, muşchiul cu blana lui verde trece
lunecînd către vest în timp ce spre miazănoapte albeşte
calviţia zidului. Încotro ? Oare nu e mai bine
să nu ai unde te-ntoarce ?
Poate şi tu uneori
ai fi vrut să te-ntorci obosit de atîta fatuitate umilit de minciuni
de hotare şi lanţuri mai ales că drumul parcurs, sinuosul,
lungul penibilul drum nu l-ai uitat niciodată
dar e destul să arunci o privire în urmă ca să te-ntuneci
şi să recazi în habitualul mutism. Sate arse fîntîni otrăvite corbi
balaurul căruia de sute de ani îi cresc la loc peste noapte
capetele tăiate şi anahoreţii bătrîni înfrunziţi cu mîini lungi de lemn
căutînd în cenuşă cînd prin albia rîului înaintează tăcuţi
călăreţii ucişi iar cei vii odihnesc în morminte. Aripi şi păsări
niciodată-ntîlnite copite de cai fără cai răsunînd
ca o grindină rămasă în cronici pe care-nvăţaţii
n-au izbutit să le scrie — tăcere multă şi fum te reculegi
în tăcere şi-n fum în tăcere şi-n taină şi speri să intrăm mai adînc
în această pădure de piatră să înaintăm mereu în această
ţară necunoscută în hotarele căreia am pătruns surescitaţi

între lăcomie incertitudine şi presimţiri anxioase să pătrundem
mereu mai adînc urmărind cu înfrigurare grafia
acelor de metal — în oglinzi convexe monstruos se dilată
exasperatul nostru Excelsior şi homunculi cu cap de gigant
se răsucesc în matrice — oglinzi în oglinzi convexe
creşte în oglinzi convexe în orizonturi convexe în celule
în spaime în visuri în îndoieli în iluzii convexe
întunecatul nostru Excelsior...

Wien, 10.XI.976

IV

Deseară-n palatul Auersperg se vor întîlni iarăşi cele şapte coroane
fiecare dintr-o altă direcţie fiecare dintr-o altă lumină apusă
cînd orologiul baronului va bate ceasul ştiut
se vor auzi uşile vor trosni vechile jilţuri va pătrunde curentul
şi cel fără nume de şapte ori va fi iarăşi numit
printre făcliile stinse. Astfel trec anii aripile cresc
apoi uscate se scutură dizolvînd amintiri şi lumină
piatra erodată gîndurile roase de carii bronzul coclit
toate încep a se alcătui într-un craniu gigantic
deasupra căruia coroanele nevăzute se-aşează
de aur de-argint ori de plumb după menire şi soartă
după obiceiuri şi datini după stea şi cuvînt. Cei ce crezură
în piatră stau mîndri în amurg printre vulturi
şi animale de pradă pînă cînd amintirea strămoşilor
începe să apese prea greu şi se nasc bolnavi descendenţii
obosiţi de măreţia apusă umblă întunecaţi blestemînd
invocînd ploile care spală memoria şi miriapozii văzduhului —

noaptea aduce incendii hieratice mistuind fără flacără
formele descîntate se întorc în tipare şi-adorm, gnomii
insinuîndu-se printre palate şi temple îşi cîntă melodiile
lor
antimelodiile lor ce amalgamează aiurea cuvinte şi sonuri
într-un hohot de rîs mărunt şi grotesc — ferestrele
izbucnesc deschizîndu-se deşi nici un vînt nu tresare
bibliotecile cad prăbuşite cu vertebrele măcinate
ca o pulbere albă mişunînd de larve gălbui care devorează
cele din urmă cuvinte. Şi piatra dură trădînd eternitatea
simbolului
sugrumînd în tăcere zoologia heraldică revenind umilă
în implacabilul anonimat al materiei — toate tac
toate încep a se alcătui într-un craniu gigantic
deasupra căruia coroanele nevăzute se-aşează
de umbră, de ceaţă, de fum după menire şi soartă
după stea şi cuvînt.
Şi iată desearä-n palatul Auersperg
se vor întîlni iarăşi cele şapte coroane — dar unde e oare
palatul Auersperg şi cine va fi patronînd conclavul ?
Tu care-ai bătut atîtea drumuri şi-ai stat la atîtea
neîntîmplate ceremonii deprins a te estompa ca un spirit
anticipat
suportînd în tăcere vanitatea prostia şi vidul străduindu-te
doar
întru învăţătură ascunsă — parcă ai auzi uneori sunînd
cheile mari ruginite, paşii ritmînd golul evocator
dinlăuntrul
sau dinafara incintei numele celor nenumiţi
rostite în acustica dupăamiezii cu acel straniu inimitabil
accent... da, îţi vor fi venind în minte de bună seamă
stolurile lungi de cocori plutind înalt în unghi ascuţit
primăvara şi toamna, ajutînd poeţilor să făurească
metafore
pentru trecerea anilor şi cel ce cădea întotdeauna
fosforescent
transformîndu-se undeva jos (sau undeva sus) într-o
giruetă metalică —
acolo în acel undeva Lukas lunaticul îşi înalţă mereu
migratorul portal pe sub care în asfinţit ies iubirile
veşnice

şi toate cele sortite uitării cînd plouă şi frunzele de acant
cresc
actele de bravură durerile sfîşietoare jurămintele moartea
răsucindu-se cu nervurile atinse de incurabila silicoză
estetică —
sufletele derivă în lumina cea fără amurg ceasul baronului
bate uşile se aud şi vechile jilţuri din jurul mesei trosnesc
şi curentul pătrunde izbind ferestrele şi stingînd cele din
urmă făclii...
Poate că ai fi îngăduit şi tu în orgolioasa, inaccesibila
şi fatala incintă căci una cel puţin una dintre acele coroane
de multe ori ţi-a surîs... dar e mai bine să dai totul uitării
şi să-ţi spui că palatul Auersperg e departe şi-afară cad
frunzele
şi e atîta somn şi-atîta aur bolnav încît n-ai mai ajunge
niciodată la porţile lui...

Bucureşti, 7.II.977

V

Cuvintele cîntă linia curbă cuvintele cresc
şi descresc urmărind toate gîndurile ce nu s-au rostit şi
tăcerea
se adînceşte în ceaţă. Ar trebui să fii fericit printre atîtea
inexorabile genii să-ţi cauţi sus în lumina lor rece
demult aşteptatul liman către care din tinereţe plutiră
întunecatele tale aripi — ar trebui să deschizi ochiul
mare şi alb
al lunii diurne cînd nevăzută de nimenea trece învăluind
cu privirea deopotrivă viii şi morţii contemporani sub
domnia ei —
graiul acestor oameni prea bine-l cunoşti — chiar şi
cuvintele
pe care ei le-au uitat şi nu le mai spun cînd îngenunchează
sărutînd muţi tiara Sfîntului Ruprecht şi urma
paşilor lui —

știi muzica sincopată savantă și plină de grație a acestor
violoncele de piatră și partitura solistului cu perucă pudrată
și cu arcuș aurit — cînd se aprind candelabrele în piața pustie
și cele dintîi acorduri răsună ești nelipsit fie și-atunci cînd toamna
cu ploile și călugării ei străbate orașul sau cînd porumbeii
se prostituiază cu umbrele. Zorii te-au găsit nu odată
transcriind obstinat modulații necunoscute, cuvinte și linii
cuvinte și sunete cuvinte și forme tot ceea ce tulbură spiritul
întemeiat în mai multe hotare — și totuși ca și odinioară
te umilesc adesea gîndurile ce nu s-au rostit și înțelepciunea
tăcerii adîncite în ceață. Încătușat între armonii, deconcertat
în singurătatea muzeelor ezitînd între evlavie și apostazie
parcă încerci mereu să reconstitui ceva, să-ți amintești
ceea ce nimenea n-a știut niciodată.
Nimeni sau numai tu ?
Între lucrurile ce cresc și cele făurite se sapă mereu mai adîncă
prăpastia și tot mai mulți încep a visa îngîndurați și nostalgici
la cele dintîi și pornesc în extatice pelerinaje către Țara Sfîntă
a Sfîntului Ruprecht uitînd că nu mai știu nici drumul nici rugăciunile —
în timp ce alții rîzînd gonesc cu farurile aprinse în plină zi
pînă cînd ochii se sting și rămîn doar farurile
luminînd în pustiu. Și tu cînți. Cuvintele cîntă linia curbă, cuvintele
cresc și descresc pe portativul iluminatului Artifex Magnus
fermecătorul de șerpi canonizat în amurg. Cuvintele te înlănțuie
și-apoi iarăși te cucerește o posomorîtă și lungă tăcere.
Despre ce să le cînți acestor oameni care dansează
atît de grațios și de melancolic în jurul lui Baal
încît tu însuți rîvnești uneori la frumusețea dansului lor...

Altădată totul strălucea și sălile prin care rătăcești
erau pline de lume — și geamurile se deschideau rînd pe rînd
lăsînd să cadă pieptănături delicate pentru pieptenul de argint
al Austrului. Sus undeva pluteau șoaptele tăinuite și pline de patimă
așteptînd răsăritul tîrziu al îndrăgostiților morganatici
și tăcuți trubadurii călăreau noaptea printre hoiturile
tîlharilor spînzurați. Unde-ai rămas, sub ce astru mistificat...
Ceea ce vezi pe ecranele acestor fațade nu e decît proiecția
nedeslegatelor gînduri care nu s-au rostit — înaltele
transparentele forme niciodată alcătuite întotdeauna visate —
întru întîmpinarea lor îmbătrînești înălțîndu-te pînă cînd
o tînguire ușoară te escamotează în ceață. Și cuvintele
rămîn tremînd pe deasupra ruinelor unde s-au cuibărit
pulberi rătăcitoare, sălbăteciuni și sburătoare de noapte — cuvintele
cresc și descresc circular printre abstracte schelete de pelerini
printre stafiile dansatorilor printre umbrele chipurilor cioplite...
un glas întreabă : cînd se va deștepta oare din somnul lui greu
Sfîntul Ruprecht ? Iar altul răspunde : închide ochii și dormi.

Călimănești, 13.II.977

VI

Toată toamna a bătut vîntul rău vîntul cel otrăvit
și malefic al Pustei. Trecători cu ochi injectați așteptau seara
prin grădinile publice, păsările cu sborul lor frînt căutau orizontul

actori bătrîni şi uitaţi declamau prin cafenelele Ringului
frînturi din roluri pe care nu le-au jucat niciodată
străzile pline de frunze, de cîini şi de gesturi inexplicabile
şerpuiau derutate şi limba germană vuia în poduri pustii.
Umblai ameţit dormitînd ziua iar noaptea bîntuit de
insomnii
deschideai geamul ce nu mai dădea afară ci altundeva
într-un fel de încăpere enormă luminată de o lună falsă,
uşor brumată plină de perechi nu prea tinere ce se vedeau
plimbîndu-se în tăcere oprindu-se şi-apoi iar reluîndu-şi
plimbarea —
din cînd în cînd bărbaţii păreau a-şi implora partenerele
pînă cînd se auzea răspicat un NU invariabil şi-atunci
pe feţele lor trecea un surîs mutîndu-se pe faţa lunii false
ce-şi arăta o clipă ridurile şi dinţii. Tîrziu cînd isbuteai
în sfîrşit să adormi simţeai şi pe faţa ta cum se aşează
acelaşi surîs
cu masca lui de tinereţe trucată — săreai pe-un cal mare
şi falnic
pornind în galop către casa iubitei
dar casa iubitei era departe.
calul de bronz sforăia nărăvaş pe soclul înalt — vulturi
pietrificaţi scriau cu săbii şi cruci deasupra portalului
aceeaşi blestemată vocabulă NU pînă cînd un val tulbure
îţi răvăşea visele şi-ţi întuneca somnul. Doar uneori apărea
o femeie
sărutîndu-te şi spunînd că te aşteaptă ca şi altădată
undeva într-o gară, în umbra bisericii sau în cartea cetită
demult
şi tu te gîndeai că împreună cu ea ai putea ieşi din
numărul
acelor perechi nu prea tinere care-ţi traversau insomniile
plimbîndu-se în tăcere oprindu-se şi iar reluîndu-şi
plimbarea...
decupai din memoria ta epizoade frumoase aşezîndu-le
în rame vechi de argint sau de fildeş şi te lăsai cotropit
de drogurile dulcege extrase din vegetaţia păroasă
şi otrăvitoare a Pustei. Neliniştea, anii întorşi, cuvintele
tandre

erau vestirea înşelătoare şi nefirească a vîntului aceluia
rău
tulburătorul mesaj al heraldului înaripat şi malefic —
ispita
nesăbuitei speranţe. Arhangheli de lemn aurit se ridicau
însă mîndri
în apărarea virtuţilor tale şi-n cărţile înţelepciunii din veac
numele tău stătea faţă-n faţă cu numele toamnei —
cenuşa
altarelor reci unde îngenuncheasei de-atîtea ori umilit
împăcat pentru totdeauna cu drumul, stăruia pe creştetul
tău
ca o neînduplecată consolare a vîrstei ori un însemn de
distincţie
şi oriunde îţi întorceai privirea citeai pretutindeni acelaşi
NU implacabil.
Şi cifrele curgeau monotone trecîndu-şi mereu
una alteia taina, luminînd în alcătuirile lor căile Domnului
întru a căror învăţătură stătuseşi — ochii necontenit
aţintiţi
asupra tuturor celor ce se usucă şi cad împlinindu-şi
menirea
într-o fastuoasă vecernie căreia clopote fără cuvînt îi
ritmează
cortegiul. Tăceai ascultînd cum paşii tăi deşteaptă ecourile
tot mai sonore mai sumbre ale idealului, nedoritului
Alter Ego
care pleca dînd la toate întrebările, în numele tău,
răspunsuri
ireproşabile şi preţioase — şi în sinea ta spuneai NU acelui
NU unanim
şi-ţi deschideai pieptul cu ascunsă şi voluptuoasă
complicitate
vîntului otrăvit. şi toată fiinţa ta se înălţa tulburată
în întîmpinarea femeii care venea sărutîndu-te
şi spunîndu-ţi că te aşteaptă ca şi altădată.

Bucureşti, 1.III.977

VII

Marc Aureliu coboară în fruntea armatelor către albia
Dunării
călare pe calul său verde aflat printre ruinele Romei
demult îl chemase proconsulul scriindu-i că Marcomanii
se-adună
pîndind la hotare. Noaptea ochii aprinşi ard în pădurile
Istrului
se aud sunînd arme de fier şi galopuri sălbatice
coame roşii de oameni şi cai se învăluie printre arbori
şi cu sgomot sec se frîng în ziduri săgeţi rătăcite.
În aer e un duh de incendii şi jaf, barbarii îşi sporesc
cutezanţa
şi setea de pradă cînd simt moleşită cetatea, cînd simt
că legiunile ei s-au dedat plăcerilor şi desfrîului fără
margini
iar castrul Vindobonei ca o navă fără catarg pluteşte
în deriva pustiului. O, vino, strigară solii, vino, divinule
Cezar,
cu întreaga putere a Romei căci umbra barbarilor creşte
împresurîndu-ne pădurile îşi arată nenumăratele vîrfuri
şi lănci
pe fluviul îngheţat vedem dimineaţa urma iscoadelor
care umblă noaptea fără făclii dînd tîrcoale cetăţii —
şi briza
aduce mirosul de carne arsă întru cinstirea zeilor cruzi
ai acelor războinici...
Şi urmaşul fericitului Antonin Piul
cu ochii încă voalaţi de înţelepciune greacă se ridicase
înnegurat dintre scrierile lui gîndindu-se ca şi altădată
că viaţa se-aseamănă mai curînd cu arta războiului
decît cu dansul şi că primejdia se cuvine să te afle pe
deplin pregătit —
ceru să i se aducă spada şi calul şi-n fruntea armatelor
porni către Nord. Traversînd Alpii înzăpeziţi îşi spusese :

vezi în urma ta abisul duratei şi-n faţă un alt infinit
adu-ţi aminte de cei ce-i îngropară pe atîţia alţii
sfîrşind prin a fi ei îngropaţi şi învaţă
să dispreţuieşti moartea. [...]

Bucureşti, 4.III.977

SIMPTOM

pietre, ziduri, clădiri — şi cel ce nu doarme crede şi înalţă
mereu
acelaşi templu stupid... piramida pentru mumiile falşilor
faraoni
care mor rînd pe rînd şi piramidele rămîn mereu
neterminate
şi oasele sclavilor cîntă, fluieră fluierul piciorului frînt,
ploaia
linge coastele rupte în formă de liră şi se aude o muzică
decolorată,
dinţii cad cînd e grindină iar în craniul surîzător şi-a făcut
cuibul o pasăre roşie care strigă întruna :
NIHIL ! NIHIL ! NIHIL !

LIED

de generaţii cobai
— de-ge-ne-ra-ţii —
moarte fără moarte fără mormînt
dispariţii de sacrificiu în marile
lăzi de gunoaie.
ACUM nu e ACUM
e albul
neutrul
antisepticul
NICIODATĂ

e spațiul imens dintre sălile
laboratoarelor aberante
unde se fabrică
viitorii călăi.

GRAMATICĂ

Toate verbele numai la viitor și toate
substantivele moarte — printre flori de hîrtie
mișună adjectivele harnice culegînd nectarul...
Și muștele invadează gramatica unsă cu miere
excrementînd-o cu alfabetul lor enigmatic
și poetul își linge degetele
ca în vechiul proverb.

MENUET

Cîini ai străzilor fără cîini
cîini ai maidanelor oarbe
noaptea, copilăria, anii liceului...
ninge deasupra unui mormînt
dar e atît de puțin alcool în toate
și sentimentul e singur
și n-are inimă, n-are casă
n-are mormînt — cîini
ai străzilor fără cîini
cîini
ai maidanelor oarbe !

CRISTAL

Un cristal un CRIST al zăpezilor... nu, pentru nimenea,
nu...
poate din nou va veni un frig... platoșă neagră... și florile

cu enorme petale vor ascunde goliciunea săracilor. Mîna
întinsă
va aminti iarăși Bizanțul și capetele lui ușor înclinate
pe umăr
coșmarul iconoclaștilor cînd peste cîmpuri albe gonindu-și
caii
vor răsări crainicii. Și noi cei ce trecem ascultînd solitara
bătaie de clopot la crucea nopții vom face din fețele
noastre măști pentru urmașii care vor fi bucuroși să le
poarte
îndeosebi iarna, în ierni cristaline un CRIST va veni
să aline destinul trădaților... cîntec cuvînt animal coboară
totul... adoarme totul... se-ntunecă totul... în sine...
orizontal.

IMN DE SEARĂ

Unde s-au dus marii romantici germani
și unde s-au dus nebunii ce le stătură în preajmă...
creierele lor tenebroase, în nopți de iarnă le chinuie
vîntul de miazănoapte...
dar tu care rîzi mereu
în propria-ți inexistență adăpostindu-te,
Doamne, cum vei trece iarăși și iarăși în tabăra
mercenarilor fără steag, sîngele neștiut al părinților
picurînd de pe sabia ta. O, dureros, dureros
dur
eros
ros
os
în limba cîinilor
pe maidanul istoric.

VERSURI PUBLICATE ÎN ANII DEBUTULUI LITERAR

— 1913—1947 —

neincluse de autor în volume

LINIŞTE

Linişte-n noapte.
Totu-i de lemn,
luna, luceafărul,
stelele,
stau nemişcate
toate solemn
chiar şi ielele
destrăbălatele
ce cu strigoii îşi schimbă inelele
par ferecate.
Linişte-n noapte
nici murmur
nici şoapte
crinii deschis-au potirul.
Rege nocturn
pe-al bolţilor turn
doarme-n cetate
zefirul.
Linişte-n noapte,
linişte-n suflet,
totul solemn
stă-n nemişcare
inima-mi pare
de lemn.

NEAM NEMURITOR

Ai răsărit în inimă de munţi
Scăldat în doină şi eternitate
Te-a apărat de duşmani ca un frate
Frunzişul des al codrilor cărunţi.

Călit ai fost de-a vremilor noian
Ţi s-a-nereţit înfiorată buza
Ţi-e mamă dulce Sarmisegetuza
Iar tatăl tău e falnicul Traian.

Al vremii gros l-ai străbătut prin fum,
Ai răsturnat din cale-ţi bolovanii
Şi înfruntînd urgiile şi anii,
Spre orizonturi noi ţi-ai croit drum.

De multe ori urgia a-ncercat
Să te înece şi să-ţi piardă firea
Dar ai sfărmat în tunet uneltirea
Neam de eroi, neam binecuvîntat.

Al lumii cer e veşnic schimbător
Va mai ploua de multe ori cu sînge
Dar nici potopul nu te va înfrînge
Neam de legende, neam nemuritor.

GLOSSĂ

Mi-am ascuns privirea-n veşnicie
Ca să-mi fie veacul mai aproape
Să mă scald în a plăcerii ape
Să ascult a vieţii simfonie.

Se lăsa grea inima-mi pustie
Peste a durerii tristă haină
Am fugit de-a vrerii neagră taină
Mi-am ascuns privirea-n veşnicie.

Printre ani mormîntul să mi-l sape
Incercau zadarnic solii vremii
Dar fugit-am pe-aripa vremii
Ca să-mi fie veacul mai aproape.

În uitare vrut-a să mă-ngroape
Sufletu-mi mai crud ca o panteră,
Dar m-a-mpins un zîmbet de venera
Să mă scald în a plăcerii ape.

A sunat şi ora cea tîrzie
Un orlogiu mucezit în tindă,
Mă aplec peste-a şederii grindă
Să ascult a vieţii simfonie.

NECUNOSCUTUL CÎINE PIERROT

Necunoscutul cîine ardea ca o cetate,
alţii ar fi plîns — eu sunt sufletul orelor Pierrot..;
pentru iubita noastră care cîntă şi bate
am ucis turnul acela — poliţia creierului Bordeaux.

Cine-mi va căuta în oase o frunză, sau poate chiar toamna
moarta pe pat ?
Se va spune : era un nebun care durea printre culori ;
întrebarea mea o va pune luna ciudat
şi copiii îmi vor aduce pe ascuns pîine şi flori.

Toată amintirea mea va fi un copac undeva în Cape-Town
cîinii mă vor învăţa la ora de viaţă,
va creşte craniul meu ca o înnoptare de faun
şi la amiezi albe voi fi cea mai tristă paiaţă.

Doamne, numai Tu mă vei mai coborî în părul oraşelor
de var...
adio, femeie albastră, noaptea desenez pe mormintele
poeţilor cari
cînt poate, dacă nu am ochii amanetaţi la Februar ;
o soră de caritate a deschis un azil la Sanghai.

Par cuiva poate tutore al sîngelui meu palid şi crud ?
hei ! Tu care vopseşti luna cu cerneală albastră
mîine îţi voi transmite ultima radiogramă la Sud :
„Necunoscutul cîine Pierrot a murit într-o glastră".

POEM PENTRU O CAMERĂ

Iluminat şase femei m-au destrămat în ochi şi în plete,
Şase au cîntat cerebral,
Am defilat ca un amurg snob printre fete
Şi un cuvînt dăruit a murit de opal.

Tu mi-ai sclipit un poem care se numea
Ion Apostol Popescu, şarpe sau munte
Şi cînd au deschis în noapte inima ta,
Simţeam cum albeşte undeva, un castel pe o frunte.

Vino, uite, numărul te citeşte în ape,
Cheamă şase femei să ne scuipe tăcerea ;
Pentru noi, uite, e luna aproape
Şi carnea albastră e dulce ca mierea.

— Vino, îl vom săruta pe Esenin,
Vom vorbi de Dimitrie Stelaru şi vom rîde,
Apoi vom înălţa din creier şi vin
Un muzeu pentru craniile noastre divine şi hîde.

Şase orice — vom arcui bolţi în Sudan —
Luna se va căsători, vom privi la femei,
Pentru noi păsări vor răsări din ocean
Şi toamna cu sini matematici şi grei.

Iată în şase cetăţi m-au înfrînt
Frumuseţea noastră sucomba în spital.
Simt ochii cum caută gotic pămînt
Şi noaptea e cîntecul meu cerebral.

NOCTURNĂ

Lumi în limba pădurii
e ceea ce-n limba toamnei se numeşte ploaie cu soare ;
de aceea apune atît de trist pe circomflexul gurii
blestemul amintirii cu arcuiri uşoare.

În colţul stîng al cetăţii din lună,
sînt cîinii urmaşi ai evului mediu astral ;
acolo numai hoca amiezilor îi adună
să fredoneze nocturne, bătîndu-se-n pieptul lor de opal.

Acolo depărtările sînt vii
ca umbra limbilor smeului aruncată pe cer
şi părinţii în loc de copii,
nasc porumbei de sidef care flutură din aripi şi pier.

Şi ultimele lor fîlfîiri spre lună,
cînd fiecare pană e o rugă făcută...
trezesc în mine sărutul plîngerii ca o mare nebună
şi fac să-mi răsară în suflet durerea popasului ca o oaie
pierdută.

ANDANTE

Călător cu ploile exilate,
voi strînge pentru femeile tale argint.
Noaptea ne vom sugruma şi vom bate
din aripile noastre fecioria în vînt.

Greierii vor aminti medieval ţărmuri sure ;
copii coloraţi vor avea şolduri de brad.
Inima va goni cerbii albi din pădure
şi vom număra tundrele cum în creier ne cad.

Poate cimitirul-amantă ne va întinde grei
sînii desenaţi pe frunze de mare...
Ne vom aprinde părul agăţat în femei.
Ah ! femeile noastre cu pleoape de sare.

— Înnebuneşte ! am terminat cel mai trist epizod
şi simt pe oase cobai fără număr,
cînd toamna — căţea cu plămînii de iod
îmi scuipă tăcerea pădurii pe umăr.

Silaba — stea o voi trimite, va fi frig
— astăzi mor toate fetele tale.
Călător cu ploile exilate le strig
şi plec să mă culc cu pasărea Dale.

Poate se va vorbi şi noaptea morgă
ne va sîngera un surîs milenar.
Cînd serile verzi vor aduce o orgă
vom trece cu ultimul nostru pătrar.

SERPENTINĂ

Cinci cîini albi flutură nori
— 22 Frimaire anul oricare.
Oameni purtau amintire în culori
Se muşcau de piept şi vorbeau de plecare.

Sîngele meu desenase femei
şi ceva din interior (poate întîlnirea uitată)
Îţi voi aduna părul şi trei
dintre amiezile tale de vată.

Atunci cînd copiii albeau pe ocean,
— oricine scuipa undeva — aprindea o lumină ;
cîntecul meu te durea ca un an
şi din ochii copacilor plîngea anilină.

Niciodată nu voi mai fi corbul din lună...
Doar tăcerile ziua mă vor aprinde în glas
voi avea un album, o amantă nebună,
şarpele nopţii şi ultimul ceas.

Porumbei vor povesti despre omul care
Păsări de sticlă vor bate din pleoape
— Toamna e cîinele meu Honoré
cînd dorm, Baudelaire se aruncă pe ape.

:.. Cinci cîini albi îi simt cum aştern
cîntecul meu pe cutii craniene.
Nordul ah ! nordul îmi moare în stern
şi păsări de sticlă îmi fug printre gene.

CÎNTECE PENTRU PĂSĂRI URCATE PE TRON

Ce triste sunt păsările urcate pe tron
în penumbra ospiciilor — colorate antene...
— strămoşii mei le păstrau în ozon
curcubeiele de cristal odihnite pe gene.

Din copii — niciodată nu voi fi crezut — adesea mor
şi soarele-mi face portrete proaste în glas ;
Numai ochii reuşesc într-un ton incolor
Tîrziu, cînd luna dă fumul pe nas.

Şi totuşi oceanele, proprietăţi nude, vibrează pe scări
de retină
cu toate păsările urcate pe tron — care succed corăbii,
nostalgiile mele condamnate la viaţă haină
putrezesc (poate mai tîrziu se prefac iar în vrăbii)

: : : : : : : : : : : : :

A sunat niciodată cald ca un fluture gol,
în ospicii marine — colorate antene,
unde seva tăcerii arborată pe sol
clocoteşte cu oameni în stranii desene.

:...Şi cînd păsările întorc de pe tron ochii moi,
cu tristeţea lor — sugrumată galeră
extrag nebunia din oamenii goi
şi-n bulb mi-o plantez ca-ntr-o palidă seră.

NOTE

I. *P O E Z I I*, Editura pentru literatură şi artă a Uniunii Scriitorilor din R.P.R., [Bucureşti], Nr. 6475/950, Ilustraţii de Georgeta Comănescu, 130 pagini.
Cuprinde versuri şi, mai ales, versificări specifice anilor 1949—1950, în majoritatea lor repudiate de însuşi autorul lor.
La frasinii de la răscruce, poemă lungă (p. 5—46) pe tema luptei de clasă la sate este fără valoare artistică. Merită să reproducem *Epilogul*, din care transpare autoironia şi speranţa că autorul, tînăr fiind, va mai putea „cînta" şi altfel :

„Iată-mi, dar, poema terminată
Pun condeiul jos pe masa mea.
Mîine lira-mi neastîmpărată
Alte cînturi vă va intona.

Şi tu muză, nu fi supărată
Că n-am invocat numele tău,
Cum făcu Homer cînd, altădată,
L-a cîntat pe marele-Odiseu.

Dar sunt tînăr — simt putere multă,
Simt cum creşte-n voi al meu cuvînt,
Simt urechea voastră cum ascultă...
— Despre toate eu am să vă cînt."

Urmează poemele : ***Odă pădurii, Fabulă din lumea coniferelor, Cuvîntare la o noapte senină, Despre Pace, Cîntec la apa rîului.*** Din ***Cuvîntarea poetului la mare*** reţinem :

„Ce frumoase sunt apele mării, tovarăşi!
apele-acestea în care timpul şi-a
prăbuşit parcă munţii de sare
şi ale noastre sunt, pînă departe, acolo
unde cerul loveşte cu toiagul în mare.
Vă îndemn să iubiţi apele-acestea,
să iubiţi nisipul ţărmului, soarele sudic
coborît atît de aproape,
să iubiţi scoicile, peştii şi toate vietăţile
care se nasc şi mor în aceste ape."

Apoi urmează : ***Dintr-o gară, Trec zece care, Lenin la Suşenscoe, Poezie de dragoste la mutarea în locuinţă nouă, Cîntec de Mai pe malul Someşului, Cîntec la lună.*** Lui Geo Dumitrescu, din care cităm :

„E seară acum şi timpul s-aude tîrziu
Cum bate încet, svîcnind undeva în pămînt
Şi-un gînd, ne-ncetat mă îndeamnă
acum să vă spun :
— În seara asta eu despre lună am să
vă cînt."

În ospeţie, Cîntec despre miner, despre odihnă şi despre mare, Trei delegaţi nu aduc nimic din sensibilitatea lirică. ***Baladă despre Barta Iosif şi ortacii săi*** este o compunere proletcultistă, versificare rudimentară, anticipaţie a „baladelor" încropite în acea epocă şi de alţi confraţi.
În sfîrşit, ultima poemă ***Scriind în Octombrie*** se încheie cu mărturisirea :

„De aceea azi cresc gînduri mari în
mine
Şi pot visa departe-n viitor
Şi pot munci să scriu mereu mai bine
Şi simt că n-are margini al meu zbor.

De aceea, cînd creionul meu goneşte
În zile albe ori în nopţi tîrzii,
Din inimă un cîntec tînăr creşte
Şi se aşterne-n strofe pe hîrtii."

Din cele 21 titluri ce figurează în sumarul volumului am reţinut pentru ediţia noastră poeziile : *Nocturnă pe drumuri, De dragoste, După două mii de ani.*

Textele au fost reproduse din volumul *Poezii.*

II. *CÎNTECE DE ZI ŞI NOAPTE.* Versuri, Editura de stat pentru literatură şi artă, [Bucureşti,] 1954, cu un portret al autorului de Lucia Piso, dedicaţie : Clarei. Dat la cules 29. 07. 54, bun de tipar 05. 10. 54. tiraj 6100 ex. responsabil de carte : E. Buşneag, 220 pagini.

Pentru acest volum de poezii, A. E. Baconsky a primit Premiul de Stat clasa III.

Sumarul include şi întinsa poemă *Copiii din valea Arieşului* (p. 157—216), editată în anul 1951, compunere aproape ilizibilă, mai tîrziu repudiată de autor. Textul abundă de lozinci şi şabloane lirice conformiste.

Din celelalte 36 titluri, am renunţat la 16 poeme şi anume : *Cetăţile Hunedoarei, Copiii coreeni la Congresul Păcii,*

Baladă, Pe Lenin am să-l pot vedea, Primăvară în Coreea, Elegie, Cîntec, Omul şi fiarele, Balada alegerilor din Ferentarii de altădată şi de azi, La moartea lui Beloianis, Cîntecul funcţionarilor, Veghe de noapte, Balada muncitorului care pleacă la sat, În Piaţa 9 Septembrie, Tutun şi *Sfîrşit de august,* texte care nu oferă cititorului valori poetice demne de reţinut ci sînt, după însăşi calificarea dată de autor, „versificare pedestră a faptului cotidian,... anecdote povestite cu chicoteli şi în modul cel mai şugubăţ cu putinţă... comentarii simpliste şi şablonarde..." A. E. Baconsky îşi formulează autoverdictul : „Din această categorie fac parte şi *Balada despre Barta,* şi cea despre lăptari şi alte cîteva penibile eşecuri ale începuturilor mele întru realism. Le recunosc cu mîhnire şi jenă şi le reneg." *(Lucrările primului Congres al Scriitorilor din Republica Populară Română,* 18—23 iunie 1956, Editura de stat pentru literatură şi artă, p. 421). Meditaţie lirică asupra civilizaţiilor şi sensibilitate autentică străbat în versurile de început ale poemului *Cetăţile Hunedoarei :*

«Prin veacuri ce-a rămas dintr-înşii
Din toţi aceşti bărbaţi faimoşi,
Nepotoliţi, ambiţioşi ?»
A. S. Puşkin

Un deal se-ndoaie liniştit, agale,
Pe creastă suie şerpuind poteci ;
Drumeţule, să te opreşti din cale
Oriunde vii şi orişiunde treci,
La crucea văii unde faţă-n faţă
Două cetăţi prin vreme se-ntîlnesc ;

Aici unde legendele și viața
Ca două mîini enorme se-mpletesc.
O, ziduri sure — ierburi și tufare
Crescute din pietrișul răscolit,
Ca niște țepi de monstru pe spinare,
Pe creasta voastră parcă s-au zburlit.
Cetate fumurie și bătrînă
Strămoșilor care-au trăit pe-aci
Le-a fost lăsat în preajmă să-ți rămînă
Vorbindu-ne în fiecare zi.
Din turnuri,
Din unghere-ntunecate
Cu umbre, lilieci și bolovani,
Un glas străvechi s-aude cum străbate
Pînă la noi, prin sutele de ani :
«Aici pe apa Cernei înspumată
Noi am luptat năprasnic, ne-am jertfit
Și oștile dușmane — altădată —
Aici de pieptul nostru s-au zdrobit.»

În ediția de față am reluat 20 de poezii din *Cîntece de zi și noapte*, cele mai multe dintre ele incluse și de autor în culegerile antologice tipărite după 1956.

— *Ceea ce spun cocorilor.* Textul este reprodus din vol. *Versuri*, 1961 și are următoarele modificări față de varianta publicată în 1954 : strofa V, v. 2 : „Plutind ca voi *în fapt de* primăvară —“ în loc de „Plutind ca voi *în orice* primăvară“ : strofa VIII, v. 3 : „Aliniate *stoluri* de cocori“ în loc de : „Aliniate *șiruri* de cocori“ ; strofa IX, v. 1 și 2 : „Și-mi *stăruie mereu același gînd.* / Muncesc și *cînt* și de nimica nu mi-i“ în loc de : „Și-mi *înnoiesc același legămînt* / Muncesc și *lupt* și de nimica nu mi-i“.

— *Martie.* Textul a fost inclus, fără modificări, în vol. *Dincolo de iarnă*, 1957, de unde l-am reprodus.

— *Din turnul Golia.* Textul este reprodus din *Versuri*, 1961 și are următoarele modificări față de varianta din 1954 : v. 9 : „*Singur*, pe terasa ta pătrată“ în loc de : „*Sus dar*, pe terasa ta pătrată“ ; v. 11 : „...*poate*...“ în loc de : „...*sigur*...“ ; v. 31 : „...*iată-i*...“ în loc de : „...*iată*...“ ; v. 58 : „...*mereu*...“ în loc de : „...*ades*...“ ; după v. 65 („Urmarind privirea mea de-acum“) din varianta apărută în vol. *Cîntece de zi...* a fost eliminat fragmentul :

„Printre ziduri și cupole, iată
Ce-a rămas din vremi de altădată.
Un oraș viteaz și legendar,
Și în jur privesc departe-n zare
Ziduri roșii, schele suitoare
Vremii noastre semnele-i răsar.
Primele lumini se-nfiripară,
Cei plecați în zori, se-ntorc acum.
Printre ei în fiecare seară
Mă întorc și eu pe-același drum,
Fost-a ziua grea și zbuciumată,
Poate totul izbuti deplin. ,
Poate numai semnele se-arată
Deslușite-n zilele ce vin.
Mîine iarăși vei urca și iar
Cîntecele noastre te vor prinde...

Dar acum e noapte ! Cum răsar
Stele călătoare tremurînde.“

După v. 93 („Stau în turn și-aștept această vreme“) a fost eliminat fragmentul :

„O, tu Iaşi viteaz şi legendar,
Chiar prin beznă ochiu-şi taie cale
Astăzi cînd pe-ntinderile tale
Vremii noastre semnele-i răsar."

V. 94 : „*Zidul negru* cu piatra lui străveche" în loc de : „*Acest turn* cu piatra..." ; după v. 105 („Blocuri mari suind spre mahalale") a fost scos fragmentul :

„Toate cîte astăzi ni se par
Visuri depărtate şi ceţoase,
Vor trăi sclipind adînc şi clar
În priviri, în suflete, în case."

V. 108 : „...lumini *cu floare* grea" în loc de : „...lumini *cu rază* grea" ; după v. 121 („Legendarul Iaşi de altădată.") a fost eliminat fragmentul :

„Şi-or visa din turn de-aici urmaşii
Visele ce bîntuiră Iaşii
Şi vor auzi atunci aproape
Zbuciumul acestor zile mari,
Glasul primelor căderi de ape
Răsunînd în codrii de stejari..."

V. 134 : „Apoi *lin* luceafărul..." în loc de : „Apoi *vag* luceafărul...".
— *Rutina.* Textul a fost reluat în volumul antologic *Fluxul memoriei* din 1967, autorul eliminînd însă strofele 5, 6 şi 7 :

„Vrere dîrză — limbă-nţepenită,
«Crîncen gînd» — baloane de săpun !
Cu uscata, vechea recuzită
Stihuri noi, zadarnic, nu se spun.

Poezii cuminţi, gîndire-necată
Chiot gol, elan contrafăcut !
Pasărea măiastră niciodată
Nu se-ntoarce-n zbor înspre trecut.

Dimineaţă. Lumea-n drum spre muncă
Te-a citit ivit pe undeva,
Nimeni nu te cheltuie, te-aruncă,
Putrezit de viu în lumea ta."

Reprodusă din *Fluxul memoriei*, 1967.
— *Aşa ningea...* Textul a fost reprodus, fără modificări, în *Versuri*, 1961, de unde este transcris în ediţia de faţă.
— *Noapte.* Reluată, fără modificări, în *Dincolo de iarnă*, 1957, de unde am reprodus textul.
— *Poemul teiului.* A fost reluat, fără modificări, în *Versuri*, 1961, de unde am transcris în ediţia noastră textul poemului.
— *Cîntec în munţi.* Poezia face parte din *Ciclul bulgar* şi a fost reluată, fără modificări, în volumul *Itinerar bulgar*, apărut în decembrie 1954 ; reprodusă în *Versuri*, 1961 ; în *Versuri* (Cele mai frumoase poezii), 1964. Textul este transcris din *Versuri*, 1961.
— *În poiana partizanilor.* Face parte din *Ciclul bulgar*. Poemul a fost reluat, fără modificări, în vol. *Itinerar bulgar*, 1954. Reprodus apoi, cu unele modificări. în *Versuri*, 1961 : v. 44 : „Ca o veste *printre* anii grei" în loc de : „Ca o veste-*n zbor prin* anii grei" din *Cîntece de zi... ;* v. 109 : „În *răscrucea* şesurilor trace..." în loc de : „În *mijlocul* şesurilor trace...".
Textul este reprodus din *Versuri*, 1961.
— *Un stol de păsări s-a topit în mare.* În *Cîntece de zi şi noapte* poezia nu are titlu şi apare cu trei steluţe. Textul a fost reluat, fără modificări, în *Itinerar bulgar*, 1954, autorul dîndu-i titlu primul vers al poeziei.
Reprodusă din *Itinerar bulgar*, 1954.

— *La Grivița*. Din *Cîntece de zi și noapte*, poemul a fost inclus, fără modificări, în *Itinerar bulgar*, 1954 ; reluat apoi cu unele modificări în *Versuri*, 1961 : v. 38 : „Aud *umblînd* și-acum..." în loc de : „Aud *foșnind* și acum..." din varianta 1954 ; v. 107 : „*Ați adormit* și norii..." în loc de : „*Voi ați căzut* și norii" ; v. 121 : „Și simt că *voi* ați înviat..." în loc de : „Și simt că *toți* ați înviat..." ; v. 150 : „Și vor ieși *din nou țărani* bulgari" în loc de : „Și vor ieși *colectiviști* bulgari" ; v. 155 : „*În drumul lor*, români..." în loc de : „*Colectiviști* români...".
Textul este reprodus din *Versuri*, 1961.
— *Amintiri din munții Biharici*. Și acest poem a fost reluat, cu unele modificări, în *Versuri*, 1961.
Partea I, v. 43 : „Între munții *rărășiți* acum ?" în loc de : „Între munții *răzvrătiți* acum ? din *Cîntece de zi și noapte* ; v. 101 : „*Rătăcind* se luptă" în loc de : „*Colindînd* se luptă" ; Partea III, v. 2 : S-a ivit septembrie în pădure" „,în loc de: „...*prin* pădure"; v. 46: „...gîndurile-*i* mari" în loc de : „...gîndurile mari"; v. 54 : „Muntele-*i* pustiu" în loc de : „Muntele pustiu" ; v. 62 : „*Și* pe-o stîncă..." în loc de : „*Sus* pe-o stîncă..." ; v. 69 : „*Oastea* incotro..." în loc de : „*Moții încotro*..." ; v. 71 : „...vale *încă* se..." în loc de : „...vale *însă* se..." : v. 80 : „...ca *falnicul* Mihai" în loc de : „...ca *cel viteaz* Mihai" Partea IV, v. 40 : „...Bălcescu, *în* pădure ?" în loc de : „..Bălcescu, *prin* pădure ?
În *Versuri*, 1961, autorul a renunțat la motto-ul de la Partea III : „Acolo — aș vrea să pier, / Pe cîmp de luptă-n vuietul de fier" — Petőfi Sandor ; și cel de la Partea IV : „Cenușa lor e timpul veșnic / Între azur, între pămînt" — A. Blok.
Textul este reprodus din volumul *Versuri*, 1961.

Poeziile : *Flori de gheață*, *Pămîntul* (fragment), *Celor din urmă ruini*, *Artă poetică*, *Către cititor*, *Unui grup de fete*, *După ploaie*, *Post Scriptum* sînt reproduse din vol. *Cîntece de zi și noapte*.

I. *DOUĂ POEME*, Editura de stat pentru literatură și artă, [București], dat la cules 19. 04. 56, bun de tipar 21. 05. 1956, tiraj 4100 exemplare, 61 pagini.
Cuprinde : *Cîntecul verii acesteia*, cu I—VIII capitole și datat „iulie-august 1954" și *Lucrări și anotimpuri sau mișcarea de revoluție*, cu nouă poeme, fiecare avînd titlul său.
Ultimul ciclu, cu unele modificări, a fost reluat în volumul *Versuri*, 1961. Titlul primului poem — *Convoiul anotimpurilor* a fost schimbat în *Convoiul amintirilor*.
În *Convoiul amintirilor*, v. 27 : „*Pe meșterii recoltelor* bogate", din *Două poeme*, este modificat : „*Trecerea vremii, holdele* bogate". Versurile 35 și 36 din poemul *Aripa vîntului peste zăpezi* : „În larmă de motoare-am pregătit / Mașinile să iasă-n cîmp afară" sînt modificate astfel : „Iată se-aud motoarele albastre, / Iată copacii-n aburi se-nfășoară".
Din poemul *Aripa vîntului peste pămînt*, v. 6 : „... ca *stele* toamna" apare

în 1961 : „... ca *stelele* toamna" ; după v. 32 („De-a lungul țării munca s-o cuprindă") au fost eliminate următoarele versuri din varianta apărută în *Două poeme* :

„Să semănăm la timp și cît mai bine !
Porumbul cere cuiburi în pătrat,
Să crească viguros și în tulpine
Să-i urce seva cîmpului bogat.
Ieșiți în cîmpuri, fraților, puzderii !
Cînd frunzele în ramuri se deschid
Aceasta e chemarea primăverii,
Aceasta e lozinca de partid !
Partidul nostru nu spune : război !
Și bombe fluierînd din avioane.
Partidul nostru spune : pentru noi
Cereale ! Tone — zece milioane !"

Versurile 39 și 40 : „Cînd oastea libertății pe plaiurile-aceste / Biruitoare-n august a descins" sînt modificate astfel : „Cînd stele noi pe plaiurile-aceste / Strălucitoare-n August au descins". Din poemul *Omul și visteriile toamnei* a fost eliminat, după v. 24 („Pacea se-așează-n suflete stăpînă"), următorul fragment :

„Atuncea te ridici, privești oriunde
Și glasul tău răspunde
Cu-al tuturor o dată pînă-n zări :
Cereale ! Tone — zece milioane !
Am împlinit lozinca spre slava scumpei
țări".

Din poemul *Tîrziu, toamna,* v. 30 : „...colectiviști sau încă neînscriși" a fost modificat : „Singuri în zarea de mărgean aprins" ; v. 39 : „Dușmani, înapoiere..." a fost modificat : „Și vom surîde zilei..."

Din poemul *O frumusețe a trecut în alta, v. 8* : „Și mai cu seamă..." este înlocuit cu : „Stoluri de păsări..." ; v. 24 : „Cu primele..." înlocuit prin : „Cu noul an..." ; v. 25 și 26 : „Cinci mii pentru bumbac, două pentru porumb... / Le-a-răți felicitarea de la raion, și n-auzi" sînt înlocuite cu trei versuri noi : „Vezi iar ca-n vis întinderi mari și verzi / Pe care umblă ploaia străvezie, / Vezi iarăși floarea-soarelui — și n-auzi" ; v. 36 : „... *la cămin...*" înlocuit cu : „...*uneori...*" ; v. 38 : „... *sală...*" înlocuit cu : „...*preajmă...*" ; v. 56 : „*Despre colhozurile din stepe*-ndepărtate" modificat în : „*Despre ținuturi noi* și depărtate". Din poemul *Cîntec final despre mașini*, v. 12 : „Cu țipete sinistre de război" eliminat expresia : „de război" ; v. 22 : „Pleci în cîmpii..." înlocuit cu : „Pleci undeva..." ; v. 50 : „Acest *imens* ocean în care doarme" modificat : „Acest ocean *tăcut* în care doarme" ; v. 58 : „Vremea de aur..." înlocuit cu : „Timpul de bronz...", v. 72 : „Sus, pe vîrfuri..." înlocuit cu : „În zarea de mărgean...".

Textul este reprodus din volumul *Versuri*, 1961.

IV. *D I N C O L O D E I A R N Ă*. Pasteluri, Editura Tineretului, [București], 1957, dat la cules 20. III. 957, bun de tipar 5. VII. 1957, ilustrațiile de Tiberiu Nicorescu, tiraj 4110 exemplare, redactor de carte : Monica Todoran, 106 pagini, format mic.

Volumul are ciclurile : *Imn către florile toamnei* (5 poezii), *Octombrie, Dincolo de iarnă* (11 poezii), *Legănare de ramuri în mai, La nord de Someș* (6

poezii), *Pescărușii* (5 poezii) și *Valurile și noaptea.* Din cele 30 de titluri, poeziile *Martie* și *Noapte* sînt reluări din vol. *Cîntece de zi și noapte*, iar celelalte 28 poeme sînt inedite.
Autorul a reluat 12 poezii în volumul *Versuri*, 1961 : *Imn către florile toamnei, Priveliște, Prin pădure primăvara și iarna, Cîntec de seară, Seara se-ntorc oamenii, Dincolo de iarnă, Legănare de ramuri în mai, După-amiaza foburgului. Pescărușii, Noaptea, vîntul de mare, Răsărit de lună pe mare* și *Valurile și noaptea.* Textele au fost reproduse fără modificări.
In *Versuri* (Cele mai frumoase poezii), Editura Tineretului, 1964, autorul a reținut, cu unele modificări, 11 poezii (*Imn către florile toamnei, Desen, Melodie de toamnă, Salcîmi, Legănare de ramuri în mai, Peisaj în apă, După-amiaza foburgului. Pescărușii, Noaptea, vîntul de mare, Valurile și noaptea* și *Răsărit de lună pe mare.*)
Modificări au fost făcute la poemul *Legănare de ramuri în mai* : partea II, v. 1 : „... *frunze-n* arțari !" a fost scris : „...frunzele-n arțari" ; partea a III, v. 15 : „Va respira în pacea *superbei tinereți*" a fost modificat : „Va respira în pacea *aceleiași vieți*".
În volumul antologic *Fluxul memoriei* din 1967, A. E. Baconsky reține din placheta *Dincolo de iarnă* următoarele 14 poezii, dintre care unele cu modificări : *Imn către florile toamnei, Desen, Priveliște, Melodie de toamnă, Salcîmi, Peisaj în apă, După-amiaza foburgului, Aceste lumini, aceste pietre, La nord de Someș, Pescărușii, Noaptea, vîntul de mare, Țărm singuratic, Răsărit de lună pe mare* și *Valurile și noaptea.*

— *Priveliște*, strofa III, v. 4 : „...recolta *de toamnă*" eliminat expresia „de toamnă" ; strofa IV din varianta — *Dincolo de iarnă* a fost eliminată :

„— Cît ai primit ?
Am două sute zile-muncă.
— Urcă pîinea cu sacii în pod.
Podul e plin. Afară-și aruncă
Ceata, faldurii albi.
E rod bogat, n-a fost de mult așa rod."

— *Melodie de toamnă* : ultimul vers „*Patima vieții rămîne*" a fost modificat astfel : „*Aura toamnei* rămîne."
— *Răsărit de lună pe mare* : ultimele 4 versuri au fost eliminate :

„Ce dulce somn cu marea veghind la căpătîi,
Cu semenii alături și la fereastră, țara...

Iar luna suie-n slavă ca-n ziua cea dintîi
Cînd răsărind din valuri și-a revărsat comoara."

— Din poemul *Valurile și noaptea*, partea I, după versul „Din larg, își lasă viața și umbra peste mine" au fost eliminate versurile :

„Singur pe mal pot colinda oricît
Chiar dacă-i întuneric și nu se vede largul,
Mă uit și-ascult — durerii și visului urît
O stîncă nevăzută le-a sfărîmat catargul."

Textele celor 28 de poezii din volumul *Dincolo de iarnă* au fost reproduse după

ultimele variante, tipărite sub directa supraveghere a autorului.

V. *F L U X U L M E M O R I E I.* Poezii, Editura de stat pentru literatură și artă, [București], 1957, dat la cules 22. 07. 57, bun de tipar 16.09.1957, tiraj 5150 exemplare, responsabil de carte : Elis Bușneag, corector : Petre Stoica, 149 pagini.

Volumul are ciclurile : *Cu tot ce am, Steaua polară* (15 poezii), *Seară erotică* (7 poezii), *Ștefan și oamenii* (5 poezii), *Orientul de aur* (12 poezii), *Un dor de timp în munții Rodnei* (7 poezii), *Fluxul memoriei* (7 poezii) și poemul *Ritmuri.*

Din cele 55 titluri, numai *Vîntul* din ciclul *Steaua polară* este reluarea, fără modificări, a poeziei cu. același titlu, propusă pentru revista *Prietenii Artei,* 3, ce urma să fie editată în anul 1947, dar n-a apărut.

Din *Fluxul memoriei* autorul a reluat poeme și le-a inclus în alte ediții. Astfel, 10 poeme din ciclul *Orientul de aur* le-a inclus, fără modificări, în vol. *Călătorii în Europa și Asia,* 1960. N-a reluat în volumul respectiv poeziile : *Somnul crizantemelor* și *Amintiri din Coreea.*

În *Versuri,* 1961, au fost incluse, fără modificări, 10 poezii *(Cu tot ce am, Fluxul memoriei, Umbre, Ritmuri, Episod, Miraj de iarnă, O nuia de răchită, Ștefan și oamenii, Elegie la Marea Japoniei* și *Sumbra primăvară).*

În ediția *Versuri* (Cele mai frumoase poezii), 1964, autorul a introdus, fără modificări, 29 poezii *(Cu tot ce am, Moneda găsită pe stradă, Amurg la Lotru, Vîntul, Pădurea aproape de valuri, Cîntec fără cuvinte, Spirală, O nuia de răchită, Nud în zori, Miraj de iarnă, Seară erotică, Ploaie de primăvară la Putna, Cronică, Ștefan și oamenii, Octombrie în munții Cîm-Gan, Somnul crizantemelor, Femei așteptînd la Nam-Po, Liniște sumbră, Fostul soldat, Amintiri din Coreea, Moină, Lied de iarnă, Cîntecul brazilor, Trecere lină, Elegia munților, Un dor de timp în munții Rodnei, Aeternitas, Fluxul memoriei* și *Ritmuri).*

În volumul antologic *Fluxul memoriei* din 1967, autorul a reluat — din ediția princeps din 1957 — 42 poezii. A lăsat în afară poeziile : *Cu tot ce am, Primul poem, Sumbra primăvară, Altă iarnă, Excelsior, Steaua polară, Pe drumuri neumblate, Ochiuri de apă, Preludiu, Patima primăverii, Memento, Cuvintele pe care le rostesc* și *Ritmuri.*

La unele poezii, incluse în antologia din 1967, autorul a operat modificări :

— *Ploaie de primăvară la Putna,* ultimul vers : „... toate acestea *de sute de ani*“ este scoasă sintagma „de sute de ani“ ;

— *Elegie la Marea Japoniei,* v. 36 : „Ies oameni cu vestminte albe“ a fost scos ;

— *Stradă în Phenian,* v. 16 : „Apar copiii goi, treziți de soare“ a fost scos.

Modificări importante a făcut autorul poemelor : *Umbre* și *Fluxul memoriei.*

— *Umbre,* versurile 34 și 35 : „Peatunci știam desigur atîta de puțin ! / Război, bombardamente — mi se păreau stihie“ au fost modificate : „Peatunci știam desigur prea puțin ! / Războaiele mi se păreau stihie“ ; în noua variantă poemul se termină cu versul 57 : „În negura trecutului război.“, ast-

fel că versurile următoare, din varianta I, au fost eliminate :

„Şi simt deasupra vieţii plutind o umbră mare,
Ca umbra unor flăcări pe care nu le vezi —
Şi umbra îmi pătrunde în suflet şi mă doare,
Cînd alinîndu-mi fruntea, vin primele zăpezi.
Şi-atunci din Vest mi-adie un nou miros de scrum
Şi-atunci pornesc în lume şi bat din poartă-n poartă
Şi morţii din războaie mă însoţesc la drum
Venind fără de număr ca o pădure moartă :
— Distrugeţi corbii sumbri prevestitori de jale !
— Distrugeţi rezervorul sinistrelor puhoaie !
— Distrugeţi ! strigă pînă şi cîmpurile goale !
— Distrugeţi larva neagră a noilor războaie !
: : : : : : : . :
— Dar ce-i ? Vei tresări tu, eşti obosit de scris,
Atîta de tîrziu e şi somnul nu-ţi mai vine.
— Nu, draga mea, mi-e bine, doar izbucniră-n vis
Imagini de-altădată care dormeau în mine.
De-aceea poate, singur, neliniştea mi-o port
Şi-aş vrea în noaptea asta amară şi tîrzie,

Să fiu stafia albă a fiecărui mort,
Căzut în vreo nedreaptă şi aspră bătălie.
Şi vîntul să mă ducă plutind încet spre Vest,
Peste cîmpii şi fluvii în care vremea doarme —
Şi coborînd deasupra uzinelor de arme
A căror umbră alunecă funest.

Da, crînguri de mesteacăn — zăpezi apar, dispar —
Voi ani de tinereţe, aşa a fost să fie !
Nu plîng eu după nimeni ci glasul meu amar,
E-al inimii de astăzi care-a-nvăţat să ştie.
Sînt călător pe drumuri pe care n-am gîndit
Că voi ajunge însumi cu ziua mea vreodată —
În sufletul mulţimii contopit,
Puterea mea-n aceste construcţii se desfată.
Şi totuşi încă umbre mai vin şi mă-mpresoară
În trunchiul urii mele se prinde nou altoi...

Se-ntorc în mine anii pierduţi odinioară
În negura trecutului război.“

— *Fluxul memoriei*, strofa II, v. 7 : „*Că prima tinereţe,* cu fructul ei amar“ a fost modificat : „*Că anii mei* cu fructul lor amar“ ; v. 8 : „*A ars...*“ e modificat : „*Au ars...*“ ; v. 9 : „*A fost* incendiu *mare...*“ e modificat : „*Au fost* incendii, *sînge...*“ ; din strofa IV, după v.

„Și-oricît de mare-i, timpul nu mi-e icoană mie“ a fost scos fragmentul :

„Au alții astăzi vîrsta pe care o aveam
Cînd delira războiul, au alții astăzi
anii —
Ei seamănă cu merii ce-mi înfloresc
la geam
În nopțile bătrînei Transilvanii.
Îmi place cîteodată să mă privesc în ei,
Și atunci din nou războiul îmi reînvie-n
minte
Și cineva-mi șoptește din nou de anii
mei,
Striviți odinioară sub lava lui fierbinte.
Și înțeleg atuncea că primăvara mea
Nu s-a topit zădarnic în ploile de
zgură —
Și înțeleg atuncea că primăvara mea
Mi-a împlîntat în suflet și dragoste și
ură.“

Strofa V, v. 2 : „...zvîcnește puterea noastră nouă“ e modificat : „...zvîcnește-o vîrstă nouă“ ; după v. 4 : „Spre fulgerele nopții cu brațele-amîndouă“ a fost scos fragmentul :

„E-atît de bine să trăiești aici !
E-atît de bine singur să rătăcești prin
țară,
Prin codri, prin orașe, prin sate mari
sau mici
Acolo unde viața nicicînd n-o să
dispară.“

Versul următor :, „E-atît de bine să rostești tîrziu :“ este înlocuit cu : „Stau și rostesc din cînd în cînd tîrziu :“. Ultimele cinci versuri ale strofei V au fost eliminate :

„Și-apoi dimineața pe șantiere,
Să auzi cum renaște-n beton
Străvechea noastră țară de păstori —
Și să te pierzi cîntînd,
În forfota imenselor construcții...“

Strofa VI, v. 2 : „Dar viața e...“ este modificat : „Dar drumul duce poate...“ ; v. 6 : „Dormiți *adînc*, în suflet, *voi*, glasuri de demult“ este modificat : „Dormiți în suflet, glasuri de demult“ ; v. 7 : „Imagini *din războaie...*“ este modificat : „Imagini *dureroase...*“ ; v. 11 : „Dormiți în suflet *dureroase* amintiri“ este modificat. „Dormiți în suflet amintiri“ ; ultimele șase versuri ale strofei VI, după v. 16 „Și șoaptele de ierburi și tremurul luminii“, și anume :

„Și-n nopți cînd mă absoarbe edenul
cîmpenesc,
Vreau somnul alb pe care-l poartă
crinii.
Țară de mai, durerea s-a risipit în
rouă —
O, patimă de viață ce-n pieptul meu
respiri !

Spre fulgere dușmane, cu brațele-
amîndouă,
Stau ca un paratrăsnet pe marile
clădiri.“

au fost eliminate, iar în locul lor autorul a introdus următoarele versuri noi :

„Și-apoi cîndva-ntr-o noapte neștiută
Dă-mi somnul alb pe care-l poartă
crinii.“

Volumul *Fluxul memoriei* din 1957 este reprodus integral, cu structura lui inițială, în ediția de față.
Textele celor 55 de poezii sînt transcrise după ultimele variante tipărite sub directa supraveghere a autorului.

VI. Din volumul : *CĂLĂTORII ÎN EUROPA ȘI ASIA*, Editura de stat pentru literatură și artă [București], 1960, dat la cules 02.07.60, bun de tipar 12.09.1960, tiraj 6145 exemplare, responsabil de carte : Const. Popescu, 326 pagini.
Volumul conține, la p. 275—281, ciclul liric — *Septentrion* (4 poezii), și la p. 305—313, ciclul *Pastel sudic* (5 poezii).
Poeziile din ciclul *Septentrion* au fost reproduse, sub un titlu nou dat ciclului : *Orașul eroic*, — și fără modificări, în vol. *Imn către zorii de zi*, 1962. Poemele : *Coborînd dimineața pe plaja îngustă, Elegie* și *Sud*, din ciclul *Pastel sudic*, au fost reproduse, fără modificări, în *Versuri* (Cele mai frumoase poezii), 1964.
Din cele 9 poezii, din *Călătorii în Europa și Asia*, autorul a reținut în volumul antologic *Fluxul memoriei*, din 1967 : *Melancolie de mare, Cîntecul fetelor, Coborînd dimineața pe plaja îngustă, Elegie* și *Sud*, ca editate, iar *Oamenii veniți de la nord* și *Suhumi* le trece, la sfîrșit, între *„Inedite“* (!).
Modificări a făcut la următoarele poezii :
— *Cîntecul fetelor*, v. 13 : „Și *Leningradul* își ...“ este modificat : „Și *orașul* își...“ ;
— *Oamenii veniți de la nord*, versurile 15 și 16 : „Ale eucalipților — / Și multă vreme nu pot adormi“ au fost modificate astfel : „de eucalipt — și multă vreme / nu pot adormi“.
Textele au fost reproduse în ediția de față după ultimele variante tipărite de autor.

VII. *VERSURI*. Ilustrații de Eug. Mihăescu. Editura Tineretului, [București], dat la cules 25.08.960, bun de tipar 22.02.1961, tiraj 1640 exemplare, redactor responsabil : Clinca Felicia, 126 pagini. Conceput a fi o selecție din poeziile editate, în acest volum autorul a introdus în sumar și 10 poeme inedite. Patru dintre ele *(Elan, Moartea cailor, Norii și ploaia* și *Văd ziua trecînd spre apus)* au fost reproduse apoi, fără modificări, în *Versuri*, (Cele mai frumoase poezii), 1964.
În volumul antologic din 1967, au fost reproduse, fără modificări, 8 poezii : *Glasul războinicului de pe Rin, Iarnă venind, Plecarea zăpezilor, Imn depărtat, Moartea cailor, Norii și ploaia, Elan* și *Văd ziua trecînd spre apus*.
Textele au fost reproduse în ediția de față după ultimele variante tipărite de autor.

VIII. *IMN CĂTRE ZORII DE ZI*, Editura pentru literatură, [București], 1962, dat la cules 05.06.1962, bun de tipar 08.11.1962, tiraj 3160 exemplare, redactor responsabil : Elis Bușneag, 131 pagini.
Volumul cuprinde ciclurile : *Imn către zorii de zi* (10 poezii), *Liniște nouă, Doină de seară* (4 poezii), *Orașul eroic*

(4 poezii) *Dans în octombrie* (7 poezii), *Panta Rhei* (14 poezii), *Melodie de nea* (6 poezii), *Imn către necunoscuți* (12 poezii), *Întotdeauna aici.*
Din cele 59 poeme, incluse în sumar, sînt reluări din volume anterioare : ciclul — *Orașul eroic,* cu 4 poezii din vol. *Călătorii în Europa și Asia* și poeziile : *Glasul războinicului de pe Rin, Iarnă venind, Plecarea zăpezilor, Femeile privesc schelăriile noilor case* din vol. *Versuri,* 1961.
Celelalte 51 poeme sînt inedite.
38 poezii din *Imn către zorii de zi* au fost reproduse, unele dintre ele cu modificări, în vol. *Versuri* (Cele mai frumoase poezii), din 1964.
De pildă : v. 11 din poezia *Spun adio pădurilor :* „Vai, cîtă *noapte*-a-ncăput..." este modificat : „Vai, cîtă *moarte*-a-ncăput..." ; din ultimul vers al poeziei *Liniște nouă :* „Ca să le spui încet : va fi *mereu* mai bine" este scoasă expresia : *„mereu" ;* titlul poeziei *Din copilărie* a fost schimbat în *Furtuna,* dar în volumul *Fluxul memoriei* din 1967, autorul renunță la acest titlu pentru cel definitiv : *Goană ;* v. 13 din *Transfigurare :* „Trăiesc *vecin* cu roua..." este modificat : „Trăiesc *mai mult* cu roua..." ; titlul poeziei, *Cînd mă învăluie aurora,* este înlocuit în *Versuri,* din 1964, cu altul nou și definitiv : *Reculegere.*
Din cele 51 de poeme inedite incluse în vol. *Imn către zorii de zi,* autorul va relua — în antologia sa din 1967 — 45 de titluri. Nu au fost incluse în antologie poeziile : *Cele din urmă, Oamenii seamănă grîne, Umblu prin galeriile minei cîntînd, Oamenii surîd în această țară străveche, Cîntecul tîrnăcopului* și *Descîntec pentru vîrsta mulțimilor.*

În 1967, au fost făcute modificări la următoarele poezii :
— *Harfe electrice,* v. 13 : „Muzica *noilor vîrste* — ale țării..." este modificat : „Muzica *vîrstelor* țării..."
— *Meditație în întuneric,* strofa IV a fost scoasă :

„Și-am înțeles frumusețea sublimă a zilelor lungi de-ntuneric,
Cînd fiece clipă trăită de tine-n pămînt e-o rază de aur deasupra,
Cînd risipești prin beznă gînduri ca să le afli sus schimbate-n flăcări,
Și urci din nou către soare pădurile moarte cîndva." ;

v. 1 din ultima strofă : „De prea multă *ceață...*" a fost modificat : „De prea multă *lume...*".
— *Liniște nouă,* partea III, v. 24 : „Și zilele ce vin *încep să aibă* chipul tău" este modificat : „Și zilele ce vin *vor avea* chipul tău" ; din v. 27 : „...galben platou *siberian,*" a fost scos cuvîntul *„siberian" ;* partea IV, ultimele trei versuri : „La întîlnirea acestor ciocane și seceri / Cu anii mei tineri — aici și acolo arzînd / La răspîntia roșie." sînt modificate astfel : „Aici și acolo arzînd / La răspîntia roșie."
— *Doină de seară,* v. 9 : *„Muzici* să nu se..." modificat : *„Muzică* să nu se..." ; v. 17 : „...sufletul meu *liniștit* și-ar ieși..." este scos cuvîntul *„liniștit".*
— *Imn către neliniște,* ultimul vers : *„Și* ești străin de tine și de lume" modificat : *„Nu* ești străin de tine și de lume."

— *Liman*, în v. 9 : „... eşarfa mea *roşie...*“ înlocuit cu : „...eşarfa mea *neagră...*“ ; v. 10 : „*un oraş* sau o nouă pădure“ apare : „*un pustiu* sau o nouă pădure“.
— *Dedicaţie*, versul penultim : „...scrie-n *roşu* numele“ este modificat : „...scrie numele“.
— *Zăpada sărută întinderile*, v. 14 : „Mai mult *chiar* decît...“ este scos cuvîntul „*chiar*“.
— *Gravură veche* ; din ultima strofă, sînt scoase după „Acolo rămîn,“ versurile : „O, vechi imagini / De lume trecută...“
— *Vis printre oameni*, după v. 27 : „Aceste drumuri trec către noile ziduri“ a fost scos versul : „Deasupra cărora văd împletindu-se steaguri,“ ; la sfîrşitul poeziei, după finalul din varianta I („De nu mă înfioară nici o moarte“) au fost adăugate, în 1967, următoarele trei versuri :

„Ceea ce urmăresc duşmanii
E numai umbra mea care nu-mi
seamănă :
Eu totdeauna sînt în altă parte.“

— *Imn către necunoscuţi*, după v. 15 „Din anii mei o parte i-am petrecut cîntînd“ este scos versul : „Imnuri domoale de slavă“ ; după versul 16, din strofa II, („Temei de plîns să nu-i fiu nimănui“) a fost introdus un vers nou : „Decît dacă prin lacrimi s-ar risipi durerea —“.
— *Întotdeauna aici*, v. 9 : „...legat de August şi de *mîndrul* Octombrie“ a fost modificat : „...legat de August şi de *gravul* Octombrie ;“.

Textele au fost reproduse după ultimele variante tipărite sub îngrijirea directă a autorului.

IX. *FIUL RISIPITOR*. Poezii, Editura pentru literatură, [Bucureşti], dat la cules 02.10.1964, bun de tipar 10.12. 1964, apărut în 1964, tiraj 3680 exemplare, redactor responsabil : Elis Buşneag, 147 pagini.
Volumul cuprinde 59 poeme, inclusiv cele trei poezii (*Cîntec de noapte*, *Cromatism* şi *Nud în întuneric*) publicate, în 1964, ca „*Inedite*“, în *Versuri* (Cele mai frumoase poezii).
Toate versurile din vol. *Fiul risipitor* au fost incluse de autor în antologia *Fluxul memoriei* din 1967.
Unor poezii, autorul le-a făcut, în 1967, anumite modificări pe care le înregistrăm :
— *Elegia a II-a* : din v. 22 : „...suferinţe *uitate*“ a fost scos cuvîntul „*uitate*“. ;
— *Vis în derivă* : v. 9 : „... — fulgere lungi *au brăzdat*“ e modificat : „...fulgere lungi *brăzdau*“ ;
— *Cîntecul vîrstelor*, partea I, fragmentul după v. 22 („un umăr alb“) a fost scos :

„Dar azi o armonie
mă readuce iar printre cei dragi ;
o, cît e de frumos să vii aici,
ivit de rătăcirea unei zile —
să intri-n vîrste, să trăieşti aievea
ţara şi anii ei, să-ţi cauţi locul
în fiece privelişte şi seară
să te aduni cu oamenii.“

Din partea II, v. 15 : „mă simt *însufleţit...*“ e modificat : „mă simt *învăluit...*“; v. „vîrsta măruntelor agonisiri răzleţe“

de după v. „moare trecuta, vechea vîrstă a țării“, a fost scos ; fragmentul după v. 48 („cuvintelor *al meu și-al tuturora...“*) a fost scos :

„O, cît e de frumos să crești aici,
atins de roua fiecărei zile
să treci prin vîrste ! Poate niciodată.“

Versul următor : *„n-am fost atît de împăcat.* Femei“ a fost modificat : *„Sînt împăcat sau poate nu.* Femei.“
Din partea III, fragmentul, după v. 53 („întoarcerilor noastre spre lumină.“) a fost scos :

„O, cît e de frumos să arzi aici,
beat de-alcoolul fiecărei zile
să uiți de vîrste, să prefaci în țăndări
oglinzile — și călător să-ntîmpini,“ ;

versul următor *„ca magii, steaua robilor.* *Combustii,“* a fost modificat : *„Numere tot mai mari răsar.* Combustii.“
— *Elegia a III-a :* v. 17 : „...noaptea *pădurile* cîntînd“ a fost modificat „...noaptea *pădurilor* cîntînd.“
— *Interludiu de miazănoapte,* partea VI, v. 7 : „...mă *stărui* să-l deprind“ a fost modificat : „...mă *strădui* să-l deprind“ ; partea VII, v. 8 : „Vuietul *mării...*“ a fost modificat : „Vuietul *apelor...*“.
— *Trecătorul din zori,* v. 41 : „Că umbrele *amurgului* ieșind“ a fost modificat : „Că umbrele *acelor ani* ieșind.“
— *Cariatide cîntînd,* v. 7 : „...dimineața orașelor *tinere*“ a fost restrîns prin eliminarea cuvîntului *„tinere“*.
— *Semnele stelelor spun...,* v. 14 : „în toga de purpură *a timpului meu,* prin această cetate“ a fost modificat : „în toga de purpură prin această cetate“.

Subliniez că poemul *Către cititor,* din acest volum, deschide culegerea antologică *Fluxul memoriei,* din 1967 : „Cînt pe claviatura genealogiei tale, / și-n propriul meu cîntec îmi caut adăpost...“ Ca și în celelalte situații, textele au fost reproduse după ultima variantă tipărită sub supravegherea directă a autorului.

X. Volumul antologic al autorului : *F L U X U L M E M O R I E I*. Poezii.
Editura pentru literatură, [București], dat la cules 23.07.1966, bun de tipar 05.01.1967, apărut în 1967, tiraj 4665 exemplare, redactor responsabil : Elis Bușneag, format mic, 278 pagini. Antologia cuprinde 175 poezii reluate din volumele :

— *Cîntece de zi și noapte* — 1 poezie ;
— *Dincolo de iarnă* — 15 poezii ;
— *Fluxul memoriei* — 42 poezii ;
— *Călătorii în Europa și Asia* — 5 poezii ;
— *Versuri,* 1961 — 8 poezii ;
— *Imn către zorii de zi* — 45 poezii ;
— *Fiul risipitor* — 59 poezii.

La sfîrșit, apare capitolul „*Inedite*“, în care autorul include 17 titluri. Așa cum am notat la pct. VI, poeziile : *Oamenii veniți de la nord* și *Suhumi* nu erau „inedite“, deoarece apăruseră în vol. *Călătorii în Europa și Asia,* din 1960, la p. 311—312, alături de alte poezii incluse în acel volum.
Din cele 15 poezii *inedite,* trei (*Autoportret în timp, Sonet negru* și *Cealaltă naștere*) au fost introduse de autor, fără modificări, în sumarul volu-

mului *Cadavre în vid,* din 1969 şi, ca atare, fac parte din volumul respectiv. Textele celor 12 poeme, neincluse de autor în nici un volum, le-am reprodus, în ediţia noastră, din volumul antologic : *Fluxul memoriei,* 1967.

XI. *C A D A V R E Î N V I D.* Poezii, Editura pentru literatură, [Bucureşti], 1969, dat la cules 06.03.1969, bun de tipar 06.06.1969, tiraj 1780 de exemplare, redactor : Elis Buşneag, 82 pagini.
Volumul cuprinde ciclurile : *Cadavre în vid* (23 poezii), *Ritual* (16 poezii), *Autoportret în timp* (10 poezii), *Anotimp electronic* (12 poezii), în total 61 poeme. Aşa cum am arătat mai înainte, la pct. X, poemele : *Autoportret în timp, Sonet negru* şi *Cealaltă naştere* fuseseră tipărite în antologia *Fluxul memoriei* din 1967.
Textele au fost reproduse din ediţia princeps *Cadavre în vid.*

XII. VOLUMUL POSTUM : *C O R A B I A L U I S E B A S T I A N* — poezii şi antipoezii —, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1978, bun de tipar 7.08.1978, apărut în 1978, tiraj 12410 exemplare, lector : Mircea Ciobanu, 80 pagini, coperta : C. Grigoriu, după o gravură de Sebastian Brant.
Volumul cuprinde 64 poezii şi proze poematice. Pe pagina din afara ultimei coperţi, editorul face precizarea :
„*Corabia lui Sebastian,* alcătuită din alternarea poeziei cu proza poematică, reprezintă poate cel mai exact disponibilităţile artistice ale celui ce a fost A. E. Baconsky.

Titlul cărţii trimite gîndul înapoi, la Sebastian Brant, gravorul care, închipuind cîndva o *Corabie a nebunilor,* a spus povestea păcatelor capitale şi a multor nenumărate rătăciri omeneşti. Ca şi cum s-ar fi îmbarcat pe o astfel de navă, poetul ţine cu stricteţe jurnalul de bord al trecerii sale printr-un peisaj devastat de toate contradicţiile şi tenebrele care agită societatea de consum a veacului nostru : o experienţă posibilă numai prin mijlocirea unei încrederi neclintite în puterea raţiunii".

Înainte de sfîrşitul său năprasnic, A. E. Baconsky a pregătit manuscrisul *Corabia lui Sebastian* pentru tipar, intenţionînd să-l încredinţeze Editurii, lui Marin Preda şi Cornel Popescu, dar nu a mai apucat s-o facă. După preluarea manuscrisului de către Editură, munca redacţională a fost efectuată cu devoţiune de poetul Mircea Ciobanu.
Textele sînt reproduse din Ediţia princeps din 1978.

XIII. Ciclul [POSTUM] — fără titlu — tipărit în revista *STEAUA.*
În *Steaua,* nr. 4 din 1984, apare primul poem, cu următoarea prezentare :

„Publicăm, începînd din acest număr, ultimele poeme scrise de A. E. Baconsky înaintea tragicului său sfîrşit. Poemele urmau să alcătuiască un nou volum, sînt numerotate şi nu poartă titlu. Manuscrisele sînt însoţite în marginea stîngă de vignete, corespondenţe

ale stării sufletești care a prezidat momentele creației.

Reproducem — și vom face-o la fiecare text — și aceste mici desene.

Redacția".

Manuscrisele poemelor respective au fost obținute de poetul Aurel Rău de la doamna Ioana Postică și fiul ei, Teodor Baconsky, student în București. Editorul cărții de față le aduce și, pe această cale, afectuoase mulțumiri, pentru bunăvoința și promptitudinea, arătate constant în realizarea acestei Ediții din opera lui A. E. Baconsky.

Poemele publicate în *Steaua* sînt numerotate cu cifre latine.

— I (Întunericul a venit dela Nord — tăcuți frisonează în ceață) este reprodus din *Steaua*, nr. 4, aprilie, 1984, p. 10;

— II (Viena barocă palatele ei de argint înegrit cenușă și aur —) este reprodus din *Steaua*, nr. 5, mai, 1984, p. 13;

— III (Să intrăm mai adînc în această pădure de piatră) este reprodus din *Steaua*, nr. 6, iunie, 1984, p. 17;

— IV (Deseară-n palatul Auersperg se vor întîlni iarăși cele șapte coroane) este reprodus din *Steaua*, nr. 9, septembrie, 1984, p. 21;

— V (Cuvintele cîntă linia curbă cuvintele cresc) este reprodus din *Steaua*, nr. 12, decembrie 1984, p. 11. Poemul are data: „Călimănești, 12. II. 1977".

— VI (Toată toamna a bătut vîntul rău...) poartă data: „București 1. III. 977";

— VII (Marc Aureliu coboară în fruntea armatelor...) este datat: „București, 4. III. 1977".

Textele VI și VII ni le-a pus la dispoziție Leon Baconsky, fratele poetului. Ele sînt ultimele manuscrise găsite pe pat a doua zi după cutremur. Profesorul Leon Baconsky ne-a trimis dactilogramele, după ce le-a confruntat cu manuscrisele autorului. Aceste două poeme au fost publicate în volumul *9 pentru Eternitate*, Text ales și îngrijit de Mircea Micu și Gheorghe Tomozei, București, 1977, p. 96—100. Editorii volumului au reprodus textele într-o formă defectuoasă, de proză „scriptio continua" și cu unele erori. Bunăoară:

Rîndul 2 al textului VI din *9 pentru Eternitate*, p. 96 apare: „...Trecători cu ochi injectați așteptau prin", pe cînd în mss. același rînd apare: „...Trecători cu ochi injectați așteptau *seara*"; r. 3 din volum se termină: „păsările cu zborul lor frînt căutau *seara*", pe cînd în mss. apare: „păsările cu sborul lor frînt căutau *orizontul*"; r. 16 din volum conține sintagma: „...pe fața *lumii* false...", care în mss. apare: „...pe fața *lunii* false..."; r. 9 de la p. 99 din volum conține sintagma: „...mai *sonore* ale idealului", care în mss. apare: „...mai *sumbre* ale idealului"; r. 32 de la p. 99 din volum cuprinde sintagma: „...nenumăratele *coifuri și lănci*...", care în mss. apare: „...nenumăratele *vîrfuri* și lănci..."

Textele VI și VII au fost transcrise din manuscrisele păstrate de Leon Baconsky căruia îi aducem și de astă dată calde mulțumiri pentru sprijinul neîntrerupt al domniei sale în definitivarea ediției de față.

— *Simptom*, în *Steaua*, anul XXX, nr. 12 (391), decembrie 1979, p. 25.
— *Lied*, în *Steaua*, anul XXX, nr. 12 (391), decembrie 1979, p. 25.
— *Gramatică*, în *Steaua*, anul XXX, nr. 12 (391), decembrie 1979, p. 25. (Redacţia a reprodus, în fotocopii, manuscrisele autorului ale celor trei poeme.)
— *Menuet*, reprodusă din vol. *Fluxul memoriei*. Ediţie îngrijită, prefaţă şi tabel cronologic de Mircea Braga, Bibl. pentru toţi, Minerva, 1987, p. 214.
— *Cristal*, *Ibidem*, p. 215.
— *Imn de seară*, *Ibidem*, p. 215—216.

XIV. *VERSURI publicate în anii debutului literar şi neincluse în volume.*
— *Linişte*, în *Mugurel*. Revista elevilor Liceului „Alecu Russo“ Chişinău, an III, nr. 1, septembrie 1943, p. 15, semnată „Baconschi Anatolie elev cl. VII-a, Lic. „Al. Russo“.
— *Neam nemuritor*, în *Mugurel*, an III, nr. 2, octombrie 1943, p. 3, semnată „A.E.Baconschi, cl. VII-a Liceul „Alecu Russo“.
— *Glossă*, în *Mugurel*, an III, nr. 3—4, noiembrie-decembrie 1943, p. 23, semnată „A.E.Baconschi“.
— *Necunoscutul cîine Pierrot*, în *Antologia Primăverii*. Versuri, Ediţie îngrijită de Ion Cherejan, Colecţia ziarului „Democratul“, Editura Prietenii Artei—Carei, martie 1947, p. 14.
— *Poem pentru o cameră*, în *Antologia Primăverii*, Carei, 1947, p. 16.
Acest poem a fost reprodus de Dorin Sălăjan în *Flacăra* din 14 octombrie 1983, p. 9, împreună cu poezia *Vîntul*, ca versuri din „prima tinereţe“. Poemul este reprodus sub titlul : *Poem pentru o cauză* (? !) şi cu unele modificări faţă de textul apărut în *Antologia Primăverii*, şi anume : în v. 1 apare : „...*mi-au* destrămat...“ în loc de : „...*m-au* destrămat...“ ; în v. 8 : „*albeşti*“ în loc de : „*albeşte*“ ; în v. 23 : „...caută *getic pămînt*“ în loc de : „...caută *gotic* pămînt“.
Textele de mai sus au fost reproduse din revista *Mugurel* şi *Antologia Primăverii*, ultima oferită, spre consultare, de domnul profesor Dumitru Micu, căruia şi pe această cale îi exprimăm calde mulţumiri.
— *Nocturnă*, în *Prietenii artei*, Carei, an I, nr. 2, 15 iunie 1947, p. 3.
Textul ne-a fost trimis de Leon Baconsky care l-a obţinut de la profesorul Nae Antonescu, posesor al acestei rarisime publicaţii.
Versul 8 din revistă se termină : „...bătîndu-se-n pieptul lor apoi“. Expresia *apoi* este o evidentă eroare de tipar şi la recomandarea profesorilor L. Baconsky şi N. Antonescu, am înlocuit-o cu cea corectă, anume „...*de opal*“. (În 1987, am descoperit, la B.A.R.S.R., revista *Prietenii Artei*, nr. 2.)
— *Andante*. Textul apare în revista *Vatra*, an XV, nr. 173 din 20 august 1985 p. 5, fiind publicat de Serafim Duicu.
— *Serpentină*. *Ibidem*. Redacţia revistei *Vatra* reproduce fotocopia după manuscrisul acestei poezii. Se observă că autorul semnează : „*A.E.Baconsky*“.
— *Cîntece pentru păsări urcate pe tron*. Textul apare de asemenea în *Vatra*, nr. 173.
În nota de prezentare a celor trei poezii, S. Duicu arată că „în septem-

brie 1943 descindea la Carei, ca profesor de limba și literatura română, Ion Chereji... iar directorul ziarului *Democratul* „l-a uns imediat“ redactor șef. Cercetînd colecția ziarului *Democratul* de la Biblioteca Academiei R.S.R. am observat însă că Ion Chereji apare redactor șef al publicației din Carei sub numele „Ion Cherejan“, începînd cu nr. 63 din 24 noiembrie 1946. Director al gazetei era profesorul N. Cădariu. Profesorul Ion Chereji (Cherejan) este un colaborator statornic în paginile „ziarului“ *Democratul* pînă în 4 mai 1947 cînd, cu nr. 86 în numai 2 pagini, colecția publicației din Carei se termină. (Cel puțin în bibliotecile din București nu există numere în continuare !)

De aceea, socotim sigură vara anului 1947, ca dată cînd studentul A.E.Baconschi a predat profesorului Ion Chereji manuscrisele celor trei poezii. De altminteri, A.E.B. publică ultimul său articol în *Democratul* din 13 aprilie 1947 (*Incantații pascale*), sub aceeași semnătură „A.E.Baconsky“. Textele celor trei poezii le-am reprodus din *Vatra*, nr. 173.

TABLA ALFABETICĂ A POEZIILOR

I. După titlu

A

Abendland 323
Aceste lumini, aceste pietre 105
Aeternitas 173
Aglutinezi în memorie... 383
Aleluia 320
Altă iarnă 135
Alte lumini, alte faruri 260
Amintiri din Coreea 158
Amintiri din munții Bihariei 45
Amintiri și oameni 297
Amurg acherontic 321
Amurg la Lotru 128
Amurg marin 285
Anatomie profetică 319
Andante 225
Andante 436
Anno aetatis suae XL 309
Anotimp electronic 350
Antiserenadă 350
Apele cresc 96
Aripa vîntului peste pămînt 65
Aripa vîntului peste zăpezi 64
Armonii dislocate 386
Ars antipoetica 382
Ars longa 392
Artă poetică 26
Asemenea stelelor 203
Așa ningea... 23
Aurora 183
Autoportret în timp 341

B

Bahnhof zoo 370
Balada anotimpului alcs 281
Bătrîn și singur 391
Bestiar 320
Blazon 325

C

Cadavre în vid 330
Cadavrele neîngropate la timp 325
Cariatide cîntînd 301
Călătorie în aprilie 90
Către cititor 27
Către cititor 304
Cealaltă naștere 332
Ceața 300
Ceea ce spun cocorilor 13
Cei care vor cînta își vor aduce aminte 247
Cele din urmă 202
Celor din urmă ruini 24
Celui înalt 293

Cercul metalic strînge 338
Cine are urechi de auzit... 330
Cînd în sfîrșit... 313
Cînd viscolul delirează 237
Cîntec de leagăn la Dahlem 374
Cîntec de noapte 259
Cîntec de seară 92
Cîntec fără cuvinte 132
Cîntec final despre mașini 75
Cîntec în munți 32
Cîntece negre din steaua căzută 342
Cîntece pentru păsări urcate pe tron 438
Cîntecul brazilor 162
Cîntecul cavalerului 331
Cîntecul de moarte al descendentului 338
Cîntecul fetelor 182
Cîntecul stelelor 299
Cîntecul tîrnăcopului 241
Cîntecul vîrstelor 266
Clipa care trece și dispare 93
Coborînd dimineața pe plaja îngustă 181
Colocviu cu inima mea 191
Convoiul amintirilor 63
Copilărie 226
Cor de tineri 376
Cosmopolis 393
Cristal 426
Cromatism 271
Cronica 116
Cu tot ce am 121
Cuvintele pe care le rostise 171

D

Dans în octombrie [illegible]
Decembrie 235
Dedicație 234
De dragoste 4
Descîntec 337
Descîntec pentru vîrsta sculptorilor 243
Desen 82
Destin 246
Dincolo de iarnă 97
Din turnul Golia 18
Dispariție lentă 300
Divagație nocturnă [illegible]
Doină de dragoste veche [illegible]
Doină de seară 214
Doină tîrzie 272
Dor de iarnă 276
Drum în cîmpuri galbene [illegible]
Drumul magilor 335
Drumuri în vînt 298
După-amiaza foburgului [illegible]
După cinci sute de ani [illegible]
După două mii de ani 6
După ploaie 31

E

Elan 193
Elan cinegetic 329
Elan istoric 327
Elegia I 262
Elegia a II-a 263
Elegia a III-a 276
Elegia a IV-a 303
Elegia a V-a 314
Elegia munților 164
Elegie 185
Elegie la cimitir 133
Elegie la Marea Japoniei [illegible]
Elită 321
Epilog 403
Epilog tîrziu 317
Episod 126
Era de piatră... 363
Eros în amurg 349
Eternitate amară 323
Euritmie [illegible]
Excelsior [illegible]

F

Fals delir [illegible]
Farmec 140
Femei așteptînd la Nam-Po 153
Femeile privesc schelăriile noilor case 195
Fiul risipitor 282
Fîntîna 277
Flori de gheață 14
Fluxul memoriei 175
Fostul soldat 156

G

Genealogie 215
Gînd exilat 336
Gîtul de lebădă 227
Glasul războinicului de pe Rin 191
Glossă 432
Goană 228
Golf 256
Gol metafizic 334
Gramatică 426
Gravură veche 239

H

Hamlet apocriful 319
Harpe electrice 201
Hermafroditul și scoicile 335
Happy blues 347

I

Iarna străvezie 401
Iarnă venind 198
Imn către florile toamnei 81
Imn către necunoscuți 247
Imn către neliniște 223
Imn către zorii de zi 208
Imn de seară 427
Imn depărtat 197
Imn tragic 332
Interludiu de Miazănoapte 279
Intrare în noapte 228
Inscripție umilă 303
Invocare pestilențială 322
Isaia în pustie 348
Iubirile necunoscute 220

Î

În alb [illegible]
Îndemn către cel care vine 304
Îngerul a strigat 347
În golul dintre făpturi 349
Înmormîntare 333
În poiana partizanilor 35
Înstelat, fantomatic și palid 332
Întotdeauna aici 249
Între două lumini 229
În vacarmul percuției 343

J

Joc de noapte 290

L

Laboratorium maximum 400
La Grivița 40
La nord de Someș 107
Legănare de ramuri în mai 99
Lied 425
Lied de iarnă 161
Lied nordic 313
Lied nou 302
Liman 230
Liniște 431
Liniște nouă 210
Liniște sumbră 155
Literatură 329
Love Hobby 397

M

Madrigal 286
Manifestație 366
Martie 16
Martie falsul 348
Meditație în întuneric 204
Meditație în ritm de maree 225
Melancolie de mare 181
Melodie de nea 237
Melodie de primăvară 89
Melodie de toamnă 84
Memento 171
Menuet 426
Metamorfoză sublimă 254
Mică baladă 257
Miraj de iarnă 142
Moartea cailor 194
Moină 160
Monedă găsită pe stradă 124
Monolog cu otravă 327
Mormîntul împăratului 158

N

Natură moartă 265
Neam nemuritor 432
Necunoscutul cîine Pierrot 433
Nihil 377
Noaptea, demult 283
Noaptea în port 242
Noaptea trece prin cartierele joase 240
Noaptea, vîntul de mare 110
Noapte 27
Noapte lichidă 274
Nocturnă 269
Nocturnă 435
Nocturnă cu visele 291
Nocturnă pe drumuri 3
Noiembrie 275
Norii și ploaia 194
Nud alb 219
Nud de primăvară 130
Nud fosforescent 221
Nud în întuneric 287
Nud în zori 140
Nu mă despart 218

O

Oamenii seamănă grîne 202
Oamenii surîd în această țară străveche 207
Oamenii și produsele lor 383
Oamenii veniți de la Nord 185
Ochiuri de apă 150
Octombrie 85
Octombrie în munții Cîm-Gan 149
O frumusețe a trecut la alta 73
Omul pe care l-ai ucis 341
Omul și vistieriile toamnei 70
O nuia de răchită 139
Ora de dincolo 344
Orașul eroic 181
Osmeză 289

P

Pan suferindul 337
Panta Rhei 233
Paraistorie 322
Patima primăverii 169
Pădurea aproape de valuri 129
Pămîntul 15
Pe drumuri neumblate 141
Peisaj 312
Peisaj în apă 102
Pentru foarte puțin 343
Perpetuum mobile 380
Pescărușii 109
Piazza della Signoria 314
Pînă cînd 389
Playboy 384
Plecarea zăpezilor 107
Ploie de noapte 241
Ploaie de primăvară la Putna 144
Ploi de mai la Cluj 93
Poem pentru o cameră 434
Poemul telului 29
Poetul. În amintirea lui Eminescu 292
Poligrafie bolnavă 326
Post scriptum 58
Preludiu 159
Primăvară cu fluturi 311
Primăvară florentină 310
Primăvara în Westfalia 216
Primul poem 124
Prin cîmpiile Dunării 273
Prin pădure primăvara și iarna 91
Priveliște 83
Psalm negru 343
Pseudo-Odoacru 323
Pustiul în fața dușmanului 115

R

Răsărit de lună pe mare 113
Reculegere 232
Recviem 245
Reminiscență umilă 295
Revanșa cîmpurilor 69
Ritmuri 177
Ritual 333
Rond 331
Roua 270
Rugă de tînăr 264
Rugă tăcută 233
Rugăciunea unui dac 312
Rutina 22

S

Salcîmi 95
Sălcii desfrunzite 85
Scara lui Iacob 309
Schiță de peisaj 106
Seara se-ntorc oamenii 103

Seară erotică 143
Seară idilică 324
Sebastian Brant 357
Semnele stelelor spun... 305
Septembrie 271
Septentrion 314
Serpentină 255
Serpentină 437
Simptom 425
Somnul crizantemelor 151
Sonet negru 344
Sozopol 111
Spasm 350
Spațiu neutru 395
Spirală 133
Spun adio pădurilor 206
Stanțe 273
Steaua polară 137
Stradă în Phenian 157
Sud 137
Suhumi 186
Sumbra primăvară 130

Ș

Ștefan și oamenii 146

T

Tinerețe fără bătrînețe 326
Tînărul melancolic 340
Tîrziu, toamna 71
Toamna lanurilor de orez 148
Toamnă berlineză 361
Toamnă himerică 286
Transfigurare 231
Trecătorul din zori 296
Trecere lină 163
Tristul excelsior 379
Triumf 261
Tu, care-ai fost... 220

Ț

Țara cavalerilor 336
Țărm singuratic 112
Ținut 312
Ținuturile primăverii pier 67

U

Umblu prin galeriile minei cîntînd 204
Umbra bătrînului domn 259
Umbre 168
Un dor de timp în munții Rodnei 165
Un stol de păsări s-a topit în mare 39
Unde s-au dus cuvintele? 265
Undeva în întuneric 398
Unui grup de fete 28
Uși 385

V

Vae victis 328
Valurile și noaptea 114
Vară tîrzie 284
Văd ziua trecînd spre apus 196
Vis de zugrav 234
Vis în derivă 263
Vis printre oameni 244
Vis teratologic 346
Viscol 219
Vîntul 129
Vîntul care deschide fereastra 123
Vîrful cu dor 256
Vîrsta 368

Voci din necunoscut 205
Volută monotonă 372

Z

Zăpada sărută întinderile 236
Zboară păsările albe 126
Zucht 373

* * * (Cărți mari, pravili și legi pentru viață și moarte) 358
* * * (În tăcere și-n cumpăna zorilor) 294
* * * (Și totuși plutim înainte cu toate pînzele-n vînt) 360
I (Am intrat pe sub pămînt în Berlinul de West) 356
II (Ziua pe Bundesallee vîntul) 357
III (Am primit toate invitațiile...) 359
IV (Discuții, reviste, lecturi) 360
V (Sus către Nord cartiere de locuit) 362
VI (În piscina acoperită și nu prea adîncă...) 363
VII (Mă întorc de la o manifestație...) 365
VIII (În seara aceasta voi merge...) 367
IX (Prin Charlottenburg umblă duhul lui Eminescu) 368
X (Coadă nocturnă la poșta gării west-berlineze) 370
XI (Ceață densă) 371
XII (Toată dimineața am citit hebdomadarul axiomatic) 372
XIII (Dahlem — cartier feeric) 374
XIV (De cîtăva vreme mă urmăresc goelanzii) 375
XV (Lungi discuții cu Gottfried Benn) 377
XVI (Zi de **Entrümpelung** pe Fasanenstrasse) 378
XVII (Un cunoscut din Renania mi-a spus...) 380
XVIII (Recitalul celebrului compozitor american...) 381
XIX (Toată toamna am avut o bună dispoziție...) 383
XX (La ceaiul de miercuri după-amiază rareori am lipsit) 384
XXI (Nopți lungi de Noembrie) 385
XXII (Medii intelectuale anxioase) 387
XXIII (Venirea colegului parizian era...) 388
XXIV (Bătrînului baron i-au murit trei frați...) 390
XXV (Pe toate străzile întîlnesc dimineața și seara...) 391
XXVI (Noaptea die **Strassenkünstler** cu tarabele lor...) 393
XXVII (Vîntul vine dinspre Europa Center) 394
XXVIII (Cînd mă voi înapoia la Athena...) 396
XXIX (Începe să-mi displacă Ionescu) 397

XXX (Revin acasă noaptea tîrziu) 399
XXXI (Imensa navă plutește înainte...) 400
XXXII (Aici sfîrșește cartea mea) 402

*

*   *

I (Întunericul a venit de la Nord...) 409
II (Viena barocă palatele ei de argint...) 412
III (Să intrăm mai adînc în această pădure...) 415
IV (Deseară-n palatul Auersperg se vor întîlni...) 417
V (Cuvintele cîntă linia curbă cuvintele cresc) 419
VI (Toată toamna a bătut vîntul rău...) 421
VII (Marc Aureliu coboară în fruntea armatelor...) 424

II. **După primul vers**

A

Acela dintre noi ce va muri întîiul 327
Acesta e teiul 29
Adesea-mi vin în minte imagini de demult 168
Adie-n mine cîntecele noi 177
Adolescență aproape rănită, aproape uitată 285
Adu-ți aminte arama 221
A fost o izbucnire de flăcări și metale, 130
Aglutinezi în memorie silabe false 383
Aicea totul seamănă cu tine 142
Aici a explodat o bombă grea 150
Aici sfîrșește cartea mea 402
Ai coborît din vișini, din cireși, 69
Ai răsărit în inimă de munți 432
Albastru și rece verde și rece galben și rece — 377
Aleargă viscolul noaptea 272
Alte imagini se imprimă 273
Alte lumini, alte faruri se-aprind — 260
Am adormit noaptea în dealuri 270
Am crescut prin ruini mohorîte în ani de război, 255
Am intrat pe sub pămînt în Berlinul de West. 356
Am întîlnit lumina la hotarul 282
Am locuit în foburguri întunecate, 295
Am lucrat cîndva-ntr-un oraș de fabrici 126
Am primit toate invitațiile pentru săptămîna ce vine. 359
Am rătăcit prin mine de cărbuni 204
Am scris oblic am scris DA și NU am gravat 403
Am semănat cu pădurea, cu moara de vînt, cu tăcutele, 341
Am tăiat cu spada noaptea-ntreagă 331
Am trăit întotdeauna printre oameni umili, 247
A murit bătrînul zidar — 245
Am văzut un maniac făcînd injecții trandafirilor 372
Am visat astă-noapte cocorii 123
Am voit să ard, să înalț, să iubesc, să dărîm, 330
Apa trecută-ntr-o noapte tîrzie de toamnă rămîne sunînd, 230
Apele cresc în albii și trec 96
Aripa străvezie a vîntului de mai 99
Aripa vîntului trecu peste pămînt 65
Aripa vîntului trecu peste zăpezi, 64
Armonii dislocate sgomote semne inverse — 386
A scrie cu țărîțe de lemn a scrie cu fiare vechi 382
Asemenea stelelor umblă prin noapte — asemenea celor mari, 203
Astăzi orașul e cuprins de ceață 314
Aș fi trecut uneori prin preajma pădurii 129
Aud orașele mari care dorm în nisipuri și-n codri, 205
Aud un vuiet cum nu s-a auzit vreodată 58
Au fost și-aici odinioară case ; 157

B

Bateți-mi, ceasuri, miezul de noapte 344
Bătrîn și singur toamna umblînd prin oraș 391
Bătrînului baron i-au murit trei frați în război. 390
Butoane și cifre aparatură desăvîrșită **Lebensanlage...** 400

C

Cadavrele neîngropate la timp 325
Cadavrele trăiesc — și iată corbii 321
Cade seara ca o ploaie străvezie, 92
Cam la aceleași ore vă-ntîlnesc, 28
Capete negre, umflate de boli, tumefiate 346
Case mărunte cad sub tîrnăcoape, 241
Caut în oameni, caut în păsări, caut în plopi, 302
Călător cu ploile exilate, 436
Cărți mari, pravili și legi pentru viață și moarte 358
Ceață densă. După-amiază pe străzi anodine. 371
Ceasului îi vor cădea brațele — și va fi mut 328
Ce frumoase-s nopțile-n Cîmpeni ! 45

Ce fulgi mărunți zburînd deasupra mea 23
Cei care vor cînta își vor aduce aminte de mine — 247
Cei cîțiva ani de cînd scriu, 136
Cel cu patru ochi a murit, singurul, neînduplecatul, streinul, 337
Ce liniște-i aici — de-aceea poate 145
Celui înalt, celui drept, celui bun 293
Ce luminiș pe boltă deasupra mării-n zare ! 113
Cenușă, cenușă e în destinul amar 326
Cercul metalic strînge tot mai mult 338
Ce să vă caut, ce să vă mai cînt ? 344
Ce triste sunt păsările urcate pe tron 438
Ce vrei să-mi spui, pădure din nord, ce vrei să-mi spui ? 107
Cinci cîini albi flutură nori 437
Ciocănitoarea toamnei, euritmii egale 71
Cizme, cizme regale cu pinteni de aur, cizme fantomă, 340
Cîinele a murit de turbare, 325
Cîini ai străzilor fără cîini 426
Cîmpul se duce departe cu miriști și lanuri arate, 312
Cînd cerul prin ianuarie se-acoperă de nori 97
Cînd în sfîrșit, cînd în sfîrșit pentru capul ce-l port 318
Cînd mă voi înapoia la Athena, îmi spunea prozatorul grec, 396
Cînd toamna cade peste munții Rodnei 165
Cînd va veni care multaștepatul hotar 376
Cînd viscolul delirează e bine să umbli prin cîmpuri, 237
Cîntă în capul meu sticleie, 304
Cîntecul stins al soarelui s-a dus, 235
Cînt frumusețea femeilor care au vîrsta mea, 284
Cînt vara și ieșirea la mare a acestui popor 197
Cîte culori au fost, o, Doamne, 236
Cîte trupuri, cîți șerpi electrizați, cîte statui arborescente, 350
Clipa care trece și dispare 93
Clopote-n Iași se leagănă spre seară, 24
Coadă nocturnă la poșta gării west-berlineze, 370
Coborînd dimineața pe plaja îngustă 184
Cocorilor, o, păsări migratoare, 13
Coloana căzută cei doisprezece 333
Convoaie lungi de oameni cu flori de crizanteme 133
Convoiul s-a oprit — o arătare 333
Cresc tineri înalți și lucizi, 315
Culori, culori, înainte de stingere, 371
„Culturi bogate crească pe întinsul țării mele ! 31
Cu mîini prelungi, cu mîini palide 310
Cu tot ce am aparțin acestui pămînt 121
Cuvintele cîntă linia curbă cuvintele cresc 419

D

Dahlem — cartier feeric. 374
Dans al cetăților obosite, crepuscul roșu, abend — 323
Dans al formelor alungite, dans de cîini 357
Dă-mi, Doamne, odihna vîntului care umblă 264
De cîtăva vreme mă urmăresc golanzii, 375
de generații cobai 425
De mii de ani muncim acest pămînt, 75
De multă vreme n-am mai fost 336
Deseară-n palatul Auersperg se vor întîlni iarăși cele șapte coroane 417
Dimineața propice frumoaselor promisiuni 321
Din cîte se-ntîmplă nu pot să uit nimic, 175
Din drumuri lungi mă reîntorc mereu, 225
Dintre toți cei ce-au încercat să înnebunească 389
Discuții, reviste, lecturi, 360
Doamne al visului, sîngele 320
Doamne, aș vrea să plîng dar nu mai 343
Doamne, dă-mi iarăși dorul de moarte al strămoșilor mei, 342
Doarme aici un împărat vestit, 153
Doarme în liniștea cîmpului goală, 139
Dorm crizantemele somnul liniștii 151
Drumuri, văd drumuri în vînt, 298
Duceți-vă de la mine, chipuri întunecate — 232
După atîtea nopți, după atîția nebuni, împărați și tîlhari, 311
După lungi rătăciri, după lupte și ceață, 262

E

E ceasul cînd unul adoarme 331
E seară, 103
Ești goală ca visul, ca zarea, 219
Eu vin de departe — 159
Exasperare și teamă deși atît de liberi n-am fost 335

F

Fără-a fi fost, ziua s-a dus în golul 349
Femeia cu ochii tăiaţi între cute adînci traversează oraşul, 216
Femeile privesc schelăriile noilor case — 195
Flori de gheaţă, ce să fac cu voi 14
Fostul soldat trece pe cîmp 156
Frunza, căzînd, în fulgi s-a preschimbat : 73
Frunze metalice cad, 84
Fum de ţigară, gunoaie, măşti sumbre — lumina 370
Fumegă înaltele coşuri 239
Furtunile se potolesc mereu, 210

G

Galbene cîmpuri, nimburi de lumină 156
Geniu administrat riguros.: ierarhii castele umbre chineze... 392
Gînduri, gînduri rotindu-se-n aer albastru, 256
Gîtul întins al plopilor şi steaua 297

H

Hermafroditul aşteaptă — poarta nu s-a deschis, 335
Hotarul toamnei, iată-l e aici — 149

I

Iarăşi alunecă lungi, legănate pe lacuri, 271
Iarna Carpaţilor bîntuie iar, 276
Iarnă străvezie fără zăpadă, păsări de zi 401
Iată coarnele lunii se-n-doaie-năuntru 263
Iată, din nou întîia jumătate 266
Iată-mă dar pe cîmpu-nzăpezit — 40
Iată pe cîmp dizolvîndu-se cele din urmă : 202
Iluminat şase femei m-au destrămat în ochi şi în piele, 434
Imensa navă pluteşte înainte spre acelaşi ideal NICĂIERI. 400
Iubirilor necunoscute, marea 220

Î

Îmi pare cîteodată c-am mai privit aceşti 163
Îmi place să privesc afară. 82
Îmi place să te aud 140
Împlînt în pămînt o nuia de răchită, 139
În arbori toamna iarăşi izbucni 85
Încep să-mi uit numele-n lume, 246
Începe să-mi displacă Ionescu. Deşi am fost primul său regizor... 397
Închid ochii încet 158
În februarie zăpezile sînt cuprinse de-o vagă nelinişte 197
Îngerul a strigat în oraşele prăbuşite, 347
În lunile de iarnă trecînd cu pasul rar 91
În nordul Bulgariei 32
În piscina acoperită şi nu prea adîncă, tineri cu aspect... 363
În seara aceasta voi merge şi eu în sfîrşit la celebrul cenaclu. 367
În tăcere şi-n cumpăna zorilor 294
În tăcutul, în marele rîu, 352
Întîi apărură semne bizare — cuvintele moarte 326
Întors din cîmp mă scutur de pămînt 228
Între două minciuni, între două culori, între două iluzii 380
Într-un demult, într-un cîndva, odată, 343
Într-o necontenită călătorie 90
Întunericul a venit de la Nord — tăcuţi frisonează în ceaţă 409

L

La ceaiul de miercuri după-amiază rareori am lipsit, 384
La noapte în potirul ce-l vor deschide crinii 27
Linii de-naltă tensiune fluieră noaptea, 201
Linişte-n noapte 431
Lîngă apa mării calc pe bolovani, 6
Lumină de după-amiază, tu, care tremuri încet 174
Lună în limba pădurii 435
Lungi discuţii cu Gottfried Benn. 377
Luptele mari încetară şi focul clipind adormi 194
Lupul pădurii e mort — pielea de oaie 329

M

Magii veneau din ţări îndepărtate 335
Marc Aureliu coboară în fruntea armatelor către albia Dunării 424
Marea şi muntele viețuiesc împreună 187
Mă gîndesc la cineva care merge pe drum, 133
Mă întorc de la o manifestaţie la care n-am luat parte. 365
Mă joc cu un gîndac şi plîng, 154
Mă rog luminii să coboare 233
Măşti în arbori, ghiare de fier, gheparzi îmblînziţi... 374
Mă uit la vînt şi nu-l văd, 129
Mă uit la vrăbiile sure care-mi vin la fereastră, 243
Medii intelectuale anxioase. *Linksintellektuelle.* 387
Mi-am ascuns privirea-n veşnicie 432

Mi-e somnul tot mai străveziu. De-acum 287

N

N-am otrăvit pe nimeni și n-am ucis și n-am 304
N-am să mai trec pe drumul pe care-am rătăcit, 233
N-am să uit niciodată 124
Necunoscutul cîine ardea ca o cetate. 433
Nici gîndurile voastre, nici florile nu-mi spun, 231
Nimenea nu s-a întors. Am dormit 336
Noapte și ochii bisericii ard 369
Noaptea, demult, am adormit prin vagoane de marfă. 288
Noaptea die *Strassenkünstler* cu tarabele lor pe Kurfürstendamm, 393
Noaptea plutesc pe mare spre Batum ; 185
Noaptea revine în albia ei 291
Noaptea se oprește la porți anonime 289
Noaptea străbat bulevardele oblice, 290
Noaptea trece prin cartierele joase 240
Noaptea yancheii uciși se ridică încet din nisipul 155
Noi n-am murit niciodată și nu vom muri, 328
Nopți lungi de Noembrie. Lună de cupru. 385
Nu caut ghicitoarele, nu-ntreb 234
Nu mai e nici otravă, 319
Nu mai știu unde mi-e ura, 261
Numai tăcînd și gîndindu-te singur la toate, 225
Nu mai urlați, nu mai cădeți în extaz, nu mai lingeți ! 327
Nu m-am gîndit să supraviețuiesc, 254
Nu mă despart de tine niciodată : 218
Nu mă-nspăimînt de stufărișuri, de cimitire, de ceață. 173
Nu mă întreb partidul cum să-l cînt ; 191
Nu mi-a rămas din gîndurile mele 281
Nu mi-ar plăcea să pier într-un război — 214
Nu-mi mai aduc aminte de zilele palide 226
Nu par a fi nici tînăr, nici bătrîn, 314
Nu pot să dormi și să tac, 169
Nu-s cărări de-aicea mai departe, 35
Nu te întreb de unde vii — 286
Nu-ți fă ție chip cioplit, nu te teme 304
Nu-ți fie teamă de-amurg nu-ți fie teamă 338

O

Oamenii au trecut — fiecare 350

Oamenii seamănă grîne — 202
...oamenii și produsele lor... oamenii lucrează, produc mereu 388
Oamenii veniți de la nord 185
Obosit de zăpadă, 277
O, dalii, tufanici și crizanteme, 81
Odată cînd fruntea mi ardea 161
O ființa ascunsă are vasul acesta 183
...o găleată cu var și o pensulă... nevoie de-a scrie pe zid 395
O iarnă timpurie s-a așternut încet 279
Omul pe care l-ai ucis se va ridica odată din apă 341
O plajă fără margini, și în zare 112
Ori de cîte ori găsesc o monedă, 124
O, ritmul acesta... și-am alungat cuvintele. 347
Oriunde-ai fi te port în preajma mea — 143
Oriunde-aș fi, oriunde sînt, 257
Oriunde mă duc lasă pașii mei urme abia-ntrezărite, 229
O taină curată e în noi, purtătorii sîngelui de cerb, 332
O, zori de zi, palid surîs al luminii. 208

P

Para... paraistorie, paralirică, paraviață... 322
Pașii măturătoarelor din parc 272
Pădurea uscată biciuită de razele crude-ale zorilor, 319
Păduri pretutindeni, orașul are un trup păros și puternic — bine e 364
Pămînt al țării mele, pămînt întins, bogat, 63
Pămîntul e al celor ce-l muncesc, 15
Pătrunde n mine marea ca-ntr-un liman deschis 114
Pe bulevarde farurile ard 105
Pe cheiul Nevei cînd se înserează 182
Pe cheiul de piatră femeile stau așteptînd 153
Pe drumuri urc încet-încet spre deal, 70
Pe linii ferate, pe linii ferate. 259
Pe negre întinderi 348
Pentru coamele negre, uraganul 219
Pescărușii răsar dimineața din apă 109
Pe toate străzile întîlnesc dimineața și seara măturătorii turci. 391
Pe trepte în *dolce stil nuovo* 309
Piatră, piatră... Grămezi de piatră,... 363
Pietre, ziduri, clădiri — și cel ce nu doarme crede și înalță mereu 425
Plajă galbenă — marea violetă și verde — 181

Ploaia a venit la 3 noaptea — 342
Ploaia îmi cîntă la geam, 275
Plouă la Cluj în luna mai, 93
Plouă la Putna peste codri, peste poienile verzi, 144
Plouă și norii se duc undeva mai departe. 194
Plouă și sîntem mereu mai urîți 361
Plutesc deasupra valurilor singur 186
Poate că m-am născut să-mi fie drag 296
Poate vă par uneori un bastard pripășit printre voi, 263
Poduri înalte peste prăpăstii, 123
Poezii cuminți și cenușii, 22
Prea liniștit nu mi-ar plăcea să fiu 223
Prea multe visuri am visat 244
Prieteni, noi ne ducem zi de zi 171
Primăvară ! au spus încet florile, 89
Prin Charlottenburg umblă duhul lui Eminescu. 369
Printre atîtea furtuni, printre atîtea primejdii, 137
Printre case înalte de fier 312
Privesc orizontul de noapte al mării 110
Privesc pe cer în zare, atent privesc spre sud 16
Pustiu e ceasul, părăsit și stins, 241
Puțin ai scris maestre, prea puțin, 26
Puțini au rămas cei deprinși să se uite în pulberea drumului, 207

R

Războiul n-a trecut prin Leningrad ; 131
Recitalul celebrului compozitor american de origine suedeză. 381
Revin acasă noaptea tîrziu. 389
Ritm, ritm, larg eufonic ritm. 242
Ritmul acesta caută-l, ritmul — 348
Rotindu-se larg, zilele verii trecură — 193

S

Salcîmi, arbori de cîmpie 95
Să intrăm mai adînc în această pădure de piatră 415
...să iubești o femeie cu pantaloni galbeni o mașină desăvîrșită 397
Sălcii desfrunzite lîngă Olt așteaptă. 85
Se apropie de mine tristețea-ncet, încet 170
Semn al iubirii de oameni e darul ce-l am 303
Semnele mele se vor risipi 300
Semnele stelelor spun că așa mi-a fost dat, 305
Se vor întoarce frunzele-n păduri 276
Silabe frunzele-au scris 334
Sînt în satul acesta — 83
Sozopol, Sozopol, oraș de pescari, 111
Sună adio pădurilor, 206
Statui albe de piatră 292
Statuile [illegible] caută urma 320
St[illegible] fabrici mari cu frunțile umbrite 166
Stau în apă lanuri de orez, 143
Steaua pe care o ating se aprinde. [illegible]
Stelele ard neclintite-n orbitele beznei, 299
Stelele-ncep să migreze schimbîndu-și orbitele, 348
Sus către Nord cartiere de locuit. 362
Sus în munți peste vîrfuri de arbori 146
Sus în orașul efebilor 337

Ș

Șapte hiene grase și șapte hiene slabe — clepsidră absurdă 322
Și în cele din urmă ziua se duce tîrînd după ea. 393
Și totuși plutim înainte cu toate pînzele-n vînt, 360
Ștefan cel Mare 146

T

Tatăl s-a dus într-o zi la război, 215
Tăcută doarme bufnița pe-o carte 265
Te-am găsit, iubito, deci nu te voi mai căuta — 4
Te văd plecat deasupra cărții mele 27
Tînărul melancolic a fost sugrumat într-o noapte 349
Tîrziu... ochi crispați... melancolii metalice... spații... 39[illegible]
Tîrziu sună pașii celui din urmă. 311
Toată dimineața am citit hebdomadarul axiomatic. 372
Toată toamna a bătut vîntul rău vîntul cel otrăvit 4[illegible]1
Toată toamna am avut o bună dispoziție de scris 3[illegible]3
Toate mîhnirile mele demult le-am înfrînt — 227
Toate ploile s-au întors în munți, 274
Toate tipografiile cu opt-zece-douăsprezece rînduri de ochi 373
Toate verbele numai la viitor și toate 426
Torțele ard și mulțimile trec în convoi 366
Tot ceea ce te atinge o clipă 132
Trece vremea — anii trec pe rînd, 135
Treceri grăbite sau lente, treceri apropiate și dragi, 162
Trecînd pe drumul unor zăpezi adînci de munte 164
Trec zilele cu impecabila lor caroserie metalică 379

Trepte-nguste printre ziduri suie 18
Trenurile aleargă printre munţii copleşiţi de zăpadă 237
Trupul tău gol a început să cînte 140
Tu, care-ai fost odată, tu, care eşti, tu, care 220
Tu care nu m-ai întîlnit 253
Tu trebuie să uiţi ce-ai fost, ce eşti — 303
Tu vei fi-ntotdeauna aici laolaltă cu florile, 249

Ţ

Ţinuturile primăverii pier, 67

U

Ultimul drum al tău trece prin nimfe 349
Umblau ienicerii cu teamă 145
Umblă vîntul singur prin Karelia, 313
Umblu prin galeriile minei cîntînd 204
Umbra bătrînului domn de la Mancha 259
Un cristal un *CRIST* al zăpezilor... nu, pentru nimenea... 426
Un cunoscut din Renania mi-a spus că îndeletnicirea cea mai serioasă e vinul. 380
Unde s-au dus cuvintele pe care le-am rostit, 265
Unde s-au dus marii romantici germani 427
Unde se duc aceste sloiuri dintre care 309
Un galben orizont căzut departe 103
Un Romulus Augustulus aşteaptă înfrigurat pretutindenea 323
Urmele trupului nostru se văd imprimate 285
Un stol de păsări s-a topit în mare, 39

V

Vai, celui îndepărtat, celui ce niciodată 338
Vai, cît am rămas de neschimbat ! 193
Vai, Doamne, ce posomoriţi sînt munţii ! 160
Va trece iarăşi vîntul peste munţi 256
Va veni somnul şi milioane de animale fără ochi 329
Văd ziua trecînd spre apus ca o lebădă albă 196
Vei spune că de-acuma cunoşti atît de bine 141
Venirea colegului parizian era aşteptată cu înfrigurare. 388
Veţi fi însetaţi şi veţi avea mai multe umbre, 332
Vezi, drumurile-acestea parcă s-aud în noi ; 3
Vid, vid, vid — 330
Viena barocă palatele ei de argint înegrit cenuşă şi aur — 412
Vin negru şi vin roşu beau 300
Vine furtuna prin ceruri, 238
Vino cu pielea ta orbitoare care luceşte ca luna. 221
Vîntul vine dinspre Europa Center. 394
Vom adormi într-un spasm — fiecăruia 350
Ver apărea - prefeţii... înnoitorii... oamenii viitorului... 368
Vremea iubirilor noastre-a fost vara fugară, 284

Z

Zac rătăcit aici în cîmp străin, 191
Zăpada cade mereu şi fiarele codrilor 324
Zboară păsările albe şi norii sînt albi, strălucind 126
Zi de *Entrümpelung* pe Fasanenstrasse. 378
Ziduri înalte dorm în oglinzile rîului, 102
Ziua pe Bundesallee vîntul. 357
Note [ale autorului la textele din *Corabia lui Sebastian*] 404

CUPRINS

„Extatica trecere" a poetului . . . V
Cronologie LXXXV
Notă asupra ediției CXLVII

Din volumul : *POEZII* (1950)

Nocturnă pe drumuri 3
De dragoste 4
După două mii de ani 6

Din volumul : *CÎNTECE DE ZI ȘI NOAPTE* (1954)

Ceea ce spun cocorilor 13
Flori de gheață 14
Pămîntul I (fragment) 15
Martie 16
Din turnul Golia 18
Rutina 22
Așa ningea... 23
Celor din urmă ruini 24
Artă poetică 26
Noapte 27
Către cititor 27
Unui grup de fete 28
Poemul teiului 29
După ploaie 31
Cîntec în munți 32
În poiana partizanilor 35

Un stol de păsări s-a topit în mare . 39
La Grivița 40
Amintiri din munții Bihariei . . . 45
Post scriptum 53

Din volumul : *DOUĂ POEME* (1956)

Lucrări și anotimpuri sau Mișcarea de revoluție
Convoiul amintirilor 63
Aripa vîntului peste zăpezi . . . 64
Aripa vîntului peste pămînt . . . 65
Ținuturile primăverii pier 67
Revanșa cîmpurilor 69
Omul și visteriile toamnei 70
Tîrziu, toamna 71
O frumusețe a trecut în alta . . . 73
Cîntec final despre mașini . . . 75

DINCOLO DE IARNĂ. Pasteluri (1957)

Imn către florile toamnei

Imn către florile toamnei 81
Desen 82
Priveliște 83
Melodie de toamnă 84
Sălcii desfrunzite 85
Octombrie 85

Dincolo de iarnă

Melodie de primăvară 89
Călătorie în aprilie 90
Prin pădure primăvara și iarna . . 91
Cîntec de seară 92
Clipa care trece și dispare 93
Ploi de mai la Cluj 93
Salcîmi 95
Apele cresc 96

Dincolo de iarnă 97
Legănare de ramuri în mai 99

La nord de Someș

Peisaj în apă 102
După-amiaza foburgului 103
Seara se-ntorc oamenii 103
Aceste lumini, aceste pietre . . . 105
Schiță de peisaj 106
La nord de Someș 107

Pescărușii

Pescărușii 109
Noaptea, vîntul de mare 110
Sozopol 111
Țărm singuratic 112
Răsărit de lună pe mare 113
Valurile și noaptea 114

FLUXUL MEMORIEI. POEZII (1957)

Cu tot ce am 121

Steaua polară

Vîntul care deschide fereastra . . 123
Moneda găsită pe stradă 124
Primul poem 124
Zboară păsările albe 126
Episod 126
Amurg la Lotru 128
Vîntul 129
Pădurea aproape de valuri 129
Sumbra primăvară 130
Cîntec fără cuvinte 132
Spirală 133
Elegie la cimitir 133
Altă iarnă 135

Excelsior 136
Steaua polară 137

Seară erotică

Nud de primăvară 139
O nuia de răchită 139
Farmec 140
Nud în zori 140
Pe drumuri neumblate 141
Miraj de iarnă 142
Seară erotică 143

Ștefan și oamenii

Ploaie de primăvară la Putna 144
Pustiul în fața dușmanului 145
După cinci sute de ani 145
Cronică 146
Ștefan și oamenii 146

Orientul de aur . . . .

Toamna lanurilor de orez 148
Octombrie în munții Cîm-Gan . . 149
Ochiuri de apă 150
Somnul crizantemelor 151
Femei așteptînd la Nam-Po . . . 153
Mormîntul împăratului 153
Elegie la Marea Japoniei 154
Liniște sumbră 155
Drum în cîmpuri galbene 156
Fostul soldat 156
Stradă în Phenian 157
Amintiri din Coreea 158

Un dor de timp în munții Rodnei

Preludiu 159
Moină 160
Lied de iarnă 161
Cîntecul brazilor 162
Trecere lină 163
Elegia munților 164
Un dor de timp în munții Rodnei . 165

Fluxul memoriei

Umbre 168
Patima primăverii 169
Divagație nocturnă 170
Memento 171
Aeternitas 173
Cuvintele pe care le rostesc . . . 174
Fluxul memoriei 175
Ritmuri 177

Din volumul : *CĂLĂTORII ÎN EUROPA ȘI ASIA* (1960)

Septentrion

Orașul eroic 181
Melancolie de mare 181
Cîntecul fetelor 182
Aurora 183

Pastel Sudic

Coborînd dimineața pe plaja îngustă 184
Elegie 185
Oamenii veniți de la Nord 185
Suhumi 186
Sud 187

Din volumul : *VERSURI* (1961)

Glasul războinicului de pe Rin . . 191
Colocviu cu inima mea 191
Elan 193
Moartea cailor 194
Norii şi ploaia 194
Femeile privesc schelăriile noilor case 195
Văd ziua trecînd spre apus 196
Plecarea zăpezilor 197
Imn depărtat 197
Iarna venind 198

IMN CĂTRE ZORII DE ZI (1962)

Imn către zorii de zi

Harpe electrice 201
Cele din urmă 202
Oamenii seamănă grîne 202
Asemenea stelelor 203
Meditaţie în întuneric 204
Umblu prin galeriile minei cîntînd . 204
Voci din necunoscut 205
Spun adio pădurilor 206
Oamenii surîd în această ţară străveche 207
Imn către zorii de zi 208

Linişte nouă

Linişte nouă 210

Doină de seară

Doină de seară 214
Genealogie 215
Primăvara în Westfalia 216

Dans în octombrie

Nu mă despart 218
Nud alb 219
Viscol 219
Iubirile necunoscute 220
Tu, care-ai fost... 220
Nud fosforescent 221
Dans în octombrie 221

Panta Rhei

Imn către nelinişte 223
Meditaţie în ritm de maree 225
Andante 225
Copilărie 226
Gîtul de lebădă 227
Intrare în noapte 228
Goană 228
Între două lumini 229
Liman 230
Transfigurare 231
Reculegere 232
Rugă tăcută 233
Panta Rhei 233
Dedicaţie 234

Melodie de nea

Decembrie 235
Zăpada sărută întinderile 236
Cînd viscolul delirează 237
Melodie de nea 237

Imn către necunoscuţi

Gravură veche 239
Noaptea trece prin cartierele joase . 240

Cîntecul tîrnăcopului 241
Ploaie de noapte 241
Noaptea în port 242
Descîntec pentru vîrsta mulţimilor . 243
Vis printre oameni 244
Recviem 245
Destin 246
Cei care vor cînta îşi vor aduce aminte 247
Imn către necunoscuţi 247

Întotdeauna aici

Întotdeauna aici 249

FIUL RISIPITOR. Poezii (1964)

În alb 253
Metamorfoză sublimă 254
Serpentină 255
Vîrful cu dor 256
Golf 256
Mică baladă 257
Cîntec de noapte 259
Umbra bătrînului domn 259
Alte lumini, alte faruri 260
Triumf 261
Elegia I 262
Elegia a II-a 263
Vis în derivă 263
Rugă de tînăr 264
Natură moartă 265
Unde s-au dus cuvintele ? 265
Cîntecul vîrstelor 266
Roua 270
Septembrie 271
Cromatism 271
Doină tîrzie 272
Stanţe 273
Noapte lichidă 274

Noiembrie 275
Elegia a III-a 276
Dor de iarnă 276
Fîntîna 277
Prin cîmpiile Dunării 278
Interludiu de Miazănoapte 279
Balada anotimpului ales 281
Fiul risipitor 282
Vis de zugrav 284
Vară tîrzie 284
Doină de dragoste veche 285
Amurg marin 285
Madrigal 286
Toamnă himerică 286
Nud în întuneric 287
Noaptea, demult 288
Osmoză 289
Joc de noapte 290
Nocturnă cu visele 291
Poetul. În amintirea lui Eminescu . 292
Celui înalt 293
(În tăcere şi-n cumpăna zorilor) . 294
Reminiscenţă umilă 295
Trecătorul din zori 296
Amintiri şi oameni 297
Drumuri în vînt 298
Cîntecul stelelor 299
Ceaţa 300
Dispariţie lentă 300
Cariatide cîntînd 301
Lied nou 302
Inscripţie umilă 303
Elegia a IV-a 303
Către cititor 304

Îndemn către cel care vine 304
Semnele stelelor spun... 305

Din volumul antologic : *FLUXUL MEMORIEI* (1967). *„INEDITE"*

Anno aetatis suae XL 309
Scara lui Iacob 309
Primăvară florentină 310
Piazza della Signoria 311
Primăvară cu fluturi 311
Ținut 312
Peisaj 312
Cînd în sfîrșit 313
Lied nordic 313
Septentrion 314
Elegia a V-a 314
Epilog tîrziu 315

CADAVRE ÎN VID. Poezii (1969)
Cadavre în vid

Anatomie profetică 319
Hamlet apocriful 319
Bestiar 320
Aleluia 320
Amurg acherontic 321
Elită 321
Invocare pestilențială 322
Paraistorie 322
Abendland 323
Pseudo-Odoacru 323
Seară idilică 324
Blazon 325
Cadavrele neîngropate la timp . . 325
Tinerețe fără bătrînețe 326
Poligrafie bolnavă 326

Monolog cu otravă 327
Elan istoric 327
Vae victis 328
Eternitate amară 328
Elan cinegetic 329
Literatură 329
Cadavre în vid 330
Cine are urechi de auzit 330

Ritual

Cîntecul cavalerului 331
Rond 331
Înstelat, fantomatic și palid 332
Imn tragic 332
Ritual 333
Înmormîntare 333
Gol metafizic 334
Drumul magilor 335
Hermafroditul și scoicile 335
Țara cavalerilor 336
Gînd exilat 336
Pan suferindul 337
Descîntec 337
Fals delir 338
Cercul metalic strînge 338
Cîntecul de moarte al descendentului 338

Autoportret în timp

Tînărul melancolic 340
Euritmie 340
Omul pe care l-ai ucis 341
Autoportret în timp 341
Cîntece negre din steaua căzută . . 342
Rugăciunea unui dac 342

Pentru foarte puțin 343
Psalm negru 343
Sonet negru 344
Ora de dincolo 344
Anotimp electronic
Isaia în pustie 346
Vis teratologic 346
Hippy blues 347
Îngerul a strigat 347
În vacarmul percuției 348
Marție falsul 348
Eros în amurg 349
În golul dintre făpturi 349
Spasm 350
Antiserenadă 350
Anotimp electronic 350
Cealaltă naștere 352
Volum postum : *CORABIA LUI SEBASTIAN* — poezii și antipoezii — (1978)
I Am intrat pe sub pămînt în Berlinul de West 356
II Ziua pe Bundesallee vîntul . . 357
Sebastian Brant 357
* * * Cărți mari, pravili și legi . . 358
III Am primit toate invitațiile . . . 359
* * * Și totuși plutim înainte . . 360
IV Discuții, reviste, lecturi . . . 360
Toamnă berlineză 361
V Sus către Nord cartiere de locuit . 362
Era de piatră 363
VI În piscina acoperită și nu prea adîncă 363
Playboy 364
VII Mă întorc de la o manifestație . 365
Manifestație 366
VIII În seara aceasta voi merge . . 367
Vîrstă 368
IX Prin Charlottenburg umblă duhul lui Eminescu 368
Nocturnă 369
X Coadă nocturnă la poșta gării west-berlineze 370
Bahnhof zoo 370
XI Ceață densă 371
Volută monotonă 372
XII Toată dimineața am citit hebdomadarul axiomatic 372
Zucht 373
XIII Dahlem — cartier feeric . . 374
Cîntec de leagăn în Dahlem . . . 374
XIV De cîtăva vreme mă urmăresc goelanzii 375
Cor de tineri 376
XV Lungi discuții cu Gottfried Ben 377
Nihil 377
XVI Zi de *Entrümpelung* pe Fasanenstrasse 378
Tristul excelsior 379
XVII Un cunoscut din Renania mi-a spus 380
Perpetuum mobile 380
XVIII Recitalul celebrului compozitor american 381
Ars antipoetica 382
XIX Toată toamna am avut o bună dispoziție... 383
Aglutinezi în memorie... 383
XX La ceaiul de miercuri după-amiază rareori am lipsit 384

Uşi 385
XXI Nopţi lungi de Noembrie . . 385
Armonii dislocate 386
XXII Medii intelectuale anxioase . 387
Oamenii şi produsele lor... 388
XXIII Venirea colegului parizian era... 388
Pînă cînd 389
XXIV Bătrînului baron i-au murit trei fraţi.... 390
Bătrîn şi singur 391
XXV Pe toate străzile întîlnesc dimineaţa şi seara... 391
Ars longa 392
XXVI Noaptea die *Strassenkünstler* cu tarabele lor 393
Cosmopolis 393
XXVII Vîntul vine dinspre Europa Center 394
Spaţiu neutru 395
XXVIII Cînd mă voi înapoia la Athena... 396
Love Hobby 397
XXIX Începe să-mi displacă Ionescu 397
Undeva în întuneric 398
XXX Revin acasă noaptea tîrziu . 399
Laboratorium maximum 400
XXXI Imensa navă pluteşte înainte... 400
Iarnă străvezie 401
XXXII Aici sfîrşeşte cartea mea . 402
Epilog 403
Note 404

[POSTUME] din revista *Steaua*

I Întunericul a venit de la Nord... . 409
II Viena barocă palatele ei de argint... 412
III Să intrăm mai adînc în această pădure... 415
IV Desearā-n palatul Auersperg se vor întîlni... 417
V Cuvintele cîntă linia curbă cuvintele cresc 419
VI Toată toamna a bătut vîntul rău... 421
VII Marc Aureliu cobară în fruntea armatelor... 424
Simptom 425
Lied 425
Gramatică 426
Menuet 426
Cristal 426
Imn de seară 427

VERSURI publicate în anii debutului literar

Linişte 431
Neam nemuritor 432
Glossă 432
Necunoscutl cîine Pierrot 433
Poem pentru o cameră 434
Nocturnă 435
Andante 436
Serpentină 437
Cîntece pentru păsări urcate pe tron 438

NOTE 439

Tabla alfabetică a poeziilor

I. După titlu 476
II. După primul vers 482